

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍՍՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 137 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ 1966

ՀԱՅԸ ՁԵՆՈՒԹԷ 2,5 ԵԳ. ԴԻԿ. ԿԱՍ 25 ԼԻՐ. ԴԻԿ.

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص.ب ۲۱۱۱ بالقاهرة - ج.م.ع - ت ۹۱۵۰۱۳
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سرديان (بالإيمان)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադ. 1948թ.

Տպաքանակ 3000

مدد رقم ۱۳۷ - الخميس ۷ يونيو ۱۹۶۶

ԹԵՄԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՌԻԹՈՎ ԿՈՉ ԳԱՅԻՐԷԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Գահիրեի Ա.գ.գ. Քաղաքական ժողովը իբրեւ ընտրութեան բուական որոշած է 16 Հոկտեմբեր 1966ը:

Բոլոր ազգայինները եւ առաջին հերթին՝ կազմակերպութիւնները, չեն կրնար անտարբեր մնալ մեր գաղութի կեանքին մէջ ձախասագրական հանգրուան մը նշող այս բուականին հանդէպ: Առդարեւ, այդ օր, ԱՄՀԻ բարեխնամ կառավարութեան շնորհիւ ազատութեամբ եւ մեր ազգայիններու գիտակից փութեամբով՝ իշխանութեան գլուխ պիտի գայ ազգային նոր վարչութիւն մը, որ մեր կազմական Կանոնագրին տրամադրութեան ծիրին մէջ մեր համայնքի գործերը պիտի վարէ յառաջիկայ տարիներուն ընթացքին:

1955էն ի վեր կայացող ամբողջական, մասնակի եւ լրացուցիչ երեք ընտրութիւնները մեզ դէմ յանդիման բերին ազգային որոշ իրադրութեան մը, եւ այդ իրադրութեան տուեալներուն հիմամբ՝ գաղափարակից անհասներ ու կազմակերպութիւններ, ներառեալ իրենց գործունէութիւնը՝ մասնակցեցան ընտրապայքարին: Այդ ընտրապայքարին արդիւնքը ծանօթ է բոլորին:

Այսօր, Թեմական նոր ընտրութեանց նախօրէին, ազգային նոյն իրադրութիւնն է որ կը դիմագրաւ մեզ, հարստացած տասնամակի մը ազգային բուռն իրադարձութեանց շարունակ մը: Ամէն իրաւ հայ, որ տակալին խրատը ունի ազգային ոգիի մը իր կրօնքին ներքին՝ պէ՛տ է որ խղճմանով մօտեցայ ընտրութեանց նախապատրաստական աշխատանքներուն եւ ապա՝ փութանք իրենց:

Երբ այդ խղճմանքի ձայնին անսպասելի կը մօտենանք այս ընտրութեանց, մեր առջեւ կը գտնենք կարգ մը հարցումներ, որոնց պէ՛տ է քննարկել եւ առողջ պատասխաններ:

Անցնող տասնամակի կարգ մը հիմնական տեղաշարժներ բազմապատկեցին մնացող ազգայիններու հոգն ու պարտականութիւնները: Ազգային կարգ մը կենսական պատճեններու պատասխանատուներու հետադարձումը՝ որոշ աշխատանքներ ընկերակցութեան կրեցին, եւ անվերջական դարձանք մեր անհրաժեշտութիւնը զգացուցեալ:

Միւս կողմէ, անցնող տասնամակը մեր եկեղեցւոյ պատմութեան համար ամենամեծանակալից ցնցումներով ու վերիվայրումներով եկաւ երկփեղկել մեր ազգային ու կրօնական կեանքը:

Ս. Էջմիածնի Աստուածակառոյց Մայր Աթոռին դէմ սանձազերծուած ծաւալ պայքարի մը արձագանգներով պառակտուեցաւ բովանդակ արիւնքահայութիւնը: Ամէն գաղութ եւ ամէն էջմիածնաւոր կազմակերպութիւն զատապարտութեան իր խօսքը լսելի դարձուց եւ ամէն միջոցներով նկրտեցաւ պահպանել միասնականութիւնը Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ:

Դժբախտաբար, մեր կամէն անկախ, այդ պայքարը իր փետեկից արիւնքները տարածեց նաեւ Եգիպտոսի խաղաղ ու համեմատաբար գաղութին վրայ եւս եւ խորհրդածութեան ու պայքարի ասպարէզ հրաւրեց մեր նուիրակներէն հանդէպ պատշաճումն եւ Մայր Աթոռի հանդէպ հաւատարմութիւնը սածող արցաւ ազգայիններն ու կազմակերպութիւնները:

Նախորդ ընտրապայքարները մոլորեցան առաւելաբար այդ փլթած վիճակով եւ, ինչպէս ծանօթ է, աւարտեցան էջմիածնաւոր հայութեան խորհրդի յաղթանակով:

Այս ընտրապայքարի ընթացքին իրենց սրաններով եւ մամուլի սիւնակներով աշխատանքի իրենց գործակցութիւնը պիտի տեսնեն Գահիրեի Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութիւնը, Հայկական Ընթերցասրահը, Կոկանեան սրահը, «Ջահա-կիր» շաբաթաթերթը եւ «Արեւ» օրաթերթը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ համայնքներ եւ համակիր ազգայիններ:

Էջմիածնական հաւատարմութիւնը կը նշանակէ ազգային միասնականութիւն: Էջմիածնաւորութիւնը մեծաշունչ չէ կուսակցութեան մը կամ կուսակցութիւններու, այլ հաւատարմ է բոլոր իրաւ հայերու, անկախ իրենց գաղափարական պատկանելիութենէն:

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

★ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ★

ԴԱՆԻՃԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Վարչապետ Զաքարիա Մոհիէտտինի նախագահութեամբ՝ դահլիճին 4 Յուլիսի նիստի օրակարգին վրայ քննուեցան հետեւեալ հինգ զլխաւոր հարցերը:

1.— Արտասահմանի մէջ դարձանութիւն հարցը:

2.— Գահիրէի միջազգ. օդանավակայանի կազմակերպումը:

3.— Աղբքանդերոյ նաւահանգիստի ապակեղործնացեալ և անկախ վարչութեան մը հարցը:

4.— Տեղական վարչութեան հետ կապ ունեցող խնդիրներ և ապակեղործնացումի համար ձեռք առնուելիք միջոցներ:

5.— Արտածուծներու և աւտոմոբիլներու խնդիրներուն կապակցութեամբ հարցեր:

Այս հինգ զլխաւոր կէտերուն համար առնուեցան որոշումներ:

Դարձանութիւն համար արտասահման երթալու արտօնութիւն տալու որոշումը կ'ընէ՝ թէ նախքան արտօնութիւն տրուիլը, հիւանդը պիտի քննուի Առողջապահութեան նախարարին նշանակուած մարմինի մը կողմէ, որ բաղկացած պիտի ըլլայ բժշկ. համալսարանի դասախօսներէ, մասնագէտներէ ու բանակի ներկայացուցիչներէ, և որ պիտի քննէ հիւանդին պարագան և ճշդէ թէ իրապէս կը կարօտի՞ արտասահմանեան դարձանութիւն: Այս պարագաները նուազեցնելու համար, ԱՄՀԻ մէջ պիտի հիմնուին կեղծութիւններ, որ տեղացի թէ օտար մասնագէտներ բժշկութեան վերջին յառաջդիմութիւնները պիտի կիրարկեն:

Արտասահման դարձանութիւն մը անհրաժեշտութեան պարագային՝ նիստը որոշեց ծախսերուն վերաբերեալ կանոններ:

Պետական կամ ընկերութեանց պաշտօնեաները պիտի հոգացուին իրենց հաստատութեան կողմէ, մասնաւորաբար եթէ հիւանդութիւնը աշխատանքի արդիւնքն է:

ԱՄՀԻ ԱՆԿԱՐԳԵԼՈՐԴՆԵՐՈՒ ԱՄԵՆԱՄԵՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ

Մարաշախտ Ապտէլ Հաքիմ Ամէր Ներկայ գտնուեցաւ՝ Կիրակի 3 Յուլիսի առաւօտուն կատարուած Ա. Մ. Հ. ի անկարգելորդներու ամենամեծ ռազմափորձերուն, որոնք տեղի ունեցան արեւելեան անապատին մէջ:

Այս ռազմափորձերուն մասնակցեցան նաեւ ցամաքային և օդային ուժերը ինքնամուղ օդանաւերով, հրթիռային զենքերով, ծանր հրետանիով:

Թշնամի յարձակում մը կատարելու և «գրաւուած» մասերը հակադարձ կողմէն մը վերադարձուլու այս փորձերը անցան խիստ յաջող և ապացոյցը տուին Ա. Մ. Հ. ի բանակային ուժերու անխորտակելիութեան:

Փորձերու վերջաւորութեան՝ Մարաշախտը, որուն կ'ընկերանային զօրավարներ Մոհ. Ֆաուզի, Ապտէլ Մոհալէ Մորթալա, Մոհամէտ Սըտքի Մահմուտ, շնորհաւորեց անկարգելորդներն ու անոնց սպանեալները:

Որոշ պարագաներու, վարչապետին մասնաւոր հրամանով, պետութիւնը պիտի օժանդակէ նաեւ անոնց, որոնք այս երկու դասակարգերուն մէջ չեն գտնուիր:

**ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐՈՒԱԾԻ ՍԸ ՓՈՐՁԸ
ՁԱՒՈՂԵՑԱՒ ԻՐԱՔԻ ՄԷՋ**

Հինգշաբթի 30 Յունիսի երեկոյան՝ Իրաքի բանակին խումբ մը սպաներ, ղեկավարութեամբ ճախկին վարչապետ Արեճ Ապսէլ Ռազաֆի, ուզեցին տակալել կառավարութիւնը եւ յարձակեցան Պաղատի ռաշիոկայանին վրայ, ինչպէս եւ փորձեցին ուժեղանքով ճախազահի պալատը, Ապսամբները փորձեցին նաեւ գրաւել Մուսուլի օդանաւակայանը:

Այս բոլոր յարձակումներն ալ չհաջողուեցան: 53 ապսամբներ

մեքակալուեցան, որոնք պատերազմական ասեանքի պիտի հանուին:

Իրաքի ժողովուրդը մահապաշիւ կը պահանջէ ապսամբներուն համար:

Կեանքը այժմ խաղաղած է Իրաքի ամբողջ հողամասին վրայ:

**ՔՐՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ԼՈՒՇՈՒՄԸ
ԳՈՀԱՅՈՒՑԻՋ ԱՐԴԻՒՆԻՔԻ ՍԸ ՀԱՍԱԽ**

Չորեք. 29 Յունիսին Պաղատի մէջ հրատարակուած հաղորդագրութեամբ մը յայտարարուեցաւ, որ վերջ գտած է Իրաքի հիւսիսային մասին մէջ տեղիւնւած արտասովոր կացութիւնը եւ ազգային միութեան մը հիմը դրուած է:

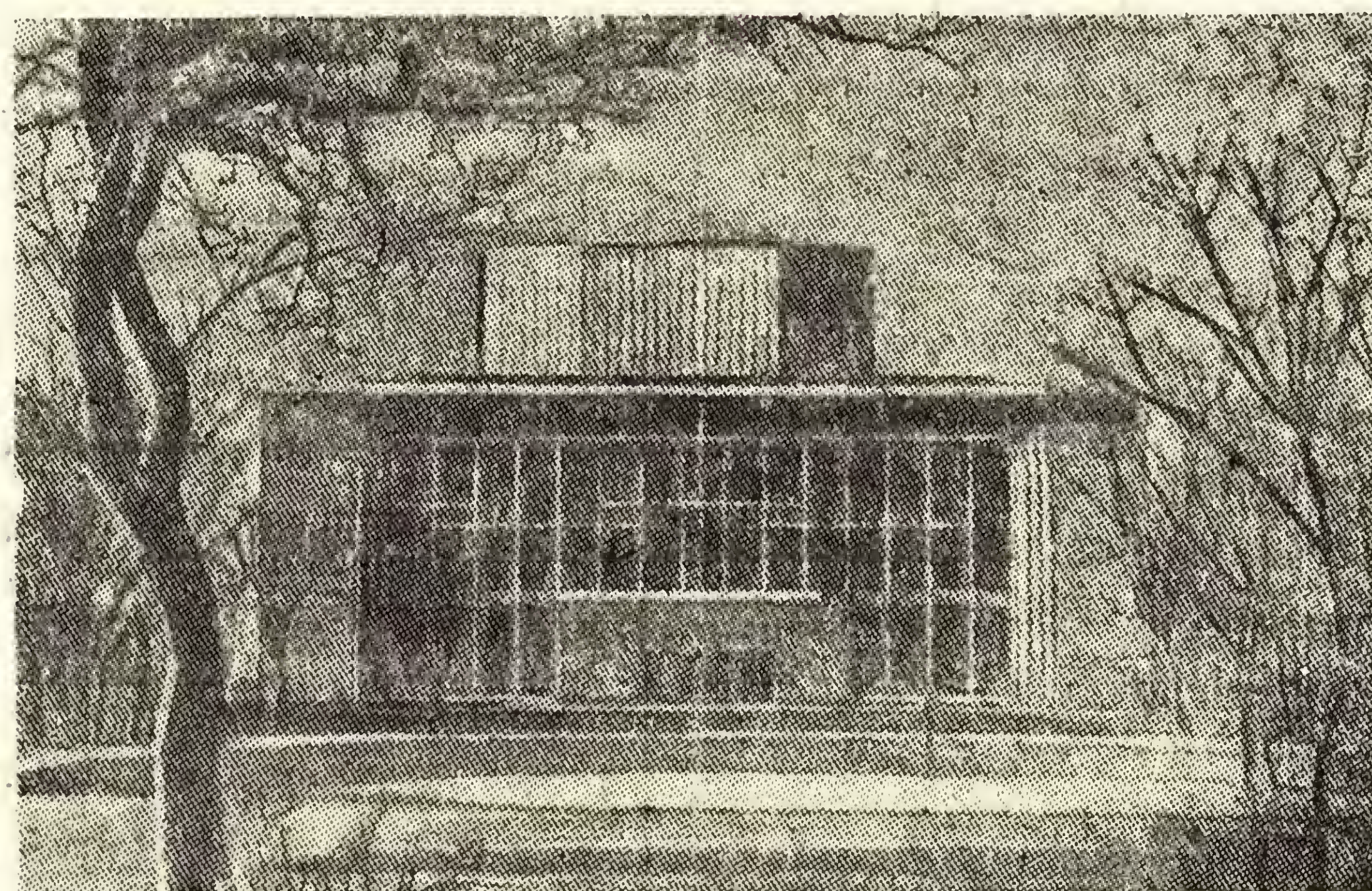
Քրտական պատուիրակութիւնը՝ Իրաքի կառավարութեան հետ համաձայնութիւն գոյացուցած է վերահաստատելու խաղաղութիւնը եւ կրի հիւսիսային սահմաններուն վրայ ու 12 յօդուածներէ բաղկացած յայտարարութիւն մը ստորագրած՝ քրտական հարցին վերջնական լուծման մը առնչութեամբ:

Մուլա Մուսթաֆա Էլ Պաղատի հետագրով մը իր համաձայնութիւնը յայտնած է Նախագահ Ապսէլ Ռաշիդին Արեճի եւ վարչապետ Տոք. Պազաֆի:

ՅՐԱՆՍԱ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ ՕԹԱՆԷՆ

Յրանսացի զօրավար Ժան Գրեֆիէն հրաժեշտ առաւ իր հրամանատարութեան ներքեւ գրուած Միջին Եւրոպայի դաշնակից բանակներէն, ու այսպէսով ֆրանսական ուժերը կը նկատուին Առաջնական Ուժերու պաշտօնապէս քաշուած:

(Շար. տես էջ 6)

Գ. Սունդուկեանի անուան պետական ակադեմիական թատրոնի նոր շէնքը

ԼՍՈՒՄ Ե ԿՈՄԻՏԱՍԸ

ԿԱՐՊՈՍ ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

Հեռուժ Արարատը:
Լուսին, խաղաղութիւն,
չոգ:

Ոչ թէ պարզապէս հարաւա-
յին, այլ երեւանեան շոգ: Յետ-
միջօրէ:

Արեւի լոյսն ուժեղ է, շատ ու-
ժեղ, որ նման է կոմիտասեան
երգի՝ լուսաւառ ու թախծոտ:
Քէլէր, ցոլէր իմ ետքը...

Այգում, որ կոմիտասի ա-
նունն է կրում, այգում, որ երկա-
րում է Հրազդանի կլրճի վերեւ,
լուս է: Ծառերն անշարժ են,
ստուերները չընկած են յատակ,
օդը լցուած է տերեւների բարկ
բուրմունքով:

Այգում մի անկիւնում, ուր
ծառի ստուեր չկայ, ուր մի խու-
լաւ ծածկում է Հրազդանի ձորը,
արեւի տակ, այրող արեւի տակ,
քարեղէն անշարժութեամբ խոկում

Տիխոն խրեմնիկով

են կոմիտասը, իսահակեանը, ինչ-
որ դժգոհութեամբ ինչ-որ տեղ է
նայում Երվանդագէն: Հայկական
մոխրագոյն բազալիթ քանդակ-
ւած իսահակեանը: Գլուխը յենած
ձեռքին, միտքն առնդունաւոր է
սեւեռել իր զանգածող պատանա-
գանի վրայից, որի ստորոտին ուղ-
տերի երթն անշարժացել է: Սև,
փայլուն գրանիտէ կոմիտասը,
կիսանդրիով կանգնած կրօն պատ-
անդանին, գլուխը թեթև մի
կողմ է թեքել, լուսն է... լուսն
հողի թրթիւրը, դարերի խորքից
եկող ձայները, յաւիտենականու-
թեան խորհուրդը: Արեւի տակ,
ուժեղ, այրող թախծոտ արեւի
տակ: Լուսինեան մէջ:

Նւ նրանց շուրջ մէկ-երկու
տասնեակ դամբաճաքներ են սև,
ապկտակ, մոխրագոյն: Վահան
Տէրեան, Լէօ, Հրաչեայ Ներսիս-
եան... Պանթէօնն է: Արարատ-
եան դաշտի արեւի տակ, մերկ,
լուս: Արեւ, քար, մեքուսեան եր-
կաթալի տառեր: Ճիշդ ու ճիշդ
հայկական գիւղի գերեզմանա-
տուն:

Մէջտեղում՝ կոմիտասը, սև,
փայլուն գրանիտէ կոմիտասը, որ
լուսն է...

Լուսինեան:

Համարեա դատարկ է այգին:
Հեռուժ, ծառերի տակ, երեւում
են միայն հատուկեան պատանիներ
կամ երեխաներ՝ մի թեթև շապիկով
կամ կիսամերկ: Նստել են գետին
կամ խաղում են: Մէկ-մէկ հաս-
նում է պողոտայից անցնող մի
աղմուկոտ բեռնատարի հնդգիւնը:
Ուրիշ ոչինչ: Ժամը հինգի մօտ է:
Ծառուղիով գալիս են երեք
մարդ: Սև, պաշտօնական զգես-
տով՝ այս շոգին: Դանդաղ գալիս
են դէպի Պանթէօն: Նւ չհասած
կանգ են առնում ծառի ստուե-
րում: Հեռուից նայում են կոմիտա-
սին և Հրազդանի գրուցել:
Ուսում են սեղծ, լրջադէմ, ասես
գտնուում են տաճարում:

Նրանցից մէկը Տիխոն խրե-
նիկովն է, Ռուս յայտնի կոմպո-
զիտոր: Սովետական կոմպոզի-
տորների միութեան քարտուղա-
րը:

Յետոյ ուրիշներ էլ են գա-
լիս այս ու այն կողմից, թուի,
արեւալանած դէմքով հայորդիներ,
չիկաներ, արեւից կարմրած ուսու-
ներ: Կանգնում են ծառերի տակ:
Սպասում են:

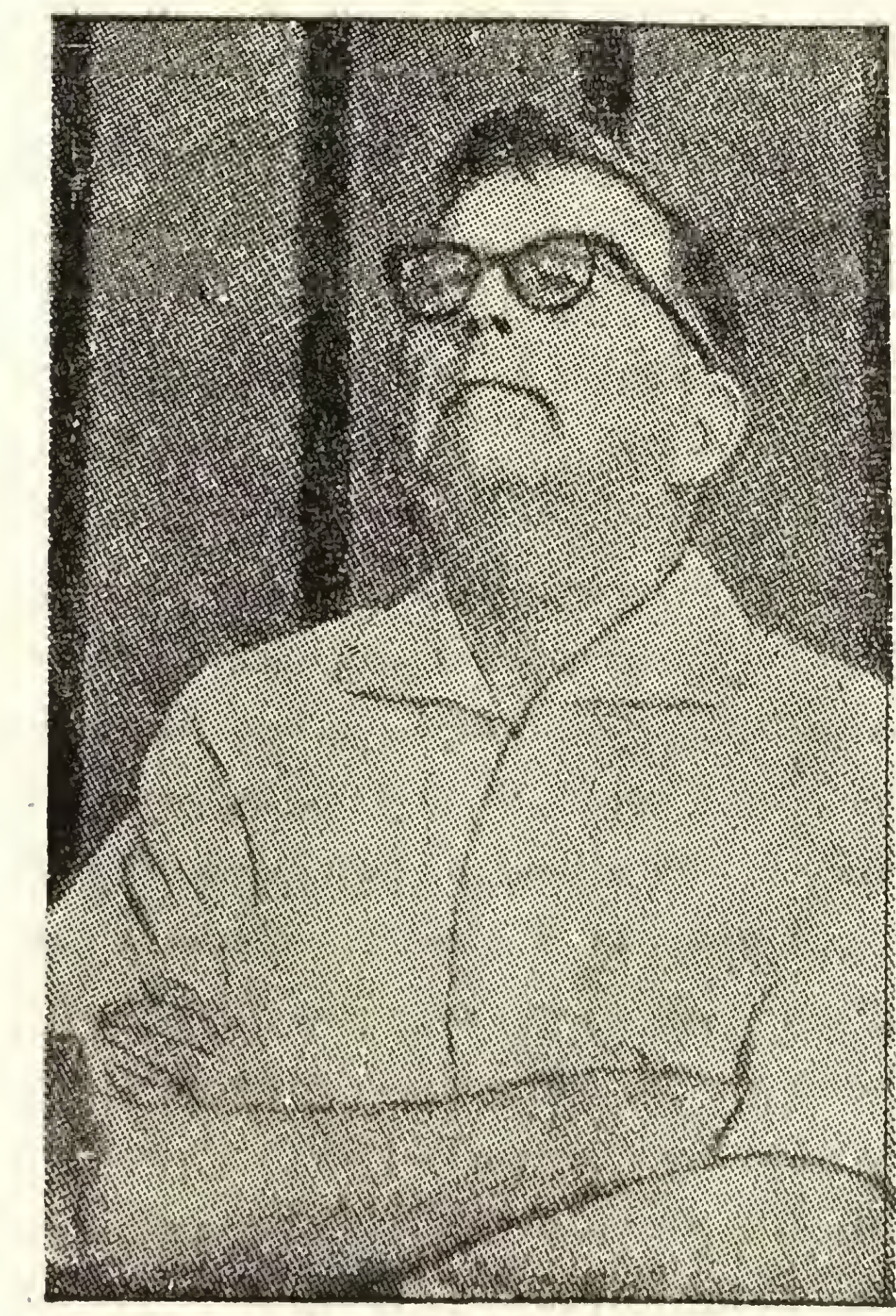
Լուսինեան:

Նւ ծառուղու խորքում մի բազմու-
թիւն է երեւում: Անսովոր մի բազ-
մութիւն այս ժամին: Այս շոգին:
Այս լուսինեան մէջ: Դանդաղ մօ-
տենում է բազմութիւնը, որի առ-
ջեկից մի մեծ ծաղկեպսակ են բե-
րում: Ծաղկեպսակի մօտ թեթև
կաղալով քայլում է աշխարհահռո-
չակ կոմպոզիտոր Շոտա Աղվալի:

Թափօրը մի պահ կանգ է առ-
նում Պանթէօնից քիչ հեռու, դառ-
նում աւելի հաւաք, աւելի կա-
նոնաւոր, ապա հանդիսաւոր մօտե-
նում է կոմիտասին: Նւ թուում
է, թէ կոմիտասն ականջ է դնում
ոտնածայներին, որոնք մօտենում
են լուսինեան մէջ:

Շոտա Աղվալին ու խրեմնիկո-
վը քնարած են ծաղկեպսակը իջեց-
նում, դնում են կոմիտասի առաջ:
Ապա կանգնում են մի պահ և նա-
յում հայ մեծ Տեսնադին ու Տա-
նապետին, որն իր կիսատ մնացած
կեանքն աւարտեց օտարութեան
մէջ՝ գլխին կրելով մի ամբողջ
ժողովրդի աղբերգութեան ծանր
փշապսակը: Նւ հիմա թուում է,
թէ սև, փայլուն գրանիտէ նրա
դէմքը հակուել է իր առաջ գրուած
հսկայ ծաղկեպսակին ու թախծոտ
ժպտում է:

Ժպտում է միայն ինքը: Նրա
առաջ, կիսաշրջան կազմած, ծի-
սական լուսինեամբ ու ականածա-
քով կանգնած են արուեստագէտ-
ներ՝ Ռուս և հայ, որոնցից ոմանք
յայտնի են ամբողջ երկրի մոլորա-
կին: Նրանց ետև կանգնած են և
արեւայրուկ երեխաներն ու շապիկ-
ների թեթև սոթթած պատանի-
ները, որոնք վազել եկել են այգու
խորքից: Բոլորը արեւի տակ:
Լուսինեան մէջ:

Տիխոն խրեմնիկով

Նւ լուսինեան մէջ խօսում է
խրեմնիկովը:

— Ուր յուզմունքով կանգ-
նած ենք հիմա այստեղ, մեծ կոմ-
պոզիտոր կոմիտասի գերեզմանի
առաջ: Երգի համաշխարհային
տիտան է կոմիտասը, բազմակող-
մանի երաժիշտ ու գիտնական,
այն բացառիկ դէմքերից, որոնք
էական դեր են կատարում իրենց
ժողովրդի հոգեւոր կենսութեան:
Սօցիալիզմի կարելի է կարելի հա-
յայն, ինչ նա արեց այս ժողով-
րդի համար...

(Շար. անհ էջ 4)

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԲԱՐԵՐԱՐ ԱՐՄԵՆԱԿ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

1862—1941 (ԱՄԱՀՈՒԱՆ 25 ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Երեւանցի խաչատուր Կամ-
սարականի որդին է Արմենակ Կամ-
սարական: Ծնած է Պոլսի 1862
թուականին, իր կրթութիւնը ըս-
տացած է Կ. Պոլսոյ մէջ, յետոյ
կանուխն աշխատակցած է իր հօ-
րը ծխախոտի առեւտրական տան
մէջ:

խաչատուր Կամսարականի
մահէն ետք իր հարազատները Ար-
մենակ և Տիգրան Կամսարական
եղբայրները կը շարունակեն իրենց
հօր ծխախոտի առեւտրական գոր-
ծը Կ. Պոլսոյ մէջ, մինչև 1894
թուականը:

1895ին կը հաստատուի Եգիպ-
տոսի Ջակաղիկ քաղաքը, հիմնելով
ծխախոտի գործատուն մը, ընկե-
րակցութեամբ Ս. Սարգիսեանի
«Կամսարական եղբայրք և Սարգիս-
եան» անունով տակ: Այս ընկերու-
թիւնը կը լուծուի 1897ին:

Ծխախոտի գործարարը կ'աշ-
խատի «Կամսարական եղբայրք» ան-
ունով 1897ին 1919՝ երբ Տիգ-
րան Կամսարական կը բաժնուի իր
եղբորմէն, անշուշտ ստանալով իր
բաժինը:

1919—1930 Արմենակ Կամսա-
րական անունով կը գոր-
ծէ՝ իրեն վաճառելի ունեւորով
ծանօթ «Աստղ» և «Թագ» անունե-
րը: Մեծ հաճախ ստացած էր Ե-
գիպտոսի մէջ այս գործարարը, ուր
կ'աշխատէին մօտաւորապէս 300-
400 հայ պաշտօնեաներ, որոնք կը
հիմնեն միութիւն մը, կոչուելով զայն
«Կամսարական Տան Հայ Պաշտօ-
նէից Միութիւն», որ Ջակաղիկի
հայ գաղութին ազգապահպանման
գործին մէջ մեծ դեր ունեցած է,
ինչպէս իր կարգին Ջակաղիկի Ե-
րուստամբաք Միութիւնը:

Արմենակ Կամսարական 1910ին
Աղեքսանդրիոյ Հ.Բ.Ը.Մ. տեղա-
կան մասնաժողովին ատենապետ
կ'ընտրուի: 1911ին Եգիպտոսի Ա-
ռաջնորդ հանգուցեալ Տ. Միգրտի
Նպիկի Աղաւանդի որով Ջակա-
ղիկի մէջ կը կազմուի «Եգիպտոսի
և Դարբի Շինութեան Յանձնա-
խումբ» մը, որուն կ'անդամակցի
իրեն ատենապետ և այս առթիւ
եկեղեցւոյ շինութեան հանգանա-
կութեան կը մասնակցի 100 եգ.
ոսկիի գումարով մը:

1907ին, Աղեքսանդրիոյ Պօ-
ղոսեան վարժարանի աղքատ ա-
շակերտներուն ցերեկեայ ճաշի
ֆոնտին կը մասնակցի տարեկան
8.400 եգ. դահ.ով, 1909ին, Կի-
լիկիոյ հայկական ջարդին առթիւ
Հ.Բ.Ը.Մ. կողմէ՝ «Կիլիկիոյ Ար-
կածները Յանձնաժողովին» իրը առ-
գում մեծ աշխատանք կատարած է:
1912ին Աղեքսանդրիոյ մէջ «Կամք»
մարմնամարզական միութեան
կազմութեան առթիւ, Կամսարական
եղբայրք կը նուիրեն 100 եգ. ոս-
կի: 1915ին եգիպտոսի նպատա-
մատոյց մարմնին գանձապետ կ'ըն-
տրուի և սոյն ընկերութեան կը
նուիրէ 240.000 եգ. դահ.: 1915ին
«Ազգային շահերու ֆոնտին» կը
մասնակցի 100.000 եգ. դահ. նու-
րատուութիւնով: 1907ին Գալուստ-
եան վարժարանի շինութեան առ-
թիւ բացուած հանգանակութեան
կը մասնակցի 4.000 եգ. դահ. գու-
մարով մը:

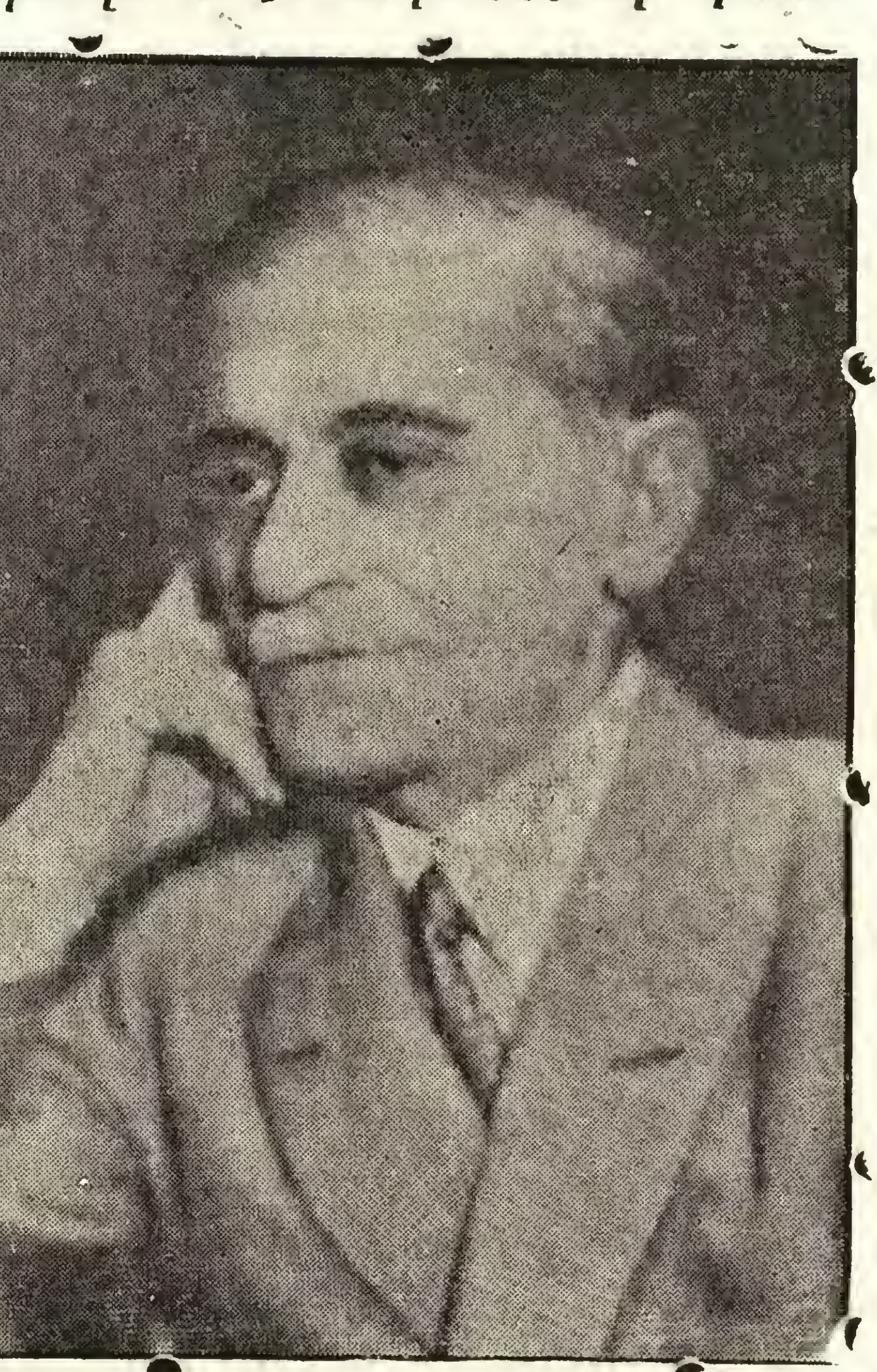
1916ին Ջակաղիկի Հայոց
Ազգ. Գերեզմանատան մէջ մատու-
ոյ ժը շինութեան համար կը տրա-
մադրէ 100 եգ. ոսկի: 1917ին «Հայ-
րենիք» տուրքի հանգանակու-
թեան կը մասնակցի 3.600 ոսկի
գումարով մը:

1908—1917 Աղեքսանդրիոյ թե-
մական ժողովի անդամ, իսկ 1921ին
Թեմական ատենապետ:

1918 Յուլիանի երեսնագէտի
Ս. Յակոբեանց վանքին խնամա-
կալութեան յանձնաժողովին ան-

դամ կ'ընտրուի: 1919ին Աղեք-
սանդրիոյ Որբախնամ ընկերու-
թեան կուտայ 25.000 եգ. դահ.:
1920ին Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին կո-
չին հետեւանք տալով արկածալ-
նեւուն ի նպաստ՝ «Կիլիկիոյ եղ-
բայրական օգնութեան ֆոնտին»
կը նուիրէ 500 եգ. ոսկի: 1924ին
«Հայաստանի վերաշինութեան» ի
նպաստ կուտայ 200 եգ. ոսկի:
1931ին Ջանգեղուրի երկրաշարժի
աղէտեալներու օգնական ֆոնտին
կը նուիրէ 3.000 եգ. դահ.:

1936ին Կիլիկիոյ Կաթողիկո-
սութեան Անթիլիասի եկեղեցիին
շինութեան 5.000 եգ. դահ., Ջա-
կաղիկի Օշական Ազգ. վարժարա-
րանին ամէն ամիս 500 եգ. դահ.

կ'անգագործող վր նպաստէր: 1927ին
եգիպտական կառավարութեան կը
ստանայ «Պէյ»ութեան աստիճան՝
հանգուցեալ Յուստ Ա. Թագաւո-
րին Ջակաղիկի Կամսարական Ծխա-
խոտի Տան այցելութեան առթիւ:
Նոյն տարին Գէորգ Յ. Կաթողիկո-
սին կը ստանայ Ս. Գրիգոր Լու-
սաւորիչի պատուանշանը: Հ.Բ.Ը.Մ.
Աղեքսանդրիոյ մասնաճիւղի Ատե-
նապետութիւնը վարած է օգտա-
կարալէս:

1928ին Ջակաղիկի մէջ հա-
յոց Ս. Նաչ եկեղեցիին շէնքը կա-
ռուցուած է Արմենակ Պէյի ծախ-

քով, ի յիշատակ իր հօր խաչատուր
Կամսարականի:

Եկեղեցւոյ մայր դրան վերեւ
կը կարգադրուի հետեւեալ յիշատա-
կարանը:

«Ի լոյս երեսաց իւրոց հան-
գուցէ Տէր զհոգի խաչատուր Կամ-
սարական, որոյ որդի աշուտական
ազգասէրն Արմենակ Պէյ Կամսա-
րական կառուց զայս եկեղեցի
նուիրեալ յանուն Աստուածընկալ
Սրբոյ խաչին, ի վայելս Ազգին
Հայոց ի Զակաղիկ քաղաքի Եգիպ-
տոս ի Հայրապետութեան Ամենայն
Հայոց Տէրն Տէրն Գէորգայ Ս.
Սրբաշնորհոյ Կաթողիկոսի և յա-
ռաջնորդութեան Հայոց եպիսկոպոսի
Տէրն Թորգոմայ Սրբազան Արք. ի
1929 ՌՅՀԸ. Արմենակ Պէյ Կամ-
սարական կը վստահանի Աղեքսանդ-
րիա, 18 Մայիս 1941ին, 79 տարե-
կան հասակին մէջ:

Հանգուցեալը կը մեծարուի
ազգային յուզարկաւորութեամբ և
թաղման կարգը կը կատարուի Ս.
Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ,
ներկայութեամբ Առաջն. փոխա-
նորդ Գեոր. Տէր Մամբրէ Եպիսկո-
պոս Սիրունեանի, Ազգային իշխանու-
թեանց անդամներուն և իր մօտա-
ւոր ազգականներուն, 20 Մայիս
1941ին և իր մարմինը կ'ամփոփ-
ուի Աղեքսանդրիոյ Պապ Շարքի
Հայոց Գերեզմանատունը:

Հանգուցեալին մահուան առ-
ջիւ Գանիլէ հրատարակուող «Յու-
սաբեր» թերթը իր 24 Մայիս
1941ի թիւին մէջ հետեւեալ տղերը
նուիրած է:

«Արմենակ Պէյ Կամսարական
եգիպտոսի յարգուած դէմքերէն
էր, իրեն գործարանատէր պատ-
ւաւոր դիրք ստեղծած էր տնտե-
սական հրապարակի վրայ, և օգ-
տակար եղած է ոչ միայն Եգիպ-
տոսի ճարտարարուեստի զարգաց-
ման, այլ և իր ազգակիցներուն:

Հայ էր սրտովը, ազգասէր ու
աշուտական իր խառնուածքովը:
Հետաքրքրուած էր ազգային կեան-
քով ու գործերով և նպաստած իր
կարելի էր յիշենքերովը:

(Շար. անհ էջ 4)

ԳԻՐԳԵՐՈՒ ՀԵՏ

ՓՈՒՆԴԱՄԵՆՏԱԿԱՆ

«ԼԻԲԱՆԱՆԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

(ԱՆՊԵՐՍ. ԹԵՄԻՐԵԱՆԻ)

Հեղինակը այս գիրքին — որ
սպում է Պէյրոսի Մեակ սպարա-
նին մէջ 1964ին — լիբանանեան
նախկին ոսիկան մըն է, պարկե-
տէն ծառայած իր երկրին (Լիբա-
նան) և օգտակար հանգիստացած
նախ իր ցեղին (հայրենեան): Հան-
գրտեան կոչուելի ետ՝ մեկնած է
Հայաստան և նամբու նոթերն ու
սպաւորութիւնները ամփոփած է
190 էջոց գիրքի մը մէջ:

Թեմիքեան — որ հեղինակն է
եղած է նախ «Բեհայ» շահեկան
հասարակական մը սարի առաջ —
ն'չ գրագէտ է եւ ո'չ ալ մտաւո-
րական: Սովորական հայերեւոյ
եւ ազատ, ծայրայեղորէն ազատ-
կախ մեքոնով գրի առած է իր հե-
տմն ու լսած, իրապաւեւ եւ առ-
դարաւոր բնոյթով:

Այս հասարակ մէջ՝ ան կը
պատմէ քի ինչ նպատակով գնաց
Հայաստան (անուրէն հայրենաբաղ-
ձութեան մղումով) կը խօսի ան-
ցադի ձեւակերպութիւններու աշ-
խատեցողութեան մասին, ամենու-
րեւ. կը եկարագրէ Պէյրոս-Օսեա-
նեան իր նամբորդութիւնը, Արմե-
նիա պանդոկը, Եւրոպայի, Զուարթ-
նոցը, Գեղարքը, Սեւանը և Կիրո-
վականը: Զուգակիւ մը կ'ընէ
Հայաստանի և Լիբանանի միջեւ:
Յետոյ կը խորհրդածէ Լեհիին և
Սքալիին ազգացործեան մասին:

Հայաստանի մէջ կը խօսի ներգաղ-
թի եւ հայրենադարձեան մասին,
կը պատմէ անոց ներգաղթները,
նմանց յաջողութիւնները. կը դա-
տապահէ Բեհայի հայաձանկները:
Ապա կը ներկայացնէ իր վերադառ-
նը՝ Մոսկուայի վրայով: Լայնօրէն
եւ ազատօրէն կը խորհրդածէ Հա-
յաստանի եւ առաստանման յարա-
բերութեանց տուրջ, անվտանգ կե-
րպով կը դատապարտէ դատապարտե-
լի երեւոյթները, մեր շտապութիւն-
ները, մեր անուղղակիութիւնը և
կ'եզրակացնէ՝ հրաւերելով գտնելով
Հայաստանի իրականութիւնը ու
զայն միակ ապաւեճը կը հնչակի
ամբողջ հայրենեան:

Լիլայ անկասկած եղերէն, ըլլայ
նպատակաւ հաստատմանէն՝ մեր
սպաւորութիւնն այն եղաւ որ հա-
մեսագոյն Ալպիո Ս. Թեմիքեանը
Հայաստանի հետ եղած է և կը
մնայ սակաւաթիւ ԱՆԵԱՀԱՆԳԻ
իւրա «Թուրքի»ներէն (այսպէս կը
կոչէ ան ինքզինքն): Ո'չ մեկ խրմ-
բակցական նկատում, ոչ մեկ շա-
հադիսական ձգտում, բիւ մը խե-
րուկ ձեւով՝ բայց խիստ անկեղծ,
արդարամիտ: Շատ է քիւր պն ԱՐ-
ժԵՔԻԻՈՒ ՀԱՍՏԱՆԻ ԻՄՆԵՐՈՒՄԸ, գործ
ն'չ ո'ք կարող է բնիկ առանց վախ-
նալու կամ հաւելելու:

Թեմիքեանի գիրքը խիստ շա-
հեկան է.

Գ. ԶԱՀԱԿԻՆԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԵԱՆ ՏՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԸ ԻՆՉ ԳՈՐԾԵՐ ԿԸ ՏԵՄՆԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՐԱՋ ԳԱԼՆԵԱՆ

Արտասահմանի մէջ գրեթէ ամէն ոք գիտէ թէ Սիլվան ինչ գործեր տեսաւ զաղուծիներուն մէջ, ո՛ր աստիճանի խանդավառութիւն ստեղծեցին իր անմոռանալի ելոյթները և հանդիպումները, որոնք ալեկոծեցին ու նոր թթուածին տուին հիւանդագին ու իրերամերժ գաղութներուն... Շատեր այնպէս կարծեցին վայրկեան մը, թէ ստեղծուած էր ցանկացուած միասնականութիւնը... Զմեկնած իսկ սկսաւ Ամերիկեան փոթորիկը փշել և մէկը գրեց «Երեւանի է խօսում»... Տաք ջուրին մէջ լեցնելով պղղ ջուր... Եւ մեր թանկագին Սիլվան մեկնեցաւ, կատարեալ յաղթական, առանց որ այդ չարամիտ սլաքները սեւ սրտերէ բոլորած լուցկիի մը չափ ազդէին հանրային կարծիքին վրայ... Ժողովուրդը սկսած էր պաշտամունքի առարկայ դարձնել Սիլվան և չէր ալ սխալած... Ժողովրդական մասսան դժուար կը սխալէ... Երբ կը սիրէ՝ կը սիրէ...:

Այս տպաւորութիւններու տակ գացի Հայրենիք և բնաւ չէի ըստապար որ Սիլվան այնտեղ ալ կարենար ընել այն, ինչ որ ըրաւ Սփիւռքի մէջ... Սխալած էի և ահա թէ ինչպէս...:

Երբ Մոսկուայէն Երեւան եկայ, իրիկունը ճաշասեղան կար վեհափառին կողմէ, այնտեղ երբ գացի, Հայաստանցի հիւրերու կարգին առաջին գիծի վրայ ներկայ էր նաև Սիլվան, որ արտասահմանի իր հիւրերը կ'ընդունէր գրկաբաց իրեն յատուկ անկեղծ ժպիտը երեսին: Ան խանդավառեց և փայլ տուաւ Կաթողիկոսի հան-

դիսութեանցը: Հոկտեմբերեան և Նոյեմբերեան Յեղափոխութեանց հանդիսաւոր նիստերուն իր ռաւանաւորները կը թնդացնէին սրահները, ուր ես ներկայ գտնուեցայ... Սիլվան և իր ջեմացնող շունը ամէն տեղ է... Յանկարծ զինքը կը տեսնես Ինտուրիստի սրահներուն, ճաշարաններուն մէջ խառնուած եկուորներուն հետ, ամէն մէկուն բան մը ունի ըսելիք, բոլորն ալ կը ճանչնայ եւ բոլորն ալ զինքը կը ճանչնան ու զինքը կը սիրեն, Շէն ու տինամիք բանաստեղծուհի մը ըլլալէ զատ, է՝ նաև առաջնակարգ հասարակական գործիչ մը կամ ազտիվիստ մը, իրենց բառով: Օր մը տեսայ զինքը Ինթուրիստի սանդուխներուն վրայ:

— Խնդրում եմ այս երեկոյ գալ ինձ մօտ, մեր տանը, գալու եմ նաև մի քանի ուրիշներ:

Քիչ ետք նշմարեցի որ ան գրեթէ կը հրաւիրէ շատերը, իւրաքանչիւրին դուռը բախելով և անձնապէս հրաւիրելով զանոնք: Ու երբ երեկոյեան գացի իր տունը՝ արդէն 35—40 հոգի այնտեղ էին: Արտասահմանէն կային, Ա. Մառուկեան, Շահան Նաթալի, Փրոֆ. Մանասէ Աւակ, Հոնտոնէն Ս. Քիւրքեան, Գահրիէն Հայ-

կալ Քիւրքեան, և մնացածը երեւացի մտաւորական հոյլ մը: Կերուխում և բաժակաճառեր: Խանդավառութիւն անկարագրելի: Կարող եմ ըսել որ Երեւանեան երեկոյթներէս լաւագոյն

օրերէն մէկն էր այդ երեկոյթը՝ իր Հայրենասիրական վեհ մթնոլորտով: Կ'անցնէին օրեր, ես զբաղած այցելութիւններով, կը մոռնամ Սիլվան, ան ալ զիս կը մոռնայ, ու ահա օր մըն ալ հեռախօսը կը հնչեցնէ:

«Ընկեր Կալինեան, Սիլվան է խօսում, այսօր Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի

Կոմիտէն մի հանդէս կազմակերպել է ի պատիւ Լուսին Ամարայի, խնդրում եմ դուք էլ եկէք»:

Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ և կը պատասխանեմ որ սիրով պիտի գամ: Որոշեալ ժամուն ներկայ կ'ըլլամ: Սփիւռքահայութեան Կոմիտէի տունը, աւելի ճիշդը պալատը ունի սրահ մը որը 100—150 հոգի կը բովանդակէ, իրարանցում, կը լեցուի սրահը, կը խօսի Սիլվան ըստ սովորականին բոլորն հայրենասիրական ճառ մը, դրուատիքը կ'ընէ Լուսին Ամարայի, կը խօսի նաև ինքը՝ Լ. Ամարան, և ուրիշներ ու քիչ ետքը երեսուն հոգի կ'անցնին յարակից սրահ մը, սեղան, կոնեակ, ճառեր, ներկայ են Յիցիլիա Բրուտեան, Տաթևիկ Սազանդարեան, Մետաքսա Սիմոնեան, Պատրիկ Սեւեան, երեքտարեան ֆապրիքի մը տնօրէնուհին՝ Պապանյան:

Մտորանաւ, Ամերիկայի Ազգային Խորհուրդի քարտուղար Օգսէն Սարեան և ուրիշներ: Կենացներ, բաժակաճառեր, սեղանը կը վառէր Կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համազասպեան: Այդտեղ դարձեալ բաժակաճառ խօսեցաւ Սիլվան ու խօսքը ինծի տալով խնդրեց որ ես ալ իմ բաժինս բերեմ:

Հսի հետեւեալը՝ «Սիրելի Լուսին Ամարա, Մենք Միջին Արեւելքի Հայերըս այնպէս կը կարծէինք որ Ամերիկահայութիւնը դատապարտուած է ոչ երկար ատենէն լուծուելու եւ դառնալու ամերիկացի...»

«Որ մենք Արեւելքի հայերս աւելի Հայ ենք... Սակայն դուք Մեթոդիստներին արթիւնի բարձրութիւնը մոռնալով երբ կուգար մինչեւ Երեւան երգելու ու ապրելու որպէս Հայ... մենք մեր տեսակէտը կը փոխենք եւ կը յուսանք որ դուք ալ մեզի չափ ու առաւել Հայ էք եւ կը մնաք Հայ...»

Ապրիլի Լուսին Ամարայի նման հայերը:

Ինքը չըսաւ թէ եւ, սակայն երեւանի մէջ կը պատմէին, որ Երեւանի Յիւսէմականի երբ 50 հազար հոգի խաղաղ ցոյց կը կատարէին, Սիլվան սեւեր հագած եւ սեւ շղարշ մը գլխուն ժողովուրդի յառաջագահը եղած է ու քալած դէպի Օփերայի դահլիճը... Ահա այսպիսի կեանք մը կ'ապրի մեր անմահ Սիլվան... ՔԱՆԻՆՈՎ ԿԱՐԱՆԱՆԵՐՈՒ ԳԼԽԵՆ...:

ԻՐԱՆ

Ս. ԽԱՉԿԵԱՆԻ ԺԱՊԱՒԷՆԸ

Թեմրանի պատահներուն վրայ ցուցադրեցաւ Սամուէլ Խաչիկեանի «Ընդվզում» (Օսթան) ժապաւենը, ճառ իրական կեանքէ, ուր խումբ մը վայելի արկածախնդիրներ դիմելի կը վերածնան համեստ քննադատի մը կեանքէ: Գլխաւոր դերը կը խաղայ իրանահայ յայտնի դերասան Արման: Կր մասնակցին Բուրիմար, Ագար, Բէյք Իմանկիշի, Լէյլա, Աննիկ Թովմասեան եւն:

ԼՍՈՒՍ Ե ԿՈՍԻՏԱՍԸ

(Շար. Գ. Էջէն)

Շոգ է: Հիւսիսի շիկահեր դուռերը, չգիմանալով ուժեղ արեւին, պատասպարուել են իսահակեանի մոխրագոյն պատուանդանի տակ, փոքրիկ ստուերում: Վերելից նայում է իսահակեանին իր բազմաթիւ անշարժութեամբ, գլուխը յեցած ձեռքին, յոնքերը շեղած գէպի վեր: Միտքն առեղծուածին սեւեռած: Շոտաւորովի խոհուն, խորացող հայեացքը ոչ մի վայրկեանի չի կտրուում Կոստասից:

— Նրա կեանքը ողբերգական եղաւ,— շարունակում է իրենից կողմը: Բայց հակառակ դրան՝ նա հասցրեց անիլ գործեր, ըստեղծել երկեր, որոնք ոչ թէ պարզապէս կարեւոր նշանակութիւն ունեցան, այլ եղան ամուր հիմնաքար: Այսօր մենք առիթ ունեցանք լեւելու նրա խմբերգները, որոնք ցնցեցին մեզ: Դրանք այնպիսի անստգիւտ գոհարներ են, վարպետութեան այնպիսի փայլով գրուած, ունեն այնպիսի ազգային բուրմունք և մարդկային խորութիւն, որ կարող են աւետարանի ինչ ոչ միայն հայ, այլև բոլոր ազգերի երաժիշտների ու երաժշտասէրների համար: Եթէ այսօր Կոմիտասը տեսներ, թէ ինչպիսի փայլուն յաջողութիւններ է հասնել հայ երաժշտութիւնը, ինչպիսի համընդհանուր ճանաչում են գտել հայ Կոմպոզիտորները, գոհունակութեամբ կարող էր աւել, որ ի դուր չեն անցել իր կեանքը, իր երազներն ու տառապանքը: Կոմիտասի գործն անմահ է ոչ միայն իր անկեղծ երկերով, այլև իր սքանչելի արդիւնքով, որ ժամանակակից հայ երաժշտութիւնն է: Եւ այսօր մենք յարգանքով ու սիրով, մեր ամբողջ երկրի երաժշտական մշակոյթի կողմից, խոնարհում ենք մեր գլուխները Կոմիտասի աճիւնի առաջ:

Մի պահ գլուխները խոնարհած են մնում:

Յետոյ խօսում է Էդուարդ Միրզոյեանը: Պրեմիսա ու սրամիտ Միրզոյեանի բերնից հիմա դժուար են ելնում բառերը, որովհետեւ դժուար է խօսել... հօր գերեզմանի առաջ:

— Մեր ժողովրդի համար,— ասում է նա,— Կոմիտասը ոչ միայն մեծ երաժիշտ է, մեր այսօրուան երաժշտութեան նախահայրը, այլև մեր ազգային զարթոնքի, դրան յաջորդած օրհասական ողբերգութեան և շմարած յոյսերի խորհրդանշան:

Լուսին:

Կիսաշրջանակը դեռ մի քանի րոպէ կանգնած է մնում սեւ, փայլուն գրանիտէ Կոմիտասի առաջ: Յետոյ, Լուսին մէջ, սկսում են դանդաղ հեռանալ: Ոչ թէ թափօր է այլևս, հանդիսաւոր ընթացքով, այլ անհատներ են, որոնք սրբաւայրից դուրս են գալիս ու տարտղւում: արարողութեան տպաւորութեան տակ: Ոմանք քայլում են առանձին, ոմանք երկուսով, երեքով, անջատ-անջատ, լուռ կամ մեղմաձայն խօսելով:

Եւ յանկարծ հնչում է հօր ֆաւստը: Ձի' գ տու, քաշի'... Երգչախումբն է Կոմիտասի ետև, խիտ կանգնած: Այրող արեւի տակ:

Բոլորը կանգ են առնում, հեռու թէ մօտիկ, առանձին թէ երկուսով կամ երեքով, ետ են նայում և անշարժանութիւն կանգնած տեղում, արեւի տակ կամ ստուերի մէջ: Կենդանի մարդիկ արձանանում են, և թուում է, թէ սեւ, փայլուն գրանիտէ արձանը յանկարծ առանձնանում է շրջապատից, տարօրինակ կենդանութիւն ստանում:

Լուսինը չըսեցի է: Ձգած է շոգը: Գարուն է: Լուսինի դադաթներին ու ծերպերին դեռ նստած է ձիւնը: Լանջերի վրայ տեղադրել կանաչն սկսել է թաւաշաւ: Սկիւն տուող արտուած դանդաղ գնում է դուրսը: Ձի' գ տու, քաշի', այ եղբ, արա հօ'... Դիմացի լանջից՝ մի ուրիշը հօ'... Առաւօտ է, արեւը պայծառ է, բայց մեղմ, և զո՛ւ է, զո՛ւ է օդը, թէ և դուրսանալի ճակատից քրտնիքն է կաթում, հողից բարձրանում է գոլորշին՝ ցնծագին, Բրթաւով...:

Լուսին է Շոտաւորովի, առանձին կանգնած, ձեռքերը խաչաձևած կրծքին, ծնօտը բարձրացած բարի ժպիտով: Լուսին է Ուրբեանի, ձեռքերը կողերի վար, աչքերը խոնարհած, լրջագէտ: Լուսին է Միրզոյեանը, ձեռքը բաճկոնի կոճակին, մի քիչ առաջ թեքած, գլխահակ:

Նորից Լուսին, նորից շոգ: Շարժում են արձանացած մարդիկ,— դանդաղ գնում ծառուղիով:

Ժամը վեցի մօտ է: Յունիսի 5-ը, 1965 թուական:

Այրող արեւ, քար, մետաղական երկաթագիր տառեր: Պանթեոն է՝ մերկ, լուռ: Ժիշդ և ճիշդ հայկական գիւղի գերեզմանատուն: Մէջտեղում Կոմիտասը, որ խումբ է հողի թրթիւրը, դարերի խորքից ելող ձայները, յաւիտենականութեան խորհուրդը: Նրա առաջ մի մեծ, քնարած ծաղիկ-պսակ կայ: Մաղիկապակի վրայ՝ մի ոսկեգոյն ժապաւեն: «Հայաստանում առաջին երաժշտութեան տասնօրեակի մասնակցների կողմից»:

Լուսին, խաղաղութիւն, շոգ:

Հեռում՝ Արարատը: ԿԱՐՊՈՒՍ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ԱՐՄԵՆԱԿ ԿԵՄՍԵՐԱՆ

(Շար. Գ. Էջէն)

Աղեքսանդրիոյ հայ համայնքը մասնաւորապէս լաւագոյն յիշողութիւններ կը պահէ հանգուցեալներէն: Եւ իր անհետացումը ցաւալով կորուստ մը կը կազմէ համայնքին համար, որուն այնքան օգտակար եղած է թէ իր օժանդակութիւններով և թէ իր վարած ազգային պաշտօններով երկար տարիներ:

«Արեւ» օրաթերթը իր 22 Մայիս 1941 թիւին մէջ կը գրէ. «Ոչ եւս է Արմենակ Պէյ Կամսարական եգիպտահայութեան համաքաղաքական և հաստատուն սիւներէն մէկը: Աղեքսանդրիոյ հայ դպրութիւնը իր ամենէն ահաւառ ու մեծ գէմքերէն մէկուն կորուստը ողբալու և իր վերջին յարգանքը մատուցանելու համար ողբացեալին յիշատակին, եկած էր խուռնեւրամ, յուշարկաւորութեանը Արմենակ Պէյ Կամսարականի, որ կատարեցաւ այսօր տեղւոյս Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ մեծավայելուչ հանդիսութեամբ մը: Բացի հայերէ, ներկայ էին եգիպտացի և եւրոպացի բազմաթիւ անձնաւորութիւններ: Ողբացեալ Կամսարական Պէյի շքեղ զագաղը, որ ծաղկեալուրի մը երեսոյթը ըստացած էր, բազմաթիւ միութիւններու ու անձնաւորութիւններու կողմէ զրկուած հոյակապ ծաղիկ-պսակներով, շրջապատուած էր Պողոսեան Ազգային վարժարանի, ինչպէս նաև Հայկազեան Կրթարանի հարկերէ աւելի աշակերտ ու աշակերտուհիներով, որոնք լուռ ու թախծալից կը հետեւէին եկեղեցական տխուր արարողութեան:»

«Արեւ» օրաթերթը իր 24 Մայիս 1941 թիւին մէջ կը գրէ.

«Արողացեալու համար իր դիմագրութիւնը և անցնելէ առաջ իր հանրային գործունէութեան, Արմենակ Պէյ հաւաստաբա-

պէս կը սիրէր թէ առանձնութիւնը և թէ ընկերութիւնը, իր խօսած-ցուցները համեղ էր միայն այլ և լեցուն, ինք թէ և վաճառական, սակայն աւելի մտաւորական էր իր խօսքին և գիրին մէջ:

Դարձեալ ազգային կեանքի իր խորունկ ծանօթութիւնը որ անպայման իր հետաքրքրութիւնն յառաջ կուգար, ըրած էր Արմենակ Կամսարականը շատ հետաքրքրական, միաժամանակ հրահանգիչ և հաճելի խօսակից մը:

Ազգասէր հայը, բարեսէր հայ մըն էր նաեւ:

Իր բարեսիրութիւնը, զոր կանուխըստ սկսած էր ցուցնել, յայտնեց աւելի լայն չափով երբ դործի մէջ ունեցաւ յաջողութիւններ:

Սուրբ Պարթեւեան 1916ին իր «Անապատի Յուշարձան»-ին (Բ. հատոր էջ 19) մէջ, հետեւեալը կը գրէ Ա. Կամսարականի մասին.

«Ոչ մէկ տպագրուած թուղթի կտոր տուած է ցարդ Տիար Ա. Կամսարականի դիմագրութիւնը, ինքն ստուերածուծի մարդն է որ իր մէջ ամենէն աւելի ուշագրաւ կը հանդիսանայ հակառակ իր դրամած անհատական ու հանրային կարիւրաւոր գիրքին:

Աղեքսանդրիոյ թեմականին Ատենապետը, Պոլսահայ ազգային-ճիւղեման լաւագոյն աւանդութիւններով տոգորուած, նրբամիտ, ինքնատիպ ու զերազանցապէս շահեկան անձնաւորութիւն մըն է:

Ազգային քաղաքական համոզմունքով, պահպանողական մը նկատուած է, բայց հայկական իտալիան ջերմեանդօքէն հաւատաբար մօտ է միշտ և մեր ազատագրական շարժումին իր օժանդակութեան բաժինը չէ սակարկած:»

ԱՐՄԱՇԷՍ Հ. ԳԱՐՍԱՇԵԱՆ
Գահիրէ, 1966

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

ԱՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԸ

Արտոնաւոր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 138 — ՀԻՆԳԵՍԱԹԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ 1966

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

چاهاکیر
جريدة اسبوعية
ص. ب. ۲۱۱۱ بالقاهرة - ج. ع. ۴۰۰ - ت. ۹۱۵۰۱۳
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بربان (بالايدان)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնաւծ 1948ին

Տպագրանակ 3000

عدد رقم ۱۳۸ - الخميس ۱۴ - يوليو ۱۹۶۶

ՀՆՁՍԿԵԱՆ ԿՈՒՍՍԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ԴԱՏԸ

Հնչակեան կուսակցութեան ժամանակակից հիմնական առաջադրութիւններէն մէկն է Հողային Դատի հետապնդումը, հայութեան վերամիաւորման իրականացումը Պատմական Հայաստանի սահմաններէն ներս:

Կազմակերպութիւնը իր ուղղութեամբ հասկացողութիւնը ունի այդ դատի շուրջ, զայն հետապնդելու, յաջողութեամբ հասցնելու յարմարագոյն եղանակին եւ սկզբունքային ուղիին մասին: Կուսակցութիւնը ունի նաեւ իր ընկերային նախաձեռնութիւնը ապագայ ամբողջական Հայաստանի կառուցման կապակցութեամբ: Ստոյգ ֆենուած են Կազմակերպութեան ընդհանուր համագործակցութեան կողմէ: որոնց վերջին եւ 11րդ Համագումարը, որ կայացաւ արդի մի ստաւ:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը, իր բոլոր շրջաններով, Մասնաճիւղերով եւ Խումբերով, եղած է եւ կը շարունակէ մնալ հետեւողական ընդդէմ համագործակցութեան կողմէ որոշուած սկզբունքային առաջադրութիւններու հետապնդումին եւ կենսագործումին մէջ: Այդ որոշումները անվերապէս եւ անվերապայելի են կուսակցական առանձին հաստատումներու կամ շարքային անհատներու կողմէ, որոնք պարզ են յարգել զանոնք, դաւանիլ որպէս սկզբունք եւ յամառ ու նուիրեալ ծառայութեամբ, անոնց յաջողութեան համար աշխատել ու պայքարել: Հնչակեան Կուսակցութեան կողմէ որոշուած իրաւունքները մեր կրնայ վերահաստատել կամ փոխարինել համապատասխան ժողովներու ընթացքին միայն:

Հնչակեան Մամուլը հարազատ մեկնաբանում է բանքերն ու պարտքերը Կազմակերպութեան ազգային, քաղաքական եւ սկզբունքային ուղիներով: Անոնց պարտականութիւնն է անհրաժեշտ նկատուած, խորացում եւ գիտական դաստիարակում ցուցաբերել սկզբունքային դրոյթներու պարզաբանման, գործելակերպի եղանակներու մեկնաբանման եւ առաջադրման մէջ: Հնչակեան Մամուլի առաջնութեանց օտարոքի եւ անընդունելի են մակերեսային մօտեցումները, անհասկանալի զարմանքներու ազդեցութեան ներքին դիտարկումները եւ կամ, վերջապէս, երեւոյթներու վրայ հիմնուելով հետեւաբանութիւններ հանելը:

Հնչակեան Մամուլը, առհասարակ, կը դրսևորէ միասնական դատելակերպ ու գործելակերպ: Սկզբունքային նշանակութիւնը Կազմակերպութեան շրջանային օրկաններէն արտադրող առաջին եւ հասարակաց յանձնարարն է: Իւրաքանչիւր օրկան, հաշուի առնելով տեղական պայմաններէն ու պատշաճութիւնները, կրնայ ձեռնարկել կամ երանգիլ տարբերութիւն ցուցաբերել: Սակայն մօտեցումն է արտայայտութեան տարածականութիւնը չի կրնար սկզբունքային տարբերութիւն կամ հակասութիւն բացատրել, եւ ոչ ալ կրնայ իրաւունք սալ քերտամբաներու՝ որ Հնչակեան մամուլէն ներս ինքնաձայնութիւն երեւոյթներ գտած ըլլալու խաբարները ապրին: Անգամ երբ նկատուող տեղի տեղի յօդուած մը, որ իր առաջնական տեղերով քիւրճակուողութիւններու դուռ բացած ըլլայ, զայն վերադարձնել արդիւնք կարելի է նկատել, ինչ որ տուեալ յօդուածագիրը խնդրոյ առարկայ կը դարձնէ եւ ոչ թէ Կազմակերպութեան ընդդէմ: Ուղիւրութիւնը կամ Հնչակեան օրկաններու միասնականութիւնը: Բոլոր օրկանները գործակից են հետեւող եւ Կեդրոնի Օրկանին, արտայայտելով նոյն սկզբունքներն ու համագործակցութիւնը, որոնք առաւել ժայռացած ու կորոզացած են այսօր, իրենց 79 ամեայ անեղութեամբ ու պայծառութեամբ:

Հնչակեան Մամուլի միասնականութեան դրսևորումն է իրենց կարելի է հանդիպել ժամանակակից ազգային թէ միջազգային կեանքի այլազան երեւոյթներուն տուած մեկնաբանութիւնները աչի առաջ ունենալով: Ինչ որ կը գրէ մին, Միջերկրական արեւելեան եզերքին վրայ, անոր արձանագրումն է որ կու տայ Արևմտեան արեւմտեան փոքր, ինչ մեկնութիւն որ տայ Հարաւային Ամերիկան, անոր ընկերանալու կու գայ Մերձ. Արեւելքը: Հնչակեան օրկաններու անկասելի միասնականութեան ուրիշ ապացոյց մը կը կազմէ հասարակաց, անեղ եւ յստակ դիտարկումը՝ զոր կը ցուցաբերեն անոնք Հողային Դատի հետապնդման, հայութեան Մեծ Երազի իրականացման հարցերուն նկատմամբ: Այդ կեցուածքը վերջ արտադրուածն է Կազմակերպութեան 11րդ Համագումարին, որ կ'ըսէր, ի մէջ այլոց. — Իրականացնել ազգային վերամիաւորումը հայ ժողովուրդին Սոցիալիստական Հայաստանի մէջ: Պահպանել Սփիւռեալ հայութիւնը Արտասահմանի մէջ, գործակցելով անոր կապերը հայրենի իրականութեան հետ:

Հնչակեանութեան ներս երկու տեսակէտ չկայ նաեւ պատմական դժբախտ պարագաներու բերումով Մայր Հողին անհաստատ հողամասերու նախազգրքին նկատմամբ: Այդ մասին եւս յստակ է 11րդ Համագումարին որոշումը. — Հետապնդել Պուրբիոյ կողմէ բռնագրաւուած հայկական հողերուն ազգային դատը, եւ խաղաղ միջոցներով իրականացնել հայ ժողովուրդի արդար իրաւունքը եղող անհաստատ հողերու վերադարձը եւ Հայաստանին, Հողային Դատի առկայութեամբ 11րդ Հա-

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՇԱԲԹՈՒՄԱՆ ԱՆՅՈՒԴԱՐՁԵՐԸ

ՀՆԿԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՁԱՊԵՏ ՏԻՎԻՆ ԻՆՏԻՐԱ ԿԱՆՏԻ ԱՄՅԻ ՄԷՋ

ՄՈՆԱ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԻՐ
ԱՍՈՒՍՆԱՅԱԻ

Նախագահ Ապտէլ Նասիր կը ձեռնուի Վարչապետ Տիվ. Ինտիքա Կանցիի հետ

ԱՄՀի պաշտօնական հիւրը եղաւ Տիվին Ինտիքա Կանտի, որ ընկերակցութեամբ Հնդկաստանի արտ. գործոց նախարար Սուպրան Սինհի եւ այլ պետական անձնաւորութիւններու, անցեալ Ուրբաթ, 8 Յուլիս, առաւօտեան ժամը 5ին Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց եւ դիմաւորուեցաւ ԱՄՀի Վարչապետ Զաքարիա Մորիտարիի կողմէ: Մեծ հիւրը առաջնորդուեցաւ Քուպպի պալատը: Նոյն օրը, կէսօրին Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասիր բարեկամական այցելութիւն մը տուաւ Տիվին Կանտիին, երկուստեք տեղի ունեցան տեսակցութիւններ Ներկայութեան երկու պատուիրակութիւններուն: Շաբթ, 9 Յուլիս, Քուպպի պալատին մէջ Նախագահ Նասիր եւ Տիվին Ինտիքա Կանտի նախագահեցին բ. պաշտօնական խորհրդակցութիւն:

Տիվին Կանտի այցելութիւն տուաւ Արաբական Լիգայի պալատը եւ ընդունուեցաւ ընդհ. քարտուղար Ապտէլ Նալէք Հասսունալի կողմէ:

Շաբթ կէսօրէ ետք, Նախագահ Ապտէլ Նասիր եւ Տիվին Կանտի ներկայ եղան Կիզէի բուրգերու «Լոյս եւ Զայն» Ներկայացման:

Հրատարակուեցաւ մամուլի հաղորդագրութիւն մը տեսակ:

Գրութեանց առընչութեամբ, որուն մէջ կը շեշտուի խօսակցութիւններու ընթացքին տիրող բարեկամական ջերմ մթնոլորտը, ըննարկուած բազմաթիւ հարցեր, որոնք են՝ չէզոք դիրքաւորում եւ համաշխարհային խաղաղութեան պահպանման համագործակցութիւն:

Որոշուեցաւ Հնդկաստանի մէջ հանդիպում մը ունենալ յառաջիկայ 21 Հոկտեմբերին, ուրիշ բանակցութիւններ եւս կատարուին համար:

Ինքնակուցան Նաեւ առեւտրական, տնտեսական, մշակութային եւ այլ մարզերու մէջ համագործակցութեան առելի լայն կարելիութիւններու միջոցներ:

Կիրակի, 10 Յուլիս, առաւօտ ժամը 6ին Տիվին Ինտիքա Կանտի եւ պատուիրակութեան միւս անդամները մեկնեցան դէպի Սուէ կոստան:

Հօր. Ալի Ալի Ամէր, միջառար. զին. հրամանատարութեան պետը, ներկայ կը գտնուի այս հանգիստութեանց:

ՀԱՅՐԵՆԱԳԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐԱՔԵՆ ԵՒ ԹՈՒՐԻԱՅԵՆ

ԵՐԵՒԱՆ. — Հայրենադարձներու փոքր խումբ մը, 24 հոգիէ բաղկացած, Հայաստան հասաւ: Անոնք եկած են Իրաքէ եւ Թուրքիայէ: Հայաստանի նոր քաղաքացիները տեղափոխուեցան Լենինականի մէջ, ուր անոնց տրամադրուեցան նորաօհն յարկաբաժիններ, որոնք ամէն կարգի յարմարութիւններով օժտուած են: Պետութիւնը ներկայան օժանդակութիւն կատարեց: Հայրենադարձները 15 օր վճարովի արձակուրդ ստացան: Ախրաւանքի սկսելէ առաջ՝ առիթ պիտի ունենան օրհնել հայրենիքի մէջ եւ առաջին փոքր մը հաստատելու անոր կենսապայքը կեանքին հետ:

Կուսակցութիւնը Յուլիս 12ին ժամանեց Պաղատա եւ այսօր ներկայ պիտի ըլլայ իրաքի Յեզգափոխութեան տօնակատարութիւններուն ու վաղը պիտի վերադառնայ Գահիրէ:

Հինգշաբթի, 7 Յուլիս, ԱՄՀի Նախագահ Նասիրը ընկերակցութեամբ մէջ ձեռնուեցաւ տեղի ունեցած առաւօտեան ժամը 10ին Նախագահին, ընդհ. տեղակալ Ալեքս. Ապտէլ Ուսթա Մարաուանի:

Հարսանիքին ներկայ գտնուեցան փոխ Նախագահները, վարչապետը, փոխ վարչապետները, ընտանեկան պարագաներն ու մասնաւոր հրաւիրեալներ:

Նորապսակ ամուլը իր մեղաւորութիւնը պիտի անցընէ Սիւրի Ապտէլ Ռահմանի եւ Աղեքսանդրիոյ Զինեալ ուժերու ծովագերիայ մեծ շէնքին մէջ:

ԱՄՀ.Ի ՄԱՅՈՒՆ
ՍԱՀԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄՀի Մասնաճիւղերու պատրաստութեան յանձնարարութիւն Նախագահ Պր. Մորիտարի Ապտէլ Նասիր, մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարեց, որ սոյն յանձնարարութիւնը պատրաստած ծրագրերը կը բաժնուի երկու զլխաւոր մասերու. Ա. Պետութիւնը եւ Իրաւակարգը, Բ. Համայնքի կառուցման ընդհ. սկզբունքներ:

Պր. Ապտէլ Նասիրը աւելցուց, թէ մշակուելու վրայ են սահմանադրական կանոնները, որոնք շատ մը հարցերու կարգին պիտի հաստատեն:

—Արաբ. Միացեալ Հանրապետութեան ընկերակցական—առաւելաւոր պետութիւն մը ըլլալը, որուն կրօնքը իսլամն է եւ լեզուն՝ արաբերէնը եւ որ հիմնուած է բանաւոր ժողովուրդի ոյժերու համագործակցութեան վրայ:

—Ընկերակցական Միութիւնը պիտի նկատուի բանաւոր ժողովուրդի կեդրոնական ոյժը. ան պիտի ներկայացնէ ժողովուրդի կամքը եւ պետութեան ընդհ. քաղաքականութեան եւ անոր գործադրութեան վրայ հսկողութեան պաշտօն պիտի ունենայ:

ՄԱՀՈՒՆՈՒՆ
ՈՒՆԵՐՈՐԴԻՒԹԻՒՆԸ

ԱՄՀի արտաքին գործոց նախարարը Կիրակի, 10 Յուլիս, Գահիրէի մեկնեցաւ: Սուրբիոյ փոխ վարչապետ Իպրահիմ Մախսուի հրաւերով:

Նախարարին կ'ընկերակցեն Պր. Հասան Սապրի. էլ Նուրի, Մորիտարի Շուքրի, Ապտէլ էլ Կարի եւ Յուսէպ Շէրիփ:

Պատուիրակութիւնը Յուլիս 12ին ժամանեց Պաղատա եւ այսօր ներկայ պիտի ըլլայ իրաքի Յեզգափոխութեան տօնակատարութիւններուն ու վաղը պիտի վերադառնայ Գահիրէ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՄԵՐ

ՍՈՒԵՏԱԿԱՆ ՏԱՅՍԱՍՏԱՆ

ԿԱՐԻՆԵ ԳԵՈՐԳԵԱՆԻ ՏԱՂԱՆԴԷ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԲՈՒՐՈՐԸ

Կարինե Գեորգեան մրցանքի պահուն

Աշխարհի բոլոր ծագեցող Մոսկուա հաւաքում էին զանազան երիտասարդ երաժիշտներ՝ մասնակցելու համար Պ. Ի. Ջալալյանի անուն միջազգային Գ. մրցանակաբաշխությանը։ Արդեն յայտնի են քաջութակահարներու եւ ջութակահարներու մրցութեան յաղթականները։ Փառաբանական հարգանքներով մեզ առաջին մրցանակը միանայնութեամբ շնորհուեցաւ Կարինե Գեորգեանին (վերջին չորս տարիներուն անոր ղեկավարն է համալսարանային անուն վայելող քաջութակահար՝ փրոֆ. Մ. Ռոստոպովի)։

Ջութակահարներու մրցումին Զ. մրցանակը շնորհուեցաւ երեւանցի Ռուբեն Ահարոնեանին եւ Էրիկ Ֆրիսմանին (ԱՄՆ)։

Ահա քե ինչ կը գրէ ականաւոր քաջութակահար Դանիէլ Շաֆրան՝ Կարինե Գեորգեանին մասին։

«Ասիկա հրաշալի շնորհով օժտուած երաժիշտն էր արուեստագիտութեան բացառիկ յաջողութիւններով»։

Երեւանի ունկնդրութիւններուն ալ առաջին տեղը գրաւեց Գեորգեանը։ Բայց յաջապէս կ'ուզեմ նշել անոր նուազ բերող ունկնդրութեանը Հայքի Գեորգեանի ընտրութիւնը, ուստի ինչպէս որ բարդ է ոչ միայն ճակատի առումով, այլեւ «վստահութեամբ» մրցութեան համար, աւելի ցայտուն կերպով ցոյց տուաւ յաղթողի զանազանը։ Իսկ անոր կա-

տարմանը «Վարիտաններ Ռոգոզովի քեմաներով», ի հարկէ, լաւագոյնն էր։ Այդ ամենադժուար սեղմագործութիւնը շատ քիչ յաջողեցան կատարել, ինչպէս որ հարկ էր։ Իսկ Գեորգեան պարզապէս փայլուն նուագեց։

Ռուբեն Ահարոնեան

Մրցութի յաղթանակը այնքան արժեքաւոր է, որքան ունի եւ մրցակիցները։ Եւ Կարինե ունի այդպիսի մրցակիցներ։ Անոնցմէ, ամենէն առաջ, պէտք է նշել Կարինե Գեորգեանի մասին։ Անոնցմէ, ամենէն առաջ, պէտք է նշել Կարինե Գեորգեանի մասին։

ՀԱԼԵՊԻ Հ.Մ.Ս.Ի «ՌԻԿԵ» ԷՍԹՐԱՏԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԻ ԶԱՋՈՂ ԵՆՈՅՑՆԵՐԸ ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՄԷՋ

Երեւանէն «Արարատ» Օրաթերթին ուղղուած հեռագիր մը՝ ստորագրուած ընկերներ թիւթիւնեանի եւ Տէր Գեորգեանի կողմէ՝ կը տեղեկացնէ թէ Հալէպի Հ.Մ.Ս.Ի «ՌԻԿԵ» ԷՍԹՐԱՏԱՅԻՆ «ճազ» շուկայում ըր՝ Երեւանէն ետք յաջողական չորս կողմեր ունեցած է նաեւ Հայաստանի երկրորդ քաղաք Լենինականի մէջ, Սոյն համարները մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով՝ արժանացած են ջերմ ընդունելութեան։ «ՌԻԿԵ» ԷՍԹՐԱՏԱՅԻՆ շուկայում մեր անդամները անգամներ լաւ ծախքով Օտեսայէն ճամբայ կ'ընեն Յուդիսի ծին։

ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԱԼՊԵՐ ԱԶԱՐԵԱՆ ՍՈՒՐԻԱ ԵՒ ԼԵՒԱՆԱՆ ՀՐԱԻՐՈՒՄԸ

Միեւնոյն հեռագրէն կ'իմանանք թէ Հալէպի Հ.Մ.Ս.Ի պատասխանատուներն ու «ՌԻԿԵ» ԷՍԹՐԱՏԱՅԻՆ շուկայում անդամները՝ յիշատակելի օր մը անցուցած են ճատրակի աշխարհի ախոյեան Տիգրան Պետրոսեանի, ինչպէս նաեւ ժամանակակից (օղակներու) աշխարհի նախկին ախոյեան Ալպեր Ազարեանի հետ։ Այս առթիւ Հ.Մ.Ս.Ի ներկայացուցիչները Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայկական գաղութներն այցելելու հրաւերներ ուղղած են աշխարհահռչակ զոյգ վարպետներուն։

ՎԻԵՆԱՍԻ ՄԷՋ

ՌԵԲԱԿՈՇՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԶԱՐԴՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Ամերիկեան օդուժը կը շարունակէ իր բարձրադաս ութակողմանիները Հիւսիս-Վերթնամի մէջ։ Բարձր շրջանակներու համաձայն՝ եթէ այս վարպետութիւնները շարունակուին խաղաղ ժողովուրդի մը վրայ, շատ մը երկիրներ ստիպուած պիտի ըլլան կամաւորներ եւ պատերազմական օդանոսներ հասցնել Հիւսիս-Վերթնամի։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՏՈՔԹ. ՃՈՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ՇԲԱՆՇԱՆ ՍՏԱՑԱԻ

Միեւնոյն Բիւթանսոյի մէջ, Հիւնդ-շաբթի 23 Յունիս 1966, կ. ժամը 7ին, Հայկազեան Գոյէճը կատարեց Պատկաւոր Արուեստից աստիճանով վկայականներու բաշխումը։ Հանդիսութեան ներկայ գտանքը կրեականներ, պետական անձնաւորութիւններ, հիւրեր եւ ծնողներու ու բարեկամներու հոծ բազմութիւն մը։

Հանդիսութիւնը բացուեցաւ Լիբանանեան քաղաքով։ Պատկաւոր Զ. Իւնճեանի բացման խօսքէն ետք, երգչախումբը երգեց «Տէր Կեցո»ն եւ Մոցարթէնի կտոր մը, ղեկավարութեամբ երգչահան խմբավար Աշոտ Պատմաբանի։

Գոյէճի Տնօրէնին, Տոքթ. Ճոն Մարգարեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ, 11 տարուան իր բոլորանուէր ծառայութիւնն ետք Լիբանանեան կառավարութիւնը զինքը պատուեց Լիբանանեան Ա. Կարգի Ոսկեայ շքանշանով, որուն, տուածութիւնը կատարեց Հանրապետութեան Նախագահին անունով՝ Փրոֆ. Սալիպի։

Երգչախումբին կողմէ երգուած «Հայրենեաց սիրով» երգէն ետք, Վերապատուելի Ահարոնեան խօսեցաւ Հայկազեան Գոյէճի առաջնութեան մասին, մշակութային, եկեղեցական ու գիտական գծով։

Հանդիսութիւնը վերջ գտաւ Տոքթ. Ճ. Մարգարեանի օրհնութեան աղօթքով։

ՅՐԱՆԱԿ

ՊԱՏՈՒԱԲԵՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆՄԸ

Բազմակից զէմ միջազգային ընկերութեան կողմէ արեւելքային կեդր. (Լեւոնտի) հետազոտութեան համար 23 բժիշկներէն երեք ֆըրանսացի բժիշկներու յատկացուած է Թոշակ։ Այս երեք բժիշկներէն մէկն է հայազգի Արման Դաւիթեան, կը գրէ «Լը Մոնտ»։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Ուսանողներու կը տեղեկանանք ամուսնութիւնը «Ջահակի» Աղեքսանդրիոյ բարեկամներէն՝ Տէր Ե. Տիգրանի թովմաս Մանընըքեանի հետ աշխատելու Օր. Տիգրանի ընդ Պր. Պերճ Գաֆեանեանի, որ տեղի ունեցած է Սոնթէլի (Գանատ) մէջ անցեալ Մայիսի 15ին, կնքահայրութեամբ փեսայի եղբոր Պր. Արթին Գաֆեանեանի։

«Ջահակի» ջերմօրէն կը շնորհակալէ նորապսակ ամուսնուին ծնողներն ու ազգականական պարագաները։

ԹՈՒԹ-ԱՆԻ-ԱՄՈՒՆ ԳԱՆՁԵՐԸ ՊԵՏԻ ՑՈՒՑԱԳՐՈՒԻՆ ԼՈՒՎՐԻ ՄԷՋ

Փարիզի Լուվրի Թանգարանի եգիպտական հնութեանց բաժնի տնօրէնուհի՝ Տիգրան Տէրճ Նուրէջեանը այցելեց Ազգ. Ուղղութեան եւ զբոսաշրջիկութեան գործերու փոխ-վարչապետ Տոքթ. Ալպեր Գաֆեանի Հալէպի եւ Բերանայի պատգամ մը հաղորդեց Ֆրանսայի Մշակութիւնի նախարար Պր. Անտուէ Մարիոյի կողմէ, յառաջիկայ Նոյեմբերին կայանալիք Թուրք-Անի Ամսի արժեքաւոր իրերէններու ցուցահանդէսին վերաբերելու։

ԱՄՀի փոխ վարչապետը ներկայ պիտի գտնուի այդ ցուցահանդէսի բացման անդիսութեանը։

ՔՍԱՆՆԵՐՈՒ ՏՈՒԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍՓԻՒՂԻ ՄԷՋ

Սփիւռհալարները մեծ շուկայով նշեց «Քառանգ» նահապետական 51րդ տարեդարձը։

Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի տոնակատարութիւններէն բացի, Ֆրանսահայութիւնը ոգեկոչեց անոնց յիշատակը անցեալ 19 Յունիսին, Փարիզի Ս. Յովն. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ՝ հոգեհանգստեան մատուար պաշտամունքով մը։

Ա. Մ. Նահանգներուն մէջ, 12 Յունիսին, Տեղի ունեցաւ Յուստին, Ուստի Հնչակեան Ա. կուբի սրահին մէջ. բանախօսեց ընկ. Ս. Սիւրբաբ. խօսք առաւ նաեւ Հոգե Ս. Միւսնի Մ. Վրդ. Կրեկի-

եան, Տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան ատուար պաշտամունքով։ Փրիկի եկեղեցիին մէջ։

Պոլսէն Այրէսի մէջ 24 Յունիսին, կազմակերպուած է Համազգային Յուստին Նախագահութեամբ Հար. Ամերիկայի Կար. Պատրիարկ Գրեգ. Տ. Բարսեղ Արք. Ապաստանի։ Կը բանախօսեն ընկեր Ֆարուքին Կուսնի (Լիբանանէն հրաւիրուած) եւ Պ. Այրէսի համալսարանի Գրական եւ Փիլիսոփայական Կանոնի դասախօս-սեփեմ փրոֆ. Լուիս Ագնար։

ԱԶՐԱԿԵԱՆԻ ՀԱՅԿ. ՎԱՐՎԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԱԿԱՐՏՆԵՐԸ

Ազրայէնանի հայկական վարժարաններու մօտաւորապէս 4000 աշակերտները յաջողութեամբ անցուցին իրենց աւարտական քննութիւնները։

Հայկական վարժարաններուն իրիւ սեւապէս կ'աւելնայ Ազրայէնանի մէջ։ Միայն վերջին դպրոցական տարեշրջանին, աւելի քան 6000-ը մեր վարժարաններ բացուեցան։ Երկրորդական վարժարաններ Պաքիստան, Կիւբայայի, ինչպէս նաեւ Լեւոնային Ղաւաթի ինքնավար տարածքին մէջ, որուն բնակչութեան մեծամասնութիւնը հայերէ կը բաղկանայ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌՍՏՈՆԸ ՊԱՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

Հայկական գրականութեան նուիրուած փառատօնը, որ Յունիս 25-ին վերջ գտաւ Պաքիստանի, Կիւբայայի ու Սոմալիական տարածքներէն, շահաւորութիւն արժեքները։

Հայ գրականներու Ռաֆֆի, Պերճ Պոլսեանի, Յովհաննէս Թուրանեանի եւ Ժամանակակից գրողներ՝ Նայիրի Զարեանի, Գեորգ Էմիլի, Գարեգին Սեւանի 20.000

գիրքերը ծախուեցան Ազրայէնանի մէջ։

Պաքիստանի հրատարակչականները հայերէն բնագրով ու ազգայնապէս ընտրուած լայն կ'ընթացէին հայ գրական գործերուն եւ Ազրայէնանի մէջ ապրող հայ գրողներու գործերը։ Սայաթ-Նովայի, Յակոբ Յակոբեանի եւ Ալ. Շիրվանզատի գործերը ազրայէնաներէնով ու մեծ տպագրական հրատարակչական վերջին ժամանակներուն։

ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ԴԱՏԱ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

մագուստը կ'ըսէ նաեւ. — Հողային Դատի հետապնդման պայմարին մէջ յենու... Աշխարհի Սոցիալիստ երկիրներուն, նորագոյն տնտեսականներուն եւ ազատագրող ժողովուրդներուն— իսկ ինչ կը վերաբերի այդ դատի իրականացման ուղիին.— Հաւանոր միջոցներով աշակցիլ խաղաղութեան եւ զինաքափութեան իրականացման, հողային հակամարտութիւնները խաղաղ միջոցներով լուծելու սկզբունքին միջազգային օրէնք դարձուելուն, ունենալով այն համոզումը, որ հայ ժողովուրդին հողային դատ պահանջով պիտի չլուծուի—

Այս պատճառով ու սրբազան առաջադրութեան քննադրութիւնն է Հնչակեան երկայն գործունեութիւնը ամենուրեք։ Այս սկզբունքը կ'արտայայտեն եւ անոր համապատասխան գործընթաց կ'որոշեցնեն ու կը դրսեւորեն Կազմակերպութեան բոլոր օրհանգիստը։ 11րդ Համագումարի սկզբունքային եւ սակայնական որոշումներու լոյսին տակ կը մեկնաբանեն ազգային եւ միջազգային իրադարձութիւնները, դիմել կը ճշդեմ կամ կեցունքով կը քննադատեն հնչակեան օրհանգիստը, իրենց ուղեցոյցի եւ մեկնաբանի առաջնութեան մէջ, անոնց կը խուսափեն քննադատելու վերաբերման, ժողովուրդին զգացումները ամեն միջոցներով հրահրելու եւ երեւակայութիւններու բորբոքման համար վարժարաններու շանաւորելու անագիւ նպատակներէն։ Հնչակեան Մամուլը լուրջ է, իրապէս գիտէ՝ ինչի վրայ ինչպէս կ'ազդէ իր զգացումները զանազան «Արշալոյս»-ներէն, այլ ինչի նաեւ անդիմակ հակառակորդներուն եւ դիմակաւոր բարեկամներուն ջաղապահելու ջոկ չլցնել։

Հնչակեան Կուսակցութիւնը իր մամուլով, բարեբաղով ու համակիր զանգուածով կը բարեկամեմ անհեղինակ հաւատարմութիւն ցուցաբերել հայութեան ազգային եւ ընկերային շահերուն հանդէպ։ Ուղիւն, զոր ընտրած է ան, իրականացնելու համար Մեծ Տրագը, կրնայ զինք տարբեր ուղիներուն նոյն նպատակի հանդէպ ունեցած դիմել։ Սին լաւատեսութիւնն է դիմել յաղթանակ չի խոստանալ զուգի այդ ուղին։ Ազգային զանազան հաստատմաններուն դժուար եւ միջին իսկ անկարելի կրնայ բուրի այդ ուղին, ծանցնելու դեպք ա'ն է, որ պիտի ծաղկեցնէ, մարմինն է ձեռք մեր Տրագին, եւ ոչ քի աճան ու անհիմն խանդավառութիւններու համար, որ յոյսեր կը կորստուին վազող ամպերուն պէս, իսկ արեւոյթի միջոցով անհետանալու պէս կը քառամիջ նոյն օրումն մայրամուտին հետ։

Խմբ. «ԱՐԱՐԱՏ»

ԳԻՐՔԵՐՈՒՆ ԷՆՏ

ԽՂՃԱՄԻՏ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Կը դժգոհիմք յաճախ, որ ան-
ջրպէս կայ ներկայ Հայաստանի եւ
Սփիւռքի հայութեան միջեւ, եւ ըլ-
լա՛յ հայրենի հայութիւնը, ըլլա՛յ
արտասանման հայութիւնը, զիրար
լաւ չանցնակեմ, իրարու յարձեհե-
րուն եւ ցաւերուն լաւանջեղեակ
չըլլալէն զոս, յաճախ գաղութի
գաղութ ալ անձաւորներու կը
նմանիմք,

Չուլման եւ ուժացման դիմ
պայքարելու համար, պահանջե-
նք՝ որ դիւրանան Հայաստան-ըՍ-
փիւռք մշակութային եւ նախոր-
դական յարաբերութիւնները, գա-
ղութի գաղութ յաճախ պատմա-
կութիւններ (գրական, գեղարուես-
տական եւ մարզական) յիշուին, ու
մենք միասնականանանք:

Այս դժգոհութիւնը եւ այս հո-
գը կեցալով մը դարմանալի սկսան
1945ին հրամանագրուած հայրենա-
դարձութեամբ: Յետո՛յ՝ սովետահայ
մշակութականներու եւ զբօսաշրջի-
կու ալը Սփիւռք, նաեւ սփիւռ-
քահայ գրողներու եւ արուեստ-
գէտներու եղած հրաւեր մայր հայ-
րենիք այցելելու, մեծ չափով կըր-
ցան փարատել ոգեկան եւ ազգա-
յին այն տարանջատ կացութիւնը, որ
սպառնալից էր դարձած:

Այժմ Հայաստան կ'ողողէ մեզ
մշակութային իր արմիքներով. իսկ գա-

ղութները միջոցը կը գտնեն մայր
հայրենիքի եւ իրարու յիշու պար-
բերական խումբեր: Սկսած է, ու-
րեմն, Հայրենիք-Սփիւռք ոգեկան
միասնականութիւն՝ որուն մէջ մեծագոյն
դերն ու տեղը վերապահուած է Ս.
Էջմիածնի եւ անոր արժանաւոր
Գահակալ Վեհ. Վազգէն Ա.ին,
Այժմ, աւելին ըլլալով, սովետա-
հայ պատմագրներ եւ բանասե-
ներ, սկսած են այնքան մօտէն հե-
տադիմել մեզմով, որ ձեռնար-
կած են գրելու մեր պատմութիւնը:
Փոխադարձաբար, սփիւռքահայ մա-
մուլը մեծ տեղ կը յաւակցեն հա-
յաստանեան նկարներու եւ հարցերու:

Սփիւռքի պատմութիւնը գրելու
փորձերէն մեկն ալ Լ. Ս. Սուրբի-
եանի այս գիրքն է, «Սփիւռքահայ
Կուսակցութիւնները ժամանակակից
հասարակութեան»:

Սուրբիեան հազիւ քէ առած
է վերջին քանակակցութեան, այսինքն
1942-1963ի տարիները. ինչ կըր-
կայցեն, տառաջի խղճամբով, հա-
րազգիս պատկերը սփիւռքահայ
երեւել կուսակցութիւններու — Զ. Յ.
Գաւազնիսի, Ռ. Ա. Կուսակցութեան,
Գրեթէ չի խօսիր Յաւազնիսիական
Միութեան եւ Կոմկոմիս հայերու
մասին, հաւանաբար խոհեմութեան
համար, կամ այն պատճառով որ
անոնք դեռ կազմակերպուած չեն,
կամ մաս կը կազմեն տեղական
մարմիններու (միջազգային):

Սուրբիեան կը ներկայացնէ
մեր կուսակցութիւնները իրենց ՍԵԻ
եւ ձեռնարկով, լոյստեսով

ու ստեղծելով, հակասութիւննե-
րով, սկարաբիւններով ու յու-
սարկոյթներով:

Անդրադառնալ իւրաքանչիւ-
րին յաւակցում վերլուծականնե-
րուն, այստեղ, դուրս է մեր հնա-
րաւորութիւններէն: Միայն ողջու-
նելի է այն առողջ ոգին, բնեմ ող-
ջամտութիւնը, զոր սովետահայ
պատմագր-բանասերն ի գործ կ'ա-
ծէ իր դատմութեան ժամանակ:

Ան Գաւազնիսիներ չի ներ-
կայացներ իր գրիչով, այլ Վ. Նա-
ւասարդեաններու, Ս. Վաղեան-
ներու, Ռ. Գաբրիելեաններու, Մ.
Թեօդոսեաններու եւ Գ. Լազեան-
ներու գրածներով, որոնք առանց
որեւէ մեկնաբանութեան բաւական
են դատաւարութեան սրբին
առաջնորդելու այս կազմակեր-
պութիւնը: Սովետահայ գրողը, սա-
կայն, կ'ընդունի որ Զ. Յ. Գ. այս-
պէս ըլլալէն զոս ուրիշ բան չի
կրնար ըլլալ ու պիտի շարունակէ
այդպէս, մինչեւ տիրի... Իրենց
իսկ գրածներէն կ'երեւի, որ հին
ազգային ոգին եւ իսկաւր գոյու-
թիւն չունին Զ. Յ. Գ.ին մէջ, որ
այժմ պարզ փոխանորդութիւն մը
է՝ մեծ յետադիմութեան անխի-
կապում:

Հեղինակը չի բացցներ Ռ. Ա.
Կ.ին պատմական ծագումը, բայց
ներկային մէջ կը նանչայ անոր
հայրենասիրական ուղին եւ գոր-
ծերը: Զի ծանօտ է նաեւ Ս. Գ.
Հնչակեանութեան մասին կարգ մը
դիտարկութիւններ, բայց կ'արձանագ-
րէ անոր այս վերջին քանակակցի
ուղիղ աշխատանքը:

Սուրբիեան կը յիշէ իր օգ-
տագործած բոլոր աղբիւրները —
Ս. Գաւազնիսի, Ռ. Ա. Կուսակցութեան,
(Շար. տես էջ 5)

ԺՊՏՈՒՆ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

(Մահուան Տղա տարեկիցին առթիւ)

Ժպտուն Ոսկերիչեան՝ ծնեալ
Չուխազեան, 19 Օգոստոս
1921ին՝ Պէյրութ, ուր հաստատ-
ւած էին Տէր Զօրի դժոխքէն
ազատուած իր ծնողը, թողնելով
էր Համբարձում Պողոսեանի, որ
իր Ս. Գ. Հնչակեան գործունէու-
թեան համար բանտարկուած է
կախաղան բարձրացած էր, Սե-
բաստիոյ մէջ:

1915ի եղեռնը կը խլէ իրենց
տոհմական բազմադարձ ընտանի-
քին գրեթէ բոլոր անդամները:
Պատահաբար ողջ կը մնայ Ժպ-
տունի մայրը: Ժպտուն իր
դեռածի մանկութեան շրջանին
կը սկսի հաշակել ազգային հա-
ւածանքներու և խտրութեանց,
գաղթականի և ներթափանցող-
կանքի բոլոր դառնութիւնները:
Այս ամէնքը իրենց դրոշմը կը
դնեն իր մանկական առողջական
կազմին վրայ:

Ժպտուն շատ կանուխէն կը
մտնէ Պրանսայի յառաջդիմական
պատմական, երիտասարդական
կազմակերպութեան մէջ:

Պատերազմի ծանր օրերուն,
մաս կը կազմէ Զ. Յ. Փէ. Փէ. ներու
հերոսական կազմակերպութիւն-
ներուն: Հարաւային Պրանսայի

մէջ ան կը գործակցի Գոթի և
Նշան Տէր Մարտիրոսեանի, կա-
տարելով կապ պահելու և զէնք
փոխադրելու դժուարին պարտա-
կանութիւնը: Նշան Տէր Մար-
տիրոսեանի սպանութենէն յե-
տոյ, ան կ'ուղարկուի Լիոն, ուր
կը շարունակէ իր գործունէու-
թիւնը, Ռեզիսթանսի և Է. Ֆ. Թէ.
Փէ. ներու շարքերուն մէջ: Ժպ-
տուն եղած է պատերազմի ժա-
մանակ ընդլայնուող գործող
«Հայ Հայրենասէր Երիտասար-
դական Միութեան» կազմակեր-
պիչներէն մին:

Մանուշեանի անունը կրող
Լ. Ֆ. Փէ. ներու Լիոնի հայ-
կական ջոկատի կազմակերպման
մէջ եւս գործօն դեր մը խաղա-
ցած է: Մասնակցած է այս ջոկատի
Վիլէօրպանի ապստամբութեան
և Լիոնի բաղադրի ազատագրու-
թեան կռիւներուն:

Ազատագրութենէն յետոյ շա-
րունակած է իր գործունէութիւնը
«Հայ Հայրենասէր Երիտ» Միու-
թեան» մէջ, ինչպէս նաև «Պրան-
սահայ Երիտասարդական Միու-
թեան» մէջ՝ որուն փոխ-նախա-
գահութիւնը վստահուած էր իրեն:

Իր աշխատասիրութեամբ,
բարեկամներու հանդէպ իր ցոյց
տուած անձնութեամբ շահած
էր զինքը ճանչցողներու բոլորին
համակրութիւնը:

1958 Յունիս 7ին իր յուղար-
կաւորութեան ներկայ էին, յար-
գանքի և համակրութեան իրենց
արտայայտութիւնը բերելու հա-
մար, աւելի քան երեք հարիւր
անձեր, թէ՛ հայ և թէ՛ փրանսացի
և գրեթէ բոլորն ալ կ'արտաս-
ւէին՝ բաժնետէր մանր սզակիր
ամուսնոյն և ծնողքին մեծ վիշադը:
ՏԻՐԱՆ

Հ Ի Ն Ս Է Ր Ը

(Շար. Գ. էջէն)

սենեակի մթնոլորտը նրան կար-
ծես կաշկանդում էր. նրա ծամ-
կանները դեռեւս մնացել էին ի-
րենց տեղում, հայելու առաջ,
ինչպէս ինքը թողել էր. նրա
գործածած թաշկինակը, որ մոռա-
ցել էր՝ կախարանից կախած էր.
ամէն ինչ թողել էր նոյն վիճա-
կում:

Սենեակում իր թողած հետ-
քերը տեսնելով, յանկարծ դար-
ձաւ ինծ ու հարցրեց.

— Ինչո՞ւ չամուսնացար ինծ
հետ...

Այդ հարցը, որ մտքովս չէր
անցել, այժմ ինծ երկիւղ ներշնչ-
ւեց. նա համոզուած էր, որ ես
միայն նրան էի սիրում և որ իր
համար կ'անէի ամէն ինչ. և ահա
այժմ, չնայած որ երկար ժամա-
նակ էր անցել, չփոխուած չգիտէի
ի՞նչ պատասխանել: Եւ երբ հայ-
եացքս հանդիպեց նրա հայեաց-
քին, նա կարդաց իմ աչքերի տա-
ռապանքը: Նա յամուսնոյն ու
անթարթ նայում էր ինծ, կար-
ծես զարդանքը դուրս կորզելու
համար:

— Դա անցած պատմու-
թիւն է... Թէեւ ես փորձեցի...

Իմ այս խօսքի վրայ նա ըս-
թափուեց յուզմունքից և ասաց.

— Ո՛հ, ամենաթեթեւ փորձն
անգամ չի՛ արուել քո կողմից:

Սենեակում զարդուրդի լուռ-
թիւն տիրեց: Իսկապէս ինչո՞ւ
նրա հետ չամուսնացայ...

Այն ժամանակ ինքս ինծ ա-
սում էի, որ ամուսնութիւնը շատ
լուրջ խնդիր է. նրանից է կախ-
ւած մարդու ապագան. ամուս-
նութիւնը երկու անձի ճակատա-
գիրը կապում է մէկի վզին, ուս-
տի մարդ նախքան ամուսնանալը
պէտք է հարց տայ իրեն, թէ
ի՞նչ է անում: Եւ այսքանը բա-

ւական էր, որ ես տատանուէի ու
խուսափէի վճռական քայլից...
Սակայն ա՛յժմ. այժմ ես նրա
առաջ կանգնած գգում էի, որ
այդ պատճառաբանութիւնը բո-
ւորովին անհիմն էր, որ ես դրա-
նով միայն ինծ էի խաբուած: Ես
կարող էի նրա հետ ամուսնանալ
առանց վախի ու կասկածի, քանի
որ նրան էի սիրում:

Նա շարունակում էր նայել
ինծ, աչքերը լի էին տառապան-
քով ու տխրութեամբ: Ես զգացի,
որ ընտանեկան անախտութիւն-
ներն էին նրան մղել այդքան եր-
կար խզումից յետոյ կրկին գա-
լու ինծ մօտ, առաջին անգամ
զգացի, թէ ինչքան եմ սխալուել:
Այդ կրկին իմն էր մի ժամանակ,
իսկ այժմ տեսնում էի, որ իմ
սէրը, որքան էլ ուժգին լինէր, չէր
կարող նրա մէջ զարթոնցել նախ-
կին զգացմունքը: Գուցէ ձեռքս
մեկնէի և նրան սեղմի կրծքիս,
սակայն դա չէր խանգարի, որ
իմ աչքի առաջ երեւային փոքր,
յուզող պատկերներ: ամուսնու
համբուրուելը նրա հետ, պիտեք,
որոնք ծակծկում էին նրա այտե-
րը, և այն ամէնը, ինչ տեղի
կ'ունենայ նրանց միջեւ...

Հայեացքս որսալով նա հարց-
րեց.

— Խնդրում եմ ճիշդն ա-
սես, իսկապէս սիրո՞ւմ էի ինծ...

Ապա ինծ ազատօրէն պա-
տասխանելու հնարաւորութիւն
տալու նպատակով սկսեց հաւա-
քել սեղանը. այդ բանը նա ա-
նում էր ամէն անգամ, երբ որե-
ւէ դէպք անսպասելիօրէն նեղաց-
նում էր մեզ: Նա վերցրեց
նախշած յախճապակեայ աման-
ներից մէկը, որի եզրը մի օր
ինքն էր կոտրել, և քնքշօրէն
դրեց դարակի վրայ, հացի մնա-

ցուկները հաւաքեց մի փոքրիկ
տոպակի մէջ, որտեղ երկու տա-
րի առաջ միասին հաւաքում էինք
հացի փշերները, որպէսզի գետափ
զնալիս դրանցով կերակրէինք
բաղերին. նրա երջանկութիւնն
ակնեւն էր:

Նա չհամարձակուեց ինծ
հարցնել գետի բաղերի մասին և
այն մասին, թէ ես արդեօք շա-
րունակո՞ւմ էի կերակրել նրանց:

Անցան լուռութեան մի քանի
ժամեր րոպէներ. ապա նա կրկնե-
լով իր հարցը, աւելացրեց.

— Ուզում եմ, որ անկեղծ
պատասխանես:

Խօսել չէի կարողանում.
ի՞նչ կարող էի ես հիմա տալ այդ
կնոջը, որը գուցէ եկել էր իր
առօրեայ ցաւերը նախկին սիրոյ
բաղեր յուշերով պարուրելու, վըս-
տան լինելու, որ այդ օրերն ի
զուր չեն անցել:

— Այո՛, իսկապէս սիրում էի
քեզ, — պատասխանեցի նրան ու
շրջուեցի:

Այո՛, երկու տարի առաջ այդ
պատասխանին իմ հոգեկան աշ-
խարհն ու կեանքը լցնում էր
այնպիսի հրճուանքով, որն ան-
հնարին է նկարագրել, և երբ
ամուսնացաւ, ես զգացի, որ շատ
սիրելի ու թանկագին մի բան
կորցրել: Մաստիկ տխրեցի, սա-
կայն ամենեւին չպայքարեցի նրա
համար, այլ բաւարարուեցի
միայն բաղեր յուշերը կրկնել
ժպտալին նման կրկին ու կրկին
խիշխելով...

Վերջին անգամ ինծ մօտ
գալով նա յայտնեց, որ մի մարդ
ցանկանում է իր հետ ամուսնա-
նալ, և ուզեց, որ անձամբ նրան
պարզեմ իրերի դրութիւնը: Սա-
կայն ես կասկածում էի ուժերիս
վրայ և մտածում, որ աւելի լաւ
կը լինէր, եթէ ինքը յայտնէր
նրան ամէն ինչ:

Իսկ այժմ, երբ նա արդէն
ամուսնացել էր, նրան ուղղեցի
սովորական դարձած և ոչ սրա-
միտ հարց.

— Ինչո՞ւ չմեծեցիր նրան,
դու կարող էիր ասել, որ ես ու-
րիշն եմ սիրում. հարուստ էր,
դա՞ր՝ համար...

— Ասեմե՛կ, դու սխալ-
ւո՞ւմ եմ. ես միշտ սիրել եմ
քեզ, սակայն դու ինքդ տատան-
ւեցիր, թուլացար և ահա այժմ
տառապում եմ այդ պատճառով:

Մաստիկ ընկճուած էի. թուում
էր, թէ անցած ժամանակն իր
հետ տարել է նաեւ իմ սխալ ա-
րարքի հետքերը, սակայն այժմ,
երբ դէմ առ դէմ կանգնել էի ի-
րականութեան առջեւ՝ զգում էի,
որ իմ ուսերի վրայ է ծանրանում
այդ կնոջ ողբերգութիւնը, որը
միայնակ է մնացել չսիրած մար-
դու հետ... մեղաւոր էի:

— Ամուսնին իմ հին սէրն
անընդհատ երեսուկ է տալիս և
ասում, որ դու շարունակում ես
դեռեւս նրան սիրել, — ասաց նա
հեկեկալով և աւելացրեց. — այժմ
եւ ահա քո սենեակում եմ, սա-
կայն թուում է, թէ ամէն ինչ
փոխուել է...

— Մի՞թէ ամուսնիդ այդ-
քան խանդոտ է, — հարցրի նրան:
Նա չպատասխանեց. նրա աչքերի
մէջ սաստիկ հիասթափութեան
նշաններ երեւացին: Մտածում էի
գրկել նրան, ակնաչին փափաւ,
որ սիրում եմ այնպէս, ինչպէս
նախկինում: Սկսեցի մօտենալ
նրան, նրա շունչն զգում էի
դէմքիս վրայ: Նա դեռեւս նոյն
օժանելիքն էր օգտագործում...
սակայն ես ոչինչ չկարողացայ
անել. իսկապէս որ մի բան փոխ-
ւել էր:

Այդ րոպէին զգում էի այն
բոլոր մանրութիւնները, որոնք զար-
մանալիօրէն ջերմացնում, քնքշա-
ցնում էին մեր սէրը. դէմքը,
սենեակը, նրա բուրմունքն ու
շարժումները, զգացմունքները և
զուցն ամէն ինչ մնացել էր նոյ-
նը, սակայն ինչ որ բան կորցրել
էինք...

Առաջին անգամ զգացի, թէ
ի՞նչպէս տրտմութեան ցաւը

թուանաւոր նետի նման ծակում էր
սիրտս, իսկ նա, չկարողանալով
զսպել իրեն, հեկեկալով պոռթ-
կաց և սկսեց ամենուրեք փռնու-
ռել ինծ... սենեակում, շորերի,
ամանների, կօշիկների մէջ, սկսեց
պատուել, ձեռքով շօշափել ամէն
ինչ՝ բազմոցը, որի վրայ յաճախ
նստած ձգւում էր, իր նկարը, իմ
նկարը, սպիտակ բարձը, հին հա-
յելին, իմ սանրը, իր ծամկալ-
ները, գործած թաշկինակը, զըր-
բե՛րս... ծխամո՛րճս...

Ձէի կարողանում հետեւել
նրան... խեղդում էի. ինծ թը-
ւում էր որ նա ամէն ինչ ողորդե-
լու է իր արցունքներով, շօշա-
փելու է իր մատներով:

Սենեակում երկար շրջազա-
յելուց յետոյ՝ նա ուժասպառ կանգ
առաւ. հեւացող կուրծքը արա-
գօրէն իջնում-բարձրանում էր,
ապա ձեռքը մեկնեց դէպի կախ-
ւած ծալիքը...

— Ձէ՛, այդ բանը չե՛ս ա-
նի, — ասացի նրան խապոտ, ցածր
ծայրով. մի՞թէ այսպէս պիտի
բաժանուենք իրարից: Բռնեցի
նրա ձեռքից. ձեռքը սառն էր
լռեցիքը: Իրար ասելու ոչինչ
չունէինք:

Ես ինծ լրիւ կորցրել էի, իսկ
նա բարձրածայն հեկեկում էր.
մտածում էի ընկնել նրա ոտները,
խոստովանուել, որ ե՛ս եմ մե-
ղաւորը, ե՛ս...

Նա ձեռքը ետ քաշեց և զը-
նաց առանց նոյնիսկ ցտեսութիւն
ստելու. նրա լացի ծայրը դեռեւս
ակնհայտ է: Ամբողջ մարմնով
փուլ եկայ բազմոցի վրայ և
սկսեց իմ հերթին ուշի ուշով
զննել ամէն ինչ. նրա նկարը դեռ-
եւս կախուած էր պատից... Նրա
հայեացքը երբեմնիկ էր ու կեն-
սասիրելի. ապա սկսեցի մտաբե-
րել անցեալի բաղեր, երբանիկ
յուշերը բոլոր մանրամասնու-
թիւններով... ու մտածել... եր-
կար մտածել:

«Աւարակա՛ն Պատմագրներ»
Թրգմ. ԸԱՐՈՒԹ. ՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

Հ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ՅՐՈՆՑԷ ՏԷՕՎԼԵԹԵԱՆ ԿԱՅԿԱ-
ՔԱՆ ԿԱՆՐԱԿԵԼՈՒԹԵԱՆ ԽՐՈՒՍԱՄԻ
ՎԱՍՏԱԿԱԼՈՐ ԳՐԹԻՆԷ Է ԵՆ ՎԵՏԱ-
ԿԱՆ ՄՐԳԱՆԱԿԻ ԽՐԺԱՆԱԳԱԾ:

ՏԱՀԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص.ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط.ع.ج. - ت ٩١٥-١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير ديان (بالان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՄԵՐՈՎԱԲԱՆ
Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադ. 1948թ.
Տպարանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 139 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ 1966 ՀԱՅՐ 26 ՌԻԲԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ. ۱۳۹ - الخميس ۲۱ يوليو ۱۹۶۶

ՈՂՋՈՅՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ 14ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ (ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ 14ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻ)

Տաանը շրջանորոշ տարին կը տօնենք հիմա. տաանը շրջանորոշ տարեդարձը այն մեծ եղելութեան, որ կոչուեցաւ Արաբական Յեղափոխութիւն:

1952 Յուլիս 23էն սկսեալ, Նեղոսի հովիտին մէջ, ապա արաբական և ասիական երկրներու մէջ, տեղի ունեցան վերել-վայրումներ, յեղաշրջումներ, որոնք ինչ ու հրեցած աշխարհ մը փոխուցին ու շինեցին նոր աշխարհ, նոր ընկերութիւն, նոր կեանք, որ օրէ օր սրելն ինք կը յառաջդնէ ու կը ծաղկի:

Այն օրինակ հողամասը, որ կը կոչուէր Եգիպտոս և որ վերա-մըկըրտուեցաւ Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւն անունով, քորտ ու գերի երկիր մըն էր՝ ազատ և անկախ կեղծ ու խաբուսիկ ստորագրելի տալ: Անոր բուն տէրերը, քաղաքական իմաստով, արա-մըտեան կայսերապաշտներն էին: արքան, որ կը բազմէր գահուն վը-րայ, իր պորտը բուծանող սովորական բուրձիկ մը կամ կուլայիցը մըն էր: Սրկիւրը զուրկ ամէն կարգի վեհապետական ըրաւունքներէ, ոտնակոտան մըն էր դրամատիրական աշխարհին հրամանին տակ՝ ընդդէմ բոլոր յառաջդիմականութեանց: Կարելի չէր որեւէ յառաջդիմական այլ ազգը հետ բարեկամութիւն և յարաբե-րութիւն ունենալ: Կարելի չէր նաեւ, ներքին կեանքին մէջ, յառաջ-դիմական և ազատական գաղափարներ և գործունէութիւն ցոյց տալ: Եգիպտոս, յետադիմութեան գոյն էր և քաղցրեմութեան օտան:

Տնտեսական մարզին մէջ՝ դրամատիրական հրէութեան շահա-գործունէի դաշտն էր Եգիպտոս սրեւեւ 25 Յուլիս 1952-ի ժողովուրդը, մեծ մասով գրեղացիութիւն և փոքր չափով բանուորութիւն, կը շահագործուէր օտար դրամագլուխ տէրերէն, իր վաստակն ու ա-րիւնը հոսեցնելով անոնց գրպանն ու որովայնն ի վար: Աշխատա-ւորութիւնը զուրկ էր իր տարրական իրաւունքներէն և առարկան՝ դրամատէր դասակարգի քանակներէն: Հողագործը (ֆելաան) կը մեռնէր ամէն օր և բանուորը կը որւծէր տուակէն:

Բարոյականը և մտաւորական կեանքը նոյնպէս զրոյսահողն էին քաղցրեմը ու աւատական դասակարգին: Նկատը չէին առնուել եգիպ-տական դարաւոր քաղաքակրթութիւնն ու ժողովրդական հոգեաշ-խարհը, աւանդութիւնները, ժողովրդային տոհմիկ բարքերը (ֆու-բլոր) և հասարակական ծգտումները: Փնացած ու անբարոյացած դա-սակարգը՝ տուն կուտար իր կենցաղը և կը պարտադրէր իր ապա-կանութիւնը միջավայրին ու զանգուածին: Մտաւորականութիւնը շղթայուած, ապրելու համար պարտ էր տիրող դասակարգին ու կայ-սերապաշտ ոյժերուն փառաբանութիւնն ընել: Անաստողները կը հալածուէին, կ'աքսորուէին, կը բանտարկուէին և յայտնօրէն կամ անյայտ կը մահացուէին:

Ազատութիւն կար ծառայելու յետադիմական ամէն ինչի: ա-զատութիւն կաշառելու և խարդախելու, ազատութիւն պաշտօնա-պէս իւրացնելու և կեղծելու, ազատութիւն վաշխառութեան ու շահագործունէի, ազատութիւն հարստանալու՝ որեւէ միջոցով, ներե-լի կամ աններելի, բաւ էր որ բաժին հանուէր տիրող դասակարգին ու իր ռեժիմին, հովանաւորին, տեղացի թէ օտար:

Երկրին վարիչները, նախարարներ, խաղաղիկներ էին օտար կայսերապաշտութեան ձեռքը: Կը ջնջուէին, եթէ չժառանգէին անոր շահերուն:

Ու կը տառապէր ժողովուրդը
Կը մեռնէր աշխատաւոր զանգուածը, ամէն օր:
Սակայն, պատմութեան արի ռահվիրաներուն, մեծ գաղափա-րախօսներուն՝ Կամալէտուն էլ Աֆղանի, Շէյխ Մոհմ. Ապտուի, Ռիֆաի էլ Թահթաւի, Ահմէտ Օրապի, Մուսթաֆա Քամէլի, Մո-համէտ Ֆարիտի և Սաատ Ջաղուլի ցանած սերմերը ծլեր էին ու գաղտնաբար կ'անէին:

Անեցան: Ու մուտք գործեցին եգիպտական բանակին մէջ: Եւ բանակը, տասնըմէկ նուբերալ սպաներու (որոնք կոչուեցան «Ազատ Սպաներ») առաջնորդութեամբ, 1952 Յուլիս 23ին վերջ տուաւ մե-նատէր և միատէր Ֆարուք թագաւորի իշխանութեան ու դուրս ըրաւ զայն պաշտպանող օտար ոյժերը (կայսերապաշտութիւն և դրամատի-րութիւն):

Ազատարար բանակը, անմիջապէս և շարունակաբար՝ երկիրը դարձուց անփականութիւնը իր ժողովուրդին, բոլոր մարզերուն մէջ: Գիւղացին ունեցաւ հող և սերմնացու, բանուորը դարձաւ տէրը իր նախադարձին, մտաւորականը սկսաւ ստեղծագործել ազատօրէն, արուեստագէտը՝ երգել ու բանդակել ըստ իր պոռթկումներուն, ու-սանողին առջեւ բացուեցան համալսարանները՝ ինչ ալ ըլլային իր տնտեսական կամ դասակարգային պայմանները: Շունչ առաւ ժողո-վուրդը:

(Շարունակութիւնը տես էջ 5)

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՀԱՆԳԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արաբ. Յեղափոխութեան 14րդ տարեդարձին առթիւ, վաղը, Ուր-բաթ 22 Յուլիս, կ.ե. ժամը 8ին, ԱՄՀԻ Նախագահ Կամալ Ապսէլ Նասրէ քաղաքական կարեւոր նաո մը պիտի խօսի Կուլմուրիէ հրա-պարակին վրայ տեղի ունենալիք ժողովրդային մեծ միջոցին, կազ-մակերպութեամբ Արաբ Ընկերվա-րական Միութեան:

Շարաք առաւօտեան ժամը 9ին, Նախագահը ներկայ պիտի ըլլայ փոխ-նախագահներու, վար-չապետին և փոխ-վարչապետներու, նախարարներու և օսար դիւանա-գիտական անձնաւորութեանց և իրենց հետ մեծ ժողովոյ մը, Նասր Աւանի մեծ մարզարանի հողին վրայ: Այնտեղ նաո պիտի խօսի Փոխ-Նախագահ և զինեալ ուժերու ղեկավար Փոխ-Հրամանատար Մարտադաշ Ապսէլ Հաֆիմ Ամէ: Այս ժողովոյ պիտի մասնակցին որոշ զօրախումբեր՝ ցամաքային, օդային և ծովային:

Վարչապետ Ջաֆարիա Մո-հիէսսին հրաւերին վրայ, Իրաքի Վարչապետ, Ապսէլ Ռահման էլ Պազազ, վաղը առաւօտ Գահիթ: պիտի հասնի մասնակցելու Յեղափոխութեան 14րդ տարեդարձի տօնակատարութեան: Վարչապետ Պազազի պիտի ընկերանան Իրաքի Պաշտ. նախարար Լեւա Շաֆեր Մահմուտ Շուքրի և բարձրասիւնան սպաներ:

Կիւսիի երեկոյեան՝ հանրա-պետական սրահին մէջ նախագահը ներկայ պիտի ըլլայ երիտասարդա-կան փառասօսին, որուն պիտի մասնակցին 15 հազար երիտասարդ-երիտասարդուհիներ:

«ԷՆ ՆԻԼ» ԴԵՂՈՐԱՅԻԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

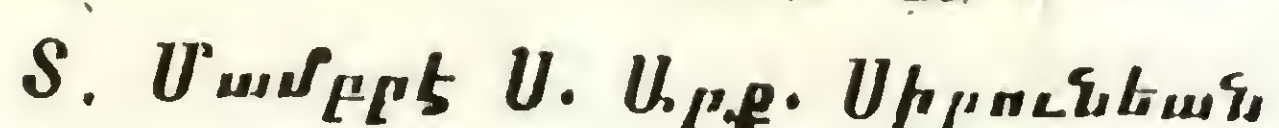
Երկուշաբթի, 18 Յուլիս 1966, ԱՄՀԻ վարչապետ Ջաֆարիա Մո-հիէսսին բացումը կատարեց «Էլ Նիլ» դեղօրային ընկերութեան նոր գոր-ծարանին՝ Ամիրիէի մէջ:

Իր խօսքին մէջ, վարչապետը շեշտեց որ կառավարութիւնը կը ջանայ իւրաքանչիւր գործարանի տնտեսական ինքնավարութիւն մը տալ: Բայց անոր արտադրութիւնը կարելի չէ վաճառել՝ որքան ասեմ որ ժողովուրդին վստահութիւնը չէ շահած:

Ապա, վարչապետը իրեն ըն-կերացող առողջապահութեան նախ. էլ Նապաուի էլ Մոհամէսի, Բարաբ. ուսման նախարար Հիւսէյն Սաիի և իր ներհանգիւններուն հետ այցե-լեց Էմպապայի սթի վիտաբու-րեան նորակառոյց շէնքը, որ օժի-րած է Գերարդիական սարքերով:

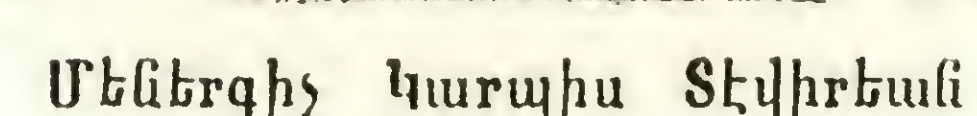
ԵՐԳԻՏԱՆԿԱՐ՝
ԱՀՄԷՏ ԹՈՒՂԱՆԻ
Յանկապէս «Ջանակիր»-ին
տպարանում

ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Მ Რ Ლ Მ Რ Ლ Რ Ტ Რ Ს Ლ Რ Ლ

ՀԱՆԼԵՊԻ Հ.Մ.Մ.Ի «ՌՈՒՊԻ» ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

Խուճրին միակ երազը եղած է՝
հայրենիք երթալ և երգել հայրե-
նի բնմին վրայ: Եւ ահա, Յու-
նիսի 23ին, Հայֆայի հարմոնիայի
համերգային մեծ դահլիճին մեջ
կապացւ (Ռուզբլ) և Երեւանի
առաջին համերգը: Տարբեր լեզու-
ներով կատարուող երգերը իրա-

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԵՏԸ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

(ԶՐՈՅՑ ԵՐԳԻԾԱՆԿԱՐԻՉ ԱՅՍԷՏ ԹՈՒՂԱՆԻ ՀԵՏ)

Ժամագրւեցանք երեկոյան ժամը 9ին համար: Ու երբ մտանք ներս՝ քաղաքին կեդրոնը գտնուող իր աշխատանոցէն, ընկերակիցս՝ նկարիչ Սիմոն Սամսոնեան գիտել տուաւ ինծի ընդարձակ սրահին կահաւորման ոճը, որ կը ցոլացնէր տիրոջը ճաշակը, նկարագիրը, ապա նոյնիսկ անոր կենսագրացումը և աշխարհաըմբռնումը:

Ահմէտ Թուղան, «Ալ Կուժ-հուրիա» օրաթերթի այժմու երգի-ծանկարիչը, քառասուն տարեկան թուի, արարի իսկական զիմագիծերով ու արտայայտչութեամբ, բարձրահասակ և ջղուտ մարդ մըն է: Իր դերուէ դէմքը կամարուած է լայն ճակատով մը և լուսաւորւած՝ երկու կայծկոտն աչքերով, որոնք ամբողջութեամբ գլխակցուած թւին, յստակութիւն, զննակամութիւն, հաստատամտութիւն, կորով և իմացականութիւն կենսութեան:

Պահ մը մեզ առանձին կը թողու՝ ըսելէ ետք, թէ «աւելի քան տարի մըն է որ զիրար չենք տեսած»: Արդեօք առիթ տալու համար մեզի, որ իր բնաւորութեան և ձգտումներուն ընտելւանք իր ներառտնին պատկերովն ալ Բայք ընկերս՝ Սամսոնեան, գրեթէ օրն ի բուն իր հետն է, և չի՛ մոռնար իշխնցնի ինծի:

— Գիտե՞ս, Թուղան յառաջ գլխական միտք է և յառաջգլխական արուեստագէտ ու կը հիւանայ հայ ժողովուրդին վրայ, ու կը հաւաստայ անոր արաքսութեանը...

Թուղան կը վերերիւն սպասաւորին հետ, որ բեռնաւորութեամբ է գաւաթներով և շիշերով...

— Ինծի համար գեղեցիկ օր մըն է այս օրը: Կլիա՛ն ապրիմ բարեկամներուս հետ, որոնք կը պատկանին ազգի մը, որ իմ ազգիս՝ արաք ժողովուրդին նման տառապած է, շահագործուած, ճնշուած, հալածուած, սրածուած, ապա պայքարած, շինած ու վերջապէս յաղթած է: Խմենք յաղթականներուն կենացը...

Կը նստինք, իրարու շատ մօտիկ: Ու Թուղան կը յայտնէ ինծի, որ ինք մեծ ուսումն չունի: Առեւտրական միջնակարգ ուսում ստացած է և այդքան, բայց տասնըվեց տարեկանէն սկսեալ կը գծէ, երգիծանկարներ...

— Գծելու տալի ես զիս, կ'ըսէ ան, որովհետեւ հաւատք ունէի տաղանդի կայծին, որ կը վառէր իմ մէջ. հաւատք ունէի մարդու իմ իսկութեան, կը գլխակցէի որ կրնամ գործ մը կատարել ի նպատակ իմ ցեղին և ի նպատակ մարդկութեան և քաղաքակրթութեան:

— Ի՞նչպէս սկսաք...

— Սկսայ սքէչներով, ուրուագիծներով, պատկերազարդումի նկարներով: Տասը տարի այս մարդին մէջ գործելէ ետք, 1936ին իմ մէջ տեղի ունեցաւ հիմնական յեղաշրջում մը... Ես ծնած եմ էլ՝ Ազիլիէ գիւղը, Պէտրէշէյնի մօտ: Հայրս եղած է տեղւոյն երեւելիներէն և չէր գտնուեր անհատ մը, արաք կամ օտար, որ մեր գիւղը մտնէր՝ առանց պատուաւելու իմ հօր սեղանին առջեւ: Իմ մայրը եւ զած է Ասիլու թիւղիկանց վարժարանին տնօրէնուհին: Անգլիացիները զինք և միւս ուսուցչուհիները, քաղաքական պատճառներով, երեսուն օր բանտարկեցին դպրոցին մէջ, իսկ ասպնջական հայրս, հալածանքի ենթարկուեցաւ դարձեալ անգլիացիներու կողմէ: Եւ առիկա իրեն ծանր եկաւ. յարգուած

մարդ՝ անգլիացիներու հետապնդումներէն ազդուեցաւ և սրտին

Գնդապետ Ահմէտ Թուղան

ցաւէն մեռաւ: Ես, ըլլայ իմ ծնողքիս դէմ կատարուած արարքներէն, ըլլայ անգլիացիներու տիրակալական ընդհանուր ներկայութենէն ազդուած, յարեցայ գէպի քաղաքական նկարչութիւնը: Եւ որովհետեւ երգիծանկարը ամենէն արագ, ուղիղ և հատու միջոց մըն է, ես դարձայ կայսերապաշտութեան դէմ գործող «գարթնիտ» մը: Եղան ընդհանրապէս, ուր վտանգը կ'ընկնայ և ազգաբարոյթիւններ ստացայ, բայց... մեր առջեւ էր յեղափոխութիւնը...

— Զուտ ազատագրական նպատակներ կը հետապնդէիք ձեր արուեստը ի գործ դրած առեւտր...

— Կ'աշխատակցէի վեց թերթի, միաժամանակ: Խորքը, այո՛, ազատագրական էր՝ երբ կը գծէի: Բայց սրովհետեւ զօրաւոր հաւատք ունիմ խաղաղութեան մէջ բոլոր ժողովուրդներու համագործակցութեան (սրովհետեւ մէկ է մարդկային փաթեթը մէջ), կը սեւեռէի իմ ձգտումս դէպի մարդուն մարդկային արժանաւորութեան բարձրացում, և ասիկա հնարաւոր չըլլալով ճնշման տակ վտնուող ժողովուրդին մէջ, հաճի էր՝ իբրեւ առաջին հանգրդումն ազատագրել զայն... Բնական է, ժամանակի հոլովման հետ՝ եկան լուսաւոր նոր գաղափարներ և պատկերազարդեցին նախ իմ ժողովուրդս փրկելու գաղափարը, ատով՝ կառուցելու համար բաղձալի եղբայրութիւնը նախ մեր կիսագոյնտին, ապա և ամբողջ երկրագունդի ժողովուրդներուն միջեւ:

— Պայքարի ձեր ուղեգիծը...

— Օ՛, յայտնի է ատիկա: Նախ՝ կայսերապաշտութեան դէմ, յետոյ՝ զայն մեր մօտ յաւերժացնելու կոչուած թագաւորութեան դէմ, յետոյ՝ յետադիմականութեան դէմ (չհագործուած, աղքատութիւն, սղակութիւն, հիւանդութիւն և աւատականութիւն): «Ի՛նչ է մէյմ» (դէպի յառաջ) նշանաբանով:

— Ըսել կ'ուզէ՞ք՝ յառաջդիմականութեամբ...

— Այո՛: Այս բնաշրջումին մէջտեղ՝ Անուար Սատարի անձնաւորութիւնը դեր ունեցած է իմ վրաս: 1951ին (յեղափոխութեան նախօրէին) ես մասնակցեցայ ֆետայական աշխատանքներու, Զըբանցքի չըջանի ազատամարտիկներուն զէնք յանձնելու երկրորդական աշխատանքով, օդաւորութիւնով թղթակցելի իմ հանգամանքս:

— Ձեր գործնական աշխատանքները յայտնի են, բայց կ'ուզէի՞ք տալ ձեր նկարներուն մէջ պայքարի մասնէն ետք՝ հիմնական գաղափարականութեան ընդլայնումը:

— Հիմնական գաղափարականներ և հեռանկարներ կարելի էր կոչել՝ ձգտումը յեղաշրջման իրականացումին (եւհագգէզ էլ Թաթաւուրթ), երկաթեայ կամք և բարձրագոյն իմացականութիւն (իրատէ հատիկէ վէ գէջէ գարէք), ինչպէս նաեւ՝ զիկաւարութեան մօտ անհատական զօրութիւն և կորով (չախտի գաղիւնէ վէ թագա): Աստից է որ հետեւեցան յեղափոխութիւնը յաջողանող 11 ազատ սպաներու վեց սկզբունքները:

— Կրնայի՞ք ըսել զանոնք:

— Ա) հաստատուն ժողովուրդավար կեանքի ստեղծում (իզամէթ հայահ տեմոքրաթիւս սէլիմէ): Բ) հաստատուն ազգային զօրաւոր բանակի մը (իզամէթ կէյլ վաթա-նի): Գ) վերջ կայսերապաշտութեան և իր գործակալներուն (էլ գատաա էլ էսթէմար վէ ալանու-հու): Դ) վերջ աւատականութեան (էլ գատաա էլ իզթաա): Ե) վերջ գրամագլուխի տիրակալութեան (էլ գատաա այս սայթարէթ ոաս էլ մէյ): Զ) հաստատուն ընկերային արդարութեան (իզամէթ ա-տալա իկիթիմաիէ):

(Շար. տես էջ 4)

ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ

(ՏԻԿ. 2. ԾԱՂԿՈՒՆԻ ՄԱՅՈՒՆ Ե՝ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՐԹԻԻ)

Երկրորդ դասարանի աշակերտնի էի երբ առաջին անգամ նանչայ Տիկ. Ծաղկունին: Միշահասակ, նրբակամ, սեւ փայլուն մազերով կին մըն էր ան, հայերէն լեզուի մեր նոր ուսուցչուհին, Շուով գրագիրն արպահանջեալ էր. կոկիկ սեռակ, մաւուր եւ յսակ գիր անպայման էին: Բնթեցանութեան դասը հետաքրքրական կը դարձնէր որովհետեւ կը խուսափէր միօրեակութենէ, Բագուկի լայն շարժումներով, ձայնի ելեւեջներով կը համեմէր իր կարգացած եւ մեծ յանգի փոխանակ գիրքին յետեւելու գիրք կը դիտէինք մեր աչքեր խոռո բացած, լաւ ապաւորուելու համար, որպէսզի մեծ ալ նոյն կարեւորագիւրքն ընէ յաջորդ դասին եւ արժանանալ իր «պարիսաղ յիկա»ին:

Երրորդ կարգին Տիկ. Ծաղկունին մեր դասարանապահ ուսուցչուհին էր, նոյն սեռն կը մնար մեր հայերէնի դասասուն: Ալ մեծցած էինք. մեզի այդպէս կ'ըսէր քանի որ սկսած էինք բերականութեան դասերու: Որքան լաւ կը կրկնէր օրհնները, որոնք կ'իրարկէր կուսար մեզի ուղղագրութեան պահուն: Բայց այս բոլորէն աւելի կը յիշեմ իր հպարտութիւնը Վարուժանի աշակերտնին եղած ըլլալուն: Երբեմն ալ կ'ըսէր մեզի կասկելով

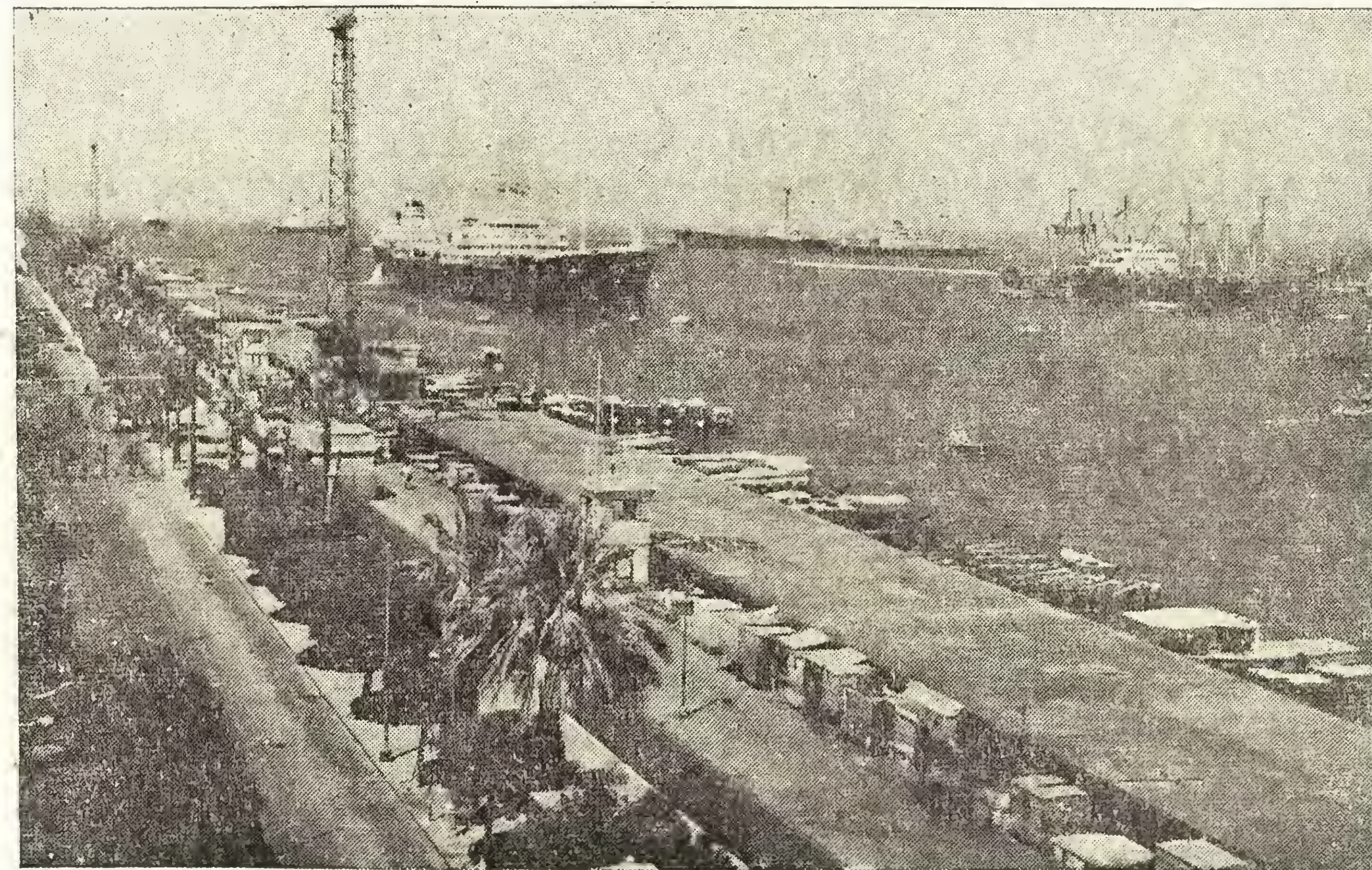
«դուք տեսա՞ք մը իր բոնիկներն էք, չէ՞...»: Այսպէս հետզհետէ սորվեցանք մեծ բանաստեղծին «Անդասանք», «Կարօտի նամակ»ը, «Օրհնութիւնը», Ինք բոլորն ալ գոց գիտէր եւ մեծ յափշտակուած՝ կը լսէինք գիրք երբ բացատրէր վերջ քերականութեան օրհնութիւնը: Դեպքի մը նման կը հասներ մեր ակնցներուն ու կը սարդէր մեր հոգիներէն ներս ու եթէ ոչ իրովին՝ գիր մասամբ սկսէր էինք հանդի առնել այս նոր դասին:

Յաջորդ տարին ծանօթացուց մեզի Իսահակեանը իր «Հեյ ջան հայրենիք»ով եւ Չարենցի զուխ գործոցով, «Գով Հայաստանի»ով, Տարիներ ետէ՛ր երբ ես արդէն մայր դարձած մանչուկիս լսել կու տայի Սարգսի հոյակապ յօդուածով կրկնակի գեղեցկացած «Գով»ը՝ Հայաստանի Անամային կասարժմը, նկատեցի որ տղաս ապաւած ինծի կը հետեւէր եւ չկրնարով աւելի երկար համբերել ըսաւ, «Մամա՛, դուք ուրկէ՞ գիտես այս նոր երգին բաները»: Տիկ. Ծաղկունին լաւ եւ սերմանէր մեր մեջ սերը հանդէպ մեր լեզուին եւ գրականութեան եւ այդ միջոցով ալ սերը հանդէպ մեր հայրենիքին:

(Շար. տես էջ 4)

ՍՈՒԷՉԸ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ Ե ԻՄ ԺՈՂՈՎՐԻԻ

ՀԱՅԸ ԻՊՐԱՆԻՍ

Ասացիք, վայել է բանաստեղծին Չանգանգասանալ, չուգուել, երբ որ ելում են բուն մօրից մանուկին: Զի՛ խոցուի միթք քա սիւք խոր: Միթք կարող է մնալ անհարգել: Արհամարհում եմ ես նրանց, ովքեր Սովոր են պահել քրքեր քանում՝ Հայրենիք իրենց մոռացման տուած. ելուողների պէս նրանք միթք մքնում: Ամօքն է սոսր ուղեկցում նրանց: Դողում են նրանք երկրի սեւ ծամին, Դողում, ինչպէս ռուս ծծում, անօրի: Արհամարհում եմ այդ երկչոներին, եւ արհամարհանքն իմ սանձան չունի: Եղիպսոսը քող սեփալ, նրանց ի՛նչ... Միայն քէ մտալ չդիպչի նրանց: Ի՛մքալս է եղիլ ջանքերուն իմ, Բայց եղիպսոսն իմ սիրել եմ արանց: Իսկ հիմա, երբ ես ծեր եմ, ալեհեր, Չունեմ այլ մտքեր եւ զգացումներ, Սերն հայրենիքի, օ՛, ջերմ օդի պէս Լցնում է կուրծս. երազում եմ ես, եւ իմ ուսերին բուսնում են բուեր, Ու բոչում եմ ես դեպի ապագան: Օ՛, հայրենիք իմ, անբախի դու սեր, (օ՛, դու իմ միակ յոյս անդաւանան. երկիր իմ, խաղաղ տուն իմ հայրենի, Դու ես սիրով լի մեր արտու ալսօր: Նայում եմ հեռուն փառաւորների, Երբ սիրակալ էր եղիպսոսն հօր, եւ Բաշուրիւնք էր օրհնք մարդկանց, եւ էին մլում ուժով առնական

Ամեն մի վսանգ, օրհան հայրենեաց, Նայում եմ հեռուն փառաւորների, եւ նրանք մարդիկ էին իսկական: Ընդունիր ուղեւոյս, օ՛, ջանք անցեալ: Բայել է երկար ժողովուրդն իմ հին: Մեր հիւրքն է ծծում քեանին դարձեալ, Բամել է ուզում իմ ժողովուրդին, Ազատութիւնից զրկել է փորձում, Բերում նորանոր ալեհեր ու լաց. Կողպացում են մեզ ու շահագործում, Յափշտակում են մեր քրքերն ու հաց: Բորոսութեան պէս, որ թիւղեկների Չայրոյքն է տարում, օտարերկրացին Չզուանքն է բերում իմ հայրենիքի եւ զայրոյք՝ նա քաջ գաւազներին: Կը կանգնի երկիրն անդունդի եզրին, Երբ ժողովուրդը չէ միասնական: Մեզ ուժապառ եմ արել մեռական Պառակտումներն ու վեները ներքին: Դարձել է կեանքը մեր սարսափելի, Ամեն ծամ մի նոր հարուած չարանեց. Մեք ոչ քէ խօսով պայքարենք պիտի, Այլ արիւթեամբ պիտի է որ գիւնուենք: Նեղուսից, որ մեզ կեանք է բերել յար, Թող որ հեռունայ օտարերկրացին: Մեր զգիտութիւնն ու արիւնը ալ Օգուս են բերում մեր նեղ ուղիքին: Մեք մեր Սուեզը երբեք չենք ճան, Նա մեզ բոլորիս խելագաման կանի. Սուեզի ափին պարսպի նման Կանգնենք, որ մեզինց ոչինչ չսանի:

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

Փրցուած էջեր երբի՞մարանի մը շուշապերը

Պարոն Վահրամ Տաճուկեան իր խոստումը պահեց, առաւուն՝ հազիւ թէ նախաճաշ աւարտելէ, ներս մտաւ։

— Է՛հ, այսօր եկայ որ քեզ խնդացնեմ, ըսաւ։ Մարդ Աստուծոյ, ի՞նչ եղեր է քեզի, բնաւ չես խնդար։ Կեանքը ինքնին կատակերգութիւն է արդէն։ Խնդուք կեանքի աղն է։ Առանց խնդուքի ողբերգութիւն կը դառնայ։ Խնդա՛ որ կեանքն ալ երեսիդ խնդայ...

— Զօռով խնդալ չըլլար, ըսի, երբ խնդացնող բան մը չկայ։

— Շատ լաւ։ Կի՛մա ես քեզ պիտի խնդացնեմ, ըսաւ և սկսաւ իր պատմութիւնը... Փրթիկեան Պաղտատարի անունը լսելէ ետք, մեր քաղաքի միլիոնատէրներէն է, բայց անոր անցեալէն ու ներկայի մասը գործերէն տեղեկութիւն չունին։ Այս մարդը՝ Վանի մէջ ալ հարուստ էր։ Անոր համար կը պատմեն թե դաշնակները տանօք 100 ոսկի պահանջէր են, չտալու պարագային ատրճառակի գնդակով վրէժը պիտի դրկէին Էնդիի աշխարհը։ Փրթիկեան Պաղտատարը 100 ոսկի տա՛յ... ասիկա չըլլաւ լիք բան էր։ Մարդը յօժար էր կեանքը վրայ տալ քան թէ 100 ոսկին ցնծալ։ «Կի՛մա, կ'ըսէ իր կողակիցին, ասկէ վերջ իմ հին վերադուստ տղերք որ հազնիմ, գիտեմ զիս պիտի սպաննեն ատրճառակով, թող իմ հին վերադուստ Էնդիի մէջ իմ հին վերադուստը միշտ իմ հին վերադուստը փողոց կենէ։ Բայց մարդը կը խորհի թէ այդպէս վախճանով ապրիլ չըլլար, կ'որոշէ Վանէն հեռանալ և անցնի Ամերիկա։ Իր հայրը Բալթիմորիս կը գտնուէր, իսկ հօրեղբայրը՝ Չարլի քաղաքը, Պաղտատարը կնոջ հետ կուգայ Ամերիկա, իր հօրը քով։ Հայրը, սակայն, տարապայմանօրէն շղային բարկացող մարդ եղեր է և Փրթիկ Պաղտատարի կինը չ'ուզէր ապրիլ նոյն տանը մէջ այդ դիւրաբերօրէք մարդու հետ։ «Կի՛մա, հայրս արդէն ծեր է, կ'ըսէ Փրթիկ Պաղտատարը իր կնոջ, կ'ըսէ մը համբերէ։ Այսօր, վաղը կը մեռնի։ Հիմա մենք եթէ նոր տուն տեղ ըլլանք, հապտին ծախսի կ'ենթարկուինք՝ ասկէ դատ հայրս մեզմէ կը բարկանայ և եղած չեղածը իր եղբորը կը կտակէ, մենք չ'ըրբ կը մեռնենք, մեր ձեռքը բան չ'անցնի»։ Կինը, որ կծծութեան ու ագահութեան կողմէ իր երկան գլուխն էր լուսացնէ՝ կը համակերպի լեզուն կը քաշէ ու կը լռէ։ Աղուոր տունը, ցանկապատով ընդարձակ պարտէզ, աստիցմէ դատ պանքայի մէջ կուտակուած դրամ, աստից կորսնցընել կ'ըլլայ... Փրթիկ Պաղտատարին գուշակութիւնը կը կատարուի։ Երկու տարի վերջ ծերութիւնը կը մեռնի։ Փրթիկ Պաղտատարը պահ մը կը շուտի։ Հայրը մեռաւ։ Այդ լաւ էր։ Բայց անոր թաղումը անհազնի ծախսի դուռ կը բանար... Ինք ըլլալով սրամիտ մարդ մը, անմիջապէս ընկերը կ'որոշէ։ «Կի՛մա, մտիկ ըրէ՛», կ'ըսէ անոր։ Բօրս մեռնելը մարդուն չենք յայտնէր։ Ես գիշերը ատեն պարտէզին մէջ փոս մը կը փորեմ, զայն հոն կը թաղենք։ Գիտե՛ս, շատ խոշոր ծախս կ'ըլլայ Ամերիկայի մէջ մեռել մը թաղելը։ 800 տոլար պիտի տամ գերեզմանոցին մէջ հող պիտի գնեմ, անուննիս հարուստ հաներ են, ամենէն քիչը՝ հազար տոլար սնտուկի պիտի

տամ, հազար տոլար մեռելաթաղը կ'առնէ։ անկէ յետոյ՝ քանի մը 100 տոլար հողեմաշի կ'երթայ։ տէրտէր պիտի տանք, եկեղեցիին պիտի տանք։ յետոյ՝ երկու հազար տոլար գերեզմանաքարի կ'երթայ։ մէկ խօրքով՝ վեց հազար տոլար ըսէ՛, դնա՛... Երբ այս ծերակեր պարտէզին մէջ թաղենք, վեց հազար տոլարը մեր գրպանը կը մնայ...»։ Տիկինը այդ հսկայ գումարին անունը լսելուն պէս կը յօժարի, միայն մէկ բան խելքին չէ պառկիլ։ «Հապա եթէ քեզի հարցնեն թէ հայրդ ո՛րք է, ի՞նչ եղաւ, ի՞նչ պիտի պատասխանեա՛», կը հարցնէ երկան։ Փրթիկ Պաղտատարը, պատրաստաբան մարդ կը պատասխանէ։

— Ամա՛ն դուն ալ, կի՛մա, կ'ըսեմ թէ Պաղտատար քեզ, եղբորք քով, քանի մը տարի վերջ՝ կը յայտարարեմ թէ մեռաւ... այս պիտի հաշիւը կը փակուի, կ'երթայ... Երբ կ'ըսէ ծերակերը դիւրեք քաղաքէն կը տանին ու կը թաղեն պարտէզին մէջ և կը վերջացնեն գործը, անոր վրայ ալ կը դնեն լուսնեան կափարիչը։ Մի քանի անգամ այցելեցի իւրենց, երբ կ'ըսէ հիւրասէր էին, մանաւանդ կ'ըսէ շէնչու, կատակող և շատ քաղաքավար էր։ Փրթիկ Պաղտատարը երբեք ևս կը խօսէր իր հօրը մասին։ «Ներայր, կ'ըսէր, չեմ գիտեր հայրս ի՞նչ կը փնտէր Պաղտատար մէջ գնաց մնաց հոն... խելք ծերակերը այս ձեռքը ինչպէս պիտի անցընէ»։ Սր մըն ալ, լսեցի որ հիւսանք էր։ Երբ այցելեցի իրեն, տեսայ որ Փրթիկ Պաղտատարը իր հիւանդ վիճակին մէջ, ցուրտէն, պարտէզին մէջ կ'աշխատէր։ «Պաղտատար քեզի, ըսի, մէկու մը քանի տոլար կընայիլ տալ և ան քեզի համար կը գործէր։ Ինչ է, եթէ մեռնիս հետք ըսաւ չես կըրնար տանիլ»։ Մարդը քրտնէր էր, քրտնէր սրբեց ճակտին ու պատասխանեց։ Ներայր, ինծի համար կ'ըսեն թէ Փրթիկեանը հարուստ է։ Ինչ հարուստ եմ։ Ինչ ունիմ։ մէկը եթէ կանչեմ գլուխը, օրական 20 տոլար կ'ուզէ։ Է՛հ, ես կամայ կամայ կը գործեմ, ամէն ատեն կ'ունակի վրայ պառկել չ'ըլլար։ Անցեալ ամառն, ակունքներս փորեի էին, քաշել տուի, կեղծ ակունքներ չ'ունի տուի, վեց հարիւր տոլար տուին, զիս գոհ չ'ըրգոցին, երբ կը խնդրէի կամ կը հաղամ, ակունքներս կը նետուին բերնէս դուրս։ կը տեսնեմ, եղբայրս, ուր որ դառնամ, քեզ կը կողոպտեն, քովդ գրամ չեն թողուր։ Մարդը այնքան կը տրտնջար, որ կարծեմ ծուրարուտ աստիճանին մօտեցեր էր... Պարտէզին մէջ աչքիս զարկաւ ուռած հողաթուղթ մը։ «Պարոն Փրթիկեան, այդ ի՞նչ է ըսի, կ'երեւի թէ գանձդ հոն ես թաղեցի...» բանէ տեղեկութիւն չունէի։ կատակ էր ըրածս։ Մարդը յօգնած ըլլալուն գոյնը կարմիր էր, յանկարծ գէմքը դեղնեցաւ, խէթ նայածք մը նետեց ինծի ու «Ձե՛, եղբայրս, չէ՛, պատասխանեց։ Ինչ գնեմ, ինչ բան... Անցեալ տարի պարտէզի ծառերուն տերեւները հաւաքեցի ու թաղեցի։ Գիտե՛ս ապագային պատուական պարտաւանիւթ կ'ըլլայ...»։ Հաւատալիք բան էր ու ես հաւատացի... Վեց ամիս վերջը յանկարծ իմացայ որ պարոն Փրթիկեանը մեռել էր... Ես ալ հիւանդ էի, անոր յուղարկութեան թեմէն չ'ըրցի երթալ։ Հիւանդ վիճակին մէջ ակունքներու ներքով թիւնն ալ վրայ հասաւ։ Բժիշկը

(Շար. տես էջ 5)

Ա. Մ. Հ. Ի ՀԵՌԱՏԵՍԻԼԸ

ԱՄՀի մէջ հեռատեսիլի առաջին կայանը ըստեղծուեցաւ 21 Յուլիս 1960ին։ Այդ թուականին՝ առաջին անգամ ըլլալով քաղաքացիները տեսան ԱՄՀեան հեռատեսիլի պատուաւոր վրայ «Ազգային ժողովին բացումը»։ Պատկերասփռումը սկսաւ մէկ կայանի վրայ (թիւ 5) ամիսը մօտաւորապէս հաւրէր ժամ։ Այսօր եղած է 288 ժամ ամիսը։

1961 թուականին շինուեցաւ երկրորդ կայանը (թիւ 7), որ սկսաւ ամիսը 195 ժամով ապա բարձրացաւ 255 ժամի։

1962 Յուլիսին բացուեցաւ երրորդ կայանը (թիւ 9)՝ ամիսը 151 ժամով։

ԱՄՀի հեռատեսիլը ոչ միայն հոգ տարաւ աւելցնելու իր պատկերասփռումի ժամերը, այլեւ մեծ ճիգ թափեց ժողովուրդի բոլոր դասակարգներու մակարդակին և մշակութային պահանջքին յարմարեցնելու իր ելոյթները։

Ասիուլի մէջ նոյնպէս շինուեցաւ կայան մը, որ Գահիրէի բոլոր յայտագիրները կը ներկայացնէ։ Մշակոյթի և Ազգային Ուղղութեան նախարարութիւնն է, որ ստանձնած է այս աշխատանքներուն հովանաւորութիւնը՝ բազմաթիւ վարչութեանց միջոցով կառավարելով գանձեր։ Մշակոյթի նախարարն է աշխոյժ Տորթ։ Մոհամետ Ապտէլ Բատէլ Հաթէմ, որ փոխ վարչագետ է միաժամանակ։

Անցեալ տարի աւարտեցաւ հեռատեսիլի մեծ ու ընդարձակ շէնքը նեղոսի ափին, իր յարակից սթիւտիոներով։

Հեռատեսիլը ԱՄՀի մէջ մշակութային յեղափոխութիւն մը ստեղծեց։

ԱՐՈՒԵՍԱԳԵՏԸ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Գ էջէն)

— Իրբեւ քաղաքացի՞ ալյաւրեցաք յեղափոխութեան՝ 23 Յուլիս 1952ին առաջ։

— Անշուշտ։ Ինչպէս կարելի է բաժնել անհատը մասնիկներու։ Մարդը՝ նախ մարդ է, միւս անբաժանելի, ըլլալ իրբեւ ցեղային գործօն, ըլլալ իրբեւ գրող կամ արուեստագետ, ըլլալ իրբեւ քաղաքացի կամ ընտանիքի հայր։ Յաջողած կարելի է նկատել յեղափոխութիւնը, երբ զայն յառաջացնող կամ անոր հետեւող անհատները իրենց անհատականութեան միւտութիւնն ու ներդաշնակութիւնը պահեն... Միջ յեղափոխութիւնը, որ նուազագոյն աւելնէ հոսեցող, զինուորական յեղափոխութիւն մը ըլլալէ ետք՝ եղաւ ընկերային յեղափոխութիւն մը, և հո՛րք է իր յատկանշական յեղափոխութիւնը։ Արարները ունեցան ամբապնդում եւ խորացում հաստատութիւն (փոխել էլ սխալի) և հաշուեյարդար գաղութարարութեան (էլ-կալաւ)։ Իմ պաշարը, երգիծազգայնութեան և քարթիոններու միջոցով, արդէն աստիցմով էր կ'լանուած։ Սենք յաշիւեցանք անէացնել թագաւորին քաղաքական ոստիկանութիւնը, այդ իսկական պատուաւր, և վրէժիցիները (մեր սպաններուն 90 առ հարիւրին մասնակցութեամբ)։ Ջրանցքի գոտին մէջ՝ բրիտանացիները, որոնք մեր երկիրը Հնդկաստանի իրենց մեծ գաղութին ճամբան ըրած էին և լրտեսութեան թանկ քանիցս յայտարարած, թէ «բրիտանական կղզիներէն կը հրաժարին, բայց Նիգրոպոլսն ոչ»... Այս մարդին մէջ՝ պատմականօրէն անհախճաբար գործ տեսաւ մեր յեղափոխութիւնը։

— Ըսէք, թէ յաշիւեցաւ արարական յեղափոխութիւնը...

— Հասկցայ թէ ինչ կ'ուզէք հարցնել։ Յաշիւեցաւ իրբեւ իրա-

կանութիւն, բայց յեղափոխութիւնը դեռ չ'ըրացուց իր նպատակները։ Պայքարի մէջ ենք տակաւին, և մենք գիտէնք զիս աշխատաւորներ ալ, զիս շատ անելիք ունինք... Ընկերա՞ Միտոն Սամսոնեան եւս, իրբեւ ԱՄՀի զինուորաւոր զաւակ, կ'ըմբռնէ ասիկա և կ'աշխատի ալ, այդ ուղղութեամբ... 1960-61ին Ալեքիս գտնուեցայ, ասկէ ետք հինգ անգամ գացի Նմէն ու վերջին անգամ մնացի երկու ամիս... Արարականութեան պայքարը՝ հիմա գուրս եկած է երգիծական նեղ սահմանէն ու կը մղուի մեծ ծաւալով... Կայսերապաշտութիւնը չի ձգեր մեր օձիքը և փոխվրէժի անցած է... Պաղեստինի ազատագրումը արգիւիւտ անոր յամառութիւնը, Հիւսէ. Ափրիկէի և Նմէնի (գրաւեալ Հարաւի) հարցերուն հետ, մաս կը կազմէ աշխարհին տրեղու իրենց դարաւոր ունակութեան... Եւ արարականութիւնը խոչընդոտ է ատոր առջեւ...

— Ուրեմն դեռ կը շարունակուի...

— Այո՛, կը շարունակուի մեր յեղափոխութիւնը, և մենք երբեք ապահովութեան, խաղաղութեան և յառաջդիմութեան մէջ պիտի չ'մտնենք՝ քանի կայսերապաշտութիւնը ձեռքը քաշած չէ իրեն չպատկանող գործերէն...

— Կամալ Ապտէլ Նասէրի մասին ինչ ունիք ըսելիք...

— Իմ նկարներուն մէջ ըսած եմ... Իր հասակը, քաղաքացի, ապահովութեան իր կողմը, զիմագիծը, լայն ու անկիւնաւոր իր կզակը, քիթը և ճակատը, առաջին մէկ օրէն բոլորին ներշնչած են հաւատք իր կորովի անձնաւորութեան մասին։ Կամալ Ապտէլ Նասէր խորհրդանշել է գրեթէ ըլլալէ առաջ՝ յեղափոխութեան փոխընկեր է և իր ընկերները կը քաշեն նոյն ուղիին վրայ... Ինչ որ արարները կ'ուզեն, միջուկային իրքեւ իրքեւութեամբ մը չէ՝ պատմութեան կարգ մը երեւոյթներուն տեսակէն։ մենք մեզ կը դաւանինք ստեղծագործող, խաղաղասէր և եղբայրական մարդկութեան մէկ մասնիկը, որ հաւագործական գերագոյն յղացքին է տրուած։ Մենք կ'ուզենք մեր բաժինը բերել տրեղեքի արդար վերակառուցման գործին և

ՎԵՐՅԵՇՈՒՄՆԵՐ

(Շար. Գ. էջէն)

Մեծնալ վերջ, երբ յաղթանակ մը կ'արձանագրեցի՝ անգլիական իր իր երջանկութիւնը եւ հրապարակեցին։

— Ես ձեւաւորեցի գիրքեմ... Ես դիմիմ... Ես եւայլն։

Անցնող տարիները փայլեցին իր առողջութիւնը։ Երբ կը խօսէր սակայն կը մոռնար ամեն սկաւռքիւն, կը խանդավառուէր, կ'երիտասարդանար։

— Շատ սկաւ է Տիկ. Մաղկունին, ըսին։

Այդի գացի եւ այդ եղաւ մեր վերջին հանգիստը։ Շատ հիմարցեւ եւ այսեր փոսպը, ալեհուն փայլը գրեթէ անհետացաւ։ Նրա սեցաւ անկողինին մէջ, բարձեւու վրայ հանգչեցող իր զուլար եւ խօսեցաւ գրեթէ անվերջ։ Պատեց նորէն առակերտակն իր յուրեմէն, ուսուցչական ասպարեզին մէջ իր ունեցած խանդավառութեան եւ զաւոնութեան մասին, իր կուսակցական գործունէութեան, իր գրական գործերուն մասին, որոնց անօրի մնալը կը չարչարէր իր հոգին։

Շաբաթ մը չանցած, Յուլիսի մէջ կիրակի կեսօրէ ետք մը առիւթ լուր... Տիկ. Մաղկունին մեռած էր։

Ան կ'ընայ մեռելի երբ իր բազմախաղաղ առակերտները դեռ կը խօսին ու կը գրեն հալեմէն, երբ իր ժիւղին վրայ միտք բարձալիկներ դնող կայ։

ՎԱՐԴՈՒՆԻ ՏԱՏՈՒԻՄԱՆ

կը հաւատանք որ ատիկա կ'ընայ իրականապէս միայն ցեղային ինքնորոշման և ազատագրման ուղիով։ Դժեշ ենք պլուշային դուռնիքներ, որ աշխարհին մէջ հակառակ մարտութիւնները յաւերժացնելու կը ծառայեն։ Պիտի տեսնէք, Եմէնի շուրջ իմ ցուցահանդէսիս զլիաւոր ձգտումը այս ուղղութեամբ մեկնուած է...

Երկու ժամէ աւելի ժամանակ մը սահած անցած էր՝ առանց որ անդադարաւորը մէջը չ'ընկնէր թաւիկը կը պարպուէին՝ արար և հայ եղբայրակցութեան, արուեստադէտին յաջողութեան, ապա յեղափոխութեան վերջնական յաղթանակին համար...

Ողջագրութեանով, և սկսած ըմբռնեցանք արուեստագետ և յեղափոխական Ամէա Թուրքմենը։ 28.84 ժ.ԱՄԿՈՉԵԱՆ Գահիրէ, 10-7-66

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Յեղափոխության շեփոհներն անհա-
ման կողմերեն մարտազու հնչեն,
Ու նուիրումներ, բանուրներն անհա-
մեծ ոգորումին համար կը կանչեն:

Ընկերվարության սերմերը ցանուած,
Վաղուց հասունցած կ'արդիւնաւորին:
Եկէ՛ք ընկերներ ժամրն հասած
Պէտք է՝ սրանանք մեր իրաւունքին:

Տե՛ս արիւնքները դրօշն հողմերե-
րէն ծածանով հրաւեր կուսայ-
ճանդ գիտակից ընկեր անձնու-
նոր հետեւէ՛ք, ուղիւն դաւոս փութայ:

Հնչած է ժամը անկողնայաւորի,
Տեսէ՛ք օրը օր կողմն սասկանայ-
թող ամեն կողմն իր գեղին փարի,
Որ մեր փրկութիւնն իրականանայ:

Անարգ բռնութեան շղթաներ ճիւղ,
Փռնէ՛ք, խորհակե՛ք, կոտորած ձեռնով,
Տրտնած արդար մեր իրաւունքին,
Կերտե՛ք նոր-կարգեր, ազա՛ս, ապստո՛ւ:

1945

Բ. ՀԱՅՆԻՍԵԱՆ

ՆԱԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. Էջին)

Յայտարարուեցաւ դեմոկրատիա և սոցիալիզմ: արարականու-
թեան աւանդական ամուր հիմունքով: Վերջ գտաւ անստուգանքի-
նը քաղաքացիին ու աշխատողին համար: Անոր ապագան, անոր
առողջութիւնը, զաւակներուն կրթութիւնը և ծերութեան օրերը ա-
պահովագրուեցան ու ապահովուեցան:

Երկրագործութիւնը վերանախնայեցաւ, նարարարութեանը՝ հա-
զարաւոր առաջնակարգ գործարաններու հիմնադրումով՝ հսկայա-
բայլ յառաջդիմեց, անպէտ ու անշարժ մնացող արժէքները (դրա-
մագույններ) ազգայնացուեցան, օտարներէ շահագործուող հաստա-
տութիւններ (Սուէզի ջրանցքը, հաղորդակցութեան միջոցներ, դեղո-
րայք են...) պետականացուեցան ու դարձան ազգին կալուածները,
համայնքին սեփականութիւնը: Մնաւ նոր ընկերութիւն, նոր հաս-
տիակարգով, նոր ըմբռնումներով, յառաջդիմական ու կենսագործող:
Կրօնը մնաց Աստուծոյ համար պաշտամունք ու դադրեցաւ շահա-
գործումի նիւթ դառնալէ: Աւատակները զրկուեցան իրենց ստեր-
կացուցիչ և անբարոյացուցիչ ոյժերէն ու չգործացուեցան՝ երբ չու-
զեցին օրինապահ և արտադրող քաղաքացիներ դառնալ:

Շինարարական մարզին մէջ կատարուեցան մեծ կառուցումներ
բաւարարելու համար անող ընկալութեան կարիքները:

Մեր յեղափոխութիւնը շինեց պատմութեան մեծագոյն գործը
և աշխարհի ութերորդ հրաշալիքը՝ հանդիսացող Աստանի Բարձր
Ջրամբարը՝ օժանդակութեամբ Սովետական Միութեան: Անապատ-
ները, յառաջիկայ տասնամեակներու ընթացքին, պիտի վերածուին
ծաղիկալ հովիտներու՝ առատութիւն և երջանկութիւն բերելով
երկրին:

Յուլիանան Յեղափոխութիւնն էր որ ըսաւ արաբ մարդուն՝
«Վեր առ գլուխդ, եղբայր...» (Կամալ Ապտէլ Նասէր): Եւ ան ձեր-
բագատուեցաւ ստորադասութեան դարաւոր բարդոյթէն ու երկիրը
դարձուց — նաեւ քաղաքական աշխարհին մէջ — առաջնակարգ պե-
տութիւն: Ու այս բոլոր հրաշալի գործերը կատարուեցան նախա-
գահութեամբ անգուգական և անկրկնելի Կամալ Ապտէլ Նասէրին:
Այսօր, ԱՄՆ-ի կարծիքն ու ծայր տեղ ունին միջազգային հարցերուն
մէջ:

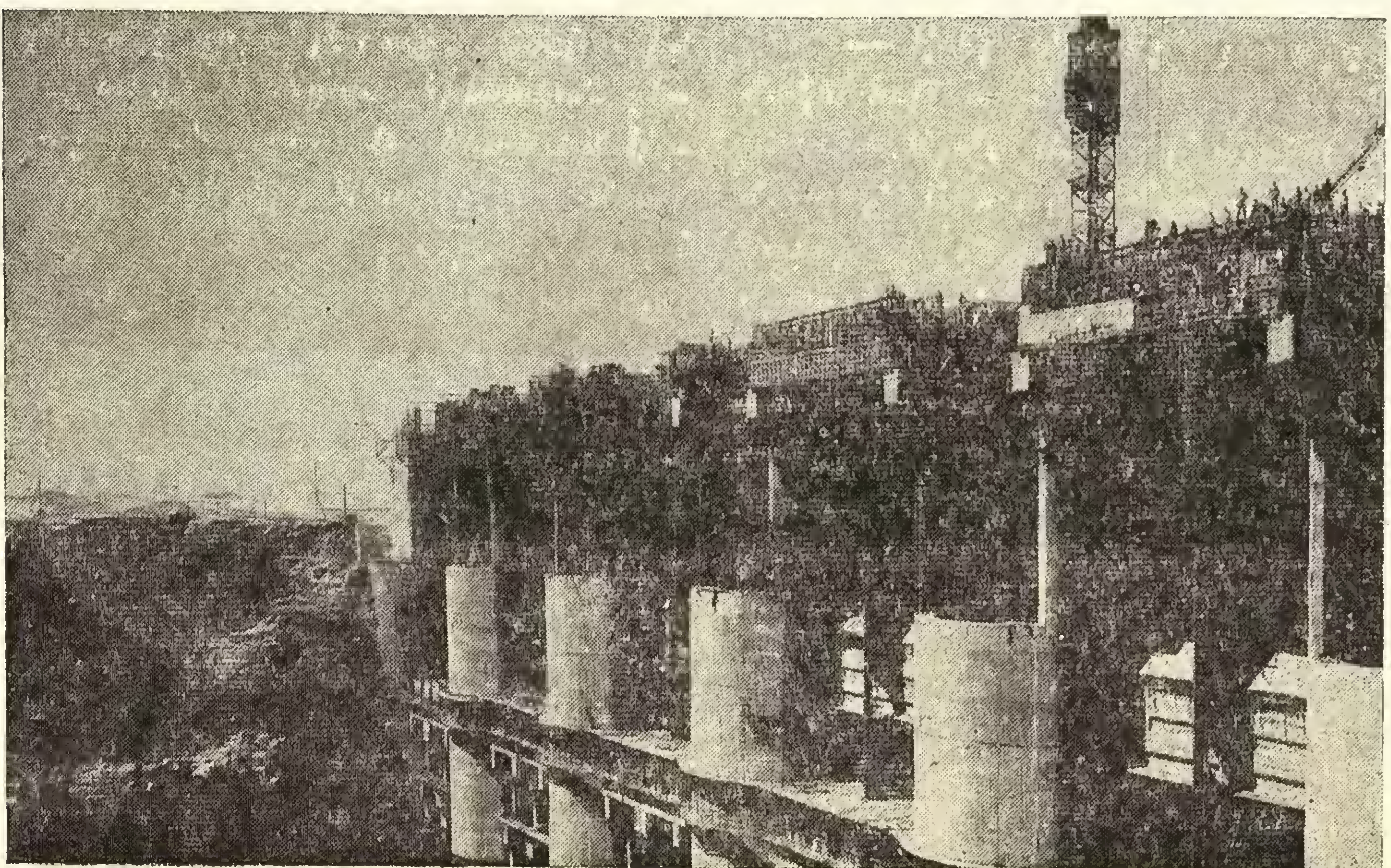
Դարձեալ, մեր Յեղափոխութիւնն էր՝ որ հրահրեց քոյր երկիր-
ներու — Ալճիրիոյ, Եմէնի և Սուէի — ազատագրական շարժումնե-
րը և յաջողեցաւ ալ: Ձեռնարկեց Պաղեստինի ազատագրումին ու
կը շարունակէ: Օգնեց արիւնքներն իրարմէ և ազատագրուելիք շատ
մը երկիրներու: Ապա ճակատեցաւ կողմնակի և կործանարար ուխ-
տերու, որպիսիք են՝ Կաղտատի Ուխտը, ՆԱՌՈՆ, ՍԵՆԹՕՆ, Ատ-
լանտեան Ուխտը և Իսլամական Ուխտը:

ԱՄՆ-ի յեղափոխական իշխանութիւնը՝ նոյնպէս՝ միացաւ արդար
դատերուն, ինչպէս Յունաստանի, Կիպրոսի, Վիետնամի և Ռոտտե-
զիոյ դատերը: Ու, նղբայրակցած ընկերվարական երկիրներու
(Եռնկոսլաւիա, Չեխոսլովակիա, Լեհաստան, Արեւելեան
Գերմանիա, Ս. Միութիւն են...), Հնդկաստանի, Ինտոնեզիոյ և այ-
լոց հետ՝ կը դարձէ խաղաղութիւնը աշխարհի մէջ ու կը հետա-
պնդէ ժողովուրդներու բարեկամութեան յաւերժացումը:

Տասնըրոր տարեկան մեր Յեղափոխութիւնը սակայն, իր հզօ-
րագոյն կազմակերպութեան՝ Սրաբ Հնկերվարական Միութեան ա-
ռաջնորդութեամբ և Կամալ Ապտէլ Նասէրի հեղափոխութեամբ, դեռ
շատ գործ ունի կատարելիք, դառնալու համար իսկական և ամե-
նավստահելի ոյժը այս աշխարհամասին մէջ:

Ապրիլի զայն կերտողները...

Ապրիլն զայն պահպանողներն ու զարգացնողները...

Աստանի Բարձր Ջրամբարէն տեսարան մը

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

(Շար. Գ. Էջին)

Իմ հիւանդութեան արմատը կա-
պած էր ակաւանդութեան... Ակաւ-
անքը պէտք է քաշել տաս, ըսաւ:
Իժիկա իրապէս ամէն բանէ կը
հասկնայ եղբւր... ակաւանքս քա-
շել տուի, սրունքներուս անտա-
նելի ցաւն անցաւ: Ատամնաբոյժը
կեղծ ակաւանքս պիտի պատրաս-
տէր և եւ կը սպասէի լինտերուս
որ վերջերք բուժուէին: Երբ մարդ
ակաւայ չուէր, չի գիտեր թէ ի՞նչ
կ'ուտէ: Եւ անոր ստամոքսն ալ կը
սկսի անհանգստութեան նշաններ
ցոյց տալ: Ինչ որ է, Թողունք
այդ նեղութեանց մասին խօսիլը,
անցնիլնք մեր պատմութեան: Տի-
կին Փրթիկեան, երբ իր ամուսինը
կորսնցուցեր էր, պարտք մըն էր
ինձ համար այցելել իրեն ու միտ-
թարել զինքը: Գէշ կին չէր, վա-
նելի էր իր հիւրասիրութիւնը...:

Շատ շուարթ գտայ զինքը, սպա-
ւոր կնոջ չէր նմաներ. «Վաւ էր,
որ առանց երկար տանջուելու մե-
ռաւ, ըսաւ. ինք ալ ազատեցաւ,
ես ալ: Ամէն ատեն բժիշկ, ամէն
ատեն գեղօրայք... Տղար էր որ
կը քաշէին բժիշկներն ու գեղա-
գործները...»: «Ե՛հ, հիմալ ալ միայ-
նակ էք, ըսի. առանձնութիւնը
տեսակ մը առաւապանք է: Ի՞նչ
ընեմ, պատասխանեց կինը ուսերը
թօթուելով, «Աստուած մէկ դու-
սը կը գոցէ, անշուշտ ուրիշ դուռ
մը կը բանայ: Ես հասկցայ իր
միտքը... Տիկինը կ'երազէր նոր
ամուսինի մը ունենալ: Եւ ինչո՞ւ
չէ. թէ և Թեթեանսունը անցած
կին էր, բայց հարուստ էր և քա-
ղաքին մէջ հարուստ կիւն փրկու-
ողները շատ էին:

Մեր խօսակցութեան ընթաց-
քին՝ ես նկատեցի որ տիկինը ու-
շաղթութեամբ բերնիս կը նայէր...
Հարկեմք ըսաւ: «Ձեր խօսակցութեան
կը հասկնամ որ ձեր ակաւանքը
քաշել տուած էք... խեղճ ամուս-
նին, ան ալ այդպէս էր...»: «Այո՛,
ըսի, երկու շաբաթ է երեխայի
պէս եմ և կը սպասեմ որ ատամ-
նաբոյժը չի՞նծու ակաւանքս պատ-
րաստէ: «Սպասեցէք, ըսաւ և
մէկ անգամէն ոտքի ելնելով, ներս
գնաց և սենեակէն թուղթով փաթ-
թեց քան մը բերաւ ու սեղա-
նին վրայ դրանք բանալով շարու-
նակեց. ասոնք իմ ամուսնոյս
կեղծ ակաւանքն են, տարի մը
հաշիւ գործածեց խեղճը... վեց
հարիւր տոլար տուինք ասոնց: Ա-
մուսինս երբ մեռաւ, բերնէն հա-
ւեցի: 600 տոլարը ինչո՞ւ հոգին
տակը պիտի երթար... Ահաւասիկ
այս երկու շաբաթ ակաւանքը քեզի
կուտամ 50 տոլարի. աւելի չեմ
ուզեր... ըհ՛ը տար, խորտոցէ,
լարմարցուր, բան մը ըրէ... 600
տոլար ինչո՞ւ պիտի տաս...»:

Տիկինը, որ մերթ «դուռն»ով
կը խօսէր, մերթ «դուռն»ով, իրա-
պէս կատարելապէս պիզնէսէն հաս-
կեցող կին էր, բայց ես զարմա-
ցայ մնացի... Տիկին, ըսի, ի՞նչ
կը խօսէք, իմ բերանս և ձեր ա-
մուսնոյն բերանը նո՞յնն են... Ա-
տամնաբոյժը իմ բերնիս չափով
կը պատրաստէ իմ չինծու ակաւ-
անքը: Պահեցէ՛ք զանոնք, կարելի
է ուրիշի մը ծախէք հարիւր տո-
լարի:

Այնպէս գէշ զգացի, որ զըզ-
ւանքով գլխարկս առնելով դուրս
եկայ, ալիւս հոն չայցելելու որո-
շումով: Հիմալ կը հարցնեմ քե-
զի, խնդալիք բան չէ՞ աս:

Վահրամ Տափուլճեանի պատ-
մութիւնը լսելէս վերջ «Այո՛» ըսի,
խնդալիք բան է... բայց երանի
թէ այդ կինը հայ անունը չկրէր...

Ընկեր ՕՅՈՒՆԻ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՍՈՒՏ ԶՐՈՅՏԸ

Քանի ընկերութեան մէջ
պիտի ապրինք, ստիպուած ենք
նշաւակ դառնալ նաեւ այն դեմ-
բախտութեան, որ կը կոչուի
«սուտ զրոյց»:

Սուտ զրոյցները կը շինուին
տարօրինակ մարդոց կողմէ՝ գի-
տակցաբար: Անգիտակցաբար
սուտ զրոյց կը ստեղծուի՝ «բեր-
նէ բերան, ասեղը կ'ըլլայ գերան»
առածի հիման վրայ: Բարեմտա-
բար կ'ըսէք, որ այդ առտուն՝
պարոն երուանդը ջղային դուրս
եկաւ իր տունէն: Ձեր ունկնդիրը
բիշ մը կը փոխէ և կը փոխան-
ցէ ուրիշին, ըսելով՝ «պարոն եր-
ւանդը կնոջը հետ կուտէր է
այս առտուն»: Այս խօսքը շրջե-
լով, շրջելով՝ մինչեւ իրիկուն
կը վերածուի սա «զգայացուեց
ուր»ին: Պարոն երուանդը իր
կինը ձգելու վրայ է եղեր...:

Եթէ փնտռէք՝ թէ ո՞վ, ի՞նչ
պէս և ինչո՞ւ հանեց այս զրոյցը,
մէկ տարի կը կորսնցնէք, առանց
պատասխանատուները գտնել
կարենալու: Հետեւաբար, լաւա-
գոյն դարմանը, սուտ զրոյցին
դէմ ցոյց տալու է արհամար-
հանք և զարմանք:

Անգիտակցից և ժողովրդային
առասպելներն ու զրոյցներն
դուրս, կան գիտակցաբար, չա-
րամտաբար, նպատակով հրա-
պարակ նետուած զրոյցները:

Մարդիկ կան, որոնք շահ
ունին ուրիշները վարկաբեկուած
տեսնելուն մէջ: Կը տեսնեն, օրի-
նակ, որ պարոն Մակարը շատ
է զօրացած՝ ժողովրդականու-
թեամբ, և ատով ան արգելք կը
հանդիսանայ իրենց որոշ գոր-
ծունէութեան: Կը սկսի այսպէս...

— Պարոն Մակարը ի՞նչ
ունի ձեզի հետ, կ'ըսեն այն ազ-
դեցիկ անձին՝ որուն կը գործակ-
ցի ան:

Մարդը յանկարծակիի կու
գայ:

— Բան չունի, կ'ըսէ. մենք
լաւ բարեկամներ ենք:

— Եթէ իմ անունս ըսէք
կ'ուրանամ. բայց տեղեակ եղէք
որ ան ձեր մասին խիստ ան-
նպաստ կերպով արտայայտուե-
ցաւ...

Շատ քիչ է թիւը այն մար-
դոց, որոնք այսօրինակ խառնակ-
չութեան մը դիմաց առնական

կեցուածք կ'ունենան և կ'ըսեն.
— Վատութիւն է ձեր ըրա-
ծը. եթէ ճիշդ է ըսուածը՝ դէմ
յանդիման գանք: Եթէ չէք ուզեր,
ձեր մասին ստիպուած եմ այլ
կերպ մտածել...

— Ինծմէ լսած մի՛ ըլլար,
բայց գիտցի՛ր որ վարչութեան
մէջ քեզի դէմ կը գործէ...

— Ինծմէ լսած մի՛ ըլլար,
բայց ըսաւ որ բենիկը հետ յա-
րաբերութիւն ունիս...

Արդէն թոյնը սրսկուած է և
կը սկսի իր աւերը գործել:

Վերջերս ազգային մը կը
հեռաձայնէ ազգայնաւոր մը: Կը
հարցնէ անոր առողջութիւնը:

— Դուն կը հետաքրքրուի՞ս
իմ առողջութեամբս, կը հար-
ցնէ ազգայնաւոր:

Ազգայինը կը բողբէ:

— Ինծի ըսին թէ դուն ին-
ծի համար ըսած ես. «մեռնէք,
ազատէիք»...

— Որո՞ւ ըսեր եմ...

Ձի՛ ըսուելի թէ որո՞ւ ըսեր
է այդպէս, որովհետեւ այդ սու-
տը գլորող չարամիտը յայտարա-
րած է նախապէս, որ եթէ իր
անունը յայտնէ, պիտի ուրա-
նայ...

Ե՛հ, պիտի ըսէք դուք, այդ
ինչ տեսակ ազգայնաւոր է, որ
խառնակիչի խօսքերուն կը հա-
ւատայ...

Դարձեալ վերջերս, որոշ հի-
մերու վրայ, մարդիկ չեն ուզած
գործակցիլ ուրիշ մարդոց հետ՝
եթէ այսինչ և այնինչ բաները
չտկուին: Փրկելու համար իրենց
վիրաւորուած արժանապատ-
ւութիւնը զրոյց հանած են:

— Մենք չե՛նք գործակցիլ
Կիրակոսեաններու հետ: Պատ-
ճառը մեզի կը վերապահենք:

Լսողները, հիմա, պիտի
մտածեն. արդեօք Կիրակոսեան-
ները ի՞նչ շիւ ընթացք ունին, որ
Պետրոսեանները չեն ուզեր գոր-
ծակցիլ անոնց...

Սուտ զրոյցին գէ՛մ պայքա-
րելու լաւագոյն միջոցն է զար-
մանալն ու արհամարհելը: Օր
մը կը կշտանայ սուտ զրոյց շի-
նողը, կամ մթերքը կը սպառի,
կամ... դիմակազերծ կ'ըլլայ ու
դուք կը յաղթէք...: Հոգ մի՛
ընէք:

Ա. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

Հ. Մ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ — ԱՂԵՔՍԱՆԳՐԻՍ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՊԱՆԾԱԼԻ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ

14 ՐԴ ՏԱՐԵՊԱՐԶԻՆ ԱՌԹԻԻ

Եգիպտոսի միջին, խուռներամ փութացէ՛ք

Ներկայ գտնուել

Հ. Մ. Ը. Մ.-ի կազմակերպած՝

ՊԱՍԷԼԻՍ-ՊՈԼԻ ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՄԵԾ ՓԱՌԱՏՈՒՆԻ

ՆԱԽԱԳԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԱՐ ՎԱԶԱՆ ԱՂԵՔՍԱՆԵԱՆԻ

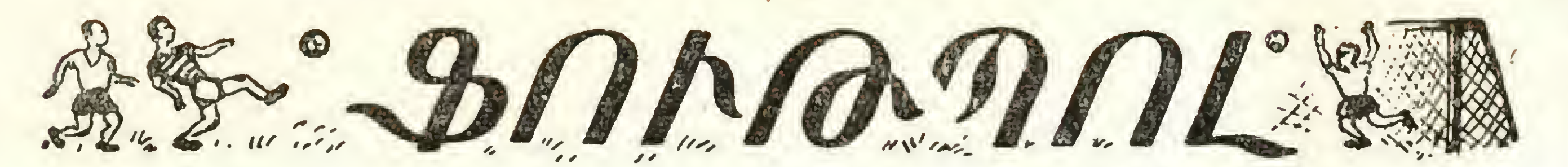
մասնակցութեամբ՝

ԵԳԻՊՏԱԶԱՅ ԲՈԼՈՐ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Յ Ա Յ Տ Ա Գ Ի Ր

- Ուրբաթ, 22 Յուլիս 1966, Երեկոյեան ժամը 8ին
Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ ԸՆԳՂԵՄ Հ.Մ.Ը.Մ.-ԱՐԱՐԱՏԻ
Շաբաթ 23 Յուլիս 1966, Երեկոյեան ժամը 8.30ին
Ա.— ՆԻԸՐ ԻՍԹ ԸՆԳՂԵՄ Հ.Մ.Ը.Մ. Աղեքսանդրիա
Բ.— ԿԱՄԲ ԸՆԳՂԵՄ Ուրբաթ օրուան մրցումի յաղթականին
Կիրակի, 24 Յուլիս 1966, Երեկոյեան ժամը 7ին
Ա.— Շաբաթ օրուան Ա. մրցումին պարտուած խումբը՝ ընգղիզ. Բ.
մրցումի պարտուած խումբին
Բ.— Շաբաթ օրուան Ա. մրցումին յաղթական խումբը՝ ընգղիզ. Բ.
մրցումի յաղթական խումբին
Կիրակի օրուան մրցումներէն ետք՝ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՐԱԽԱՆԲ
Առաջնորդութեամբ խանդավառ նուազախումբի
ՄՈՒՏԳ.— Ուրբաթ 10 Ե.դ., Շաբաթ 10 Ե.դ. 20 Ե.դ., Կիրակի 20 Ե.դ.
(Դպրոցականներուն 10 Ե.դ.):

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհի Բաժանի Մրցումներու Մասին

Եղանակի միջազգային ամենահեղինակաւ մարզական իրադրութիւնը, Ֆուրպոլի Աշխարհի Բաժանի աշխարհական խաղերն են, որոնք սկսած Լոնտոնի մէջ եւ կը շարունակուին մինչեւ Յունիսի 30: Արդարեւ համաշխարհային չափանիշով մը, առաջին անգամ ըլլալով տղի կ'ունենայ մեզիկոյ մէջ:

Այս առիւթ ֆուրպոլի միջազգային Ֆեմինիստիկ նախագահ Սթանլի Ռաուսը յայտարարեց. «Այս տարւան մրցումները՝ ներկայ օրինակով վերջին մրցումներն են: Երբեք տարի մէջ միայն օրինակներ փոփոխութեան պիտի ներառուին եւ այս վերաբերող քիւններուն շուրջ կարծիքներ պիտի յայտնեն Լոնտոնի խաղերուն մասնակցի երկիրները»:

Սթանլի Ռաուսը ըսաւ՝ բեզլիստը բարեփոխութիւններ պիտի կատարուին հետեւեալ մարզերու մէջ:

—Միջազգային աշխարհական խաղերու եւ աշխարհի բաժանի մրցումներու ժամանակ՝ բարեփոխել Ֆեմինիստիկ ծիրէն տեսլականը օրինակներու աշխարհագրական բաշտակումները, զանոնք հետեւեալով ֆուրպոլի եւ գաղափարական հաստատումներէ:

—Աւարտական խաղերու մասնակցի երկիրներու թիւը՝ 16-էն 12-ի իջեցաւ:

—Իրաւարարներու ընտրութիւնը կատարել աշխարհի բաժանի խաղերէն առաջ, միջազգային հանդիպումներու առիթով ներկայացուած տեղեկագիրներու նիւան վրայ:

—Պէտք է վերցունք այն պատճառները, որոնց հետեւեալով Աֆրիկայի եւ Ասիայի կարգ մը երկիրներ հետեւեալ կը մնան աշխարհի բաժանի մրցումներէն: Արդարեւ, անոնք՝ Ֆեմինիստիկ տեսլական երկիրներու խաղերը կը կազմեն:

Պր. Սթանլի մալթեց որ, Լոնտոնի խաղերու մասնակցի 16 խաղերը լաւ օրինակ հասկիստան աշխարհի անդրաշխարհային տեսլական, որոնց թիւը՝ 400 միլիոնի պիտի հասնի (մարզադաշտեր եւ հեռուստացոյց):

Ան մալթեց, որ խաղացողները գիտակցի իրենց բարձր պատանախանութեան եւ ապիկա՝ կրնայ

իր անդրադարձն ունենալ ֆուրպոլի ապագային վրայ. «Կը յուսամ որ

1962ին Չիլիի մէջ տեղի ունեցած կատարողութիւնները չեն կրկնուիր» աւելցուց ան:

ՈՐՈՇՈՒՆ ԵՆ 16 ԽՈՒՄԵՐԸ

Ֆուրպոլի աշխարհի աշխարհային մրցումներուն կը մասնակցին 16 երկիրներ: Անոնք են՝ Ֆրանսա, Ուրուկուէյ, Հիւսիսային Գերմանիա, Մեքսիկա, Հունգարիա, Արժանթին, Պուերթո Ռիկո, Սպանիա, Պարագուայ, Իտալիա, Փարքուայ, Պուերթո Ռիկո, Արժանթին, Անգլիա, Խոնդրուայի Միութիւն եւ Չիլի:

1.125.000 ԱՆԿԻ. ՈՍԿԻԻ

ՏՈՄՍԻՍԻՍԻՍԻՍ

Միջին 8 Յունիս 1966, Ֆուրպոլի աշխարհի բաժանի մրցումներուն համար կանխօրէի ծախսուած տոմսերուն գինը կը գնահատուի շուրջ 1.125.000 ԱՆԿԻ. ոսկի:

Մարզական այս մեծ իրաւորութեան լաւերը հաղորդելու համար աշխարհի 55 տարեք երկիրներէն 1478 լրագրողներ Անգլիա ժամանած են: Հեռուստատեսութեան բազմաթիւ ընկերութիւններ համաձայնագրութիւններ կնքած են՝ մրցումներու պատմուն ուղղակի հեռուստափոխման եւ կամ նկարահանումներ կատարելու համար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՈԽՎԱՐՁԱՊԵՏԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Հայրենի հիւրերը ողջունելին նաեւ սրտառուէ խօսքերով Ա. Կիւզելեան, Տիգրան Ա. Կորկոտեան, Հովհան. Տաթեւ Վրդ. Սարգիսեան եւ ուրիշներ, յանուն «Արեւելի» ամսագրութիւն, Տիգրանց Յանձնախումբի եւ Երիտասարդաց Միութեան:

Ներկաները ջերմ խօսքերով ողջունեց Հայաստանի փոխ-վարչապետ Սուրէն Մովսէսեան, աւելցնելով որ ան չափազանց յուզուած էր՝ ի լուր արտասանուած սրտառուէ խօսքերուն: «Մենք չէինք սպասում, ըստան, որ Անգլիայում կը հանդիպենք հայրեր, այն էլ աշխարհի հայրենասէր հայրեր, ես իմ եւ իմ ընկերների անունից խորին շնորհակալութիւն եմ յայտնում մեր պատուին կազմակերպուած այս գեղեցիկ ընդունելութեան համար»: Այնուհետեւ փոխ-վարչապետը շնորհակալութիւն արտայայտեց, որ անհրաժեշտ է ալ աւելի ամրապնդել հայրենիքի եւ սփռու-

թի հայութեան փոխ-յարաբերութիւններու կապը:

Հայրենաշունչ խօսքերով ներկաները ողջունելին նաեւ տիգրան Ա. Մովսէսեան եւ Ե. Խոջա-միրեան:

Հաւաքը լինի թափառաւ ընտրուեցաւ Ա. Կիւզելեան: Ստեղծուեցաւ ջերմ ու մտերմիկ մթնոլորտ մը: Ներկաներու բոլոր փափաքին վրայ Պապի Արքեպիսկ. երգեց «Հայաստան» երգը՝ արժանանալով հիւրերու հրապուստի: Մենք երգեցին նաեւ տիգրան Արքեպիսկ., Կիւզելեան եւ Գառապեան:

Հաւաքը լինի ունեցաւ նաեւ հայկական պարերու եւ խմբերգերու իր բաժինը, որուն մասնակցեցան բոլոր ներկաները:

Ճաշկերպի վերջաւորութեան Սուրէն Մովսէսեան իր գոհունակութիւնը յայտնեց, որ Լոնտոնի հայութիւնը կ'աշխատի ամէն զընդ պահպանել իր ազգային դիրքը:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ 14ԻՊ ՏԱՐԵՂԱՐՁԻՆ

ՏԵՂԻ ԿՊՈՒՆԵՆԱՅ ՇԱՐԱԹ, 30 ՅՈՒՆԻՍ, ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ ՄԱՐԶԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ԵՒ ՀԱՅ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱՍԻՐԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱՍԻՐԱՅ ԶՈՒ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲԻ ՀԱՄԱԴԱՄ ԶԱՇԵՐ. ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՋՆԱԴՈՒՄԲԵՐՈՒ ԿՈՂՄԵ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ԱՅՍԵՆ ԱՊԱՀՈՎՅԵԲ ԶԵՐ ՄԵՂԱՆՆԵՐԸ, ԶԲՐԱՌՆԵՐԸ ՀԱՄԱՐ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵՂԱՐՁԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԱՅՍ ՑՆԾԱՏՈՆԵՆ

ՄՈՒՏԲ՝ 25 Ե.Դ. (ՏԱՐԻՔՈՎ ՄԻԱՍԻՆ). ԶԱՇ՝ 50 Ե.Դ.

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԵՒ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒ ԱԳԱՀՈՎՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԴ

Ծ Ն Ո Ւ Ն Գ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Տէր Եւ Տիգրան Վահան Տ. Ալեքսանեան (Ալեքս.) 16 Յունիսին բախտաւորաւ են մանչ գաւաղով մը, զոր անուանակոչած են Լիպարիս:

Մեր արագին շնորհաւորութիւնները եղանակ ծնողին:

ՀԱՅ ԵՐԳԸ

ԳԱՀԻՐԵԻ ՌԱՏՈՒԿԱՅԱՆԵՆ

Եղիպտական ռատիոկայանի երգիչ Պարոյր Սարգիսեան (պարբերական) երեքշաբթի 26 Յունիսի հայկական ժամուն (կ.ա. ժամը 10ին) պիտի երգէ Գահիրէի ռատիոկայանին, հետեւեալ յայտարարուի:

1. Կարմիր վարդը (Խ. Մելիքեանի)
2. Հերթը որդիակը (Տ. Չուստեանի)
3. Հայրենիք (Ա. Խաչատուրեանի)
4. Մօր Կարօտը (Յ. Բաղդասարեանի):

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Իրենց ուղեւոր Տոքթ. Արեգ Օհանէսեանի ընդ Օր. Փերուզ Դարբինեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր Եւ Տիգրան Հայկ Օհանէսեան կը նուիրեն:

Հայկ. Ընթերցասրահին 100 Ե.Դ. «Ջահապիր»-ին 200 Ե.Դ.

Իր շատ սիրելի Տոքթ. Արեգ Օհանէսեանի ընդ Օր. Փերուզ Դարբինեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տիգրան Ալեքս. Հիւսիսեան կը նուիրեն:

Հայ Գեղ. Միութեան 100 Ե.Դ. Հայկ. Ընթերցասրահին 100 Ե.Դ.

«ՋԱԶԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց ամուսնութեան արծաթեայ յորեկանին առթիւ՝ Տէր Եւ Տիգրան Միսակ Եւ Ժընեւ Տերտերեան (Սփրինգֆիլտ, Մ.Ն.) կը նուիրեն 25 տոլար:

Ան ի գնահատութիւն թերթի ազգային-ընկերային ուղղութեան, Տէր Եւ Տիգրան Գաբրիէլ Տօթումեան (Ալեքս.) կը նուիրեն 100 Ե.Դ.:

Տոքթ. Արեգ Օհանէսեանի ընդ Օր. Փերուզ Դարբինեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տիգրան Եւ Տիգրան Կարապետեան Եւ Պր. Ժիրար Զաքար Ճանիկեան (Ալեքս.) կը նուիրեն 100 Ե.Դ.:

Նոյն առթիւ՝ Տիգրան Մելիքեան Եւ Դարբինեան (Հիւսիս) կը նուիրեն 100 Ե.Դ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԵ

Այսօր, Հինգշաբթի, 21 Յունիս 1966, կ.ա. ժամը 7.30ին

ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ ԲԱՐԵՎԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՊՈՒՄ

«ՍԱԳՐ ԳԵՐ» ԴՊՐՈՑԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ

Ընդգէմ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մրցումն ենք՝

ՀԱՅԵԼԻ ԽԱՂԵՐ ԵՒ ՊԱՐ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի:

ԳԱԽԱՍ ՄԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՆՐԱՎԱՄ ԹԵՅԻ ՀԱՅՈՒՄԻ ԱՌԸՆԹԵՐ՝

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ

ՁԵՁԻ ԿԸ ՀՐԱՄՑՆԵ

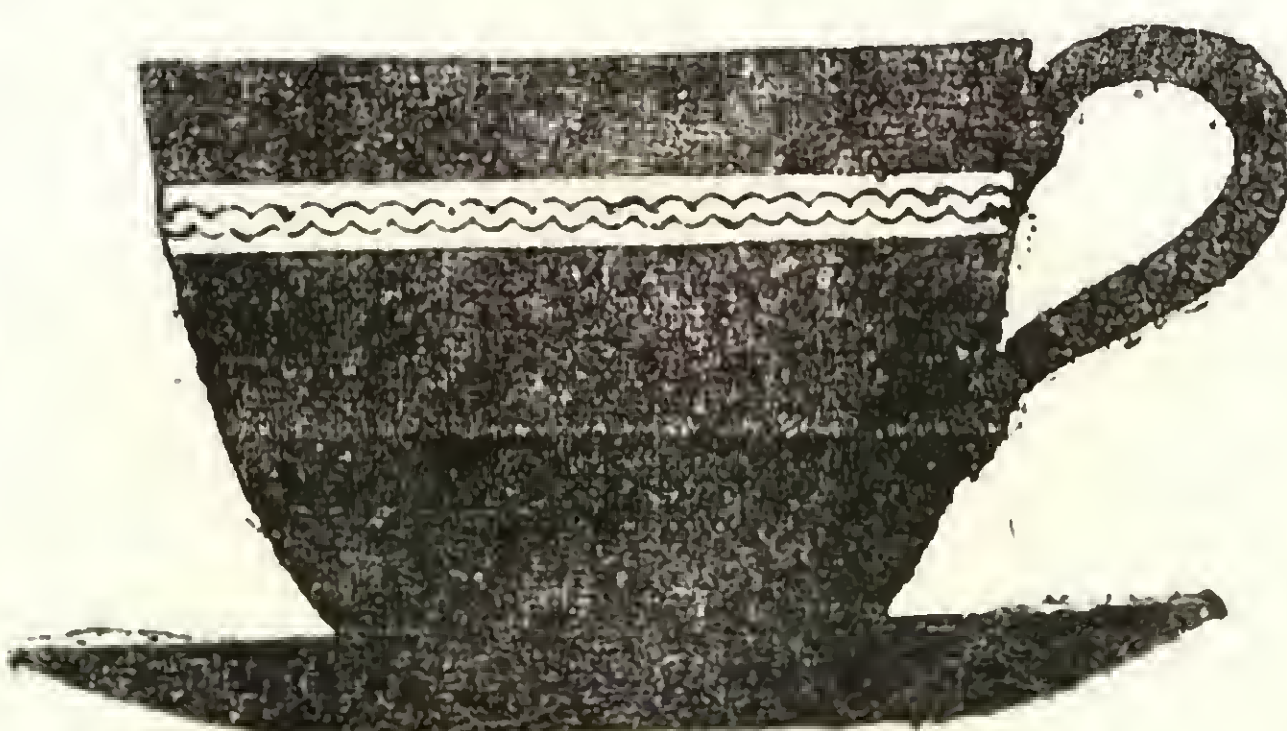
* Թիւի պաղպաղակ եւ սառած թիւ

* Հնդկական համազամ ուտելիքներ

* Էր-Գոնիսիսիոնի բազմադաս

* Շրաւեստիսիոնի եւ շարժանկար

* Փարքի կազմակերպում

ԻՆՏԵՐՆԵ ԹԻ ՀԱՌԻՍ

23, Թալիպա Հարա, Գահիրէ - Հեռ. - 72985

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տոքթ. Արեգ Օհանէսեանի ընդ Օր. Փերուզ Դարբինեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն:

Սալա, Գարապետ Եւ ընտանիք 100
Տիգրան Զարուհի Եւ ընտանիք 100
Տիգրան Սրբուհի Գեորգիեան 100
Տէր Եւ Տիգր. Խոբէն Իսկէնեան 100
Տէր Եւ Տիգր. Մարտիրոս Սուլթանեան 100

Մօ. Եւ Տիգր. Երեմիայ Եւ ընտանիք 100
Տէր Եւ Տիգր. Վաղինա Եւ ընտանիք 100

Պր. Պերճ Յովակիմեանի ընդ Օր. Շաքէ Միսեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տէր Եւ Տիգր. Խոբէն Իսկէնեան 100 Ե.Դ.:

Օր. Փերուզ Դարբինեանի ընդ Տոքթ. Արեգ Օհանէսեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տէր Եւ Տիգր. Խոբէն Իսկէնեան կը նուիրեն 100 Ե.Դ.:

ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՈՅ Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Պր. Նուար Բիլլիեանի ընդ Օր. Վերա Միլոտիչեանի բարեբաւտիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր Եւ Տիգրան Կարպիս Աղաբեան կը նուիրեն 50 Ե.Դ.:

Տիգրան Մարի Վարդապետ, առ ի գնահատութիւն մարզադաշտի «փերկոլա»-յին բացման հանդիսութեան կը նուիրեն 100 Ե.Դ.:

ՁՈՒՐԱԿԱՐԵՍԵՐ

Սկզբնական աշխարհի կին մը Եւ իր հրաւիրուին. ձիւ ըլլալուն՝ երկուքն ալ նախելու աստիճան կ'ունենան. ամուսինը կնոջը պառնալով կամացով մը կը հարցնէ:

— Կեանքդ:

— Շիտակը ըսեմ, ծամել կըրնամ օսկալիքն, բայց չեմ կրնար կուլ օսլ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ՏԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԱԹԱԹԵՐԸ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ج. ع. ١٣ - ٩١٥
صاحبة الاستاذ: السيد عامر سيرديان (بالإنجليزية)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԽԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԱՄԱՆ ԹԻԻ 140 — ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ 1966

ՀԱՅԸ 26-ԻՔԷ 2,5 ԵՔ. ԴԿԼ. ԿԱՍ 25 ԼԻՐ. ԴԿԼ.

عدد رقم ١٤٠ - الخميس ٢٨ يوليو ١٩٦٦

Հիմնադրված 1948-ին

Տպագրանակ 3000

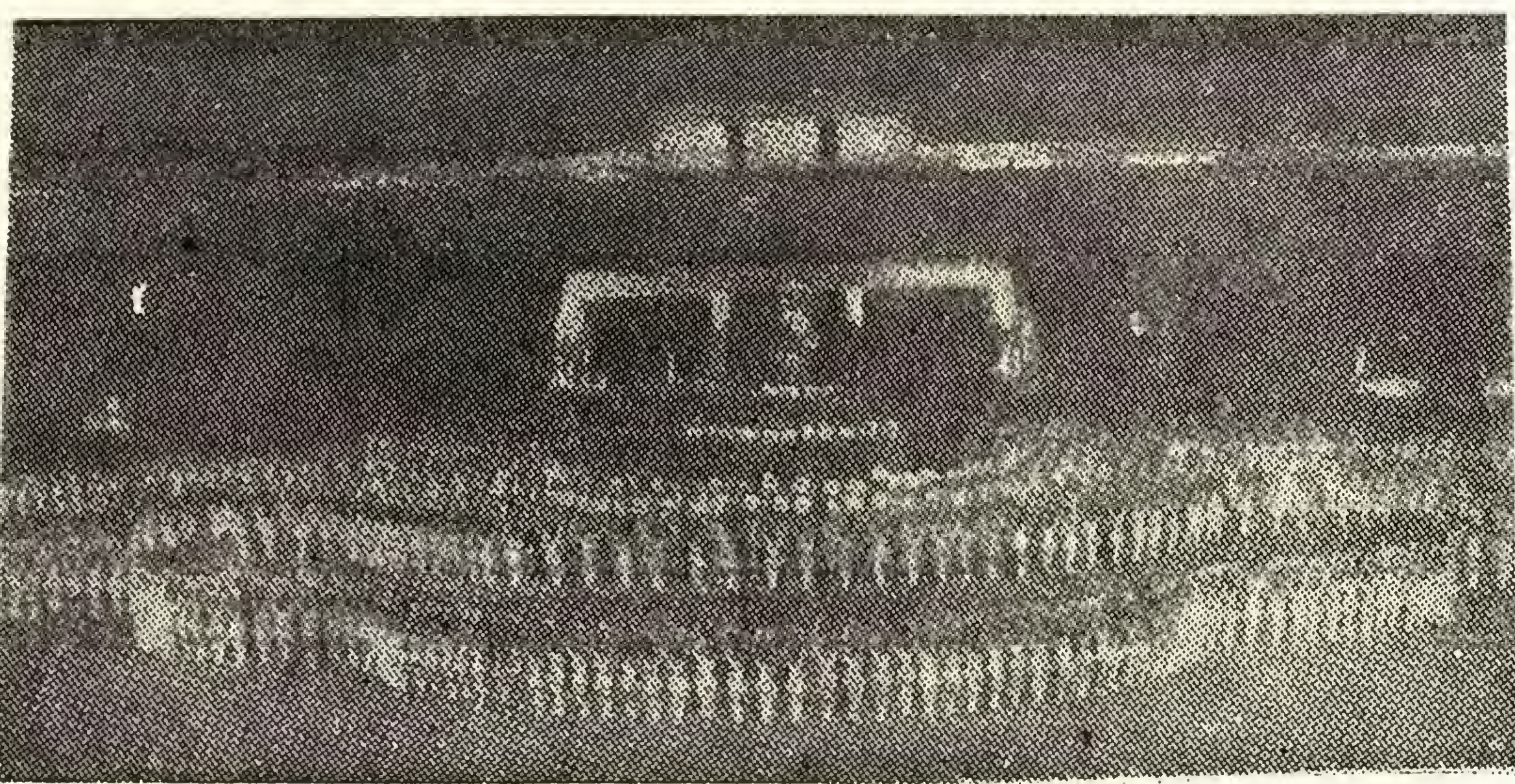
ՅՈՒԼԻՍԵԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.Մ.Հ.ի Յեղափոխության 14-րդ տարեդարձի տոնակատարությունները սկսան Ուրբաթ, 22 Յուլիս, երեկոյան, ժողովրդական մեծ հաւաքով մը՝ Գահիրէի Կոմիտէի հրապարակին վրայ, Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր հայրենասիրական երկար ճառ մը խօսեցաւ եւ հետեւեալը յայտարարեց.

—Ազատութիւնը, որուն տիրացանք արեւմտ, բնաւ պիտի չվաճառենք փոխան Ամերիկայի ցորենին. Կոչ քաւ ժողովուրդին՝ պատրաստ գտնուելու առաւել զոհողութիւններու, կարենալ օտար դրամանիւղով գնելու՝ 100 միլիոն տոլարի ցորենը, որ Մ.Ն.ը մերժած են եգիպտական դրամով ծախելու Ա.Մ.Հ.ի:

—Ա.Մ.Հ. պիտի չմասնակցի Արաբ Գազաթի վեհաժողովներուն:

—Սուէզի Զրանցքին ազգայնացման տարւոյն ընթացքին մեծ յառաջդիմութիւններ եւ յաջողութիւններ արձանագրուած են. ու այսօր մեր ժողովուրդը հպարտօրէն կը տօնէ այդ ազգայնացման 10-րդ տարեդարձը:

Յեղափոխութեան 14-րդ տարեդարձի «Կենդանի կարկանդակ»-ը, կաթողութեամբ մարմնակերպանքի բարձրագոյն հիմնարկի ուսանող ունիւստներ:

—Մեր Յեղափոխութիւնը է՛ եւ կը մնայ միշտ զօրաւոր, եւ ի դերեւ կը հանէ կայսերապաշտներուն բոլոր սադրանքները:

—Յառաջդիմութիւնը երկիրներու մակարդակին հասնելու համար տասնեակ տարիներու լուրջ եւ տեսական աշխատանք պէտք է կատարենք, ինչպէս քան միւս երկիրներու ժողովուրդները:

—Մեր թերիները անհշտ կարելի է համարել երբ նկատի ունենանք մեր ժողովուրդին կատարած աշխատանքները, որոնք իր կարողութիւններն աւելի մեծ թափով կը կատարուին:

—Նախագահը յայտարարեց որ ինք նոյնքան տեղեակ կը պահուի երկրին թերիներուն՝ որքան արձանագրուած յաջողութիւններուն:

—Նպատակները փափաքով չէ որ կ'իրագործուին, այլ պայքարով, աշխատանքով եւ կամքով. ու աշխատանքի ու յաջողութեան կի լաւագոյն միջոցն է դժուարութեանց դիմադրել ուղղակիօրէն. Այս առթիւ շեշտեց անհրաժեշտութիւնը պետական վարչամեքենային մէջ հիմնական փոփոխութիւններ կատարելու, շրջանային վարչութիւններուն զօ-

րավիզական գնելու, պատրաստելու նոր սերունդ մը, որ ամէն ասպարէզէ ներս առաջնորդող դառնայ:

—Մօտ ատենէն Արաբական Ընկերակցական Միութիւնը պիտի ունենայ իր կեդրոնական կոմիտէն եւ առաւել եւս պիտի ընդլայնի բոլոր շրջանակներէն ներս:

Անգրադառնալով արաբ երկիրներու քաղաքական կացութեան, Նախագահը իր ուրախութիւնը յայտնեց քրտական հարցին խաղաղ լուծման համար՝ Իրաքի մէջ, Թունիզի Նախագահը կայսերապաշտ երկիրներու անընդհանր գործակալ ըլլալը շեշտեց ու յայտարարեց թէ ինչպէս Մէլտական Արաբիա 5 միլիոն տոլար վճարած էր ամերիկեան ընկերութեան մը՝ որպէսզի Մ.Ն.ի ծերակուտականներուն բաժնէր Ա.Մ.Հ.ը վարկաբեկել փորձող գիրք մը: Միւս կողմէ Նախագահը ըսաւ թէ Ա.Մ.Հ. միշտ Սուբիդո հետ մէկ ճակատ կը կազմէ որեւէ յարձակումի դէմ:

—Նկատի առնելով որ Ա.Մ.Հ.ի բնակչութեան աճը աշխարհի երկրորդն է, անհրաժեշտ է որ ժողովուրդը չափաւորէ իր սպառ-

ման քանակը: Գալով Գահիրէի փոխադրամիջոցներուն, ան կարելի պիտի ըլլայ լուծել միայն երբ մայրաքաղաքին ներքեւ մեթրոյի ցանցը կառուցուի՝ ըստ Ա.Մ.իութեան հետ կնքուած համաձայնութեան մը:

Նախագահը իր ճառը վերջացուց, իր վստահութիւնը յայտնելով՝ զաղափարարանութեան յաղթանակին եւ յայտարարելով որ յեղափոխութիւնը կը շարունակուի:

Շաբաթ, 23 Յուլիսի առաւօտեան, Նասըր քաղաքի մեծ մարզավայրին վրայ տեղի ունեցաւ շքեղ զօրահանդէս եւ տոհմապաշտ, ծովի եւ օդի ուժերէն բոլոր միաւորներ տողանցեցին իրենց զէնքերով: Տողանցեցին նաեւ Պաղեստինի Ազատագրական Կազմակերպութեան զօրախումբներն մասեր:

Հանրապետութեան առաջին Փոխ-Նախագահ եւ զինեալ ուժերու ընդհ. փոխ - հրամանատար Մարաշաֆի Սպտէլ Հաքիմ Ամէր ճառ մը խօսեցաւ, հաստատելով, անգամ մը եւս, բանակին պատրաստակամութիւնը իր պարտքը հաւատարմութեամբ կատարելու: (Շաբ. տես էջ 2)

ԱՐԱԳ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՀԱՅ-ԱՐԱՐ

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ

Հայոց յարաբերութիւնը եւ զիպտացիներուն հետ սկսած է պատմութեան ամենահին ժամանակներէն՝ Քրիստոսէ երկար դարեր առաջ, մեր թուականէն չուրջ քսան դար առաջ:

Ստորեւ պիտի յիշուին պատմութեան գէտերը եւ գէպքերը, որոնք առնչուին ունեցած են հայ-արաբ յարաբերութեանց զարգացման հետ:

Պատմութեան մէջ իր գեղեցկութեամբ եւ ճարտարութեամբ շատ ծանօթ թագուհին՝ Նեփթիսի, Հայաստանի կողմերէն եկած էր Եգիպտոս: Եգիպտոսի Ամենֆիս Գ. փարաւոնը ուզած էր ամուսնանալ Նեփթիսիի հետ, սակայն Ամենֆիս Գ. մեղմելով, Նեփթիսիի հետ ամուսնացաւ Ամենֆիս Գ. (Գ.ի որդին): Շատ պարզ է թէ Նեփթիսիի առանձին պիտի չգար Եգիպտոս, հապա՛ աղախիններով, ծառաներով եւ չքաւորներով անդամներով, որոնց մեծ մասը մնացած է Եգիպտոս: Բնական պիտի ըլլայ ըսել թէ Նեփթիսիի պատճառ եղած է նաեւ շատ մը ուրիշ ազգակցներու Եգիպտոս գալուստ եւ հոն հաստատուելուն, մանաւանդ որ շատ

մեծ վարկ ունէր ինք: Այսպէս ուրեմն, Քրիստոսէ տասնըհինգ դար առաջ, շատ յստակապէս, Հայաստան բնակողներ գաղթած են Եգիպտոս:

Հայոց յարաբերութիւնները Եգիպտացիներու հետ, վաճառականական, մշակութային թէ կրօնական գետիներու վրայ, շարունակուած են պտղովեղան, հոմալական եւ բնականաբար շրջաններուն եւ փաստերը շատ են ցուցնող թէ այդ շրջաններուն մեծ թիւով հայեր գաղթած եւ բնակած են Եգիպտոսի կամ հիւսիսային Աֆրիկէի մէջ:

Տարօրինակ զուգահեռութեամբ մը, որ թերեւ իր նշանակութիւնն ալ ունի Եգիպտոսի եւ հայ ժողովուրդներու պատմական բաղադրանքները ցուցնելու, արաբները Եգիպտոս եւ Հայաստան մտած են ճիշդ նոյն թուականին՝ Ք. հ. 641-ին: Եգիպտոս մտնող հրամանատարն եղած է Ամր էպին էլ-Աս, իսկ Հայաստան մտնողը՝ Ապտէլ-Բահիմ: Այդ թուականէն սկսեալ Եգիպտոս եւ Հայաստան ենթարկուած են նման, եթէ ոչ նոյն (Շաբ. տես էջ 6)

نظرة سريعة للعلاقات العربية - الأرمنية

إن العلاقات بين الأرمن والمصريين قد بدأت منذ أقدم عصور التاريخ، منذ قرون كثيرة قبل الميلاد، منذ عشرين قرناً تقريباً. وسوف نذكر فيما بعد وجوه وحوادث من التاريخ تتصل بنمو العلاقات العربية - الأرمنية.

فالمسك نفرتيقي المعروفة في القاريخ بجبالها ومهارتها أنت إلى مصر من بعض جهات أرمينيا. فقد كان فرعون أمنتحتب الثالث يرغب في الزواج من نفرتيقي ولكن نتيجة لوفاته تزوجت نفرتيقي من أمنتحتب الرابع (ابن الثالث) وبهذه جدياً أن نفرتيقي لم تأت إلى مصر بمفردها بل جاءت معها وصيقات وخدم وحاشية وجلهم بقوا في مصر فن الطبعي جداً أن نفرتيقي تسببت في كثير لمواطنيها أن يأتوا إلى مصر ويقبضوا فيها وخاصة أنها كانت لها شهرة كبيرة جداً وهكذا تسكن أرمينيا بدواً يهاجرون إلى مصر ليقبضوا بها منذ القرن الخامس عشر قبل الميلاد.

وقد استمرت علاقات الأرمن مع المصريين في ميادين التجارة والثقافة والدين في عصور البطلمة والرومانيين والبيزنطيين والدلائل كثيرة التي تبين لنا هجرة الأرمن وإقامتهم في مصر وشمال أفريقيا.

ومن الصدف الغريبة التي لها مغزاها أن المصريين والأرمن كان لهم نفس الحظ من التاريخ — إن العرب دخلوا أرمينيا ومصر في نفس التاريخ في عام ٦٤١ م والقائد الذي دخل مصر عمرو والذي دخل أرمينيا عبد الرحيم ومنذ ذلك التاريخ خضعت أرمينيا ومصر لظروف تاريخية متشابهة إن لم تكون مطابقة وخاصة عصور الاحتلال العثماني الطويلة المظلمة وبعدها النهضة وعصر التقدم والصعود الباهر.

وإذا أريد إحصاء الأرمن الذين خدموا مصر فعددهم كبير لا يحصى وربما وصل بعضهم إلى أعلى المراتب خاصة في العهد الفاطمي ومن أبلغ وجوه ذلك العصر يزيد عددهم عن المائة، سوف يذكر واحد فقط، لبيان الثقة التي كان يتمتع بها الأرمن في مصر ومن حكمها... ذلك هو بدر الجمالي الذي كان أعظم وزراء العصر الفاطمي فقد استعاضه الخليفة المستنصر إلى مصر ليخلص البلاد من الفوضى، وفعلاً خلاص بدر الجمالي البلاد داخلياً بالحد من الفتن وخارجياً بإبعاد الخطر السلجوقي المحقق، ومن (البقية ص ٦)

Ա.Մ.Հ.-ԻՐԱԲ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 24 Յուլիս, Գահիրէի մէջ հրատարակուեցաւ մամուլ հաղորդագրութիւն մը Իրաքի վարչապետ Տոքթ. Ապտիւլ Բահման էլ Պազլազի Ա.Մ.Հ. այցելութեան աւարտին:

Վարչապետ Զաֆարիա Մոհիեսին ողջերբ կը մաղթէ Իրաքի վարչապետ Տոքթ. Ապտիւլ Բահման էլ Պազլազի:

Սոյն հաղորդագրութիւնը մասնաւորաբար կ'ընդգծէ՝ որ Ա.Մ.Հ.ի եւ Իրաքի միացեալ քաղաքական զեկաւարտութիւնը նիստ մը պիտի գումարէ Պաղեստինի մէջ, յառաջիկայ Սեպտեմբերին:

921

ԿՆՈՋԱԿԱՆ

ԷՁ

ԹԻԻ 9

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ ԱՂՋԻԿԸ

ԱՐՈՒՍԵԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Հայ կիրճը պատմության մեջ շատ անգամ է հանդես եկել որպես Հայրենիքի պաշտպանների հաղթանակի օգնական ու մարտական զինակցից:

Սակայն այնպիսի մասնաշաղկապ մարտական հերոսություն ու անձնագործություն, որ ցուցաբերեցին հայ կանայք Հայրենական մեծ պատերազմում, երբեք չի եղել:

Րանգ մարտնչեցին գրեթե բոլոր ռազմականասերները՝ ցուցաբերելով անասելի սխալագործություններ:

Հայ ժողովրդի պանծալի դուստրերը գործնականորեն մասնակցեցին նաև Կովկասի հերոսական պաշտպանությանը, Սոմախի ճակատին, Ֆառուսի ճակատին, Աղաձորի ճակատին, Քաղաքի ճակատին, Վրացի ճակատին, Վրացի ճակատին, Վրացի ճակատին և շատ ուրիշներ:

Մենք կը պատմենք այդ փայլուններից մեկի՝ Անահիտ Շահնազարյանի մասին:

«Սանդրո Սարգսյաններ» առանձին-առանձին մարտական մասերում ցուցաբերեցին հաղթանակի Մարտական փողոցի 28 թվում ու շուրջ փողոց:

Տանիքը հիւրասերական առաջնորդեց մի միջանասակ, բարակ աղջիկ. «հայրիկ, քեզ եմ հարցնում»:

Կարճատև լուրջությունը խորհրդավոր էր. Տանիքը բարի, ծայրագույն հայեացքը կարծես ասում էր. «Գո փնտրեմ Սանդրոն եմ ես»:

— Ներեցեք, դուք Անահիտ Շահնազարյանին... — այսպես միայն, Տանիքը լսելուց անկողնի վրա լսեց. «Բա՞ն է պատահել, որեղից գիտեմ նրան...»:

Հակառակ հրամանատարի անհանգստությանը՝ ուրախությունից կորցրի ինձ. վերջապես փնտրեց մարդը գեներալ, եւ ինչպես երևում է ակնարկիս հերոսուհին էլ կենդանի է. Այ քեզ անակնկալ:

Վերջապես Սանդրո յոգնած Սարգսյանների ցուցակը շուրջ փողոց:

Տասնամյակներ Սանդրո Սարգսյանը ոչ Ալավերդու Յարուքի, ոչ Լեհիսկանի Փառայի, ոչ Կիրովականի Մարտի, ոչ Ներսիսի Սեֆյանի ու Գալուսի, ոչ... Սանդրոն չէր, այլ 1942 թվականի «Մարտի» դաշտային թերթի համարներից մեկում յեռասկանած Հիւսիսային Օսեթիայում կոռուզ դեպքերից զուրմարտակի փողոցի Սանդրոն: Այդ անուն հետ է կապված հայրենական մեծ պատերազմի օրերին հերոսաբար կոռուզ առօրյա առօրյա Անահիտ Շահնազարյանի անունը:

Եւ անհայրենասեր հայուհու սխալմանը կենդանի վկայ:

— Ուրեմն Անահիտ Շահնազարյանը կա՞ր, կենդանի՞ր...»

— Այո. կենդանի է պատերազմից յետոյ եւ նրան գալիք թերթի մի սխալմանից աղջիկ ունի, բայց յետոյ կորցրեմք իրար... Պատմությունը երկար է: Իսկ դուք ինչպե՞ս գտաք ինձ:

— Ձեզ գտնելու պատմությունն էլ կարճ չէ, — պատմություն էի մի փոքր խոսքից առաջ մասին, Տանիքը ընդհատեց. «Լաւ, կը գրուգեմ, Բաճարանի վրէժ»:

... Առանձնահատուկ վերնաշաղկից լուրս էին ռիթմիկ երաժշտական հնչյուններ:

— Փոքր աղջիկս է... Ոչինչ, այնքան աղքատ է, խանգարող չի լինի, ասելով, Տանիքը, մաքուր լինելից փայլող փայտե կարմիր ասեղնակներով առաջնորդեց:

Ղուրբ բացուելուն պես դաշտում ասեղներ բարձրացան աղջկայ մասերի տակ: Դաշտում լուրջ, որ պատերազմական տարիներին յուրեք արքանական այնքան, լուրջ, որ խօսեն հրամանատարն ու նրա ֆանտերմանայ յուրաքանչյուր ղեկավար, խուճապած էր:

... Ընկեր հրամանատար, լեյտենանտ Պանիկեյը յանձնարարել է ֆալաֆ գնալ, բոլ իսկ գնալ:

Հրամանատար շեշտակի նայեց գգաս կանգնած Վասիլի աչքերին, ծայրագ՝ գնալ:

«Գլխի է ընկել», մտածեց զոհն ու դուրս եկաւ:

Մի ֆանի օր անց հրամանատար Սարգսյանը նորից կանչեց Վասիլի Ռիչկովին:

— Քաղաֆ գնալ չե՞ս ուզում, մեքենայ է գնում:

— Ոչ, ընկեր հրամանատար:

— Ուզում ես, ի հարկե, բայց ոչինչ, վաղը կ'ուղարկեմ, իսկ այժմ նստի՛ր ու պատմի, ինչ ուզում ես ներքին թերթում, մի ամաչի, մենք էլ ենք ջանքի եղել:

— Ընկեր հրամանատար, չեմ բացնում, այո, կայ, ձեզ հայրենակցից է, անունը՝ Անահիտ, լաւ աղջիկ է, զոհն ուղեւորուեց ու սիրտը բաց արեց հրամանատարի առաջ:

— Իսկ ես կարո՞ղ եմ ծանօթանալ քո ընկերուհու, իմ հայրենակցուհու հետ:

— Մեծ սիրով, ընկեր հրամանատար:

Տղայի գնալուց յետոյ Սարգսյանը ընկաւ մեքենայի մեջ. «Գեղեցիկ, ջանքի աղջիկ, թերթի միջոցով մեքենայ... մեքենային դաշտային վառարանով ծառայող զինուորականի հետ... աստուծո՛ւ ասե՛ր, ինչու Վասիլին շեշտեց նրա հայ լինելը, ո՞վ իմանայ, պատերազմ է, ինչ մարդիկ ասես, որ լոյս աշարհ չեն ընկնում: Ամեն դեպքում հարկավոր է գոյոյ լինել...»:

Անահիտի հետ Սարգսյանը ծառայող «Թերթի» հիւրանոցի մօտ, Վասիլին ներկայացրեց նրան, Աղջիկը սկզբում յանկարծակիի եկաւ. այդ մասին նայապես ոչինչ չգիտեք, իսկ յետոյ նրա փոքրիկ սենեակում հրամանատարի հետ ծանոթությունն ու գրոյցը շարունակուեց մինչեւ ուր գիտեք...

Երեք ամսեկան հասակում Անահիտը գրկում է մօրից, Հայրը վերցնում է երեխաներին ու հայրենի փիփ գիւղից տեղափոխում Կիրովական: Անահիտը այնքան էլ մեծանում, սովորում, Գեղեցիկ

ձայնով ու երաժշտական ընդունակությամբ ու յանձնարարական օգնական աղջիկը դեռ ասեղներական տարիներին նրա կողմնակց էր: Նրան խորհուրդ են տալիս երաժշտական կրթություն ստանալ, չստանալ ծամանակաւոր յաջողություն: Անահիտը որոշում է գնալ Թբիլիսի, ընդունուել երաժշտական ճեմարան: Ու մի օր, նա իր երկու ընկերուհիների հետ հանգստան է ընկնում: Առաջին տարին աղջիկներից ոչ մեկին չի յաջողում ճեմարանում ընդունուել: 16ամեայ Անահիտը յաջող տարին ճեմարանում ընդունուելու յոյսով մնում է Թբիլիսիում, անցնում աշխատանքի: Իսկ յաջող տարին պայքարում է պատերազմ... — Աղջկան օգնել է պեք, ճեմարանը որոշում է հրամանատարը:

— Երե հաստատ վնաս էս կամաւոր զինուորական ծառայության մեքենայ, արի մեզ մօտ, քեզ համար վատ չի լինի: Իսկ հիմա քեզ մօտ գրի կնոյս հասցեն՝ այսօր է, Թբիլիսիում, կապ պահպանիր նրա հետ, ես կ'ասեմ, բոլոր հարցերում կ'օգնի քեզ:

Հրամանատարի խորհուրդը ոգեւորեց աստուծոյան աղջկան: Հենց նոյն օրն էլ նա տուեց իր համաձայնությունը Վազեանում գրեւոր դեմանային գումարակում ծառայելու համար:

1942 թվականի Մարտ ամիսն է. Վազեանի դեմանային գումարակի յաջեց պոկում են վարձական «Ու-2» ինքնաթիռները, պստում երկնում: Հրամանատար Սարգսյանը, Ռիչկովն ու նրա ընկերները սպասողական վիճակում են. ոչ ոք չի համարձակուել մի խօսք ասել, բոլորն էլ անհանգիստ, լարուած հետեւում են ինքնաթիռների ընթացքին:

Ընդամենը երեք պարապլուց, ու Անահիտը օդ է բարձրացել: Կը յաջողուի՞ նրա...

Ո՞վ իմանայ. գուցէ չթոյնի: Շատերն առաջին անգամ չեն համարձակուել, ման եւ գալիս օդում եւ ինքնաթիռով էլ վերադառնում են: Իսկ նա աղջիկ է անփորձ:

Ինքնաթիռներից մեկը ուղղահայեաց բարձրանում է վեր, բութ է մի պահ կանգ է առնում, ու ինչ որ բան պոկում է նրանից:

— Անահիտն է, համոզուած ասում է Սարգսյանը, թերեւս ցած շուրջ փողոց:

Կեք գնալով մեծանում է, մեծանում, ու պարզ նկատելի է դառնում աղջկայ փոքրիկ մարմինը:

Այդ օրը Անահիտին շնորհաւորելու եկաւ նաև Սարգսյանի կինը՝ Վարսիկը:

— Ապրես, Անո ջան, Սանդրոն շատ էր անհանգստանում...

Մարտ ամիսից մինչեւ Մայիսից Անահիտը կատարեց 25 բարատեսային վարձական թռիչք: Իսկ Նոյեմբեր ամսին գումարակի հրամանատար Գեորգի Նարիմանյանն հրաման տուեց՝ բռնել հակառակորդի թիկունքը, Բաշալուսային դաշտային գումարակը կազմ ու պատրաստ հանապառի ընկաւ, Տիկին Վարսիկը մեկնելուց առաջ շատեց Անահիտին հասցնել Թբիլիսի:

(Շար. տես էջ 4)

ԲԵՄԻ ՄԵԾ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ՏԱԹԵԻԿ ՍԱԶԱՆԴԱՐԱՆ
ՍՍՈՒՄ Ժողովրդական արթիսթուհի

Լուսին Ամարա...

Ուրիշ անուն կը սաղէ՞ր, արդեօք... Թերեւս, եւ ոչ միայն այն պատճառով, որ լուսինը լոյս է, բայց ոչ կրակ, իսկ նա՝ Լուսինը տաք է և ջերմ, ասես արեւից էլ բաժին ունի, արեւի պէս վառ, արեւի պէս պայծառ: Լուսին Ամարա...

Մեր հայրենակիցը, դուստրը մեր հողի, ջրի:

Այո՛, մեծագոյններից մէկը մեր բոլոր գիտած հայ և օտարազգի երգչուհիներից, երգչուհի՝ աշխարհահռչակ անունով, երգչուհի ծնուած մեծ, հշմարիտ արուեստի համար:

Արդեօք ճիշտ չէ՞ որ երջանիկ օրեր ապրեցին մեր ջընաղ երեւանում բոլոր նրանք, ովքեր լսեցին Լուսին Ամարային, իսկ լսեցին հազարներ, լսեցին և ժպտացին, լսեցին և արտասուեցին. ջերմ, առատ արցունքներով, յուզմունքով, ուրախութեամբ, հպարտութեամբ արցունքներով...

Մենք արտասուեցինք և ժպտացինք՝ ազդուած նրա մեծ արուեստից, արուեստի գագաթին հասած վարպետութեան համար, իսկ Լուսինը՝ երջանկութեամբ:

Չէր տեսել, բայց լսել էր ու կարդացել, լսել էր ուրիշի երգածից՝ «Բեկեր-ցոլեր», «Անտուհի», «Գարուն ա, ծին ա արեւը»... Իսկ տեսաւ, լսեց. Հայաստան. Հայրենիք, Աղաղեմիա, Բիւրական, Երկտրակայան և «Նայիրի»:

Լսել էր սաղ, սրինգ ու ջութակ, տեսաւ հայկական ֆիդարա-մոնիա, Հայաստանի օփերային թատրոն և ոչ միայն տեսաւ, այլեւ երգեց, երգեց իր այն հայրենակիցների մօտ, որոնք վերածնունդ ժողովրդի արուեստը աշխարհի սրահներն են հանել:

Միջադեպում և արտասուելու իրաւունք ունենք թէ՛ մենք, թէ՛ Լուսինը. արցունքները սակայն մի պահ էին, երեւացին և կորան, բոլորիս համար մնաց երջանկութիւնը, որ մեզ հետ կը լինի դեռ երգար:

Արթիստական իր սենեակը մտայ հիացմունքս յայտնելու, ձեռքը սեղմելու համար: Երգչուհու աչքերում ժպիտ կար, ուրախութիւն, իսկ հայելու առաջ, փոքրիկ սեղանի վրայ արդուգարդներ լուրս: Պուտուայի մի փոքրիկ արծան՝ Արեւելից, ճերմակ, թաւամազ մի շնիկ՝ Փարիզից, ուրիշ յիշատակներ՝ Լոնտոնից, Միլանից և ծաղիկներ... Հայաստանից:

Պուտուայն լուրս էր, շնիկը՝ անտարբեր, իսկ ծաղիկները... Նրանք շնչում էին, ճերմակ էին ու թարմ, կենդանի նրանցից մի քանիսն արթնաւորու ձեռքին էին Հայրենիքի՝ ծաղիկներ... Ինձ մի պահ թուաց. թէ այս օրերին հայ պարտիզականները ցրտից ու քամուց պահել, պահպանել էին իրենց ծաղիկները, որպէսզի նրանցից ամենագեղեցիկները բերն Լուսին Ամարային, բերն և ասեն. «Բարաստան-Հայաստանը» չկայ, վերացել է, մոռացուել, կայ նոր, երջանիկ Սովետական

Լուսին Ամարա Այսայի դերով՝ Երեւանի Օփերայի բեմին վրայ

Հայաստանը, և նրա ջրով հագեցած հողն ունի անթիւ, անհամար ծաղիկներ, հայկական հրաշալի ծաղիկներ... Նրանց համար, ովքեր ապրում են ստեղծելու համար...

Ամարան ստեղծագործում է, Ամարան երաժիշտ է, Երաժիշտ է, երբ կատարում է Տեղիւսի փոքրիկ երգ-տարամաղրութիւնները, երաժիշտ է, երբ մեծ պատկեր պարահանդէս է ներկայացնում Ֆեւիքս Ֆուրդրենի «Գառնավալը» երգելիս և, ի հարկէ, երաժիշտ է ու մտածող, երաժիշտ է և մեծ վարպետ, երբ ըստ (Շար. տես էջ 4)

«Բոլորը ալ մեկիկ մեկիկ կը համբուրեն» կ'ըսէ Լուսին բեմին

(ՇԱՐՈՒՆՈՒԹԻՒՆ Գ. ԷԳԷՆ)

(Շարունակութիւն Գ. Էջէն)

Այսպիսի դերով

ՀԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ ԶԻՐԱՐ ԿԸ ԳՏՆԵՆ 52 ՏԱՐԻ ԵՏՔ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԵՋ

(ՆԱՄԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՆ ԱՌ. ԶԱՀԱԿԻՐ)

Երեւան 8 Յունիս 1966

... Սիրելիներ, ձեզի այնպիսի մի նորութիւն պատմեմ, որը համոզուած եմ՝ «Ջահակիր»-ի նիւթ կը դառնայ:

Ես որ ծնունդ եմ ու մէկ տարեկանից մայրամհանում է՝ սը-
գակիր հայրս զիս զիջում է տատիկիս եւ մեկնում է թուրքական հա-
կատ՝ մօրս կակիծը մոռանալու համար: 1914 թուին մեկնել է հայրս
եւ մենք կարծում էինք որ նա մահացել է, մի քանի ճողուց էլ լսել
էինք որ մահացել է: սակայն յանկարծ՝ 1966 թուին, 52 տարի յե-
տոյ, Երեւանում գրոյց է շրջում որ հայրս ողջ է եւ գտնուում է քաղա-
քամերձ Ղամարլու շրջանում...: Չէք կարող պատկերացնել լուրջումս:
Վերցնում եմ հին նկարներ մօրս, հօրս եւ տատիկիս եւ ուղեւորում
եմ դէպի Ղամարլու... Իմ գրիչը ոյժ չունի նկարագրելու այն ինչ
պատահեց՝ ամէն ինչ պարզուեց... եւ հայրս, պատկառելի մի ծե-
րունի, մօտ 80 տարեկան, փաթաթուեց վզիս... պատկերացնում
էք, 52 տարի յետոյ հայրը գաւազին է գտնում:

Կախալի ծան մեջ հաւաքոյթի մը րնթացքին,
ուր իմք բաժակահաւ կ'արտասանեմ:

Ուրեմն, այսպէս է պատահում. հայրս կահիւրէից, ոնց որ ասի,
կակիծը արտին մեկնում է թուրքական հակատ. երկար կռիւներից
յետոյ՝ թուրքերը բռնում են 12 հոգով, տանում են գնդակահարելու.
եւ գնդակահարում են... Դիպուածով գնդակը հօրս չի դպչում,
բայց միւս ընկաձների հետ հարս էլ է ընկնում՝ իր ընկերների ա-
րիւնով շաղախուած... Որոշ ժամ յետոյ ուղքի է գալիս եւ շարժւում
է, եւ մի կերպ սպանդանոցից փախչում է հետեւ եւ սկսում է թա-
փառական կեանք, Ատանա, Հայկա, Պոլիս եւ վերջապէս մի գեղե-
ցիկ օր Թուրքիայից փախչում է դէպի Յունաստան, որտեղ եւ ա-
մուսնանում է՝ եւ նոր կնոջ հետ 1932 թուին երկրագլորում է Հայաս-
տան... Ներկայումս ունեմ երկու քոյր եւ երկու եղբայր: Յարգելի
ընկերներ «Ջահակիր»-ի խմբագրութեան, ձեզ եմ թողնում նկարագ-
րութիւնը այս յուզիչ պատմութեան: Ես գրելու ծիրը չունեմ...
բայց ապրումը ունիմ... Երջանկացած եմ աւելի...:

Էլի սրտաշարժ մի երեւոյթ, որ հաղորդում եմ ձեզ, դա Բեգ-
լար Նաւասարդեանի Հայաստան գալն է: Դուք գիտէք որ ես էլ էի
Դաշնակցութեան մէջ, բայց 1933 թուին հեռացաւ եւ հակուեցի դե-
պի ձեզ, այսինքն Սոց. Դեմ, Հնչակեան Կուսակցութեան կողմը, եւ
դրանից յետոյ եկաւ Հայաստան: Աղկից ի վեր անցել է 33 տարի,
երբ մենք բաժանուեցինք Բեգլարից՝ գաղափարական պատճառներով
անշուշտ: Պատկերացրէք այն ուրախութիւնը, որ զգացել ենք. Բեգ-
լարը՝ «Նիշ»-է՝ մի քիչ ուշ, բայց յամենայն դէպս ընդունում է որ
հայրենիքի համար ծառայելը հայրենիք գալն է... Յուզիչ էր մեր
հանդիպումը մանկութեան օրերի իմ սիրելի ընկերոջ հետ, որը
վերջապէս կանգնել էր «Նիշ» ուղու վրայ: Դիւրեղեղխառնում, ջերմ
արցունքներ... Բեգլարը ինքզինքը շատ լաւ է զգացում:

Սիրելիներ, հայրենիքի սէրը դեռ շատ ու շատ հայերի կը քա-
շի դէպի իրան: Մի քանի անգիտակիցները, որոնք ձգում են հայ-
րենիքը, որոշ ժամանակ յետոյ կը տեսնենք որ փոշմանել են... վըս-
տահաբար կը փոշմանեն: Եւ յետոյ, մի բան պէտք է գիտենալ որ
հայրենիքը սիրելի չի նշանակում քաղցր խորամուս ուտել: հայրենա-
սէրը պիտի գիտնայ պայքարել, դժուարութիւններ լողալ, պիտի
իմանայ գոհողութիւն անել: Մեր նախնիները իրանց արիւնն են խառ-
նել հայրենի հողին. իսկ մենք մեր քրտինքն ենք խառնում: միթէ
պիտի զլանա՞նք մեր քրտինքը այն սուրբ հողին, որի համար դարեր
շարունակ պայքարել են մեր հայրերը, մայրերը: Փա՛ռք նրանց, ով-
քեր կը պայքարեն եւ կը շէնցեն մայրենի հողը. պատմութիւնը ու-
կէ տառերով կ'արձանագրի նրանց անունները:

Սիրալիք բերաններս եւ համբոյրներս Պ. Եղբայրներին, Հ.Ժ.ին,
ընկ. Խ. Ի. ին, Տիկ. Ա. Օհանեանին, ընկ. Գ. Նիկողոսեանին եւ
բոլոր նրանց՝ ովքեր ինձ յիշում են:

Սնամ «Ջահակիր»-ի ջերմ հաւատացող՝

Կ.Ք.Ա.Ի

(Յարութիւն Բամպուքեան)

ՈՒԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր այն ազգայինները, որոնք ապրում են լեցուցած
իրենց քնարական յայտարարութիւնը, պարտին մերկայանալ
Ազգային Սուղնորդարան՝ ամէն օր կ.ա. ժամը 10ին մինչեւ
կ.ե. ժամը 2, ամենաուր Դարբար, 30 Յուլիս 1966:

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ՄԸ, ՊԱՐՈՒՀԻ ՄԸ ԵՒ ՄԵՆԻ

Գրեց ՍԵՂԻ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

Մանթ անուն մըն է:
Նուապար կիւլպէնկեան:
Ինքը՝ քարկղի արքայի որդին:
Կինը՝ շամփանիայի արքայի
աղջիկը: (Այալաներէն սերած օ-
տարուէի մը):

Հասէր է 70 տարեքը եւ Յու-
նիս 5ին տօներ է իր ծննդեան 70
ամեակը: Պատկառելի իր պետութե-
ն ու մօրուքովը, միապետեան աչքին
եւ օրծածաղկը լամբակին, Հիւթըն
պանդուկին մէջ ընդունել է իր
400 հրաւիրեալները, Բուրըն մի-
ջազային միլիտանտները: Գար-
իւղի արքայ Կէթին, պանքէս Ռու-
չիւրը, Ռոշիւմանը, Ռոքֆէլլըր-
ները եւ այլ մեծագոյն անուանի
դէմքեր: (Թեքեւս մէկ քանի հա-
յեր ալ սպրդած են)

Կիւլպէնկեան դրամ չէ իւր-
նայի իր միլիտանտէր բարեկամ-
ները գոհացնելու համար:

Մոսկուայէն բերել տուել է
հինգ հարիւր քիլօ ձկնկիթ (խաղ-
եառ): (Այսքան ձկնկիթ Եւրոպա
մէկ տարուան մէջ կը սպաւէ)

Ռիչըրտ Այալա Ռիչմոնտի աշ-
գետներէն բերել տուել է հա-
րիւր շամփանիայի շիշեր:

Համալսելէ՝ մաքսաներդու-
թեամբ բերել տուել է խոշոր տա-
կառ մը՝ իր նախասիրած սիկար-
ներէն:

Կիւլպէնկեան քառասուն տա-
րեկէն ի վեր սովորութիւն ունի
լամբակին վրայ օրծածաղկի մը
դնելու, զոր բերել կուտայ աշ-
խարհի բոլոր կողմերէն՝ օգային
ճամբով, մասնաւոր տուփերու մէջ,
որպէսզի թարմ մնան: Բայց այդ
օր, Հիւթըն պանդուկի սրահներուն
յարդարմանը համար մեր մօրուս-
տըրը, Չիւլայի մէջ տեղի ունեցող
օրծածաղկներու բովանդակ ցու-
ցահանդէսը ծախս առեր է:

Իսկ Էտի Ռոշիւր իրեն նուի-
րեր է օրծածաղկի հազուագիւտ
մէկ քանի տեսակներ:

Չուլայից խօսիլ այդ օրուան
ուտելիքներուն, անուշեղէններուն,
պտուղներուն, ձկնկիթներուն, եւ այ-
լըններուն մասին:

Չուլայից ալ...

Բայց այսքանով չի վերջա-
նար կիւլպէնկեանի օրօքին:

Այդ օրուան փայլը աւելցնելու
համար կիւլպէնկեան մեծ յղացում
մը քննէ: Հրաւիրել Շենքերազատը՝
ըլլալու օրուան «Գիւլ»:

Բայց ո՞վ է Շենքերազատը:
Իսթանպուլի «Նայթ գլապ»-ներու
կիսամերկ եւ յաճախ մօրէ մերկ
պարզ թրքուհին:

Ահաւասիկ «գլու»ն: Այդ
թուրք պարուհին, որ քանի մը

քիլօ ոսկիի փոխարէն, թրքացած
հայու մը տարեդարձին պարելու
եկած է:

Բայց այսքանով ալ չի վեր-
ջանար կիւլպէնկեանի տօնախմբ-
բուծիւնը:

Մեր մարդուկը զմայելով
թրքուհին սպիտակ մարմին,
ծափիկներով «թէմբօ» բռնած ու
թրքերէն «Ձօք էյի, չօք էյի» գո-
չած է:

Ասով ալ չի վերջանար:
Այդ գիշեր թուրք Շենքերա-
զատին վիճակուած է, կիսամերկ՝
70 մոմերով զարդարուած տարե-
դարձի հակա կարկանդակը կտրե-
լու եւ բաշխելու պաշտօնը:

Ահա՛ այսպէս տօնախմբած
է իր ծննդեան 70 ամեակը, քա-
րիւղի եւ արտադրութեան ար-
քայ «ազնուական» կիւլպէնկեան
Նուապարը:

Օտարութեան մէջ, օտարնե-
րու հետ, թուրք պարուհիով մը:

Ամօթ, երիցս ամօթ:
Այսպիսի պէտք էր տօնել իր
տարեդարձը: Պէ՛տք է հրաւիրել
թուրք պարուհին, ու վճարել ու-
կիւնը, անդին հաւածելով հայ
կրօնագետ մը եւ գրիւնով զայն իր
ամառթոշակէն:

Հրաւիրելի սրբազանը:

Հրաւիրելի Լոնտոնահայ
պատկառելի անձնաւորութիւններ
եւ նաեւ օտար միլիտանտէր բարե-
կամները:

Հրաւիրելի հայ երգիչ մը,
հայ երգչուհի մը, հայ երաժիշտ
մը, հայ պարասուս մը:

Շենքերազատը աւելի լաւ էր՝
քան Փէշլիւանեան մը, Բարիքեա-
նը, Գանթարեան մը, Արմէն Կի-
րակ մը, երգի պարի հայ համոյթ
մը:

Քի՛չ են մեր տաղանդաւոր-
ները:

Փոխանակ թրքական պարտա-
խաղի, հայկական երգ մը, հայ-
կական պար մը, կարելի չէ՞ր քու
օտար բարեկամներու հրամցնել:

Թուրք պարուհի՛ մը, հանրա-
ծանօթ հայ օտարի մը տարեդար-
ձին...

Շենքերազատին հայրերը մէկ ու
կէս միլիոն շարքեցին քու ցիւղէդ:
Խեղճ Ապրիլ 24...

Հայ մը, որ հայ ըլլալուն
պատիւ չի զգար:

Ինչ ունի մեր հայկական եր-
գին ու պարը, գաղափար ունի՞ս,
դիտած եւ ունիկդրած ես:

Ինչ ունի կոմիտասը, կը
ճանչնան զինքը, Շենքերազատին
հայրիկները աքսորեցին...

«Կու՛մն արա՛նք քու ծափահա-
րած «Կէօպէկ հաւաք»-էն աւելի
լաւ չէ՞ր»:

Իրաւունք ունիս, բան չես
հասկնար ասոնցմէ:

Օտարացած ես...

Թուրք «շըլլիֆ»-ի մը մար-
մինը քեզ աւելի կրնայ հրապու-
րել: Այո՛, հայ կինը չի գիտեր
մերկանալ լուսնայի փոխարէն: Իր
մարմնի շնորհները ծախու չի հա-
նել եւ երբեք ալ պիտի չհանէ:
Հայ կինը մայր ըլլալու սահման-
աւած է միայն, ոչ թէ քեզի եւ քու
նմաններուդ «էյլէնճէն» ըլլալու:

Ճանցած ես հայ կինը:

Ոչ, կինդ ալ օտար է:

Գիշեր մը «վայելեցիր» Շենքե-
րազատը փոխան ոսկիներուդ:

Իսթանպուլի մէջ, թուրք «Փո-
ղոքային»-ները ամէն գիշեր կը
վայելեն զինքը... պէ՛նէ՛ն...

Գուն այդ գիշեր Շենքերազա-
տին համար անմահացար:

Ան երբեք պիտի չմոռնայ քեզ,
իր քուին մէջ իսկ պիտի երազէ
Լոնտոնի «ախմար էրմէնի»:

Կնաւորը լսէր է, «Յկայ, տեսայ եւ
յաղթեցի»:

Շենքերազատը ըստ, «Յկայ,
պարեցի եւ չօրթեցի»:

Թուրք պարուհին ծափիկ կը
զարնես, մինչ անդին հայ կրօնա-
պետ մը կը հաւածուի:

Այսքան ստորնախալ 70 տարե-
քիւր, 70 անգամ ամօթ՝ քեզի:

Թրքապաշխ՝ տօնախմբութիւն...
Օյա՛ա Շենքերազատ, օյա՛ա...

Կէլ քէֆիմ, կէլ կիւլպէնկեան...
Թրքերն երկու բա՛ն ալ կը-
սես, հաճելի ըլլալու համար:

Որո՞ւն, Շենքերազատին:

Հայերէն խօսեցա՞ր այդ գի-
շեր:

Ինչ մնաց քու հայկականու-
թիւնէդ:

Հայ ես, թէ հայ չե՛ս:

Գու՛ա՛ ճանաչատան, մտիւր հա-
րեմըլ, հոն շատ Շենքերազատներ
կան, առէ՛ն օր, ամէ՛ն ժամ, ամէ՛ն
վայրկեան:

Մասերս ես խղճիդ վրայ բեռ-
ցուած մեղքերուդ ծանրութեան
չափով ոսկիներ...:

Մասեր... ծախսեր... մօխե՛ր...
Բայց 70ամեակիդ առթիւ լի՛նչ
տուել հայուն, 70 փնի իսկ զա-
ցար տալու հայկական բարեգոր-
ծական կազմակերպութեան մը:

Մոռցա՞ր մեր վարժարանները:
Մոռցա՞ր Ազգային լիցէոսը:
Մոռցա՞ր Սուրբ Փրկիչի հիւան-
դանոցը:

Մոռցա՞ր...

... որ այնքան պէտք ունին: Ու-
րոնք տունէ տուն, փողոցէ փո-
ղոց դրամ կը հաւաքեն իրենց կա-
րօտանքներուն, հիւանդանոցն,
ծերունիներուն, աղքատիկ սանե-
րուն:

Հայը 70 անգամ երախտա-
պարտ պիտի ըլլար քեզի:

Տարեկան եկամուտդ տաւ մի-
լիոն տոլար է, իսկ ընդհանուր հա-
րեւոյթիւնդ մէկ միլիառ 700
միլիոն տոլար:

Եթէ նայնիս բան մը տուեր
ես, առիկա փշրանք մը իսկ չէ
քեզի համար:

Ձկնթիկ, շամփանիա, հովա-
նա սիկար, օրծածաղիկ, Շենքերազատ
եւ դե՛ւ... դե՛ւ...:

Կերած ես հայկական համեղ
կերակուրները: Կերցնէ՛ր:

Բարեկամներուդ «էկզ էնտ
չիփան» ալ կը բաւէ:

Անոնք առիկ աւելին չեն արժեր:
Այալի շամփանիա... խը-
մած ես Հայաստանի գոնեակը:

Գիտե՛ս ինչ գրած է Փրանս-
սերէն թերթի մը Լոնտոնի թղթա-
կիցը՝ «կոկորդի մնայ»:

Մենք այդպէս չենք լսէր,
այլ...
Հայ չե՛ս դուն, «Կիթիլ»-ն
402ԼՈՒՆ:

Գանիլի

Աղեքանդիլա

Տաղաչափեց ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵՆ

ԱՐԱԳ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՀԱՅ-ԱՐԱԲ
ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԿՐԱՅ

(Շարունակութիւն Ա. Էջէն)

պատմական շրջաններուն, յատկապէս օսմանեան գրաման երկար և մութ շրջանին, որուն յաջորդած է զարթօնքը և ալժմու նշանակելի յառաջգիտութեան և վերելքի շրջանը:

Իբրեւ օգտակարութիւն անհամար թիւով հայեր ծառայած են եգիպտոսի և թիւիւս ամենաբարձր դիրքերու հասած են՝ յատկապէս ֆաթիմեան շրջանին։ Այդ շրջանի հարկերաւոր ամենախաբկառուն հայ դէմքերէն միայն մէկը կարելի է յիշել, իբր օրինակ հայոց վայելած մեծ վտահոլութեան եգիպտոսի մէջ և աճորդակալութեան կողմէ։ Պատր էլ-վամալին, որ նկատուած է ֆաթիմեան շրջանի մեծագոյն նախարարը։ Օրււան խալիֆան՝ էլ-Մուսթոսէր զինք եգիպտոս կը կանչէ, փրկելու համար երկիրը իր անկարգ վիճակէն։ Պատր էլ-վամալի փրկած է երկրը թէ ներքնապէս՝ կասեցնելով խաղվութիւնները և թէ արտաքինապէս՝ հեռացնելով սեղճութեան ստոյգ վտանգը։ Իր շատ մը շինութեանց կարգին, ան Գահիւրէի շուրջը շինել տուած է երեք հեկայական պարտաւոյներ՝ Պապ Ջուէն, Պապ էլ-Փութուէ և Պապ էլ-Նասր և Մոքթաթամի էլ-Կիուշի սկզիթը, որոնց հետքերը մինչև այսօր կան։ Ան իշխեց եգիպտոսի մէջ շուրջ քսաներեկու տարի։ Իր օրով եգիպտոսի մէջ կար ժողտնտեսապէս եօթը հազար զինուորներէ բաղկացած հայ բանակ մը, որ կարեւորագոյն դերը կատարած է օգնելու Պատր էլ-վամալիի՝ երկրին մէջ խաղաղութիւն հաստատելու և բարեկարգութիւններ մտցնելու համար։

Հայ-արաբ յարաբերութեանց մասին խօսելու ժամանակ, կա-
րելի չէ մոռնալ այնքան հերոս
նախագահին՝ Կամալ Ապտէէ-նա-
սըրի նմանցուած Սալահ էլ-Տին
էլ-Ալուպին, որ Հայաստան ծնած
ժագովով քլբւրտ մըն էր, Այս մեծ
անձը շնանաւոր է խաչակրներու
դէմ մղած պատերազմներով և
յգթթեանկներով, Լիմանք այն տը-
պուսըրութիւնն ունին, որ ան կը-
րօնական պատերազմ մղած է խա-
չակիրներուն դէմ: Փաստացիօրէն
կարելի է շեշտել թէ Սալահ էլ-
Տին բնաւ չէ պատերազմած Դը-
բիստով վայրերը ոտնձգութեան
պահպանել ուղղով խաչակրներուն
դէմ, հապա պատերազմած է դա-
ղութարար և յափշտակիչ խաչա-
կիր կոչեցեալներու դէմ: Մինչ կի-
րիկեան հալածական կռուավարու-
թիւնը և կամայօրին կը թողնուէր
խաչակրներու բանակներուն հոն-
կէ անցնելը, այսինքն երեւութա-
պէս և անուղղակիօրէն հայերը
թշնամի կ'ըլլային Սալահ էլ-Տի-
նի, անդին, Սալահ էլ-Տինի
ենթարկուած Նըուսադէմի մէջ,
Սարգիս Պատրիարքին օրով, հա-
յոց կրօնական և Ս. Տեղերու ի-
շխուսեցնեբը ոչ միայն անխռտ
կը մնային, այլ աւելին, հայոց մաս-
նաւոր շնորհներ կ'ըլլային: Ասիկա
մեծագոյն ապացոյցն է Սալահ էլ-
Տինի մեծագոյն և կրօնական ողա-
տութեան զիտակցութիւնն ունե-
ցող անձ մը, որ քայլաւոր:

Գալով Եգիպտոսի պատմութեան
նոր շրջաններուն, սկսելով Մո-
համէտ Սելի շրջանէն, կը ահա-
նենք որ հայերը միշտ առաջին
դիրքի վրայ եղած են իբրեւ ծա-

ռախողները այս թանկագին հայրենիքին և իբրև արդար ղնահասու թեան արժանապշողներ:

Մոհամէտ Ալլի իր փոքր տա-
րիքէն սկսեալ շփում ունեցած էր
հայերու հետ եւ մօտէն ճանչցած
զանոնք իբր անկեղծ բարեկամներ
եւ հաւատարմիւ ու խելացի գոր-
ծակիցներ: Երբ Եւրոպայ կը զըն-
կէր ուսանողներ, ո՛չ մէկ զանա-
զանութիւն կը դնէր եգիպտացիին

Արամ Մովսեսեան

և հայուն միջև: Հպարտութեամբ
կրնանք արձանագրել, որ այսպէս
եզդիպտացիի հաւատար վստահու-
թիւն վայելող և խկապւս եզդիպ-
տացիի հաւատար հաւատարմու-
թիւնը ցուցնող, միայն հայեր կային,
իւրեւ ոչ-եզդիպտացիներ: Եւրոպա-
յի մէջ բարձր ուսումնոտացած այս
հայերէն ոմանք, Արթիւն Զրաքեան,
Առաքել Նուպար և ուրիշ շատեր,
ստաճանեցին բարձր պաշտօններ,
եղան Մոնաքոս Ալլիի խորհրդա-
կանը, Ա. Զարուռզար, և ինչ:

Մոհամմէտ Ալիւն օժանդակած հայեերու մասին երբ գրուելի, առաջին զի՛կի վրայ կու գայ Պօղոս Ենա-ստուֆ: Ան եղած է Մոհամմէտ Ալիի ճանախէն մտերիմ խորհրդականը և զանա մեծ զերի կատարած է եւեղիպատարի արտաքին գործոց և եւեւմտական վարչութեանց տնօրէն (նախարար) եղած ատեն: Ապա-ցոյց թէ այս մեծ հայը խոր վրա-նաւաւթիւնէն կը վայելէ երկիւր կա-մօտ գտած են Մոհամմէտ Ալիի ըս-տորազրութիւնը կրող ճերմակ թուղթեր, որպէսզի գանոնք գոր-ծածէր յոհարար դատած եղանա-կով, Մոհամմէտ Ալիի երկրէն բացա-լիս յայտած ժամանակ:

Անցողակի կերպով յիշենք
Յովսէփ անունով հայ մը, որ Մոհա-
մէտ Ալիի կողմէ ֆրանսա զրկուած
ուսանող մըն էր։ Ան 1832ին Մալթա
կղզիէն եկի պատս Բերաւմանտարինի
ստուակեր, հոս բազմաքննելու համար
այդ պտուղին բուսականութիւնը։
Մանտարինը դարձաւ ժողովուրդ-
կան օգտակար պատու ժողովուրդ-
էն այսօր կը կոչուի՝ «Եւստովի»՝
այդ պատուական հայուն անունով։

Նախքան վերջացնելը այսա-
րազ ակնարկը, հարկ է երկու
խոսքը ընել տասնեկնիներորդ դա-
րու Եղիպտոսի մեծ ծառայողին՝
Ռուպարի մասին: Յառով կ'իմացուի
տոնացի կողմի Նուպարի հաջգնին
Լուսումն անպատշաճ արտոյառու-
թիւններ: Նուպարի մասին շատ
երկար կարելի է գրել, սակայն
քանի որ կհաեր միայն պիտի նշը-
ւին, որոքք առնչութիւն ունին իր
ծառայութիւնին հաւանաբարմու-
թեան հետ՝ հանգիւք Եղիպտոսի:
Անիկա է որ ասօջին անգամ կը

խորհի և անգլիացիներու հա-
մաձայնութեամբ, գործադրութեան
փուլին մէջ իւր զին, 1850ին, Գա՛հի-
րէ-Ս. Ղեքսանգրեա եզրայտոսի ա-
ռաջին երկաթուղագիծը:

Նուպար տեւականօրէն կը ձգտէր Եգիպտոսի իսկական յառաջդիմութեան համար ապահովել, յատկապէս իր շրջանին նախնայ կենսական երկու սղգականեր՝ «արդարութիւն» և ջուր»։ Նուպար հակա պայքար տարածե համոզելու Թուրքիան, Եւրոպան և նոյնիսկ փոխարքայ Իմայիլը, որ Եգիպտոսի մէջ հաստատուել խառն դատարաններու գործօրէնը։ Այսօրեան ակնարկով, երեւան և Թէ խառն դատարանները կատարելապէս Թերի են, բաղդատուած կանոնաւոր և բժախնդիր դատարաններուն, որոնք գոյութիւն ունին։ Բայց երբ երեւալայիներ այն ժամանակուան վիճակը, երբ իսկական դատարան գոյութիւն չուէր և եւրոպացիները ամէն ձեւով կը կեղծէին եգիպտացիները, Նուպարի խառն դատարանները փրկութիւն մը հղան եգիպտացիին համար և նախաքայլ մը այսօրեան դատատանական փայլուն վիճակին։

Նուպար Նոյնպէս ճիգեր թա-
փած է գիւղացիին վիճակը բար-
ւորելու, հայտնակ ընդհանուրին
գիւղացին կիզէրելու մտայնու-
թեան: Իր տարած աշխատանք-
ներուն համար, ան նպարտօրէն
կոչուած է «գիւղացիին հայրը»:

Նուպարն է, որ այն ատեն-
ւան (1888) հփոր և եղիպատացիներու
արիւնը ծծող անգլիացիներու
ներկայացուցիչին՝ Լորտ Փրոմըրի
երեսին ըսած է «Դուք արեւմտե-
քի թուրքներն էք», որովհետեւ գի-
տէր թէ մինչ ինք կ'էջ ջանար կա-
նոնաւորել Եղիպատը և դուրս
հանել զայն նեղ գրութինէն, ան-
դին անգլիացիները ճիգ էին
նայելու իր շինածը քանդելու հա-
մար:

Ի վերջոյ այսօր ալ քիչ չեն
այն հայերը, որոնք անկեղծօրէն կը
ծառային Սեփպտոսի՝ այնպէս ինչ-
պէս պիտի չընէր եզիւտացի մը,
Հակոբ է Թիւր այն հայերուն, ո-
րոնց անունները կ'երեւին ամէն
ապիւր մարզի եւ արհեստի մէջ,
մասնաւորաբար ոսկերիչներ, լու-
սանկարիչներ, մետաղագործներ,
եւէն՝ իւրեք յատուկ զէմքերու օ-
րհներակներ, կան համայն Սեփպտո-
սի ծանօթ եւ համաշխարհային հրու-
հակ ունեցող երգիչ-ծանկարիչ Սա-
հուխանը եւ մեծ ճարտարապետ
Հրովգան Պալեանը, Մեծ հրծուռն-
ի մէջ կարելի է արձանագրել այ-
սօրուան կառավարութեան ինչ-
քան արդարադատ ըլլալը եւ տար-
եաւորութիւն չգննելու եզիւտացիին
եւ հայուն սիլիւ, որ աս ալ եզիւտ-
ացացի մըն է, հիմնուելով աւ շատ
հպարտանալի երևոյթիւն վրայ, որ
մեր սիրելի նախագահ՝ Կարալ Ապ-
տէլ Նասիբ գնահատած է ճարտա-
տարապետ Պալեանը Ա. կարգի ջքա-
նշանով մը, հաւասար եզիւտացի
սոյն դիրքին վրայ գտնուող ճար-
տարապետի մը, իր այս հայրենի-
քին կատարած ծառայութեանց
առթիւ:

Այսպէս ահա առաիկ հայերը ե-
գիպտացիներէն գտած են, երկար
տարիներու ընթացքին, անկեղծ
լերաբերունքի և ամենաբարի-
բազմունիքի: Դեռ վերջերս միայն
եգիպտացիներն ու եգիպտացիները ե-
ղած են միակները, որոնք ճշմարիտ
գնահատեալն ձեռք երկարած են
իւրեքերու ջարդերէն փախող հայ-
երու: Դարերու ընթացքին և այ-
սօր, հայերը վայելած են և զը
վայելին օրհնեալ եգիպտոսի մէջ
ամէն իրաւունք, կրօնական, կըր-
թական, մամուլի, եւ ըն. որպէս
հարազատ եգիպտացիներ: Եգիպ-
տացիները հայերն նկատած են
եղբայրներ, պարագայ մը՝ որ իւ-
րաքանչիւր հայու սիրտն ու հոգին
կը լինէ ռաբստութեամբ և հպար-
տութեամբ... սրբաբ ու եգիպտացի
ազնիւ մտաւորական եղբայրը
նկատուի:

ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

نظرة سريعة للعلاقات العربية - الأرمنية

(تابع ص ۱)

المفتتات الكثيرة التي أقامها في مصر ولا تزال أضرها باقية حتى اليوم هي الأسوار الثلاثة التي بناها حول القاهرة وهي باب زويلة وباب الفتوح وباب النصر، وكذلك مسجد الجيوشي عند المقطم. وقد حكم في مصر لثنتين وعشرين عاما وكان في مصر في وقته جيش مكون من سبعة آلاف جنسدي أرمني، وقام هذا الجيش بأهم دور في مساعدة بدر الجمالي الأرمني في استتباب الأمن في البلاد والقضاء بالإصلاحات اللازمة.

وعند الحديث عن العلاقات العربية - الأرمنية لا يمكن أن ننسى صلاح الدين الأيوبي الذي يشبهونه كثيراً رئيسنا البطل جمال عبد الناصر ، فصلاح الدين الأيوبي الذي من أصل كردى ومولود فى أرمنيا مشهور فى التاريخ بالحروب التى خاضها ضد الصليبيين وانتصر عليهم ، ويعتقد البعض أنه خاض حرباً دينية ضد الصليبيين ، إلا أنه من المستطاع أن نرهن على أن صلاح الدين لم يحارب أبداً صليبيين جاءوا ليحجموا الأماكن المقدسة كما يقال ، بل حارب مستعمرين وسالبين سموا أنفسهم بالصليبيين فى حين كانت الحكومة الأرمنية فى يلفيلقيا تساعدة الصليبيين مضطرة بالسلاح لجيوشهم بالمرور من أرمنيا أى حين كان الأرمن ظاهرياً وعن طريق غير مباشر أعداء لصلاح الدين فإن هناك فى القدس الخاضعة لصلاح الدين كان الأرمن أيام البطريرك ساركيس لا يتمتعون بكل حقوقهم الدينية والأماكن المقدسة فحسب ، بل منحهم صلاح الدين المزيد من الامتيازات ، فهذا أكبر برهان لشهادة صلاح الدين ، وأنه كان يفهم فهماً جيداً معنى الحرية الدينية .

وبالنسبة للعهد الجديد من تاريخ مصر فبعد ما من عصر محمد علي نجد أن الأمر من
كانوا دائما في الصدارة كخدامين لهذا الوطن العزيز وكمنائين للتقدير العادل

كان محمد على منذ حداثةته متربا بالأرمن وعرفهم من قرب أنهم أصدقاء مخلصون ومعاونون أمناء وأذكاء ، وفي مصر عند ما كان يرسل اليعوث إلى أوروبا للتعلم لم يكن يفرق بين المصري والأرمني وسجل هنا بكل اعتزاز أنه من بين العناصر غير المصرية كان الأرمن هم الوحيدون الذين كانوا يتمتعون بشيء مساوية للثقة في المصريين ، وكانوا كذلك يتساوون مع المصريين في إخلاصهم لمصر فأولئك الأرمن الذين تعلموا في أوروبا تعليما عاليا شغلوا في مصر عند عودتهم وظائف حساسة مثل مستشار محمد علي أو سكرتيره الأول ووظائف أخرى ومن أولئك المعروفين أربعين تشراكيان واراكيل نوبار وغيرهما كثيرون .

وعند الكتابة عن الأرمن الذين خدموا محمد علي يأتي بوجوه يوسف في الصف الأول ، فكان هو أقرب المقربين لمحمد علي وقام بأكثر دور في مصر حين كان ناظر (وزير) الخارجية والمالية وكذلك لمدة الثمثة التي كان يتمتع بها هذا الأرمني العظيم من حاكم البلاد أنه بعد وفاته وجدت عنده أوراق بيضاء تحمل توقعات محمد علي لمستقبلها كما يرى عند غضب محمد علي خارج البلاد .

وانلق نظرة في طريقنا على أرمنى يدهى يوسف كان قد أرسله محمد على إلى فرنسا
ليعلم هناك ، وفي سنة ١٨٢٢ أتى من جزيرة مالطة إلى مصر بفتات اليوسفى الاكشار
من زراعة هذه الفاكهة هنا ، وفعلنا صار البرسقى فاكهة شعبية مفيدة ولا يزال حق
اليوم يسمى « بوسقما » باسم ذلك الارمنى الجميل .

وقبل أن نختم هذه النظرة السريعة ينبغي أن نقول كلمة عن خادم مصر العظيم القرن التاسع عشر وهو نوبار إذ لا نشفي ما حرم البعض نوبار بما لا يليق به ويمكن الكتابة عن نوبار ظويلا جدا ولكن يكفي ذكر بعض النقط التي لها علاقة بخدمات نوبار وإخلاصه لمصر فكان نوبار أول من فكر واتفق مع الإنجليز ليضع في حيز التنفيذ في عام ١٨٥٠ مشروع أول خط حديدي بين القاهرة والإسكندرية .

ومن أجل تقدم مصر الحقيقي كان نوبار دائماً يرمى إلى توفير مؤثرين حميين حقاً هما البعثة والماء ، فقد بذل نوبار جهداً جباراً للإقناع تركياً وأوروباً بل الحذو باستماعيل نفسه لإدخال نظام المحاكم المختلطة في مصر وإذا نظرنا إلى المحاكم المختلطة اليوم نجد أنها لا تفي بمجالات مصر إطلاقاً وخاصة بالمقارنة بالمحاكم المنظمة والدقيقة الموجودة اليوم ولكن إذا تصورنا حال ذلك الوقت حين لم تكن محاكم حقيقية لها وجود وكان الأوربيون يسلبون المصريين بكل الطرق حقوقهم فإن المحاكم المختلطة التي أوجدتها نوبار كانت نجد المصريين والخطوة الأولى لجعل القضاء في حالة البراقة اليوم .

وبذل نوبار كذلك جهودا لتحسين حال الفلاح على الرغم من اثرى السائد بسلب
الفلاح وللجهود التي بذلها من أجل الفلاح سى نوبار بكل اعزاز ، أبا الفلاح ،

وكان نوبار هو الذي صاح في وجه اللورد كرومر ممثل الإنجليز الأفرياء إذ ذاك (١٨٨٨) الذين كانوا يمتصون دم المصريين ، أنتم أتراك الغرب ، لأنه كان يعلم اليقين أنه كلما كان يحاول تنظيم مصر وإخراجها من المأزق كان الإنجليز لا يدخرون وسعا في هدم ما بينهما .

وأخير أقليل بقليل عدد الآرمن الذين يخدمون مصر اليوم كأي مصرى فهناك عدد ضئيل من الآرمن الذين تظهر أبنائهم في كل ميدان جليل وحرقة وخاصة في الصداغ والمصورين والمشتغلين بالمعادن وغيرهم وكما مثله لبعضهم هناك صاروخان المعروف لمصر كلها ولله شهرة عالمية في فن الكاريكاتير وهناك أيضا المهندس العظيم هراستان باليان ويسرنا أن نسجل ظاهرة يفخر بها الكل لبيان مدى عدالة حكومة اليوم وعدم التفرقة بين المصرى والآرمي الذي هو أيضا مصرى فهندما قدر رئيسنا المحبوب جمال عبد الناصر بعض المهندسين لخدماتهم لهذا الوطن منح المهندس باليان وساما من الدرجة الأولى أسوة بمهندس مصرى في نفس الظروف .

وهكذا فقد وجد الأرمن من المصريين أثناء القرون الطويلة أخلص معاملة وأطيب شعور فكريا جدا كان العرب والمصريون الوحيدين الذين ساعدوا الأرمن الفارين من مذابح الأتراك واللاجئين إلى مصر مساعدا حقة قسبة وعلى مر القرون واليوم تتمتع ويتمتع الأرمن في مصر بالمباركة بكل الحقوق الدينية والثقافية والصحفية وغيرها كصيرين حميمين . إن المصريين يعتبرون الأرض أخوة لهم ، الشيء الذي يملك قلوب ونفوس كل الأرمن بالسرور والفخر . . . وذلك لاعتبارهم أخوة للشعب العربي المصري الكريم .

آرام موسسيان

آرام موسسینان

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية
ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ج. ع. ح. ٢٠٤ - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سريديان (بالايد)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ
Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳՍԼԱՆՅԱՆ

Հիմնադրված 1948թ.
Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 141 — ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ 1966 ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 2,5 ԵՂ. ԴԿԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԿԿ. عدد رقم ١٤١ — الخميس ٤ أغسطس ١٩٦٦

ՆԱՅԻՆԵՆԻՔԻ ԿԱՆՉԸ (ՀԱՅԻՆԵՆԵՐԻ ԶՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ)

Թերթերը անապատներին այն անտառներ լուրջ, որ եզրագծերով Հայ գաղութին կը հեղեղեցնեն՝ քի անցնալ տարիներու նման Հայրենա- դարձութիւն տեղի պիտի ունենայ, եւ այս տարւան կարաւանը պիտի մեկնի յառաջիկայ ամիսներու ընթացքին:

Այսպէսով, եզրագծերով անգամ մը եւս առիթը կը տրուի, որ երբ անհասկանալի զանազան բանաւոր պահանջներով որոշուած է վերջնա- կանապէս բոլոր այս հիւրերիկալ երկրն ու անոր ազնիւ ժողովուրդը, կրնայ անգամ իր լուրջ ու շարունակեալ անարկայ դարձնի իր հաստա- տելիք վայրը, ու փոխանակ երկրորդ անգամով մը — դեպի օտար եւ ալլաւորեալ երկրներ — նախընտրէ եւ վճարուի անոր անհաշիւ օրո- շէ ներգաղթել դեպի իր Մայր Հայրենիքը, որ լայն բացած իր դռները, հայրական զգացումով եւ եղբայրական ոգով տունդարձի կը հրաւիրէ սփիւռքի տարածքին սփռուած իր զաւակները, ամենայն ազակցութիւն- ները կուտայ անոնց՝ ապահովելով առաջնակարգ եւ անվար նամբու- ռութիւն, հանգստեան բնակարան, կրթութիւն ու բժշկական ամեն խնամք, իրենց կարողութիւններուն համապատասխան գործ, արտադրութիւն մէջ իսկ իրենց ապրուստը ապահովելով վաւերացնելով իրենց որոշեալ սահ- մանը անցնողներու կենսաբանական եւ մանաւանդ սոցիալ եւ ապահով ա- պագայ:

Հայրենիքը բոլորին անխնայ կուտայ նաեւ ամեն հնարաւորութիւն, զարգանալու եւ յառաջդիմելու, յօգուտ իր անձին եւ Հայրենիքին:

Այս յայտարարութիւնը՝ ԱՄՀԻ մեկնելու պատրաստուող իւրաքանչիւր հայու պէտք է վերջին առիթը իր ինքնավարութեան, հրաւիրէ անոր ազգա- յին, հոգեկան, մարդկային եւ հայրենասիրական զգացումները, որպէսզի ան լրջօրէն մտածելէ ետք միայն իր վերջնական որոշումը անվերա- քելով իր որոշումը՝ որ իր՝ ընտանիքին ու զաւակներուն ֆիզիկական ա- պահովութեան հետեւեալ տնտեսական անվերա- կարելի կարեւոր նշանակութիւնը իր պատկանած ազգին ու հողին — հայ ժողովուրդին եւ հայ հայրենիքին — վիճակուելով ապահով, որուն համար մեր ողջ պատմութեան ընթացքին միլիոնաւոր զոհեր եւ անհասկանալի տուած են:

Հայր իր երկարամեայ պատմութեան ամբողջ տեղադրութեան, մի մի- յայն անգամով եւ իր հայրենիքին, Հաստատուած է մօտակայ քի հե- ռաւոր երկրներ, եւ այս՝ կամայ քի ակամայ, յօտարական կամ բռնի Սակայն ուր որ ալ գտնուի ան հաստատուած է, նոյնիսկ հոգեզգացումներն ու անհասկանալի զոհերով մը պայմաններով, դարձեալ ենթարկուած է ծովան վտանգին:

Եւ հայր օտար ամբողջ իր զարեւոյ երգած է:
«Մայր Հայրենիք դիւս կը կանչէ,
Հեռու եւ Հայաստանէն...»

Եւ սակայն պատմական ժամ մեծ անկիւնադարձ մը կազմող՝ հայրե- նի կառավարութեան երգողքի որոշումը մեր պատմութեան տառապալից էջերուն մէջ արձանագրուած հայրենիքի առաջին կանչն է:

Հայր ազգաւ ալլաւորեալ իր պատմութեան հայրենիքը, հոն իր հարազատ հողին վրայ ապահով ապրելու, ապրեցելու եւ յա- ռաջդիմելու: Շնորհիւ Սոցիալիստական կարգերու եւ եղբայրական ժո- ղովուրդներու օժանդակութեան՝ հայրենիքի մեր հայրենի ու եղբայրները կ'ապրին խաղաղ եւ անվտանգ, եւ նոյնպիսի կեանք մը ապրելու հրա- վեր իր կարգալ հայրենի մեր կառավարութիւնը Սփիւռքահայութեան ա- նելին՝ հիւրի մը վերապահուած պատրաստութիւնով ու հարազատ մը ցուցա- բերուած զգացումներով տուն կ'ընդունի օտար ամբողջ իր ապաստա- նիլ ստիպուած իր զաւակները:

«Մայր Արաքսի ափերով
Քաջաւորութիւն դնուած եմ,
Հի՛ն, հի՛ն դարուց յիշատակ
Արեւաց մէջը պարուած եմ»:

Մայր Արաքսի ափերով քաջաւորութիւն դնուած հայր այսօր. Մայր Արաքսի ափերով հայր կ'ապրի ուրախ եւ երջանիկ, Մայր Արաքսի ափերով հայր զինուորը հայաւորեալ կը պատրաստէ իր երկրին առժամայ սահմանները. այն սահմանները, որոնք վաղ քի ու պիտի մղուին եւ, դե- պի երեւոյթի ամբողջ, դեպի հայուն արդարութեան ափը:

Սակայն երբ եւ ի՞նչպէս կարելի կ'ընայ ըլլալ ազատագրել հայուն Արաքսը, հայուն Անին, հայուն գերի մնացած հողերն ու սրբալայերը, Այս հարցումներուն միակ եւ մեկին պատասխանը իր մէջ կ'ամփոփէ «ՀԱՅԻՆԵՆԵՐԻ ԶՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ»:

Հայ ժողովուրդի ամենամեծ երազն ու, դարեւոր բաղձանքը կարե- լի պիտի ըլլալ իրականացնել, միայն ու միայն, երբ հայը, սփիւռքի մէջ ցրուեցան, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ երբայ եւ իր վերջնական
(Շարունակութիւնը տես էջ 5)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՌԻՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

«Մեր Յեղափոխական փոր- ձառութեան պտուղ՝ Արաք- կան Ընկերակարական Միու- րիւնը ժողովուրդի ընկերային եւ տնտեսական ոյժերուն իսկա- կան արտայայտութիւնն է»

ՇԵՇԵՑ Ա.Բ.Մ.Ի ԸՆԴՀ. ԲԱՐՏՈՒՂԱՐ
ԱՂԻ ՍՍՊՐԻ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ Ա.Մ.Հ.Ի ՌԻՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒ- ՄԱՐԻՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ԻՐ ՀՈՅԱԿԱՊ ԲԱՆԱԾՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑԻՒՆ

«Կուրօրէն չենք ընդօրինա- կեր ուրիշ ժողովուրդներու կա- տարածները, այլ Գիտութիւնն ու Թառաջդիմութիւնը կը կի- րարկենք մեզի յատուկ պայման- ներու սահմանին մէջ»

ԸՆԴՀԵՑ Ա.Բ.Մ.Ի ԸՆԴՀ. ԲԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՂԻՍՏ ԵՒ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒ
ԲԱՄԱՆԻՏՏԻՆ ՌԻՖԵՐԱՆ
ԻՐ ԲԱՑՄԱՆ ՃԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, 31 Յուլիս, Ուսանող- զակոն մեծ համաժողովին, Ա. Մ. Հ.Ի փոխ-նախագահ և Արաք Ընկ. Միութեան Ընդհ. քարտուղար պր. Ալի Սապրի խօսեցաւ «Ժողովուրդա- յին կազմակերպութիւնները և ուսման ծրարները» խնդրին շուրջ: Յարգելի բանախօսը շեշտեց մաս- նաւորաբար որ Ա. Ը. Մ. քառամի- յան իր կողմէ կ'արտացոլացնէ ժո- ղովուրդի աշխատութեան ուժերուն ներգաղթնաւորութիւնը:

Արտասահմանի մէջ իրենց ու- սումը շարունակող Ա. Մ. Հ.Ի ու- սանողներու համաժողովը սկսեալ անցեալ Շաբաթ, 30 Յուլիս, Ա- ղիքսանդրիոյ համալսարանի սրա- ճին մէջ: Մասնակցեցան 1965 տարւան ընթացաւարտներէն 100 հոգի և 250 ուսանողներ, որոնք այս անգամ Ա. Մ. Հ. վերադարձան օ- տար զանազան երկրներէ: Համաժողովը պիտի տեւէ 12 օր: Քննութիւնէ կ'անցնեն արտա- սահմանի Ա. Մ. Հ. եան ուսանող- զակոնները:

Ալի Սապրի ելոյթ կ'ունենայ. իր կողքին Ա. Ը. Մ. անդամներէն Բամալեհի Ռիֆաար. եւ Տոք. Հիւսէյն Բամալ Պանալեհի, որոնցմէ ալ ին վստահուած է գաղափարական եւ բ. ին. երթասարդական հարցերու պատասխանատուութիւնները:

ԱՄՀ Ի ՅԵՂԱՓՈՒՄ ՏԱՐԵԴԱՐՉԸ ՆՈՒՆԵՑԱԻ ԱՐՃԱՆԱՎԱՅԵԼ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՐԸ

Գահիրէի հայրենասիր երեք կազմակերպութիւններու (Հ.Ս.Հ. Կողմանեան Սրահի, Հայկական Ըն- թերցարանի և Հայ Գեղ. Միու- թեան) միասնական նախաձեռ- նութեամբ ԱՄՀԻ Յեղափոխու- թեան 14րդ տարեդարձը նշուե- ցաւ արժանաւայել տօնախմբու- թեամբ:

Շաբաթ, 30 Յուլիս 1966, երկուշաբթի Հելիոպոլիսի Հ.Մ.Ը. Մ. Նուպարի կանանցազգի և օ- դատուն պարտէզին մէջ տեղի ու- նեցաւ շքեղ պարահանդէս մը, ուր ներկայ էին պաշտօնական անձնաւորութիւններ, Ազգ. Իշ- խանութեանց անդամներ և հաճ թիւով հանդիսականներ:

Հայ տիկիներու պարտաւ- տած համեղ կերակուրներու, երի- տասարդներու կողմէ դեկափար-

աւ կանոնաւոր սպասարկումն և շաշակումն ետք, գործա- դրութեան գեղարուեստական յայտագիր մը, զոր ձեռնհասօրէն վարէր Պր. Արամ Մովսէսեան (Գաղ. Ազգ. վարժ. արարելէնի ուսուցիչը):

Օրուան պատշաճ ներածա- կան խօսքը ընելէ ետք՝ Պր. Մով- սէսեան ըստ հրաւիրեց Հերմինէ Պարսեանը, որ հայկական երա- ժշտութեան հնչիւններու ներ- քեւ՝ տոնմիկ զգեստաւորումով պարեց հայկական քերուշ պար մը: Ծանօթ երգիչ Պր. Միքայէլ Գարանֆիլիան իր գեղեցիկ ծայ- նով մեներգեց, Կողմանեան Սրահի և Հայկական Ընթերցարանի արջիկայն պարախումբը շատ հա- րազատ կերպով ներկայացուց ա-
(Շաբ. տես էջ 2)

Հապետներ, նախարարներ, Ա- ղիքսանդրիոյ կառավարիչ պր. Համալ Սէլուր, ղեկավար անձեր և համալսարանի ուսուցչութիւնը:

Առաջին խօսքը տրուեցաւ ե- լիտ հարցերու պատասխանատու ղեկավար Տոքթ. Հիւսէյն Բամալ Պանալեհիին, որ իր բարի գաղափարներ խօսքէն ետք, շեշտեց այս համաժողովին կարեւորութիւ- լը, որովհետեւ այս երկրին երկ- տասարդներուն վստահուած է կա- ռուր պաշտօններ ստանձնել, ինչ- պէս յայտարարած է Նախ. կամալ Ապտէլ Նասէր Գիտութեան Տօնին արտասանած իր ճառին մէջ:

Համաժողովի Նախագահ պր. Բամալեհիին Ռիֆաար խօսքը անելով նախ ողջունեց արտա- սահմանեան մեր ուսանողները. ապա խօսեցաւ Յեղափոխութեան կատարած մեծ յառաջդիմութեանց մասին:

«Մեր ժողովուրդին կատա- րած նշանակելի իրաւանագոյննե- րը, քաղաքական, ընկերային, մը- շակութեան և տնտեսական բոլոր մարգերուն մէջ, պատշաճօրէն են աշխատանքի ժողովուրդի ուժե- րուն տեղի մերձեցմանը. ըստա- ան իր խօսքը վերջաւորութեան»

ՊՈԼԿԱՐԻՏ

ՄԱՅ ԸՆԿԵՐ ՕՆՆԻԿ ՓԱՉԱՃԵԱՆԻ

Պոլկարայի գաղութի և Սոֆիայի «Երեւան» Մշակութային Միության շատ սիրուած ու յարգւած անդամներէն ընկ. Օննիկ Փաչաճեան իր անակնկալ մահով (Յունիս 5ին) Սոֆիայի իր բնակարանին մէջ) անդարձ բաժնեւեցաւ մեզմէ՝ խոր սուգի մատնելով իր պարագաները, ընկերներն ու ծանօթները:

Յուզարկաւորութեան արարողութիւն կատարուեցաւ յաջորդօրը, խորն բաղժութեան մը ներկայութեան, Սոֆիայի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ:

Թաղման կարգէն ետք՝ Արթ. Տ. Միսրոպ ԲՅՆՅ. Պիւղէեան կարճ ու պատշաճ դամբանական մը խօսելով՝ թուեց ողբացեալին բարեմասնութիւնները և մատուցած ծառայութիւնները. ըսաւ որ ան սիրուած ու յարգուած անձ մըն էր:

«Ձահակի» կը փութայ իր զգածուած ցաւակցութիւնները յայտնել ողբացեալ ընկերոջ եղբոր՝ ընկ. Սարգիս Փաչաճեանի և բոլոր սգակիր պարագաներուն և ընկերներուն:

Սոֆիայի հայութեան կողմէ՝ իր բարի ու ազնիւ բնաւորութեամբ:

Հանգուցեալ ընկերը ծնած է 1910ին՝ Թուրքիոյ Ռոտոսթօ քաղաքը, եղբայրն է յայտնի պատմաբան և ուսուցիչ ընկ. Սարգիս Փաչաճեանի: 1922ին եղբոր ու քրոջ հետ եկած ու հաստատուած է Պոլսի Սոֆիա մայրաքաղաքը:

Երիտասարդ տարիներուն անդամագրուած է «Վիշապ» մարզական ակումբին, ապա մտած է Հնչակեան շարքերուն մէջ:

Ան բեղուն գործունէութիւն մը ունեցաւ. ջերմ սիրով կապուած էր մեր սիրելի Սով. Հայաստանին, անդամ եղած է «ՀՅԴՄ»-ի և իր հովանաւորութեամբ կազմած է երիտասարդաց Նուագախումբը:

Պոլկարի ֆալստական կառավարութիւնը փոխելով, 9 Սեպ. 1944ին, երկրի փ. քրտմասնութեանց արուեստ գործունէութեան արդարութիւն. այդ թուականէն անդամագրուեցաւ Նորակազմ «Երեւան» Մշակ. Միութեան և գործուն գիւր մը ունեցաւ:

Ան եղած է անդամ եկեղեցւոյ կան Վարչութեան, որուն օժանդակած է թէ՛ բարոյապէս և թէ՛ նիւթապէս:

Իր մահը իսկապէս անդարմանելի կորուստ մը եղաւ իր հարազատներուն և մեզ բոլորիս համար:

Այս թող ըլլայ իմ յարգանքի և սիրոյ տուրք՝ ողբ. Օննիկ Փաչաճեանի անմոռաց յիշատակին:

ՅԱԿՈԲ ԱՔԷԼԵԱՆ

18 Յունիս 1966
Ռոտոսթ

ՉԵՆՈՍԼՈՎԱՔԻԱ

ՓՐՈՖ. Ն. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ ՄՍՀՐ

Վերջին պահուն ցաւով սեղեկացանք յանկարծական մահը մեր առաջին աշխատակից, յայտնի լեզուաբան և Չէխ Համալսարանի դասախօս Տաթ. ՆՇԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ, որ սեղի ունեցած է Յունիս 16ին, Փրակայի մէջ:

«Ձահակի» կու գայ իր խորն ցաւակցութիւնները յայտնել ողբացեալի այրիին՝ Տիկին Արուսեակին, զակին՝ Հայկին և բոլոր սգակիր պարագաներուն:

ՄՈՆԱԳՐ

ՌԻՇԱՐ ԺԵՐԱՆԵԱՆ
ԱՐԺԱՆԱՑԱԻ ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
«ԵՐՈՊԱՅԻ ՄՐՏԱՆԱԿ»-ԻՆ

Յունիսի 15ին, վերջ գտաւ Մոնագրի մէջ կազմակերպուած նկարչութեան միջազգային ցուցահանդէսը, որուն հովանաւորութիւն տալով եղբ. Ն.Վ. Ռէնիլի Գ. իշխանը:

Ուրախ ենք նշելու, որ տաղանդաւոր արուեստագէտ՝ նկարիչ Ռիշար Ժերանեանի «Անտառ» և «Մանկամարդուհի» ստեղծագործութիւնները արժանացան «Երոպայի Մրցանակ»-ին:

ԲԱԽՏԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկացնենք, որ Տէր և Տիկին Բեկեր Մելնիս Մ. Սեֆերեան (Պիլոս) բախտաւորուած են մանջ գաւակով մը:

Այս ուրախ առիթով մեր խնդակցութիւններ՝ բախտաւոր ծնողաց և կողմերու պարագաներուն:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿ. ԵՐՈՒԱՆԻ ՊԱՆԵԱՆ

ՕՐ. ԱՆՈՅԵ ԿԱՐԱՎԵՏԵԱՆ

ամուսնացեալ

Պիլոս 31-7-1966

Մեր սրտագին շնորհակալութիւնները ներառեալ ամուսին, կրֆահայր—կրֆամայր Թորոս և Անայե Պալեաններուն, ծնողաց և պարագաներուն:

ՓՐՈՖ. ՄՐՈՒՍ ՀԱՍՐԱԹԵԱՆ
ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՄԵԿՆԵՑԱԻ

Երկու տարի Պէյրութի Հայկական Գործերի և Հ.Բ.Բ.Մ.ի Երունդ Հիւսիսեան հայագիտական ամսագրին մէջ շահեկան դասախօսութիւններ տալէ ետք՝ Ուրբաթ, 22 Յունիս Կ.Ե. Ժամը 4ին, «Արմենիա» ջերմանալով Հայրենիք մեկնեցաւ Փրոֆ. Մորուս Հասրաթեան:

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ՌԻՍՈՒՑԻՑՆԵՐ ԵՒ ԱՇԽԱՏՈՐՆԵՐ
«ԱՐՄԵՆԻԱ»ՅՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԵԿՆԵՑԱԻ

Յունիս 22ին «Արմենիա» ջերմանալով Մայր Հայրենիք մեկնեցան իրանահայ տարբեր վարժարաններէն 8 ուսուցիչ—ուսուցչուհիներ և 13 աշակերտներ: Իրենց կ'ընկերակցէին նաև սուրիահայ, յորդանանահայ և կիպրահայ մանկավարժներ: Անոնք պիտի այցելեն Հայաստանի պատմական ու տեսարժան վայրեր, կրթ. կոն. մշակութային հաստատութիւններն ու պիտենք:

Ս. Հայաստանի հսկայ գործարան մը կը կառուցանէ Իրաքի մէջ

Ս. Հայաստանի ճարտարաւորութեան կարողականութիւնը այնքան աճած է, որ ան այժմ կրնայ օժանդակել նաև ուրիշ երկրներու ճարտարաւորութեան զարգացման: Օրինակի համար Իրաքը, որուն տարածութիւնը 15 անգամ աւելի մեծ է քան Հայաստանինը և որուն բնակչութեան թիւն այն եռապատիկն է Սովետ. Միութեան հետ կ'ընթացէ համաձայնութիւն մը, որուն համաձայն Իրաքի Սպեցիալ Սպէս-գիւրուստի անուան օֆիսայի և պալէի թատրոնը՝ վերջերս բեմադրեց Հայաստանի «Յաւերժական կուռք» նոր պալէն:

Մասնաւոր փոքրիկ Հայաստան է, որ պիտի կառուցանէ երկրորդական ճարտարաւորութեան արդիական գործարան մը, որ պիտի արտադրէ երկրորդական թիւեր, ուսեղ թրանսֆորմատորներ, ցած վոլթաժով կազմաներ և ուրիշ կարգ մը ելեքտ. արտադրութիւններ: Իրաքի այս գործարանը իր տեսակին մէջ՝ Մերձ. Արեւելքի ելեքտ. ճարտարաւորութեան մեծագոյնը պիտի ըլլայ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐ ՊԱՆԷ ՄԸ՝ «ՅԱՒԵՐԺԱԿԱՆ ԿՈՒՐՔ»

Երևանի Սպեցիալ Սպէս-գիւրուստի անուան օֆիսայի և պալէի թատրոնը՝ վերջերս բեմադրեց Հայաստանի «Յաւերժական կուռք» նոր պալէն:

Գալէի գերուստյոյն է Մ. Մնա-

ՎԱՍԻԼԻ ԿՐՈՍՄԱՆԻ ԳԻՐԲԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

«Հայաստան» հրատարակչականը 15000 օրինակով լոյս ընծայեց սովետական ակամաւոր գրող Վասիլի Կրոսմանի մէկ գիրքը, որ մերօրեայ Հայաստանին ճիշդ է:

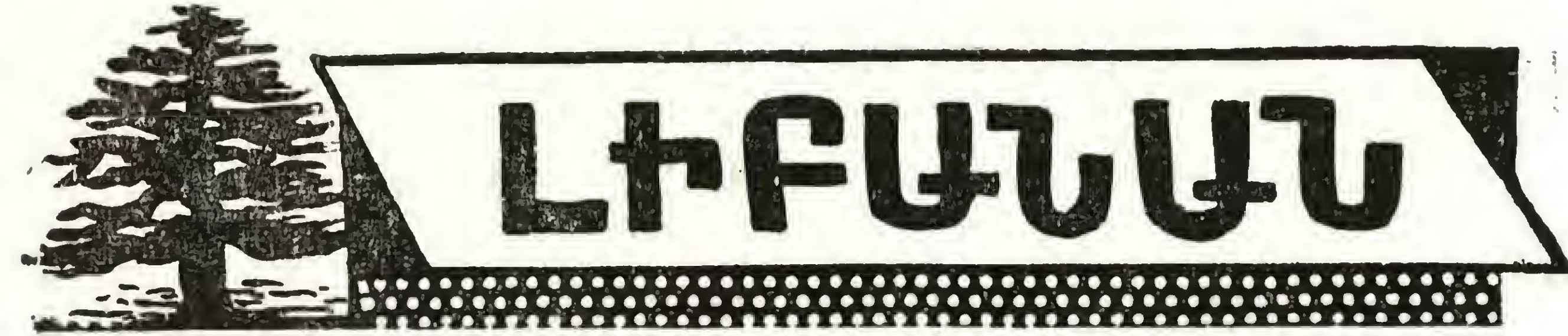
որ կը նկարագրէ հայ ժողովուրդին կեանքը, կ'ոգեկոչէ Հայաստանի վերածնունդը և կը խօսի անոր ապագային մասին:

Վասիլի Կրոսման հեղինակն է «Սովետական սպայ մը» գիրքին, որ կը պատմուի գործարարական Համագաղա Քաղաքանի (Բիւրատ) և Վ. Մանամիրեան (Գրող իշխան):

Հայրենադարձութիւնը Եգիպտոսէն

Պաշտօնապէս կը տեղակայուի՝ թէ այս օրերու եւս Եգիպտոսէն Հայրենադարձութիւնը պիտի ըլլայ հաւաքական, միասնաց եւ մասնաւոր եղանակով, որ հաւանաբար Աղեֆանդիա ժամանէ Հոկտեմբերի կիսուն:

Նկատի ունենալով, որ կարճ ժամանակամիջոց մը միայն կը մնայ մեկնումի թուականին, բոլոր հայերը՝ որոնք վերջնականապէս որոշած են այս օրերու հայրենի հաստատութիւնը, պարտքն ունենան Եգիպտոսէն (Ել-Կիթ փողոց թիւ 95, Ալ Կալաա կամուրջէն վերջ)՝ ձայնիւն, կամ Աղեֆանդիոյ Մով. Հիւստոսարանը, ամէն օր կ. ա ժամը 8-10, ստանալու իրենց մեկնումին անհրաժեշտ հարցարանը եւ տեղեկութիւններ:

ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼԻՍԵԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՅՈՒՅՆԱԿԱՆԻՆԵՐՈՒ

Պէյրութի Սահակեան Լիսէն՝ մեծ հոգատարութեան և գուրգուրանքի առարկայ դարձուցած է իր Անդրանիկեան մանկապարտէզը, որուն վարիչն է վաստակաւոր ուսուցչուհի և ֆրանսական մշակութային առաքելութեան վարչակալ մանկապարտէզային Օր. Ազատուհի Նազարեան:

Իր աշակերտները տարեկան հունձը ծանօթացնելու նպատակով՝ վարիչ մանկապարտէզային ին մեզ կ'առաջնորդէ ցուցահանդէսի տարբեր բաժանմունքները:

Դիտելէ ետք իւրաքանչիւր դասարանի վերապահուած ձեռնարկի աշխատանքներու երախայրիքը եւ:

զոր տարեկան այս ցուցահանդէսը՝ չենք կրնար չչնորհաւորել ժողովրդեան մանկապարտէզային Օր. Ազատուհի Նազարեանի ու իր օգնականներէն, որոնք արտաքին նպակ այս համեստ կրթական հաստատութեան ներս, կը ջամբեն մանկավարժական նորագոյն մեթոտներու համապատասխան դաստիարակութիւն, որ մեծապէս գնահատելի է:

Կը շնորհաւորենք նաև Սահակեան Լիսէի հոգաբարձութիւնն ու տնօրէնութիւնը, որոնք իրենց կարելին կ'ընեն նորանոր նշանակաւոր արձանագրելու և բարձր պահելու Սահակեանի գրօքը:

Գ. Մ.

ՀԱՅ ԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Լիբանանահայ ծանօթ երգիչներ Արփիկ Փեհլիվանեան և Գեորգ Կակոսեան Հռոմ մեկնած են՝ հետեւելու համար ձայնական աւեսիսի և եկեղեցական մասնագիտական դասընթացներուն:

Անոնք յաջողութեամբ անցուցած ըլլալով Հռոմի Զիմիանա Ա-

կադեմիայի «Արք Վոյալի» եւ «Էն Բիւրիւրեալ»-ի քննութիւնները, արդէն սկսած են աշխատանքի մօ. Ֆալարիքոյի եւ Զ.Ս. Պեֆի հսկողութեան տակ:

Նորաճուր Ընդհանրապէս կը մաղթեն մեր զոյլ հայրենակիցներուն:

935

ԱՐՋԱԿՈՒՐԴԻ ՀԱՄԱՐ
ԹԵՐԹԻՍ 142Դ ԹԻԻԸ
ԼՈՅՍ ՊԻՏԻ ՏԵՍՆԷ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ.
25 ՕԳՈՍՏ 1966ԻՆ

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ

(Շար. Ա. Էջեմ)

Քաղաքական պար մը, և խնդրուած ծափահարութիւն, Պր. Արամ Մուրադեանի գրած ոտանավորը յստակ արարեցնելով մը կարգաց ընկ. Գաբրիէլ Հանէթեան: Պր. Հայր Հինայեկեան արտասանական իւրաքանչիւր օրն ունի կարգաց բանաստեղծ Հաֆիզ Իպրահիմի «Սուէզը հարստութիւնն է իմ ժողովրդի» բանաստեղծութեան արեւելահայերէն թարգմանութիւնը, կատարուած Խ. Հրաչեանի կողմէ:

Ապա խօսք առաւ Պր. Ա. Սարգսեան, որ բաղդատական մը ընելով 1952ին առաջուան շրջանի և Յեղափոխութենէն ետք գոյութիւն առած Եգիպտոսեան միջոց խօսեցաւ կատարուած հրաշքին մասին:

Պր. Ա. Սարգսեանի խօսքը ամբողջութեամբ արարեցնելի թարգմանեց Պր. Ա. Մովսէսեան: Մինչև ստաւոտեան ժամը երեք՝ ներկայից լըցաւ բաժնիւր այս խանդավառ մթնոլորտէն, զոր կրցան ստեղծել կազմակերպիչ միութիւնները:

ՈՐՈՇՈՒՄ

Այս գիտերին տեղեկան երբ կ'որոշենք մեզ կրկին, Ու վեր հանել կը փորձենք դեպքի մեջ լուծելու, Որ մեր սիրոյ պատմութեան վրայ սփռեմք փշ մը լոյս, Բեզ կը գտնենք անբախտանք մ'իմացանք անմեկին:

Ու կը խորհիմ ես տեսնուիմք զիսկաւոր դաժան Հոգիս պարզուի, հոգիս բարդ, բերաւ իրար ա'յաւան մօտ, Պիտի բաժնէր երբ այսպէս մեզ փայլովն իր աժան, Ու բերէր յուզն այս այրող ինքն աժան առաջ:

Սակայն գիտեմ քեզ հոգի, կուզայ գտնաւորեմ մը իմացան, Մնաց միտք փակ, անհաղորդ, նայուածքին դիմ բոլորին, Մասուն մ'իմացան ուր չկայ ոչ պատշաճութիւն եւ ոչ ծես:

Այսպէս անա այս գիտեր յաճախեմք իմ հոգին Այն տեսնուիմք որոնք լոկ ներկայութեամբն էին շէն, Խորհուրդ մ'իմացան անմեկին ես կ'որոշենք մեզ կրկին:

ՆՐՈՒՍԱԳԵՄ

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔ

Անկերէն է, որ 1952ի յեղա- փոխութենէն ի վեր զբօսաշրջիկու- թիւնը եզրկատար տնտեսութեան յայտնի իրողութիւններէն մինն է- ղած է: Ասիկա նկատելի է զբօսա- շրջիկներու տեւորար աճող թիւէն և Ազգայնագրութեան միջնէ Աստուան՝ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ պան- ղոկներուն ցուցադրած արդիական ճակատներէն:

Արդարեւ, Ա.Մ.Հ.ը ունի գրե- թէ բոլոր այն առաւելութիւնները, որ զբօսաշրջիկային կեդրոն մը ըլ- լալու ձգտող ուրեք երկիր պիտի ուզէր ունենալ: Ան ունի առողջա- րար ու մեղմ կլիմայ, հարկաւոր հաճելի ու տեսարժան վայրեր, Միջերկրական և Կարմիր ծովերու եզրին հազարաւոր քրտնութիւններով գեղեցիկ ծովափեր, կը պահէ հին քաղաքային թուրքերուն մը ժառանգն ու նշանները, որոնք դարեւորտե- ւոր պարզ կարգապահ են, ինչպէս նաեւ՝ քրտնութեան ու մասնատական հարուստ հնութիւններ:

Կարճ խօսելով, զբօսաշրջիկ- ները հմայելու ամեն առաւելութիւն ունինք, բայց միայն յեղափոխու- թենէն ետք է որ անոնք օգտագոր- ծուեցան. միայն այդ թուականէն ետք է որ պանդոկներու շինու- թիւնը տեղի ունեցաւ արագ թա- փով, զբօսաշրջիկային վայրեր ա- ռաջնորդող ճամբաները սալաշա- տակուեցան. հանգստաւտ ինքնա- շարժներ (բարեխառնուած օդով) կ'ապահովէին զբօսաշրջիկներու տե- ղափոխումները: Բարձր յատա- կազմեք օտար լեզուներով պատ- րաստուած՝ ղեկավարած են հրապա- րակներու և գլխաւոր փողոցներու վրայ:

Զբօսաշրջիկային գրասենեակներ յանձն կ'առնեն բաժնէլ զանազան հրատարակութիւններ, որոնք ան- հրաժեշտ են պտղայնութեան ընթաց- քին: Յատուկ ուշադրութեան ա- ղարկայ են թանգարաններն ու մասնաւոր յատկացումներ կատար- ւած են հին թանգարաններու նո- րոգութեան և նորերու շինութեան համար:

Տրուած ըլլալով, որ կարգ մը զբօսաշրջիկային վաճառքի կենտրոն կը գտնուին բնակելի կեդրոններէն, զբօսաշրջիկային վարչութիւնը նոյն շրջաննե- րուն մէջ ստեղծած է հանրային օգտակարութիւն ներկայացնող կազմակերպութիւններ. մեծ գու- մար մը յատկացուած է ճամբանե- րու բարելաւման:

Օդանաւային մարզին մէջ Ա. Մ.Հ.ը կարգ մը երկիրներու հետ ստորագրած է երկկողմանի համա- ձայնագրեր:

Ինչ կը վերաբերի գետային ճամբորդութեան, բազմաթիւ նաւեր յատկացուած են զբօսաշրջիկներու

փոխադրութեան համար, հանգը- տաւտ ճամբորդութիւն մը կա- տարելու բոլոր կարելիութիւննե- րով օժտուած:

Տօք. Ապէլ Բաթր Հաթիմ Մօսկովի եւ Զբօսաշրջիկութեան Նախարար

Արտասահմանի մէջ զբօսաշրջ- լիկային շարժումը կը յանգի Ա.Մ. Հ.ի ի նպատակ փոփոխականին և մեծ ընկերութիւններու հետ համաձայ- նագրերու ստորագրութեան:

Այսպէս՝ գրեթէ բոլոր օտար պետութիւններուն մէջ զբօսաշրջի- կային գրասենեակներ ստեղծուած են Ա.Մ.Հ.ի ի նպատակ փոփոխական տը կազմակերպելու համար:

Զբօսաշրջիկային վարչութիւնը կ'ընդունի օտար անձնաւորութիւն- ներ, մամուլի ներկայացուցիչներ, օդային և ծովային ճամբորդութեանց գրասենեակներու պատասխա- տուներ և անոնց կը շնորհէ բոլոր հարկաւոր դիւրութիւնները: Զբօ- սաշրջիկային վարչութիւնը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ փառա- տօներուն ներքին զբօսաշրջիկու- թեան բարեկարգման:

Միջազգային կազմակերպու- թիւններու հետ իր յարաբերու- թիւնները հաստատուելու և զանոնք Ա.Մ.Հ.ի կատարած յառաջդիմու- թեանց տեղեկակ պահելու մտքով՝ զբօսաշրջիկային վարչութիւնը կը մասնակցի միջազգային զբօսաշրջ- լիկային ժողովներու:

Եթէ մեր յեղափոխութիւնը այս- քան մեծ կարեւորութիւն ընծայած է զբօսաշրջիկութեան՝ պատճառը միայն ազգային կարեւոր եկամուտ մը կամ օտար գրամանիչներու ա- պահովումը չէ, այլ՝ ազգու միջոց մը, աշխարհի ցոյց տալու մեր վերածը- նունը և բոլոր ճիւղերուն մէջ կա- տարած յառաջդիմութիւնները: Ան նոյնպէս կը ծառայէ ժողովուրդ- ներու միջև բարեկամական կապերու սերտացման:

ՍՈՂԷՅԹ ԻՄԱՍ ՍՈՂԷՅՄԱՆ ԹԲԳԻ. Ե.

ԿՈՄԻՏԵՍԻ ԱՆՈՒՄՆ ՔԱՌԵԱԿԸ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Իրօք, որքան արագ է անց- նում ժամանակը և մարդը յուշե- րով ի որքա՞ն տարիներ է թող- նում իր ետեւում: Զորս տասնամ- եակ՝ մի ամբողջ կեանք է: Հա- յատանում սովետական կարգի կատարած անաշխի տարիներն էին: Անցած հարիւրամեակների ծանր վերջերը բուժելու համար գիշեր ու զօր տքնում էին մեր հանրապետութեան աշխատաւոր- ները, օգնութեան ձեռք էին մեկ- նում եղբայրական միւս ժողովուրդ- ները, և առաջինը, ի հարկէ, ռուս ժողովուրդը: Տնտեսական շինա- րարութեան հետ մէկտեղ պէտք էր սկսել նաեւ մշակութային լայնա- ծաւալ կեանք: Սկսեցին գործել թատրոններ, հատ ու կենտ կա- տարողական խմբեր: Եւ ահա 1925 թուականին Մոսկովի երաժշտա- նոցի մի խումբ հայ ուսանողներ (Ա.Գաբրիէլեան, Լ. Օհանջանեան, Մ. Տէրեան և Ս. Ասլամադեան) կազմակերպում են լարային քառ- եակ, որը 1932 թուականին ձեւա- ւորուած է որպէս Կոմիտասի ան- ւան պետական քառեակ և իր ամ- բողջ գործունէութիւնը նուիրում է հայ դասական, ռուսական և ա- րեւմտահայկական երաժշտու- թեան լուսազոյն նմուշների կա- տարման:

Դեռ քառեակի գործունէու- թեան առաջին տարիներին՝ նրա կատարողական արուեստի մասին սովետական երաժշտութեան յայտ- նի գործիչները բարձր գնահատա- կան են տուել: Այսպէս, Կ. Ի- ղուզմանովը գրել է. «Այս քառեակը մեծ արժէք է ներկայացնում: Պէտք է ասել, որ երկու տարուայ ընթաց- քում նա բացառիկ նուաճումներ է ձեռք բերել: Իսկ Ա. Վասիլենկոն ընդգծել է. «Համայնի հիւսիսը ու զեղեցիկ նուազը, յուզական ու ճկուն արտայայտչականութիւնը, մեկնաբանութեան խորութիւնը, համայնային ներդաշնակ հնչեղու- թիւնը»:

Այդ հոյակապ համոյթը 1929 թ. համաբարձրումում չորս ծրա- գիւր պատրաստեց, որոնք երաժշտական տարբեր ոճերի վե- րադարձութեան իր շնորհը և երաժշտական կատարողական բարձր մշակոյթը: Հետագայ բոլոր տարիներին համայնի ստեղծագործական, կատարողա- կան աճը ՍՍՌՄ բոլոր հան-

րապետութիւնների երաժշտա- սէր հասարակութեան մամուլի ուշադրութեան կենտրոնում էր: Այսօր Կոմիտասի անուան քառեա- կը շարունակում է զօրեղանալ իր ստեղծագործական կատարողական արուեստով:

Կոմիտաս Քառեակը ելոյթ կ'ունենայ Մոսկուայի Հայ Մշակույթի տան մէջ

Դեռ 1939 թուականին Մոս- կուայում կայացած հայկական ար- ւեստի և գրականութեան առաջին տասնօրեակի կապակցութեամբ «Փրավտա» թերթը գրեց, որ Կո- միտասի անուան քառեակը «մի- րերկրի լուսազոյն երաժշտական հա- մոյթներից է»: Իր այդ փառքը քառեակը կրկնապատկեց 1956 թ. Մոսկուայում կայացած հայկական արուեստի և գրականութեան երկ- րորդ տասնօրեակի օրերին և 1964 թուականին Կրեմլեան Մեծ պալատում հայկական երաժշտու- թեան շաքարեայ ընթացքում:

Նրա քառասնամեայ բեղմնաւոր գործունէութեան արգասիքը: Նա իրաւամբ մեծ տեղ է տալիս ռուս երգահանների գործերի կատար- մանը, և քառեակը հանդիսանում է հայ և ռուս երաժշտական մշա- կոյթների փոխհարաւորման կա- րեւոր օղակներից մէկը: Քառեակի ծրագրի մէջ մշտական տեղ են գտել Չայկովսկու, Պրոքորինի, Մեակովսկու, Շոտաքովիչի և միւս երգահանների ստեղծագոր- ծութիւնները:

Դեռ 1931 թուականին, երբ լրանում էր քառեակի վեցերորդ տարին, Իպոլիտով-Իվանովը ճիշդ կանխագուշակեց նրա լուսաւորա- սպազան, նշելով որ այս երկտա- սարգ քառեակը ոչ հեռու ապա- գայում կը գրաւէ առաջին տեղե- րից մէկը: Այո՛, իր կատարողա- կան բարձր արուեստի շնորհիւ քառեակը շատ բարձր գնահա- տականներ է արժանացել, հա- մեզներով հանգստեցնելով ոչ միայն մեր անծայրածիր հայրենի- քում, այլեւ արտասահմանեան շատ և շատ երկիրներում:

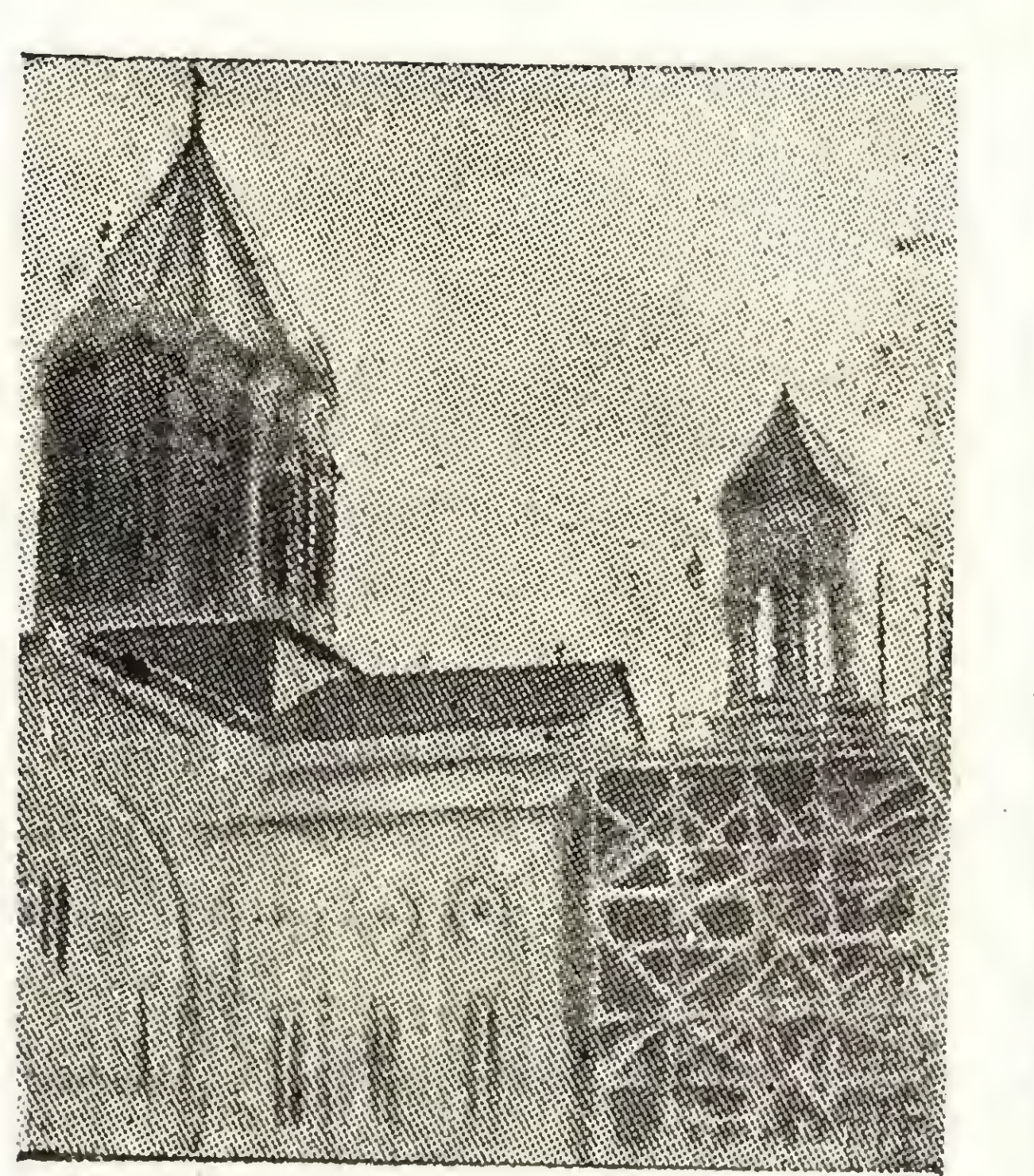
Արտասահմանեան երկիրների Երաժշտական հասարակայնութիւ- նը և քննադատութիւնը խօսելով Կոմիտասի անուան քառեակի մա- սին, բարձր գնահատեց նրա կա- տարողական վարպետութիւնը, եւ րաժշտական մեկնաբանման խո- րութիւնը, արտայայտչական շըր- քութիւնը և յստակ լիութիւնը: Լայ- ցիկ երաժշտանոցի փրոֆ. Վալ- տեր Շուլցը քառեակը գնահատել է այսպէս. «Համաշխարհային կարգի լարային քառեակ: Նոյնա- նման գնահատականի արժա- նացաւ քառեակը երբ հան- դէս եկաւ ԱՄՆ-ում: Կոմիտասի անուան քառեակը այսօրու տուեց աւելի քան քսան համերգ, որոնք ջերմութեամբ և մեծ խանդավա- րութեամբ ընդունուեցին ունկնը- ցիչների կողմից: Այդ օրերին

ՎԵՐԱՆՈՐԳՈՒԹՅՈՒՆ

Լեւոնական ֆաղափ կեդրո- նը. Մայիսեան ապստամբութեան ընդարձակ հրապարակի հաշուա- ճութեամբ կանգնած է տուփակեթ Ս. Փրիլիկեցիցի: Հիմեան ծանօթ այս շինութիւնը հիմա փայտամե- ներ հագած է. կը վերանորոգուի: Համապատասխան պատմական յու- ճարանգիտութեամբ կը վերականգ- նե ժամանակին աղէթի եմբարկը- ւած փոքր գմբէքը (գանգակատուն) եւ հիմնական վերանորոգման կ'ենե- րարիք դարախորհուրդ այս կերպ- ւածքը:

Ի՞նչ եկեղեցի է այդ: Շատ ժամանակ չի բաժնէր մեզ եկեղեցիի կառուցման քուակակեթ. մօտ մէկ դար: Տարիքն առած կիւմ- բեցիները, որոնք իրենց կարգին լը- սած են աւելի լեժեթեթ, այսօր ալ կը պատմեն, որ եկեղեցին յատուկ հանգանակութեամբ սկսած է կա- ռուցուիլ անցեալ դարակեսին՝ հը- մուտ քառասուն տարիից: Արդիեց Թաքսի եւ հիւսն վարպետ՝ Ար- դար՝ Մանուկի գլխաւորութեամբ՝ Անի ֆաղափ Մայր Տանարի (հեղի- ցակ՝ Տրդատ հաւատարմեթ, 10րդ դար) նմանութեամբ՝ կառուցման

ընթացին, Ալեքանդրապոլի մէջ հուշակուած «Ժամ շինող» այդ երկու արհեստագործները, շաքար անգամ մը, կամ ամիսը մէկ երկու

անգամ, կառւ Գագա, Ալեքանդրա- պոլէն Անի մեկնած են, չափաճ- չափաբարձ են Մայր Տանարի ամեն մէկ մասն ու մասնիկը, սեւ ու կարմիր տուփակեթ համադրու- րիւն ու զարդաքանդակներ եւ ա- ռանց մասնագէտ հաւատարմեթ, մօտ 14 տարուան մէջ կառուցած են սոյն կերտուածքը:

(Շար. տես էջ 5)

(Շար. տես էջ 4)

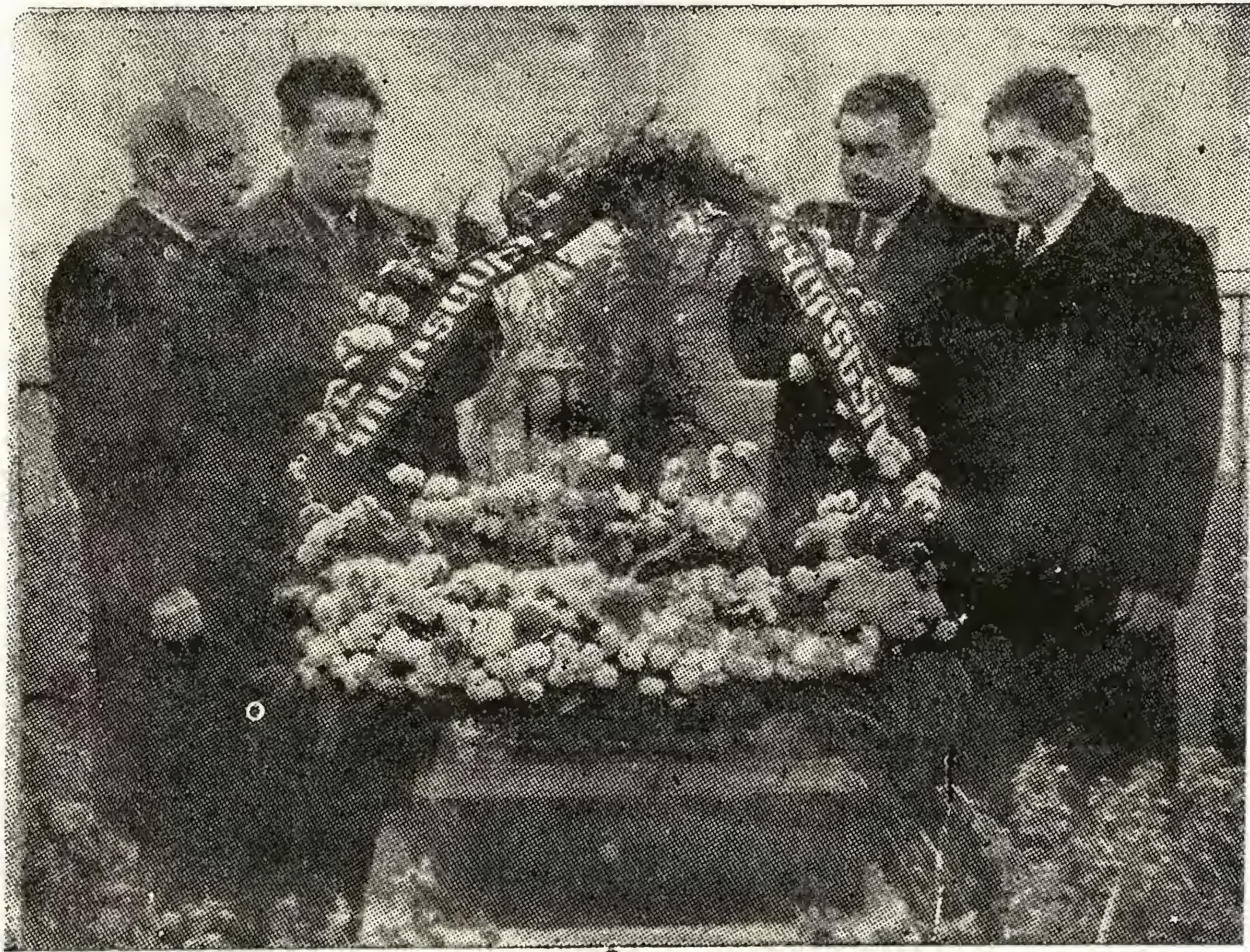
ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՆՈՒԱՆ ՔԱՌԵԱԿԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ամերիկեան մամուլի էջերում տպագրուեցին բազմաթիւ նիւթեր, որոնք բարձր գնահատուեց քառասուն կէ կատարողական վարպետութիւնը: Նախագահ Քենեդիին քառասուն ընդունելութեան ժամանակ ասել է. «Հայ արուեստագէտները այցել կարենոր նշանակութիւն ունեցաւ ոչ միայն մեր երկու ժողովուրդները, այլ և բոլոր ժողովուրդները կուշտուրական կապերի հետ տալայ ամբապնդման գործունէութեան մէջ»:

Իր համամիութենական մրցանակաբաշխութեան ժամանակ, քառասուն կէն շնորհուեց առաջին մրցանակ: Նա Պետական մրցանակաբաշխութեան դափնեկիր է, ինչպէս նաեւ միութենական բազմաթիւ մրցանակների դափնեկիր:

Կոմիտասի քառասուն իր կատարողական բարձր վարպետութեամբ, ամբողջ գործունէութեամբ իր արժանի աւանդն է ներդրել հայ երաժշտական արուեստի պատմության մեջ:

Քառասուն ծաղկեպսակ կը դնէ Կոմիտասի շիրիմին վրայ

Հանդիսատեսը միշտ էլ հաճոյքով է ունենդրել նրան, և միշտ էլ նկատել է, որ նա հաւատարիմ է իր ընտրած գեղարուեստական կատարողական ոճին, որն աւելի ու աւելի է կատարելագործուում:

Ահա այդ ամէնի շնորհիւ էլ դեռ 1935 թուականին նրան շնորհեց Հայկական ՍՍՌ վաստակաւոր քառասուն կէն ինչու: Նրա այժմեան բոլոր մասնակցները (և առաջ սերնդի ներկայացուցիչները Ա. Գաբրիէլեանն ու Ս. Ասլամազեանը եւ միջին սերնդի ներկայացուցիչներ Ռ. Դաւթեանն ու Յ. Թալալեանը) Հայկական ՍՍՌ ժողովրդական արթիսթներ են: 1933 թուականին, լարային քառասուն

Ուրախալին այն է, որ քառասուն անդամներն իրենց համերգային ընդարձակ գործունէութիւնը յաջողութեամբ զուգակցում են երաժշտական, հասարակական և մանկավարժական աշխատանքի հետ:

Մեծ պատիւ է քառասունի համար, որն իր կատարողական բարձր վարպետութեան համար արժանապատէ Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման յոյսերի 29ի առթիւ յայտարարուած մրցանակի առաջին դափնեկիրների բարձր կոչմանը:

Մեր շատ սիրելի քառասունի ցանկանք ստեղծագործական նորանոր յաջողութիւններ: Ա.Շ.

Ի՞նչ Կ'ըսէ Թուրք Մամուլը

Իսթանպուլը հրատարակող «Ճումհուրիէթ» օրաթերթին մէջ էնդիտ Կիւրէշիյն յատկանշական խմբագրական մը հրատարակած էր օրուան ինքզինքներուն շուրջ, Կարտապիւնը հայոց մասին գրուածը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՅԸ

Կայ նաև ուրիշ խնդիր մը, Հայկական Հարցը: Անցեալ տարի, հայոց ջարդի յիշատակներն առթիւ, Լիբանանի մէջ կազմակերպուած ցոյցերը տարածուեցան ամբողջ աշխարհի մէջ: Եւրոպայի և Ամերիկայի հեռատեսիլները օրերով արժեցին Հայկական խնդրի, բանախօսութիւնները յաջողեցին իրարու: Արաքսին նախարար Զաղլաթյանիլ ըսաւ. թէ տաք միլիոն տոլար հաւաքուած է «Հայոց ջարդերուն» ֆիւմը պատրաստելու համար: Պէտք է յիշել Հայերու կատարած ձեռնարկները Լոզանի խորհրդաժողովի ընթացքին: «Հայկական Երկիր» մը կ'ուզէին և դաշնակիցները ջանքեր թափած էին այս ուղղութեամբ, որպէսզի ինքնավարութիւն տրուէր Հայերուն: 44 տարի առաջ պատահած այս դէպքերը զուգահեռական մը կը կազմեն այսօրուան բախումներուն հետ:

Այս վտանգները եկած չաւաքած են մեր դրան առջև, և մենք ելեր ենք գրադելու աշիւ-ձալի, կղերական-ազգայնականի, հաւատացեալ-անհաւատի պառակ-

տիչ վէճերով: Բաց խօսինք, Թուրքիա ոչ մէկ ատեն այսպիսի քառսի մը մատնուած էր, Նոյնիսկ ամենէն անբաղձալի շրջանին:

Քենեալի սպանութեան երկրորդ տարիցին առթիւ, ծանօթ թուրք հրապարակագիր Նիզամետտին Թեփէթլիէնդու հետեալը կը գրէ «Պաշտօնի Սապահ» թերթին մէջ. —

Մեր նպատակն է հակիրճ կերպով յիշեցնել մեր հին դաւադիրներն ու դաւադրութիւնները, որոնք շատ սուղ արժած են այս ազգին և հսկայ պետութիւն մը մէկ ակունքի մէջ փրցուցած: Զոր օրինակ Թալաթ, զոր օրինակ Էնվեր, զոր օրինակ Միտհատ... Դաւադրութեան դրութիւնը մեր երկրին մէջ հիմնով պոլիտիկոսի անունը Զըրպանը թալաթ է: Թէև Միտհատ անկէ շատ առաջ դաւադրութիւն կիրարկել ուղած է, բայց պատճառ դարձած էր վերջին շունչը բանտի մէջ փնջուած: Դաւադրութիւնը քաղաքական դրութեան վերածած թալաթ ալ ստորին խաւէն եպարքոսութեան կցած է բարձրանալ: Թալաթի ամբողջ կենսութեան դաւադրութեան փորձերի մը մէջ անցած է: Արեւելի կենսութեան դաւադրութիւններուն փառելով գործի ձեռնարկած, դաւադրութեան մը թրիւրի դառնալով վերջ

(Շար. տես էջ 5)

ՄԻՐԶՈՅԵԱՆԻ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆՑ

Ամերիկեան Առաջին Ունկնդրութիւնը

Հայ Մշակույթի Բարեկամներու Ընդհանրացութեան նախաձեռնութեամբ (Ուրբաթ, Յունիս 10) Պոսթընի Սիմֆոնի սրահին մէջ կայացաւ հայ երաժշտութեան 14րդ Փառատօնը, մասնակցութեամբ Պոսթընի աշխարհածանօթ Սիմֆոնի նուագախումբի:

ԵՂՈՒՐԴ ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ

Անցնող տարիները ընթացքում նոյն համերգների յայտագրերի վերայ Ամերիկեան առաջին ունկնդրութեան պատուին են արժանացել Բարեկամների «Հերոսական Բալադ»-ը թաւալութիւն քոնչերթոն, ինչպէս նաեւ ջութակի Ռապսոտիան, տարբեր յայտագրերի մաս են կազմել Սպենգերիան, Տէր Ղեւոնդեանի, ինչպէս նաեւ, Տիգրանեանի, Նարեկեանի Ա. Յովհաննէսի, և ուրիշ հայ երգահանների զանազան գործերը:

Այս տարուայ յայտագրերը բացուեցաւ հայ տաղանդաւոր երիտասարդ երգահան Նիզամեթ Միրզոյեանի «Տօնական Նախերգանք»-ով: Առանց դոյզ կասկածի, Միրզոյեանը երաժշտական իրա-

կան և բարձր ըմբռնումով արդի երաժշտական մշակոյթի մէջ պատշաճ տեղ է ապահովել, մանաւանդ իր վերջին գործը, «Սիմֆոնի լարաւոր նուագախումբի և թիւրաքիլի համար»-ը, որ վերջերս գրուած լաւագոյն գործերից մէկն է: Իր գործերում ամէն քայլափոխի զգալի է հայկաբանութիւն, ոգի, ներշնչում, կըռոյթ, անկեղծութիւն և անմիջականութիւն: «Տօնական Նախերգանք»-ը հարազատ իր վերնագրին՝ տօնական է, հարուստ, հաշուն, փառաւոր, լաւատեսութեամբ տոլցուն և մանաւանդ հայկական:

Մի քանի խօսք նաև Ալեքսանդր Յարութեանի փոփոխ (թրոմպիթ) Գրեյնթոյի մասին: Գործիական երաժշտութիւնը (ինչպէս զրիմէնթըլ միւլտիք) մեր երաժշտութեան մէջ նոր է, սուրճութեան պատիւը պատկանում է Արամ ինչպէս նաեւ (դաշնամուրի, ջութակի, թաւալութիւն քոնչերթոնները): Գրեյնթոյի գործ է Ա. Յարութեանի դաշնակի քոնչերթոն: Եթէ չենք սխալուում, փողաւոր գործիքի քոնչերթոյի առաջնութեան պատիւը վերապահւած է իրեն: Պէտք է խոստովանել որ քոնչերթոյի մէջ գեղեցկօրէն հաշուի են առնուած փողի առանձնայատուկ բնոյթը և թեքները հնարաւորութիւնները: Գործիքի համապատասխան, քոնչերթոն առնական է, փայլուն, զգալի է հայ տոնակ երաժշտութեան բոլոր և կըռոյթը խելացիօրէն համադրուած երաժշտական ձեւքի մէջ (ֆորմ):

Մի երկու խօսք էլ միանկատարի՝ Ռաճըր Վալադէնի մասին: Զափաղանցութիւն չէ, եթէ նըշենք, որ Պր. Վալադէնը աշխարհի լաւագոյն թրոմպիթիստներից

մէկն է: հակառակ իր յոգնած և բազմազբաղ լինելուն, սիրով յանձն առաւ միանկատարի դժուարին և պատասխանատու դերը, իրեն վերապահելով Ամերիկեան առաջին ունկնդրութեան պատիւը: Արդէն Պր. Վալադէնին կատարուած լաւագոյն երաշխիքն է Յա-

ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

րութիւնների քոնչերթոյի յաջողութեան:

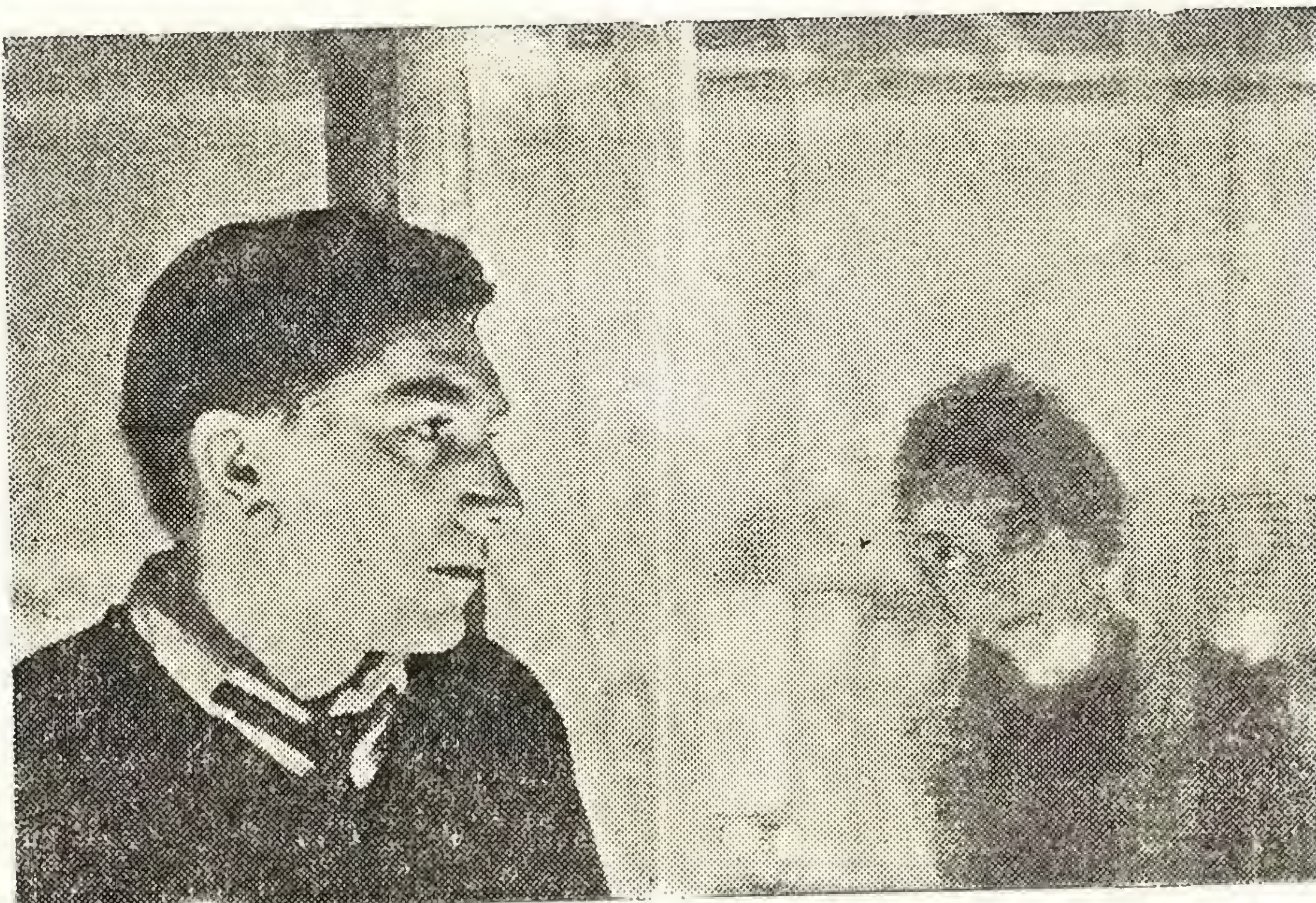
Յայտագրի մէջ մաս ունեցան Պ. Էնտրու Փուլիմէնուը (Մեթրոպոլիթըն օփերայի Նիւ ինկլենտի մրցումների երրորդ մրցանակաւորը) Տիգրանեանի «Անուշ» օփերայից Մօսկի արխայով: Յայտագրի մէջ էր նաև ինչպէս նաեւ Մուստաֆա Սուրթը:

Առիթից օգտուելով, շնորհակալութեան խօսք ունենց Հայ Մշակույթի Բարեկամների Ընդհանրացութեան, Սիմֆոնի Վորչուքեան, Գարնայային Համերգների ղեկավար Արթըր Ֆիդլըրին, ինչպէս նաև Պոսթընի հայ համայնքին, որոնք թանկագին աջակցութեամբ հնարաւոր է դարձել 14 տարի շարունակ ապահովել այդ երեկոն, ի փառս հայ երաժշտութեան:

ՌՈՒՐԷՆ ԳՐԻԴՈՐԵԱՆ

ՀԱՅ ԲԵՄԱԴՐԻՉԻՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսա եւ Իսպանիա կատարած ուղեւորութեան ընթացքում վերադարձաւ Հայկական ՍՍՀ արուեստի վաստակաւոր գործիչ Ֆրանցիսկ Դովլաթեան:

Տեսարան մը «Բարե, ես եմ» ժապաւենէն

Ան եւ «Բարե, ես եմ» ժապաւենի գլխաւոր դերակատար Արմեն ձիկարիսանեան մասնակցեցան Գանի միջազգային 20րդ փառատօնին:

Հայկական այս ժապաւենի մասին քննադատ Ժորժ Սադուլ գրած է. «Ֆիլմը առաջին անգամ ես գիտեցի Մոսկուայի մէջ, անա երկրորդ անգամ ես ներկայ եղայ ճոյն հանդիպով: Եթէ քիչ մը երկար չլլաւ, ան կ'ընար դառնալ ժամա-

նակի լաւագոյն ժապաւեններէն մէկը եւ ճոյնիսկ այնպիսի աղմուկ ունենէլ. ինչպէս՝ «Կառնկներ» կը բռնին»: Լաւր այն է, որ Ֆիլմէն մեծ օգուտ կ'ապահովէ ժամանակակից

Ա. ԱՂԱՐԱՐՈՎ, սենարիոյի հեղինակ

Ա. ՆԱՎՈՐԵԱՆ օփերաթէօր

Հայաստանի, անոր սինեմային եւ պրոդուսներ կատարող մեքերուն մասին...

«Բարե, ես եմ» ժապաւենը Ֆրանս-սովետական քննարկութեան նախաձեռնութեամբ ցուցադրուած է Գանի Սեն-Ռաֆայել, Ան-Տիպ եւ Նիցա քաղաքներուն մէջ: Հանդիսանալով հայ սինեմայի նըւաճումներու մասին գեղարուեստ (Շար. տես էջ 6)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱՏԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՈՒՆ-ՊՈՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲԸ
ԼԻԲԵՐԱՆԻ ՄԷՋ

Ս. Հայաստանի վոլի-պոլի Ազգային խումբը, 16 անդամներով բաղկացած պատուիրակությամբ, Արեւիկայի օդանավակայանում, 28 Յուլի 1966, Հինգշաբթի օրը, Կարմատե հանգիստէ մը ետք, նոյն օրը, հայրենի մարզիկները ցամաքի ճամբով հասան Պէյրուսը:

Հայաստանի Ազգային խումբը Լիբանան կու գայ փոխադարձ ծելու համար այն այցելութեան, զոր անցեալ տարի Լիբանանի վոլի-պոլի Ազգային խումբը տուաւ մեր Մայր Հայրենիքին, նախագահութեամբ՝ Մէթր Սամի Լահուտի:

Հինգշաբթի երեկոյեան, իրենց ժամանումէն անմիջապէս ետք, Հայաստանի վոլի-պոլի Ազգային խումբի պատուիրակութեան անդամները պիտի բարձրանան Պրումմանա, լիբանանեան այս օդատուն ամառնոցին մէջ լման երեք օր հանգչելու համար:

Լիբանանի մէջ, հայրենի մարզիկները իրենց բարեկամական առաջին հանդիպումը կ'ունենան 1 Օգոստոս 1966, Երկուշաբթի կ. ժամը 7ին, Ամշիթի (ձիպէյլէն առաջ) դաշտին վրայ, Պէյրուսի խումբերուն խառն կազմին դէմ: Միւս խա-

ղերուն որպէս թուական նկատի առնուած են 3,5 և 7 Օգոստոս:

Ս. Հայաստանի վոլի-պոլի Ազգ. խումբին Լիբանան ժամանման առիթով, Հ.Մ.Մ.ի Պէյրուսի Երջանի պատասխանատուները հանդիպում մը ունեցան, 26 Յուլի 1966, Երեքշաբթի երեկոյ՝ Լիբանանի վոլի-պոլի Ֆետերասիոնի անդամներուն հետ:

Սիրալիբ այս տեսակցութեան ընթացքին, Հ.Մ.Մ.ի ղեկավարները լիբ. Ֆետերասիոնի ղեկանի նկատողութեան յանձնեցին Պէյրուսի մէջ եւս, Հայաստանի Ազգային խումբին համար բարեկամական հանդիպումներ կազմակերպելու պարագան, որպէսզի պէյրուսահայու թիւեր եւս կարենայ իր լիբանանցի եղբայրներուն հետ ողջունել մեր Մայր Հայրենիքի վոլի-պոլի խաղիկները:

Լիբանանեան ֆետերասիոնի անդամները խիստ կարեւոր գտան Հ.Մ.Մ.ի այս առաջարկը ու խոստացան անհրաժեշտ բոլոր միջոցառումները ի գործ դնել:

Լիբանանի երկուսու մարզպետները, ջերմ ընդունելութիւն ցոյց պիտի տան հանգչող Հայաստանի վոլի-պոլի Ազգային խումբին, որ առաջին անգամ ըլլալով շրջապատուի կ'ելլէ դէպի Լիբանան:

ՊԱՍԷԹ-ՊՈՒ

— Եղիպտոսի ախոյեանութեան մրցաշարքը կանոնադրապէս կը շարունակուի:

Կէզրէի զօրաւոր խումբը պարտութեան կը մատնէ Ալեքսանդրիոյ Իթիհատի խումբը՝ 87 ու 67 (կիսախաղ՝ 41 ու 39 ի նըպաստ Կէզրէի):

Մրցումը, սկիզբէն գրեթէ միւնչեւ վերջաւորութիւնը, արագ և խելացի խաղարկութեան մը ցուցադրութիւնը եղաւ երկու խումբերուն կողմէ և ի վերջոյ Կէզրէի իր խաղաղօգնութեան թափառ թառափքի ըրած ճիշդութեան շնորհիւ՝ յաղթեց Իթիհատի:

— Այս նոյն մրցաշարքին Չամալէք կը յաղթէ Թալաթի Հարպի՝ 86 ու 65 (կիսախաղ՝ 45 ու 26 ի նպաստ Չամալէքի):

ԹԵՆԻՍ

ԵԳԻՊՏԱՅԻ ՇԱՖԷԻԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Փէնսիլվանիոյ շրջանի Հաւթիքի քաղաքին մէջ, այս օրերուն տեղի կ'ունենան Թենիսի ախոյեանական խաղեր, եղիպտոսի Իսմայիլ Էլ Շաֆէին՝ յաղթական դուրս եկաւ ամերիկացի Տիք Տէլի դէմ իր ունեցած մրցումէն, 6-3 8-6 արդիւնքով:

ՈՒԱԹԸՐՓՈՒՆ

Անգլիոյ Ֆիլիփ Իշլանը ընտրուած է Ուաթըրփոլի ֆետերասիոնին կողմէ՝ մաս կազմելու այն խումբին, որ պիտի իրադրուի Անգլիան, յառաջիկայ Հոկտեմբերին Արժանթինի կազմակերպած մրցաշարքին: Ասիկա առաջին անգամն է որ արքայական ընտանիքէն մարզիկ մը ընտրուած է ներկայացնելու իր երկիրը:

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ ԹՈՒՐԲ ՄԱՍՈՒԼԸ

(Շար. Գ. Էջն)

գտած է: Թալէադը իթիհատականներուն ղեկավարութեան բարձրացնող ոչ իսթալիտութիւնը, ոչ ալ հանձնարն է: Ատրճանակն է, ատրճանակը... Ո՞վ է այս իրարայայ ջորդ ոճիւնները գործող, ընել տուող և յետոյ՝ զոհերուն յետագիւ, անամբ ըսել կարողացող մարդը: Ոչնչ:

Չամալէք շատ լաւ խաղարկութիւն մը ունեցաւ և այս յաղթանակով իրաւունքը ստացաւ խաղալու ամառական մրցումը՝ Կէզրէի դէմ:

— Ալեքսանդրիոյ Սփորթինգի խումբը պարտութեան մատնուեցաւ Կէզրէի 51 ու 69 (կիսախաղ՝ 40 ու 25 ի նպաստ Կէզրէի):

Ամբողջ խաղի տեսողութեան Կէզրէի տիրապետած էր դաշտին, միայն Բ. Կիսախաղի սկիզբնաւորութեան՝ Սփորթինգի խումբը սկսաւ յառաջանալ: Ցուցաստիստակը ցոյց կուտար 45-44 ի նպաստ Սփորթինգի: Ասիկա անշուշտ ցնցեց Կէզրէի խաղացողները, որոնք կրցան մրցումը վերջացնել ի նպաստ իրենց՝ 69 ու 51:

ԿՈՓԱՄԱՐՏ

— Աշխարհի ախոյեան Մուհամէտ Ալի Գլէյ Նոր համաձայնագիր մը ստորագրած է Գերմանացի կոփամարտիկ Գարլ Մեյտնիլի դէմ: 10 Սեպտեմբերի համար:

— Պրիան Լոնտոն Անգլիոյ ախոյեանը հանդիպում մը պիտի ունենայ աշխարհի ախոյեան Մուհամէտ Ալի Գլէյի հետ Օգոստոսի 6ին՝ աշխարհի ախոյեանութեան տիտղոսին համար:

— Գանատայի ախոյեան Ժորժ Շոֆալլօ իր Բ. պարտութիւնը կըրեց Նիւ Եորքի մէջ, արժանի թիւեր Օւզար Պոնտֆիլայէն՝ 10րդ դասումին: Շոֆալլօ իր Ա. պարտութիւնը կրեց Մոնթալէ Ալի Գլէյէն:

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

չութիւն մը... և յետոյ եպարքոս, յետոյ... դարձեալ ոչնչութիւն: Բայց երկու ոչնչութեանց միջև ինչքան արիւն, ինչքան արիւն, ինչքան արիւն...:

Ահա, դուք կը կարծէք որ այս աշխարհի վրայ միայն Բենետի դաւադրութեան զոհ գնաց:

Գալով Էնկլէրի, «ազատութեան հերոս հուշակման» այդ հերոսը ոչնչութիւն մը անգամ չէր:

ԲԱԽՏԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ

Հանոյքով կը տեղեկացնենք, որ «Ջահալի»-ի րեճակիէն ընկեր—ընկերունի Միմա և Ալի Պահաթը—եանցէր բախատուած են մանչ գաւաղով մը, և գայն անուանակոչած՝ Մուհամ:

«Ջահալի»-ի աշխատակիցներն ու Հայկական Ընթերցարանի անդամները կը խնդակցին ծնողաց և պարագաներուն՝ բախատու երջանիկ կեանք մաղթելով նորածնին:

Այս առիթ կը ընդհանուրեմն ցաւ նորածնի մանկան մեծ հայրն ու մայրը, ընկեր—ընկերունի խորեմ և Եփրեմի Իսկէնեանները:

Հանոյքով կը տեղեկացնենք, որ Տեր և Տիկին Միմա Տիւրքեան բախատուած են առջինից աղջիկ գաւաղով մը և գայն անուանակոչած Սիւլվիա:

Մեր խնդակցութիւնները՝ բախատու ծնողաց և պարագաներուն, և երկար ու երջանիկ կեանք նորածնին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱՆԻՔ

Տեր և Տիկին Պերն Քիւփի—եան իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտեն Գեր. Տ. Մամբի Ս. Արք. Սիւրբեանի, Արք. Հայրեր՝ Տ. Սահակ Ա. Քնյ. Շաֆաբեանի, Տ. Պապ Ա. Քնյ. Համբարձումեանի, Տ. Արք. Քնյ. Պոպոյեանի, Սո. Ե. Յակոբեանի, «Շնորհալի» երգչախումբի անդամներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով, ծաղիկով ուղարկելով կամ բարեխաղան հաստատութիւններու նոտրաստիքները ընկելով շնորհակալութիւններ իրենց ամուսնութիւնը:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՆԱԿԻՐ»ԻՆ

Տոքթ. Կարպիս Լ. Մերճանեան 100 Ե. դ. կը նուիրէ Պր. Հրաչ Սիմոնեանի ընդ Օր. Վիլհեմ շամբանի բարեբաւարի աւանդութեան առթիւ:

Պր. Հրաչ Սիմոնեանի ընդ Օր. Վիլհեմ շամբանի բարեբաւարի աւանդութեան առթիւ՝ վաւեր շնորհակալութեան կը նուիրեն:

Տէր և Տիկին Սիմոն Սամոնեան 100 Ե. դ.

Տէր և Տիկին Բաբէլ Հանճեան և Տէր և Տիկին Գրիգոր Փարթաւեան 100 Ե. դ.

Պր. Նուպար Թոսունեանի ընդ Օր. Սեդա Մարաճեանի բարեբաւարի աւանդութեան առթիւ՝ (Թոսունեան-Գարաշատ) Պր. Նորէն և Գարեգին Թոսունեան եղբայրք կը նուիրեն Ե. դ. 200:

Իրենց ազգականին՝ Օր. Կիւլիզար Երանճեանի մահուան տխուր առթիւ Տատուրեան ընտանիք կը նուիրեն 100 Ե. դ.

Տիկ. Մարի Վարձպետ՝ պր. Սեդիկ Գոյունեանի յոգնածին (Թիւ 140) առ ի գնահատանք կը նուիրէ 100 Ե. դ.

Պր. Յակոբ Կրպոյեանի ընդ Օր. Մարթա Տէր Գալուստեանի բարեբաւարի աւանդութեան առթիւ՝ Տիկ. Էլիզ Կէտրիեան և զաւակը Աւետիս կը նուիրեն 100 Ե. դ.:

Առ ի գնահատութիւն թերթի ազգային-ընկերային ուղղութեան, Տէր և Տիկ. Նուպար Քիւփեան (Ալեքս.) կը նուիրեն 50 Ե. դ.:

ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԸՆԿԵՐ ԼԵՌՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ Կ'ԱՅՅԵԼԷ

Միացեալ Նահանգներու մեր դորժուհեայ, անձնագրի և վիզայի ընկերներէն ընկ. Լեւոն Մըկըրթիչեան Օգոստոս 4ին կը մեկնի Տիւրքիոյ դէպի Երեւան:

Մօտ երեք շաբաթ ան պիտի մնայ հոն և այցելէ հայրենիքի բոլոր, տեսարժան վայրերը:

Վերադարձի ճամբուն վրայ ընկ. Միւրտիչեան վստահաբար պիտի տեսնէ Նաե Մերձ. Արեւելքի հայաշատ գլխաւոր կեդրոնները:

Բարի ճանապարհ կը մաղթենք մեր յարգելի ընկերոջ և կը յուսանք զինք ողջունել Ներսիսայն հիւրընկալ ափերուն վրայ:

ԱՂԵՐՍԱՆԴՐԱՔԱՅ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Հանոյքով կը տեղեկանանք, որ աղեքսանդրական ծանօթ ազգային և «Արաքս» շաբաթաթերթի խմբագիր ընկ. Հրաչ Գալլեան վերադարձած է դէպի Լիբանան, Սուրիա, Ֆրանսա և Եւրոպական զանազան երկիրները կատարած իր շրջապատային:

Երկու շաբաթ առաջ՝ Այն. Տիկ. Ա. Գալլեան ևս կը վերադառնար Միացեալ Նահանգներ և Եւրոպայի զանազան երկիրներ գտնուող իր հարազատները, ազգականներն ու բարեկամները տեսնելու համար իր կատարած ճամբորդութենէն:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. Էջն)

բնակութիւնը հաստատելու մայր հողին վրայ, ու իր հայրենի հերոս Բոյրեան և Եղբայրներուն հետ կողք կողքի լծուի ժողովրդի աշխատանքին, ստեղծագործելու և ալ աւելի հզօրացնելու մեր հայրենիքը, որպէսզի Ան ապաւինելով իր զօրաւոր ուժին, կարենայ պահպանել և ոչ թէ խնդրել. որովհետեւ զօրաւոր ուժի շնորհիւ միայն կարելի է խաղաղօրէն ստանալ այն, ինչ որ կ'ուզուի անհրաժեշտ է:

Սփիւռեալային կը մնայ ուրեմն պատասխանել հայրենիքի կանգնող որպէսզի օր մը — մօտաւոր եւ բաղձալի — ինք կամ իրեն յաջորդող սերունդները կարողանան վերահաստատել իրենց պապեական գիւղին կամ քաղաքին մէջ, վերաբնակելու համար խորհակուած եղիքն ու փառքը օճախը, ու բարձրացնելու՝ հայ հերոսներուն փառքը պառնալ յուսմանցներ ու կորոզներ:

Ներգաղթելով միայն հայը կրնայ փրկել արհաստմանի մէջ կորսեցեալ դասակարգութեան իր ժողովուրդը:

Ներգաղթը միակ և ապահով միջոցն է, որպէսզի հայը թիրախայ իր ազգային ամբողջական իրաւունքներուն:

Հետեւաբար, սփիւռեալային եղբայրներ, հաստատական քայլերով և հայրենասիրական վեհ զգացումներով, հպարտեմ:

ԴԵՊԻ ՆՐԿԻՐ, ԴԵՊԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ:

ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ

(Շար. Գ. Էջն)

Այն, որ Ալեքսանդրապոլի Ս. Փրկիչ («Ամենափրկիչ») եկեղեցին Անիի Մայր Տաճարի մօտաւոր պատկերն է, այս մասին կը վկայէ նաեւ մեծ հեղինակութիւն մը՝ բանասէտ, բանասեր ու գիտական Դ. Ալիշան: Ան կը գրէ. «Ամենափրկիչ», համաձեռն կաթողիկէին Անույ. կերտեցաւ յամ 1859-1873», («Շիրակ» էջ 154):

Այժմ արդէն յայտնի է, որ քաղաքի գրեթէ ամենաբարձր այդ կառուցք երբեք պահպանուած է Անիի Մայր Տաճարի նմանութիւնը, ապա չափը ստուգապէս նոյնը չէ: «Ամենափրկիչ»ը աւելի ծաւալուն եղաւ զի նախ:

Կը պատմեն նաեւ, որ այն ժամանակուան քեֆէի պայմաններուն մէջ մեծ դժուարութիւն յաւուրած է յատկապէս կեդրոնական գմբէթի խաչը վեր բարձրացնել:

ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՄԱՐԱՇԻՆ

Պր. Արամ Էմիրզեանի ընդ Օր. Անահիտ Չանաքեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ (Աւետարան) ընկեր և Տիկին Հայկ Օհանեսեան կը նուիրեն 100 Ե. դ.:

Պր. Յակոբ Կրպոյեանի ընդ Օր. Մարթա Տէր Գալուստեանի բարեբաւարի աւանդութեան առթիւ՝ ընկեր և Տիկին Հայկ Օհանեսեան կը նուիրեն 50 Ե. դ.:

Պր. Հրաչ Սիմոնեանի ընդ Օր. Վարդանի Միւրտիչեանի աւանդութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Վահան Գալուստեան կը նուիրեն 100 Ե. դ.:

Տէր և Տիկին Վարդգէս Պոսնոյեան 100 Ե. դ.:

Որ. Կիւլիզար Երանճեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրեն:

Տէր և Տիկին Գոպէն Էսկիճեան 100 Ե. դ.:

Տէր և Տիկին Նուպար Պալաեան 100 Ե. դ.:

Պր. Պերճ Քիւփեանի ընդ Օր. Վարդգէսի Միւրտիչեանի աւանդութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր Տիկին Վարդգէս Պոսնոյեան կը նուիրեն 100 Ե. դ.:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հասրակի աշխարհի ախտեան Տիգրան Պետրոսեանի դիտումն և կարգի ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՏԵՆԿՅԱՆԻ կողմէ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ «ՍՐԱՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԸ ՅԱՂԹԵՑ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ «ՄԱՐԶԱԿԱՆ» ԻՆ, 6—1

Երբեք չէր խոստում, որ հորհրդային Միութիւն կը գտնուի, Ֆուրպոլի միջազգային բարեկամական հանդիպում մը ունեցաւ Երեւանի մէջ Հայաստանի «Արարատ» խումբին հետ, որ ԽՍՀՄի առաջին դասի ախտեանական խաղերուն կը մասնակցի Երեւանի:

Հայաստանցիներու կողմէ առաջին կիսախաղի 9րդ վարկեանին առաջին կէսը նշանակեց Սպանիայի Մարքիսի ՄԵՐՈՒՄԵՐԸ «ՇԻՐԱԿ»-ի ԵՒ «ԼՈՒԻ»-ի ՀԵՏ

Իրենց երեսուն գլխէն առաջ՝ Լիբանանի «Մարգար» ակումբի Ֆուրպոլիսները, բարեկամական մրցում մը ունեցան Լեւոնական ֆալաֆի «ՇԻՐԱԿ» խումբին հետ: Մրցումն աւարտեցաւ 4-1 արդիւնքով:

«ՌԱՍԻՆԿ» ԽՍՀՄ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

Պէյրուսի «Ռասինկ» Ֆուրպոլի խումբը կը շարունակէ իր ամենօրեայ մարզումները քանի մը օրէն միջազգային բարեկամական հանդիպումներ ունենալու համար:

ԲԱՄԲԱՍԱՆԻ ԱՆԳԼՈՒՅԻՆ ԿԵՄ...

Լասիական Ամերիկայի այն երկրները, որոնք մասնակցեցան Ֆուրպոլի աշխարհի բաժանի ախտեանական խաղերուն՝ այժմ համախառնում են Եւ խորհրդակցական հանդիպումներ կ'ունենան, քննարկում համար ախտեանական մրցումներուն իրաւաւորները պահանջում են որ Անգլիան դուրս ձգուի խաղերէն, քանի որ իր մարզիկները աշխուժացան զեղանակէր առաջ:

Ֆուրպոլի Միջազգային Ֆեմինիստիկ Նախագահ՝ Սթը Սթան...

ՍԻՆԵՄԱ ՍԻՆԵՄԱ ՊՐԻՓԻԹ ՊԱՐՏՈ ՎԵՐԿԱՄՈՒՄՆԱՅԱԻ

Պրիփթ Պարսո Եւ Իր Ընդամուսինը՝ Կունքը Սաֆա

Համաշխարհային համբաւ վաւերացրած Պրիփթ Պարսո Եւ Գերմանացի գործարանատէր Կունքը Սաֆա՝ միայն չորս վկաներու ներկայութեան ամուսնացան:

տեւած է, տեղի չունեցաւ Ֆրանսայի մէջ խնդրումի տեղի չտալու և ամբողջին խնդրումի տեղի չտալու: Պարսի աջարողութենէն ետք՝ Կունքը ըսաւ. «Ես ամուսնացայ աշխարհի ամենագեղեցիկ կնոջ հետ: Մեղրայութեան համար Մեքսիկո պիտի մեկնենք»: Իսկ պարսո ոչ մէկ արտայայտութիւն ունեցաւ: Նոր ամուսինը կը նախընտրէ անոր լուսնի տակ... Ամուսնութեան այս լուրը ռուսերի մը նման պայթեցաւ Սենթ-Թրոֆէզի մէջ, ուր ոչ ոք տեղեկ էր Պարսո-Սաֆա ամուսնութեան մասին:

Տիկ. Պարսո եւս տեղեկութիւն չունէր իր հոգեկաւոր աղքատի ամուսնական ծրագրէն, յամենայն դէպս յայտարարեց՝ որ ռուսիս է երրորդ փեսայ մը ունենալուն համար: Պրիփթ Պարսո 32 տարեկան պիտի ըլլայ, իսկ Կունքը՝ 34:

Հ.Մ.Մ.Ի ԼԵՈՆԱԿԱՆԱՆԻ ՈՒ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՇՐՋԱՆԵՐՈՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ

Հ.Մ.Մ.Ի Լեւոնականներու — Հ.Մ.Մ. ՄԱՍԻՍ — ու Դամասկոսի — Հ.Մ.Մ. ՏԱԼՈՒՌԻԿ — Շրջանները, մարզական հանդիպումներ ունեցան 24 Յուլիս 1966, Կիրակի օր, Պէյրուսի մէջ: Այս հանդիպումներու ծիրէն ներս կ'իյնային փինկ-փունկի ֆութպոլի և պատճէթ-պոլի խաղերը:

Փինկ-փունկի մրցաշարքը տեղի ունեցաւ առաւօտեան ժամը 10ին, Հ.Մ.Մ. ՄԱՍԻՍ-ի Պուրճ-Համմուտի սեփական ակումբի սրահին մէջ: Մարզական մաքուր մաքուր մրցակցութեան աւարտին, Դամասկոսի Հ.Մ.Մ. ակումբները տարին փայլուն յաղթանակներ, անհատական թէ խմբային խաղերու գծով:

Ֆութպոլի հետաքրքրական հանդիպումը, կէսօրէ ետք ժամը 4ին, Տըքուէի դաշտը համախառն բաժնէր ծովածաւալ բազմութիւն մը, որ հակառակ կիզիչ տաքին, եկած էր գնահատելու Հ.Մ.Մ. երկու կազմերու խաղարկութիւնը:

Պատուոյ թրիպիւնին վրայ, տեղ գրաւած էին օրուան հովանաւոր՝ Տըքուէի Բաղդադապոլ Պր. Անթուան Ապու-Ապուտ, օրուան նախագահ՝ ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի ներկայացուցիչ Հ.Մ.Մ. Պէյրուսի Շրջանի Ատենապետը՝ ընկեր Գէորգ Տարօնի, Հ.Մ.Մ. Բոյր Շրջաններու ղեկավարներ և արար ու հայ անձնաւորութիւններ և հիւրեր:

Երաշխական միջոցաւորները և կայացած այս խաղը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով 1-1: Երեկոյեան ժամը 8ին, Սահակեան Լիսէի դաշտին վրայ մրցեցան Հ.Մ.Մ. ՄԱՍԻՍ և Հ.Մ.Մ. ՏԱԼՈՒՌԻԿի պատճէթ-պոլի կազմերը:

Մայրէ ծայր տաք ու արագ խաղէ մը ետք, Լեւոնականները Հ.Մ.Մ. ակումբները ապահովեցին յաղթանակը՝ 59-55 արդիւնքով: Կը շնորհաւորենք Հ.Մ.Մ. երկու Շրջանները, այս յաջող կազմակերպութեան համար:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԾԱՂԵՑ ԵՂԻՊՈՍԻ (112—76)

Յունաստանի մայրաքաղաք Աթէնի մէջ տեղի ունեցած արեւելահայ միջազգային մրցումի մը ընթացքին՝ Յունաստանի ազգային հաւաքական կազմը յաղթեց Ելիպոսի, 112—76 արդիւնքով:

ԳԱՆԻ ՓԱՌԱՏՈՆԸ

Գանի Շարժանկարի Միջազգային 20-րդ Փառասօնը վերջ գտաւ: Անաւասիկ փառասօնի վերջնական արդիւնքները:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ

- × Ոսկեայ Պսակը՝ միասնաբար ստացան Գլոս Լըլուշի «Մարդ մը և կին մը» ժապաւէնը (Ֆրանսա), և Փիլիթո Շերմի «Գեղեցիկ Տիկնայք և Տղայ Պարտաւոյ» ֆիլմը (Իտալիա):
- × Դատական կազմի յատուկ մրցանակը — Լեվիս Կիլպերթի «Ալֆի» ժապաւէնը (Մեծն Բրիտանիա):
- × Լաւագոյն Դերասանութիւն տրուողին արժանացաւ անգլուհի Վանեսսա Ռէտֆորտ, «Մորկը» ֆիլմին համար:
- × Լաւագոյն Դերասանը — Շուէտացի Փէր-Օսքարսըն, Տանըմար-քական «Անտիֆոն» ֆիլմին մէջ իր խաղարկութեան համար:
- × Յատուկ յիշատակութեան արժանացաւ Իտալացի Թոթոն, «Մեր Հար թուները» ֆիլմին մէջ իր խաղարկութեան համար:
- × Գլուխ — Գործօցի առաջին մրցանակը — «Չմուր բոցերու մէջ» ժապաւէնը (Ռումինիա): Այս ֆիլմին բեմադրիչն է՝ Միքայիլ Մուրեսան:
- × Լաւագոյն Բեմադրութեան մրցանակին արժանացաւ Սերֆ Սենթֆելդի «Լեւոնաստանի մէջ» ֆիլմը (Ս. Միւսթիւն):

ՈՉ-ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ

- × Կարծողիկ Գրասենեակի մրցանակը՝ «Մարդ մը և կին մը» ֆիլմը (Ֆրանսա):
- × Տը Լա Ֆիլպրեսի մրցանակը՝ «Լի Տէգարուա Տիւ Ժէն Թէորէն» ֆիլմը (Գերմանիա):

ՀԱՅ ԲԵՄԱԴՐԻՉԻՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. Դ. Էլէն)

Տուած է բեմադրիչը: Շրջազայու-բեան ընթացքին Ֆ. Գովարեանի ընկերացած է Ռոգի Արմեն, որ ժապաւէնի ներկայացումէն ետք քանի մը կտորներ երգած է:

Ֆրանս-սովետական ընկերակցութեան հետ համաձայնութիւն կա- յացած է Ֆրանսայի մէջ հայկական փառասօնին:

ԳԱՆԱՅ ՍԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՏՐԱՀԱՄ ԹԵՅԻ ՀԱՃՈՅԹԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝ ՀԵՂԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵԶԻ ԿԸ ՀՐԱՄՏԵՆ

- * Թիլի պաղպաղակ եւ սառած թէյ
- * Հնդկական համադամ ուտելիքներ
- * Էր-Գանեսիսիոնէ բազմադարան
- * Նրաճեսուրին եւ շարժանկար
- * Փարթիի կազմակերպումը

ԻՆՏԵՐՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ 23, Թալեադ Հարդ, Գանիքէ — Հեռ. — 72985

ՏՆՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՐԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة - ط.ع.ج - ت ٩١٥-١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عازية سمير بيان (بالإدارة)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Մրտնաւեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնաւծ 1948թ.
Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇԵՂԱՆ ԹԻԻ 142 — ՀԻՆԳԵԱՐԹԻ 25 ՕԳՈՍՏՈՍ 1966 ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ. ۱۴۲ رقم — الخميس ۲۵ أغسطس ۱۹۶۶

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՈՎ Արար եւ Հայ եղբայրութիւնը

Արար եւ Սովետ, ժողովուրդներու բարեկամական կապերուն օրէ օր աւելի ամրապնդուած ապացոյցն է այդ երկու երկրներուն եւ մանաւանդ անոնց ժողովուրդներուն խաղաղասիրական զգացումներուն:

Այսօր, այդ բարեկամութիւնը հասած է այնպիսի աստիճանի մը որ Արար եւ Սովետ, իշխանութիւններն ու ժողովուրդները իրարու հանդէպ ոչ միայն ունին կատարեալ վստահութիւն եւ համագործակցութեան ամէն բարի տրամադրութիւն, այլեւ խոր յարգանք ու սէր:

Ասոր ապացոյցներէն են այն մեծ հանդիսութիւնները, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն տարի Ս. Միութեան մայրաքաղաքին մէջ, Արար-Սովետ, ընկերութեան նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ վերին իշխանութիւններուն, եւ որոնց ներկայ կը գտնուին ոչ միայն դիւանագիտական եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններ, այլեւ ժողովուրդը, ու զեղարուեստական ճիւղ յայտագրի ընթացքին կ'ըլլան սիրալիր արտայայտութիւններ եւ մաղթանքներ երկու երկրներուն բարեկամութեան յարատեւման համար:

Այս տարի ա'լ աւելի հրճուեցանք՝ երբ լսեցինք, որ մեր Մայր Հայրենիք, Սովետ, Հայաստանն ալ իր կարգին ժողովրդական մեծ հանդիսութեամբ տօնած է Ս.Մ.Հ.ի Յեղափոխութեան 44րդ տարեդարձը, կազմակերպութեամբ Արար-Հայ ընկերութեան:

Այս լուրը ոչ միայն կը հրճուեցնէ մեզ հայերս, այլեւ ապացոյց կը հանդիսանայ այն մեծ բարեկամութեան, որ գոյութիւն ունի տասնեակ դարերէ ի վեր երկու ազատատենչ եւ խաղաղասէր ժողովուրդներուն միջեւ:

Ու Հայը դարեւ ընթացքին ըլլալով լաւագոյն եւ երախտապարտ բարեկամը արաբներուն, շինած, ծաղկեցուցած, օժանդակած եւ հնազանդ քաղաքացին եղած է որեւէ արաբ երկրամասի, ուր ապրած է, վայելելով այդ երկրի իշխանութեան ու բնակչութեան կատարեալ վստահութիւնը:

Ս. Հայաստանի կառավարութիւնը քաջատեղեակ արար ժողովուրդներու այս ազնիւ վերաբերմունքին, ու նպատակ ունենալով ա'լ աւելի սերտացնելու երկու երկրներու բարեկամական ըզգացումները, իր կարգին կազմակերպած է այս շքեղ տօնակատարութիւնը:

Հայերս եւ մանաւանդ եգիպտահայերս, չենք կրնար այս առթիւ երախտագիտական զգացումներով չլիչել այն ազնիւ վերաբերմունքը, զոր ցոյց տուին Ս.Մ.Հ.ի իշխանութիւնները զեռանցեալ տարի, երբ ընդառաջելով Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի խնդրանքին, պաշտօնապէս արտօնեցին՝ որ մեր Մայր Հայրենիքի, Ս. Հայաստանի 45րդ տարեդարձը տօնուի այս երկրին մէջ, զայն նկատելով տօնը հայ ժողովուրդին:

Ու 28 Նոյեմբեր 1965ի կիրակին՝ եգիպտահայերուս համար ցնծութեան օր մը եղաւ, որովհետեւ այդ օրը ան ազատութենէ նշեց ու տօնեց եւ իր որդիական զգացումները արտայայտեց հանդէպ Մայր Հայրենիքին, իր երկրորդ հայրենիքին ու անոր ազնիւ ժողովուրդին:

Հայկական Ընթերցասրահի օրինակին հետեցան նաեւ Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ Հայկական ուրիշ ակումբները միութիւններ:

Այսօր, այս ուրախ երեւոյթներուն դիմաց ինչպէս չհրճուիլ ու անասնամօրէն չուրախանալ, երբ հոս՝ Ս.Մ.Հ.ի մէջ արար ժողովուրդն ու իր ղեկավարները լայնախոհութեամբ ու սիրով կ'արտօնեն մեզի արժանաւայել կերպով եւ անկաշկանդ նշել մեր Մայր Հայրենիքին տարեդարձը, մինչ միւս կողմէ՝ մեր հայրենիքի իշխանութիւնները ի տես այս ազնիւ զգացումներուն, սիրով եւ համոզուածով իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Ս.Մ.Հ.ի Յեղափոխութեան տարեդարձի տօնակատարութիւններուն, երեսնի մէջ իսկ կազմակերպելով շքեղ հանդիսութիւններ, եւ ուր իրենց

(Շար. տես էջ 6)

ԱՄՅ-Ի ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ 14ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ Մեծ Հանդիսութեամբ Տօնուեցաւ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՓՈԽ ՆԱԽԱՐԱՐ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱՅՆ ՆԵՐԳԱՂՔԻ 1963Ի ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ ԸՆԿԵՐ ԱՆԳՐԱՆԻԿ ԵՎ ԳՐԷ «ԶԱՅԱԿԻՐ»ԻՆ

Յուլիս 22ին երեսնի Արուեստի Աշխատողների ամէն հայ-Արաբական բարեկամութեան ընկերութիւնը կազմակերպեց հանդիսութեան երեկոյ մը, նուիրուած՝ Արաբական Միացեալ Հանրապետեան Յեղափոխութեան 14րդ Տարեդարձին: Ներկայ եղան պետական անձնաւորութիւններ, արուեստագէտներ, գրողներ եւ նախկին եգիպտահայեր:

Գործադրուեցաւ զեղարուեստական յայտագիր եւ եղան բանաստեղծներ:

18000 Ուսանողներ ընդունուած են այս տարի Ա. Մ. Հ.ի համալսարաններուն մէջ

Տեղ. Հիւսէյն Սալտի նախագահութեան տակ գումարեւելահամալսարաններու գերագոյն խորհուրդը, որուն ընթացքին խորհուրդի ընդհ. քարտուղար Տեղ. Մուսթաֆա Հելմի յայտարարեց, որ որոշուած է 18000 երկրորդական ուսանողներ ընդունել համալսարաններու մէջ այս տարեշրջանին, եւ տուաւ իւրաքանչիւր մասնագիտութեան համար ընդունուած ուսանողներու թիւը:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԶԱՅԱԿԻՐ

ՀԱՅ ԶՐՈՍԱԶՆԻԿՆԵՐ ԻՆՔԵՆՁԱՐԺՈՎ ԵՐԵՒԱՆ ՀԱՄԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ. — Հայ զրօսաբաններ, որոնք Փարիզ — Երեսնի հեռուորութիւնը ինքնաշարժով կ'երեւոյն, Հայաստանի մայրաքաղաքը հասնելուն յայտարարեցին, որ շատ լաւ ընդունուած են Ս. Միութեան մէջ: Ռուսները, ուրախացիները, վրացիները եւ ուրիշներ հետաքրքրուած են Ֆրանսա ապրող հայերու կեանքով:

ՎԻԵՆԱՄ

ԿԱՅՍԵՐԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅ ԶՈՂԸ

Ի շարս այլ զոհերու՝ կը յիշուի նաեւ հայ զոհ մը, Վիեննայի պատերազմին մէջ, կը կոչուի Մայքլ Նաճարեան, որ կը պաշտօնավարէր Ամերիկեան Նաւատորմին մէջ, որպէս անդամ՝ հիւանդանոցի անձնակազմին:

Գոյժը հաղորդած է Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան քարտուղարութիւնը:

Արդեօք առաջին ամերիկահայ զինուորն է՝ որ կ'իյնայ օտար հողի վրայ, կը գրէ «Մասիս»:

Հայաստանի մայրաքաղաքին ձիաբաւի դասը ուր տեղի կ'ունենան մրցումները

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ

ԵՐԵՒԱՆ. — «Կը դատապարտեմ Վիեննայի պատերազմը, որ անմիտ եւ անարդար արարք մըն է» — յայտարարեց Մարտիրոս Սարեան, ԹԱՍՍԻ թղթակիցին:

Ամերիկեան զինուորական լրագրի կողմէ կատարուած անմարդկային արարքները զայրոյթ եւ պիտեմք կը պատճառեն 86 տարու մեծ նկարիչին: «Կոչ կ'ուղղեմ Մ. Նահանգներու բոլոր պարզեղ մարդկոց, որ պայքարին այս խեղճ պատերազմին դէմ՝ յանուն յաւիտեան կեանքի խաղաղութեան ու մարդկութեան երջանկութեան:

«Մարդկային հանճարը հաղաւորականութիւն է իր կերպով: Եւ քաղաքակրթութեան ընթացքը ման ալ տեղ է ծառայէ: Ան պէտք է ծառայէ աշխատանքին, ստեղծագործութեան:

«Մարդը բնութեան ամենալայնակեան ստեղծագործութիւնն է, որ կ'ուշաւորէ աւելի գեղեցիկացնելու եւ փառաւորելու կեանքը: Անհրաժեշտ է, այս ազնիւ նպատակին հասնելու համար, որ խաղաղութեան սրբազան գաղափարները յաղթանակեն — յայտարարեց Սարեան»:

ԱՅՍ ԹԻՒՈՎ

Պէլուքի մեր աւելասակից Ընկ. ՀՐԱՆԳ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻԻ «Արադուլան առաջ» պատմածքը կարդալ էջ 2 եւ 5:

Առաջին իսկ առթիւ քեզ ընկ-
նող և իր գեղեցկութիւնը
պարտադրող էակի մը դէմ ինչ-
պէս որ կը դառնաս միամիտ ու
շփոթ, այդ տպաւորութիւնը
կրցի, երբ Դամասկոսի ինքնա-
շարժի կայանէն տոմսակ մըն ալ
ան գնեց և համալսելու պատ-
րաստուած մեծ Տը Սորս փայլուն
ինքնաշարժէն ներս մտաւ, ստեղ-
ծելով կենդանութիւն մը իր
ժպիտով:

Փովս նստած էր միակնի
պարսիկ մը՝ որուն միակ մտա-
հոգութիւնն էր սահմանէն անցը-
նել իր կնոջը համար գնուած
երկու գոյգ հողաթափները, իսկ
վարելին բով՝ Քուէթի էմիրին
հետաւոր ազգականներէն ծերունի
մը՝ որ Պէյրութ կուգար զինք
տանջող հագէն փրկուելու համար
և որուն շնչառութեան ալմուկը
թեթեւ սուղոյի պէս՝ ծիծաղ կ'առ-
նէր ներկաներուն: Վարելը ամե-
նօրեայ երթեկէն զոտած իսլամ
արաբ մըն էր, որ սկզբունք չու-
նենալուն, Սուրիոյ մէջ՝ Նասըր-
եան՝ իսկ Նիքանանի մէջ զգոյշ
և տարբեր բանաձեւեր որդեգրե-
լու համբաւ ընտրած էր և որուն
համարգումները քաղաքական՝ ոչինչ
կը պարզէին իր հաշիւներուն մէջ
կորսուած մտահոգութիւններէն:

Ապտէլ-Նասէր մեր միակ
յոյսն է, արաբները կը պաշտեն
զինքը, գոչեց վարելը, պատաս-
խանելով թթուած դէմքով իր
պարսիկ յանձնարողին մէկ հար-
ցումին:

Իսլամութեան միակ
պաշտպանն է, Սալահտինի
արժանի յաջորդը, գոչեց
Քուէթի իր ապառօջ փաթ-
թելով և հազը ընդմիջելով:

Բայց անոր պէս կրօնա-
մով չէ եւ ա՛յդ է կարեւորը, —
ըսաւ հաստատ եւ վճռական
բռնով մը քովս նստած եւ ծա-
խակողմաններու թերթը կար-
դացող աղջիկը՝ որուն ինքնու-
թեան թուղթը քիչ ետք պիտի
մատնէր իր Ռուշտիա կոչուիւ:
Քուէթի շրթներէն խա-
ծած ետեւ դարձաւ եւ հօր մը
գուրգուրանքը կեղծելէ ետք:

Աղջիկ, ըսաւ, չեմ
վայելցնիր քեզի որ կրօնի դէմ
այդ ձեւով արտայայտուիս, սա-
նաւանդ ճշմարիտ կրօնին՝ Միւս-
լիմանութեան դէմ: Առաջ՝ պի-
լան, բացականչեց ու զօրաւոր
հագէ մը ետք, Աստուած կը
պատժէ իր դէմ խօսողները,
եզրակացուց:

Ռուշտիա թերթը ծալեց,
աղուոր դէմքը մարդուն կողմը
դարձուց եւ պատասխանեց:

Ներքեցէ համարձակու-
թեանս, մենք առանց մեր կրօնին
ալ կրնանք լաւ հայրենասէրներ
դառնալ, շահ չունինք ներքին
կրօնական պայքարներէն եւ
ատիկա կը նպաստէ միմիայն
օտար բռնազրաւիչներու շահե-
րուն... Հինգ անգամ մզկիթ
երթալը չէ՝ կարեւորը, այլ ազնիւ
եւ հաւաքական շահեր պաշտպա-
նելն է... Կարեւորը արաբական
երկրներէն իսթիմարէն հեռա-
ցուիլն է...

Կարեւորը Աստուծոյ
օրէնքները յարգելն է. եթէ Իրին
դէմ խօսիք (այստեղ ան սատա-
նային դէմ անէ՞ք մը մթմթըթաց)
բոլորդ ալ պիտի վնասուիք...

Ռուշտիա չպատաս-
խանեց. վարելը նիւթը
փոխել տալու համար ուս-
տիոյին կոծակը դարձուց
եւ արարեցին սիրային
երգի բառերը յուեցան:
«Շքովնեք չեմ կրնար
ըսել այն ինչ որ կը մտածեմ,
այն ինչ որ կը զգամ... Դիպ-
ուածն այս վայրկեանի ամե-
նեմ գեղեցիկն է, գեղեցկու-
թիւնդ գինովցուց զիս»...

Պարսիկը օ՛ֆ մը քաշեց,
շարժովարը փորձեց իր խոպոտ
ծայնով ընկերանալ երգին, Ռուշ-
տիա՛ լուս՝ հեռուները կը դիտէր,
երբ յանկարծ՝

— Պատուհանին ապակին
կը բանա՞ք, խնդրեց ինձմէ:
Շնորհակալութիւն յայտնեց, ապա
աչքերուս խորը զննելէ ետք,
մէկուն պէս որ առաջին անգամէն
մտերմիկ կը թուի կամ կ'ուզէ
ստուգել իր քննութեան արդիւն-
քը, ըսաւ:

— Դուք հա՛յ էք, այնպէս
չէ՞, ձեր աչքերէն եւ շնչառէն
հետեւցուցի. կը տեսնէ՞ք մեր
մէջ որքան ժամանակ պէտք է
դեռ զիրար հասկնալու համար...
Ներքին միանակամութիւնը
դժուարին գործ է. այս մարդը
օրինակ (Քուէթի ցոյց տալով)
բաւարարուած է... խորքին մէջ
օտարներու փշրանքներով վար-
ժուած է ապրիլ. իր հոգն է թէ
պաշտօնակցի մեր եղբայրները
համաճարակներու գոհ կը դառ-
նան ներկայիս:

Ինքնաշարժ

առաջ

Մեր եւ բոլոր ժողովուրդ-
ներուն մօտ ալ խաբարէր իր
տխուր դերը կը խաղայ... 17
դարերէ ի վեր էշմիածինի Պատ-
րիարքը ունինք. հիմա՛ կ'ուզէ
անոր դէմ նոր տիպի գործընդ-
նարել, եկեղեցիներ փակել, սա-
կայն օրիո՛րդ, կրնա՞ք պատահ
ըլլալ որ մենք կշտացնենք իս-
թիմարի խոստումներէն... Մեր
պատմութիւնը եթէ ծանօթ ըլ-
լար ձեզի... Մենք ծովու չափ
արիւն թափեք ենք բռնազրաւիչ-
ներուն պատճառով... խոստացե-
րն օգնել մեզի, յետոյ օգնեք են
մեզ ջարդողներուն... Երկա՛ր է
պատմութիւնը, դո՛ւք հայերը
քանի մը հոգիով կը դառնէք, —
եզրակացնելու գոչեց, լաւ գիտե-
րեք ենք մենք եւ երախտապարտ՝
մեր ապրած երկրի ժողովուրդ-
ներուն:

Ռուշտիա լրջօրէն մտիկ
կ'ընէր. ուրախացաւ որ առանձին
չէր իր համոզումներուն մէջ եւ
թէ ուրիշ ժողովուրդի մը մէկ
զաւակն ալ ճիշդ իրեն պէս կը
խորհէր...

Հասկցայ, հասկցայ, ըսաւ,
դուք խաղն դաշնակ չէք. անոնք
դովմիներու հետ նոյն տիւրօջը կը
ծառայեն:

Աչքերուն փայլը սաստկա-
ցաւ, կարծ մագբըր հակտին եւ
քիչ մը հաստ շրթները փոքր
բերանին վրայ՝ անապատի մը
ջերմութեամբ կը լեցուէին, մինչ
թեւերէն ներդաշնակութիւն մը
կ'իջնէր բարակ մատներուն ու
կուրծքը խրոխտ կ'ամբողջացնէր
իր սլացիկ հասակին աղուորու-
թիւնը: Ռուշտիա նայեցաւ ինձի.
գոհ էր:

Տիրեց կրկին լուռութիւն,
Քուէթի կը հազար, իսկ վա-
րելը կը պատմէր դիմացը ճամբու
երկին խորտակ ած ինքնաշարժի

մը աղէտին մասին իր լսածները:
Քուէթի անէ՞ք տեղացուց սա-
տանայի հասցէին, Ռուշտիա եւ
ես ժպտացինք, մանաւանդ որ
Քուէթի շնչառութիւնը տա-
րօրինակ ձայներ կը հրամցնէր:

Ինքնաշարժը սահմանազու-
հասաւ: Սուրիացի պահակները
ստուգելու եկան մեր ինքնութեան
թուղթերը: Անոնցմէ թուի եւ
պիտաւոր սպայ մը մօտեցաւ:
Ռուշտիային եւ՝

— Դուք սպայ Համտի...
Օմար Համտի ի՞նչն էք, հար-
ցուց:

— Հայրս էր, կակագեց
Ռուշտիա...

Ապան գորովոտ նայուածք
մը նետեց աղջկան դէմքին եւ
հարցուց:

— Անո՞ր ուղիով...

— Այո՛, անոր ուղիով,
պատասխանեց Ռուշտիա, միայն
թէ... չարունակեց, մինչ կզակը
սկսաւ դողդաղել վճիռ արցունք-
ներ վար սահեցան իր կլոր դէմ-
քէն...

Սպան յուսադրիչ խօսքեր
ըսաւ, ապա քովի գինուորին հետ
հեռացաւ:

Ուրեմն, կը մտածէի ես,
այս աղջիկը Համտին, նշանաւոր
հայրենասէրին աղջիկն էր, որ
զոհ գացած էր Դովմի Սուրի մար-
դասպաններուն:

Ռուշտիա հիմա գեղեցիկ չէր
միայն, այլ մաքուր եւ ներքին
գեղեցկութիւն մը ունէր, գոր կ'ըմ-
բռնէին անոր կրակէ խօսքերուն

— Արաքական ջինջ երկինքի
տակ տեղ չկայ դաւաճաններուն՝
որոնց վախճանը կը մօտենայ
կարծուածէն շատ աւելի արագ
քայլերով...

Ինքնաշարժը կահգ առաւ
զանազան ծառերով և ծաղիկ-
ներով զարդարուն լեռնալանջի
մը մօտ: Քուէթի և պարսիկը
մաքուր սրճարան մը մտան,
չէ՞րա՞ ու նիհար վարելը կաս-
կածոտ նայուածք մը նետեց իմ
և Ռուշտիայի վրայ, ապա ինքն
ալ միացաւ անոնց:

Ռուշտիան և ես անխօս
բալկոնի ծառագարդ պողոտայէն.
զարուն էր չորսդին, երգ էր ու
ծիծաղ ամէն կողմ. ինքզինքս
այնքան ուրախ կը զգայի այս
աղջկան կեանքի հանդէպ ունե-
ցած անկեղծ և գիտակից դիր-
քաւորման համար:

— Ձեր հայրենիքը Երևանն
է, — հարցուց:

— Երևանը մեր հայրենիքի
սիրտն է, ըսի, մարմինը
Հայաստան կը կոչուի...

Գիտեմ, ըսաւ, Հոկտեմ-
բերեան Յեղափոխութիւնը փրկեց
ձեզ ալ... Նոր ժամացոյց մը
ունինք տունը Երևան վաճառա-
նիւով... հայրս կը պատմէր այդ
յեղափոխութեան մասին և հայ
բարեկամներ ալ ունէր...

Արեւ կէս լոյսի մէջ կը ցո-
լար. առուակէն կաղամախներն
շա՛փ շա՛փ կը ծափէին, երբեմն
ջուրին մէջ նետելով սպիտակին
տուող պարելէ յօգնած իրենց
տերեւները:

Ուզելով նիւթ փոխել, հար-
ցուցի՝ թէ ինչո՞ւ Պէյրութ կ'եր-
թար:

Մինչ այդ փոքր խանութ մը
մտաւ, կանչեց զիս, հացին մէջ
մածուն դնել տուաւ, աղ ցանեց,
ես վճարելու ուզեցի, մերժեց,
ընդունեց սակայն կտոր մը տուր-
մը, երբ պարտադրեց որ ես
կիսեմ մածունով հացը:

— Հա՛ց և ա՛ղ... գոչեցի,
ճշմարիտ բարեկամներ ենք այլևս:
Անոյ ժպիտ մը պատկերա-
ցաւ դէմքին:

— Ինչո՞ւ չէ, ըսաւ:

Քիչ ետք ինքնաշարժը կը-
կին սուրաց, Ռուշտիա և ես
վերացնէինք: Անդրադառնալով
Պէյրութ երթալու մասին ուղղած
հարցումիս, ան յիշեց թէ ազ-
գականներէն մէկուն մօտ պիտի
երթար և թէ խօսք-կապը կրնար
տեղի ունենալ Ուստիպ անունով

սակայն. ես իրեն կ'օգնեմ, ըսաւ.
«սաքիլ» գիտեմ, տեսնե՞ք, դեռ
ժամանակ կայ, մայրս քանի մը
օր ետք պիտի գայ. մայրս հա-
մաձայն չէ որ Լիբանան հաս-
տատուինք... ամուսնին յիշա-
տակը դեռ թարմ է...

Կեցաւ պահ մը, դիտեց
դուրսը վազող աղբուրը:

— Հայրիկա շատ կը սիրէր
զիս, կը յիշեմ, ամէն անգամ որ
տուն կուգար, առաջին անգամ
զիս կը հարցնէր, ասիկա իմ
զինուոր աղջիկս է, կ'ըսէր մօրս,
անհո՛գ եղիր, եթէ դժբախտու-
թիւն մը պատահի՛ր իմ փոխա-
նորդս է ան... ու կը համբուրէր
զիս... դեռ երէկ էր կարծես ու
ինձի այնպէս կը թուի, թէ հայրս
ողջ է եւ կ'առաջնորդէ զիս ամէն
տեղ: Անոր սպանութիւնը դառ-
նացուց կեանքը իմ աչքերուս,
սակայն «պալիս» օտնէր կը
պահանջէ՝ կ'ըսէր լուսահոգի
հայրս. ի՛նչ փոյթ թէ այդ գո-
հերէն մ'լն ալ ի՛նքը եղաւ...

Շարժովարը կրկին նայեցաւ
մեզի, զարմացած թէ իսկա՞մ աղ-
ջիկ մը աղքատ մտերմօրէն կը
խօսէր հայու մը հետ, եւ գլուխը
օրորեց...

— Կարեւորութիւն մի տար,
ըսաւ աղջիկը, միշտ աղքատ եմ
մարդիկ, խեղճ չի գիտեր թէ
մեր բարեկամութիւնը տարբեր
է իր երեսակայածէն...

— Ձի գիտեր մանաւանդ,
աւելցուցի ես, թէ քաղաք հաս-
նելէ ետք կը վերջանայ անիկա...
մեր կամքն անկախ...

— Ձէ՛ ըսաւ Ռուշտիա, ինչո՞ւ
չկարենանք կրկին տեսնել զիրար,
կը ներկայացնեմ Ձեզ մերին-
ներուն, կը ծանօթանանք աւելի,
կը սպասեմ որ մեզի գաս երբ
Դամասկոս անդրադառնալ ծան-
կեցիք և փողոցին անունը տուաւ:

— Հիմա, ըսի, դեռ ներելի
չէ՛ որ հայ երիտասարդ մը Ձեր
տունը այցելելու համարձակու-
թիւնը ունենայ... սակայն կրնաք
վստահ ըլլալ որ անընդել կը
մնաք իմ յիշողութեանս մէջ...

— Հա՛, գոչեց, ամուսնացած
էք եւ կը վախճաք ըսի ըսաւէ...

Ձկրցայ պատասխանել, ու
լուռութեան քիչ մը դժգոհ մնաց
կարծեմ:

Ինքնաշարժը Պէյրութի ար-
ւարձաններուն մօտեցած էր, Էսի
իրեն, թէ օր մը կը հանդիպէր
գոչեց իրարեւ եւ կը խօսինք աւելի
երկա՛ր, բայց ո՞ր կ'ըսէ թէ
հ ե ո ու եղած ենք երբեք չէ
լրարմէ: Եթէ դո՛ւն Դամասկոսի
փողոցներէն քալեր ես հպարտ՝
զէնքը ուսիդ, մենք ալ բռնութեան
դէմ մեր համետ բաժինը բերած
ենք մեր սրտերով, մեր բազուկ-
ներով... Մենք ալ վերադառնիր
եւ մեռեալներ տուեք ենք...
բայց ասոնք մանրամասնութիւն-
ներ են, գորս պէտք չկայ պատ-
մելու... սակայն Ռուշտիա՛, մենք
երբեք բաժնուած չէինք որպէսզի
միանալու, կրկին խօսելու եւ
զիրար խանդավառելու մասին
մտահոգուինք... Ձէ՛ որ տարբեր
վայրերու մէջ նոյն նպատակին
կը ձգտինք մենք ալ, դո՛ւք ալ...

— Ճշմարիտ բարեկամու-
թիւնը սիրոյ կրնայ փոխուիլ,
սիրով որ շողալին է պայքարող-
ներու մտածումներուն... «Աչքէ
հեռու, սրտէ հեռու չըլլանք»
մըմնեց...

— Աչքէ հեռու, բայց հա-
րիւրաւոր ու բիւրաւոր սրտերու
մօտ կարելի է գտնուիլ, ըսի,
Եթե սաստկօրէն կը տառապէի
ես իմ մէջս, ժամանակ չկար.
ինքնաշարժը դանդաղացուց իր
վազքը, երթեկը անտանելի
ըսուելու չափ էր. մայրերէն
(Շար. Ես ե՞ր 5)

ՀԻՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՂՕԹԻ

Հին եգիպտոսում չափ է բանաստեղծությունը, եւ այլապես, նրա գլխավոր նիւթը (թեման) կրօնն է, եւ սէրը:

Ես ուզում եմ իմ ընթերցողներին ծանոթացնել մի քանի այդպիսի բանաստեղծությունների հետ:

Այստեղ բերում եմ բանաստեղծությունները եւ թարգմանել եմ իսկականից — նախատիպ բնագրից եւ շատ մօտ են բնագրին:

Պէ՛տք է յիշել թէ եգիպտոսի մէջ երկու տեսակ կրօն կար. բազմաստուծութիւն—ամբոյսի համար—եւ միաստուծութիւն—ընտրեալների համար: Ընդ որում, ընտրեալը կարող էր լինել, նոյնիսկ, ամենայնստին գիւղացի (հողագործ) տղայ:

Կասազգոյութիւն չունէր Հին եգիպտոսում, սուրբ գրքերը նոյնն էին երկու կրօնների համար էլ: Բայց ամբողջ մէկ աստուծ մէջ տեսնում էր բազում աստուծաներից միայն մէկին, իսկ ընտրեալները տեսնում էին — երբ խնդրել վերաբերում էր շատ աստուծաների — թէ ուրիշ յատկութիւններ ունէր այդ մէկ աստուծը: Այսպէս օրինակ՝ Թօթ աստուծ մէջ նրանք տեսնում էին իմաստութիւնը՝ մէկ աստուծ եւ կոչում էին Նրան (կոչում էր) Իմաստութեան աստուծ:

ՀԻՄՆԸ ՄԻԱԿ ԱՍՏՈՒ

«Փա՛ռք տեղեկի լուսափայլ ջանիդ, Տէ՛ր, Դո՛ւ ես միակն ու կասարեալը. Տէ՛րն ես յալիսեան չիտող կեանքի. Դու ինքնածին ես, գեղաւո՛ղ փայլովդ:

Դո՛ւ ստեղծեցիր երկի՛նք, երկի՛ւր, մա՛րդ, Գազաննե՛ր, լեռնե՛ր, ջրե՛ր, անձա՛ն, դա՛ւս. Օ՛, ստեղծողդ յալիսեանկան Կեանքի գոյութեան: Դո՛ւ աղբիւր լոյսի, Հանդի՛ն, հրաւի՛ն: Դու մի՛ւս անհաս ես. Ո՛չ մի արարած չի՛ կարող սուգուել Գո հուրեանդ խոր գաղտնիքի մէջ. Միլիոն տարիներ կը սահեն հերքափոխ, Բայց դու կա՛ս, կը մնաս յաւե՛ս անփոփոխ:

Դո՛ւ ես պատաստում կերն անասնոց, Դո՛ւ ես անեցնում հողից հաց մարդոց, Հաւեքին թալիս սահանք օդի մէջ, Ձկներին լողանք բիւրեղ ջրերում. Ձե՛ս մոռցել վերջին նիւնուն փռու մէջ»:

15րդ գլուխը Աբխազիանոս գրքի առաջին մասի:

ՀԻՄՆԻ ՎԵՐՁԸ

«Նեղոսի վարարման տօն»ի առթիւ.

Ձե՛ս բողոքում դու ես սիրօր ներքափանց, Բայց փայփայում ես հօր պէս դու մարդկանց. Իմասուն տիրող պէս չորացնում արցունք, Ամենքին թալիս բարիք հիացմունք:

Որեղ որ վիճ կար, խրնդուք կայ հիմա, Դո՛ւ ես բողոք, ամենքն են օծուել. Եւ ոսկուց էլ վառ հասկերն են փայլում, Մեծարձեք քաղիք քա՛նկ ես հիմա:

Գովեցի՛ք Աստուծն նուազի երգերով— Ծրնդալով, թալով: Նրա սիրօր լի Փառաբանեցիք հօր թալերով. Բարիքի աստուծն ես մեր սուրբ հողի:

(Տուրինական պապիրոս).

Միաստեղծ ժողովուրդը հասկանում էր բառացի մտքով, իսկ ընտրեալները՝ այլաբանօրէն, խորհրդական մտքով:

Պէ՛տք է ասել, թէ Օգրիքը եգիպտականօրէն կոչւում է Ագար, իսկ իգիւղան՝ Ագես:

Իձի՛ԳԱԻ լացը Օգրի՛ՍԻ կրօնական խորհրդի ծիսակատարութեան ծամանակ:

«Օ՛, մօ՛ս եկ ու միտ այս սուրբ օրեան, Գեղանի՛ կտրի՛ք, տո՛ւս արի ինձ մօս Տէր նախազգարդ, սրբագոյն յիշան, Սիրելի Ագար մի՛ սանջիր, եկ մօս:

Հոգիս լեցուն ե քայսծի կրակով, Գրգռում ե նա սանջող ցաւերից. Աչքերս զո՛ւր են փնտում կարօտով, Օ՛, տոս տուր դու ինձ, տեսակցել եմ հետ:

Ե՛կ քո քոջ մօս, քո ընկերուհուդ. Դո՛ւ, սէր իմ, աւա՛ղ, լուռ ես հիմա, Ե՛կ շուտով դու եմ քո զրգուղ կրնոջ մօս, Որ այլբում ե կրքից ըսպաման:

Աւա՛ղ, չե՛ս լքում իմ հեկեկանքը. Ինձ հետ լալիս ես մարդիկ, աստուծներ եւ աշխարհն համայն: Ամենքից քանկը Դո՛ւ ես ինձ համար, փարափր վրէժեր, Ե՛կ դու հիւր ինձ մօս նոյն արքայական

հե՛ծ—խաղանակի»:

ՍԻՐԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՂՋԱՅՑ ԵՐԳԸ

«Զրմիւռնով օծուն Պունտի հաւեքին, Արեւի լոյսով յագեցածներին, Քաղաղ լաւելու երեք միտք չունեմ Գեղնով եմ միայն տարած, Ըղձալի՛ս Նոր—նոր ցանկութեամբ, նոր կրօն առ լի Ինքնա եմ ընկել քաղաղք սէր»:

(Պապիրոս Նարբիս)

ՏԻԱՂԻԿ ՍԻՐԱՅԱՐՆԵՐԻ

«Սեն» բառը միեւնոյն ժամանակ նշանակում է եւ՛ ջուր եւ՛ եղբայր, իսկ «Սեն» բառը՝ եղբայր եւ սիրելիան: Այստեղից առաջացել է մի թիւրիմացութիւն նոյնիսկ մի քանի գիտնականների մօտ (բայց ո՛չ եգիպտագիտներն իմ) հաշուելով թէ եղբայրները ամուսնանում են իրենց ջուրերի հետ. Գոյրերի հետ ամուսնանում են միայն աստուծները ու, երբեմն էլ, բազմաուրները, իսկ հասարակ մահկանացուները՝ երբեք:

..

«Ես ըսպաում եմ ժրպիթիդ. սիրելի՛ս, Զրում կասկածում կայտառ ձկան պէս. Ես վրաս ունեմ օդից քափանցիկ Գեղեցիկ հագուստ, ըսպաում եմ եղբ, Որ գաս, կասարես յոյսերս իմ հեզ»:

..

«Թո՛ւր իմ, մեզ բաժնեց հեղեղն շառաչիւն. Կոկորդիլո՛ս ե մեր միջեւ պառկել. Բայց արիւրեամբ հոգիս առ լեցուն — Վառ սերս դեպ եղբ՝ ողի ե ներեցիլ

սիրած եղբօրդ»
(Գահրէական կղզի):

Ահա՛ մի հատուած Հին եգիպտական յայտնի «Երգ-Երգոց»ից, որը ստեղծագործուել է Գրիստոսի ծնունդից մի քանի հազար տարիներ առաջ:

..

«Դո՛ւ գեղանի ես, ո՛վ իմ սիրական, Դո՛ւ գեղեցիկ ես, գգուամբը՝ այրող. Հայեացքդ պա՛րզ է, բիւրե՛ղ ու կրօն՝. Լիքել քո հարսը՝ բայս է ինձ համար. Եւ մենք կը լինենք ծաղկոս պուրակում Լուսաւող, խորունկ, սրբազան սիրով. Բոլոր աղջիկներն մէջ ի՛նձ ես ընտել. Եւ ես ես միա՛կ կիներդ կը լինիմ: Բուրաւե՛ս այցում երջանիկ պահեր, Թարմ ծաղիկներից կենաց ջուր կ'ըմպենք. Պարեզն ի՛մ ձեռնովս եմ անցրել, Բոյսով, պուրակով ե՛ս իմ շուրջ պատել. Զեփիւրը մեղմիկ մեզ զով կը բերի. Պալա՛ս կ'ունենանք կանաչութեան մէջ, Կը լսենք զարնան երգը տարակին Եւ զարնան շնչով կը լեցուի մեր հոգին:

Մեղրի պէս քաղցր ե հանելի խօսքդ, Անոյ հանդիպման երջանիկ տեսքդ, Որպէս մի քննու զօղանջ գանգակի Զայնքդ, ծիծաղող սիրտս կը լրցնի. Օ՛, եղբ սեսնելի վե՛ր ե ինձ համար Ամեն օծումից՝ եւ դրա համար Կը սալ ամենքին ես արքայական Հիւրասիրութիւն, լիառաս խրմի՛ք, Ով առաջօրէն սնուել է Կոկեմից»:

..

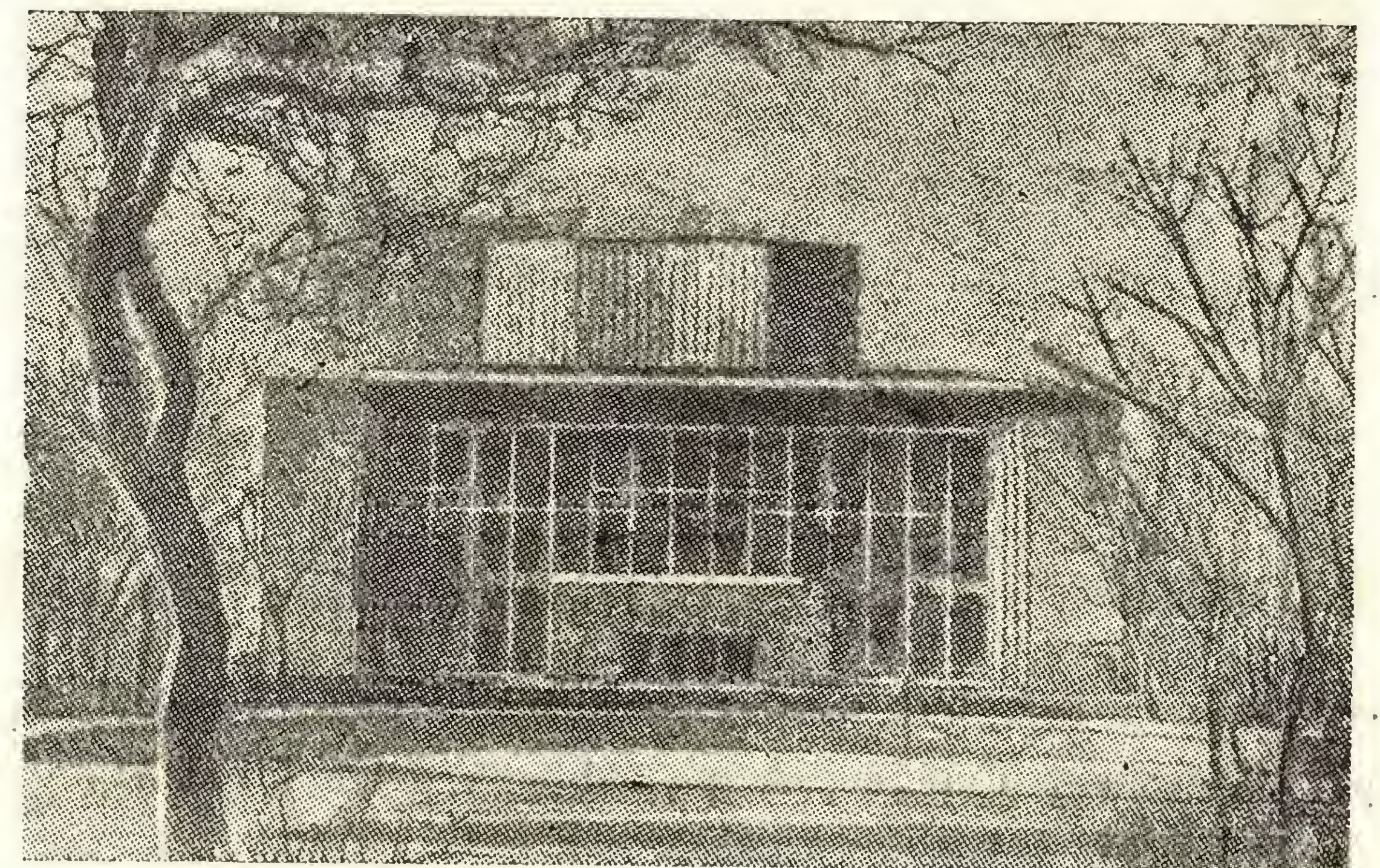
«Միտս ե քիրում մորթում քոյնի պէս, Միայն քե մօ՛ս գաս, օ՛, քաղցի՛ք հարս: Փրքբող գաղտնիքով դու մի՛ւս առ լի ես. Քանց խոնկն արաքական անուշաբոյր ես Վարդագոյն շուրթերդ բոցեղ համբոյրով Նուան հիւրից, գինուց աւելի քաղցր եմ»:

Ագար Թարգմ. ուսուցչից՝ Խ. ԵԳՍՆԵԱՆ

★ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ★ ՆՈՐ ԿՈՐՈՂ

Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանը հարստացաւ հայկապատկեր շէնքով մը, արուեստի նոր տաճարով մը: Հանրութեան առջեւ բացուեցան Գ. Սունդուկեանի անուան պետական ակադեմիական բարձրագոյն գեղարվեստի դպրոցը:

Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանը հարստացաւ հայկապատկեր շէնքով մը, արուեստի նոր տաճարով մը: Հանրութեան առջեւ բացուեցան Գ. Սունդուկեանի անուան պետական ակադեմիական բարձրագոյն գեղարվեստի դպրոցը:

Երեւանի Գ. Սունդուկեանի անուան պետական ակադեմիական բարձրագոյն գեղարվեստի դպրոցը:

Թատրոնի նոր շէնքը կառուցւած է այնտեղ, ուր հին շէնքն էր՝ 26 կոմիտասներու անուան մշակույթի եւ հանգիստի զբօսայգիին մէջ: Բայց ի՛նչ համեմատութիւն: Ակումբային բնոյթ ունեցող նեղ, անհրաժեշտ յարմարութիւններէ զրեքէ զուրկ, պարզունակ շէնքի փոխարէն այժմ խորիւս վեր խոյացած է վիքիարի շէնք մը՝ ապակեպատ եւ տուֆակեր:

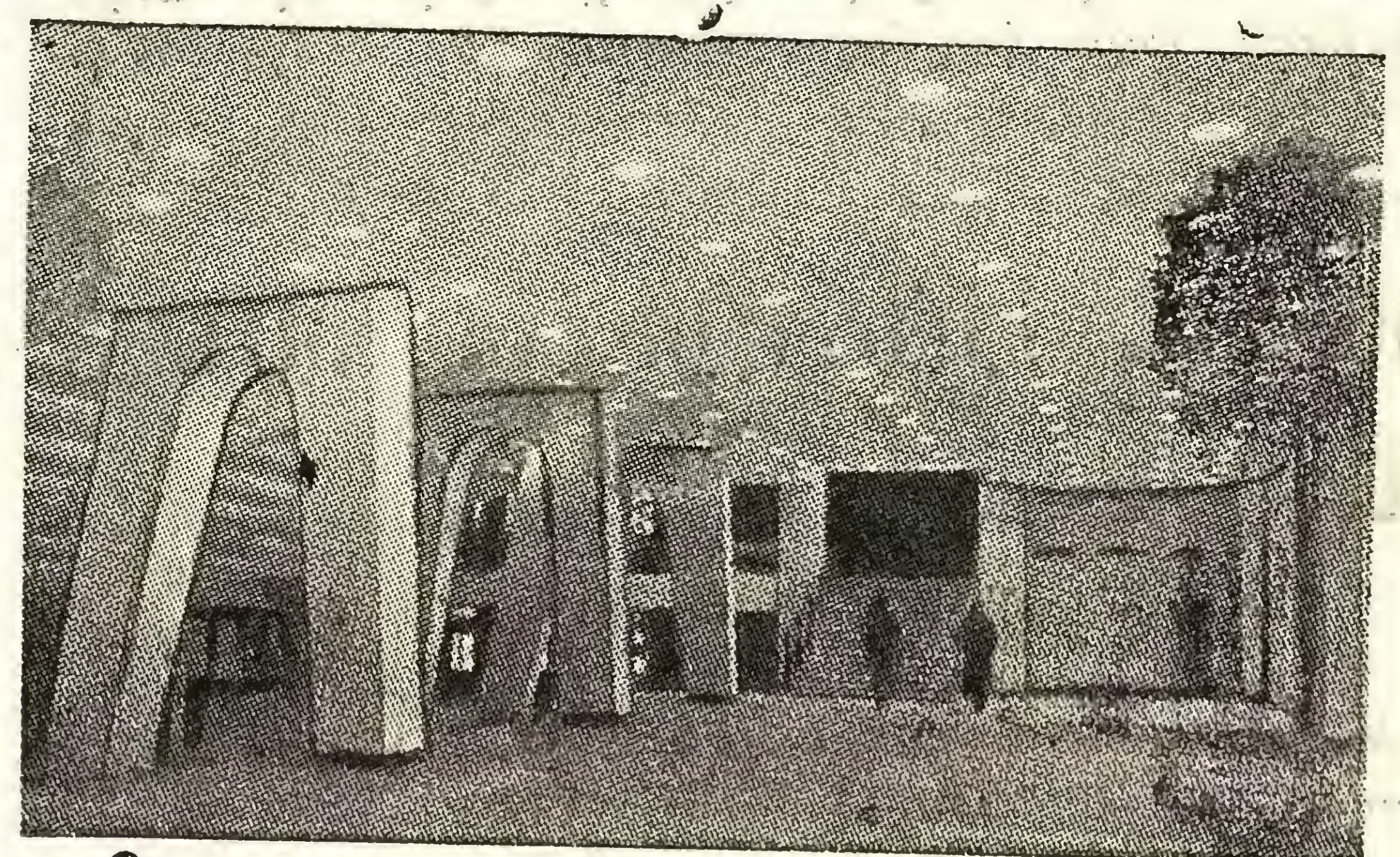
Կը զարդարէ լայնարձակ նեմաւորանի հակասային պատը. Թատրոնի գեղեցիկ դահլիճը ունի 1140 տեղ, եւ ամեն յարմարութիւններով սարքաւորուած բեմ: Ունի երեք փորձասրահ, հանդերձարաններ, հիւանդի նեմաւորաններ, դերասաններու համար աշխատանքի տես անկիւններ՝ գործով պատւած, զարդարուած, յարմարաւե՛ս ու բարձրանաւակ կանդիկով: Ապա

Թատրոնի գլխավոր մուտքը:

Թատրոնական լաւագոյն շէնքերէն մէկն է այդ՝ կերտուած հարստապետ Ռազմիկ Ալալեանի վարպետ նախագծով: Մեծ ջանքեր ու սէր դրած են այդ կառուցման մէջ շինարարները: Ոգեւելուած մեր բաժնետէր հասարակութեան մշակույթի լաւագոյն կոթող մը նուիրաբերելու մղումով, անոնք սեղծ ժամանակամիջոցի մէջ իրականութիւն դարձուցին թաղանգաւոր հարստապետի ստեղծագործական բարձր յղացումը:

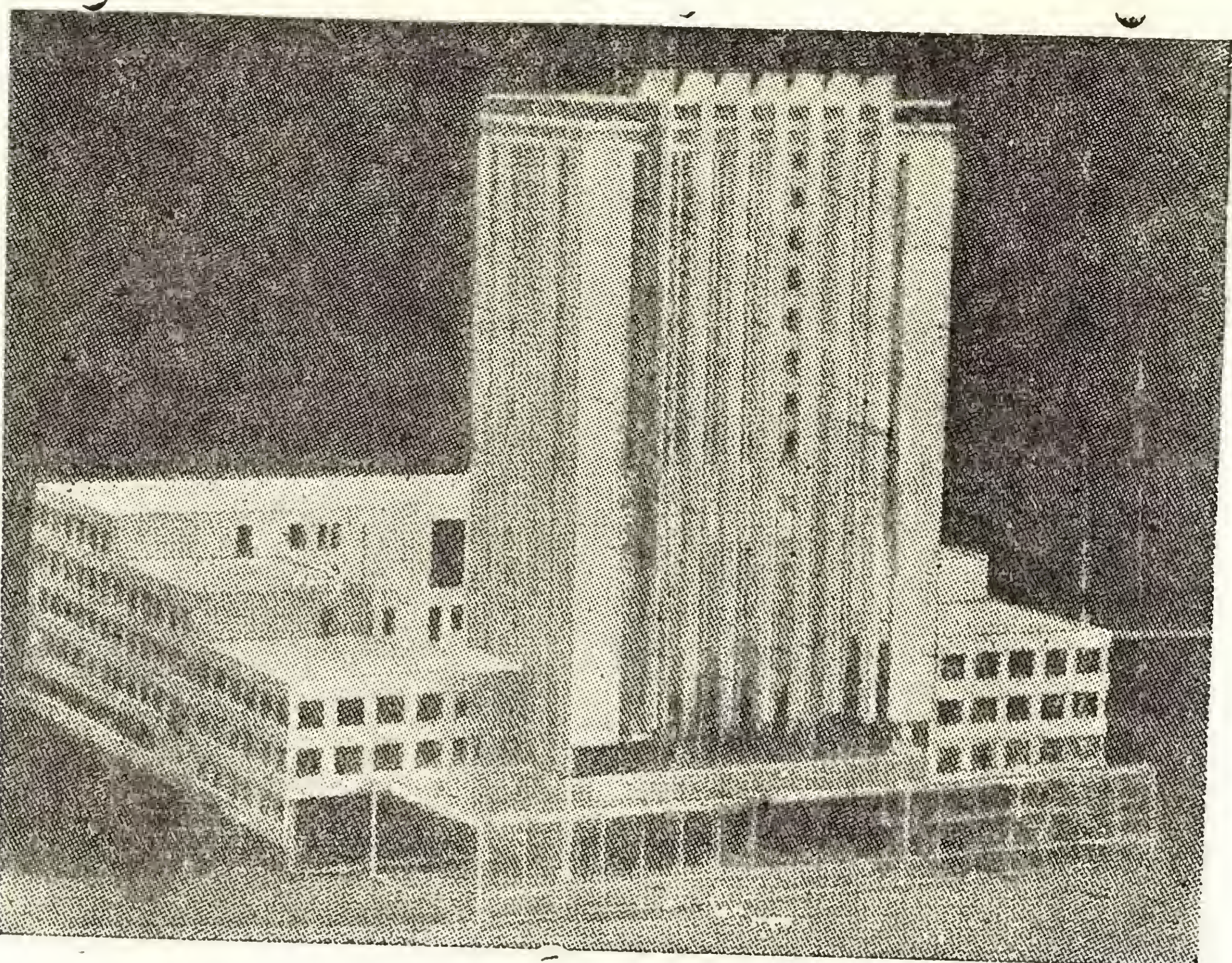
ձեռնարկին այգին... Հանդիսաւոր պայմաններու մէջ տեղի ունեցաւ հայկական բաժնետէր արուեստի այս հայկապատկեր շէնքի մէջ մայրաքաղաքի բաժնետէր հոգի հասարակութեան ներկայութեան: Հանրապետութեան Երեսփոխաններու սովետի նախագահ Բ. Մուրադեան Հայաստանի աշխատանքներու անուանով շնորհակալ խօսքով ներկայ գտնուողները՝ այդ նշանակալից իրադարձութեան առաջ

Թատրոնի նեմաւորան-հանդերձարանը:

Ասով պէտք է բացատրել, որ շինարարներու մեծ խումբ մը պարգեւատրուեցաւ Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն սովետի եւ մշակույթի երեսփոխանութեան պատգուով: Եւ ահա մեր դիմացն է գեղատախտի կոթողը: Հանդիսաւոր տեսք ունի բաժնետէր գլխավոր մուտքը: Հանրապետութեան վասակաւոր նկարիչ Արա Յարութիւնեան մուտքի պատը ձեւաւորուած է սպաւորի խորհրդանշանով մը, որ կը խորհրդանշէ հայ

քի եւ կտրեց մուտքի ժապաւենը: Թատրոնի նեմաւորանները, դահլիճը լեցուեցան մարդոցով: Տօնակաւորէն զարդարուած էր բեմը: Այդտեղ կը գտնուէին Գ. Սունդուկեանի անուան բարձրագոյն գեղարվեստի դպրոցի սանդղակները, անուանի դերասաններ, արուեստի գործիչներ, կուսակցութեան եւ կառավարութեան ղեկավարներ: Գ. Սունդուկեանի անուան բարձրագոյն գեղարվեստի դպրոցը (Շարք. տես էջ 4)

Երևանի մեջ կառուցվելիք կենտրոնական ցամաքային շենքի նախագիծը

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ Հ.Մ.Մ.Ի ՅԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դամասկոսի Հ.Մ.Մ.Ի ընդհ. ֆաբրիկայի ընկ. Գրիգոր Գրիգորյան, Պեյրուբի (Արարատ) մարզական բոլակիցին բրած է հետևել յայտարարությունները։

— Վերջերս մեր ակումբը օժիտվելով նոր արդիական սրահով և բեմով, կենտրոնական արարատում ու սրահին լիակատար կահույքով մեջ, այլ բարեկարգումներով կողքին՝ գլուխ հանուեցան ի գին մեծ հիգերու և զոհողություններով։

Յուրիսին «Բանները» տունակատարուեցաւ նոր սրահին մէջ, նոր բեմին վրայ, ժողովուրդի բոլոր խաւերէն հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, և ձեռնարկը իր յուզիչ խորհրդադապատկերներով, արժանացաւ դամասկոսական անվերապահ գնահատանքին։

Այժմ, ըստ մասնաճիւղերէ Դամասկոս Ժամանող Հ.Մ.Մ. ակաւնները ակումբին մէջ կը գրտնեն բոլոր հանգստաւէտ պայմանները՝ հոգեկէն և ֆիզիքապէս թարմանալու համար։

Տիրացանք սկաուտական նոր տարազներու. այժմ մեր սկաուտները ամենէն ներկայանալիներն են թէ՛ դաշտերու վրայ, թէ՛ պաշտօնական տղանցքներու և թէ՛ արշաւներու ընթացքին։

Մեր հիգերը լարուած են մեր մարզական ընտանիքը բազմացնելու։ Ներկայիս 15 նոր անդամներու և 25 սկաուտներու յաւելումով մեր մարզական մասնաճիւղին թիւը կը հասնի 210-ի և բոլոր երաշխիքները ունինք, որ մինչև տարեվերջ 300-ի հասնի մեր անդամներուն և սկաուտներուն թիւը։

Մեր սկաուտական խորհուրդը կը մնայ նոյն կազմով։ Սուրբական սկաուտական խորհուրդը մեզի կը ղեկավարէ։

ՄԻ ԱՆԳԱՍ...

Մի անգամ Լիսթի մօտ եկաւ մի երիտասարդ երաժիշտ, որը ձգտում էր յաւերժացնել իր անունը։ Նա ցոյց տուեց մի ստեղծագործութիւն և խնդրեց մայեսթրոյի կարծիքը։ Լիսթը վերադարձրեց նոթաները, ասելով։

— Ձեր երաժշտական ստեղծագործութիւնը իրօք շատ նոր և գեղեցիկ բաներ է պարունակում։

— Կարծո՞ւմ էք, յարգելի մայեսթրօ, ուրախութիւնից կազգեց պատանի «տաղանդը»։

Սակայն Լիսթն ընդհատեց նրան։

— Միայն թէ ափսոս, որ նրանում գեղեցիկը նոր չէ, իսկ նորն էլ գեղեցիկ չէ։

Յողովուրդը, երէցներու և կրտսերներու ցուցաբերած զոհող. ոգին՝ մարզական և մշակութային պարտաւորութիւններուն հանդէպ, այն աստիճան կը բաւարարեն պետական քննիչը, որ վերջերս իր տուած այցելութեան, խոստացաւ բարձրացնել տալ միութեան համար սահմանուած պետական նպաստը։

Որպէս անկախ մարզական կազմակերպութիւն, ուղղակի կը յարաբերինք Սփիւռքահայութեան հետ Հայաստանի մշակութային կապի կոմիտէի հետ և մեզի անհրաժեշտ մարզական գոյքեր և գրական հրատարակութիւններ կը խնդրենք անկէ։ Վերջերս ստացանք հայկական նոր երգերու 30 ընտիր սկաւառակներ։

Յուրիսը պարբերական, ուր ցոյնան մեր ջանքերուն արդիւնքները։ Պարբերութիւնը մը ձեռք ձգելու գաղափարը վաղուց կը փայփայէր զեղակար մարմինը, որ ներկայիս կը խորհրդի մէջ պատասխանատու վերին սարմնին։ Մենք այդ խմբագրութեան մը մեր գործունէութեան արձագանքները լոյս կ'ընծայենք։ Ներկայիս ջանք չի բնայտիւր «Արարատ» օրաթերթին սպառումը բազմապատկելու համար՝ մայրաքաղաքիս հայ հայրենասէր զանգուածներուն մօտ։

Յարգ. Հ.Մ.Մ.Ի անունով ունէ անդամ Հայրենիք մեկնած չէ, որպէս պետութեան հիւրը, սակայն, յառաջիկայ տարի կը կարգադրուի այս յոյժ կենսական հարցը։ Միւս կողմէ հայրտանքով կրնամ տեղեկացնել թէ արդէն 10 հայ երիտասարդներ մեր մարզական կազմէն, տարիներէ ի վեր կ'ուսանին Հայրենիքի մէջ, գաւազան մասնագիտութեանց տիրանալու և ապագային արտերկրի ազգապահպանման գործին նըւիրելու համար։

Դամասկոս Թ.Ղ.Ս.Ա.Կ.ԻՅ

Օ Մ Ս Ր Խ Ս Յ Ե Ս Մ Ի Դ Ա Ռ Ե Ա Կ Ն Ե Ր Ը

- ՌՈՒՊԱՅԱԹ -

Հետևողութեամբ Գ. Փառնակի, Արամ Չարգի և Լեւոն Մետրոպի քարգմանութիւններուն։

186

Քու վեճ կամով ծառայ խայտաւ սեղծեցիր Հարիւրամեայ կեանք մը երկար պարգևեցիր, Պիտի փորձել, հարիւր տարի գեղ կրկին... Տեսնենք զօրեղ՝ մեղքս է քե ոչ սերը փոխին։

187

Թուս ֆալափի աւերակին քառած բուն սեւ Ռսն եր դեր Բեյ Բեյուսի գանին վերէ, Ու անկեցան զլիսուն կ'ըսէր։ Աւաղ արքայ՝ Պալաւ, հիւրեր, խնջոյք ժըխտ ու՛ր են հիմա։

Մանօք.

Թուս՝ Պարսկաստանի մայրաքաղաքն էր, Ֆիրդուսի հոն բնակած է։ Անոր աւերակներէն քիչ բան կը մնան հիմա։ Քեյ Բեյուս՝ հին հերոս պարսիկ քաղաւոր մըն էր։

188

Չայն մը կանչեց արաւոյսին, զինեռունէն. — Ոսէի ելէք, արեւոյնքէ՛ր խման գեղէն, Ու լեցնենք մեր բաժակը «չուրով կեանք»։ Ձեր կարն կեանքին բաժակները դեռ չյորդած։

189

Հոսը վարդին, գաւառն հովին անոյց է, Գեղ հուրիս բոյր շունչին անոյց է, Մեկն էր որ անցաւ զբնաց անոյց չէ։ — Անցեալն մոռցիր՝ ներկան միայն անոյց է։

190

Երազիս մեջ իմաստութիւնն ինձի բաւ. Գունն ոչ ոքի երջանկութիւն քե չբերաւ։ Այն ի՞նչ որ է զոյգը մահուան ինչու կ'ընես. — Ըմպէ՛ր զինքն զի ընդ երկար պիտի նիքես։

191

Չար սիրունիս — քոզ վոսիս չափ երկար ապրի, Նոր ապացոյց իր կարն սիրոյն, այսօր տուաւ, Ակնարկ նետեց աչքիս մէջը ու հետացաւ։ Ըսել ուզեց — Դեռ կը յուսա՞ս, խնձր ես իրաւ...

192

Յիշէր դրախտին նեկսարհոս գեթ Բօսք Անոր սիրոյն ծախս փաքքոյ, գրիչ գիրքեր, Ան փոխառէն զինքն կու՞ծ խրճի անվախ։ Մընացածն ալ բոցերուն տուր, անհոգ ուրախ։

Քօսք՝ դրախտի գեթ, որուն մեջէն զինքն կը հոսի։

193

Հրաժարիմ իսկ՝ բիւր մեղքերէս, խրմիւնն ոչ։ Ձեզի քողօն բոլոր ինչեքս, բայց զինքն ոչ։ Պատահի, որ դառնամ մի օր հաւաստաւոր։ Երբեք մոգին ծախած զինքն չեմ լքեր ոչ...

Մոգ եւ զինեպան բառերը հոմանիւ են հին պարսկերէնի մէջ

194

Երբ աշխարհին անցուղաւոր ես կը դիմեմ Մեծ զարմանքով, խոր կսկիծով կը նեմարեմ — Թէ մարդն անմիտ՝ երջանիկ չէ արեւիկե տակ։ Մինչ կան կողմին՝ կիսն ու գինին, մարդն ու առուակ։

195

Չուրք գետին, հովը դառնին ինչպէս մեջէն Օր մ'ալ անցաւ իմ ալ կեանքիս կարն օրացնէ, Երկու օր կայ որուն հոգը մեկն չ'ելլէր։ Մեկն որ անցաւ եւ վաղը որ չէ եկած դեռ։

196

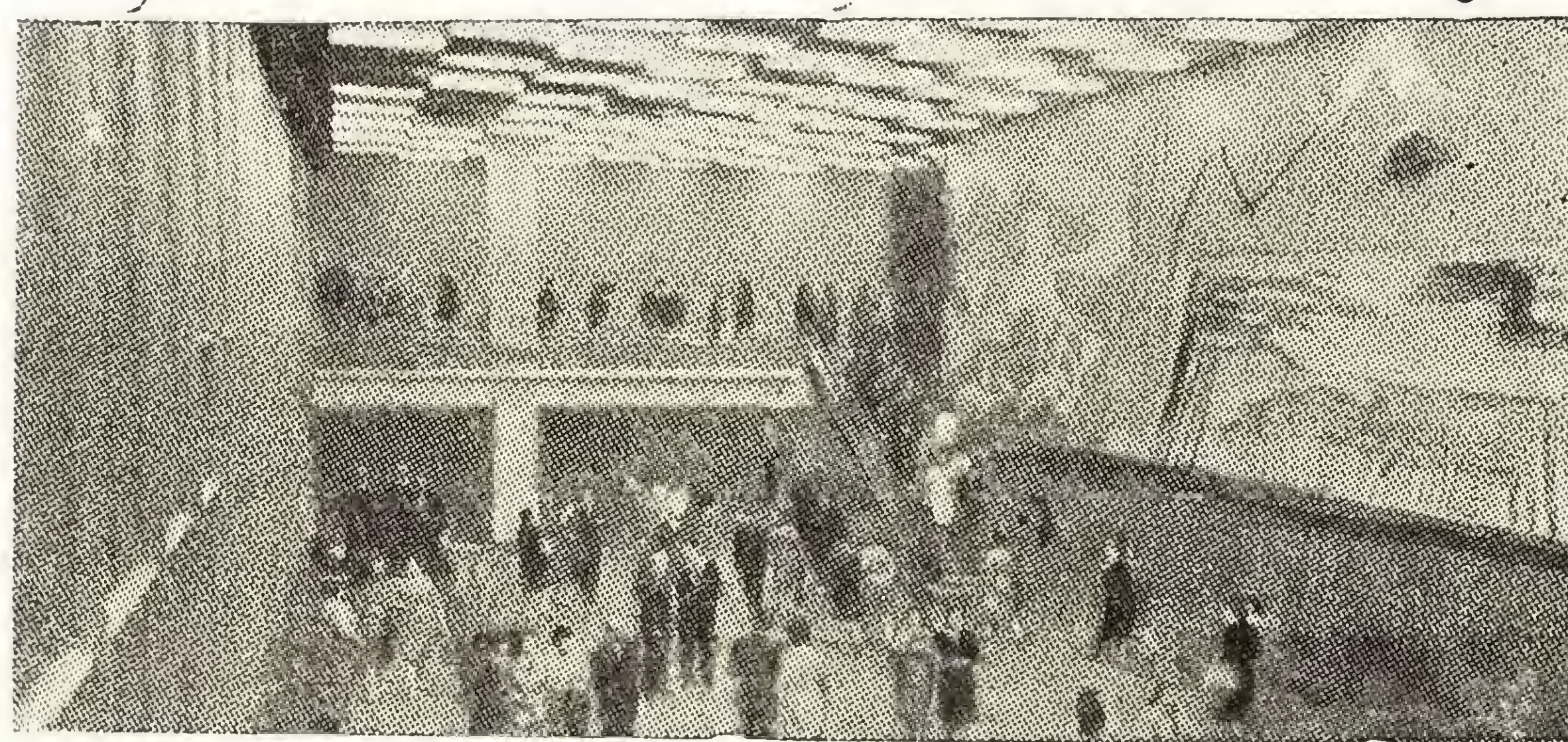
Օրեմքս է, ուրախ գուարք ըլլալ խմող, Հաւաստ է, ոչ անհաւաստ, ոչ հաւաստող, «Ի՞նչ նուր տա՞մ չար հարս բախտիս երբ հարցուցի։ «Ուրախ, գուարք սիրելի, բաւա, բաւ է ինձի»։

Աղեքսանդրիա

Տաղաչափեց ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

ԱՐՈՒԵՍԻ ՆՈՐ ԿՈՐՈՂ

(Շարունակութիւն Գ. Կոյն)

Թատրոնի նեմաստանը

ման նուիրուած ջերմագին ողջոյն-ներով հանդես եկան արուեստի գործիչներ եւ գրագէտներ։

Իրենց ոգեւունչ խօսքերով անհմ գեղեցիկ այն մեծ հոգատարութիւնը, որ սովորաբար արուեստի զարգացման նկատմամբ կը ցուցաբերէ սովորական կառավարութիւնը։ Ընդգծեցին՝ որ Գ. Սունդուկեանի անունը սրամաղիկական ակադեմիական բարձր քե՛ն նախադասեց։

սական ձեւաւորման եւ քե՛ն բաւարական արուեստի ժամանակակից պահանջներու ճշտակեցնէն ստացած է իրեն վայել ճեմ մը եւ վաւարաւորութիւն յայտնեցին, որ յարմարաւորութիւնը նոր պայմաններուն մէջ, սունդուկեանցիները պիտի տան հասարակութեան այնքան անհրաժեշտ ժամանակակից, խանդավառող նոր բեմադրութիւններ։

ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻՆԻՔԸՆԻ ԵՒ ՔԵՆԸՏԻ

ԿԵԱՆՔԻ ԴԻՊՈՒԽԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵԻ ԱՊՇԵՑՈՒՑԻՉ ԶՈՒԳԱԴԻՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Միացեալ Նահանգներու եւ Կու Նախագահները՝ Լինքըն եւ Քենեդի պարտաւորեցան զբաղելու քաղաքացիական իրաւունքներով։ Լինքըն ընտրուեցաւ 1860ին, Քենեդի ընտրուեցաւ 1960ին։

Երկուքն ալ սպանուեցան Ուրբաթ օր մը, իրենց կրիներուն ներկայութեան։

Իրենց յաջորդները՝ երկուքն ալ ձանաթն կոչուող, Հարաւի ժողովրդավարականներ եւ Նախկին ձերականտակներ էին։

Լինքըն ձանաթն ծնած է 1808ին, Լինքըն Պ. ձանաթն 1903ին։

Ձան Ուրբաթ Պուլ (Լինքընի սպանիչը) ծնած էր 1839ին, Լինքընը ծնած էր 1939ին։

Հարվի Օսուալտ (Քենեդիի սպանիչը) ծնած էր 1939ին։

Պուլ եւ Օսուալտ երկուքն ալ սպանուեցան դատուելէ առաջ։ Պուլ եւ Օսուալտ անժողովրդէն։

Շուս կը ցալիմ, հոգեւոր եղբայրներս, ասոր յաւաղիմութիւն կ'ըսեն։

ԱՐՇԱՆՈՅՍԷՆ ԱՌԱՋ

(Շարունակությունը Ռ. Էջեն)

անցյալը համար: Դարձում է մեր ալ եւ արդէն անկենդան մեզ հասցուցին ընկերութեան կեդրոնը:

Իջանք վար, անխօս նայեցաւ ինծի եւ «անպայման պէտք է տեսնուինք», ըսաւ, երբ փափուկ մատները կը հեռացնէր ափիս մէջէն: «ուրեմն, խօսք կուտա՞ք», աւելցուց:

— Տեսնենք, ըսի, կը ջանամ... Ձեմ գիտեր ինչ պատասխանեմ, մտքերս շփոթ են, կը հրանամ ձեր հօր եւ իր «գինուոր աղջկան», որ պատրաստ է ամէն վայրկեան հայրենիքի համար նահատակուելու: Նայեցաւ դէմքս, աչքերուն մէջ ժպիտ կար եւ... արցունք...

Կէսօր էր երբ բաժնեկցանք իրարմէ: Իր պայուսակը տեղաւորեցի փոքր ինքնաշարժի մը մէջ. կրկին նայեցաւ ու այս անգամ չկրցայ հասկնալ թէ իր ժպիտը դառնութեան թէ անբնական տալուածութեան մը համար էր: Ընդհանրապէս ու մեկնեցաւ...

Տարի մը ետք, երբ նոր հոգեպէս թրծուած Ռուշտիաներու թիւը բոլոր երկիրներու մէջ կը շատնայ ու կը բազմապատուի, երբ կեանքը հսկայածաւալ իր յառաջընթացը կ'ապրի, երբ ամէն կողմ նոր երկրներէն նոր մարդեր հրապարակ կուզան իրենց ափ մը հողը պաշտպանելու համար, կը յուզուիս պահ մը, որովհետեւ ըստ ժողովուրդի անցեր է այս ուղիներէն, դառն վիշտերով... ու անոնք յանկարծ կը յիշեն անցեալ տարուան աղբիւրը, ու տեսարանիդ մէջ անոր տունը փողոցի թիւը աչքիդ կը բախի: Կը քալես վախով, ոչ համարձակ քայլերով, գիտնալով հանդերձ իրենց տան թիւը, կը

հարցնես մօտիկ ձեր խանութպանին, որ կը նայի տարակուսանքով դէմքիդ եւ սակայն չի կրնար հասկնալ ներքին աշխարհէդ լայնցող ու տարածուող ապրումներդ եւ սովորական ձեւով մը կ'իմացնէ քեզի թէ՛

— Ռուշտիան, Համտի մեծ աղջիկը, կը ցաւիմ սիսի...

— Ի՞նչ կայ որ, հարցուցի ես, չկարենալ զսպելով շփոթութիւնս:

— Մեռա՛ւ, գոչեց մարդը, մեռաւ ծննդաբերութեան ատեն...

Համարձակութիւնս պահ մը թափ տուաւ քայլերուս, արագ քայլերով մօտեցայ իրենց տան, սակայն քանի մը վայրկեան սպասեցի սանդուխներուն մօտ, քանի՜ մը վայրկեանը դող տուաւ ոտքերուս, ապա վեր ելայ: Դասայի փողոցն էր, թիւ 86, երկրորդ դարկ... չկա՛ր Ռուշտիան, կլոր դէմքով, անկեղծ նայուածքով եւ սիրուն աչքերով աղջիկը... Սեւ քօղը դէմքին բարի գիրով կ'իյնէր բացաւ դուռը: — Զո՞ւ՞՞ կ'ուզէք, ըսաւ հաստա շեշտով մը:

— Եկած եմ ցաւակցութիւններս յայտնելու Ձեզի, գոչեցի, ես շատ յարգանք ունէի Ռուշտիայի հանդէպ, թէ մէկ անգամ միայն խօսած ըլլամ հետը: Կը սիրէի իր մէջ զաղափարական աղջիկը...

Մայրը ներս հրամցուց զիս, պատին վրայ սպայի տարազով խոշորցուած նկարը կար սուրբացի հերոս Օմար Համտիի, քովը՝ Ռուշտիան զինուորի հագուստով, կը ժպտէր... Սովորական կահաւորում մըն էր, երբք բոյրերը դպրոց գացեր էին, անկիւնը դաշնակ մը կը հանգէր վրան մոմակալ մը՝ կարմիր մոմերով — Նախագահին նկարը առանձին գուրգուրանքով մը

բիւ վրայ պատմեց Ռուշտիային մահուան պարագաները:

— Գոհ էր Ուսիկայէն, նոր գործի մտած էր, ամուսնանալէն ետք հոս կ'այցելէր մերթ, ուրախ էր որ զաւակ պիտի ունենար եւ անունն ալ հօրը անունը պիտի դնէր... Տունը շտկած էր եւ կը մտածէր ապագայի բոլոր արարներուն միասնական ընտանիքի մաս կազմելուն մասին: Ծննդաբերութեան՝ բժիշկի ուշացելուն պատճառով թունաւորուեցաւ: Իր ծննդաւ, փղծկեցաւ մայրը:

Տրամադրութիւնս խանգարուած էր, ոտքի ելայ: Ասկէ, ըսի, ցոյց տալով իր նկարը, չունի՞ր աւելի փոքր օրինակ մը...

Պահարանն հանեց եւ՝ «առէ՛ք» ըսաւ: Նայեցայ. միշտ նոյն ժպիտը, ժպիտ մը սակայն՝ որմէ մարդկայնական զօրաւոր սէր մը կը բխէր: Ռուշտիան էր որ հիմա կը բազմանար. կը դառնար ամբողջ, կը դառնար իգական սեռը ամբողջ չարիքի դէմ պայքարի ելած:

Մխիթարական քանի մը խօսք եւ անգոր յուզումով մը աստիճաններէն վար իջայ, վերջին անգամ նայուածք մը եւս պատշնելով իրենց տան լաց ձգուած պատուհաններուն՝ նկարը սեղմած ափիս՝ մայթին վրայէն յառաջացայ:

Դուրսը՝ եռուզեւ եւ ամբողջ: Փոքր Սախի կուռղներուն ի նպաստ կոչեր... Ժողովուրդը կայսերապաշտութեան դէմ լուրջ գնդակներ կ'արծակէր եւ խանդավառ ծափեր կ'ընդմիջէին ճառախօսը:

Ճառէն յետոյ երիտասարդներ ու երիտասարդուհիներ կը տողանցէին... Անոնց մէջ էր նաեւ Ռուշտիան...

1958

ԲՈՇԿԱԿԱՆ

Հեռատեսիլը եւ Երախային Առողջութիւնը

Ներկայիս կը թափանչուի հաստատութիւններու և ծնողներու գլխաւոր մտահոգութեան նիւթը կը ծառայէ հեռատեսիլի առջեւ ժամերով իրենց զաւակներուն ժամանակ անցընելու պարագան:

Պէտք է թոյլատրել երախաներուն, որպէսզի իրենց ժամանակը անցընեն դիտելով հեռատեսիլի յայտագիրները: Թէ ոչ, Ռուքանով ֆլապապ կ'այգ' երախաներու առողջութեան: Այս մասին «Երեկոյեան Յեռան» թերթին մէջ շահեկան յօդուած մը տարադրուած է բժշկադիտութեան թեման: Գլուշկովա, Աւելորդ չէնք նկատել կարեւոր հատուածները սոյն յօդուածին՝ ներկայացնել մեր ընթերցողներուն:

Զարմանալի չէ, որ նոյնիսկ փոքրերը գէթ կէս ժամով ամէն օր հեռատեսիլի առջեւ ժամանակ կ'անցընեն:

Որքան երախաները կը մեծանան, այնքան աւելի ժամանակ կը տրամադրեն դիտելու այս հաճելի յայտագիրը:

Շատ մը ծնողներ հարց կու տան թէ ի՞նչ ֆլապ ունի հեռատեսիլը, չէ՞ որ փոքրիկը շատ մը հեռաբերական բաներ կը սորվի դիտելով:

Պէտք չէ մոռնալ, որ փոքրերը 5-6 ժամ դպրոցէն ներս, ապա 2-3 ժամ տունը դասերով կը զբաղին: Իսկ բարձր դասարանի աշակերտները 11 ժամ կը զբաղին իրենց յաջորդ օրուան դասերու պատրաստութեամբ:

Մտքերը յոգնած են լարուած աշխատանքէն: Եւ հետեւեալ փոքրիկը կարծեւ ունի հանգիստի Պատանին այս մարզին մէջ կրնայ հանգստանալ սփորի զանազան խաղերով, որովհետեւ սփորը օգտակար է աճող օրկանիզմին: Սփորը կը զարգացնէ մարմինը՝ դիմադրականութիւնը և շիջեցնու հանգստութիւնը կը պարգեւէ:

Բայց ի՞նչ կը պատահի, եթէ տղան անմիջապէս դպրոցէն վերադարձին նստի կապոյտ էֆրանի առջեւ: Զիշդ է թէ ծնողներու համար, հանգարտ նստած տղան նուազ տաղտկալի է իր պոռուք-պոռուքով, հարցումներով, կոտորել — թափելներով, սակայն գիտնականները պարզած են որ դասերէն անմիջապէս ետք, երբ պատանին կը դիտէ հեռատեսիլը, իր յոգնութիւնը ո'չ միայն չի նահանջեր, այլ ընդհակառակն կ'աւելնայ:

Հեռատեսիլը դիտող մանուկը պարտաւոր է լարել իր մկտքն ու ուշադրութիւնը, եւ այդ բեռը շարունակաբար պարտաւորութիւնը յանձն կ'առնեն գլխուղեղի կեղեւի բջիջները, որոնք յոգնած են դասաւանդութենէն յետոյ: Այս պատճառով ալ պղտկները երբ նոյն օրը գլուշկուած են սինեմայի, հանրազգի կամ թանգարանի մէջ, յարմար չի նկատուիլ երեկոյեան դիտել հեռատեսիլը:

Տպաւորութիւններու գերբեռնաւորութիւնը վատ կ'ազդէ մանկական օրկանիզմին, մասնաւորաբար ջղային դրութեան վրայ: Երախան կը դառնայ դիւրագրգիւ, գէշ կը քնանայ, առտուն դժուարութեամբ կ'արթնայ և անքնութիւնը արգելք կը հանդիսանայ իր դասերուն ուշադրել հետեւելուն:

Ուրեմն երախաները պէտք չէ՞ դիտեն:

Կարելի է թոյլատրել, որ անոնք արձակուրդի օրերուն և կիրակի օրերը դիտեն, պայմանաւ որ յայտագիրները յարմար ըլլան

Կ Ե Ղ Ծ

ԹԷ

ԱՆԿԵՂԾ

Գիտենք որ ազգային անդուզական հերոս Զօրավար Անդրանիկ իր յեղափոխական առաջին կրթութիւնը ստացաւ Շապին Դարահիսարի Հնչակեան Մասնաձիւղին մէջ և իր խիզախութեամբով հերոսացաւ:

Գիտենք որ համախառն շրջանին մեր հերոսական պայքարները դիւր չեկան պահպանողական տարրին, և եղան անոնց յարձակումներուն թիրախ:

Անդրանիկ հայութեան ծառայութեան իր ուխտին մնաց հաւատարմիւ, երբ ան դուրս եկաւ Հնչակեանութենէն՝ Սասնոյ ձախառամարտէն ետք՝ և գործեց Դաշնակցութեան դրօշին ներքեւ:

Հնչակեանութիւնը հայութեան ծառայող ճշմարիտ մարտիկներուն հանդէպ եղաւ ուղիղ, յարգալի, և սիրեց զանոնք, հոգ չէ թէ անոնք հեռացան իր դրօշէն ու անցան տարբեր դրօշի ներքեւ:

Դաշնակցութեան մէջ Անդրանիկ թէեւ սիրուեցաւ մաքուր, հայրենասէր շարքայներէն, որոնք անով հպարտացան, սակայն վերին ղեկավարութենէն արհամարհուեցաւ, իր ճշմարտախօսութեան համար: Ան տեսաւ իր շուրջը անհամակիր, գաւազնող տարրեր — Համալսարանային Առաջին Պատերազմի վաղորդային Պոլսոյ մէջ, Կամաւորական Շարժման տարիներուն, և մանաւանդ՝ Հանրապետական Հայաստանի շրջանին, երբ իր հեռատեսութիւնովը ջանաց հասցնել դաշնակ ղեկավարութեան՝ Թուրքիոյ անուղղելիութիւնը և Ռուսաստանի մէջ ստեղծուող նոր կարգերու հայութեան նպատակը ըլլալու հանդամանքը:

Քանի կը տարի է որ «Հայրենիք» թերթը մասնաւոր թիւ մը կը նուիրէ Անդրանիկը գովաբանելու, «ոգիկոչելու հերոսը մեր ժամանակակից ազատագրական պատմութեան» և «ազնիւ խղիւղներու առաջնորդող այն կախարհական ուժը, զոր անձնապէս և ընտրեալ հերոսներ միայն կ'ունենան»:

«Հայրենիք» այսպէս գրեթէ առաջ՝ պէտք էր իր ընկերները անարգանքի սխեմին գամէր, որպէսզի ընթերցողը հաւատք ընծայէր իր գլուշկեան և ո'չ թէ նկատէր կեղծաւորութիւն, երբ այսօր ողջ Սփիւքաւայութեան և Սովետական Հայաստանի կառավարութեան խոր յարգանքին և սիրոյն կ'արժանանայ Զօր. Անդրանիկ:

Ինչ կ'ըսէ հետեւեալ հետազոտող, որ «Հանրապետական» Հայաստանի կառավարութիւնը՝ այսինքն դաշնակ վերին ղեկավարութիւնը քաշած է ոճրագործ էնդերին, 1918 Յուլիս 17ին:

Նորին գերագնացութիւն մեծագոյ Օսմանեան կառավարութեան զինուորական միջնաւէտ էնդիէր փառային

Կոստանդնուպոլիս
Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութիւնը պատիւ ունի յայտնելու ձեռք գերագնացութեան, յանուն մեր բարեկամութեան, իրազեկ դարձնել ձեռք այն մասին, որ Անդրանիկ փառաւ խուսափել է մեր կառավարութիւնից, իմանալով, որ զինուորական դասի պիտի եմբարկուի մեր զինուորական միջնաւէտ չեմբարկուելուն համար:

Անդրանիկ փառաւ ճակահանքակ հայերից կազմել է առանձին զօրաբանակ, նպատակ ունենալով անցնել Զուլֆայի կամուրջը եւ Խոյի ու Սալմասի շրջանում միանալ Վանից ցանցաւոր ժողովուրդին: Նա մտադիր է ուժեղ բանակ կազմել, սեղծել սեպարատիստ պետութիւն եւ յարձակուիլ ձեռք վրայ, ինքզինքն անմիջապէս անցնել նրան վերջնականապէս ջախջախելու համար:

Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան
Նախագահ Յ. Քաջազմանի
Հայաստանի Հանրապետութեան զինուորական
Մինիստր՝ Արամ փաշա Մանուկեան
Հայաստանի կառավարութեան խորհրդի
Նախագահ՝ Սահակեան

Այս անիծապարտ հեռագիրը՝ զոր արտագրեցինք «Առաջին Համալսարանային Պատերազմը եւ արեւմտահայութիւնը» հատորէն, հրատարակուած էր Երեւանի մէջ 1965ին, յիշեցնելով որ Դաշնակ կառավարութիւնը էնդիէր ոճրագործին, որպէսզի «վերջնականապէս ջախջախէ» Անդրանիկը և անոր հետեւող հարիւր հազարաւոր հայութիւնը, որ թրքական եւթադանէն հրաշքով հողապարտ է:

Այս տողերը պիտի չվերարտագրէինք, եթէ «Հայրենիք» խմբագիրը Անդրանիկի «անմոռանալի և պաշտելի անուն»ին և անոր «հմայք»ին մասին խօսելէ առաջ՝ անոր թանկագին կեանքը ոճրագործ էնդիէրի յանձնող իր ընկերները խարանդար արգարտութեամբ:

Բայց քանի որ խուսափած է այդ ընկէ, գրածը կեղծք մը ըլլալէ չի դադարի բոլոր հայրենասէրներու աչքին:

«Հայրենիքի Ձայն», Երևան

ՀԱՐՍ ԱՂՁԻՆ

ԳԵՂԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Արի թագին հարս առինք Ոստանիկինց Կոստինէն, որ Հայկ հօրեղորօս կինը եղաւ: Հա-գիւ առանձնեց էր երբ եկաւ մեր տունն ու առաջին օրէն զինք Հարս Աղջին կոչեցինք, հետեւեալ մեծ մօրս օրինակին:

Նոյն գիւղէն էինք, Հարս Աղջին սակայն կատարեալ օտա-րական մը դարձաւ տունին մէջ. ոչ ոքի հետ կը խօսէր, բայց երբ մինակ ըլլար, չէր քաշուեր ինձմէ. միայն թէ աչքերը թաց կ'ըլլային: Ձեր ուղեր մարդ տեսնէ իր լացը: Լուրջ, պատիժ կրող աշակերտուհի մը գիմարեալ կ'առնէր տնեցիներուն առջև ու ես հոգեւորս կը լը-ճայի վրան: Երբեմն՝ մասնակից ալ կ'ըլլայի իրեն...:

Կրտսերագոյն անգամն էի տունին, Հարսին էջ տալիքը հա-գիւ: Ձէի հակնար թէ ինչ յա-նգանք կամ չարութիւնն էր գործեր Հարս Աղջին, որ զինք բաժնեւէր էինք ծնողքէն. եթէ ձեռքս դարձ-զինք անպատճառ իր տունը կը ճամբէի:

Պատիկ մը կը նախանձէի իրմէ. գաղտնի վախ մը ունէի թէ այժմ իմ տեղս՝ Աղջին կը սիրեն: Բայց իր լացին, ա՛խ, չէի դիմա-նար: Ու ահ, միշտ ու միայն իմ ներկայութեանս կ'արտասուէր:

— Մի՛ լար, Աղջի, ի՛նչ ուղես բերեմ մօտանէս:

— Սո՛ւս, կ'ըսէր, ցուցամատը պզտիկ բերանին տանելով. սո՛ւս, չտեսնեն հետ խօսելիք:

— Արգիւտած է:

— Ո՛ւշ:

Ձեռքով շան կ'ընէր որպէսզի իրեն մօտենամ ու՛:

— Զգո՛յ՛, պէտք չէ խօսիս հետս: Անօթեցայ, քիչ մը յօշուած հոռւ միս կը բերեմ...:

Կը վազէի իր ապսպրանքը կատարելու:

Սմինքէն հրաման կ'առնէր և իրաւունք չունէր պատասխանելու: Միայն ե՛ս էի, որուն Հարս Աղջին ազատ ազատ հրաման կ'արձակէր, յաճախ շատ անուշիկ կերպով:

— Արսէն, այսօր ծիրան կ'ուզեմ:

— Գլխուս վրայ, քորիկի ձան, բայց դեռ շատ խալ է:

— Այն ատեն, հոգիդ դուռ-պան, շատ հաւաքէ:

Խոսիւ արգիւտած էին այգիէն անժամանակի պտուղ քաղելը. «Խալ պտուղին համար չէ, կը բացատ-րէին ինձի. մեղք է — ծառի՛ն»:

Ես կը յաջողէի սակայն գրե-պաններս լեցուցած պարկուկը առանց բռնուելու իրեն տալ:

Կ'առնէր ծիրանին իր դողող ձեռքով, ձակատս պաշտիկ մ'ընէր ու անմիջապէս սուգաբեր մէջը կը փաթէր և ծրարն իբր թանկար-ծէք առարկայ կը պահէր բարձին տակը, ուղածին պէս ուտելու հա-մար սհաս պտուղէն:

— Թի՛ւս չէ՞...:

— Շատ պաշտէր է, կ'ըսէր հատ մը համոտեցնելով:

Կը զարմանայի թէ ինչո՞ւ չէր թիւսեցներ զէմքը: Բա՛նու-թիւս կը նկատէի ասիկա, ինչպէս, հերոսութիւն կը կարծէի ամէն ինչ իր վրէժը եր իմ ուժէս: Ու Առաջին օրերու նախանձ՝ հիացման կը փոխուէր տակաւ:

Կ'ատէի ծխախոտը, որուն ոչ բարկ հոտը կը սիրէի, ոչ ալ լե-ղութիւնը ու կը զմայլէի երբ Հարս Աղջին օրը քանի մը տասնեակ գլանիկ կը փաթէր մեծ մօրս, իր զէմքին վրայ երջանիկ արտայայ-տութիւն մը ձեւացնելով:

— Կը մեռնիմ, հոգի՛ կու տամ ծխախոտին, կ'ըսէր ինձի,

սիրարէթ չինելը միա՛կ ձեռն է ատոր հա՛մն առնելու:

Յարգանքի համար լոկ, Հարս Աղջին օտքի և ժամեր շարունակ կը սպասէր գիշերները, եթէ ուզէր քնանալ խալ, մինչև որ արտօնու-թիւս ստանար՝ «Կրնա՞ս երթալ»: Կը կարծէի թէ ինք պարտաւոր էր այս բաներն ընելու, պարզա-պէս սրբիհետեւ Հարս Աղջին էր:

Ծուրա գիշեր մը ամէնքը գացեր էին պառկելու, մնացեր էինք մեծ հայրիկս՝ Հաճի Աղան, Հարս Աղջին ու ես:

Պատմութիւնը՝ սովորականին պէս, մեծ հօրս մարտիկի օրերու արկածները խորհրդանշանաբար շարունակուեցին: Ե՛ս միայն իր ամենէն հաւատարիմ ունեցողին էի: Միւսները գոց գետնին իր քանկքները, սրբաւ չկոտորելու համար սակայն՝ կը լռէին: Ժա-մանովը երբ յառաջանար, մէկիկ մէկիկ կը քաշուէին իրենց անկո-ղինները: Մեծ հայրիկս կը տեսնէր, բայց առարկութիւն չէր ընէր, ոչ ալ իր պատմութիւնը կ'ընդհատէր: Ու կը պատմէր, մինչև որ, տա-կաւ, իր աչքերը պզտիկնային — սե ուղիղները գային, ինչպէս կ'ընէինք և անոյժ քուն մը ողորդէր մարմինն ու բերանը բաց՝ զարմա-ցած վիճակ մը առնէր:

— Ետքը, մեծ հայրիկ, ետքը ի՞նչ պատահեցաւ, կը հարցնէի ձեռքովս մշտնով զինք:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, կ'ըսէր աչքերը յանկարծ բանալով, շո՛ւս զէնքս:

— Զէնքդ...

Կ'անդադարեալ թէ ո՛ւր կը գտնուէր ու կը շարունակէր պատ-մել կամ կ'ըսէր:

— Երթա՛նք, պառկե՛նք: Հարս Աղջին կը սպասէր գեռ, շարժելու հրամանին:

Հաճի Աղան պէտք էր, իբր տունին գլուխը, ինք արձակէր այս կարգի՝ արձանները, երբ պատմութիւն պատմէր սակայն, կը մոռնար ամէն ինչ: Եւ զրեթէ ամէն իրիկուն Հարս Աղջին կը ստիպուէր օտքի սպասելու մինչև որ մեծ հայրիկս ընդհատէր իր պատ-մութեան ամենէն հետաքրքրական մասը, երթալ քնանալու համար:

Օր մը, այնքան անոյժ քունը տարաւ, որ մեղքայ մեծ հայրս արթնացնելու և պատրաստ էի ծռնելին վրայ ընկերանալու լրեն, երբ Հարս Աղջին՝ ճարտաստ և յոգնաբեկ (ու ինչպէս ետքն ինձի յայտնեց արդէն) մեր ուշադրու-թիւնը իր վրայ հրաւիրելու ալ-նեղութեամբ յանկարծ շարժուեց:

— Հարս Աղջի, ըսաւ մեծ հայրս, ծայր աստիճան քաղաքա-վար. դնա՛, պառկէ՛, չէ՞ս տեսնե-ր ջուռը եկինք է, ալ ինչո՞ւ կը նստիս: Գիշերը բարի...:

— Ետքը, մեծ հայրիկ, ետքը ի՞նչ պատահեցաւ, կը հարցնէի ձեռքովս մշտնով զինք:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, կ'ըսէր աչքերը յանկարծ բանալով, շո՛ւս զէնքս:

— Զէնքդ...

Կ'անդադարեալ թէ ո՛ւր կը գտնուէր ու կը շարունակէր պատ-մել կամ կ'ըսէր:

— Երթա՛նք, պառկե՛նք: Հարս Աղջին կը սպասէր գեռ, շարժելու հրամանին:

Հաճի Աղան պէտք էր, իբր տունին գլուխը, ինք արձակէր այս կարգի՝ արձանները, երբ պատմութիւն պատմէր սակայն, կը մոռնար ամէն ինչ: Եւ զրեթէ ամէն իրիկուն Հարս Աղջին կը ստիպուէր օտքի սպասելու մինչև որ մեծ հայրիկս ընդհատէր իր պատ-մութեան ամենէն հետաքրքրական մասը, երթալ քնանալու համար:

Օր մը, այնքան անոյժ քունը տարաւ, որ մեղքայ մեծ հայրս արթնացնելու և պատրաստ էի ծռնելին վրայ ընկերանալու լրեն, երբ Հարս Աղջին՝ ճարտաստ և յոգնաբեկ (ու ինչպէս ետքն ինձի յայտնեց արդէն) մեր ուշադրու-թիւնը իր վրայ հրաւիրելու ալ-նեղութեամբ յանկարծ շարժուեց:

— Հարս Աղջի, ըսաւ մեծ հայրս, ծայր աստիճան քաղաքա-վար. դնա՛, պառկէ՛, չէ՞ս տեսնե-ր ջուռը եկինք է, ալ ինչո՞ւ կը նստիս: Գիշերը բարի...:

— Ետքը, մեծ հայրիկ, ետքը ի՞նչ պատահեցաւ, կը հարցնէի ձեռքովս մշտնով զինք:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, կ'ըսէր աչքերը յանկարծ բանալով, շո՛ւս զէնքս:

Վարժէ ոսկիէ լաւ հասկցող մը խօսի իր մասին, իր սիրտին մասին ու լա՛ւ ձեռքի՛ թէ որքա՛ն ներանշակ և բարձրարժեք մարդ է Ոսկերիչ Ոսկանը:

Խնթ թան մը կար այն պաշ-տամունքին մէջ, զոր ունէր Ոսկան՝ Հայրենիքին հանդէպ: Իբր՝ սովոր-ական սէր մը չէր երբեք, դադանի, կրծող ու տանջող կարօտ մը՝ հայրենի հողին ու ջուրին, ժողովուրդին ու արեւին:

Ամէն ժամանակ և հոգ, զգա-ցում և սէր կերպով մը պարպուէր էին այս մարդուն հոգիէն և գլու-խէն՝ տեղ բանալու համար միայն ու միայն հայրենապաշտութեան:

Ծանօթանալու համար Ոսկա-նին, բարձրացայ մինչև իր խո՛ցը՝ որ կը գտնուէր հին շէնքի մը տա-նիքը. մենաստան մը՝ կտրուած քաղաքին վերելուէն:

Կարծեց թէ յաճախող եմ ու մերժեց հետս խօսել: Դժկամեցաւ իր սենեակը տանիլ զիս ու պա-տեղեակեց՝ թէ չես ուր տեղ չկայ:

— Հա՛, չէ, հայրենակից,

ոտքի վրայ կը խօսէի:

— Ո՛ր տեղացի էք. հարցուց:

Տուի ծննդավայրիս անունը և աւելցուցի:

— Կրնանք նոյն գիւղէն չ'ըլ-լալ բայց նո՛յն Հայրենիքն ունինք:

Ոսկերիչ Ոսկանին սառն դէմ-քին վրայ երեցաւ տաք ժպիտ մը և առաջին անգամ զինք լաւ մը դիտելու առիթն ունեցայ: Ինք առողջ էր և այտերը վարդագոյն էին — արտասովոր բան մը այս երկրին համար: Արեւն սենալու առիթը չէր ունեցեր, սենեակին մէջ փակուած ապրելուն պատճա-ռով: Ածիւրէր էր գլուխն ու դէմքին անօրինակ անգեղութիւնը, աչքին պաղ նայուածքը, ունեւորու գրեթէ չգոյութիւնը, զինք կը դարձնէր, արտայայտութեան տեսակէտէն՝ ոչնչութիւն մը:

— Ծի՛ղ էք, ըսաւ իր սենե-կակն առաջնորդելով զիս. մէ՛կ հայրենիքի գաւալ ենք, ուրեմն՝ եղբայր:

Սենեակն անպաճոյճ էր, հատ կ'ունակով սեղան մը, առջև աթո-ռակ մը՝ ահա՛ իր աշխատանոցը: Խշտակ մը և բարձ մը՝ ահաւանիկ իր շննջարանը:

Գործին արգելք չ'ըլլալու համար տեղ գրաւեցի անկողնին մէջ կողմը, ինք նստեցաւ ծայրը:

— Կը տեսնէք, հայրենակից, ըսաւ ոսկերիչը, աշխատանոցս հոս եմ փոխադրել: Երբ ուզեմ կ'աշ-խատիմ: Փողոցները վաղելու պէտք չունիմ: Խօսեցի՛ք:

— Մասնաւոր ըսելիք մը չ'ու-նիմ: Ընդմիջեցի՛ արդեօք ձեր գործը:

Յոյց տուի սեղանին վրայ վառող ալքով ջուրուցելով:

— Ետքը, մեծ հայրիկ, ետքը ի՞նչ պատահեցաւ, կը հարցնէի ձեռքովս մշտնով զինք:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, կ'ըսէր աչքերը յանկարծ բանալով, շո՛ւս զէնքս:

— Զէնքդ...

Կ'անդադարեալ թէ ո՛ւր կը գտնուէր ու կը շարունակէր պատ-մել կամ կ'ըսէր:

— Երթա՛նք, պառկե՛նք: Հարս Աղջին կը սպասէր գեռ, շարժելու հրամանին:

Հաճի Աղան պէտք էր, իբր տունին գլուխը, ինք արձակէր այս կարգի՝ արձանները, երբ պատմութիւն պատմէր սակայն, կը մոռնար ամէն ինչ: Եւ զրեթէ ամէն իրիկուն Հարս Աղջին կը ստիպուէր օտքի սպասելու մինչև որ մեծ հայրիկս ընդհատէր իր պատ-մութեան ամենէն հետաքրքրական մասը, երթալ քնանալու համար:

Օր մը, այնքան անոյժ քունը տարաւ, որ մեղքայ մեծ հայրս արթնացնելու և պատրաստ էի ծռնելին վրայ ընկերանալու լրեն, երբ Հարս Աղջին՝ ճարտաստ և յոգնաբեկ (ու ինչպէս ետքն ինձի յայտնեց արդէն) մեր ուշադրու-թիւնը իր վրայ հրաւիրելու ալ-նեղութեամբ յանկարծ շարժուեց:

— Հարս Աղջի, ըսաւ մեծ հայրս, ծայր աստիճան քաղաքա-վար. դնա՛, պառկէ՛, չէ՞ս տեսնե-ր ջուռը եկինք է, ալ ինչո՞ւ կը նստիս: Գիշերը բարի...:

— Ետքը, մեծ հայրիկ, ետքը ի՞նչ պատահեցաւ, կը հարցնէի ձեռքովս մշտնով զինք:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, կ'ըսէր աչքերը յանկարծ բանալով, շո՛ւս զէնքս:

ամէն ինչ արագութեան և աճա-պարանքի չափանիշն ունի իբր հիմ, ուրախալի է իսկապէս տես-նել մէկը՝ որ կ'ապրի բոլորովին անգիտանալով այդ ամէնը:

— Իսկ ձեր յաճախողնե՞րը:

— Աճապարողին գործը ետ կը վերադարձնեմ, չեմ ընդունիր:

Այդ օր ոսկերիչի իր համբաւը չէր որ կը հետաքրքրէր զիս. բայց շարունակեցի:

— Բանի՞ տարի է կ'աշխատիք:

— Բառասուս: Եղիպտոս հաստատուելու է վեր:

Որքան ալ Ոսկան աճապարող մը չ'ըլլար, ոսկերիչի մը համար անբացատրելի էր այս աղքատու-թիւնը:

Աչքերս պատերուն վրայ կ'ու-րնէին բան մը, պատասխան մը թերեւ՝ միտքիս մէջ ծագող հար-ցումին: Տեսայ վերջապէս. հայե-րէն հին թերթէ մը խնամքով կտրուած և արծաթ պղտիկ շրջա-նակի մէջ սեղմուած՝ դեղնած բայց շատ որոշ պատկերը՝ զոյգ Մասիս-ներուն, որ խալին տեղը կը գրա-ւէր՝ անկողնին գլխակողմը:

— Ես ի՞նչ տարի առաջ՝ Հայրե-նապարտի օրերուն՝ խօսեցայ ներ-գաղթի Պատմութեան հետ: Ըսի. — Այսքան քաշ ոսկի ունիմ, ի՛նչ բան: Հատկապէս միտքիս, ըսաւ. — Հայրենի լեռներն ու գետերը, ծագելն ու դաշտերը լեցուն ես ոսկով: Ոսկին՝ աշխատանքն է մեր ժողովուրդին, ոսկին՝ Բնու-թեան վերխալի ուժերը երկրի խռովութեան ժամանակ, մարդոց բա-րեւրին և աշխարհի խաղաղութեան ծառայել տալուն մէջն է:

Կ'առնէր մէկ ա՛յսքան եր-չասկարել լսուք չէի լսել, այս-քան յարապակիք, այսքան յուզիչ և պաշտելի աւատիս չէր շատը:

— Կը հաւատա՞ք աղօթքին:

— Կը հաւատամ Արարատին:

Գիտե՛մ ան մեզ չի մոռնաք, չի՛ւ-ղեր երբեք: Հայրենակից, քեզի բան մը ըսե՛մ, Արարատին աղօ-թելով միայն, հայը հա՛յ զը մնայ: Կու՛գեմ իայ ապրել:

— Ս՛ա ալ:

— Բայց կ'աղօթե՛մ, Յոյց տուա՛ւ՝ Ժողովուրդ պատկերին առջև, այսպէս:

— Ո՛ւշ, ըսի թերահաւատի մը պէս ու ես ինձմէ ասօթ զգացի:

— Մեր երկրասարգութիւնը պէտք է շուտով աղօթել սորով:

Կենսական է աղօթքը՝ հայուն: Եւ Մասիսէն զան ուրիշ բարձունքի պէտք չէ ուղիղեմ սեր աղօթի:

Հիմա իր գէժքը սկսաւ առնել հմայք մը. երեւը ոչնչութիւն մը չէր այլեւս, այլ հրն սուրբերու շարհալով օծուած պատկեր մը:

— Մեր հոգեկան սնունդը ուրեմն պէտք է Արարատէն առնենք, ըսի:

Ոսկերիչը ժպտեցաւ, պղտիկ-ցուց աչքը ըսաւ մը տեսնելու համար և ըսաւ «Ապրի՛ք»: Յետոյ, երկու ափովը ուժով մը բռնեց ձեռքս. յուզուած՝ գրեթէ, յայտ-նելու համար իր տաք զգացումը:

Պահ մը ետք միտքը բան մը ինկաւ: Վեր ցատքեց տեղէն ու սեղանին եզրից ծալուած կաշին հանեց, բերաւ ինձի:

— Տեսե՛ք, ըսաւ, ասիկա ոսկի փռէի է, գեղին փռուք՝ իմ աշխա-տած գործերէս:

— Ի՛նչ կ'ընէք այս փռին:

— Սրկար պատմութիւն է:

— Նախ սուրճ մը խմենք:

Պատրուակեցի ժամադրու-թեան մը մասին:

— Մի՛ վախնաք, շուտ կ'եղի: Ոչ ոքի հետ սուրճ կը խմեմ տա-րինքէ ի վեր: Յաճախողներս գործը կու տան, կ'երթան: Դուք գործի համար չէք եկեր, այստեղ կը գտնուիք իբր հաւատացող:

— Մասնաւոր ատերութիւն մը ունիք մարդոց հանդէպ:

— Մի՛ վախնաք, շուտ կ'եղի: Ոչ ոքի հետ սուրճ կը խմեմ տա-րինքէ ի վեր: Յաճախողներս գործը կու տան, կ'երթան: Դուք գործի համար չէք եկեր, այստեղ կը գտնուիք իբր հաւատացող:

— Մասնաւոր ատերութիւն մը ունիք մարդոց հանդէպ:

— Մի՛ վախնաք, շուտ կ'եղի: Ոչ ոքի հետ սուրճ կը խմեմ տա-րինքէ ի վեր: Յաճախողներս գործը կու տան, կ'երթան: Դուք գործի համար չէք եկեր, այստեղ կը գտնուիք իբր հաւատացող:

— Մասնաւոր ատերութիւն մը ունիք մարդոց հանդէպ:

— Ո՛ւշ, ամենէն ոչ, ժամա-նակ չունիմ Արարատէն զատ ու-րիշ բանի մասին խորհելու:

Ու այսպէս պատմեց:

— Բառասուս տարի առաջ երբ գեռ ձեզի պէս երկրասարգ էի, աշկերտն էի խալ խալիլ ոսկերիչ անուանի վարպետ՝ Խօս-նակին: Ետքը՝ աշխատանոց մը վարձեցի և շատ յաճախող ունե-ցայ

Սփիւռփախայ Մշակույթի Վաստակաւոր Գործիչներէն ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

Բենիամին Ժամկոչեանը մօտ էր Կար անհաճանք կամքով ու երիտասարդական առիւնով մաքառում էր ամէն տեսակի դժուարութիւններէ դէմ, ակնաբեր հայ մանուկին հայ պահելու ազգանունը ոգով ու գործունէութեամբ:

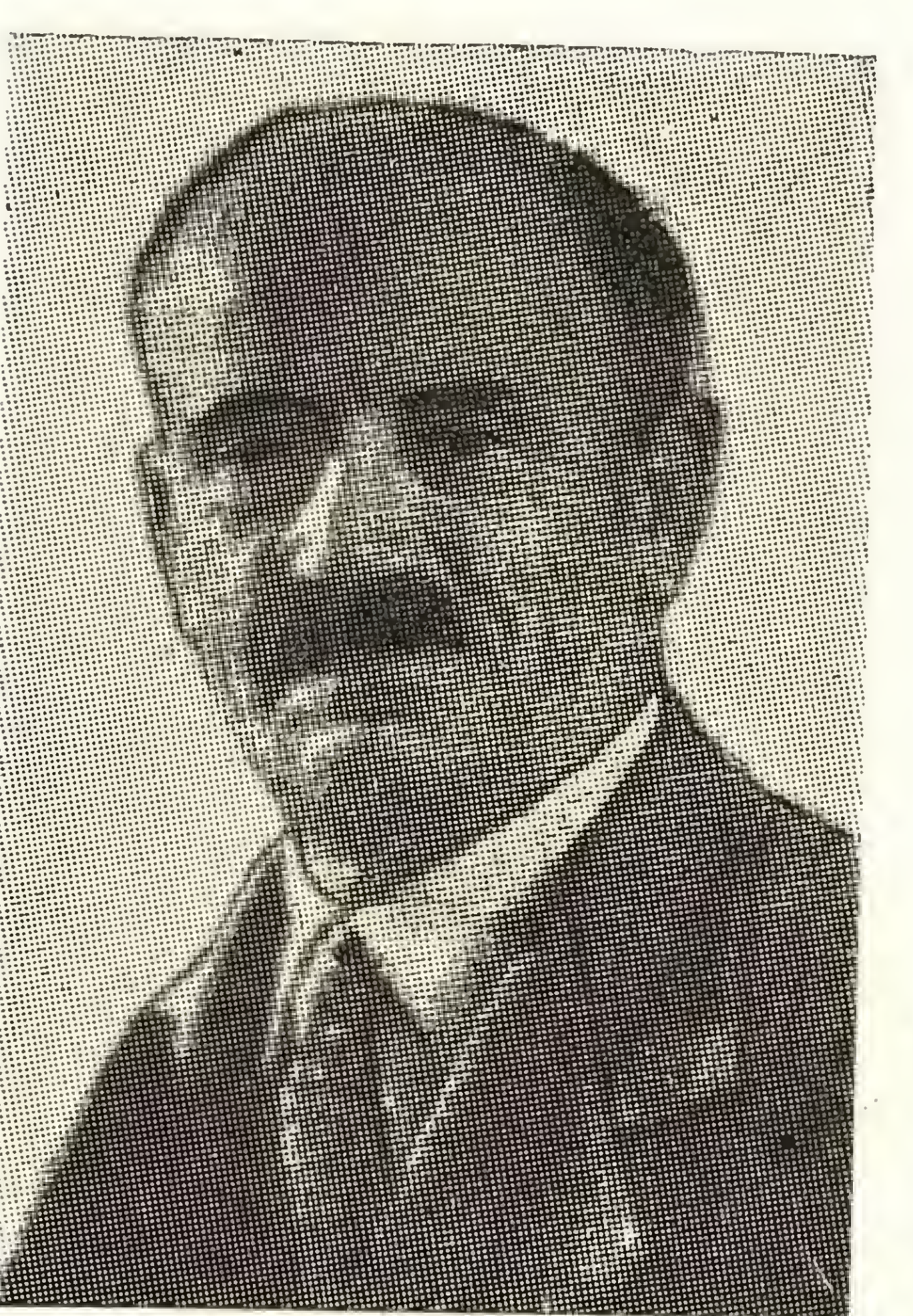
Կեանքի եօթներորդ տասնամեակը բոլորած բազմավաստակ մանկավարժ Զնուել է 1895 թուականին, Տիգրանակերտի շրջանի Հայնէ գիւղաւանում: Մանկութեան տարիքէն ինքնուրուշ էր, ընդունում էր խորհրդի դիմանական ուրբանոց: Այստեղ էլ միջնակարգ կրթութիւն է ստանում, իսկ 1915ին չորսուէտ այդ թուականին, աւարտում է գերմանական ուսուցչանոցը: Վերանա կոտորածից փրկուելէ, որբանոցում իրեն փոստայն աշխատելով: Յաջորդ տարին փոխելով է Տերաթիմ ու ապաստանում Ազգունիկում:

Ռուսական բանակը դրաւում է Երկրան: Ռուսացական ապարդիկ համար պատրաստուած երկտասարդը թշնամուն դէնքով գիւմարեւել համար անցնում է Երկրա եւ ընդունում է զօրավար Անդրանիկի կամաւորական բանակը: 1918 թուականի փետրուարին Կարնոյ առաջ վարաւորութեով, փոխադրուել է Սարիղամիշ, ապա՝ Կարս եւ Թիֆլիս:

1919ին Բաթումէն անցնում է Կ. Պոլիս: Երեք տարի քարտուղար է դառնում Գալաթիոյ կեդրոնական վարժարանում ստեղծուած «Տարաբերկ» յանձնախումբում: 1920ին անցնում է Ատանա: Արդարեան վարժարանում աշխատանքի է անցնում որպէս ուսուցիչ, ապա, անօրէն, սրտով եւ ստանում է մանկավարժական մեղքաւորութիւնը:

1922 թուականի Կիլիկիոյ հայապաշարում: Արաւելիք, իրարանցում, կոտորած: Իւրաքանչիւրը ջանում է ժամ առաջ գլուխը ազատել օրհասական մահ - տարածամիջ: Տեսնելով, որ Արգարեան վարժարանի գրադարանն անտէրութեան է մատնուել, չնայած

խառնաշփոթ իրավիճակին եւ անասելի զրկանքներին, Բենիամին Ժամկոչեանը միայնակ ամբողջ գրադարանը հասցնում է Մերսին, այնտեղից էլ շարունակում մինչեւ Պէյրութ:

Լիբանանում իրեն ուսուցիչ աշխատել է Զիւլայիլ ամերիկեան, Պէյրութի Գլխեկան որբանոցներում եւ ազգային Ս. Նշան վարժարանում:

1923 թուականի Պէյրութի հայ գաղթականների վարժարանում կազմակերպուեց եւ ուսումնական աշխատանքն սկսեց հայ ազգային Սահակեան վարժարանը: Բեդիանուր մանկավարժի 35 ամեայ գործունէութիւնն անընդհատ իր կապուած է այս վարժարանի հետ, որն իր աղջկան, Թիթեղածով կտորի տակ, անասելի դժուարութեամբ ձեռք բերուած պայմաններով, իր հիմնադրման առաջին օրուանից մինչեւ այսօր իր յարկի տակ պատուապարել ու պատասխանում է սփռուած հայ մանուկին, կրթելով ու դաստիարակելով առաջին հերթին որպէս հայ, որպէս ազնիւ մարդ ու քաղաքացի:

1930 թուականից մինչեւ այսօր Ժամկոչեանը անփոխարինելի տնօրէնն է Սահակեան վարժարանի (այժմ՝ Լիսէ):

1933 թուականի Յունուարի 30ին սկսուած հրդեհը մոխրակոյտի վերածեց ամբողջ վարժարանադաշն ու Սահակեանի երկյարկանի փայտէ շէնքը: Բայց երեք օր յետոյ, դպրոցի տնօրէն Ժամկոչեանի, ուսուցիչների եւ ծնողների անհաճանք շտապակապով, միայն վայրում, առաջին աշխարհամարտի տարիների կոռուցուած գերմանական զինուորական սրահները վեր եւն աւելում դպրոցի, եւ Սահակեան վարժարանը շարունակում է գոյատեւել: Ու մինչեւ այսօր:

... 35 տարի անընդմէջ աւաւտան մօտը 7ին տնօրէնը իր ձեռքով բաց է անում վարժարանի դարպասը: Աշակերտները չգիտեն, թէ այդ պողպատեայ մարդուն ծանօթ են արդեօք հիւանդութիւնն ու թրեպցումը: Եւ 35 տարի անընդմէջ տուն է վերադառնում երեկոյան ժամը Տիգր ոչ շուտ իսկ միջոցառումներ անշափ: Ծնողական, ուսուցչական ժողովներ, աշակերտական հաւաքութիւններ, երեկոյան, մայրերի միութիւն, շրջանաւարտից միութիւն, վարդահանդէս, տոնահանդէս, մարդահանդէս, ուսանողական թիւթ եւ այլ ու այլ միջոցառումներ, որոնց բոլորի անմիջական ղեկավարն ու ոգեւնշողն ինքը՝ դպրոցի տնօրէնն է՝ Բենիամին Ժամկոչեանը: Ամենակարեւորը, որ բազմավաստակ ուսուցչի գաղափարական անկրկնաքարն է, ամենաշնորհ նուիրուածութիւնն է Հայրենիքին ու հայ ժողովրդին: Եւ նա իր ողջ գործունէութեամբ ձգտում է նորից փոխանցել հայ մանուկին, նրա սիրտը բորբոքել այդ ամենանուիրական զգացմունքով:

1961 թուականի Մայիսին, որպէս հիւր, նա առաջին անգամ եղաւ Խ. Հայաստանում: Յաջորդ օրն իսկ 60-70 սահակեանցի նախկին սան-սանուհիներ անմիջապէս շրջապատեցին իրենց սիրելի ուսուցիչին, ու Հայրենիքում ծնուեց սահակեանցիների աւանդական օրը, որը որպէս նուիրական տօն (Շաբ. Տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁ ԱՂԶԱՅ ԵՐԳԸ

Մանկութիւնն անցաւ այն ցուրտ աշխարհում ինչպէս ծնունդ ծնաւած ծաղիկ, Բո կարօտեմ եր միտե իմ հոգին այրում, Հայաստան աշխարհ, իմ հոր Հայրենիք:

Անոյ Հայրենիք, իմ մայր Հայաստան, Ես՝ օտեան ծաղիկ, Դու՝ շէն բուրասան:

Մենք երեք երկիր, քաղաք քաղաք թափառում էինք, անցում ու բռնաւոր, Օսար աշխարհում, օսար երկնի սակ Մեր կեանքը՝ գիտեք, մեր նամբան՝ խաւար:

Անոյ Հայրենիք, իմ մայր Հայաստան, Ես՝ օտեան ծաղիկ, Դու՝ շէն բուրասան:

Հիմա ես գրկում, ես գրկում եմ ես, Մի պահ կարծես քե լինեմ երազում: Ամեն ինչ վերելք, ցնծութիւն, հանդես, Հնչում է զուարթ մայրենի լեզուն:

Անոյ Հայրենիք, իմ մայր Հայաստան, Ես՝ օտեան ծաղիկ, Դու՝ շէն բուրասան:

ՍԱՐԳՍ

Հայ Նշանաւոր Աստղագետ ՎԻԳԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ ՀԵՏ

Հայ ականաւոր գիտնական Վ. Համբարձումեան, որ անգամ է Ս. Միլեթեան Գիտական կաճառին, իբր աստղագետ եւ գիտուն, լրագրող Վ. Ռէօթի յայտարարեց թէ մինչեւ 2000 թուականը, մարդիկ պիտի կրնան այցելել բազմաթիւ աստղերու: Գիտունին եւ լրագրողին միջեւ հետեւեալ տեսակցութիւնը տեղի ունեցած է:

Հ. — Զեր կարծիքով, մարդիկ ե՞րբ պիտի կրնան ճամբորդել աստղէ աստղ:

Պ. — Իմ կարծիքով, քսաներորդ դարու վերջերը միայն մարդիկ պիտի կրնան այցելել Լուսինին, Հրատին եւ Արեւոտակին: Առ այժմ չեն կրնար Լուսինից երթալ, որովհետեւ անոր մակերեսը ամենեւեք եւ մեթան կազերով լեցուած է: Մարդիկ 21րդ դարուն միայն պիտի կրնան պայքարել թունաւոր կազերու դէմ:

Հ. — Ինչ է այսօրուան անընթացաւորի արշաւանքներու նպատակը:

Պ. — Ամէն բանէ առաջ աստղաբաշխական կայան մը հիմնել անդամքնորտին մէջ, ինչպէս գիտէք, մեր աշխարհէն չեն կրնար յատկապէս ուսումնասիրել անընթացաւոր: Յաջորդում համար պէտք է փրկուել մեր մթնոլորտէն եւ անկէ դուրս ելլանք: Կը խորհիմ թէ 1980ի վերջերը պիտի կրնանք գիտարան մը հիմնել Լուսինին մէջ ինչպէս նաեւ տիտան-հեռագէտ մը:

Հ. — Անընթացաւոր վերջին արշաւանքներուն մէջ ո՞րն է ամենաշնորհաւորը:

Պ. — Բիւրականի դիտարանին մէջ պրպտումներ կատարեցինք եւ շատ կարեւոր հարցի մկ պատասխան ստացանք: Այդ հարցը սա է: Տիեզերքի մէջ նոր ծնած, զարգացած եւ կամ մեռած աստղեր կա՞ն արդեօք: Մեր կատարած պրպտումները առիթ տուին որ վերջնական պատասխան մը գտնենք այս հարցումին: Արդարեւ ստուգեցինք թէ տիեզերքի մէջ նորածին աստղեր կան, ուրիշներ ալ նոր կը զարգանան, եւ թէ աստղերը մի առ մի չեն ծնիր, այլ խմբովին առաջ կուգան:

Հ. — Ներկայիս մշակելի նիւթ մը ունի՞ք:

Պ. — Այո, կը ջանանք ուսումնասիրել խեցդեպի համաստեղութեան մէջ տեսնուած երեւոյթները եւ անոնց մասնաշաղկապութիւնները, որոնք մասնախոյզի կը նըմանին: ճշգրտեմ եւք թէ խեցդեպի տիեզերքի մէջ ինչպէս կը ծնան աստղերը:

Հ. — Անընթացաւոր պրպտումները կրնան կապ մը ունենալ մեր առօրեայ կեանքին հետ:

Պ. — Բնականաբար, կրնանք ասպէս բացատրել: Ներկայիս կան նաեւ ուշագրաւը:

(Շաբ. Տես էջ 4)

Վ. Համբարձումեանը իր բնակարանի կիսակի մէջ:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՍԻՐՈՅ ԵՐԳԵՐԸ

Հայ ժողովրդական ֆնաբեր-գութեան տարածումն էր գունեղ սեղծագործութիւններից են սիրոյ երգերը: Նրանց բնական սերն է, մարդկային ամենազգացի ու խոր գազանմաններից մեկը՝ կապուած ժողովրդի սեփական, հասարակական եւ իրաւական դրութեան, նրա կենցաղային եւ աշխատանքային միջավայրի ու պայմանների հետ: Սիրոյ երգերի մէջ երեւում են գալիս սիրոյ գազանման տարբեր աշխարհութիւններ, նրա տարբեր երանգներն ու ներքինները՝ տուած մէկը միւսից գեղեցիկ պատկերների, համեմատութիւնների ու զուգարկութիւնների միջոցով:

Հայ ժողովրդական սիրոյ երգերի մէջ կարեւոր տեղ են գրաւում սիրոյ աւարկային առաջինի նկարագրի ու գովելը՝ տուած գեղարուեստական բազմազան ու կենդանի պատկերներ, համեմատութիւնների միջոցով եւ լիւրիկական ջերմ շնչով:

Նշանակալից տեղ են գրաւում սիրոյ երգերի մէջ կենցաղային բնական, ժողովրդական վարձն ու բարբ: Յիշատակում են վարձանք կամ գլխագինը, աղջիկ փայտեղն ու սովորութիւնը եւ այլն:

Սիրոյ երգերի մէջ էլ չեն նաեւ սոցիալական մոթիւններ, այն

չափով, որ չափով սիրոյ գազանման բացում եւ աշխարհում եւ հասարակական միջավայրում, իսկ սիրոյ զոյգերի յոյգերն ու մտնումները առնչում ու բախում են այդ միջավայրում իշխող յարաբերութիւնների ու երեւոյթների հետ:

Ժողովուրդը իր սիրոյ երգերի մէջ բողոքում է բռնի ամուսնութեան դէմ, որպիսի դեպքեր էլ չեն եղել անցեալում:

Թամա՝ արիւ հարբերեցին, ինձի տունը դռնաբացին:

Նա դժգոհութիւն է յայտնում այն բանի համար, որ յանախ առանց աղջկայ գիտութեան նրան ամուսնացնում են բոլորովին անձանօր մարդու հետ:

Մարօ, մանա մանածա, Գնա, քաղա ցանածա:

Պապս հարսնիք ա բռնեք, Չեմ ճանչնար նշանածա:

Գանգատում է սիրած եարին գլխավորով ալազգի բռնակալներից (գուժամարից)՝ համեմատելով նրանց անմեղ գառանք յափեսակով գալլի հետ:

Գեւը շէլըրին էկաւ, Զարկեց գէր գառին տարաւ:

Հայիկ տղին ի՞նչըր չըլաւ, Եարը դուռմանը տարաւ:

Հասար մորիւ, բազմազան ձեւերով ու երանգներով հնչում է ազատ անկախ ու անկաշկանդ սիրոյ մորիւր: Աղօթիկ կամ տղան այդ առիթը երգում են:

Բըլբուլը թափ վըրայ, Խընձորը ծառի վըրայ:

Սիրածը սիրածին տային, Զոր գետնին, քարին վրայ:

Կամ՝ Ալ ձին նալն ի՞նչ կ'անի, Սիրունը խալն ի՞նչ կ'անի:

Սիրածը սրտով ըլնի, Աշխարհի մալն ի՞նչ անի:

Սիրոյ երգերը հայ ժողովրդական ֆնաբերգութեան այն սեղծագործութիւններից են, որոնց մէջ առանձնապէս ցայտում է աշխարհքում ժողովրդի զուարթ կենսասիրտը, նրա լուսահետքերը, բնութեան գազանման, գեղեցիկութեան պատկերներ, առողջ սրամտութիւնը: Նրանք բոլորովին ազատ են սիրոյ կրից եւ նամակում են խոր յարգանքով դ'այլ կիւր:

Սիրոյ երգերի բովանդակութեան բազմազան մօրիւններն միանգամայն համապատասխան են ներդաւանի եւ նաեւ այդ երգերի երանգներին: Կենսատալի ու զուարթ եղանակների կողմից այսօր մենք տեսնում ենք նաեւ՝ խոր տարբերակ, քալիք ու վիթ, ինչպէս նաեւ երգիական բնոյթ ունեցող եղանակներ:

ԵՐԵՒԱՆԸ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑՈՒՄ

Քայլում են քաղաքամայր Երեւանի լայնահուն պողոտաներում ու փողոցներում, որոնք օրեց-օր քաղաքում են նորանոր տուֆակերտ, բազալտակերտ շէնքերով, հիւսնում հեքեաթային արագութեամբ ծնունդ առնող այս կամ այն նորակառուցով լինի դա վարչական որեւէ հոյակերտ շինութիւն, սպորտային

ձառնարարներ (աջից՝ ձախ) Մ. Մազմանեան, Յ. Չախալեան եւ Գ. Աւագեանը դիտում են Նորի բարձրավանդակը, որեւէ կառուցուելու է նոր բնակելի զանգրածը:

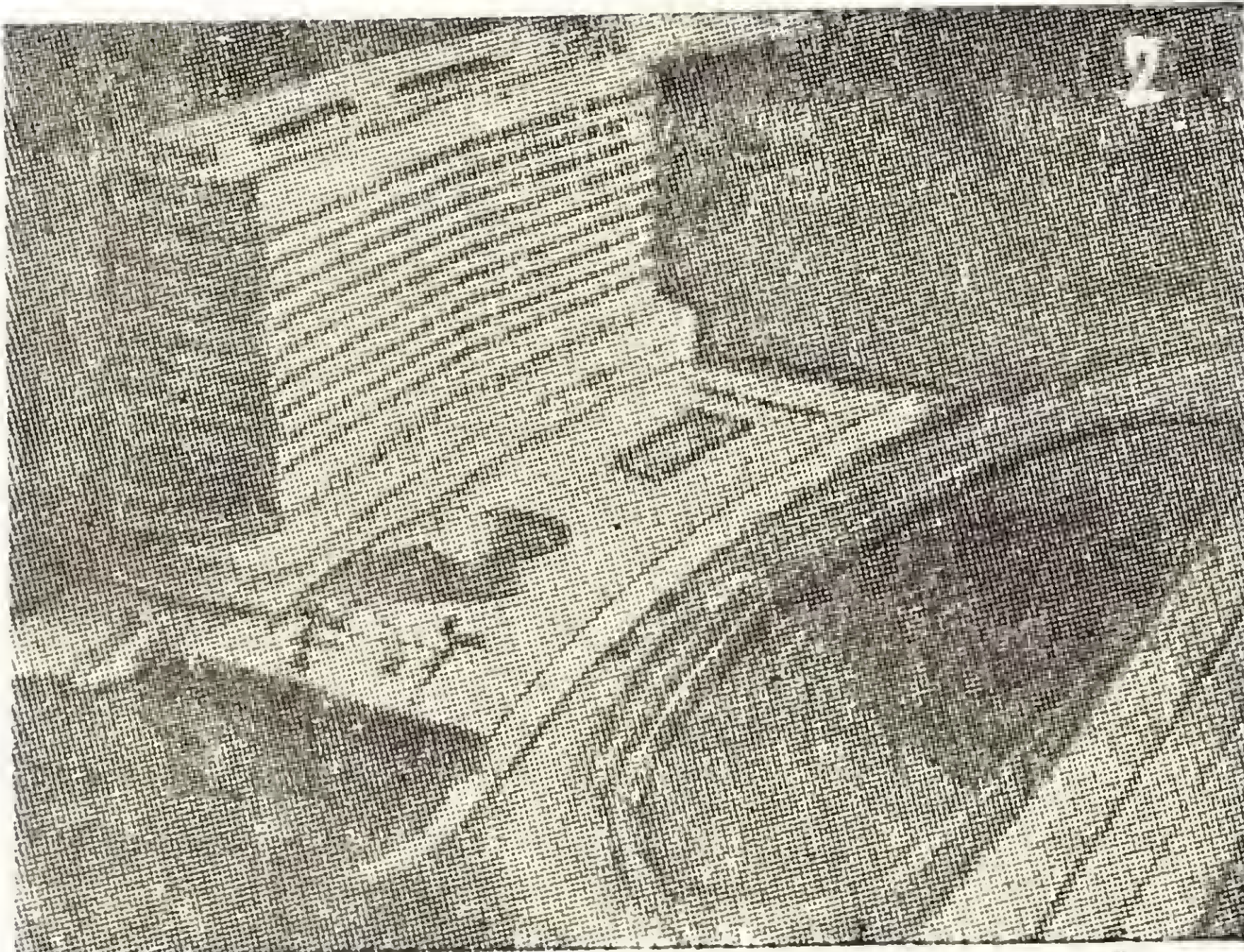
լուսաշող դահլիճ, թէ դպրոցի բազմաթիւ շէնք, մեծագոյն հրճուանք են ապրում և հոգուդ խորքում երախտագիտութեան խօսքեր շնչում շինարարի ու նարտարապետների հասցէին, որոնք իրենց հոգու ողջ կրակը, շնորհքն ու հմտութիւնը ներդնում են, որպէսզի է՛լ աւելի հմայիչ ու գեղեցիկ դառնայ մեր արեւաշող Երեւանը:

Եւ ահա քայլերը մեզ ահա՛ մայից տանում են մայրաքաղա-

քի նարտարապետական բոլոր մտայնացումների հաւաքատեղին՝ «Երեւաննախագիծ» ինստիտուտ, որտեղ նրա ժրջան անձնակազմը մեծ եռանդով ներկայումս ձեռնամուխ է եղել նոր հնգամեակի շինարարական նախագծում ներքին ստեղծմանն ու կենսագործմանը: Այստեղ է, որ մէկը միւսի ետեւից կանքի ուղեգիր են ըստանում՝ նորանոր նախագծեր, որոնք այնուհետեւ յանձնում են շինարարներին: Այստեղ է, որ մի խումբ շնորհալի նարտարապետներ մշակում են քաղաքի վերակառուցման նախագիծը՝ շրջանաձեւ զբոսայգու և քաղաքը շրջապատող բլուրների եզրագծով: Առանձնապատուկ ուշադրութեան կենտրոնում է Լենինի հրապարակից մինչեւ օփերայի ու պալէի թատրոնի շէնքը ընկած տա՛րածութիւնը, այստեղ են կենտրոնացուելու հիւրանոցային նոր շէնքերի, խոշոր համաշխարհային և քաղաքային նշանակութիւն ունեցող շինութիւնների կառուցումը:

Հայ նարտարապետութեան բազմավաստակ մշակներից մէկի՝ արուեստի վաստակաւոր գործիչ Միքայէլ Մազմանեանի ղեկավարած արուեստանոցում է

Այս բազմաթիւ գեղեցիկ հիւրանոցը կառուցուելու է Կոնյի բարձունքին, որի դիմաց բացուում է Հրազդանի ձորի եւ Ծիծեռնակաբերդի հովիտի համայն համայնապատկերը:

լուծում բազմաթիւ շէնքերի տեղադրման հարցը՝ կապուած քաղաքի սիւնեւոր աւելի արտա-յայտիչ դարձնելու հետ:

Մայրաքաղաքում գերակշռող հինգ յարկանի շէնքերի միջից երկինք կը խոյանան աշտարակած և բազմաբաժին 9-16 յարկանի շէնքեր:

Այստեղ է մշակուել նաեւ Երեւանի խոշոր բնակելի հատաձեւներից մէկը՝ Աջափնեակի նախագիծը՝ 540 հազար բառակուսի մեթր բնակելի մակերեսով և որի կառուցումն արդէն աւարտուել է: Արուեստանոցում շարունակուում են նոր թաղամասերի, նորքի երկրորդ բնակելի շրջանի յատկագծումները, վերջինս ծաւալուելու է առաջին բնակելի շրջանից հարաւ և տարածուելու է Մարաշի սարահարթում: Նոր նախագծի (հեղինակներ՝ Մ. Մազմանեան, զբլւաւոր ինժինեը՝ Յ. Չախալեան) աւարտումով կ'ամբողջանայ Նորքի բնակելի խոշոր կոմպլեքսը, որը կը կազմի քաղաքի Տրդ յատկագծային շրջանը և կ'ունենայ շուրջ մէկ միլիոն բառակուսի մեթր բնակելի տարածութիւն իր մշակութա-կրթական և կենցաղային շէնքերով:

ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

(Շար. Գ. Էջէն)

Նոյն շերտութեամբ նշուած է նաեւ Պէյրութի սահակեանցիների շրջանակում:

— Երեւանէն Պէյրութ ճամբան՝ Սահակեանով կ'անցնի, — հպարտութեամբ յայտարարում է ուսուցչ-չապետը, — Սահակեանը ձուլման վտանգին դէմ կ'անգնած լաւագոյն թումըն է: Ազգային ամենէն հրատապ շարժումներուն հաւաքավայրըն է Սահակեանը: Այս իր գունեւը բոլորովին ձրի բացած է այն բոլոր շարժումներուն առջեւ, զորոնք վստահօրէն նկատած է Հայաստանայց եկեղեցիէ և Հայրենիքի նպաստաւոր:

1959 թ. ապրիլի Նոյեմբերին, երբ Երեւանի «Սպարտակ» ֆութպոլի խումբը այցելում է Սահակեանցիներին, տնօրէն Բ. Ժամկոչեանը խօսք վերցնելով ասում է.

— Ու հիմա բարի երթաք ըսելու առնա՛նք Սահակեանի ուսուցչական կազմին և սաներուն թրագմանն ըլլալով, կը խնդրեմ որ երբ դառնաք Հայրենիք, ըսէք մեր կառավարութեան. «Սահակեանի ողջ կազմը կը սպասէ այն երջանիկ օրուն, երբ Սահակեանէն 1946ին ներգաղթող 156 Սահակեանցիներու նման երջանկութիւն ունենան լծուելու հայրենիքի շինարարութեանը»:

Ու պատուիրակութեան ղեկավարին ցոյց տալով բնի վրայ հայկական տոճֆ քարը, խնդրում է նրա վրայ բարձրանալով իրեն ըզգալ ինչպէս տանը, Հայրենիքում:

Իր մանկավարժական ծանրածանր աշխատանքին զուգընթաց, Ժամկոչեանը նաեւ սանկական զը-

րող է ու հրապարակախօս: Նրա «Մանուկը բնութեան մէջ» պոէմը օպերայի է վերածուել նոյն դպրոցի երաժշտութեան ուսուցիչ, տաղանդաւոր երգահան Համբարձում Պէրպէրեանի կողմից ու ամէն տարի բեմ է բարձրանում հենց իրենց՝ աշակերտներին կատարմամբ:

Բ. Ժամկոչեանն օրը օրին գրի է առել ամէն մի մանրամասն՝ կապուած Սահակեանի հետ և դրանք ամենայն բարեխղճութեամբ ամփոփել երկու հատորներէ մէջ: Նա հպարտութեամբ է թերթում Սահակեան վարժարանի 40 ամեայ գործունէութիւնը վերաբարձրող երկահատորեակը: Ահա տարբեր տարիների շրջանաւարտների նըկարները. Նրանցից 70ը մանկավարժական ասպարէզի աշխատողներ են, 50ը՝ բժիշկներ, ատամնարայիններ, ճարտարապետներ և դասախօսներ, իսկ 8ը՝ վարժարանների տնօրէններ: Հոգեպարար և բերկրալի հունձք:

Երբ այսօր 70ամեայ աղնիւ մանկավարժն ու ջերմ հայրենապէրը հինգ տասնամեակի ուսուցչական բեղմնաւոր աշխատանքի բողբ իր հպարտ ուսուցիչներ, երկտասարդ կամքով ու կորովով ելնում է կեանքի սանդուխտներով, Սփիւռքի հայ մանկանք հայ պահելու ազգանուէր գործի մասնակցութեամբ, մաղթենք որ նորից մի եօթ տասնամեակ նրա անձնուրաց կեանքի կրկնելով լինեն:

ՊԵՏՐՈՍ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ
Սահակեան վրժ. Նախկին սան
«Ա. ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 1966, թիւ 5

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Ժամանակ մը քաղաքի բացակայիէ ետք, վերադարձիս կարգացի Սով. Հայաստանէ՛ն՝ անձիս վերաբերեալ՝ արտասպառած յօդուած մը: Շնորհակալութիւն յօդուածագրին, «Սով. Հայաստան»-ի եւ «Արարտ»-ի խմբագրութիւններուն:

Սակայն կարգ մը անցողութիւններ սպրդած են, ուսի կուգամ խնդրել, որ բարի ըլլա՛վ զանոնք սրբագրել: Ինքնին անարժէք են, սակայն պատմութեան համար անհրաժեշտ կը նկատեմ:

Ա.— Սա երբեք Ասանայի Աբգարեան վարժարանին սնօրէն եղած չեմ: Տարի մը հոն ուսուցիչ ըլլալի ետք սնօրէն եղած եմ, առ ի չգոյի մարդկանց, Ասանայի Ս.Գ. Հնչ. Կեղոնական Վարժարանին: Այս անունով կը նանցնուէր կառավարութեան:

Բ.— Փոխադրուած գրադարանը Աբգարեան Վարժարանին չի պակասեր, այլ Ս.Գ. Հնչ. Ուսանողական Միութեան:

Գ.— Սա ձիպէլի Ամերիկեան Որբանոցին մէջ ուսուցիչ չեմ եղած, այլ ձեյիպի Նիքը Բոքի որբանոցին:

Դ.— Սահակեան Վարժարանի հիմնադրման առաջին օրէն սնօրէն եղած չեմ, այլ եօրը տարի յետոյ: Եթէ ըսուէր առաջին օրէն, կ'արդարանար:

Շնորհակալութիւն: Յարգանքներով
Բ.Կ. Ժամկոչեան

ԳԱՐԼԱՍՏԵԱՆ ԱԳԳ. ԵՐԿՍԵՆ ՎԱՐժԱՐԱՆ

Նախակրթարանի վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Երկուաբբի 5 Սեպտեմբ, իսկ Մանկապարտեղի բաժնիքը՝ Երկուաբբի 12 Սեպտեմբերին:

ԿԱՐԵԻՈՐ

- Անճանագրութիւններ կը սկսին Հինգշաբթի, 1 Սեպտեմբ:
- Նորեկ աւակներուն պարտին միասին բերել իրենց ծննդեան վկայագիրը:
- Վերաճնութիւններ տեղի պիտի ունենան վերամուտին յաջորդող շաբթուան ընթացքին:
- 1966-67 տրջանին, անգլիեան լեզու պիտի սկսի դաստանդուիլ նախակրթարանի Ա. դասարանէն:

ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՅԱՐԱՆ ԵՒ ՄԵՐՃԱՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵՁ

Վարժարանիս Նախակրթարանի վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Երկուաբբի, 5 Սեպտեմբ, իսկ Մանկապարտեղի բաժնիքը՝ Երկուաբբի 12 Սեպտեմբ:

ԿԱՐԵԻՈՐ

- Անճանագրութիւններ կը սկսին Հինգշաբթի, 1 Սեպտեմբ:
- Նորեկ աւակներուն համար միասին ունենալ անպայման ծննդեան վկայագիրը:
- Վերաճնութիւններ տեղի պիտի ունենան վերամուտին յաջորդող շաբթուան ընթացքին:

ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

ՔԱՆԱՆՆԵՐՈՒ ՏԱՐԵԴԱՐԱՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Ինչպէս նախապէս գրած էինք, 19 Յունիս Կլրակի, Դամասկոսի Հ.Մ.Մ.ի ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ յիշատակի հանդէս, նուիրուած Հնչակեան Քանն Անմահներուն:

Նախագահեց առաջնորդ Տէր Շաւարշ Եպիսկոպոս Գոյումճեան և բախտաստեցին ընկերներ Ժիրայր Նայրիի և Տիրան Ս.Կիւնեան:

Երկու նկարներ այդ հանդիսութենէն:

Ազգ. ձեմարանի եւ Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի Տնօրէն ընկ. Տիրան Ս.Կիւնեան կը բացախէ:

Հանդիսութեան ներկաներէն մաս մը. առաջին շարին՝ Սրբազան Առաջնորդ Տ. Շաւարշ Եպիսկոպոս, Գեորգ Վ. Կարպիսեան, հոգեւորականներ եւ հրապարակներ:

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՍԵՂԻ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

Արդեօ՞ք կարգացած և կամ ունենա՞ր՝ էջ վաճառի Թեքեանի «Եկեղեցին Հայկական»ը:

Այս քանի մը տուն անկէ:

Եկեղեցին հայկական ծննդավայրն է հազարս՝ ինչպէս քաղաք մը, քանի որ խորունկ, մութ ու լոյս... Իր գաւթով ճիւղերով, իր լայն բեմով ու հեռուն Կանգնած իր լուս խորանով՝ որ կարծես նաև մ'է ծրփուն...

Եկեղեցին հայկական եւ աչքս գոց կը փակեմ, ու կը շնչեմ, կը լսեմ՝ իր ճիւղերով մանկապարտէս, իր սեղաններ մը խաղաղ գոյն-գոյն խոնկերով եւ իր պատերը ցնցող աղօթքներով արխալով...

Եկեղեցին հայկական մեծ վարացոյ մ'է բանում, որուն ետեւ, սրկիմք մէջ կ'իջնէ ինքը Աստուած, որուն առջեւ՝ գլխահալ կուգայ իմ ազգս ամբողջ Հաղորդելի անցեալին հաց ու գինով կենսառողջ...

Ահա աստիկ մեծանուն բա՛նաստեղծին կրօնաշունչը քերթաւ՝ ծէն երեք տուն միայն, Թեքեան, իր մանչ քսան տարիներ ետք, եթէ գերեզմանէն ելլէ և տեսնէր Եկեղեցին Հայկականի այսօրուան վիճակը՝ վստահաբար պիտի ափսոսար:

Գահիրէի մէջ ունէինք երկու եկեղեցիներ, մէկը Պէյն էլ Սուրէն Թաղին մէջ՝ Սուրբ Աստուածածինը և միւսն ալ Ռամսէս Պոլսոյ մէջ՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի, որ դեռ իր երկամեք զմեզ թը հպարտութիւն կը բարձրացնէ:

Տարիներու ընթացքին, բազմաթիւ հայեր Գահիրէէն Հելլոպոլիս (արուստրան) փոխադրուեցան և աստուած գաղութ մը կազմեցեցաւ հոն:

Երբ փոքր էի, լսած էի որ Հելլոպոլսոյ մէջ բարերար Օննիկ Պատրիարքան 10-12 հազար ոսկիի նուիրատուութեամբ եկեղեցի մը պիտի կառուցուէր: Մեծցայ և տեսայ այն վիլլան (նուապարեան Ազգ. վարժարանի մօտ), որ պիտի քանդուէր և եկեղեցին պիտի շինէր անոր հողամասին վրայ:

Այդ օրերուն այնքան ալ դժուար դրած մը չէր եկեղեցի շինելը, մասնաւորապէս 10-12 հազար ոսկի կար, շինանիւթերը շատ ատեն էին և չէին պակսեր կարող հայ ճարտարապետներ:

Անցան տարիներ... բարեբար Պատրիարքան մեռաւ, բայց եկեղեցին չկառուցուեցաւ և ոչ ալ պիտի կառուցուէր: Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին որպէս հին չէնք՝ քանդուեցաւ: Անոր դարձիւրի տակ թաղուած Գահիրէի Եպիսկոպոսին դամբարանը որոշուեցաւ իր տեղը պահել և մատուցել մը կանգնել անոր վրայ: Այս բոլորը զբոլեցան, բայց չգործադրուեցան, վստահաբար զանազան դժուարութեանց պատճառաւ: Տարիներու ընթացքին թեմականի ընտրութիւններ տեղի ունեցան, մարդիկ աթոռներու վրայ բազմեցան, որոնցմէ շատերը, գիտնալով հանդերձ որ մօտ ժամանակէն վերջնականապէս պիտի մեկնէին երկրէն՝ փառամոլութենէ առաջնորդուած, իրենց թեմականութիւնը դրին, և սակայն շուտով լքեցին ամէն բան ու մեկնեցան:

Պահ մը՝ որոշուած առնուեցաւ Հելլոպոլսոյ վիլլային վարի յարկը աղօթատեղիի վերածել ու հոն փոխադրուեցան «գուլայ-գուլայ» միացող խոնկերը:

Մեծ պահքի օրերուն, հոն տեղի ունեցան արարողութիւններ, և մինչև օրս ալ միայն այդ օրերուն է որ կ'օգտագործուի սրահը:

Միւս կողմէ, Պէյն էլ Սուրէնի քանդուած եկեղեցիի հողամասին համար շատ մը օտար ժողովուրդներ երեւան եկան, Գատեր ու դատավարութիւններ տեղի ունեցան:

Ազգային իշխանութիւնը որոշեց մինչև Նոր Մատուռին շինութիւնը, Գահիրէի Եպիսկոպոս Մարաշիի դամբարանը շրջապատել: Ու շրջապատուեցաւ, բայց այնպիսի ձեւով մը, որ դամբարանը դարձաւ էր այլևս կրօնական առաջնորդի մը գերեզմանը ըլլալէ և ողբալի կացութեան մը մատնուած...

Ու այս տխուր տեսարաններուն ահաւատեալ ըլլալէ ետք՝ այս սրտցաւ տղերքը գրեցի:

Վախճանեալ Եպիսկոպոսին աճիւնները քանի մը ամիսներ առաջ միայն փոխադրուեցան Հելլոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատունը, մինչ քանի որ եկեղեցիին հողը մօտը տակաւին կը մնայ թափուր...

Պահ մը մոռնա՞նք այս բոլորը ու չմոռնա՞նք ո՞չ ազգային իշխանութիւնը և ոչ ալ կրօնականները, այլ՝ անցնինք:

Ճիշդ է որ բազմաթիւ հայեր մեկնեցան, բայց նախքան այդ, երբ Գահիրէն հայաշատ գաղութ մըն էր, պարզ կ'իրակի օրերուն եկեղեցիին մէջ հազիւ քանի մը հոգի կը նշմարէինք: Եկեղեցի երթալը շատերու համար կարծես լիւս կամ աւելորդ բան մը նշկատուած է: Իսկ «Սուրբ Սիկին» առջեւ գլխահալ հաղորդուելը՝ շատերու համար տեսակ մը ձեռակերպութիւն է, եւ ոչ թէ Գրիգորիանական պարտականութիւն: Տօնական օրերուն, ինքնացուցադրողներով կը յորդի եկեղեցին: Շրջան մը, Ուրբաթ օրերն ալ Պատարագ մատուցուեցաւ՝ որպէսզի այդ օրը արձակուրդ ունեցողները կարենան Ս. Պատարագին ներկայ գտնուիլ... բայց աւա՞ղ... եկեղեցին միշտ մնաց դատարկ ու իր պատերը արձագանգեցին աղօթքներն աւելնողով:

Հակառակ անոր, որ ճշմարիտ քրիստոնեային պարտականութիւնն է ամէն կիրակի եկեղեցի երթալ, սակայն թեմական թոյլտուութիւնը լայն երեքմի տուելը հանգստանալը կամ մարզարան մը ու սրահ երթալը: Սակայն դժբախտութիւնը այն է, որ նոյնիսկ տօնական օրերուն, զբօսապայտներ կը կազմակերպուին...

Եկեղեցիին հանդէպ մեր անտարբերութիւնը իր դադարեալէ տին կը հասնի մասնաւորապէս պարագային՝ երբ այդ զբօսապատուողներուն ժամադրաւայրերէն մէկը կը նշանակուի նաեւ «Եկեղեցին Հայկական»ը:

Այո՛, սիրելի Թեքեան, այսօրուան «Եկեղեցին Հայկական»ը իր «գուլայ-գուլայ» խոնկերով, իր լուս խորանով, իր Յիսուսով մանկապարտէս և պատերը ցնցող աղօթքներով՝ եղած է ոչ թէ աղօթատեղի, այլ՝ ժամադրաւայրը հաճոյքի և պոյտի մասնակցողներուն համար, որոնք անոր դրան

ՊՐ. ԿԱՐՊՈՒՍ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ
ՕՐ. ՍԵՂԱ ՍՈՒՆԱՅԵԱՆ
ամուսնացեալք

Հալէպ 29-8-66

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամուսին և իրենց ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

«ՀԱՅԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ
Տիկին Աղանի Մզրաքեան (Աղեքս.) մէկ տարուան «Ջահիր» կը նուիրէ իր քեռորդու Պր. Մկրտչի Նալպանտեանի (Լենինական):

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Իրենց ամուսնութեան բարեբաժնով առիթով Տէր և Տիկին Հրաչ Սիմոնեան կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.
Հայկ. Լենինական 100 Լ. Գ.
«Ջահիր»-ին 100 Լ. Գ.

«ՀԱՅԱԿԻՐ»-ԻՆ
Պր. Խաչիկ Մազլումեան (Աղեքս.) 100 Լ. Գ. կը նուիրէ վասն ցաւակցութեան Ողբ. Հերմինէ Յովակիմեանի կսկծալի մահուան առթիւ:

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Աղեքսանդրիայէն ստացանք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.
Պր. Մկրտչի Սիմոնեան 100 Լ. Գ.
Պր. Արտաշէս Մուրադեան 100 Լ. Գ.

ՀԱՅԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆՆԵՐ

Օր. Սիւրբ Տէյրմէնեանի ընդ Պր. Միքի Նիզամեանի բարեբաժնով ամուսնութեան առթիւ (Սիւրբ) Տէր և Տիկին Սարգիս Պալեան կը նուիրեն 100 Լ. Գ.:

Պր. Զօրա Տէյրմէնեանի ընդ Օր. Շաքէ Եղիշեանի բարեբաժնով ամուսնութեան առթիւ (Սիւրբ) Տէր և Տիկին Սարգիս Պալեան կը նուիրեն 100 Լ. Գ.:

առջև կը հաւաքուին, և ոչ թէ «աչքերնիս դոյն», այլ բայ աչքերով իսկ չեն տեսներ «խորունկ, մութ ու լոյս քաղաքը», և առանց մտնելու «հասարակ այդ բարձր բերդին» ներս, հոն մօտ մը վառելու, իրենց երեսը խաչակիցելու, կամ պահ մը «պատերը ցնցող» արարողութեանց ներկայ գտնուելու, և կամ «հաղորդուելու հաց ու գինով կենսառոջ», կուգան «ճիւղներով», թափախներով, «տոբ»ներով, գլուխներով, «տոբ»ներով ու գունդեղ «եղանակներով», «քրանգիւք»ներով, «եխի»ի և «քոլիքսի» եղանակներով...:

Եթէ այսօր նկատի չառնուի մեր գաղութի կրօնական այս սայթաքումը, քանի մը տարիներ ետք, Միացեալ Նահանգներու մեր համայնքներուն նման, հոս ալ, եկեղեցոյ հոգաբարձութիւնը պիտի հարկադրուի «սանիթիկ» մը կազմակերպելով եկեղեցի հրաւիրել հաւատացեալ ժողովուրդը:

Եթէ ազգային իշխանութիւնը չկարողացաւ Հելլոպոլսոյ եկեղեցին կառուցանել, չկարողացաւ Եպիսկոպոսին գերեզմանը ապականուէլ գերծ պահել, կարող չէ միջոցներ ստեղծել եկեղեցի յանձնարելու թիւը աւելցնելու, կը խորհիլք թէ կրնայ, եւ պէ՛տ է թելադրէ որ ի յարգանս մեր տօնական օրերուն, զբօսապայտներ չկազմակերպուին և մասնաւորապէս «Եկեղեցին Հայկական»ը ժամադրաւայրը չդառնայ նման ձեռնարկներու:

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒՄ ԵՆՔ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

«Սովեական Հայաստան» թերթի Յուլիսի 13ի համարում պատմական գիտութիւնների թեկնածու Վ. Յակոբեանը հանդէս է եկել «Գրի Երպրոսեան Օր» սանձանդում առաջարկով:

Առաջներում մենք ունեցել ենք այդ «Սով» «բարգմանչաց» անունով: Այժմ էլ սփիւռնում ամէն տարի նուրմ է այդ «Սով» կապում Մեքոնայ Մաշնոյի անուն հետ: Այդ օրը յաջկապէս դարձներում «Սով» են ունենում հանդէսներ նուիրում հայոց տառերի գիւծին:

Մենք գտնում ենք, որ միայնգամայն ճիշդ է՝ Գրի Երպրոսեան Սօն» սանձանդում առաջարկը Եր ջերմօրէն պաշտպանում Եր միանում ենք այդ առաջարկին՝ խնդրելով Հայաստանի Գերագոյն Սովեթի Նախագահութեանը՝ սանձանդում «Գրի Երպրոսեան Սօն»:

Գ. ՍԱՐԵԱՆ, Վ. ՆՈՐԵՆՅ, Ս. ԽԱՆԶԱՐԵԱՆ, Ա. ԳՐԱՇԻ, ՀՐ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, Պ. ՍԵՆԱԿ

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆՊԱՐԿԵՇՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ինչպէս տարբեր առիթով մը գրած էինք, «Ջահիր»-էն բազմաթիւ յօդուածներ կ'արտատպուին այլ թերթերու մէջ: Գոհ կ'ըլլանք ստոր համար՝ երբ կը յիշուի աղբիւրն ու հեղինակին ամբողջական անունը:

Աղեքսանդրիոյ ծանօթ աղբիւրներէն և մեր աշխոյժ աշխատակից Լենկ. Հրաչ Գալանեան անցեալ տարի այցելած էր Մայր Հայրենիք և իր ունեցած տպագրութիւններն ու դանդաղ անձնատուութեանց (գլխաւորաբար զբաղէտ) հետ ունեցած տեսակցում թիւները յօդուածաւարքի ձեւով ներկայացուցած էր շաբաթաթիւթի մէջ:

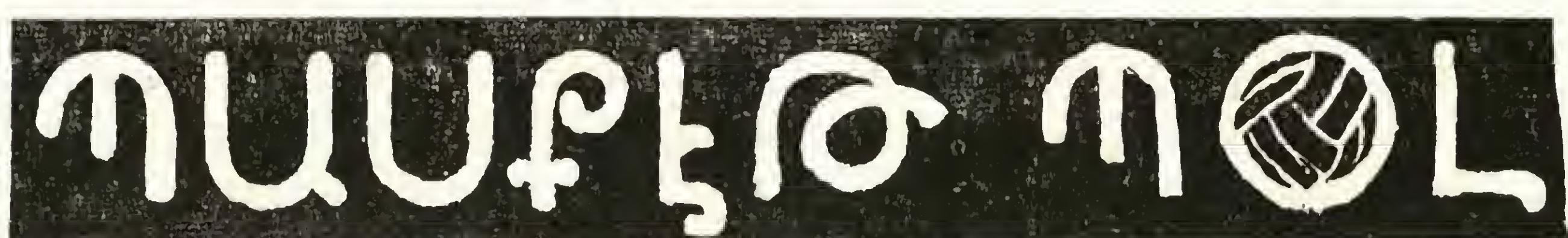
Յովհաննէս Շիրազի մասին գրած յօդուածը՝ «Յուսոյց և այլը»

«Շիրազ» («Ջահիր»)-ի 131, 26 Մայիս 1966) արտատպած է Պոսթոնի «Հայրենիք» (2 Յուլիս 1966), որմէ՝ Գահիրէի «Յուսոյց» (5 և 6 Օգոստոս 1966):

Յաւալի է, որ արտատպող թերթերը չեն յիշած գրութեան աղբիւրը և հեղինակին ստորագրութիւնն ալ վերածած են «Հ.Գ.» սկզբնատառերու:

Գրութիւնը ամբողջութեամբ ալ չեն արտատպած, ըստ կամա ջնջած են առաջին մասը, ինչպէս նաեւ անպարկեշտութիւնը ունեցած են ջնջելու այն թերթին անունը, որուն իբր թղթակիցը ներկայացած է Լենկ. Հրաչ Գալանեան Շիրազին և իր յօդուածին մէջ յիշած էր այդ մասին:

Կարգաւորեալ ցաւալի պարագա մը...

Հ.Մ.Ը.Մ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ ՏԻՐԱՑԱԻ «Ն. ՊԵՆ ՕՅԱՆԵԱՆ» ԲԱԺԱԿԻՆ

Աղեքսանդրիոյ «Կամք» Մարգարէի Գ. Միւրթիւնէն էր, որ կազմակերպեց 1966ի համահայկական պատգէթ պոլի մրցաշարը՝ որուն գտումը տեղի ունեցաւ Գահիրէի Նիւ Իթի հայկական աւաւթին մէջ, 17 Օգոստոս 1966, ընդմէջ Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի և Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի, որունք ըլլալով որ Նիւ Իթի Ակումբը «պայ» մնացած էր քուէարկութեամբ:

Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպար և Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատ մրցումը սկսաւ հոծ բազմութեան մը ներկայութեան: Արարատի խումբը տիրապետեց մրցումին ու յաղթեց 72ով 53 (Ա. կիսախաղ՝ 34ով 26, ի նպաստ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի):

Գոտորդ աւարտական մրցումը տեղի ունեցաւ Աղեքսանդրիոյ Կամքի դաշտին վրայ, Շաբաթ 20 Օգոստոս 1966, մարզասէր հասարակութեան մը առջեւ՝ ընդմէջ Նիւ Իթի և Կամքի, որ կըցաւ դիւրութեամբ յաղթել՝ 62ով 30 (Ա. կիսախաղ՝ 27ով 18 ի նպաստ Կամքի):

Բ. մրցումը, որ կարեւորագոյն մրցումներէն մին էր, տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի և Հ.Մ.Ը.Մ. Աղեքսանդրիոյ միջև: Տաք ու հետաքրքրական մրցումը մը ետք՝ Արարատի խումբը գլուխը կը խոնարհեցնէ Հ.Մ.Ը.Մ. Աղեքսանդրիոյ խումբին առջեւ՝ 44ով 27 (Ա. կիսախաղ՝ 19ով 9 ի նպաստ Աղեքսանդրիոյ խումբին): Կիսաւարտական ու աւարտական մրցումները տեղի ունեցան Կիրակի, 21 Օգոստոս, դարձեալ Կամք Միւրթիւնէն մարզադաշտին վրայ՝ ի ներկայութեան Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխա-

նորդ Զաւէն Եպիսկոպոս Չինչինեանի, Տէր և Տիկ. Նորայր Պեն Օհանեսնիւն, որոնք սիրալոյսով տրամադրած էին բաժակը, ինչպէս նաեւ՝ Գահիրէի և Աղեքսանդրիայի հոծ բազմութեան:

Կիսաւարտական մրցումը ըսկըսաւ ընդմէջ Նիւ Իթի հայկական աւաւթի և Հ.Մ.Ը.Մ. Արարատի, որ կըցաւ պարտութեան մասին իր մրցակիցը 52ով 50 (Ա. կիսախաղ 25ով 22 ի նպաստ Արարատի):

Աւարտական մրցումը տեղի ունեցաւ Աղեքսանդրիոյ երկու խումբերուն միջև՝ Հ.Մ.Ը.Մ. և Կամք:

Մրցումը սկսաւ և Կամք քանի մը վայրկեան ետք արդէն կըրցաւ ապահովել կէտերու առաւելութիւն մը: Ա. կիսախաղը վերջացաւ 20ով 16՝ ի նպաստ Կամքի:

Բ. կիսախաղէ սկզբնաւորութեան Կամքը կէտերու առաւելութիւնը աւելցնելով վայրկեան մը եկաւ, որ Հ.Մ.Ը.Մ. խումբի մարզիկներու դէմքերուն վրայ յուսա-հատուեան նշաններ երեւցան ու այս տեսակով Կամքի մարզիկները աւելի զօրացուցին իրենց յարձականքները:

Հ.Մ.Ը.Մ. ի «գոյ» նշնի քանի մը վայրկեան մնացած «Գայմաութ» մը առաւ և իր վերջին թելադրանքները տալով իր մարզիկներուն խաղը վերսկսաւ, տարբերութիւնը 4 կէտ էր ի նպաստ Կամքի և 15 երկվայրկեան մնացած ցուցատախտակը կը ցուց-

(Շաբ. տեա էջ 6)

چاهاکیر
 جريدة أسبوعية
 ص. ب. ۲۱۱۱ بالقاهرة - ط. ع. ج. ۳ - ت. ۹۱۵۰۱۳
 صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بدران (بالانجليزية)
TCHAHAKIR
 HEBDOMADAIRE ARMENIEN
 B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
 Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
 Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ
 Սեփականատեր խմբագիր — ՍՈՐԳԻՍ ՊԱՆԱՆՆԻ

Հիմնադրված 1948-ին
 Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԱՆԻ ԹԻԻ 144 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1966 ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹԻ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ. ۱۹۶۶ — الخميس ۸ سبتمبر عدد رقم ۱۴۴

ՅԱՆՈՒՆ ԻՆՉԻՐ

ՍՓԻՒՌԱԶԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲ. — Գաղտնիք մը չէ այլևս՝ թէ ինչո՞ւ կարգ մը երկիրներ, որոնք մինչև քանի մը տարի առաջ լամուր կերպով կզպած էին երկիր մուտքի իրենց դռները՝ յանկարծ լայնօրէն բացին զանոնք և ամէնազգի խուռներամ գաղթականներ ընդունեցան...

Գաղտնիք մը չէ նաև՝ թէ ինչո՞ւ եւ ի՞նչպէս այդ արտագաղթները «զուգադիպեցան» տարիներէ ի վեր սպասուած հայ-բնագաղթականներ, եւ որո՞նք եղան անգամ մը եւս պանդխտութեան ցուպը հայ անաղիակ զանգուածին ձեռքը տուողները։ Քարոզեցին, քաջալերեցին եւ ճամբորդութիւնները դիւրացնելու համար մասնաւոր գրասենեակներ ալ հաստատեցին...

Սակայն դժբախտաբար, եւ ասիկա ցաւօք սրտի կ'արձանագրենք, կարգ մը տեղերէ զոյման արտայայտութիւններու հետ ախուր լուրեր սկսան հասնիլ. բռնի զինուորագրուիւն, դէպի Վիետնամ...

Միացեալ Նահանգներ հաստատողներուն համար անակնկալ մը չէր ասիկա... բայց Աւստրալիա գաղթողները, մասնաւորապէս երիտասարդները, իրենք զիրենք գտան անբաժանի կացութեան մը առջեւ...

Անձնական նամակներէ սկսանք տեղեկանալ՝ թէ մեզի շատ ծանօթ երկրասարդներ արդէն իսկ զինուորագրուած եւ ճամբայ ելած...

Եւ անհ հեռուոր Ուզպէքիստանի մէջ ապրող իսկական հայու մը սրտցաւ խօսքը սփիւռքահայ երիտասարդութեան «Ջահակիր»-ի միջոցաւ։

Դաշնակցական պարագլուխները իրենց հայրենոտեաց քաղաքականութեամբ, սփիւռքահայ մեր եղբայրներին առաջ ցոյց են տալիս Գանատայի եւ Աւստրալիոյ ճանապարհները, այսպէսով — յուսալով անշուշտ — որ նրանք կը կարողանան իրենց դոյուլութիւնը քաշքշել։

Բայց սփիւռքահայութիւնը այլեւս չի ապրում մօտաւոր անցեալը. նա ապրում է համաշխարհային բ. աշխարհամարտի վաղորդայնը եւ նրա իսկ աչքերով տեսնում թէ դէպի ո՞ւր է հարւածում դաշնակցութեան մուրճը։ Եւ անհ ճիշդ այս օրերին, որ արեւ մեր հայրենիքը կանչում է իր հարազատներին եւ նրանց ապահովում բնակարաններով եւ ամէն ինչով, դաշնակցութիւնը փորձում է առաջնորդել մեր եղբայրներին դէպի հեռուոր Աւստրալիա։ Բայց սփիւռքահայութիւնը պէտք է լաւ իմանայ, որ աւստրալիական կառավարութիւնը մի ցուրտ օրէնքով պարտադիր վիզերով կան հակառակ ուղարկում եւ գաղթականներէջ։ Եւ այսպէսով՝ մեր եղբայրները նահատակ իրենց մարմինները հո՞ն պիտի թողնեն...։ Յանուն ինչի՞...։

Իտալական կառավարութիւնը իրերայաջորդ բողոքներով պահանջում է աւստրալիական կառավարութիւնից հեռու մնալ այս բախտախնդրական քաղաքականութիւնից։

Յունաստանում, մի շարք կուսակցութիւններ եւ քաղաքական դէմքեր դէմ արտայայտուելով աւստրալիական կառավարութեան այս ընթացքին, պահանջում են հելլենական կառավարութեան անմիջական միջամտութիւնը, որպէսզի հաղարուոր յոյն գաղթականները, որոնք «մի լաւ ապրուստի համար» գաղթեցին Աւստրալիա, մնան իրենց «տանը» մէջ եւ հանգիստ սիրտով ճաշակեն իրենց վաստակած հացը։

Բայց ամա՞ն, որոշումը արդէն ի դորձ դրուած է եւ անհաւանալին յոյն զոհերի անունները, մայրական առաջին արցունքները, եւ անվերջ անէմքները ձոնորդի եւ իրենց «ազատ աշխարհին»...

Ասպէ՛ք դուք, հայրենակիցներ, ի՞նչ էր յանցանքը 21ամեայ յոյն երիտասարդ հողագործ՝ Բեդրոս Զիրովսիւիի, որը բռնութեամբ առաջնորդուեցաւ դէպի Վիետնամի ռազմաճակատը եւ յաւիտեան այնտեղ թողեց իր ոսկորները...

Նա իր հարազատներին հետ գաղթել էր Աւստրալիա։ Այնտեղ նրա զինուորագրում են եւ վից ամիս ետք ուղարկում Վիետնամի (Շար. ՏԵԱ էջ 2)

ԳԱԳԱԹԻ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԸ

21 Հոկտեմբերին, Նիւ Տել-հիի մէջ պիտի գումարուի երեք պետութիւններու նախագահներուն վեհաժողովը (ԱՄՆ., Հնդկաստան եւ Եւրոպայի)։ Այժմէն իսկ բանակցութիւններ կը կատարուին որոշելու համար վեհաժողովի ընթացքին ուսումնասիրուելիք հարցերը, ի միջի այլոց միջադատի կարեւոր հարցեր եւ համաշխարհային կարծիքը հետաքրքրող խաղաղութեան պահմանման խնդիրներ։ Այս առթիւ երեք երկիրներու

արտաքին գործոց նախարարները Նիւ մէջ Նորքի պիտի մէկտեղուին յառաջիկայ Հոկտեմբերի ըսկիդները, ճշգրտու համար որպէսզի վերջնական հարցերը, որոնք պիտի ենթարկուին, Նորքի Գաղթի վեհաժողովին։

Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասեր Թանգանիա Պիտի Այցելէ 22 Սեպտ.ին

ՏԵՂԻՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԵՋ ԶԱՌ ՍԸ ՊԻՏԻ ԱՐՏԱՍԱՆԷ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՆ ԶՈՒԼԻՈՒՍ ՆԻՅԵՐԷՐԷԻ ՇԵՍ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.Մ.Հ.ի Նախագահին ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ մէկ շաբաթ, որուն ընթացքին ան պիտի այցելէ Թանգանիայի եւ Զանզիբարի գլխաւոր քաղաքները։ Նախագահ Նիյէրէրէի հետ

Ա.Մ.Հ.- ՍՈՒՐԻԱ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄ

Անցեալ Շաբաթ Գահիրէ այցելեց Սուրիական պաշտօնական պատուիրակութիւն մը և ԱՄՀի պատասխանատուներուն հետ ունեցաւ խիստ կարեւոր խօսակցութիւններ, կազմելու համար զինուորական համակարգումի ծրագիր մը։

Արաբ յառաջդիմական ուժերու համագործակցութեան համար եղած այս ջանքերու սահմանին մէջ կատարուած սոյն խօսակցութեանց արդիւններուն մասին ոչ մէկ ենթադրութիւն յայտնուած է ցարդ։

Սկիզբէն արդէն եզկպտոս և Սուրիա համաձայնած էին իրենց զինուորական գործողութիւնները համակարգելու Իսրայէլի դէմ, երբ այս վերջինը անցեալ Յուլիս ամսուն, օդային յարձակում գործեց՝ Յորդանան գետի ջուրերուն ուղղութիւնը փոխելու համար արաբներու կատարած աշխատանքի կեդրոններուն վրայ։

ՆԱԽԱԳԱՆ ԿԱՍԱՆ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐԻ ՇՆՈՐՀԱԿԱՆԱԿԱՆ ՇԵՐԱԳԻՐԸ «ԶԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Յեղափոխութեան 14րդ տարեդարձին առթիւ Հանրապետութեան Նախագահին ուղղած «Ջահակիր»-ի շնորհաւորական հեռագիրին ի պատասխան՝ խմբագրութիւնս ստացած է հետեւեալ հեռագիրը։

Պր. Սարգիս Պալանեան
 Ընդհ. պատ. Տեղի «Ջահակիր» Հայկական Շաբաթաթերթի 25, Պէյրութ փողոց, Գահիրէ
 Շնորհակալ եմ Յեղափոխութեան Տեղի առթիւ ձեր շնորհաւորութիւններուն համար։ Ձեզի կը մաղթեմ լաւագոյն յաջողութիւններ։

ԿԱՍՏԱՆ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐԻ

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԷՏԲ Ե ՀԱՅՏԵՑՆԵԼ ՔԱՆԻ ԴԵՈ ՈՒԾ ԶԷ

ԱՐՏԱՎ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

Իմպերիալիստ Ամերիկայի յաջողութիւնները շարք մը երկիրներուն մէջ առաւելագոյն կը պարտինք այն դաւաճաններուն, որոնք դրամի համար կը վաճառեն իրենց հայրենիքը եւ գերութեան կը մատեն իրենց բովանդակ ժողովուրդը։ Ասոր խոշորագոյն ճշմարիտ ապացոյցը մենք կը տեսնենք Լատին Ամերիկայի մէջ, թէ ինչպէս C.S.A. Ամերիկեան լրտեսական այս հուժկու կազմակերպութիւնը միլիոններ կը ծախսէ կաշտելու այդ երկիրներու բնակիչ զօրավարները, քաղաքական եւ հասարակական գործիչները, մամուլի եւ ճանապարհի խմբագիրները՝ տապալելու ժողովուրդին կողմէ օրինական կերպով ընտրուած կառավարութիւնները։

Այն երկիրներուն մէջ, ուր այդ իժմեր իրենց ուժովն չեն յաջողիր այդ վատութիւնը գործել, Ամերիկա կը բռնակողմ մէջ կը մտնէ, կը ջախջախէ ժողովրդական զինազորութիւնը, իր սիրած խամաճիկներէն իշխանութիւն մը կը կազմէ ու զայն կ'անուանէ զեմոկրատական կառավարութիւն։

ՏՈՔԹ. ԱՊՏԷԼ ՔԱՏԷՐ ՀԱԹԵՍԻ ՈՐՆԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՄՀի Ազգային Ուղղութեան և Զբօսաշրջիկութեան փոխ վարչապետը Եւրոպա կատարած իր ուղեւորութեան ընթացքին այցելեց «ԶԱՅՍ» գործարանը, Ենայի մէջ (Արեւելեան Գերմանիա)։

Պերլինի մէջ ԱՄՀի ընդհ. հեղափոխութեան Պր. Սաատէտտին էլ Յաթաթի 29 Օգոստոսին տուած մեծ ճաշկերոյթ մը, որուն ներկայ գտնուեցան զերման և արաբ բարձրաստիճան ղեկաւորները։

Օրերս Տոքթ. Մոհմ. Ապտէլ Քատէր Հաթեմ կ'այցելէ Եւրոպա, ուր բնակցութիւններ կ'ունենայ շարժապատկերի, ըզբօսաշրջիկութեան և մշակութային յարաբերութեանց զանազան հարցերու մասին եւրոպական պատասխանատուներու հետ։

ԱՄՀի փոխ վարչապետին Եւրոպայի այցելութիւնը պիտի տեւէ 15 օր։

ԾԱՂԱՐԱՆԿԱՐԻ ՊՐԻՍՄԱԿԻՆ ԸՆԴՄԵՋԷՆ

ՍՈՒՐԵՆ ՔՈՉԱՐԵԱՆ

Մարդիկ ունեն տարբեր գըրութիւններ: անոնք կը գրեն «պաշտօնական» պատրաստութիւն և գործի նամականներուն մէջ, «առօրեայ» անպատրաստ գրութեան տոմարներուն մէջ: «մտերմական» անձնական օրագրի մը մէջ: Այն որ կը գրէ, որ արտաւարական ինքզինքն է ան: Կ'ըսեն, թէ գրականապէս, ուսումնասիրած ըլլալով այս գրութիւնները, կընայ քաղաքի մէջ անձին նկարագրել: Անտարակոյս՝ ատիկա չանկան է:

Միխայիլ Շոլոխով

Նոյն ձևով, շանկան է փրնտու մարդու մը նկարագրելը՝ իրմէ առնուած նկարներու վրայ: Այս նկարներն ալ այլապէս են, կան նկարներ՝ որոնք պատրաստուած են, որպէսզի մարդիկ տեսնեն զանոնք յատկապէս, կան նկարներ, որոնք հանուած, պաշտօնական վաճառքով տրուած համար, և կան նկարներ, որոնք առնուած են՝ առանց որ ենթական նշմարէ: Այս վերջինները կարող են մասնաւոր ուղարկութեան արժանանալ:

Սակայն, հասկնալի է, որ ամենէն շանկան կենդանապիւրը այն է, զոր կը պարտինք տաղանդաւոր արուեստագէտի մը ձեռքին:

Ինչ շահագրգռական և զարմանալի բաներ կան մարդուն մէջ: Թափանցել անոնց, ճանչնալ, ըմբռնել և արտայայտել իւրայատուկ կերպով այն ինչ որ տեսնուի, ասիկա է՝ ճշմարիտ արուեստագէտին գլխաւոր նպատակը: Ինտելեկտուալ մարդուն շնորհուած տաղանդին չափը՝ առաւել կամ նուազ մեծութեամբ իր կարողութիւնն է՝ չըրապիւր աշխարհը վերաբերողով, արուեստին միջոցով:

Տաղանդը կը կայանայ կեանքի ծարաւի թափանցումին, ինչպէս և անոր վերածախմին մէջ: Արդարեւ, կարելի է կեանքը քննել ու դատել այն ատելութեան պատճառով, զոր մարդիկ կը տա՝ ծին անոր հանդէպ: Սակայն մեք կը խօսինք ի մասին անոնց, որոնք կեանքը կը դառնան այն անյապօրոյն ի հաշիւ, զոր կը տաճեն անոր հանդէպ:

Ահա՛ այս մասին է որ կ'ուզեմ խօսիլ ես:

Մարդը, որ նկատի ունիմ, կը կոչեն ժողովի իկին. ան գծադրել է և վարպետ՝ ծաղրանկարիչ: Չափազանցել կամ նոյնիսկ ձեւազեղծել ծաղրանկարին՝ դժգոյս զանազան գիծերը, զիմելով մինչև հրէշային այլանդակումին. սա պատահական արհեստագործի մը հաստատութեան մէջ է: Բայց արուեստագէտը կը գծէ այնպիսի եղանակով մը, որ համեմատութիւններուն տրուած «վնաս»ը՝ ըլլայ բընաւորութեան ոգեկան խելութեան ցոլքին արտայայտութիւնը:

Իրաւացի է առածը. «Աչքը կը տեսնէ այն, ինչ որ սիրած կը փափաքէր տեսնել»: Իմաստութեամբ առլցուն բարութիւն մը

Սերկէյ Օպրազով

Կ'օգնէ իկինին՝ ճանչնալու ինչ որ հիմնական է բնաւորութեան մէջ և խուսափելու գեղեցիկ չարութենէն, ծաղրանկարելու ժամանակ, չնայած որ հարկ եղած պարագային՝ ան գիտէ իր թշնամին խայտառակել անողջօրէն: Եթէ մատի հարուած մը տայ յատկանշական գիծերուն՝ իկին երբեք չայլափոխել: Կատկերին նմանութիւնը կը մնայ միշտ ակերբալի: Սակայն, այս նմանութենէն զատ, արուեստագէտը կը ստեղծէ անձնաւորութիւն մը՝ ըստ որուն հէշտ

է երեւակայն տիպարին կենսագրութիւնը:

Հոս հասկնալու համար՝ արուեստագէտը պէտք է ունեցած ըլլայ խիստ ընդարձակ ծանօթութիւններ, ապա մասնաւոր ճանչցած ըլլայ առարկան (նիւթը) կասայն տեսարանը, որ կը նկարէ: Իկին ունի այս բոլորը: Ան յաճախած է բազմաթիւ ականաւոր դէմքերու, ուսումնասիրած է զանազան շահագրգռութեամբ, ու յետոյ միայն վերցուցած է իր մատիւրը: Անոր ծաղրանկարները ար-

Արամ Խաչատրեան

դէն կը կազմեն նիւթը տասնեակ մը հատորներու: Մենք այնտեղ կը գտնենք՝ սովորական մշակույթի մեծ դէմքերուն մէջ ընդարձակ հանդիսարանը:

Իկինի շատ մը ծաղրանկարները պատրաստուած են հեգներգաւ և խայթաբան (երգիծաբան) հեղինակներու աշխատակցութեամբ, ինչպէս Միխայիլ Սվեթլով, Սերգէյ Միլերնով, Ալեքսանդր Պեդրիմսքի, Ալեքսանդր Ռասքին, Էմիլ Բրոքքի, Ալեքսանդր Ռիշթելսքի, Կրիկորի Սուլժիկ և ուրիշներ:

Անցած տարիներու հաւաքածոնքն ու գերբերը կը մնան խիստ կենդանի: Մարդ զանոնք դիտելէ չի կշտանար: Ուրիշներու հետ կարելի է չփոխել իկինի գիրը, ինչպէս չի չփոխուի Գուգրիմիւրի, Պորիս Եֆրիմովի եւ մատիւրի այլ իրաւ վարպետներուն գիրը:

Իկին միշտ կենդանի մէջտեղն է: Չարաճէի և պայքարող, ծեծող և զուարթաբան (երբեմն կը կծէ առանց խնդալու), ոգեշունչ և պատրաստագիր, վարպետ և խայթաբանութեան մէջ, կը սիրէ զանոնք, միտք կը պահէ և ծեծ քանակութեամբ յաճախ կ'արտասանէ:

Իր մէջ կեանքը կ'եղայ. և ատոր համար իր գործը այնքան արդիական է:

ԳԱՂԱՔԱՐԱԿԱՆ ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Ե ԶԱՇՏԵՑՆԵԼ ՔԱՆԻ ԴԵՌ ՈՒՇ ԶԷ (Շարունակութիւն Ա. էջ 1)

է այն երկրները, որոնք յեղափոխութեամբ մը նկատին յեղաշրջելու բռնապետական կարգի մը հիմնով ժողովրդական դեմոկրատական կառավարութիւններ, անմիջապէս վրայ հասնիլ և խեղդել զայն իր կրքերին մէջ: Սակայն հակառակ այս բոլորին, այսօր Ժողովրդական ուժերը վերանորոգուելու, Սան Տոմինիկոյի, Ֆերոլի, Հոնուոուսի, Կուաթեմալայի և Էկուադորի բարձրաւանդակներուն վրայ մշակութեան բախման մէջ են այդ ֆաշիստ ուժերու հետ՝ խելով անոնցմէ անհամար զոհեր:

Արդարեւ, Ամերիկա բոլորողակ Լատին Ամերիկան իր քաղաքական և անտեսական բռնապետական իշխանութեան ներքեւ անելով իր ուղղական վերթարի ուժը դարձեցած է դէպի Ասիա: Հոս և «չորհիւ» բնիկ կաշառակեր դաւաճաններուն՝ արձանագրած է մեծ յաղթութիւններ: Այսօր խիզախ ծափերով, ֆիլիպին կղզիներէ, Թայլանտ, Ֆորմոզա, Հարաւային Գինեան, Հնդկաստան, Մալէզիան, Ինտոնէզիան, Հարաւային Վիետնամ կը հեծնեն Ամերիկան քաղաքական և անտեսական բռնապետական գերիշխանութեան

ներքեւ: Հարաւային Վիետնամին մէջ անոր ուժերը գրեթէ անցան չիթերին: Ամերիկեան ուժերը չեն կարողանալու հաւաստի աղբիւրներէն կը տեղեկան, քիմիական դեղեր կը սփռնեն Հարաւային Վիետնամի դաշտերուն վրայ, թուրաւորելու և փճացնելու անոնց ամբողջ հուռձքը, սովամահ ընելու այդ տարաբախտ ժողովուրդը: Նախկին ուժերով կը վառէ ու կը խանձէ ժողովրդային հոծ գանգուածները և կը հրկիզէ անոնց գիւղերը:

Մինչ Ամերիկա այս անգութ և հակամարդկային արարքներով կը միտի այս քաջ հայրենասէրները ծոռնիկ բերելու և իր կամքը պարտադրելու անոնց. ընդհակառակն՝ տեղի ունեցած ուժեղ կոծկութիւնները զանոնք կը վառապեն վրէժնորդական ոգիով կոռւշարներով դիմադրելու ամերիկեան վարպետութիւններուն: Կ'ըսուի թէ անցեալ տարուան ընթացքին 96 հազար հարաւային Վիետնամցիներ միացած են Վիետգոնկերուն՝ կռուելու ամերիկեան այս անգութութիւններուն դէմ: Եստիկ կը հարցնեն, ինչ է Ամերիկայի նպատակը, ինչու այս

զարհուրելի սպանդը, որուն զոհ կ'ընեն հազարաւոր ծաղիկ երիտասարդներ: Ամերիկայի նպատակն է իր բռնակալական իշխանութեան ներքեւ առնել բոլորողակ երկրագունդը, կրօնապետի օժանդակութեամբ աշխարհի երեսն մարդիկ Սոցիալիստական և Դեմոկրատական բոլոր ազգերն ու ժողովուրդները: Եւ իրաւամբ, ան օգտւելով Սոցիալիստական երկրներէն իր փոքր գտնութիւններէն և անոնց միջեւ եղած գաղափարական տարակարծութիւններէն և անհամաձայնութիւններէն՝ առաջին առթիւ յարձակեցաւ Հարաւային Վիետնամի վրայ, այն պատճառաբանութեամբ, թէ ինք ըլլալով մեծ ազգ մը, մեծագոյն ուժ մը և համաշխարային լիտը, ստիպուած էր արձագանգ տալ փոքրիկ ազգի մը օգութեան կոչին, որ յարձակման ենթարկուած էր համայնավարներու կողմէն:

Մինչդեռ եղածը քաղաքացիական ընդհարումներ էին միեւնոյն ազգի միեւնոյն ժողովուրդին միջեւ, իրենց երկրին մէջ հիմնելու այնպիսի կառավարութիւն մը որ ըլլար ժողովրդական՝ գերծատար միջամտութիւններէ, և որ իր ջանքերն ու կորույթ ի սպաս դրանք իր ժողովուրդի յառաջդիմութեան ու զարգացման:

Ներկայիս Ամերիկա մոռցած

ԽԵԼՈՔ ՏՂԱՆ ԵՄ ԵՍ ԿՐԿԻՆ...

Ամեն առու պատահակ կը դիտի անցքը հպարտ, Ժպիւթի դիմ անմեղունակ՝ կը խայտայի հոգիով ես, Քայլերով դիմ՝ մեղմ, օրուն, կ'անցնէր սարսուռ մը հոգիս, Ամեն առու պատահակ կը դիտի անցքը հանդարտ:

Քանի՜ առու այսպէս անխօս դիտած եմ եք, իմ հրեշտակ, Ու լիացած եմ հայեացքով՝ չեմ տեսնուած ես աւելին, Երբ կը բացուէր ինձի անով ժամանակի մեծ հայելին. Քանի՜ առու այսպէս անխօս դիտած եմ եք, սէր իմ միակ:

Երբ կը բացուէր եմ հայեացքով ժամանակի մեծ հայելին Ալեքեռու դիմ քախմաւու, կը կարգայի գոյքը հին Այն օրերուն, մեր սուրբ սիրոյն ու այսօր ալ զիս կը գտնեմ Սիրոյդ հանդէպ այնքան սքիւր՝ որքան հրգօ՛ր բայց կեանքին դիմ:

Ու երբ այսօր կը գրկուիմ ես քաղաքի ու սրահի, Հանդիպումիդ բոյններէն՝ մեծախորհուրդ ու մեծաժգէ, Հեռուէ հեռու սէրը ապրող, սէրը ամբի, սէրը վստ, Խելով տղան եմ ես կրկին. ու վերստին զիս կը գտնեմ,

Սիրոյդ հանդէպ քեւե սկիւր՝ բայց միտք գործող այս կեանքին դիմ:

Սրուադիմ

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

ՅԱՆՈՒՆ ԻՆՉԻ

(Շարունակութիւն Ա. էջ 1)

ճանկրնքի մէջ: Եւ ահա վիթխամբի հայրենասէրները սրբազան գէնքից՝ Սոյիւնից 40 մղոն անդին, ընկնում է յոյն գաղթականը...

Յանուն ինչի՞...

Եւ աւստրալիական զինուորական նախարարութիւնը իմացնում է Զիրովսիլիսի սպանութիւնը նրա ծնողքին:

Այսպէս, երէկ Բեդրոսը, վաղը Յակոբը կամ Կարապետը, Մարկոսը կամ Կիրակոսը պիտի լինեն զոհերը ամերիկեան իմպերիալիզմին:

Մուրճը՝ պէտք է խփել տաք երկաթին և առաջն առնել կործանումի և մահուայ այս ճանապարհին, որուն ցանկանում են տգէտ խոհարարները, յագուրդ տալու համար իրենց շահախնդրական նպատակներին:

Թանկ է մեր արիւնը, հայու արիւնը: Մենք պէտք չէ խնայենք մեր արիւնն ու կեանքը մի՛ միայն ի շահ մեր նպատակներին, գաղափարի և հայրենիքի սիրոյն:

Մօտաւոր անցեալը լի է սփիւռքահայ երիտասարդ սերնդի սխրագործութիւններով: Նրանք կռուեցան, ինկան, վիրաւորուեցան բայց միշտ և ամէն տեղ հիթլերեան դաժան ոստիկանի դէմ: Նրանց մօտին խօսում է ողջ աշխարհը:

Իսկ այն Կարապետ, Յակոբ, Մարկոս ու Կիրակոսները, որոնք յանդգնութիւնը պիտի ունենան գաղթել դէպի Աւստրալիա և այնտեղից դէպի Սոյիւն, լաւ թող իմանան, որ նրանց գրկաբաց սպասում են հայրենասէր ուժերի մահացու հարուածները...

Մեր արգահատանքն էլ թող լինի նրանցից անբաժան...

Յ. ՍՍԵՅԻ

Տալեմբ-Ուզպիխսան

իր ներքին քաղաքական և արտաքին տեսակետները, որոնք անհամապատասխան են համեմատելի չափերու հասած են, ան իր վերթարի ուղղական ուժը և տնտեսութիւնը ի սպաս դրած է ջախջախելու սոցիալիստական աղբերն ու ժողովուրդները, այս առնչութեամբ տեսնալին պատրաստութեան մէջ է 40 տարեւոր երկրներու մէջ: Ամերիկա արդէն առնել է իր 2.200 զինուորական կայաններով և մէկ միլիոն զորքերով պաշարած է սոցիալիստական երկրները, և օր ըստ օր նորանոր կատարելագործուած զենքեր, միսիլներ, հրետանիներ, ռումբեր կը լեցուին անոր զինարանները:

Արդարեւ ի դուր են սոցիալիստական երկրներու խաղաղ դուրսագնութեան աղբիւրները, խոստումները, թէ իրենց պատրաստ են վարչապետի դաշինքը լուծել, և իրենց բանակները Եւրոպայէն քաշել, թէ «Նէթօ»-ի ազգիքը նոյնը ընեն և վերջ տան պաշտպանութեանը: Ամերիկա նման լուրջութեամբ կը հեգնէ, ներկայիս անոր թիրախն է Զինաստանը, թէ դժխեմ պատահումով մը Զինաստան արիւնշուայ ու դիպապատ լայնայ Ամերիկայի ոտքերուն տակը, այն ատին Սովետ Միութեան և միւս սոցիալիստական երկրներու հաշիւը փակուած է: Եւրոպայի մէջ կան գաղութարար երկրները, ո-

Յաշիւքը նոր ուժ և եռանդ ըստացած, վերստին գործի վրայ է: Սեւ եւրոպայի թեւերը առած սկսած է սաւառնել, կ'աշխատի պատմութեան անիւր ետ մղել, տանիլ մեղ միջին դարերու ստրկութեան, ուր ազատ մտածողութիւնը ոճիւր էր և մարդկութեան լաւագոյն գաւազները որպէս հերետիկոս կը հրաշակուէին և հաւատաքնուէին: Խաղաղութեան լայն կը խաղաղութեան թեւերն են, զարգացող գաւազներն են: Ս'ըսենք, գաղափարական տարակարծութիւնները պէտք է հաշտեցնել քանի դեռ ուշ չէ:

ԱՐՇԱԿ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ 350 ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԵՐՎԱՆՏԵՍ

ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ

Գրեց ՅԱՎՈՐ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

Գեղեցկությունը՝ պարզեղանակ և առաքինի կոմպոզիցիոն է, նմանի լավիկոլոգ հրաշքի կամ՝ անշարժ սուրբի, մեկը՝ Հայրեր, միւսը՝ չվիրաւորներ՝ եթէ չառ չմտանանք անոնց։

ՍԵՐՎԱՆՏԵՍ

Միկել Սերվանտես Սալվեդորա, ո՛չ միայն սպանական գրականության վարպետներից է, այլև առաջիններից բոլոր ժողովուրդներու գրագետներից։

Ծնած է Սպանիոյ Ալգալա դէ Զեմարես ֆալաթի՝ 1547ին եւ մեռած՝ 23 Ապրիլ 1616ին։

Ազնուական բայց աղքատ քանակի զաւակ, փաներկու տարեկանին սկսաւ իր գրական փորձերը՝ բանասիրութիւններով, որոնք զին չէին ապրեցներ։ Սակայն, օգնութիւն իր գրական յարաբերութեանց, ան կրցաւ շուտով ծանօթութիւն հաստատել երիտաւր իտալացի մը հետ, որ կը մեկնէր Պալմայի մօտ իրեն պատուիրակ, Սերվանտեսի պատգով այլ ազգերէն իտալացի գրագէտ Զոտի, Զոն իմացաւ որ Պալմայ բանակ կը հաւաքէր բոլորներն դէմ մաս կազմելու գունդերէն մեկուն մէջ եւ մասնակցեցաւ 1571ին Լեպանտոյի ծովային ճակատամարտին, ուր Դոն Ժուան Աւստրիական փառաւոր յարկաւոր մը տարաւ բոլորներն իրաւորութեանց, որուն հետեւանով կորսնցան այդ թիւին գործառնութիւնը։

Անկէ յետոյ քաղաքական կեանք մը ունեցաւ. անցաւ Թուրքիոյ, յետոյ Իտալիա, եւ երբ Սպանիա կը վերադառնար, Մարիանա Ժովաննիս բանակին զինք իր եղբոր հետ եւ երկուքը մասնակցեցան գերութեան անհաւանքի տառապանքներու Ալեքսանդրի մէջ։

Սերվանտեսի հայրը լսելով իր զաւակներուն զոհաբերութիւնը, ծախեց իր բոլոր ունեցածը՝ վերադառնալու համար անոնց փրկագինը։ Սերվանտես վերադառնաւ Սպանիա՝ 1580ին, Աստի մը մնաց զինուորական ծառայութեան մէջ, բայց շատ չանցած իր սիրած ապագային՝ գրականութեան նուիրուեցաւ։

Իր առաջին գործը եղաւ «Կալանքան»։ Ենթոյ հետզհետէ գրեց

ողբերգութիւններ, որոնք սակայն կը նսեմանային Սպանիոյ մեծագոյն քաղաքացի Լոպէ դէ Վեկալի գլուխ գործընտրուելու քառնուստին տարեկան եւ արդէն, ամուսնացած իրեն նման ազնուատնիստ քաղաքացի օրհորդի մը հետ եւ կեանքի դժուարութիւնները ծանր կերպով կը ճեղքէին իր վրայ։ Զանազան պատճառներ տրուեցան իրեն, իրեն ապրուստի միջոց, ըստ պանիոյ ալիւալլ ֆալանտերուն մէջ, Սերվանտէս կը գտնուէր, դաստիարակ մը հետ վեհ ունեցաւ եւ բանասիրութեանց, Մանի մէջ էր, որ կ'ըսէ, յղացաւ «Դոն Գիոթ» իր գլուխ գործընտրուելու առաջին եղբոր։

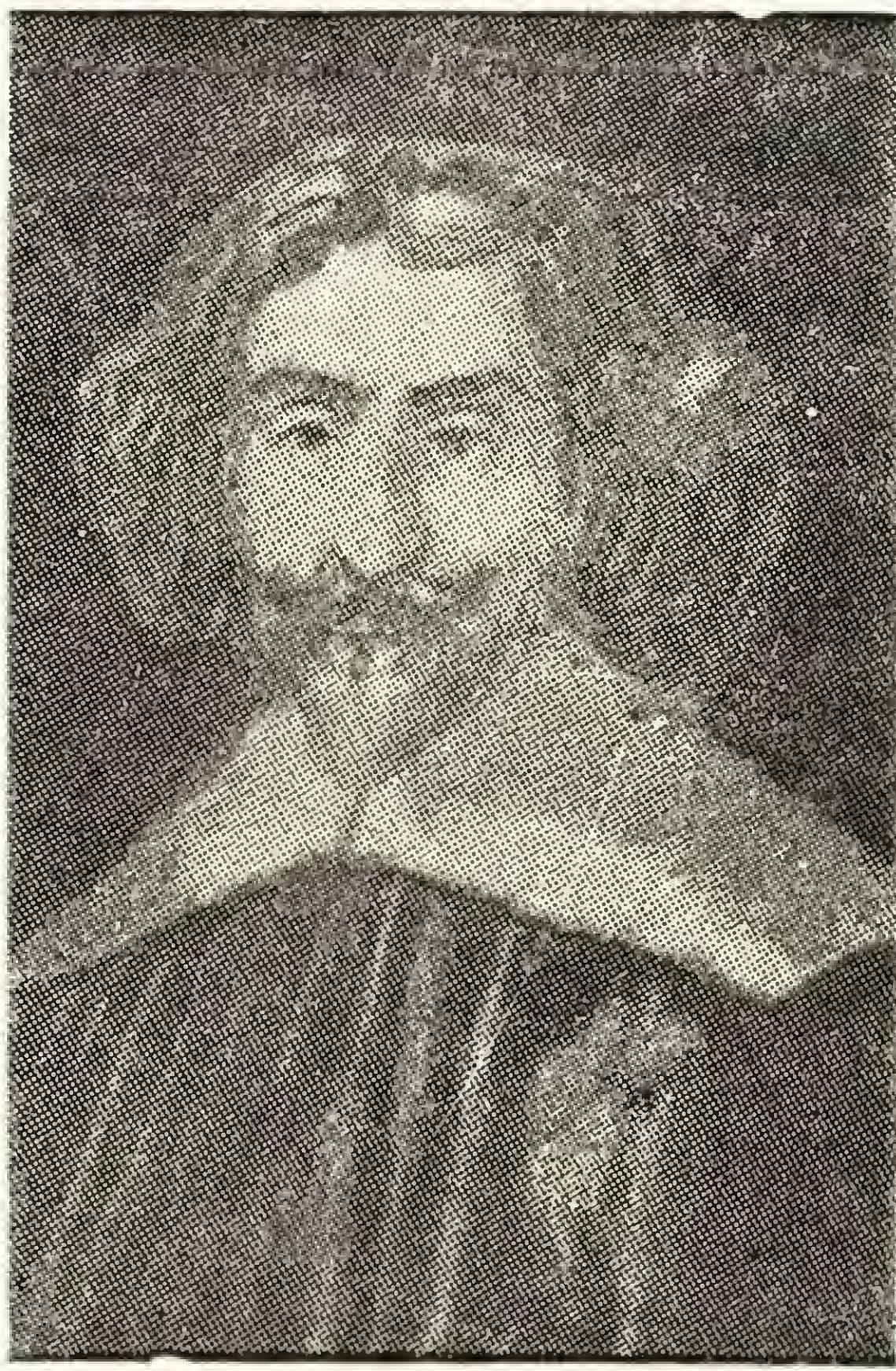
Իրիքը սկիզբներ արհամարհանեցաւ հասարակութենէն, որովհետեւ այդ կարգի վեպերով լեցուն էր հրապարակելու որոշ ուսուցչութեան չարժանացաւ ասիկա։ Յաջորդութիւն գտնուելու համար, Սերվանտէս դիմեց հմարի մը։ Քննադատական մը հրատարակեց իր գիրքին մասին, ուր՝ գովելով հանդերձ երկը՝ կը յայտնէր թէ խալիքի ալիւալլութիւններ կը պարունակէ ալիւալլութեան անհաւանքութեանց հասցէին։ Հետեւեալները ծայր տուաւ եւ ամէն ոք ուզեց կարդալ զայն։ Յաջորդութիւնը արձանագարեց, որ 30.000 օրինակ սպանացեալ երկու տարուան մէջ ու քաղաքականութեան, հեղինակին ուղղութեան իսկ, հարկաւորութեան գրեթէ բոլոր լեզուներուն։

Սերվանտէսի համբաւը, ինչպէս կ'ըլլայ միշտ, շատերու նախանձը գրգռեց եւ քիչ չեղաւ զինք դատաւարութեան քիւր։ «Դոն Գիոթ» ի առաջին մասը, լոյս տեսած էր 1604ին. իր նախանձողներէն մէկը, տար տարի յետոյ, հրատարակեց գիրքին երկրորդ մասը, բոլորովին անհամ եւ անարժէք գործ մը։ Սերվանտէս, զգեստելու համար իր գանձը հակառակորդը, շատեց 1614ին հրատարակել իր գործին երկրորդ մասը, նոյնքան փայլուն եւ

թերեւս աւելի քան առաջինը։ Այնուհետեւ Սերվանտէս հրատարակեց հետզհետէ նորակերպ, կատակերգութիւններ, մեկը միւսէն աւելի յաջող, որոնք կը մնան կորովներ սպանական գրականութեան մէջ։

Սակայն, իր բոլոր գործերուն մէջ իրենց տեղը համար կը վայելէ «Դոն Գիոթ»ը։

Բոլոր հեղինակներն ու քննադատները համաձայն են գովաբանելու այս արտօնական վիպասանութիւնը, Ամէն ոք կ'ուզէ կարդալ զայն եւ կարդացողները՝ վերջոյն կարդալ, ա՛յնքան մեծ է հրապարակ անոր ընթերցումին։

ՍԵՐՎԱՆՏԵՍ

Պատահաբար՝ անհաւանքալից Գիոթին վառ հետաքրքրութիւն է, զեպերուն անդիմադրելի գուրմաւորութիւնը, լեզուի եւ ոճի համեղութիւնը՝ մերթ վեպ, մերթ քննանքի, միշտ հանդիպելով ինչպէս եւ իմաստներու գեղեցկութիւնը, նուրբ երգիծանքն ու սրամտութիւնները, որոնք կը փայլեն ամէն մէկ տեղի մէջ, եւ մանաւանդ մարդկային խոր հոգեբանութիւնը՝ որով հիւսւած է այս անգիտազանցելի գործը առաջին եղեւ մինչեւ վերջինը։

Մարդկային հոգին իր եռութեան մէջ խոր է, որովհետեւ խիստ դառն են պայմանները, որոնց մէջ այս գրողն ու բանաստեղծը կը բեկանուի կեանքի սեւեռներէ, ու դաժան այն պայմանները՝ որոնց մէջ կ'ապրէ ան։ Նոր վիշտերու եւ տառապանքներու վրայ կ'աւելան ժառանգականութեամբ մեզի փոխանցուած մեր նախնայնորէն զոհողական հանգիստը կեանքին ստատափի ու ցաւի հետքերը։ Բոլոր երգիծաբաններու եւ գուրմաւորներու ճիշդութիւնը վերջ ի վերջոյ ուրիշ բանի չեն ձգտիր, բայց երբ

հակադրել մարդկային հոգւոյն բնական տառապանքներէն, բայց, որովհետեւ ա՛յն է բնական, ա՛յն է հիմնական, ա՛յն է որ կը մնայ ու կը տեսնուի ամէն գուրմաւորէն, ծիծաղէ Ես, Դոն Գիոթի եւ Սանչո Պանսայի միջոցաւ մեզի հայրապետած անվերջ ծիծաղները աւելի խոր ու շեշտուած կերպով կ'արթնան հասկցող մարդու հոգիին մէջ այն վեպ խանդավառութեամբ, յուզիչ գուրգուրանքով մարդկային թեգեղական դժբախտութեան հանդէպ, զոր հեղինակը իր հանձնարքին մեծութեամբ ու հոգիին բարձրութեամբ դարձ ու զրուած է իր գործին վրայ։

Ի՞նչ է Թափառական Ասպետութիւնը, որ «Դոն Գիոթ» վեպին կտար կը կազմէ։

Այն դարը՝ ուր ծաղկեցաւ քաղաքական ասպետութիւնը, կ'երկարէր հին փառապաշտութեան շրջանին մինչեւ նորին վերածնունդը. այն խաւար ու կիսաբարբառ տեղանք, Միջին Դար կոչուած, ուր իրաւունքի ձայնը լսեցուած էր բիւր ուժէն եւ արդարութիւնը եւրապայեան տուեալներէ վերջին եւ ուր աստուծոյ իշխանութիւնը կը բզկէր երկրի ու կը տառապեցներ մարդկութեան հսկայ զանգուածը։ Այդպիսի դար մը մէջ իրօք որ հոյակապ ու վեպ բան մըն էր հնչումները պատգանքով։ Ի՞նչ նախախնամական էակ պիտի ըլլար զոհաբերութեան համար այն հերոսապետը, որ ոտէն գլուխ քաղաքականութեան, միշտ անհաւանք, պատգանքով անհաւանքութեանց հետ հետեւեալները պատգանքով պատգանքով։

Անոր ֆաշազորութիւնները բերեց բերան անցնելով, չափազանցուելով, պիտի դատուէին հրաշալի աւանդութեան շարքը, կիները, գերազանցապէս սկաւ հակներ, քաղաքական ասպետներու վեհանձն պատգանքներուն կը կարօտէին ամենեւեւ աւելի, եւ սերը, անցեալին մէջ անմասն ձեւի մը տակ ծնունդ կ'առնէր այդ դարուն, Կնամեաւորութիւնը կը դառնար ասպետականութեան անբաժան մաս։

Թափառական ասպետութիւնը կը կազմէր այդ դարուն տաս մը հեղինակներու երկերուն ճիւղը եւ ասպետական վիպասանութեան գիրքերը մեծ հանդիպ ու ծառայով կը կարդացուէին։ Սակայն այդ գրականութիւնը, փոխանակ հարազատէին ցայեցեցելու ժամանակին նկարագիրը, բարեբեր եւ սովորու-

թիւները, շուտով ստացաւ անհաւաքազ ցոյց մը, Հեղինակները իրենց վեպերուն մէջ կը քիմքին ամենեւեւ այլապէս յեպերը, աւախահագրական, պատմական մեծամեծ սխալներով, բարոյական վաստող ըմբռնումներով, հրեշներու եւ կախարհներու արտաոտնութիւններով, Արկածներու հաշտութեամբ ծայրալեզուութեան տարուեցաւ։ Երիտաւրները, բողբոլով իրենց լուրջ աւսումը, սկսան հետեւիլ իրենց կարգապահ երկերու հերոսներու օրինակին։ Հնագանցութիւն կանանց փառանքով, կ'ը զ ծպատականութեամբ, արիւնակի վեպիստերութիւններ՝ ամենաքիչէ վերադարձներու փոխարէն, չափազանց զարդաւորութիւն, արհամարհալի ընկերային կարգերու հանդէպ, այս ամենը կ'իրարկուեցաւ առօրեայ կեանքին մէջ եւ դարձաւ մարդոց կենցաղին առանցք։

Եւ հետեւանք եղաւ աղիտալի, Շառլ Բենք մասնաւոր օրհններով արգիլեց Սպանիոյ մէջ քաղաքական ասպետութեան վերաբերեալ գիրքերու տպագրութիւնը, վաճառումն ու ընթերցումը։ Սակայն ի գուր։ Այնքան մեծ էր հրաշալի, արհաւիրքի մասերը, որ օրհնին բոնութիւնները եւ բարոյախօսներուն բողոքը արդիւն չէին տար։ Ազնուականներէն սկսեալ մինչեւ կրօնականներն ու վաւերական սրբութիւնները կը յափառուէին այդ կարգի վեպերով։ Շառլ Բենք, ինքն իսկ, մէկ կողմէն օրհնէր կը հրատարակէր, միւս կողմէն գաղտնաբար այդ կարգի ընթերցումներով կը գուրմաւորէր։

Իրաց այս վիճակին մէջ էր, որ Սերվանտէս յղացաւ իր մեծ երգիծալիկը, ծիծաղելի դարձնելու նպատակաւ ասպետական գրականութիւնը. եւ վեպին սկիզբի գրողներուն մէջ արդէն մանացու հարուածներ տեսնուեցան եւ այդ սեռի ամենեւեւ երեւելի արտադրութիւններուն դէմ։

Վեպին առաջին հերոսը՝ Դոն Գիոթը, խենթ մըն է, կապուելիք խենթ մը՝ երբ կը գործէ։ Երկրորդ հերոսը՝ Սանչո Պանսա, քանադամիս ու սգօք գիւղացի մը։ Սակայն, ինչպէս որ ընդունուած է արդարացիօրէն, ասիկա արտաքին դիմակն է. իր երկու հերոսներուն եւ թիւ կանգնած է հեղինակը, որ մեկուն տուած է իր բարձր իմացականութիւնը, ու միւսին՝ առողջ ողջմտութիւնը, մեկուն՝ իր բարձր խանդավառութիւնը, միւսին առաքինութիւնը, զոհողութեան վեպն ու ֆաշազորութիւնը, միւսին՝ հասարակ մարդու պահպանողականութիւնը,

(Շար. տես էջ 4)

ԾՈՒԼ ՈՒԹԻՒՆԸ

ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ՍՕՏ

Յաճախ կը լսենք հետեւեալ արտայայտութիւնը ծնողներէ եւ ուսուցիչներէ, երբ խօսակցութեան նիւթն է փոքրիկի մը իմացական կարողութիւնը։ «Խելացի է. բայց չ'աշխատիր, ծոյլ է»։

Ճիշդ է որ կան բազմաթիւ տղաք, որոնք ուշիմ են, սակայն իրենց ուսուցիչական արդիւնքը յաճախ կը մնայ միջակէն վար, որովհետեւ անոնք իրենց լաւագոյնը չեն տար։

Արդեօք մեր բացատրութիւնը ո՞րքանով ճիշդ է եւ թէ իսկապէս ծոյլ է տղան, թէ իր չաշխատիլը ունի պատճառներ, որոնք շատ հեռու են «ծուլութիւն» կոչուելէ։ Հրաշին անբաւարար աշխատանքը հիւանդութեան արդիւնք կրնայ ըլլալ, Բաժնիկը պարզապէս երէցներէն իր ոխը լուծելու միջոց մը։ Յաստիկը արդեօք իր շատ հարուստ երեւակայութեամբ

թեան աշխարհը ունենալուն համար չէ՞ որ կը ծուլանայ, Կրնայ նոյնպէս ծուլութիւնը արդիւնք ըլլալ պէտք եղածէն աւելի ընծայուած օգնութեան՝ ծնողին կամ մասնաւոր ուսուցիչի մը կողմէ. ասիկա փոքրիկին մէջ կը հիմնաւորէ ստորագրութեան զգացումը իր կարողութիւններուն հանդէպ։ Ասոր հակառակն ալ կրնայ նոյն արդիւնքը տալ՝ պզտիկը՝ որ բնաւ օգնող չունի, յաճախ կը յուսահատի դժուարութիւններու դիմաց եւ կ'ըլլայ անտարբեր։

Երբ պահ մը ետ երթանք դէպի մեր մանկութիւնը, կը յիշենք պարագաները՝ երբ որոշ դասերու հանդէպ հետաքրքրուած չըլլալով, փայլուն արդիւնք չէինք տար։ Մեր երէցի փորձառութեամբ հիմա կը մտածենք թէ չի կրնար անհետաքրքրիլ նիւթ գոյութիւն ունենալ։ Սակայն կայութիւնը կը

փոխուի երբ նիւթին մօտենաս որպէս դպրոցական մանուկ մը, որուն համար անիկա պարտականութիւն մըն է լոկ եւ ոչ թէ գիտելիքներու պաշար մը, որ հարուստ է ինքնին եւ ապագային համար օգտակար։

Անհանդարտ փոքրիկներ ալ կան, որոնք երկար ժամանակ կը պահանջեն հանդարտելու եւ որոշ աշխատանքի մը վրայ կեդրոնանալու համար. ասոնք դասապահի մը վերջին վայրկեաններուն միայն պատրաստ կ'ըլլան հետեւելու դասաւանդութեան։

Կայ նաեւ բծախնդիր, որ իր տուած բացատրութիւնէն միշտ դժգոհ, ըլլալ ան բերանացի կամ գրաւոր, կը վերսկսի պատասխանել ու փնտռելով նոր բաներ եւ զգուշանալով սխալ մը ընելէ, այսպիսով կամ կոստանցելով գրաւորին համար սահմանուած ժամանակը եւ կամ հասցնելով ուսուցիչին համբերութիւնը։

Ի վերջոյ կայ նաեւ տաքարիւնը կամ ինքնավստահը, որ կ'անապարէ խղիւր մը լուծած ա-

տեն եւ կամ հարցումի մը պատասխանելու ժամանակ, եւ սխալ արդիւնք կուտայ։

Բայց այս բոլորին հետ մէկտեղ կան փոքրիկներ, որոնք պարզապէս լաւ արդիւնք չեն տար եւ որոնք իրենց թմբիւն հանելու համար ոչ պատիժ եւ ոչ ալ վարձատրութիւն օգուտ ունին։ Ասոնք բարեբախտաբար շատ չնչին տոկոս մը կը կազմեն եւ արդիւնքն են սահմանափակ իմացական կարողութեան։

Ծնողի եւ ուսուցիչներու դերը

Մուրհակին կոչուող երեւոյթի մէջ շատ կենսական եւ որոշիչ դեր ունին ծնողը եւ ուսուցիչները հետեւեալ պարագաներու տակ։

Փոքրիկին ֆիզիքական առողջութեան մօտէն պէտք է հետեւին։

Պէտք է կարենան փոքրիկին մօտ գատորշիլ անոր կարողութիւնները, ձեռնային աշխատանքի ընդունակ փոքրիկէն չպահանջել մտային բարձր կարողութիւն։

Պէտք է զգուշանան երթալային ներկայութեան զինք գովե-

լէ, որպէսզի ան ինքնահաւան դաճաւոր չըլլայ անհոգ եւ ծոյլ։

Փոքրիկը յաճախ իր կարողութիւններուն համապատասխան դասարանի մը մէջ չըլլալուն համար կը ծուլանայ. եթէ դասը դիւրին են իրեն համար, չի խանդավառուել անոնցով, իսկ եթէ անոնք դժուար են, ծուլութիւնը արդիւնք կ'ըլլայ անոր յուսալքութիւնը։

Ծնողքը, երբեմն իրենց օրինակով իսկ պատճառ կ'ըլլան տղան ծուլանալուն. երբ անոնք իսկ կը վարեն անկարգապահ եւ անհոգ կեանք մը, վատ օրինակ կուտան իրենց զաւակներուն։

Ծնողքը երբեմն կը թերանան առաջնորդելու իրենց զաւակները անոնց դպրոցական աշխատանքին մէջ, անկեղծ հետաքրքրութիւն ցոյց չեն տար անոնց ցոյց տուած յառաջընթացները. Կատմամբ, չըզնահատելով անոնց առօրեայ ջանքերը եւ հետաքրքրութիւնը միայն եռամսեայ նիւթերով։ Բիւ չէ թիւը

(Շար. տես էջ 4)

(ԱԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ)

Շապուհը արքայից արքայ և պետն էր արեւափառ Իրանի. օր մը, հրաման ըրաւ, որ պարսիկ իշխանները և տիրապետուած երկիրներու արքաները Տիգրոս գան, մասնակցիլ արքայապետն հանցիւն լուծիլի. հրաւերը ընդունուեցաւ, եկան ամէնքը, փարթավորէն հագւ-

Անյուշ բերդը մահն էր ու գե-
րեզմանը, հոն գացողը աղատում
չունէր, ոչ ոք կը համարձակէր այդ
անունը արտասանել արքային առ-
ջէ։

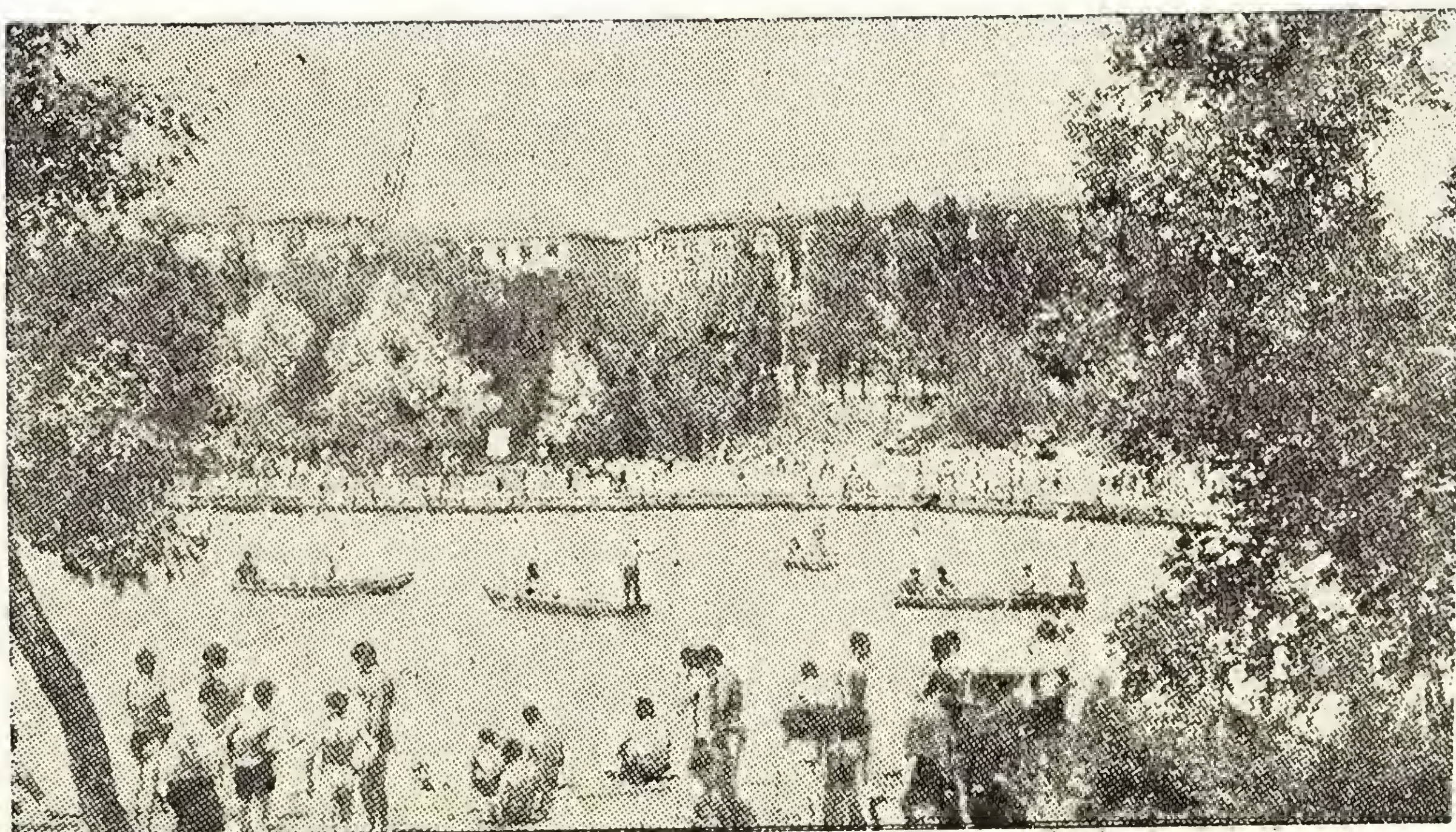
ሀዐሀ-ፋሁኔታ

(Շարունակութիւն Գ. Էջէն)

(ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՅԻԼՆ Գ. ԷԶԵՆ)

Փոքրերկնեբու մօտ ընդհանուր ֆիզիկական լուսնաթիւն մը և ա- նոր որպէս արդիւնք ծաւաթիւնն ալ նշմանելի կ'ըլլայ՝ դարձական տարեւոյճանի սկիզբը, երբ տղան ինքզինք դէմ յանդիման գտնէ՝ նոր նիւթ երու, նոր ուսուցիչնէ- րու և աւելի դժուարացած գտնէ՝ բուն և չբոյս մը այդ բոլորին

Ծ. Խ. — «Դոն Բիտոբ»ի եւ իր հեղինակին մասին այս վերլուծական յօդուածը գրած է ողբացեալ ՅԱՎՈՐ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, դասագիր-բերու հեղինակ, երբեմնի սփորէն Պօլոսեան եւ Գալուսեան վրժե-րու, հմտաբան իրապարակագիր, բանասէր: Ան 1947ին հայրենիքի փակեցցաւ եւ այնչեղ մահացաւ քանի մը տարի ետք:

Ամբան թափ օրերուն Երեւանի երիտասարդութիւնը կը գրօնուէ խաղաղապետութեամբ կամ լինին մեջ:

ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՀԱՅ ՕՐԹՈՏՈՔՍ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ

Բազմաթիւ ընթերցողներու խնդրանքին ընթացք տալով, եւ Գահիրէի Թեմականի մօտաւոր ընտրութիւններուն առթիւ՝ անհրաժեշտ նկատեցինք մամուլի միջոցաւ եղիպտականութեան հետ փակաւորութիւնը դարձնել «ՀԱՅ ՕՐԹՈՏՈՔՍ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ»ը:

Համայնքին անդամները.—

- 1.— Եղիպտոսի հայ օրթոքսոս համայնքը կը կազմուի այս երկրին մէջ բնակութիւն հաստատած բոլոր օրթոքսոս հայերէն:
- 2.— Եղիպտոսի հայ օրթոքսոս համայնքը ունի համայնգային երկու օրջանակներ (Հէյէ) (*): որոնցմէ առաջինին կեդրոնն է Գահիրէ քաղաքը, իսկ երկրորդինը՝ Աղեքսանդրիա քաղաքը:
- 3.— Գահիրէի օրջանակին իրաւասութեան տակ կը մտնեն Վերին Եղիպտոս, Գալիլիայի եւ Շարքիյէ նահանգները եւ Քանախ (Սուէզ) կառավարչութիւնը: Եղիպտոսի երկրին մնացեալ վայրերը կը մտնեն Աղեքսանդրիոյ օրջանակին իրաւասութեան տակ:
- 4.— Իւրաքանչիւր օրջանակ կ'ունենայ:—
ա.— Թեմական ժողով (Մեկլիս Միլլի) մը.
բ.— Քաղաքական ժողով (Մեկլիս Խարա) մը.
գ.— Կրօնական Յանձնաժողով (Լեկնէ Տիմիյէ) մը.
դ.— Նուիրատուութեան Յանձնաժողով (Լեկնէ Հիպար) մը.
ե.— Յանձնաժողով (Լեկնէ) մը համայնքի գաւազններուն միջեւ ծագած անձնական իրաւովիներէն խնդիրները դասելու համար ներկայ կանոնագրով ցոյց տուած սահմաններուն մէջ:

Ա Ռ Ա Ջ Ն Ո Ր Դ

- 5.— Առաջնորդը Եղիպտոսի հայ օրթոքսոս համայնքին կրօնապետն է: Ան է, որ նիստի կը հրաւիրէ Թեմական Համագումար ժողովը, երկու Թեմական ժողովները եւ Քաղաքական ժողովը, ու կը նախագահէ անոնց:
- 6.— Առաջնորդն է, որ կը նշանակէ Գահիրէ եւ Աղեքսանդրիա քաղաքներէն իւրաքանչիւրին Առաջնորդական Փոխանորդը (Vicaire) համաձայնաբար յիշեալ քաղաքներէն ամեն մէկուն Քաղաքական ժողովին հետ:
- 7.— Առաջնորդի բացակայութեան պարագային իր իրաւասութեան մէջ գնիք կը փոխարինէ իր փոխանորդը վերոյիշեալ քաղաքներէն իւրաքանչիւրին մէջ, երկու փոխանորդներու բացակայութեան պարագային Առաջնորդը կը ներկայացնէ այս վերջնոյն կողմէ նշանակուած կրօնական մը:
- 8.— Առաջնորդական Աթոռի քափուր մնալու պարագային, աթոռի քափուր մնալու քուակնին յաջորդող երեք ամիսներու ընթացքին կը հաւաքուին Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ երկու Քաղաքական ժողովները ու երկու Կրօնական Յանձնաժողովները՝ Առաջնորդական Տեղակալ մը ընտրելու համար, եւ հարցը կը տարուի պատկան իշխանութեան առժամեայ վաւերացումի համար, մինչեւ որ Առաջնորդին անուանումը տեղի ունենայ Արքայական հրամանագրով՝ ըստ Նահանգադրութեան (Տուքուր) 153րդ յօդուածին: Իր ընտրութեան վաւերացումէն ետք Տեղակալը կ'ունենայ Առաջնորդին բոլոր իրաւասութիւնները:

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ (ՄԵԿԼԻՍ ՄԻԼԼԻ)

Կազմութիւն Թեմական ժողովի.—

- 9.— Գահիրէ եւ Աղեքսանդրիա քաղաքներէն իւրաքանչիւրին մէջ Թեմական ժողովը կը կազմուի 26 անդամներէ, որոնց 24ը աշխարհական՝ կ'ընտրուին ներկայ կանոնագրի 10րդ յօդուածէն մինչեւ 22րդ յօդուածը բացառուած ձեւակերպութիւններու համաձայն, իսկ երկուքը կրօնական կը նշանակուին Առաջնորդէն:

Ընտրութիւն Թեմական ժողովի.—

- 10.— Համայնքին տեւե անդամը կրնայ ընտրուիլ ըլլալ, եթէ կը լրացնէ հետեւեալ պայմանները:—
ա.— Եթէ 21 տարեկանը լրացուցած է.
բ.— Եթէ Գահիրէի կամ Աղեքսանդրիոյ օրջանակին մէջ կը բնակի առնուազն երկու տարիէ ի վեր:
գ.— Եթէ վնասած է ՅՆԴ յօդուածով պայմանագրուած տարեկան տուրքը.
դ.— Եթէ կը վայելէ քաղաքական իրաւունք եւ անուանարկիչ դասաւարտութիւն կրած չէ:
ե.— Եթէ արգիլումի ենթարկուած (interdit) կամ սնանկացած չէ:
Ընտրողը պիտի է ստացած ըլլայ ընտրական քուէ մը, որ վաւերացնէ իր ինքնութիւնը եւ հաստատէ թէ ան կը լրացնէ վերոյիշեալ բոլոր պայմանները:

Ընտրող մը չի կրնար քուէ տալ թէ Գահիրէի եւ թէ Աղեքսանդրիոյ մէջ միաժամանակ:

- 11.— Թեմական ժողովին իւր անդամ ընտրուող անձը պիտի է լրացուցած ըլլայ 30 տարեկանը եւ օժտուած ըլլայ նախորդ յօդուածին մէջ կանխագրուած միւս բոլոր պայմաններով, զորս պարտի լրացնելը ընտրող մը:

- 12.— Առաջնորդական Փոխանորդը գրի կ'առնէ տուրք մը, որուն մէջ այլուրեքական կարգով կ'արձանագրուին ընտրութեան պայմանները լրացնող բոլոր անձներուն անունները: Ընտրութենէն երկու ամիս առաջ ընտրութեան ցանկերը կը փակցուին Առաջնորդարանին մէջ եւ այդ մասին ծանուցում կը տրուի ընտրութիւն կատարուող քաղաքին մէջ լոյս տեսնող քերթով մը:

- 13.— Ամեն ընտրող, որուն անուն արձանագրութիւնը մոռցուած է, կրնայ պահանջել որ իր անունը արձանագրուի: Նոյնպէս ամեն ընտրող, որուն անունը արձանագրուած է, կրնայ պահանջել, որ անունը իրաւունք ունենալու արձանագրուած անձին անունը ջնջուի:

(*) Առաքելէն բնագրին Հէյէ բառը, որ տառացիօրէն ձեւ, կազմ կամ մարմին կը նշանակէ, ըստ երեւոյթին գործածուած է circonscription իմաստով: Այս պատճառով յարմար դասեցինք քաղաքանութեան մէջ գործածել օրջանակ բառը:

(Շար. 1)

ՊՐ. ԱՐՏԱՆԱԶԴ ՍԵՂԻՄ
ԱՐԹՈՔՍՈՏ
ՕՐ. ՍԵՂԻՄ ՏԵՐ ՊՈԼՈՍԵԱՆ
ամուսնացեալը
Մեկուրն (Աւստրալիա) 20-8-66
Մեր սրտագին շնորհակտութիւնները նորապսակ ամուրին և իրենց ընտանեկան պարագաներուն:

«ՋԱՆԱԿԻՐ»ԻՆ
Ընկեր Լեւոն Մկրտիչեան
(Տիբրոյթէն) խմբագրատան
տնօրէն իր այցելութեան առթիւ
կը նուիրէ 15000 Ե.Գ.:
Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Ընկ. Մայք Նազարեթեան (Մեթուէն, Մ.Ն.) կը նուիրէ 20 տոլար:

Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, Աղեքսանդրիայէն շնորհակտութեամբ տառացեալ նուիրատուութիւնները.— Ե.Գ. Տէր և Տիկ. Հրայր Մարգարեան 500
Պր. Գեորգ Տէյրմէնեան 200

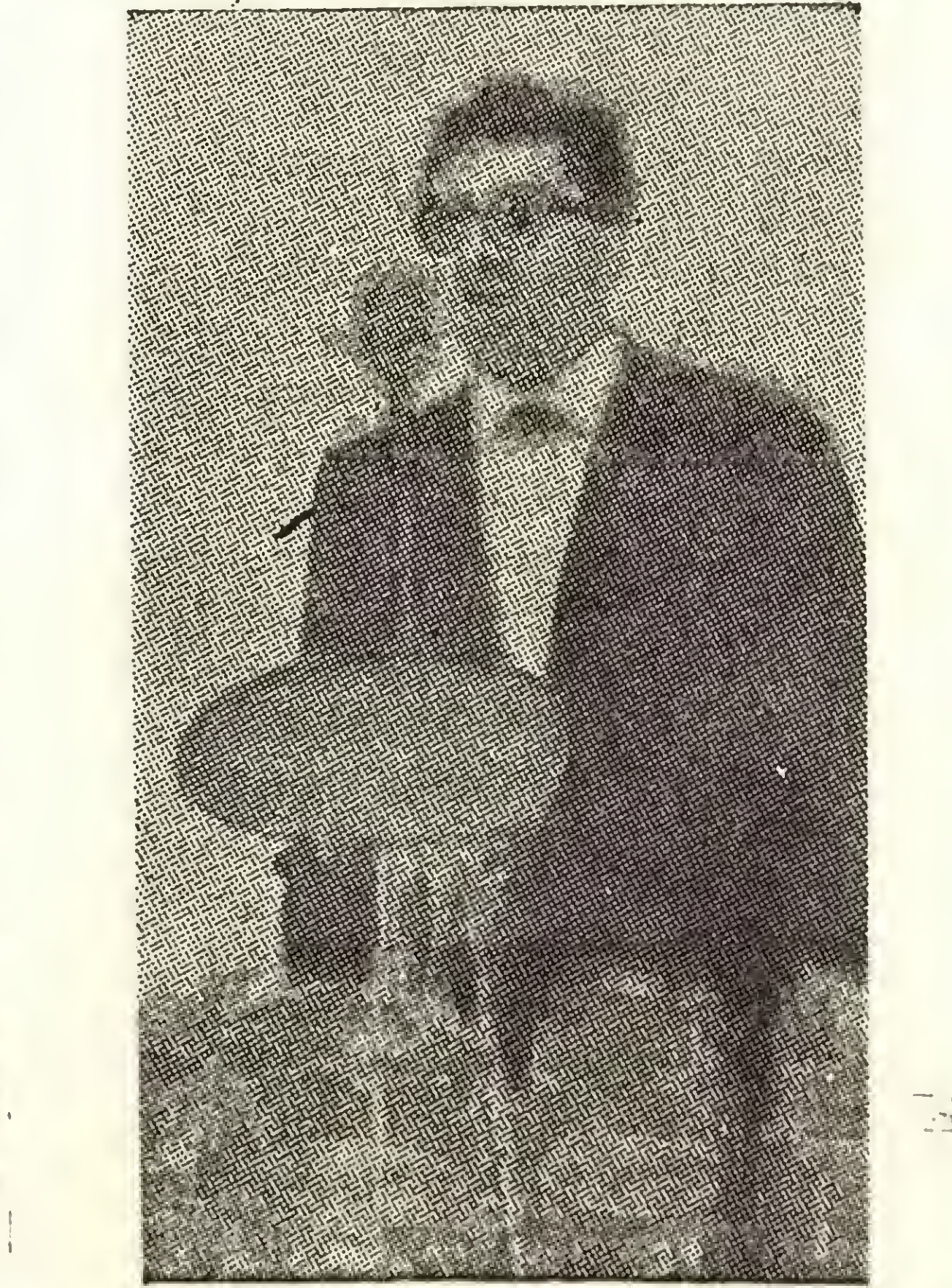
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԶԻՆ
Ընկ. Լեւոն Մկրտիչեան
(Տիբրոյթէն) Հայկ. Ընթերցարան
իր այցելութեան առթիւ կը նուիրէ 500 Ե.Գ.:
Պր. Կարպիս Նալպանտեանի
ընդ Օր. Սեդա Միլանեանի (Հալէպ) բարեբաւտիկ ամուսնութեան առթիւ, փոխան շնորհակտութեան հետագրի կը նուիրեն.— Ե.Գ. Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալեան 100
Տէր և Տիկ. Նուպար Պալեան 100

ԱՆՔԼԻԱ

Լոնտոնի «Արեգակ»ը Կը Դադրի

Այսու ի գիտութիւն յայտնուած ենք «ԱՐԵԳԱԿ»ի բաժանորդներին, որ ամսաթերթիս հրատարակութիւնը ժամանակաւորապէս ընդհատուած ենք, մինչեւ որ Լոնտոնում հաստատուեն հայկական տպարան, որը յոյս ունենք մօտ ապագայում կարելի կը լինի իրագործել:

ՌՈՒՊԻՒ ԹՄԲԱԶԱՐԸ

Հալեպի Հ.Մ.Մ.ի «Ռուպի» նուազախումբի բնականաւոր Մարտիրոս Մարտիրոսեան «Ռուպի» անունը կ'երգէ երեսնի Ֆիլհարմոնիայի բեմին վրայ:

«Ջահակիր»ի
Աղեքսանդրիոյ
ներկայացուցիչն է
Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆ,
Հելիոպոլիս փոք. թիւ 18
Բալէ, Գան Տը Սեզար:
Հեռ. թիւ 21942

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԱՍԸ ՏԱՐԵԿԱՆ Է

Նիւ Եորքի Հայ Գրականութեան Բարեկամներու Միութիւնը կը տօնէ իր հիմնադրութեան տասներորդ տարեդարձը յառաջիկայ Հոկտ. 13ին՝ ճաշկերոյթով մը, Նիւ Եորքի Սթէյթլըը-Հիլթըն պանդոկի շքեղ սրահին մէջ, պատշաճ յայտագրով:

Ամերիկայի կեդրոնին մէջ տասը տարիէ ի վեր, հայ գիրք ու գրականութեան շուրջ հետաքրքրութիւնը վառ պահող (պարբերական հրատարակութիւններով և գրական ասուլիսներով) ու հայ գրողները քաջալերող (անոնց գործերը տեղաւորելով և տարածելով) այս միութեան տասնամեակի տօնակատարութեան հրաւիրուած են աշխարհի բոլոր կողմերէն՝ հայ մտաւորականներ և արուեստագէտներ, որոնք պիտի ունենան մեծարանքի խօսք եւ ելոյթ: Ներկայ գտնուիլ չկարողացող գրողները իրենց ողջոյնի եւ շնորհակտութեան գիրք պիտի յղեն Սեպտեմբեր 20էն առաջ, հետեւեալ հասցէին.—

ARMENIAN LITERARY Society - New York, Inc.
114 First street, YONKERS, N.Y. 10704

«Ջահակիր» այժմէն կը ներկայացնէ իր ջերմ շնորհակտութիւնները՝ յաջողութեան և ապագայ աւելի ընդուն գործունէութեան մը մաղթանքներով:

ԱՐԹԱՆԹԻՆ

Հ Ո Գ Ե Ժ Ա Ե

Ս. Դ. Հ Ն Զ. ԲՍԱՆՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Օգոստոս 5ին, Պ. Այրեսի «Հայ Կերտ»ի սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ, Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան, Քան Նահասպանութեան հոգեւոր, հովանաւորութեամբ Հարաւային Ամերիկահայոց Կարդ. Պատ. ու բարեխմբ Առաջնորդ Բարգէն Նպա. Ապաւանի եւ նախագահութեամբ ընկեր Տիգրան Միւրեքեանի: Ներկայ եղան երկու հարիւրէ աւելի հայերեանիցներ, որոնք եկած էին իրենց ներկայութեամբ յարգանքի տուրք տալու, հայ ժողովուրդի ազատագրութեան համար իրենց բանակցի կանգները գոնա՛ք քան առաջնորդները:

Հոգեւոր տեղեկները զուլար տեղ գտած էին՝ Մարգարեան Հայր, Յարութիւն Մ. Վրդ. Մուսեան, Նախագահ ընկ. Միւրեքեան, ընկ.հի Այրի Տիկ. Ա. Պապիկեան եւ «Շարժում» Մշակութային Միութեան վարչական կազմին անդամները: Բացման խօսքը քառ օրում խօսնակ ընկ. Վահան Գալստիան: «Այսօր քեզ սուրբ օր է եւ սակայն փառքի օրն է միեւնոյն ասեմ» շեշտեց խօսնակը, վեր հանելով անմահ դիցազուններուն մարտիրոսութեան արժեքը մեր յեղափոխական շարժման սկզբնական փայլերուն համար: Ընկ. Կ. Օհանեան, ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ՍՊԱՆԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒՈԿ

ՄԱՍՆԱՌՐ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ «ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ» ՇՈՒՐԶ

Օգոստոս 12ին, Արալանեան Ազգ. Վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայ Համալսարաններու Միութեան նախաձեռնած «Հայոց Պատմութեան» մասնաւոր դասընթացի առաջին դասախոսութիւնը:

Համալսարանական ուսանողներու ընթերցելիք բազմութիւն մը, մօտ ութսուն հոգի, ժամադրուելու եւ հետեւելու դասաւանդութիւններուն, որ ըստ ծրագրուած

յայտագրին, պիտի տարւնական շաւոնքի մը արեւմտ մը:

Իրեն դասախօս հրաւիրուած էր Պր. Ռուբեն ԱճճՈՒՆԻ, որ բաշտման մը պատմութեան, հմտօրէն ներկայացուց հայ ժողովուրդի ծագումը եւ զարգացումը մինչեւ ն. դար:

Գնահատման արժանի ձեւակերպ մըն է Հայ Համալսարանականներու Միութեան սոյն գործունէութիւնը:

ՊԱՍԲԵՐ ՊՅՈՒՆ Հ.Ս.Ը.Ս. ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ ՄԻՇՏ ՅԱՂԱԿԱՆ

Յաջորդական երրորդ բաժանի էր որ տիրացաւ Աղեքսանդրիոյ Հ.Ս.Ը.Ս.ի պատշէթ-պոլի խումբը անցեալ կերպի, 4 Սեպտեմբեր, Գահիրէի Նիւր Իսթ

ԳԱԽՍ ՍԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՏՐԱԶՍ ԹԵՅԻ ՀԱՅՈՑՔԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ՝ ՀՆԴԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵՋԻ ԿԸ ՀՐԱՍՑՆԷ

- * Թիլի պաղպաղակ եւ սառած թիլ
- * Հնդկական համադամ ուտելիքներ
- * Էր-Գոնեսիսիոնէ բազմոցարան
- * Շրաւտութիւն եւ տարածակար
- * Փարքի կազմակերպում

ԻՆՏԵՐՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ 23, Թալեադ Հարպ, Գահիրէ - Հեռ. — 72985

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՏԱՅ ԿԻՄԻՔ

ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԿԱԹԻ ՆՈՐ ՀԱՒԱՔԱՎԱՅՐԻ

ԲԱՑՈՒՄԸ

Կիրակի, Օգոստոս 28, բա-
ցումը կատարեցաւ «Տիգրան Եր-
կաթ»-ի Խորհրդի միջին (Աղեքսանդ-
րի) նոր հաւաքարկային բացումը:
Այս հանդիսութեան ներկայ
էին Երկրաշնորհ Ստալինի
Գերշ. Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սի-
րուհան, Աղեքսանդրի Ստալ-
Փոխ. Տ. Ջաւէն Ս. Եպս. Չինչին-
եան, Վեր. Ս. Ճինպաշեան, Գահի-
նիքի և Աղեքսանդրի Ստալ. Իշ-
խանութեան անդամներ, Գահի-
նիքի ջոյր Միւսիկեանը պատուիրա-
կութիւններ, Կիրակի և հանդիսա-
կաններ:
Օրուան նախադասութիւն էր
Տիգ. Հնազանդ Աղեքսանեան, ո-
րուն ուղղին և հարտը Տէր և Տիգ.
Վահան Աղեքսանեան բարեբարե-
րն են այս նոր հաւաքարկային:
ԱՄՀ-ի պետական քաղաքացի
Կոմ. հանդիսաւոր բացումը կա-

տարուեցաւ դրան մօտ զետեղուած
յուշաքարին և կառուցելին:
Նշան խօսողներ «Տիգրան Եր-
կաթ»-ի կատարած գործունէութեան
մասին և գործադրուեցաւ զեղար-
ւեստական յայտագիր մը, որուն
մասնակցեցան ջոյր քաղաքներու
սիրուած արուեստագէտները:
Նշան սրտաբուխ նուիրատու-
ութիւններ, որուն բացումը կատարեց
օրուան նախադասութիւն՝ 100 Ե.
ոսկիով:
Այս ներկաները հրաւիրուե-
ցան պարի, որ տակեց մինչև ուշ
գիշեր:
Շնորհաւորելի է «Տիգրան
Երկաթ»-ի վարչութիւնը, որ եզրի-
տակալ գաղութին համար «տաղ-
նապալից» այս օրերուն յանդգ-
նութիւնը կ'ունենայ յայկական նոր
հաւաքարկային մը հիմանը:
Թ. Դ. Արք.

ՀԱՆԳԻՍՏ
Տ. ԳԵՈՐԳ ԲՅՆՅ. ՍԵՄԵՐՃԵԱՆԻ

Խոր ցաւով կը տեղեկանանք թէ Աղեքսանդրի Ս. Պօղոս Պետրոս
Եկեղեցւոյ միակ քահանայ հայրը՝ ԱՐԺ. Տ. ԳԵՈՐԳ ԲՅՆՅ. ՍԵՄԵՐՃԵԱՆ
վախճանած է Ներսիսեայ, 5 Սեպտ. 1966, գիշերուան ժամը 10ին տեղ-
ւոյն իսլական հրահրանքով մէջ:
Քահանայապետի եւ վերջին օմման կարգը տեղի ունեցաւ երեկ, 7
Սեպտ. 1966, տառաքան օտար 10լէ, տեղւոյն Ս. Պօղոս Պետրոս Եկեղեց-
ւոյ մէջ, Ս. Պատարագի մատուցմամբ, որուն ներկայ գտնուեցան Եկեղեցւոյ
Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրուհան, Աղեքսան-
դրի Ստալ. Փոխ. Գերշ. Տ. Ջաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան, քահանայ
հայրեր, Թեմականի, Քաղաքականի եւ Հոգաբարձական ժողովներու ան-
դամներ եւ հոծ բնակիչ հաւասարակներ:
«Ջահակի» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ վախ-
ճանալ քահանայ հօր բոլոր սգակիր պարագաներուն, ինչպէս նաեւ Ա-
ղեքսանդրի Ստալ. Իսլականներուն:

ՏԻՐՈՒՆԻ

Խոր ցաւով կ'արձանագրենք յանկարծական մահը՝ Տիգրան ՍԵՄԵՐՃԵԱՆԻ,
ՍԵՄԵՐՃԵԱՆԻ, պատահած երեքշաբթի, 6 Սեպտ. 1966, առաւօտ-
եան ժամը 9ին՝ Աղեքսանդրի իր եղբոր բնակարանին մէջ:
Յուշարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Զորեքշաբթի, 7 Սեպտ.
1966, Կ. Ե. ժամը 3ին Շաթալի (Աղեքս.) Ազգ. Գերեզմանատան մէջ:
Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալի
եղբոր՝ Տէր և Տիգ. Հայկ Սեմերճեաններուն եւ սգակիր բոլոր պա-
րագաներուն:

ՏԻՐՈՒՆԻ

Տէր և Տիգրան Եկեղեցւոյ ձեռնեան եւ զաւակունի (Խարբու), Տէր և
Տիգրան Վահան Արաքսեան եւ զաւակունի (Աղեքս.), Տէր և Տիգրան
Սարգիս Քիւրճեան եւ զաւակունի (Լոնտոն), Տէր և Տիգրան Սարգիս
Իսկանդրեան եւ զաւակունի (Խարբու) եւ համայն սգակիր պարագաները
ցաւ ի սրտէս կը ծանուցանեն մահը իրենց շատ սիրելի եղբոր, Բեռնարդտին
եւ ազգականին:

ԱՐՍԵՆ ԶԵՐՃԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցած է Զորեքշաբթի, 31 Օգոստոս 1966, իր բնակարանին
մէջ, Խարբու:

Մեր ցաւակցութիւնները հանգուցեալի բոլոր պարագաներուն:

ՍՈՒՐԻՄ

Ա. ԿԱՆԱԿՈՐ ՎԻՐԱԲՈՅԺ
ՓՐՈՓ. ՍԱՐԳԻՍ ՍՈՒՇԵՂԵԱՆ

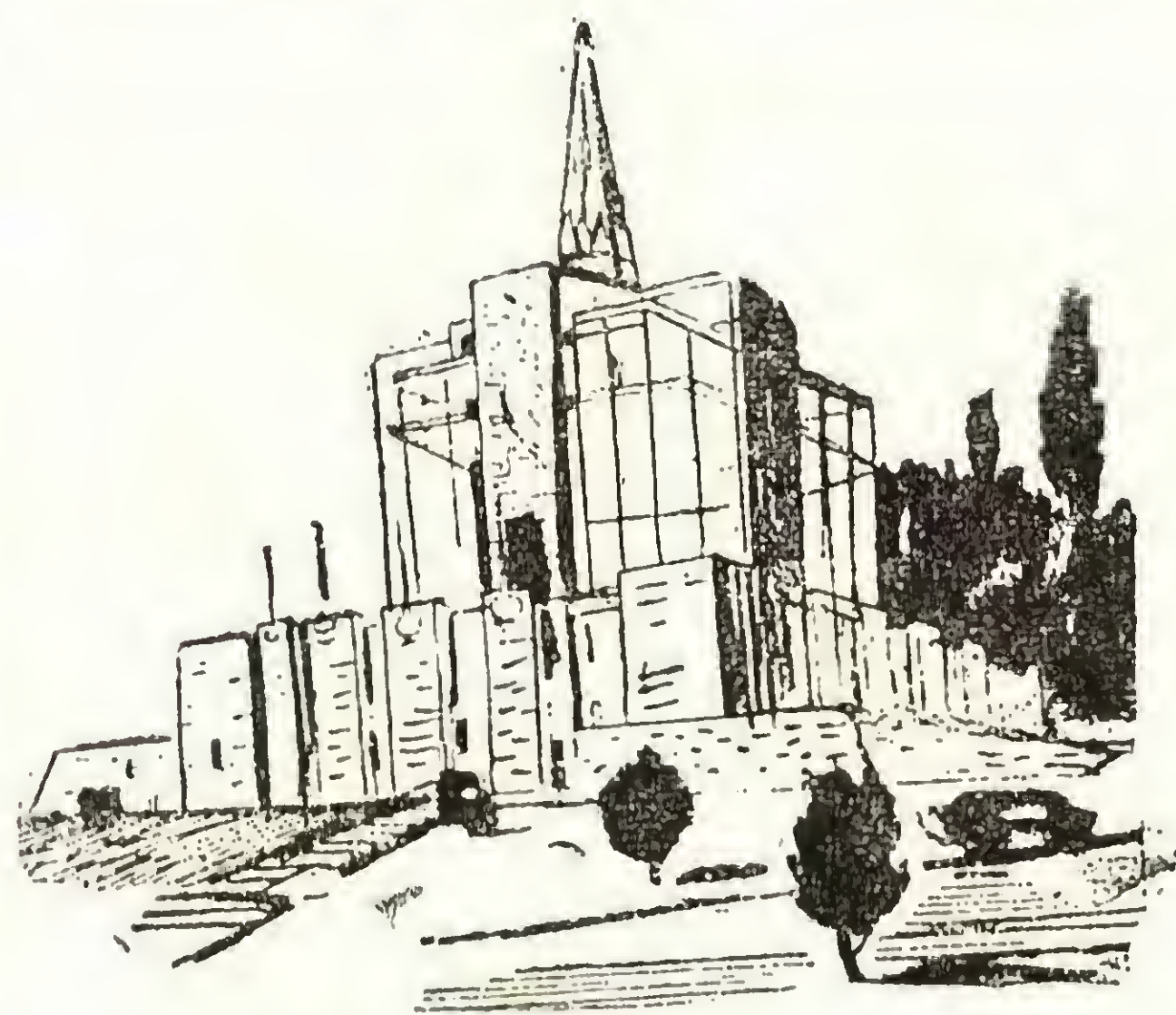
Սուրբական կատարութեան
հրաւերով Դամասկոս կը գտնուի
վերադարձութեան նոր սերունդի
անուանի մասնագէտ Փրոֆ. Տաթև.
Սարգիս Մուշեղեանը: Սուրբոյ ա-
ռողջապահութեան նախարարու-
թեան հիւր՝ մեծանուն փրօքիտորը
Դամասկոսի իր արար արհեստա-
կիցներուն առջև ելուցիւնը ունե-
ցաւ դասախոսութիւններով, զոր-
ծիքներու ցուցադրութիւններով և
մասնաւոր պետական հիւանդա-
նոցներէն ներս հիւանդներու վրայ
գործողութիւններ կատարելով ու
մեծապէս գնահատուեցաւ:
Փրոֆ. Մուշեղեան վերադար-
ձին պիտի վերահաստատուի Երե-
ւան: Ան պիտի գլխավորէ Արկածա-
բուժային Շտապօգնութեան նոր
կենտրոնը, Երեւանի մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔ

ՍՈՒՍԱԿԱՆ ՏԱՅԱՍՏԱՆ

«ՍՈՒՍԱ ԼԵՈ» ՃԱՅԱՐԱՆ-ՍՐՃԱՐԱՆԸ

Լենինականի քաղաքային ըզ-
բօսայգիին մէջ, Արաքսի հայ-
կացի տակ պիտի բարձրանայ
«Սուսա Լեո» անուանով ճաշարան-
սրճարանը: Անոր լուսաւոր յար-
կերուն վրայ պիտի տեղաւոր-

ւին ամառնային և ձմեռնային
ճաշարանները:
Կառուցիւն կից պիտի ըլլան
խաղասենեակներ, բարեկարգ ճը-
րապարակ եւ դիտահարթակ,
ուրիշ հնարաւոր պիտի ըլլայ դի-
տել քաղաքի համայնապատկերը
և Շիրակի գեղեցիկ հովիտը:

Ճաշարան-սրճարանը նա-
խագծած է հարտարարական էտ-
ուարտ Սարգսեանը:

Վերջերս Լենինականի քա-
ղաքային սովետի գործադիր կո-
միտէին կից հարտարարական
խորհուրդը հաւանութիւն տուաւ
«Սուսա Լեո» ճաշարան-սրճարա-
նի նախագիծին:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Այս տարի, Ամերիկայի Միաց-
եալ Նահանգներու արտաքին գոր-
ծոց նախարարութեան կողմէ
Սովետական Միութեան մէջ կազ-
մակերպուած թեթև արդիւնաբե-
րութեան ցուցահանդէսը տեղի

կ'ունենայ զվաւոր երեք քաղաք-
ներու մէջ: Ցուցահանդէսին բա-
ցումը կատարուեցաւ Օգոստոսի
կիսուն ու ընթացիկ ամիսի ընթացք
մէջ, ուրիշ պիտի անցնի
Ռոսովով, և ապա՝ Երեւան:

ԱՆԴՐԿՈՎԱՍԻ ԱՄԵՆԱՄԵՏ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Երեւանի մէջ արդէն սկսաւ
կառուցուիլ Անդրկովկասի ամե-
նամեծ գրադարանը: Երկար-պե-

րոնէ ու ապակի կառուցուած այս
հինգ յարկանի շէնքը պիտի կառ-
նայ 25 միլիոն գրիպ պարունակել:

ՓԱՐԻԶ

ՆՈՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Փարիզի Հայ Ազգ. Տան ա-
րարկի սրահին մէջ բացումը կա-
տարուած է Ս. Դ. Հնչակեան Կու-
սակցութեան ՓԱՐԱՄԱԶ Գրադա-
րան-ընթերցարանին, որ բացի Բշ.
և Շր. օրերէն՝ բաց է ժամը 13ին
19.30:

Հրատարակչներու, գրող-
ներու, բանաստեղծներու և բոլոր-
քին կողմէ իրենց հրատա-
րակութիւններէն եւ գրքերէն
կ'ունենան ընթերցարանը: Գրադա-
րան-ընթերցարանը համար անոր
գրադարանը՝ յօգուտ ընթերցող-
ներուն:

ՔՍԱՆՆԵՐՈՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 19 Յունիս, Փարի-
զի Հայոց Ս. Յովնանէս Մկրտիչ
Եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան
պաշտօն կատարուած է ի յարգանս
Բաժն. Հնչակեաններուն, որոնք
1915 Յունիս 15ին Պոլսոյ Սուլ-

թան Պայազկիտի հրապարակին վը-
րայ կոտորուած բարձրացան:
Ներկայ եղած են հոգեւորա-
կաններ, զանազան կազմակերպու-
թեանց ներկայացուցիչներ, ըն-
կերներ և հերոսներուն յիշատակը
յարգող ժողովուրդ:

ԻՐԱՆ

ՌՈԶԻ ԱՐՄԵՆ ԵՒ ԿԱՅՍՐՈՒՅԻՆ

Ռոզի Արմեն
Իրանի Կայսրուհին
ներկայացուած
պահուն

Յրանաւոր ծանօթ երգչուհի
Ռոզի Արմեն վերջերս Թեհրանի
մէջ մասնակցեցաւ կայսրուհի Ճա-
րաճ Տիպայի և Իշխանուհի Այլայի
բարեխորհրդան նպատակի համար
կազմակերպած պաշտօնական մէկ
երեկոյթին:

Երեկոյթին ետք ան հրաւիր-
ւեցաւ արքունիք: Շահնշահի փա-
րաքով հայ երգչուհին մէկէ աւե-
րի անգամներ երգեց «ԸՄԻ Սլավ»
երգը, որ իր վերջին երգապնա-
կին առաջին համարն էր: Թեհրանի

ռատիկայանը ամէն օր կը ձայ-
նափունէ այս երգը:

Առ ի գնահատութիւն, կայս-
րուհին Ռոզի Արմենի նուիրեց շա-
փուկայէ օղեր, ու երգչուհին
յանձնեց իրանեան ժողովրդական
երգ մը, խորհրդով որ զայն մաս-
նաւոր իր երգացանկին՝ երբ վե-
րադառնար Թեհրան: Իրանի մէջ
15 օր երգելու փոխարէն Ռոզի Ար-
մեն ստացաւ 35 հազար եգ. ոսկի:
որ առաջնակարգ արուեստագէտի
վճարուած է:

Յրանաւոր «Սոսի»
Երգի-Պարի Համոյթը
Երեւան Հասաւ

Երեւան. (Թաս 2. Գ. 5
Սեպտ.). Փարիզի Հայ Երեսա-
սարդաց «Սոսի» երգի եւ պարի
համոյթը Երեւան ժամանեց:

Յրանաւոր մեզ հանրաժանօր
այս խումբը, երկու շաբաթներ պի-
տի մնայ Ս. Հայաստանի մէջ եւ
համերգներ պիտի տայ Երեւանի,
Լենինականի, Արաքսի եւ այլ
քաղաքներու մէջ:

ԱՐԱԲԿԻՐ ՊԱՆԴՈՎԸ

«ԱՐԱԲԿԻՐ» հինգյարկանի նոր
պանդոկը, որ կը բարձրանայ Կո-
միտեան փողոցին վրայ, ար-
դէն ընդունեցաւ իւր առաջին արտա-
սանմանեան հիւրերը:

Այս պանդոկը, որ երեք հա-
ւրիւ հոգիի համար հանգստեան
սենեակներ ունի, առեւտրական
գործերով Հայաստան եկած օտարա-
կանները պիտի ընդունի:

Պանդոկի գեղատաւար գրք-
նրով «Մանուշակ» հաւաքանք
ազգային համալ կերակուրներ կը
մատակարարէ Երեւանի հիւրերուն:

ՄԱՀ ԸՆԿ. ՊԵՏՐՈՍ
ԿՊՐԱՅԵԱՆԻ

Հայութեան դարաւոր կաղնի-
քն սերեւ մըն ալ ինչպէս: Տրակին-
եան, Պետրոսը՝ համեստ բանուոր
մը, որ երկար տեւեց ի վեր կը տա-
նապէր բոլորապէս, սրբի անողով
հիւանդութեան, երգացած Թուրքի-
ն, իր աղջկան՝ Մելինէի բնակարանը
դարմանուելու համար, ուր 6 Յու-
լիսին մահացաւ:

Պաղումը տեղի ունեցաւ Թու-
րքի. ձեռամբ Պոմոնի Հոգ. Հովիւ
Տէր Համբակ Գահանայի, ներկա-
յութեամբ Տրակինեանի բարե-
կամներուն, Թուրքի երկու հայ
եւ օտար ծանօթներու եւ Մարտի-
լէն եկած հայրենակից ընկերներու:
մարմինը անփոփոցեալ տեղւոյն
գերեզմանաւոր:

Տարաբախտ Պետրոսը Գրեմը-
լացի եր, Բիւրանիոյ օրացի զուտ
հայաբնակ գիւղէն: Իր բնակիչի
բոլոր անդամները եւ երեք եղ-
բայրները զոհ գացին Հայկական
Յղեմին: Գաղափարականօրէն
գինուորագրուած եւ Հնչակեան կու-
սակցութեան. ընթերցասէր եր. կը
սրբի հայրենի գիրք: Ան 1924ին ի
վեր հաստատուած եւ Տրակինեան:
Առաջանեալ եղած է ազգային բո-
լոր ձեռնարկներուն, իր բարոյա-
կան եւ հիւրանական օժանդակութիւ-
նը բերած է ՀՊՀ. եւ Ազգ. հա-
կասին:

Եղած է Հ. Բ. Բ. Միութեան
Տեղւոյն մասնաճիւղին անդամ եւ
սասարած անոր: Անդամ եւ Տրա-
կինեանի Հայրենասիրներու Միու-
թեան եւ իր պարտականութիւնը
կատարած է մինչեւ իր մահը: Ե-
րեք տարի առաջ այցելեց Հայրե-
նիք, մօտէն տեսնելով անոր վերել-
քը, հպարտ եւ անով: Գրասէր՝ քրե-
ւաններուն եւ բախտէն հաւաքուած-
ներուն կ'օժանդակէր իր ուժերուն
ներած չափով եւ սիրուն, յա-
զրուած եւ հայրենի եւ տեղացի-
ներէն:

Իր մահով, Տրակինեանի հա-
յրենակիցը կը կորսնցնէ մահուր եւ
գոհաբերող անդամ մը, իսկ մեզ
ամբասիր հայրենակից մը:

Յ. ՊԱՆՏԱՍՏԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐԶԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԾՈՒՆԵՐԸ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٠٤٣ - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بدران (بالارد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

Արտահատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 145 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1966

ՀԱՏԸ ՁԵՆՈՒՄԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ١٤٥ — الخميس ١٥ سبتمبر ١٩٦٦

ԱՄՀ-Ի ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

ՆՈՐ ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ՝ ՄՈՂԱՄԷՏ ՍԵՏԹԻ ՍՈՒՍԱՆ

Անցեալ Շաբաթ, 10 Սեպտեմբեր, յայտարարուեցաւ որ փոխ-նախագահ Զաքարիա Մոնիէտտինի դահլիճին հրաժարականը ընդունելէ ետք, Նախագահ Կամալ Ապատէլ Նասէր նոր վարչապետ նշանակեց Զարտարազէտ Մոհամէտ Սըաքի Սոլիմանը (Աստուրի ջրամբարի շինութեան պատասխանատու նախարարը), պաշտօն յանձնելով անոր կազմակերպող դահլիճը:

Մանօթ է, որ Պր. Զաքարիա Մոնիէտտին վարչապետ նշանակուած էր, բացառաբար, երկրին առաջին և երկրորդ ծրագրերուն փոխանցման շրջանին համար:

Այս դահլիճին գլխաւոր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ երկրին երկրորդ ծրագրին յաջող գործադրութիւնը՝ առաւելագոյն արդիւնքով:

Բարձր Զրամբարի շինութեան յաջող և շատ գրական աշխատանքները Նախագահին առիթ ընծայեցին որ իր ընտրութիւնը կեդրոնացնէ ճարտարապէտ Մոհամէտ Սըաքի Սոլիմանի վրայ:

Ա. Մ. Հ. Նախագահը թիւ 3550 (1966 տարի) հրովարտակով հաստատեց նոր դահլիճի կազմութիւնը, որ ունի 4 փոխ-վարչապետներ, 24 նախարարներ և 3 փոխ-նախարարներ:

Ահաւաստի անոր ամբողջական կազմը.

Մոհամէտ Սըաքի Սոլիման (վարչապետ). Տոքթ. Մահմուտ Ֆաուզի (Արտաքին գործոց փոխ վարչապետ). Ապտէլ Մոհամէտ Ապուլ Նուր (Երկրագործութեան և ոռոգման փոխ վարչապետ, Հողային բարեկարգման և հողերու բարելաւման նախարար). Մահմուտ Եուսէս (Երկրորդականութեան,

քարէղի և հանքերու փոխ վարչապետ և նախարար) Տոքթ. Սարաւաթ Օքաշա (Մշակույթի փոխ վարչապետ և նախարար). Հասան Ապպաս Ջաքի (Տնտեսութեան և Արտաքին առևտուրի նախարար). Էլ Սայէտ Մոհամէտ Եուսէֆ (Ուսումնական և Կրթական նախարար). Տոքթ. Մոհամէտ Էլ Նասպաուի Էլ Մոհամէտ (Առողջապահութեան նախարար). Մոհամէտ Ապտէլ Ուսամա Էլ Պիլլի (Զինուորական արտադրութեան նախարար). Մոհամէտ Թալաթ Սայրի (Երկրաւորական պետական նախարար). Մոհամէտ Ապտէլ Լաթիֆ Սալամա (Աշխատանքի նախարար). Տոքթ. Մոհամէտ Լապիլ Շուքէյր (Մարզերու նախարար). Տոքթ. Մոհամէտ Էլ զալաթ Սալամա (Բարձրագոյն կրթութեան նախարար). Մահմուտ Ռիատ (Արտաքին գործոց նախարար). Մահմուտ Ապտէլ Սալա (Փոխարդութեան նախարար). Տոքթ. Նազիհ Ահմէտ Տէյֆ (Գանձի նախարար). Տոքթ. Շաֆիք Ալի Էլ ինշէն (Երկրագործութեան նախարար). Շաբաուի Մոհամէտ Կոմա (Ներքին գործոց նախարար) Մոհամէտ Էսամէտտին Հասսուեա (Արդարութեան նախարար). Ահմէտ Համիդ Ահմէտ Էլ զայէտ (Տեղական վարչութեան պետական նախարար). Ապտէլ Սալա Էլ Շիւն-նաուի (Ոռոգման նախարար). Մոհամէտ Նուրէտտին Բորրա (Պարենաւորման և Ներքին առևտուրի նախարար). Տոքթ. Ազիզ Ահմէտ Սալիմ (Բնակարանային, հանրային սպասարկութեան և Զբոսաշրջութեան նախարար). Ամին Համէտ Հուէյտի (Պետական նախարար). Շամսէտտին Պատրան (Պատերազմական նախարար). Ահմէտ Թեֆիք Պաքրի (Ճարտա-

րարութեան նախարար). Մոհամէտ Մահմուտ Ֆալէք (Ազգային Ուղղութեան նախարար). Քամալ Հանրի Ապաուի (Հաղորդակցութեան նախարար). Տոքթ. Ահմէտ Մոհամէտ իսալիֆա (Ուսման և Ընկերային գործոց նախարար). Նախիլ Ի դրահիմ Նախիլ (Բնակարանային և հանրային սպասարկութեան փոխ նախարար). Ապտէլ Մալէք Սաուտ (Հաղորդակցութեան փոխ նախարար). Եուսէֆ Հաֆիզ (Ներքին գործոց փոխ նախարար):

Նոր դահլիճը իր երկուսը կատարելէ ետք, Ա. Մ. Հ. Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի նախագահութեանը տակ գումարեց իր ա. նիստը, Կիրակի, 12 Սեպտեմբերին:

«Այս» դահլիճը կոչուած է ըլլաւ Գործադիր Կառավարութիւն մը՝ ըսաւ Ա. Մ. Հ. Նախագահը իր բացման խօսքը ուղղելով նոր նախարարներուն, և ընդգծեց որ անոնք իրենց պաշտօնները լրիւ պիտի գործադրեն այդ կոչումը իսկական և արդիւնաւոր յաջողութեամբ արժեւորելու համար:

ՄԱՍՆԱԽՈՐ «ԶԱՀԱԿԻՐ»-ԻՆ

«ՄԱՅԱԹ» ՆՈՎԱՅԻ ԳՈՐԷԱՅԻ ՄԱՆՈՒՀԻՆ

ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԵԱՆ

Դեմքեր կան, որոնք մեզմէ դուրսնուում են անցնելիքին: Անցնում են «Արմենիա» հիւրանոցի առաջով: Անցնում են Վրացի փողոցով, հոյակապ շէնքերով առջիկա ուսումնական կառավարչական գրասենյակի մէջ: Մեր հայեացքները իրար են հանդիպում: Նրա ծայրին ինքնին աւանդ է, որ հին ծառերն են:

Գարունը... խօսք վերաբերում է օրինակ Գարուն Թուրքիայէն, որ իրենց ինքնին հետեւեցին, ինքնին հայկական անկրկնելի բնակարանով, որ առանձնապէս բոլորի է իրենցապահին: Ինքն էլ արուեստագէտ, որի արեսն իր ցայտուն արտայայտութիւնը գտնուում է շարժումների վարչական համադրութեան ու հակադրութեան մէջ: Գարուն Թուրքիայէն պարտաւստի ուսուցչուհի է, հիմնադիրը «Դեմ Սեմ» պարտաւստի զգարողի՝ Հովիվուսին:

Գարուն Թուրքիայէն երբեք այցելութիւնն է Հայաստան վերջին հնգամեակում: Մնում է Ամերիկայում, Քեմպայի արտագաղթած բնակիչներ: Մայրն իր կարի հետքն ունի և սերը Հայաստան աշխարհին: Նրանց անընդհատ շարունակում են խօսել Քեմպայի բարբառով: Ինքն էլ սահման խօսում է այդ բարբառով: Նրան դիպի Նիկի Հայրենին: Բաւում են նաեւ հայկական ժողովրդական պարերը: Ամեն այցելութեան աւելի

է հմտանում, աւելի է կապում այդ պարերի հետ: Մանաւանդ, որ իր պարտաւստի զգարողի մասնագիտական բնակումը՝ Արմենի փողոցի վերջին պարերն են:

Հանդիպումը Գարունի հետ իրօք անակնկալ էր:

Սակայն ինչպէս գիտեցայ, որ դա սկիզբն էր աւելի մեծ անակնկալի, որի մասին ես այդ օրը չէի իմացում:

Սեպտեմբերեան մի երեկոյ, «Արմենիա» հիւրանոցի նաւարանում ընթրում ենք Ամերիկայից ժամանած վարչական մեր մեքենաների հետ, ներս է մտնում Գարունը, կողքին մանկահասակ, շագանակագոյն մարմնով մի աղջիկ: Ի՞նչ կապ կարող է լինել Գարունի եւ այս աղջկանի միջեւ: Գարունն ենք այս մտածածպիս աղջկանով եւ ոչ միայն մենք, այլ շատ սեղանների շուրջ բոլորում ընթրողները, որոնցից ոմանք առաջին անգամ չէ, որ տեսնում են նրան, եւ ո՛վ կարող է չգրաւել որոշապէս իր բնահողից արմատախիլ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները տարածած այս ծաղկափրփր աղջկանով, որ դեռ շատ փոքր է հասկնալու իր հետ կապուած ողբերգութեան ահաւորութիւնը:

Մտածումս ենք:

Աղջկանը գործադիր օրբերի է՝ որդեգրուած Գուրգուի բնակիչ (Գալիֆոնիա) ամերիկացի տղայի

մի ամուլի կողմից: Տեսնելով աղջկանի արտաքին հակումը դեպի պարտաւստի, որդեգրողները նրա դաստիարակութիւնը վստահում են Գ. Թուրքիայէնին: Դա հինգ տարի առաջ էր, երբ նաեւ աղջկանը, շագանակագոյն մարմնով աղջկանը ընդամենը չորս տարեկան էր: Ամերիկացի ամուլի յանձնարարութեամբ էլ օրինակ Թուրքիայէնը աղջկանին բերել էր Հայաստան: Նպատակ ունենալով պատերազմից ընկնելու սովորելու հայկական ժողովրդական պարեր: Այդ հանգամանքը աւելի է սրում մեր հետաքրքրութիւնը:

Խօսակցութիւնը գտնուում անգլիէնէն: Իր ուսուցչուհու ներածական խօսքին ուշ ուշով հետեւող գործադիր սեւ սաթի պէս գրաւիչ աղջկանը ծայրում են, երբ սեղանում է դեպի իրեն պարզած իմ ձեռքը:

— Անհրճելի:
— Պարտաւստի:
— Պարտաւստի Զո Բոնն, լրացնում է օրինակ Թուրքիայէնը, ինքն արեւմտեան:

Դիւրահաղթ է Պարտաւստի: Շուտով մեքենանում ենք, պատմում է իր պատմութիւնները՝ յուզելով մեզ իր միամիտ ու անախարհային մանկական դաստիարակութեամբ:

Ի՞նչն է առանձնապէս գրաւիչ Պարտաւստիին Հայաստանում:

(Շաբ. տես էջ 6)

ՀԱՅԿԱՄԿԱՆ ԿԵՆՏՐ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱՋԳԵՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԵՐՈՆԱԿԱՆ ԵՒՐՈՊԱ (Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Վեհափառ զաղութի ներկայացուցիչներուն ընկերակցութեամբ ընդունուեցաւ Աւստրիոյ Հանր. Նախագահ Ֆրանց ժուաքի կողմէ: Վազգէն Ա. այցելեց Նաեւ Սովետական դեսպանատուն:

Հինգշաբթի, 28 Յուլիս, Վեհափառ Վիեննայէն հեպտաթացով այցելեց Սալզպուրկ, ընկերակցութեամբ Պօզապալեան և Գրիգորեան Վարդապետներուն, եկեղեցւոյ Նախագահ Պր. Ս. Կարապետեանի եւ ծանօթ անձնաւորութիւններու: Վեհափառ ողջագոյնուեցաւ Փրոֆ. Հայկ Արամեանի հետ, որ իր որդիական խորագգած յարգանքներով բարի գալուստ մաղթեց Ամենայն Հայոց սրտի եւ հոգիի Գերագոյն Պետին:

Քարովի-Վարիի մէջ, Վեհափառ Եղապետաւոր Տ. Սերովիք Աբ. Մանուկեանէ, Արամ Խաչատրեանէ եւ Յելոյն հայ զաղութի անդամներէն:

Սալզպուրկի երկու մեծ հիւրանոցները մօտ մէկ շաբաթ հաւաքավայրը եղան ծանօթ ազգայիններու:

29 Յուլիսին, ժամանեց Երուսաղէմի Պատրիարք Գեր. Տ. Նիկիէ Արք. Տէրտէրեան, ընկերակցութեամբ Տ. Շահէ Եպս. Անճմեանի:

Աւստրիայէն ետք, Վեհափառ Հայրապետը մեկնեցաւ Չեխոսլովակիա, հանգստանալու համար:

ՎԵՂԱՓԱՐԸ ՔԱՐՈՎԻ-ՎԱՐԻԻ ՄԵՋ

Սեպտեմբեր 1 թուակիր անձնական Նամակ մը կը տեղեկանանք, որ Վեհափառ Արամ Խաչատրեանի, Հայաստանէն եւ արտասահմանէն եկած հայերու, ինչպէս նաեւ Մոսկուայի ռուս նշանաւոր արուեստագէտներու հետ Չեխոսլովակիոյ Քարովի-Վարի քաղաքին մէջ կը կազմուի Քարովի-Վարի (նախկին Քարլսպատ) նշանաւոր է իր հանքային ջուրերով, բնութեան գեղեցիկ տեսարաններով, մաքուր ու ջինջ երկինքով ու կազդուրիչ օդով:

Մեր սիրելի Վեհափառ շատ հաճելի ժամանակ կ'անցընէ իր աշխարհածանօթ ընկերակիցներուն հետ, ու մեծապէս կ'օգտուի այս արծակուրդէն:

ՅՈՍԵՓԱՆԱՅԵԱՆ ԵՄԻՆԱՆԻ ԵՒ ՄԱՐԿԱՐԻՆԻ ԵՒ ՍԵՐՈՎԻՔ ԱԲ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԵՒ ԱՐԱՄ ԽԱՇԱՏՐԵԱՆԻ ԵՒ ԵՆԼՈՅՆ ՀԱՅ զԱՂՈՒԹԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ:

ԱՐԺ. ՏԵՐ ԳԵՈՐԳ ԲՅՆՅ. ՍԵՄԵՐՃԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

Յետ կարճատեւ հիւանդութեան, գերյոգնութենէ վաղաժամօրէն վախճանեցաւ Աղեքսանդրականութեան միակ քահանայն:

Նախորդ տարիներուն վախճանած էին երեք քահանայներ և նոր մը չէր կրցած լեցնել պակսողներուն տեղը...

Զորեքշաբթի՝ 7 Սեպտեմբերին Սբ. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին լեցուած էր հոծ բազմութեամբ:

Դասին մէջ տեղ գրաւած էին հայ յարանուանական և օտար բազմազգի կրօնականներ, Նաեւ՝ ներկայ էին մայրապետներ և Աղգ. իշխանութեան մի քանի անդամներ:

Քահանայանքին մէջ զրուստեց վախճանեալը և աւելցուց — «Հայր Գեորգ, հիմա որ երկինքն, ես մի՛ մոռնար հօտդ, մի մոռնար Աղեքսանդրիան և յիշէ՛ քրիստոնէական միութեան մեր սուրբ ձգտումը...»:

Մամբրէ Արք. խօսեցաւ կուռ և խմածալից: Մէջբերումներ իր խօսքերէն — «Տէր Գեորգ անձնաւորութեամբ, անխնայ և անձանձոյթ կորովով ծառայեց Աղեքսանդրականութեան...»:

Իր քահանայութենէն առաջ ո՞վ կը ճանչնար զինք. միայն իր յաճախորդները: Ետքը՝ զինքը ճանչցաւ ամբողջ Աղեքսանդրականութիւնը: Եւ 9 քահանայ ձեռնադրած եմ Գահիրէ և 4 հատ ալ՝ Աղեքսանդրիա: Չմտ գլխովը Աստուած զիս պատճելու համար, թէ զաղութը անմխիթար ձգելու համար անոնց մէկ մասը իր քով կանչեց...»:

Կուռիւն է և համակ մաքրութիւն: Այս չար աշխարհէն շուտ դնաց հոգինքու աշխարհը: Այս նստաբաններուն վրայ նստողներէն և բոլորէս օր մը ոչ ոք պիտի գտնուի երկրի վրայ...

Աստուծոյ միջնորդութիւնը կը հայցեմ երէցտիկնոջ և միակ զաւակին:

... Բայց կը յուսամ դեռ նոր քահանայներ ձեռնադրել այս գաղութէն:

Յոյն Ուղղափառ Հոգեշնորհ Ստեփան Վարդապետ դադարին առջև, արարելէն, սրտաբուխ և վերացած աղօթեց:

Մամբրէ Սրբազանի գլխաւորութեամբ կատարուած վերջին աղօթքներէն ետք, դադար թափօրով առաջնորդուեցաւ գերեզմանատուն, ուր եւս չարունակեցան աղօթքները և հողին յանձնուեցաւ երկրաւոր մարմինը Տէր Հօր:

Արքեպիսկոպոս Տէր Գեորգ Բնյ. Սեմերճեան 17 տարի շարունակ ծառայեց Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցիին և Աղեքսանդրականութեան:

Պիտի անդրադառնալով դեռ իր մասին:

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Աղեքսանդրիա, 7 Սեպտ. 1966

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՅԵԱՐԶ

ՍԵՐԿԵՅ ՄԵՐԳԵԼԵԱՆ ԳԼԽԱՌՈՒՅՑ ՄԱԹԵՄԱԹԻԿՈՍՆԵՐՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Սերկէյ Մերգելեան՝ փոխ-նախագահ համալսարանի մաթեմատիկոսներու համագումարի կազմակերպչական կոմիտէին, Թորակից անգամ Սովետական Միութեան Գիտութիւններու Ակադեմիայի, Անդամ Ս. Հայաստանի գիտութիւններու Ակադեմիայի, Գիտական առաջնորդ Ս. Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի հետագոյնեանց կեդրոնին:

Մաթեմատիկոսներու Միջազգային Միութեան 5րդ ընդհանուր ժողովը, Օգոստոս 1966 թ. 15 գումարուեցաւ Տուսնայի մէջ, Մոսկուայի մօտ:

Ընդհանուր ժողովին մասնակցեցան 32 երկիրներու 180 գիտնականներ:

Հանրածանօթ մաթեմատիկոս Սերկէյ Մերգելեան, որ սովետական

կան պատուիրակութիւնը կը գլխաւորէր, Թ.Ս.Ս.Ս. թղթակիցին յայտարարեց, թէ ժողովը տեղի ունեցաւ «չափազանց արդիւնաւէտ կերպով, իսկապէս միջազգային գործակցութեան մը մէջ»: «Հայն վերահասանելիութիւններէ ետք առնուած որոշումները բոլոր երկրներու գիտնականներուն գործակցութեան ընդլայնելու կը միտին», աւելցուց Փրոֆ. Մերգելեան:

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՊԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռուսմոսկի մեր յարգելի աշխատակից ընկ. Յակոբ Աբելեան Հայաստան այցելութեան վերադառնալով իր քաւաճառութիւնները հաղորդած է մեզի անձնական նամակով մը, որմէ կ'ընենք կարգ մը ջանքերու մեջ:

Մօտ երկու ամիս Սովետական Միութեան քանի մը քաղաքները և մասնաւոր Հայաստան պտտելէ ետք՝ վերադարձայ Ռուսնոք, ընտանիքիս և զաւակներուս մօտ, զորս կարօտեցած էի:

Մեր սիրելի Հայաստանը կ'արժէ տեսնել մօտէն. վերջին նուիրեան և նոր կառուցումներու հսկայ կեդրոն մըն է: Քանի մը տարիէն Երևանը իրական դրախտավայրի մը պիտի վերածուի:

Հրաշք է այն՝ ինչ որ տեղի կ'ունենայ հոն. այդ քարոտ և ապառաժոտ երկրը ծառատանի կը վերածուի, քարը կը կոտրեն ծառ կը տնկեն, այգի կը շինեն, քարէն թել կը հանեն:

Ամենէն կարևորը Հայաստանի մէջ ազատութիւնն է դէպի բոլորը: Մեր «Արարատ» օրաթերթը Երևանի և Լենինականի հրապարակի թէ պարզ թերթավաճառներուն ստանալն ու սպառելը անմիջական կ'ըլլայ:

Ամբողջ Սովետական Միութեան մէջ գործաւորին կեանքը ապահովուած է. օրուան աշխատանքը 7 ժամ է:

Հայաստանի, մասնաւոր Երևանի կիներն ու այրերը շատ մաքուր և վերջին նորաձեւութեամբ կը հագնին: Եւ կրնամ ըսել, որ շրջած քաղաքներուն մէջէն ամենանորաձեւ զգեստները Երևանի կիներուն վրայ տեսայ:

Երևանի մէջ երեք եկեղեցիներ կան, որոնք ունին իրենց ա-

ռաջնորդը և իւրաքանչիւրը՝ 4-5 քահանայ հայրեր: Կիբակի օրերը եկեղեցիները լեցուն են հաւատացեալներով:

Օտարականներու անվերջանալի շարքեր կ'այցելեն իշխանին, որուն թանգարանին հերթապահ վարդապետները գերմաներէն, ֆրանսերէն, անգլերէն և ռուսերէն լեզուով կուտան անհրաժեշտ բացատրութիւնները:

Այցելեցի Երևանի պետական թանգարանն ու մատենադարանը, որոնք հայ անունին միայն պատուի կը բերեն, երբ մասնաւոր պատասխանատու գեղեցիկ օրիորդները՝ այցելուներու հասկցած լեզուներով բացատրութիւններ կուտան ամէն ինչի մասին:

Ամէն տեղ այցելեցի՝ Մալթոցի գերեզմանը, Զուարթնոցը, Արա Գեղեցիկի բերդը, Տրդատ Թաւադրի Գանձի բերդը, Գեղարդը, Գրիգոր Լուսաւորչի խոր վիրապը, տեսայ բոլոր պատմական վանքերն ու եկեղեցիները, որոնք շատ մեծ խնամքով կը պահուին:

Լենինական ունի երեք եկեղեցի, որոնցմէ մէկը վերածուած է թանգարանի: Հայաստանի ամենամեծ եկեղեցին Լենինականին է, որ ունի առաջնորդ մը և եօթը քահանայ հայրեր:

Ձեի կրնար երևակայել՝ որ Մայր Հայրենիք՝ այցելութիւնս այդքան մեծ հոգեկան զահացում և հպարտանք պիտի պարգևէ ինձի:

Սիրով՝

ՅԱԿՈԲ ԱԲԷԼԵԱՆ

ՆՈՒԷՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ

Փարիզահայ խաչիկ Տէօժլեան հայրենիքին նուիրեց ժամագործութեան առարկաներու և հին դրամներու հազուադէպ հաւաքածու: Իր Անոնք այժմ կը ցուցադրուին Երևանի Պատմութեան թանգարանին մէջ, ուր մասնաւոր բաժին մը ստեղծուած է իրենց համար:

Խաչիկ Տէօժլեանն որպէս զրօսալը չի եկած էր Հայաստան իր հետ բերած իր, ի միջի այլոց, սեղանի ժամացոյց մը, որ եղակի է իր տեսակին մէջ, եւ անցեալ դարու սկիզբներուն շինուած է: Ան բերած էր նաեւ հռոմէական և յունական դրամներ, որոնք մեր թուագրութեան առաջ երկրորդ դարուն կը պատկանին:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՏՈՒՆԵՐ

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻՈՅ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԵԿԵԼԵՑԻՆ

Հիւս. Ֆիլատելֆիոյ Ս. Երրորդութիւն Հայց. նորակառոյց եկեղեցիին օծումը պիտի կատարուի Սեպտ. 18/ին: Եկեղեցին ունի Կիրակնօրեայ վարժարանի յատուկ 12 սենեակներ և մշակութային սրահ մը՝ 450 անձի տարողութեամբ: Կառուածին տարածութիւնը 11 արտավար է. ընդհանուր ծախք՝ 450.000 տարւար: Եկեղեցիին ժրջան հովիւն է Հոգ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արզումանեան:

Հայկական ոճով շինուած այս եկեղեցիին ճարտարապետական յղացքը կը պատկանի Հէրի Գրեման Բնկերութեան, որ ազնուօրէն նուիրած է անոր յատակագիծը (ալի փրինսիպ): Իսկ շինութեան գլխաւոր ճարտարապետն է Ժան Սաւալէեան:

ԱՊՐԱՄԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐԸ

3. ՅԱՎՈՐԵԱՆ

900ական թուականներուն ասպարէզ լիցան և նուազարուեստի մարզին մէջ ուրոյն տեղ գրաւեցին երկու շնորհալի քոյրեր:

Անոնք երկար տարիներ իրենց վրայ բեւեռուած պահեցին եւրոպայի երաժշտական հասարակութեան ուշադրութիւնը որպէս մեծավարպետ դաշնակահարներ: Ազամեան ընտանիքի Հեղինէ և Եւգենէ դուստրերն էին անոնք՝ դուստուր հեռուստատեսութեան գիտարար Յովհաննէս Ազամեանի քոյրերը: Անոնք ծնած են Պաքուի մէջ, Հեղինէն՝ 1881ին, Եւգենէն՝ 1883ին: Միջնակարգ կրթութիւնը ստացած են Պաքուի Ս. Նինայի իգական կրթնադպրոցին մէջ: Իսկ երաժշտական նախնական կրթութիւնը՝ տունը դասեր առնելով իր գործին հետոյ գերմանական դաշնակահարուհիէն: Մայրը՝ Մարգարիտը, իր գաւազներու ասպարէզի մտահոգութեամբ, կը վճռէ անոնց հետ մեկնել արտասահման:

Աղջիկները կ'ընդունուին Ժընևի երաժշտական ակադեմիան, զոր կ'աւարտեն 1904 թուականին: Ապա կը փոխադրուին Պերլին, փայտին կերպով՝ կ'աւարտեն (1908 թ.) Շտերի երաժշտանոցը՝ արժանանալով կրկնաւոր Հոլենտերի մետալին:

Արդէն, Պերլինի երաժշտանոցին մէջ կատարելագործուելու տարիներուն՝ Ազամեան քոյրերը գրաւած էին քաղաքի երաժշտական չըջանալներու ուշադրութիւնը իրենց նուագի բարձր արտայայտութեամբ և նրբին մշակուած թեքնիքով:

1908 թուականէն սկսեալ մինչև 1914 թուականը Ազամեան քոյրերը մեծ շրջապոստ կը կատարեն եւրոպայի երկիրներուն մէջ՝ հանդէս գալով երկու դաշնամուրի համերգներով: Պերլինէն զատ, անոնք կ'այցեւն Պրիմէն, Փարիզ, Պաքերմուրկ, Մոսկուա, Ռիկա, Գոթենհայկ, Փրակա, Վիեննա, Միւնխեն, Լայպցիգ, Ժընև և այլ քաղաքներ:

Ամէն տեղ, անոնց համերգները կը վերածուին իսկական երա-

ժշտական տօներու, ամենուր անոնք կ'արժանանան բարձր գլորատանքի: Թերթերն ու երաժշտական հանդէսները բարձր գովեստով կ'արտայայտուին հայ դաշնակահարուհիներու կատարողական արեւելան մասին:

Ազամեան Քոյրեր

«Դաշնամուրի վարպետներ», այսպէս անուանած էր երկու քոյրերը գերմանացի երաժշտագէտ Ուալթըր Նիւման:

Գերազանց թեքնիք, կը գրէ ան, խոր և հոգեգրայէ երաժշտականութիւն, կախարդիչ և զօրեղ կատարողականութիւն, ան ունի զարմանալի ներդաշնակութեամբ, ու ամբարի միաձոյլ իրենց համատեղ նուագին կը ներշնչին բանաստեղծութիւն ու խոր բնականութիւն և ունկնդրին տպաւորութիւններուն մէջ կը մարմնաւորէին որպէս փայլի ու համաչափ ուժի դէմքերու շարժուն ամբողջականութիւն մը:

Ժամանակին Ֆ. Մ. Կայտել Լայպցիգի կէջ հրատարակած է 16 էջերէ բաղկացած պրակ մը՝ Ազամեան քոյրերու լուսանկարով: Հոն ամփոփուած են տարբեր աղբիւրներէ առնուած մօտ հարկեր կարծիքներ մինչև 1911 թուական երկու քոյրերուն տուած համերգներուն մասին: Նոյնպիսի հրատարակութիւն մը լոյս տեսած է Փարիզի մէջ, ուր գեղեցիկ էին մօտ յիսուս կարծիքներ: Բերնը անոնց մէջ մէկ քանին:

Պերլին:

«Ըլլալով բնածին տաղանդներ, անոնք իրենց մէջ մարմնաւորած էին «մեծ երաժշտութեան» բոլոր հմայքները և ծայրագոյն կատարելութեան հասցեցած իրենց վիրթիւզ նուագով զարմանք կը պատճառէին ունկնդիրներուն: Կը գոցես աչքերդ, և քեզի կը թուի, թէ կը լսես միայն մէկ դաշնամուրի նուագ»:

(«Լոթալ Էնգելիլը», 10 Փետր. 1909)

Տրիգլաէն:

«Սյուրբու: սուգանդուր, քիչ մը գունատ, լիարիւն հայուհիները՝ Հեղինէ և Եւգենէ Ազամեան քոյրերը, շաբաթ օր դարձեալ վերադարձան մեզի մօտ:

Ով որ վկայ եղած էր այն մեծ յաղթանակին, որ երկուստեք զոյգ-զուգահեռ արտաբերութիւնը անցեալ տարի ունեցան այստեղ, ով որ կ'ըզգայած էր զրեթէ ամբողջ եւրոպայի մէջ անոնց կատարած համերգային յաղթական շքերհայտարարութիւնը, ան լարուած ակնկալութեամբ կը սպասէր դաշնամուրային նուագի այս բացառիկ երկայնութիւն:

Եւ զարմանալի չէ, որ արեւտագէտներու տան դահլիճը լիկեցուն էր յուզուած ունկնդիրներով:

Պախի C. Duxը զոյգ դաշնամուրներու համար գրուած համերգային ծրագրի առաջին մասն էր: Սյնքան թափանցիկ և բլրեւադալճաւ, ինչպէս Ազամեանները ներկայացուին այդ երկը, յաճախ պատահութիւն չըլլար ունկնդրելու ինչպիսի՝ արուեստով անոնք կը քակէին իրարու կապուած թեքները, առանց նոյնիսկ փոքրիկ հանգուց մը կտրելու, անոնք մեր առջև կը տարածէին բազմախառ հիւսուածքը, ինչպիսի՝ ռեալիզմով լի կարգապահ անոնք անբաղդաւոր շրջին երկին տէր դառնալ: Եւ ամէն ինչ յիշողութեամբ, ու ոչ մէկ ձայնախել մոռցուցանելով:

Փոքրիկ ծափահարութիւնները վարձատրեցին այդ մեծատաղանդ զոյգ կիներու հոյաւապ նուագը, իսկ հասարակութիւնը չ'անգտացաւ, մինչև որ արուեստագիտութիւններէն չ'լսեց Արեւսկիի երկերէն»:

(«Տրիգլաէն Նախընթաց», Ժընև: «Քոյրերու համերգները արեւտագէտներէն: Երկու զոյգ դաշնամուրի վրայ, երկու կատարման ձեւերը, նրբագիւղ կ'ուրջը, արտաբերութեան սոյն, հիացողի հասնող երաժշտական ունակութիւնները՝ այս ամէնը ունկնդրի վրայ կը ձգէին անշնչելի և կախարդիչ տպաւորութիւն»:

(«Լա Սուբի» 20 Մարտ 1908)

Սյնք էր ծաղկապատ այն ուղին, որուն մէջէն անցան քոյրերը՝ համերգային շրջագայութիւն կատարելով եւրոպայի տարբեր քաղաքներուն մէջ:

Դժուար չէ գուշակել, որ ինչպիսի բարձունքի կը հասնէր արուեստի այն թռիչքը, որուն երկնային արահետները գլորած էր ինքը՝ բնութիւնը:

Բայց հայ վրայ հասան մը՝ ռայլ ժամանակները, և ամէն ինչ տախտիկայ եղաւ ոչ միայն Ազամեան քոյրերու, այլև ամբողջ ժողովուրդի մը կիսնքին մէջ:

Հեղինէի ամուսինը՝ Արմեն Հայրանեան, թրքահայտակ էր, մասնագիտութեամբ բժիշկ: 1914 թուականին, պատերազմը սկսելէ առաջ, ան իր կնոջ հետ կը մեկնի իր ծննդավայրը՝ Սվաղի Տիւրքի գիւղը՝ ծանր հիւանդ մայրը բուժելու:

Պատերազմը կը սկսի, Հայրանեան բանակ կը գործակուի և կը շահանակուի սպայակոյտի բժիշկ: Կը սկսի մեծ եղիւնքը, շատերու հետ կը ձերբակալուի Հայրանեան:

(Շար. տես էջ 4)

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆՆԵՐՈՒ «ՕԳՆՈՒԹԻՆԸ» ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ... ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Վերջերս «Իզլիսթիա» սովետական կառավարական թերթին մէջ լուր մը կարդացի, որ թէեւ կարճ, բայց իր մէջ շատ բան կը պարունակէր և որ ակամայ մտածել տուաւ ինձի դէպի Արեւմուտք գաղթած կամ գաղթելու մտադրութիւն ունեցող եգիպտահայերու մասին: Ակամայ լուր, որովհետեւ ամէն մարդ, և իր կարգին ամէն եգիպտահայ, իր սեփական դատողութիւնը ունի իր անձնական, ընտանեկան և ազգային կեանքի ներկայիս ու ապագային մասին, և ուրիշը չէ որ պիտի մտածէ անոր մասին:

Ամերիկեան համալսարան ուսած ժամանակ՝ այնտեղ կար Միլիւն Արեւելքի ազգերու պատմութեան դասախոս մը, որ օր մը այսպէս արտայայտուեցաւ ինձի. «Հայերը այժմ հայրենիք չունեն»:

Ասիկա պատմութեան «դասախոս» Սքենլընի խօսքն է, որ սակայն ինքն ալ գիտէր, որ ճիշդ չէ: Աւելորդ մեկնաբանութեան կարիք չկայ, բայց այնպէս կ'երեւի թէ եգիպտահայերուն մէջ կան մարդիկ, որոնք պը. Սքենլընի նման կը մտածեն: Անոնք կ'երեւի կը մոռնան թէ իրենք ո՛ր ազգը կը ներկայացնեն, իրենց հայրենիքը ո՛ր է, և կամ իրենց որպէս անհատ ինչ կը ներկայացնեն հասարակութեան մէջ և կարծելով թէ եգիպտոսի մէջ քանի մը զուգահեռութիւն, իրենց կը պատկանին դատարարական դասակարգին, և թէ՛ Հայաստանի իրաւակարգը իրենց շահերուն կը հակասէ, առանց աւելի հետազոտելու, մեծ յոյսերով տարուած, հայ ժողովուրդը «չառ սրբորդ» Արեւմտեաններու հրապարակաւ խորհուած կը վազեն մինչև Աւստրալիա:

Այդ մեկնողներուն մէջ կան բազմաթիւ անդրադարձ հայեր, որոնք զո՛ր կ'երթան մէկ ուրիշին:

ԳԻՐԲԵՐՈՒՆ ԷՆՏ

«ԲԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ ԵՒ ԱՐԱՎ ԷՋԵՐ» (ՅԱԲԵԹ Մ. ԻՍԿԵՆՏԵՐԵԱՆԻ)

Հին դարոցի պատկանող գրիչ մըն է Յաբեթ Մ. Իսկենտէրեանը, Սուլթանի հանրային գործիչ աւելի, քան գրող: Եւ հաւատարիմ իր սերունդի հոգեխառնութեան, ու օգտապաշտ, անմիջականօրէն դերակատար առաքելութեան, արուեստի մտահոգութիւնը պահած է որոշ հեռաւորութեան մը վրայ:

Յաբեթ Մ. Իսկենտէրեան

Երկու հարիւրէ աւելի էջերով, իր այս գիրքը, որ իր յաջորդը պիտի ունենայ ուսումնասիրական բովանդակութեամբ («Սուլթանի պատմութիւնը» և «Սուլթանի բարբերը»), շահեկան յիշատակարան մըն է: Կենսագրական առաջին երկու մասերը

սխալ գիրքորոշումին: Մտածելով որ եգիպտական թերթերը տպած չեն ըլլար այդ լուրը, կամ տըպած ըլլալով մէկտեղ, չէ թնթերցած, կ'ուզեմ թատեղ տալ այդ հեռագրալուրին թարգմանութիւնը:

Աթէնք, 18 Օգոստ. Աւստրալիա բնակող Էմիլիանները (հայեր, յոյներ, եւն., Մ.Թ.) զինուորական ծառայութեան կանչելու աւստրալիական կառավարական որոշումը խիստ բացասական հակազդեցութիւն առաջացուց Եւրոպայի մէջ: «Ավիկի» թերթի հաղորդումը սպանութեանը մասին Բ. Չլորվասիլի, որ զինակոչի ենթարկուած և Վիեննայում ուղարկուած էր, բազմաթիւ յոյներու ցոյց տուաւ՝ որ թոնքին Մոցին մէջ մղուող պատերազմը կընայ ուղղակի իրենց ալ սպառնալ: Բողոքի անոյ ալիքին առջև անմասնակից չէր կըլնար միայն յունական կառավարութիւնը: Աւստրալիական կառավարութեան մօտ այնպիսի միջոցներու գիմելէ կտրել, Եւրոպայի կառավարութիւնը որոշում ընդունեց օգնելու աւստրալիական բանակ զինակոչի ենթարկուող երկրորդական յոյներուն, որ հայրենիք վերադառնան: Այս նպատակով Արտաքին գործոց նախարար Ի. Թոմասկա, ինչպէս կը հաղորդեն տեղական թերթերը, մտադր էր դատարարական ընկերութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ քննարկել Աւստրալիայէն Եւրոպայի վերադառնալ փախածոց յոյն ներգաղթիչներու տեղափոխութեան հարցը:

Յունաստանի կառավարութիւնը ուշ, բայց վերջապէս զգացրէ է իր ազգի մարդոց սպառնացող վտանգը այդ երկրամասին մէջ:

Կարգը եգիպտահայերուն է: Վ.Ս.Ա. Ա.ՏՈՒՆԵԱՆ Կիրովական, 20-8-66

ՊԵՆՃԱՍԻՆ ՊՐԻՏՏԵՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Անգլիացի աշխարհահռչակ երգահան Պ. Պրիտսէն անցեալ ամառ Հայաստան այցելեց: Անոր կ'ընկերանային իր երգերը կատարող Փիքըր Փիքը, Մասիալա Ռոստոպովիչը և Գալիմա Վիենսկայա: Անոնք մէկ ամիս անցուցին Հայաստանի մէջ և հանգստեան երգահաններու համամիութեան կան սեղծագործական սան մէջ, ապա մասնակցեցան «Պրիտսէնի օրեր Եւրոպայի մէջ» երաժշտական օրհանգիսին:

ՊենՃասին Պրիտսէն

Անգլիա վերադարձին, Պրիտսէն «Սանդի-Թելիգրամ» թերթին մէջ գրած է իր «այալուորիկները, որոնցմէ կը փախչէ Դեյվիսի եր-

գահաններու սան մասին հետեւեալը:

«Երանի քե մամն ձեռնարկ մը հնարաւոր ըլլար կազմակերպել Անգլիոյ մէջ, Բայց դժբախտաբար, այստեղ երգահանները մամն ուսադրութեան չեն արժանանար, ոչ ալ մեզ անգլիացի երգահաններ ալ մեզ հանրային ետանդ ունին, որքան՝ սովորական մեր պատգուակիցները:

«Արձակուրդային աշխատանք կատարելու համար աւելի ուրախ մընուրս կարելի չէ գտնել:

«Հոգատարութիւնը, որ սովորական երգահանները կը վայելեն այդպիսի ապահովութեան մէջ, յայտնի է՝ որ մեծապէս կը փաշալեւի զիրենք:

«Սովորական երգահանին համար գոյութիւն ունի դաստիարակութեան կազմակերպուած բարձր դրոյք, արուեստագէտին համար բըծախնդրուն ծագումը կ'եմանք: Ըստ իր ունեցած և մեկտեղ տալանդին: Այնտեղ մեկտեղ կ'ընդունուի իբրեւ ազգային կեանքի հիմնական մասը»:

Ան հիացումով կը խօսի Է. Միքայելեանի, Ա. Բաբաջանեանի, Ա. Յարութիւնեանի և կարգ մը նոր երգահաններու և սեղծագործութիւններու մասին:

★ ՅԻՍՈՒՆԵՆ ՎԵՐ ՄԱՐԴՈՑ ★

Բնական մահը բացառիկ պարագայ մըն է. յաճախ մահը հետեւանք է անհատական կամ հասարակական սխալներու: Ահա թէ ինչու շատ ճիշդ է խօսքը, որ կ'ըսէ. «Մարդ չի մեռնիր, այլ կը սպաննէ ինքզինքը»:

Ինչ որ կը կոչենք մահ, առաւել կամ նուազ գիտակցութեամբ կատարուած անձնասպանութեան եղանակ մըն է:

Կարելի է ուշացնել ծերութիւնը, նոյն իսկ մահը, հետեւելով առողջապահական, մասնաւորաբար անհոգաւոր փորձուած հաստատուած կանոններու:

Յատկապէս կը շեշտենք յիշուած անց մարդոց, այլ թէ ինչ, թէ տարիքի այդ կամուրջին անդին վտանգները աւելի մեծ են, և ապահովութեան միջոցները քիչ: Ահա թէ ինչու պէտք է յարգել փիլիսոփայական և մտային առողջապահութեան օրէնքները, զերծ մնալու համար վտանգներէն:

Կենքի այդ շրջանին, դարձաւոր կը սպառնան գիտութիւնը, լեարդի ակտիւութիւնները, շաքարաւոր, բիթաւոր (կուր), մանաւանդ խլիճը (քանակ): արդ, բոլոր այս վտանգներէն կարելի է խուսափել առաւել կամ նուազ ապահովութեամբ, եթէ հետեւեք առողջապահական պատուիրաններուն, մասնաւորաբար անհոգաւորական գիտական բեմի մը:

Մի մոռնա՞ք որ ամէն մարդ կը հասնի այնպիսի ծերութեան մը, որուն արժանի է իր կեանքով:

Մենք առական չափաւորութեան վտանգները կ'աճին տարբերին հետ: Հետեւաբար ժողովուրդէք, սակաւակիր: Նոյնիսկ խելացութիւնը ըրած կ'ըլլաք, եթէ ժամանակ առ ժամանակ, կէս ժամապահութիւն մը կատարէք մէկ օր: օրինակ՝ լուծողական մը առնէք, և շուրջէն զատ ուրիշ բան չլսէք և չուտէք ամիսը մէկ օր: կամ՝ այդ օրը անցընէք պտուղով միայն: Այս ձևով կը մաքրէք ձեր ներքին թոյնները:

Եւ ինչ որ պատճառ կը դառնայ ներքին թունաւորման, մերձեցէ՛ք. հսկեցէ՛ք այն գործարաններուն վրայ, որոնք գտնուի կամ արտադրումի կը ծառայեն, աղիք, երկիւղանք, թոք, մորթ: Իրեւնունք՝ գլխաւորաբար բուսեղէն: Պահպանեցէ՛ք ձեր ֆիզիքական ու մտային գործունէութիւնը ներդաշնանութեամբ: Հետեւեցէ՛ք մարմնակրթութեան՝ չափաւորութեան սահմաններուն մէջ: քանակեցէ՛ք, լաւ մարզանք է քաշելը: Ինչպէս և այլ մարզանքներ, որոնք ձեռք ու ճակատով կը պահեն մարմինը:

Երկար մի մնա՛ք արեւին տակ: Կրճատեցէ՛ք ձեր ապրելակերպին պահանջները, չստեղծելու համար ներքին գոգահոգութիւններ, մտահոգութիւններ և այլ թունաւորումներ:

Լոր մտածումներ, Անձնասէր մի ըլլա՛ք, ոչ ալ ներշնչու ու թախծոտ: Զարգացուցէ՛ք ձեր հոգեկան խաղաղութիւնը, արամաբարութեան ներդաշնակութիւնը, փիլիսոփայեղէք քիչ մը: Մտեցէ՛ք երկուստարդներուն:

Բժշկական ընդհանուր քննութիւն մը անհրաժեշտ է տարին մէկ անգամ, ստուգելու համար թէ սիրտը ինչպէ՞ս կը գործէ, արեան ներքերկային ճնշումը՝ բարձրացած է, երկիւղանքը լաւ կ'աշխատի, մէկին բաղադրութիւնը ինչ պատկեր կը ներկայացնէ:

Անյապաղ դիմեցէ՛ք բժշկին, երբ անսովոր բան մը կը նշմարէք կամ փոփոխութիւն մը ձեր առողջութեան պայմաններուն մէջ: արիւնահոսութիւն, պնդութիւն, ախտաբանի պակաս, ուժաթափութիւն կամ ծանրութեան նուազում: Ախտաբանութիւն կամ ուժաթափութիւն յաճախ նախանշան են խլիճի:

Ներ կը թափին ձեր ակունքները, առաջնաբայութիւն գացէ՛ք, լրացնելու համար պակասները: Եթէ առաջնաբայ կը գործածէք, մաքրեցէ՛ք ամէն օր:

Ներ կը տկարանայ ձեր տեսողութիւնը, մի ձգձգէ՛ք, շուտով գացէ՛ք ակնաբոյժին:

Բժշկին կ'օգնէ՛ք՝ կանուկ դիմելով: Յաղադուր բարեկամ է հիւանդութեան, թշնամի՝ բժշկութեան կամ ձեզի:

ՓՐՈՖ. Փ. ՄԷԼՈՐ

ԿԻՆԸ ԵՒ... ԾՈՒՆԿԸ

Կնոջական նորոյրը սարսփնակ փայլներ ունի:

Օրին մէկը կը տեսնեն, որ արժեւորուած է կնոջական մարմինի այս կամ այն մասը:

Ժամանակ մը ուսեր կը պանծացնեն. հսկայ շփոթներ բուրգերու եւ բլուրներու կը վերածելին կնոջ արուար ուսերը: Կիւր պէ՛հ երեւար խոլիս, յարթանդաւ, բիկնեղ: Այսիկա այդ մարդուն հաւասարելու կնոջ ձգտումներուն նախաճանք եղաւ:

Ապա, ուսերու լայնքն ու ծաւալը, — նոյնպէս խորք — իմաստէ գուրկ կնոջական: Եփովութիւններ ինկան իրենց պատանդաններէն, մէկ կողմ շարունեցան եւ կիւր խելիք եկաւ — կ'երեւի — քե ուր բուրջին մէջ կարելի չէր ծրարել...:

×

Ուսէն ետ կարգը եկաւ բազուկին: Բացուեցան բոլոր տեսակի բազուկները, նոյնիսկ ուսը, ու կնոջ մարմինը արժեւորուեցաւ իր հոլանդութեան մարմարակերպ գեղեցկութեան համար: Բայց օրին մէկը այս մարման ալ շնորհաբար կըրեցաւ, տեղը տալու համար պազարին — սեւնալ...:

×

Մէջքը մնաց լուծելի խնդիր: Ան միշտ «գոյն փոխեց»: Երբեմն հրահանգուեցաւ մէջքը սեղմել, սեղմել ներ կամ լայն գոտիներով, բարակցել զայն ուսի մը չափ, բանասեղծներուն երեւակայութեան քափ տալու գնով, եւ երբեմն ալ մէջքը անհետեւեցաւ ու յանձնարարեցաւ զայն պահել թոյլ ու պարկաճեւ հագուստներու մէջ:

×

Աչերուն մասին քիչ կը մըտածուէր, քերեւս անոր համար, որ աչքը այլապէս գոյներ ունէր: Բայց երբ ազդեցան տեսնելու զանգն միայն սեղնելու, կապոյտ ու կա-

նալ, մեղրագոյն քե՛ արագոյն, սեւ կամ խամպեր ներկուեցան մէկ գոյնով: Սեւ! — Բոլոր կիւրերը սեղնուցին իրենց աչքերը, յարակից մասերով, քերեւս մրցակցելու համար սասանային հեռ (մի մանկութեան օրերուն սասանան մեզի կը ներկայացնէին սեւ-սեւ գծուած ստրապիպոսով աչքերով):

×

Հերքը եկաւ տունէն: Դեռ տանաւանակ մը առաջ փեղերը այնքան երկնցած էին, որ գետին կ'ալիւն կարծես: Նորոյրի ասպետները յանկարծ խելիք եկան: Ինչո՞ւ ծածկել կնոջ տունը, որ բանալին է բոլոր գաղտնիքներուն, Հրահանգեցին բանալ:

Ապա սանքիմ առ սանքիմ, ու տանաւանակի մը մէջ հասան մինչեւ ծուկը:

Հերքը նիմա (անցուտ «մի պան») կը պատկանի ծուկին:

Բայց տեղափոխելու համար կը նշանակէ: Պէ՛հ եր յառաջիմէ, տարուակել արեւը դեպի վեր: Հարկ էր «բարձրանալ», յանուն փաղաքիւրութեան: Երբ բարձրութիւնը իրեն համար սահման ու կայք գտաւ ծուկը, ու պահ մը հանգստացաւ, սկսաւ յանդուգն մէկ արձուի...:

Եր երբեմն, «կօշիկէն վեր ելել» ծիծաղելի էր: Հիմա երբ կիւրերը բոլոր սահմանները փերցնէին ու ելան ծուկէն ալ վեր, մէկ նպատակ ունին անկասկած: Մունիքի բերել այդ ծուկներուն առջեւ զօրաւոր կոչուած «սոս օկար սեւ» մը: Ինչ խելագործիւն...:

Բայց այս ցուցանանքէն ետ մեր եղբայրացիները այն եղաւ, որ ծուկներ կան, որոնք ոչ քե ցուցադրուելու են, այլ ծածկուելու, միայն ծածկուելու: Ան ասիկա, որպէսզի չալծուի ծուրի կոչուած առաքիլութիւնը, որպէսզի չօգնուի մայր գեղեցկութիւնը կոչուած արեւութիւնը...:

ԱՅԳ

ԱՂԱՄԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐԸ (Շար. Գ. ԷՂԵՆ)

Եւ բանտ կը նետուի: Տիւրքի մէջ կը սպանուին անոր ծնողները, եղբայրները, բոլոր հարազատները: Հեղինէ, ահուկներ կորսնցուցած, արեւուն հոգեկան, ու զօրութեան զերմարեկային ճիւղերով կ'ազատուի և կը գրգռուի մը կը հասնի Պեքլին:

Էնչերի հրամանով կը սպաննեն Հայրանեան:

Էնչերի քոյրերու զոյգ դաշնամուրները: Երկար ժամանակ առողջ մասունքը չ'ապացան փողկերէ ստեղծարարներուն՝ անոնցմէ հեղինէն կորցելու նպատակաւ: Հեղինէն հոգեկան մէջ բոյն դրած վերջը կ'արժայ յաջողութիւն: Երբ մագըրը: Երբ դահլիճներուն հասցուցած վերքի կապիճը ան ապրեցաւ մինչեւ իր կեանքին վերջը: Սակայն արուեստի, երաժշտութեան սէրը այնուամենայնիւ առողջացուց քոյրերուն ցուած հոգեկանը: Տարիներու ընդմիջումէն ետք՝ Աղամեան քոյրերը վերստին երեցան համերգային բեմերու վերայ: Բայց ահա նոր արհաւիրք, նոր տակնուվրայութիւններ: Աշխարհը մահու և կենաց պայքար կը մղէր հիթլերեան ֆաշիզմի դէմ:

Հասաւ ցանկալի օրը, երբ պարտուեցաւ Գերմանիան: 1945 թուականին Հեղինէ սեփական նախաձեռնութեամբ կը դիմէ Պերլին սովետական ներկայացուցչին և կ'առաջարկէ իր աշակցութիւնը (հասանաբար իբրեւ թարգմանիչ): Ապա՝ սովետական սպաներուն կը դառնան զերմարեկային լեզու, իսկ 1946 թուականին դաշնամուրի դասեր կուտայ սովետական սպաներու զաւակներուն արժանաւոր ընդհանուրի շնորհ համարներով:

Հեղինէ կը վախճանի 1960 թուականի Փետրուարի 24ին Լահիւլի քաղաքին մէջ (Գերմանական Դիմոկրատական Հանրապետութիւն): Փոյրը՝ Եւգենի ամուսնանալով ճարտարագէտ Յովհաննէս Գարաբաշի հետ կը փոխադրուի Փարիզ, ուր կը վախճանի 1945 թուականին:

Աղամեան քոյրերու ապրած զեղեցիկ կեանքը, անոնց երաժշտական, համերգային գործունէութիւնը շատ բան կըրնայ տալ հայ կատարողական արուեստի պատմութիւնը ուսումնասիրողներուն:

Յ. Ե.

ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՀԱՅ ՕՐԹՈՏՈՒՔԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ

14.— Ընտրողներու մասին ամեն առարկայիւրիւն (քաան) ըլլալ ցանկին մէջ անունները մեջնելու, ըլլալ ցանկին անունները ջնջելու խնդրանքին առնչութեամբ — պէ՛հ է գրաւորապէս եւ պատճառաբանեալ կերպով ներկայացուի Առաջնորդական Փոխանորդին 12րդ յօդուածի բացատրութեան համաձայն կատարուած փակցնելու եւ հրատարակելու գործողութեան բուականին յաջորդող 7 օրերու ընթացին:

15.— Իրենց մատուցումի քուականին յաջորդող 7 օրերու ընթացքին այս խնդրանքներու մասին վերջնական վճիռ կ'արձակէ յանձնախումբ մը, որ կը բաղկանայ Առաջնորդի Փոխանորդէն իբր նախագահ եւ երկու աշխարհական անդամներէ, զորս (Թեմական) ժողովը կը նշանակէ իր անդամներէն:

16.— Ընտրութեան համար որոշուած օրը ընտրական գործողութիւնը կը յանձնուի Յանձնաժողովի մը, որ կը բաղկանայ նախորդ յօդուածին մէջ յիշատակուած Յանձնախումբի նախագահէն եւ երկու անդամներէն: ասոնց վրայ կ'աւելցուին ներկայ գտնուող ընտրողներու բազմութեան կողմէ ձայներու մեծամասնութեամբ ընտրուած երկու անդամներ:

17.— Ընտրութիւնը կը կատարուի հետեւեալ կերպով: Ընտրող իրեն տրուած ֆուտստով մէջ կը գրէ 11րդ յօդուածով կանխադրուած պայմանները լրացնող անձներու մէջէն իր ընտրելիներուն անունները եւ տուր իր ձեռնով կը դնէ ֆուտստովին մէջ:

Պահանջուած ընտրելիներուն քիւն անելի անունները պարունակող տուեմը կը ջնջուի անելու անունները եւ պահանջուած քիւն տուեմը: քեամբ վաւերական կը նկատուի տուր բոս կարգին:

18.— Անդամները կ'ընտրուին համեմատական մեծամասնութեամբ եւ ֆուտստով հաւասարութեան պարագային հաւասար ֆուտ ստացուներուն միջեւ վիճակ կը փառուի:

19.— Յանձնաժողովին նախագահը կը յայտարարէ ընտրուած անդամներուն անունները յայտնելով միեւնոյն տեղէն անոնցմէ իւրաքանչիւրին ստացած ֆուտներուն քիւր: Յանձնաժողովը անհապառարկութիւն մը (Proces-Verbal) գրի կ'առնէ այս մասին:

20.— Եթէ ընտրելի ընտրուի անդամ կարգով, իրմէ ետք առաւելագոյն ֆուտ ստացող անդամ կը նշանակուի իրեն տեղ:

21.— Ընտրելիներուն դեմ առարկայիւրիւն (քաան) կ'ընդունուի ընտրական ցանկերուն մէջ անունները արձանագրուած ընտրողներէն միայն: Այս առարկայիւրիւնը պէ՛հ է գրաւոր եւ պատճառաբանեալ կերպով ներկայացուի պատկան Թեմական ժողովին ընտրութեան արդիւնքի յայտարարութեան յաջորդող երեք օրուան ընթացքին: Այս պայմանները չլրացնող ամեն առարկայիւրիւն նկատի չ'առնուի: Իսկ պահանջուած պայմաններ լրացնող առարկայիւրիւնները կը դառնան (Թեմական) ժողովը անոնց մատուցման բուականին սկսեալ մէկ շաբաթուան ընթացքին:

Ինչ կը վերաբերի առաջին ընտրութիւններուն:—

Ներկայ կանոնագրի գործադրութեան դրուելէն առաջ 15րդ եւ 16րդ յօդուածներով պայմանադրուած ընտրութեան գոյց Յանձնաժողովներուն համար հարկ եղած երկ երկու անդամներ կը նշանակէ այժմ կազմ ունեցող անվաւեր (օրօք) Թեմական ժողովը: Այս ժողովն է, որ կը դառն 21րդ յօդուածին համաձայն ներկայացուած առարկայիւրիւններ:

22.— Թեմական ժողովներուն եւ համայնքի ալ մարմիններուն տեւ անդամը իր աշխատանքին փոխարէն չի կրնար որեւէ վարձ կամ քուսկ ստանալ:

23.— Թեմական ժողովի աշխարհական եւ կրօնական անդամները կ'ընտրուին 8 տարուան տրամաք մը համար: Անդամներէն կեսին ընտրութիւնը կը վերանորոգուի ամեն չորս տարին անգամ մը եւ աշխարհական անդամներու քիւն կեսին առնչութեամբ մասնակի ընտրութիւններ կը կատարուին:

Ընտրութիւններ կը կատարուին նաեւ այն պարագային, երբ չորս անդամներ կը հրաժարին, կը մեռնին կամ ուրիշ որեւէ արգելի կենարկութիւն: Անդամներէն կեսը, որոնք զապարեկի են առաջին ֆուտայի վերջաւորութեան, կը նշանակուին վիճակով եւ տրամաք անդամներ վերընտրուին:

24.— Առաջնորդարանը ընտրական անհապառարկութեան (Proces-Verbal) առարկայիւրիւն բուրքերէն ու այդ առիթ արձակուած որոշումներէն օրինակ մը կը դրէ Ներքին Գործոց Նախարարութեան ընտրուած անդամներու վաւերացման համար:

25.— Թեմական ժողովը իր աշխարհական անդամներուն մէջէն կը նշանակէ Ասեմայեթ (Նախագահի Տեղակալ) մը, Փոխ Ասեմայեթ (Փոխնորդ) մը, Ասեմայեթի (պէրքեր) մը գործերը վարելու համար:

— Թեմական ժողովի դիւանը կը բաղկանայ աշխարհական անդամներէն եւ անհաղայիւրիւն: Ասեմայեթի բացակայութեան պարագային անոր տեղը կը գրաւէ փոխ-անհաղայեթ: Թեմական ժողովներու դիւաններուն ընտրութիւնը տեղի կ'ունենայ ամեն տարին անգամ մը՝ Դեկտեմբեր ամսուն: Դիւանի անդամները վերընտրուին եւ:

26.— Թեմական ժողովը հարկադրաբար կը գումարուի առնուազն տարին անգամ մը՝ նոյեմբեր ամսին մինչեւ Մայիսի վերջը: Անդամներէն մէկ երրորդին, Առաջնորդին կամ Քաղաքական ժողովին պահանջին վրայ ան կրնայ արտակարգ գումարներ որոշել տարուան որեւէ ամսուան համար՝ բացառութեամբ Յուլիս, Օգոստոս եւ Սեպտեմբեր ամիսներուն: Որոշումները կը տրուին ներկայ անդամներուն բացարձակ մեծամասնութեան ֆուտով:

27.— Թեմական ժողովի իրաւասութեանց մաս կը կազմեն հետեւեալ իրաւունքները:— ընտրել եւ հակադէմ Քաղաքական ժողովը, եւ նախել անոր վրայ, վաւերացնել տարեկան տեղեկագիրն եւ վարչութեան հաշիւը: Հաստատել յաջորդ տարուան պիւսնէն, ֆուտայի բացառիկ վարկեր, նշանակել նուիրատուութեան յանձնախումբն ու Անձնական Իրավիճակի (Statut personnel) յանձնաժողովներուն անդամները:

Թեմական ժողովը կը քննէ համայնքի տնտեսագրող ամեն խնդիր, որ օրակարգի անցած է իր անդամներէն երեքին, Առաջնորդին կամ Քաղաքական ժողովին պահանջին վրայ:

Ժողովը որեւէ տեւ իրաւունք ունի նիստին ներկայ անդամներու քիւն մեծամասնութեամբ որոշում կայացնելու՝ պարտաւանք ուղղելու համար Քաղաքական ժողովին: Այս պարագային Քաղաքական ժողովը հրաժարեալ կը նկատուի:

28.— Ներքին Գործոց Նախարարութեան պէ՛հ է հաղորդուին Գահիրէի եւ Աղեֆանքիոյ երկու Թեմական ժողովներուն ընտրութեան արդիւնքը, Ինչպէս նաեւ Առաջնորդի Տեղակալին ընտրութիւնը, Դահիւրի եւ Աղեֆանքիոյ Փոխանորդներուն, Քաղաքական ժողովի անդամներուն եւ Անձնական Իրաւականի Յանձնաժողովներու անդամներուն անունները:

(Շար. 2)

Յ. ԲԱԳԻՐԱՏԵԱՆ

ՋԱՆԱԿԻՐ

15
ՍԵՊՏ.
1966

ՍԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԲԱՐԱՅԻՆՐ

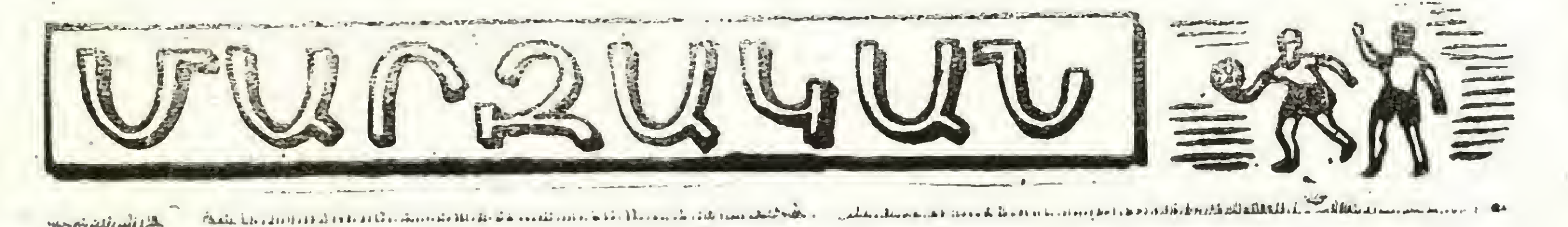

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՌԱՅ ԿԻՄՈՒՄ

Աղեքսանդրի Աղբարախանյանի տարեկան պարահանդեսը տեղի ունեցավ Ուրբաթ, 19 Օգոստոս, Սան Սթեֆանո ծովափայտաց պանդոկի պատշգամբին վրայ:

Հակառակ եղած հաւաստիացումներուն թէ մեծ թիւով տոմսեր սպառած էին, ներկայանալով թիւը շատ սահմանափակ էր, ինչ որ սակայն պատճառ չէր ունենում խնդրաւոր միջոցառումը և հաճելի պահեր անցընեն բոլոր անոնք, որ եկած էին քաջախիճաւայս ձեռնարկը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի քաղաքին հայ կարօտեալներուն:

Այս առթիւ հրատարակուած գեղեցիկ յայտագիր պարակը իր ճոխ էջերով, զգալիօրէն աւելցուցած է

ԿՈՓԵՄԱՐՏ

ՄՈՂՏ. ԱՆԻ ԳԼԵՅ ԿԸ ՄՆԱՅ ԱԺԱՐՅԻ ԱՌՈՅԵԱՆ

Մահաւէտ Անի Գլէյ իր Դ. մրցումն էր որ խաղաց անցեալ Շաբաթ 10 Սեպտ.ին, պահպանելու Աշխարհի Ախոյեանի իր տիտղոսը:

Գերմանիայի և Եւրոպայի ախոյեան՝ Միլտընպրիլը, որ ցարդ Գլէյի մրցոյթներուն զօրաւորագոյնն էր յաղթեցաւ 12րդ ուսումնարան:

Մահաւէտ Անի Գլէյ անգամ մը եւս հռչակեցաւ կոփամարտի աշխարհի ծանր կշիռքի ախոյեան, 30 հազար հանդիսատեսներու առջեւ:

Քարլ Միլտընպրիլը առաջինը եղաւ որ կրցաւ Գլէյը յղծնցնել ձախ հարուածով մը ըլլալուն համար: Ան, Գլէյի քանի մը տկար կէտերուն վրայ իր յարձակողականներն ու արագ հարուածները իջեցնելու հաջիւստեամբ Գլէյ, որ շատ արագաշարժ է, կրցաւ այդ հարուածները վրիպեցնել և իրենց միջև պահել հեռաւորութիւնը, որ տեսնել մինչև 4րդ ուսումնար: Երգին, Գլէյ անցաւ յարձակողականի ու սկսաւ հետադիմացի զօրացնել իր դիրքը:

Ցրդ ուսումնարն Գլէյի մէջ զօրաւոր հարուածը գետնին փռեց իր

ՓՈԽԹՊՈԼ

— Մարտիկ թաղաւոր Մահաւէտ Անի տրամադրած բաժակի մրցաշարքին, Ռէալ Մարտիկ պարտութեան մատնեց Մարտիկ Ուսումնարան խումբը 204 Օ (Ա. կիսախաղ՝ 004 Օ):

— Հռչակարարի Ֆաշալ խումբը փախաւ յայտնած է մրցելու Զամալէի հետ ԱՄՀի մէջ, և նոյն պայմաններով ալ Հռչակարարի մէջ:

Զամալէի առաջարկուած է ընտրելու պայմանները:

— ԱՄՀի ֆութպոլի խումբը մինչև անցեալ Շաբաթ կը զբոսնէր Արեւելեան Գերմանիա ուր խաղաց 3 մրցումներ, բայց իրմէ սպասուածը չտուաւ: Ա. մրցումին պարտուեցաւ 604 Օ, Բ. մրցումին, որ խաղաց Գերմանիոյ Բ. խումբին

ՊՐ. ՀՐԱՅԻՐ ԵՆԻՔԻՐԱՅԱՆ
ՕՐ. ԺԱՆԻՔ ԱՌԵՏԻՍԵԱՆ
ամուսնացեալ
20-8-66
Լոս Անճելըս

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամուսին և մեր խնդակցութիւնը Տէր և Տիկին ընկեր Սեդրակ և Աղանի Շահինին:

ՊՐ. ԱՐԹՕ ՏԱՏԵԱՆ
ՕՐ. ԳՈՂԵՔ ԶԱԳԼՔԵԱՆ
ամուսնացեալ
10-9-66
Լոնտոն (Անգլիա)

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամուսին և իրենց ընտանեկան պարագաներուն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Օր. Գոլիթ Զագլէանի ընդ Պր. Արթօ Տատեանի (Լոնտոն) բարեգոստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Տիգրան Էլիշէյէլեան կ'ընեն հետեւեալ նշուիրատութիւնները. — Ե. Գ. Գալուստեանի ճաշի սեղանին 100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին 100
«Այծեմիկ» Հանգստեան Տան 100
«Համազգային»-ին 100
«Յուսարթ» Աղուսին 100
«Յուսարթ» Օրաթերթին 100
«Արեւ» Օրաթերթին 100
«Զահակիր» Շաբաթաթերթին 100
(Ստանալ նուիրատուէն)

«ԶԱՅԱԿԻՐ»ԻՆ

Իրենց շատ սիրելի զօրանչ մօր, մօր եւ մեծ մօր Այլի Տիկին Պայծառ Գասպարեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկին Արամ Զուլեհան և զաւակուհի (Գանատա) կը նշուիր 100 Ե. Գ.:

ԱՌՍՏՐԻԱ

ՀԱՅ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆՈՎ

ԱՌՍՏՐԻԱՅԻ Նշանաւոր բեմագրիչ Տէր Լեփոլտ Կուզընպուրը, Ֆրանց Վերֆելլի «Մուսա Լեւան Բառասուն Օրբը» վէպը թատերադրութեան վերածած է և գերմաներէն լեզուով ութը անգամ յաջողաբար ներկայացուցած է Լինց քաղաքի մէջ: Ժողովուրդը բոլոր ներկայացումներուն ալ լեցուցած է թատերասրահը և ծափահարած է հայ հերոսամարտի սոյն փայլուն դրուագը:

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

ԶՈՒԻՑԵՐԱՀԱՅ ԴԵՄԲԵՐ

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ մէջ հաստատուած են բազմաթիւ հայերի Շատերը տիրացած են կարեւոր դերքերու և անունը: Այդ ծանօթ գէմքերն են Փրոֆ. Յարուստիան Պալենց, որ իր ուսումը ստացած է Յիւրիսի մէջ, և քիմիագէտ Մ. Ճէվահիրճեան, որ ստեղծիչն է բաղադրական (սենթեթիկ) թանկագին քարերու ճարտարութեան, Մոնթրէոյի մէջ, ուր ունի մեծ գործարան մը, (Թերես Եւրոպայի մէջ ամենէն կարեւորը), որ Զուիցերիական եւ Եւրոպական ժամացոյցի ճարտարութեան իր հայթայթէ յակինթներ ու «բաղադրական» ուրիշ քարեր, կը գրէ «Հայաստանի Կոչնակ»:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գանիքի յառաջիկայ Թեմական ընտրութիւններուն վերջնական ընտրուած է 20 ՆՈՅՄԲԵՐ 1966:

Ընտրութեան մասնակցելու իրաւունք ունեցող ազգայիններու անւանացանկը վերջնականապէս պիտի փակուի եւ կախուի Առաջնորդարանի մէջ Սեպտեմբեր 20ին:

Մեր ընտրութեան ուսադրութեան կը յանձնենք որ բոլորի շնորհով է Սեպտեմբեր 20ին 27:

Ուրեմն կը հրաւիրենք ընտրութեան մասնակցելու իրաւունք ունեցող բոլոր ազգայինները, որ ուսադրութեան հետեւին պարտաւորաբար մեր քերթերուն մէջ հրապարակուող ընտրական յայտարարութեանց, տեղեկ մնալու համար իրենց կատարելի գործողութիւններուն:

ՍԱՀԱԿ Ա. ԴՆՆՑ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Գանիքի Հայոց

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆ-ՊՈՒԼԱԲ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վերաճնորթները տեղի պիտի ունենան Նոյեմբերի 19 Սեպտեմբեր 1966ին սկսեալ:

Վերաճնորթի նիւթերը արձանագրուած են իւրաքանչիւր վերաճնորթի առկայութեան վիճակացոյցին մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ՊԱՐԹԻՍՈՒՆԵՐՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՅՈՒՄԸ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նրեւան 12 Սեպտ. (Թատ 2. Գ.) Ս. Հայաստանի Պատմութիւնը ազգային կազմը յաղթեց Լիբանանի «Անդրանիկ» ակումբի խումբին 7-46 արդիւնքով (ա. կիսախաղ 29-15):

Այցելու խումբին լաւագոյն խաղացողները հանդիսացան Լիբանանցի Ժողով Բապապը, որ նշանակեց 16 կէտ այս մրցման ընթացքին. ան բազմակողմանի յատկութիւն ունի. դժբախտաբար իր փաստաթուղթներն ու անակնկալ արձակուածները լաւագոյն ձեռով չօգտագործեցին իր խաղընկերները: Հրաշ Մանուկեան եւ Արա Սուրբեան լաւ տպաւորութիւն ձգեցին:

Ս. Հայաստանի խաղացողներն ամենաշատ կէտ նշանակողը հանդիսացաւ Վիթալի Զատուխով (19 կէտ):

Լիբանանի պատքէթ պոլստները պիտի մրցին նաեւ Կիրովականի եւ Լեւոնականի մէջ:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

«ԶԱՅԱԿԻՐ» չ'արտայայտուիր այն հաւաքովներու մասին (հանդէս, քատիկ, դասախօսութիւն, երգահանդէս, մարզահանդէս, եւայլն), որոնց համար հրապարակիչ չի ստանար կազմակերպչներուն կողմէ:

Բով. Մեկնեց, իր խաղացանկի վերայ աւելացնելով երկու հայկական պար, իր հետեւեալով յուսմունքներ Հայաստանից, երկու ասանակ հայերէն բառեր եւ սերը Հայաստանի...:

ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԵՆ
Նրեւան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբադէր — ՍԱՐԴԻՍՔԱՆԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 146 — ՀԻՆԳՇԱԹԻ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1966

ՀԱՅԸ ՁԵՌՌԷ 2,5 եզ. ԴՆԿ. Կամ 25 Լիբ. ԴՆԿ.

عدد رقم ۱۴۶ - الخميس ۲۲ سبتمبر ۱۹۶۶

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԵՐԲ ԱՀԱԶԱՆԳԸ ԿԸ ՀՆՁԷ...

Ամենայն իմաստութեամբ
եւ գգուութեամբ

Երեք շաբաթներէ ի վեր Գահիրէի Հայկական համայնքին մէջ ստեղծուած է անստոյգ կացութիւն մը:

Արդարեւ, ազգային վարժարաններու վերամուտի օրերուն, անակնկալօրէն իր հրաժարականը կը ներկայացնէր Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի տնօրէնուհին, ու նախ քան նոր տնօրէնի մը նշանակումը, թափուր ձգելով իր պաշտօնը կը հեռանար վարժարանէն, աւելի առատավարձ եւ հանգստաւէտ պաշտօն մը ստանձնելու համար (ըստ մեզի հասած տեղեկութիւններուն) Բարեգործականի սեփականութիւնը եղող Կիպրոսի Սելըքեան հաստատութեան մէջ:

Իրողությունն է, որ հրաժարեալ տնօրէնութիւն, անցեալ տարեշրջանի աւարտին (Յուլիս 1965), հրաժարական գիր մը ներկայացուցած էր Պատ. Բաղաբական Ժողովին, և սակայն անկէ բանի մը օրեր ետք, ետ առած էր այդ գիրը, զայն չեղեալ յայտարարելով: Մեղադրելի պիտի չլուրջան, եթէ ղարդեցական այս տարեշրջանի վերջաւորութեան (1966 Յունիս), անցեալ տարուան նման, բայց այս անգամ յստակ և վերջնական հրաժարագիր մը ներկայացնէր, որպէսզի Ազգ. Իշխանութիւնները չհիմնուէին այն իրողութեան վրայ, թէ իր հրաժարականը ետ առած տնօրէնութիւն, պիտի շարունակէր պաշտօնավարել այնքան ժամանակ, որ կրկին չէր ներկայացնէր նոր հրաժարական մը:

Այս տեսակետին մեկնելով, Ազգ. Իշխանութեան անդամները, առանց մտաւախութեան և խաղաղ ու հանդարտ սրտով զայնին անցընելու իրենց արծաեկողները, այն վստահ համարումով, թէ վերամուտին նոր տնօրէնի հարց գոյություն ունի պիտի չունենար Գալսերասան, Ազգ. Վարժարանին համար:

Տիկինն ասորէնուհին սակայն, ստացած ըլլալով պաշտօնական ամէն ապահովութիւն իր ապագայ պաշտօնին վերաբերեալ, վերջնական հ հապճեպ հրաժարական մը ներկայացուցած էր վերամուտի առաջին օրերուն իսկ, անակնկալի բերելով Ազգ. Իշխանութիւնը:

Աւելի մեծ անակնկալի եկան սակայն Գահիրէի հայրերը ինչն ու մենք, երբ թերթերու մէջ կարդացինք այս հարցին վերաբերեալ զանազան հաղորդագրութիւններ, տեղեկութիւններ, շնորհակալիքներ ու զանազան աղբիւրներէ մեզի հասած այլազան եւ վարմամբանազան լուրեր, երբեմն ծիծաղելի, երբեմն ստահողիչ, երբեմն որոքեղապէս։ Վարժարանիչ ներս թէ դուրս ծայր տուած էին շարժումներ, քսի ըստեւեր, խաղեր ու դաւեր, որոնց մասնակիցներէն իւրաքանչիւրը, առանցորդուած անծնական, հատուածական կամ քարեկամական զգացումներէ կամ անկեալութիւններէ, կը ջանար իր նախասիրած եւ նպատատար նկատած ձեռով լուծել այս հարցը, առանց նկատել առնչելու դպրոցին, գաղութին եւ ի վերջոյ սփիւռքահայալուծեան գոյատեւման շահը։

Կացությունները շատ ծանրակշիռ նկատեցինք երբ տեղեկացանք որ Ազգային Իշխանութիւնները, գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, որոշած է սկսած էին առնել այնպիսի քայլեր, որոնք ոչ միայն կը վտանգէին դպրոցին ՀԱՅԿԱՅԱՆՈՒԹԵԱՆ պահպանումը այլ և անոր գոյութիւնն իսկ:

Սննդաւատարկ թուեցաւ մեզի երբ տեղեկացանք, ու նոյնիսկ կարողացինք թերթերու մէջ, որ տնօրէնի պաշտօնին համար Պատ. Դաղաբակեան ժողովը թնկածուինք որոշած է երկու շաբաթ դադար առնելուտնօրնթիւններ, վատաւարակաւ երբ, առհաս յաւկայն իրատն ունենալու կամ առնելու, որ անոնք ամբողջութեամբ չեն լրացներ, կրթական շրջանի կողմէ՝ պահանջուած անհրաժեշտ պայմանները, և հետեւեալը թերեւ կարելի չլլաւ այդ թնկածուինքուն Պետութեան կողմէ վաւերացում ապահովելը:

Այս առթիվ, պարտք կը համարենք հանրության տեղեկացնելու, որ Պատ. Գաղաթական ժողովը, երբ նրթական և ելլմաական դժարությունանց դէմ հանդիման գտնուած է ու չէ կրցած դիմադրաւել այդ դժուարութիւնները, շտապ խորհրդակցութեան հրահարած է գաղութին ազգային շրջանակներու պատասխանատուներէն ներկայացուցիչներ ու ցաւ ի սիրտ պարգած է այդ դժուրակ կացութիւնը, մինչ այսօր, խիստ էական և նակատաբարական հարցի մը առնչութեամբ ոչ իսկ տեղեակ պահած է այդ նոյն շրջանակներն ու անոնց ներկայացուցիչները:

Կոչ կ'ընենք Ազգ. Իշխանութեան պատասխանատու մարմիններուն և զանոնք բաղկացնող անձերուն, որ հանդարտ ու առողջ մտքով, յստակ զատողութեամբ, մէկգիշ ղնելով իրենց անձնական, խմբակցական, փառասիրական, բարեխառնական ամէն զգացում ու ականջալուծիւն, ազգայնփրական մտքերը ոգիէ և հեռատեսի տրամաբանութենէ առաջնորդուած, առնեն այնպիսի քայլեր և որոշումներ, որոնք ոգիէ արատ կամ պատասխանատուութիւն չբերեն ոչ իրենց անձին կամ անունին, և ոչ ալ իրենց պաշտօնավարած վարչութեանը:

Ամենայն իմաստութեամբ և զգուշութեամբ, գէպի արդար և հաստատահիմ որոշում:

ՄԱԿԱՐԻՈՍ ԵՒ ԳՈՆՍԹԱՆԹԻՆ Ա.Մ.Յ.Ի ՄԷՋ

ԳՈՆԱՅԱՆՔԻՆ Բ. ԹԱԳԱԼՈՐՐ

Կիպրոսի հանրապետության
Նախագահ Մակարիոս Արքապան և
Արտաքին գործոց նախարար Պր.
Մփիլոս Կիպրիանոս Գահիրե ժամա-
նեցին Ուրաքի, 16 Սեպտ., ԱՄՀի
այնչ մեկ չաբլթուան պաշտոնական
աղերեսութեան մը համար:

Կամալ Ապսեկ Նսսեր եւ Մակարիոս Ս. Քուպպեի պալատին մէջ:

Կիպրոսի նախագահը օգնա-
ւակայանին մէջ դիմաւորուեցաւ
Կոմալ Ապտէլ Նատերի կողմէ։ Ներ-
կայ էին նաև, Մարաշլիստ Ապտէլ
էշաքիմ Ամիր, Մոնի-նախագահներ
ՊՊ. Զաքարիա Փոխեմազան և Հիւ-
սէյն Էլ Շաքէէ, Ազգ. Ժողովի նա-

խազար: Անուար էլ Սատաթ, Հնկվ:
Միտթեան ընդհ. քարտուղար Պր:
Ալի Սապրի, վարչապետ Սըաքի
Սուլման, դիւանագիտական ներ-
կայացուցիչներ, կրօնապետեր և
բարձրատեսիւն անձնակազմութիւն-
ներ: (Ծար: տես էջ 6)

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐԸ
ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՆՈՐԷՆ

Կանխատեսելով անդարմանելի կացութիւն մը, Եգիպտոսի Ռարեխնամ Առաջնորդ Տէր Մամբրէ Ա. Արք. Սիրունեան, թերթիս խմբագիրին հետ ունեցած մասնաւոր տեսակցութեան ընթացքին, կրթական տագնապը լուծելու համար առաւ աննախընթաց որոշումը՝ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի տնօրէնի պաշտօնին իր թեկնածութիւնը դնել Պետական Կրթական շրջանի Վարչութեան մօտ:

«Անյապաղ ես պիտի բաշեմ այն նամակը, որ բանի մը օրեր առաջ ուղարկեցիք, Կրքական Նախարարութենէն վաւերացում խնդրելով երկու հայ առժամեայ սփօրններու եւ մէկ օսար օգնականի ու արաբերէն ծրագիրի պատասխանատւին համար, ու անմամբ պիտի վարեմ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի սփօրնի պաշտօնը, մինչեւ նորի մը նշանակումը», կորուրթեմ յայտարարեց եզրիպոսի Ս. Ուսանող Սրբազան Հայրը, բերքիս խմբագիրին հետ ունեցած մասնաւոր հետակցութեանը ընթացքին, որուն մերկայ գտնուեցաւ նաեւ Ս. Ուս. Փոխանորդ Արք. Տէր Սահակ Ա. . Բնիկ. Շահաւան:

Տեղեկացած էինք, որ 31 Օգոստոս թուակիր Նամակով, անանկկալօրէն իր հրաժարականը կուտար Գալուստեան Ազգ-Վարժարանի տնօրէնուհին, չիփթկացութիւնն յը ստեղծելով զպրոցին և գաղութիւնն մէջ, ճիշդ վերանուարի օրերուն:

Այնուհետև ոչ մեկ պաշտօնական տեղեկություն հաղորդվեցավ խմբագրություն հաստատ մամուլին թե իրենց կողմից, մինչև այժմ ու անկէ, նոյնիսկ սեղանակ հայ թերթերէն կը տեղեկանալին քղերար հակասող լուրեր, առնուած որոշումներէ մասին զանազան զրոյշներ չը ցան կ'ընէին, որոշում

Ներ՝ որոնք վարժարանին Ազգային
հանգամանքը սպառնալու էր ձգտե-
ին:

Ի տես այս կացութեան, և հանգամանորէն լուսաբանելու համար մեր ընթերցողները, անհրաժեշտ նկատեցինք ձգրիտ տեղեկութիւններ քաղել Ազգ. Իշխանութեան կարգ մը անդամներէն, նաեւ մասնաւոր տեսակցութիւն մըն ալ ունեանալ Թեմիս Առաջնորդ Սրբազան Հօր հետ: Ու անցեալ Ուրբաթ, 16 Սեպտեմբեր, Գահիրէի Ազգ. Առաջնորդաբանին մէջ սրտաբաց զրոյց ունեցանք Գերբ. Տէր Մամբրէյ Ս. Աքըշի հետ:

Յայտնեցինք, որ մեր ջերմ

իւսիփաֆան էր Գալուստեան Վար-
ժարանի տնօրէնի հարցին մասն-
բաժնաստորէն և ճշգրտօրէն տեղե-
կանալէ ետք միայն մեր ընթեր-
ցողները լուսաբանել ու միւր խոր-
հըրդած թիւնները ընել, Սըրազան
Հայրէ խելոտ գոհ միւր այս խընդ-
անքէն տուած հետեւեալ բացատ-
րութիւնները:

Նախ յայտարարեց, որ սնո-
բէնուէի Տիկին Ի. Տաթևանի հը-
րածարականը անականակի բերած
էր Ազգային Խլանուիլ իւննեբը,
որովհետեւ ան տարի ըջմի յ աւար-
տին ներկայացուցած էր լաւով-
Պատ. Բաղդասարեան ժողովը վստահ
(Շար. տես էջ 2)

(Temp. mhu 42 2)

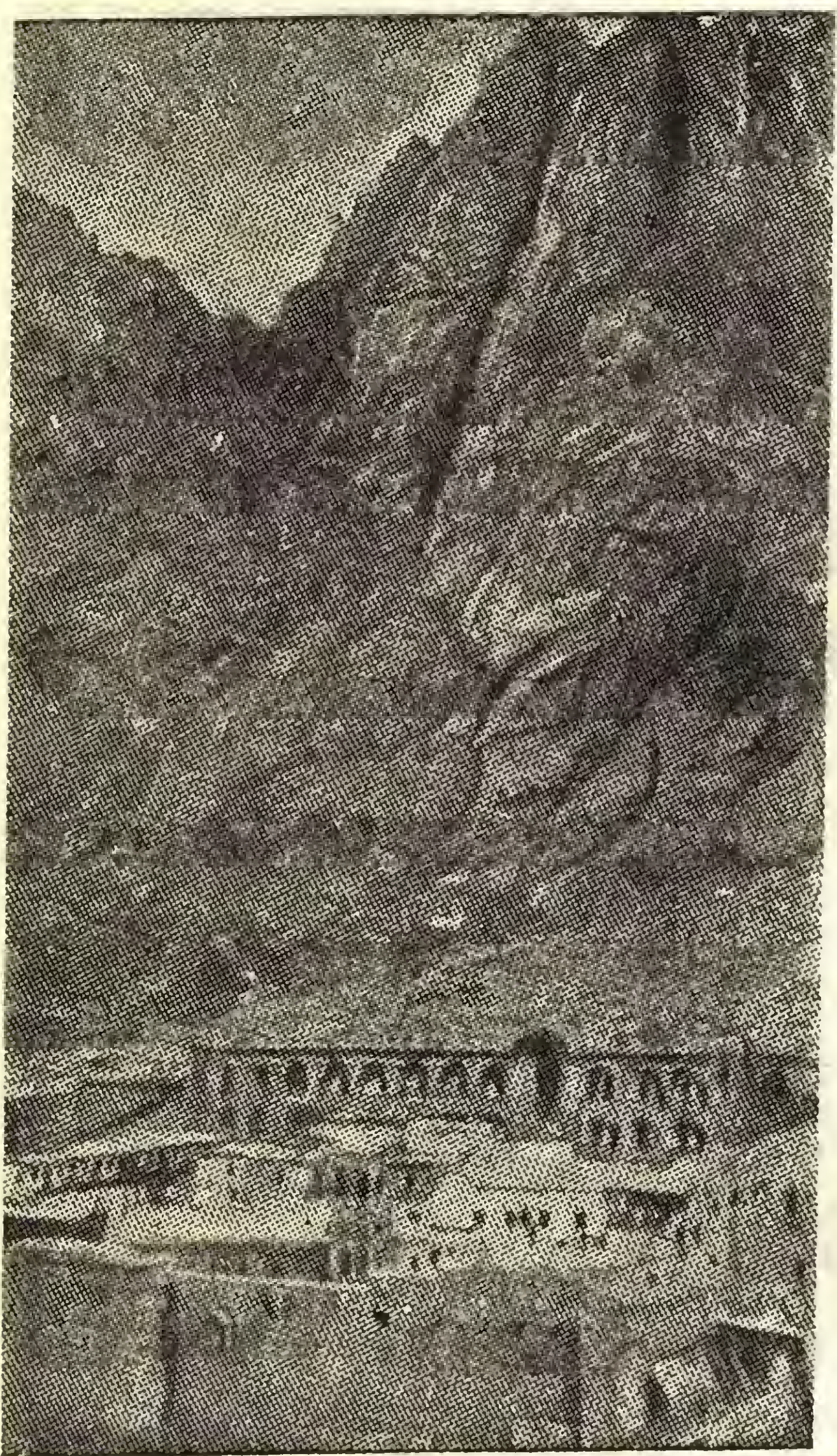
ՍՈՒՐԲ ԳԱԹՐՈՐԻՆԻ ՎԱՆՔԻՆ

(1400ԱՄՏԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

ՎԱՆՔԻՆ ԶԵՉԶԵՆՆԱՆ

Օրերս մեծ շուկայ կը տեսնուի Սիմայի քերականի գաղափարը Ս. Գաթրոբի վանքի հիմնադրութեան 1400ամեակը մասնակցութեամբ կ'ստանայ Նախագահ Մակարիոս Սրբազանին Բուհաստանի քաղաք Գոմարանի ինքնաշարժ Երեւանի քաղաքին հետեւեալներու:

Այս տարի, Յուլիոս ամսուն, բախտաւորութեան ու երջանկութեան ունեցող այդ պատկառաւոր Սրբազանը այցելելու, որ քերական վանքին մէջ կարգ մը դժուարութեանց պատճառաւ:

Ս. ԳԱԹՐՈՐԻՆ ՎԱՆՔԻՆ
ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐԸ

Հինգշաբթի, Յուլիոս 21, երեկոյան մեր «Կարաւան»ը, բաղկացած անապատի յատուկ հրկուսարարներէլ ինքնաշարժներով, ճամբայ ելանք Գաթրոբի մեղի հետ առնելով ետօրեայ ուսուցիչներու և ըմբռնիչներու անհատներով պաշար:

Սուէզի մէջ կարճ դադարէ մը ետք՝ 8 րոպ. դէպի հիւսիս ուղղւեցանք որպէսզի Սուէզի ջրանցքին վրայ աշխատող շարժուն կամրջակը մեզ փոխադրէ Սիմայի ափը:

Գիշերուան ժամը 9 րոպ. շարունակեցինք մեր ընթացքը Սիմայի թերակղզին վրայ դէպի հարաւ կարապատ ճամբով, երբեմն մօտէն հետեւելով Կարմիր ծովուն, անցնելով Մոլոտովի Ակէն, Ապու Ջինէմայէն և ուրիշ փոքրիկ կայաններէ, 164 քմ. կտրելէ ետք՝ հասանք Ապուրազի քաղաքին ընկերութեան գեղեցիկ քաղաքակցը, ուր և գիշերեցինք:

Ապուրազի Կարմիր ծովուն վրայ զով օդով հիւրընկալ կեդրոն մըն է, ուր ուստաւորը կը դանէ ամէն կարգի գիւրդութիւն՝ ճամբորդութեան գոտարին մասը չըսողները:

Ուրբաթ ամսու սկսաւ մեր ուղեւորութիւնը դէպի Սուէզ Գաթրոբի հիւսիսային վանքը... տասնեակ մը քերականներ կարապատ հանգրտաւէտ ճամբան կը թողնեն յանկարծ, միջոցաւ համար աւազանի աւազներուն ու քարաքարներուն մէջ, ուր կ'ընթանանք (կամայ թէ ակամայ) տասնեակ մը տարիներէ ի վեր անցնող ինքնաշարժներու թողած հետքերուն վրայէն... Մօտ 100 քմ. հեռաւորութեան՝ ամենէն ճարտար վարորդն անդամ Սիմայի կեդրոնը գտնուող այդ վանքը հազիւ 6 ժամէն կը հասնի. ուր մեաց սիրողներու մեր կարաւանը... ճամբորդութեան անապատին մասը արդէն սկսած է ին տեսիլս կալնելով և ամէն տեսակի հաւա-

նակներէ ինքնեքով, գոյնգոյն ժայռակոյտերը, լեռներն ու բլուրները երկնի ջրից բաց կապուած հետ ամէն վայրկեան կը պարզեւեն սքանչելի տեսարաններու համայնք մը, իսկ ճամբան, անապատի աւազները տասնեակ մը քերականներու յետեւ կուտան գոյնը գոյն խճաքներու, որոնք ձեռակերտ մոզայիքի մը երեւոյթը կը պարզեն:

Յուլիոս արեւը կէսօրուան մօտ հետզհետէ կ'ընկէ կը դառնայ... պահ մը կանգ կ'առնենք գոյնացուցիչ մը խմելու ստորերկրեայ ջրահորի մը եզերքը. հոն կը տեսնենք միջնադարի յիշեցնող բնիկ մը, որ իր ուղիին հետ ջրհորէն քաշուած մոլորակային ջուրէն կը խմէ, յետոյ կը լուսացուի, ապա՝ երկու կաշեպարկերու մէջ կը լեցնէ այդ «փքր-կարա» ջուրէն՝ քանի մը քիւրմանքի հետ ապրող իր ընտանիքին տանելու համար... Ամէն կողմ անապատ, լեռի լեռներ, անսահման և անտէր հող, սակայն ինչու ալ մարդկային խելակը չի մտած իր ընտանեկան յարկը փոխադրել թէկուզ կեդրոն այն ջուրին մօտ...

Քանի մը քիւրմանքի եւս այդ կ'ընկէ ճամբաներէն և ան՝ մեր դէմ կը պարզուի Ֆէրաւի հովիտին գեղեցիկութիւնը իր կանաչութիւններով և «գոլութեամբ»...

Հոս, Ս. Գաթրոբի վանքապատկան պարտէզին մէջ, ուր ամէն տեսակի յարաւորութիւն կայ բլրերէ կազմակերպուած համար (առատ և մաքուր ջուր), կը հանգրտանանք քանի մը ժամ:

Երեկոյան ժամը 5 րոպ. կը շարունակենք մեր վերելքը դէպի վանք, որ կը գտնուի 1600 մետր բարձր հովիտի մը մէջ երկու հսկայ լեռներու Ս. Գաթրոբի (2800 մ.) և Մոլոտովի (2400 մ.) հովիտին ներքեւ: Ճամբան կը դառնայ անկի դժուար իր յաճախեցող դարձած թիւերով, անհամար կիրճերով և հովիտներով: Այս մասը յատկանշական է իր լեռնային վայրի ցանցաւոր բուսականութեամբ: Երբեմն մասնաւոր ծառեր կը ցցուին լեռան մը կողին, ուրիշ տեղեր՝ փոքրիկ անտառի մը երեւոյթը կը պարզեն...

Գիշերը վրայ կը հասնի: Օգը հետզհետէ կը զովանայ ու կը դառնայ զգալիօրէն չոր, իսկ երկինքը անամպ ու ջրից՝ պատկառանք ազդելու չափ անողայնորդ... զգացում մը, գիշերուան այդ պահին հազարամեայ պիպիլական սուրբ դէպքերուն հետ պատահած այս նոյն վայրերուն մէջ...

Գիշերուան ժամը 9.30ին կը հասնինք վանքին մուտքը: Երկու վանական հայեր կուգան մեզ դիմաւորելու ու բարի գալուստ մաղթելու, մինչ վանքին սպասարանները կ'օգնեն մեզի մեր բեռները տեղաւորելու սենեակներուն մէջ, վանքին լայն դրան կը յաջորդէ կամարապատ ցած մուտք մը, որմէ անցնելու համար հարկաւոր է՝ որպէս յարգանքի նշան թէ հարկադրանք - խոնարհիլ...:

Վանքին հիւսուողը պատրուէր ամէն գիշերուան ժամը 10ին կը գլխով դիմաց բարձրացած երկու հսկայ լեռներու պատկառաւոր ստուերները, ո՞րք ընդմէջէն կը (Շար. և Լ. էջ 5)

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱ ՄԵԿՆԵՑԱԻ

Հիւանանայ յարգումներ տնտեսութիւններէն ԳԱՐԻՆԱ (Պէրուս և Պանտոն) ու ԱՐԻԱՆԱ (Պէրուս) կօշիկի աշխարհահռչակ վաճառատուներու սեփականատէր՝ Ընկեր Սարգիս Սարգիսեան, 4 Սեպտեմբեր 1966, Կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 9.30ին, ՔԱ. Է. ԵՄ օդանավով մեկնեցաւ Եւրոպա, իր տարեկան քսանօրեայ շրջագոյտը Եւրոպական գրեթէ ամբողջ մայրաքաղաքներու մէջ անցնելու համար:

Խալտէի միջազգային օդանավայանին մէջ, յանուն՝ «ԱՅԱՅԱՅԻ»-ի, Հ.Մ.Մ. և «ԱՐԱՐԱՏ»-ի, Ընկեր Սարգիս Սարգիսեանին բարեկամներու և լիակատար յաջորդութիւն մաղթելով Հ.Մ.Մ. Պէրուսի շրջանի ատենադպիր՝ Ընկեր Գեորգ Տարոնի:

ՔԵՄԱՆՁԻՍ ՌՈՒԲԵՆ ՍՈՒԿԵՍ ՄԻՈՒԹԻՆ ՄԵԿՆԵՑԱԻ

Քեման չիւստ Ռուբեն Սեպտեմբեր 8 Սեպտեմբեր 1966 Սոփիայի մեկնեցաւ Սոփիայի միւլտիմեդիա, մասնաւոր հրաւերով: Արտաւարտագէտը նուագահարմարներ պիտի տայ Օտեսայի, Լեռնակաթի, Քիւրեի, Մոսկուայի և Հայաստանի մէջ:

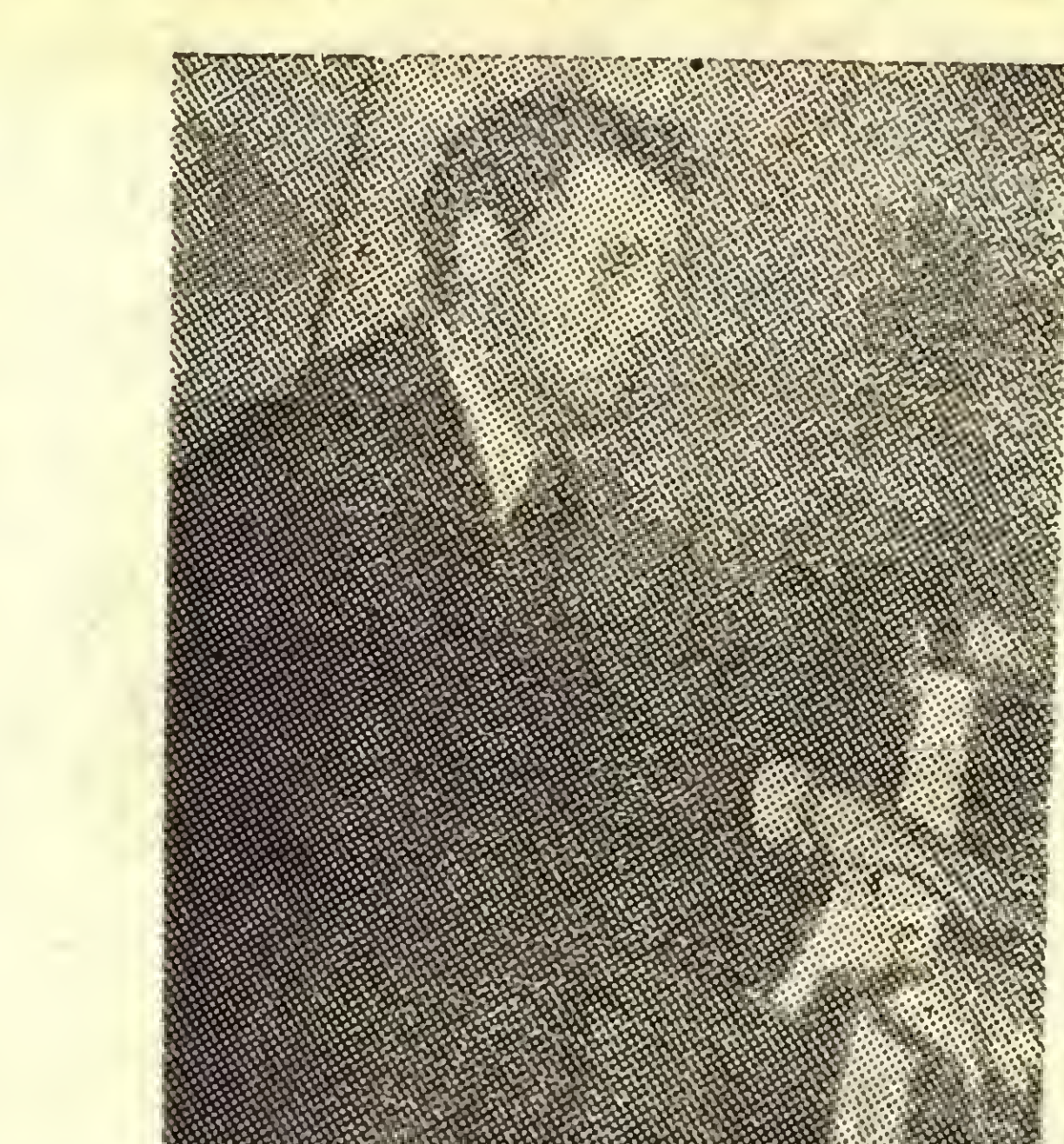
Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆ

× ԵՐԵՒԱՆԻ պետական համալսարանը բոլորած է իր հիմնադրութեան 45րդ տարին, որ իր նոր շէնքին մէջ տնտեսած է մասնաւոր հանդիսութեամբ մը: Անցնող այս ժամանակամիջոցին 16,000 շրջանաւարտ տուած է: Ներկայումս ունի 12 բաժանմունք՝ 9000 ուսանողներով, 15 հսկայ շէնքերու մէջ: Համալսարանի տնօրէնն է Հ. Բաղդասար:

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՊՈՂԱՆԵԱՆ

Երաժշտութեան առաջին մըրցանակի արժանացած է Մարտէլի Գեղարուեստներու Ակադեմիայէն: Մնած է 1934ին, Մարտէլի:

Մօտ՝ Լա Սիթա քաղաքին մէջ, 1959ին կը մտնէ Մարտէլի երաժշտանոցը եւ յաջորդաբար կը ստանայ առաջին մրցանակները (արմոնիսի, ջութակ, փող) և «Ֆիւլի»:

1965 Հոկտեմբերին կ'ընդունուի Փարիզի Ազգ. Երաժշտանոցը, ուր կը հետեւի «Երաժշտական» և «Գեղարուեստ» տ'օրէնքներին:

Իր ստեղծագործութիւններու շարքին մասնաւորաբար կը յիշուի իր բարային քառահար, որ այս աշնան պիտի ունենալու Մարտէլի մէջ:

Ջանապետ եւ զգալուն երկտապարգ մըն է, ապագայ խոստացող, կը գրէ «Ջարթօն»:

ԻՐԱՆ

Պարսկաստանի երեք հարիւրամեայ գաղութը ներկայիս կը հաշուէ 120,000 հայութիւն, որուն 85 հազարը հաստատուած է մայրաքաղաքին՝ Թեհրանի մէջ, ուր ունին 26 նախնական և միջնակարգ դպրոցներ, քսան հազարէ աւելի աշակերտներով, և միայն մէկ եկեղեցի:

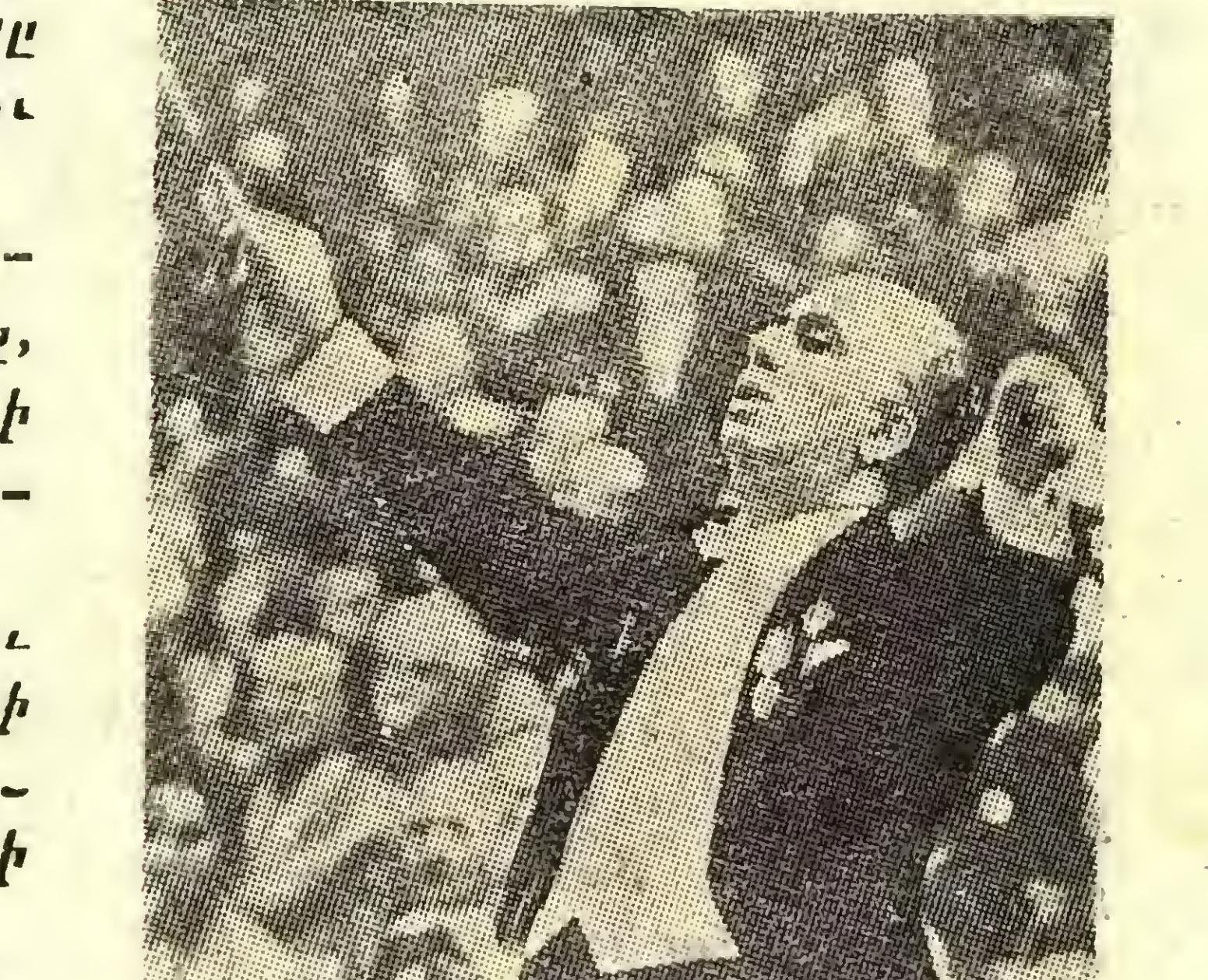
ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԱՐԱՆ

ԱՏՐԻՆԷ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն փաստաբանուէր Ատրինէ Յարութեան (Մաք Օմպըր) իր ամուսնոյն կը միանայ զինուորական փաստաբաններու շարքին: Առաջին անգամն է որ կին մը իր մուտքը կը գործէ բանակի դատական փաստաբաններու ընդհանրութեան մէջ:

Իր ամուսնը հարիւրապետ Մաք Օմպըր վկայեալ է Բոննէյի համալսարանէն. ինչպէս նաև Ատրինէ Յարութեանին որ իր ուսանողական փայլուն շրջանին, բազմաթիւ մրցանակներու արժանացաւ և դասընկերներու կողմէ «Երաժշտական լաւագոյն թեկնածուն» ընտրուեցաւ:

ԱՐԱՄ ԽԱԶԱՏՐԵԱՆ

1968ին Արամ Խաչատրեան Միացեալ Նահանգներ պիտի այցելուի ու պիտի դեկլարուի իր գործերը: Խաչատրեան որ 63 տարեկան է, այցելած է աւելի քան 30 երկրներ, բայց բնաւ չէ դեկլարաւ Միացեալ Նահանգներու մէջ: Ասիկ մի քանի տարիներ առաջ Խաչատրեան համար Նիւ Յորք ու Ֆիլադելֆիա այցելեց, բայց նուազաւոր չդեկլարեց:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը Գալուստեանի Տնօրէն

(Շար. Ա. էջ 5)

Եղած էր որ այս տարեւրջանին եւս հրաժարեալ տնօրէնութիւն պիտի չարտահանէ իր պաշտօնը:

— Այս կացութեան առջեւ, ըսաւ Սրբազան Հայրը, Պատ. Քաղաքական ժողովը յարմար նկատեց, երկար խորհրդակցութենէ ետք, այդ պաշտօնը առժամաբար յանձնել Արթ. Ս. Արշաւ Բ. Պողոսեանին և Օւսուցիչ Պր. Նշան Վարդեանի, որոնք միասնաբար պիտի վարեն Սրբազանի անօրէն պաշտօնը, մինչեւ յարմարագոյնի և միայնակի մը նշանակուի:

Այս ընտրութիւնը կ'ընկալուի շրջանին վաւերացնելու համար, շարունակեց Սրբազան Հայրը, նման մը ուղարկեցինք, որուն մէջ աւելցուցինք նաև վարժարանին արարեղծի ուսուցչին անունը իւր օգնական և արարեղծի ծրագրի պատասխանատու:

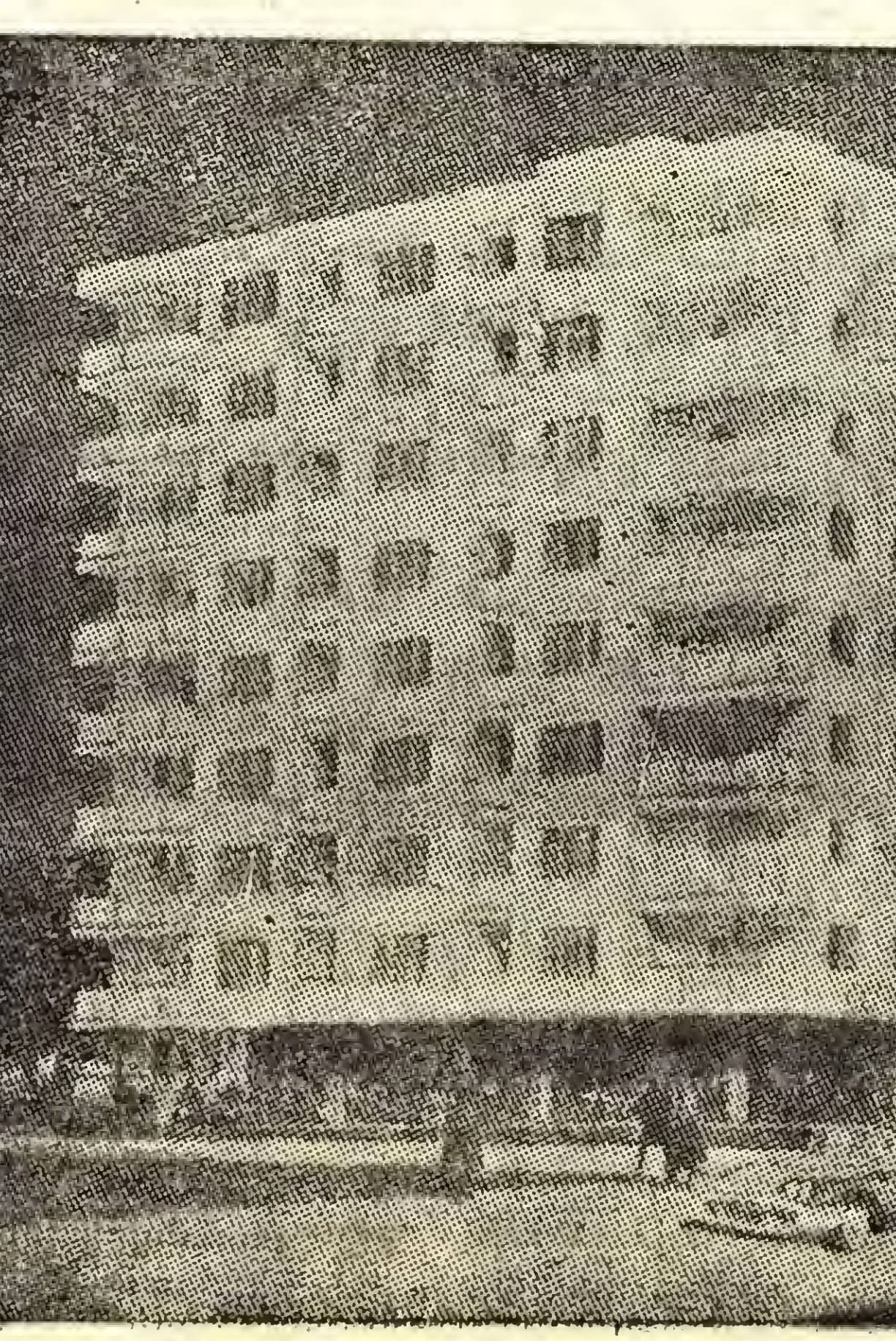
Թերթիս խմբագրը հարց տուաւ Սրբազան Հօր թէ թեկնածու նշանակուած երկու յարգելի անձնաւորութիւնները պիտի արժանանային Կրթական շրջանի հաւանութեան, և թէ չկա՞ր կամ չը կային ուրիշ հայ ուսուցիչներ ազգային վարժարաններէն ներս, որոնք լրացնելով տնօրէնի պաշտօնին նշանակուելու օրինական բոլոր պայմանները, անտեսուած էին կամ նկատու չէին առնուած: Միշտ հիշելով որ այս խոսակցութեանը զերգոյն չպատկը միայն ու մի

միայն Ազգ. վարժարանին և Երաժշտական տարանի տնօրէնին հայեցիլութիւնն ու հայապահպանումն էր: Սրբազան Հայրը պատասխանեց, որ ինք ի մտի չունի որեւէ յարմար անձ:

Առաջնորդական Փոխանորդ Ս. Սահակ Ա. Բ. Նշ. Շաքարեան պնդեց, որ ուսուցիչ պր. Արամ Մովսէսեան այժմ յարմարագոյն է գտնէ առժամաբար նշանակուելու այդ պատասխանատու պաշտօնին, որովհետեւ կը լրացնէ պահանջը բոլոր պայմանները: Ս. Հայրը սակայն միաց իր տեսակէտին վրայ ու իր համաձայնութիւնը չտուաւ այս առաջարկին, ու պահ մը ինքնին խորհրդածելէ ետք՝ ստեղծուած այս վտանգաւոր

կացութեան վրայ, քաջաբար առաւ վճռական որոշումը, անյապագա ետ պահանջելու Կրթական Շրջանին ուղարկուած նամակը և Իր Անձը ներկայացնելու Գալուստեան Ազգային վարժարանի տնօրէնի պաշտօնին, ու ԱՆՁԱՄԱՐ ՂԵՂԱՎԱՐՆԻՈՒ ՎԱՐՏԱՐԱՆԸ:

Այս որոշման համար շնորհակալութիւններ յայտարարեցինք Սրբազան Հայրը, որ հակառակ իր յառաջացած տարիքին, ծանր և յոգնեցուցիչ պարտականութիւն մը ևս յանձն կ'առնէ իր ուսերուն վրայ, ու մաղթեցինք իրեն առողջութիւն, կորով և յաջողութիւն, այս սրբազան գործին լաւագոյնս նըւիրուելու համար:

Համալսարանի մէջ կառուցուելիք բազմաբնակ տնային մեկուսացիք

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

(ဇယား၊ မူလ ၅၅ ၅)

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

(Tur. 3)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ٢٤٣ - ت. ٩١٥-١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عازية سريديان (بالارد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնում 1948թ.

Տպագրանակ 3000

Արտահատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 147 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1966

ՀԱՅՐ ԶԵՆՈՒԹԻ 2,5 ԵՊ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ١٤٧ — الخميس ٢٩ سبتمبر ١٩٦٦

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԹԱՆՋԱՆԻԱ

Անցեալ Հինգշաբթի, 22 Սեպտ., Ա.Մ.Հ.ի Նախագահ Կամալ Ապալա Նապէր Թանգանիա մեկնեցաւ, ընկերակցութեամբ ՊՊ. Զաքարիա Մոնիէտտինի (փոխ-Նախագահ)։

Երկրին ժողովուրդը ցնծութեամբ մէջ գլխավորեց իր յարգելի հիւրերը։ Այս առթիւ, մասնաւոր աւելցան տրուած էր բոլոր բան-

ցութեան կեդրոնականին, համալսարանին ու երկրային շէնքերին շնորհակալութիւն յայտնելու մէջ մասնաւոր հաւաքումի մը, որուն ընթացքին Տար էլ Սալամի պատուոյ քաղաքացիի տիտղոսը շնորհակցաւ Ա.Մ.Հ.ի Նախագահին։

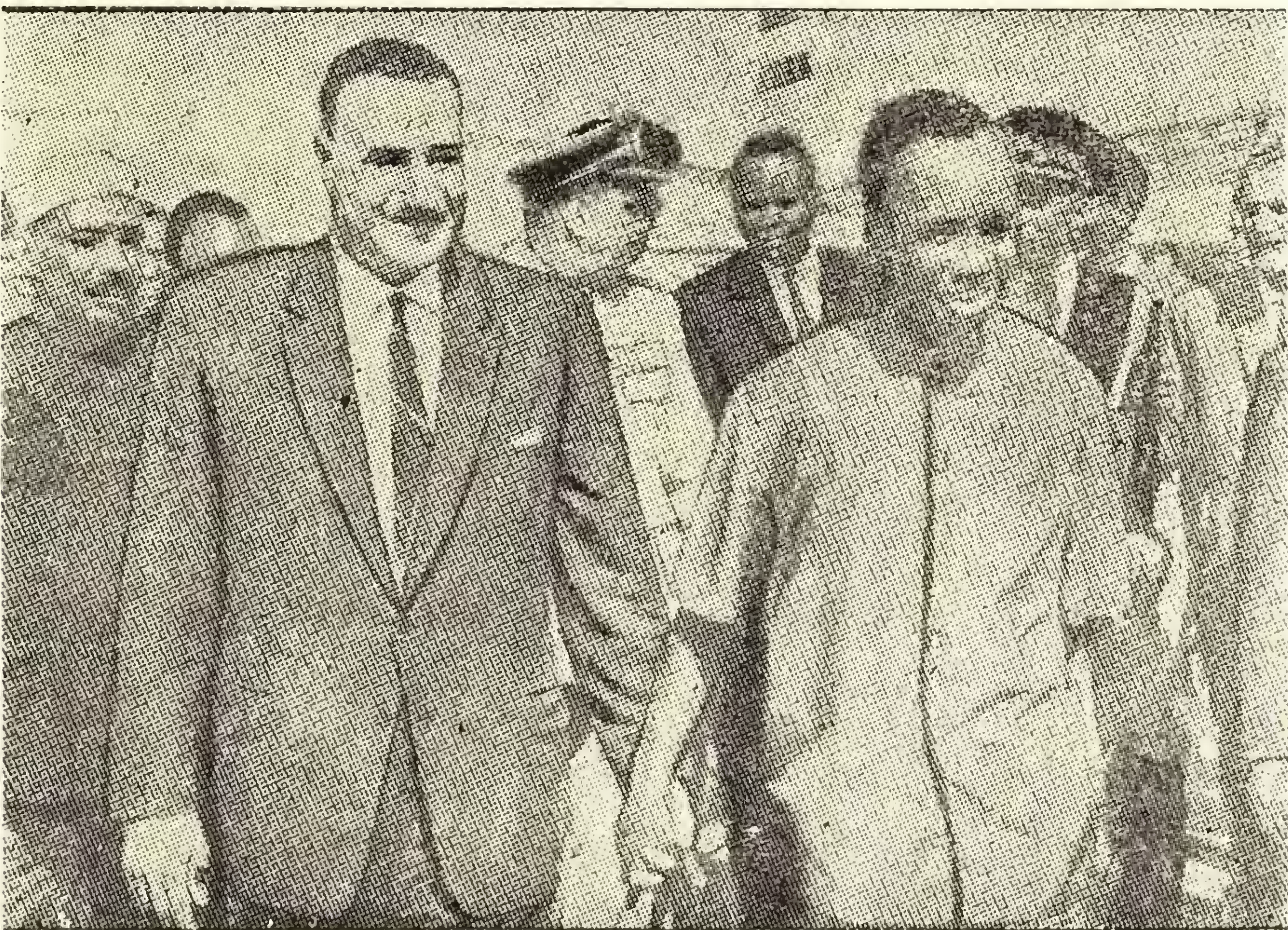
Երկու Նախագահներուն պաշտօնական խօսակցութեանց շնորհիւ կազմեցին զաւուրաւարտեալ տրամադրութեան ճշդութեամբ ազատ երկիրներէն վրայ, ճարտարարուեստի զարգացման հարցեր, միջազգային, արաբական և արիւրեկեան կացութիւնները և այլն։

Շաբաթ, 24 Սեպտ., Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը այցելեց Զանգիպար կղզին, ուր օդանւակցաւ մեծ պատկանելով Ան այցելեց Զանգիպար քաղաքը, ուրիշ մեծ եղաւ Կիրակի, 25 Սեպտ.։ Եղաւ Սա-նաթա լճի եզրը, քին զանազան մեծ անտառը։ Այս աւանդութիւնը լիա լճի ափին գտնուող Մըռաճա քաղաքը։

Երկուշաբթի, 26 Սեպտ., Նախագահը վերադարձաւ Տար էլ Սալամ, ուր վերականգնողական բանակցութիւնները, երկու Նախագահներուն միջև։

Երեքշաբթի, 27 Սեպտ., Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը պատմական ճառ մը խօսեցաւ Թանգանիայ խորհրդարանին առջև։

Այս առիթով ընդհանուր այցելութիւնը տեւեց վեց օր։ Նախագահ Կամալ Ապալա Նապէր ու իրեն ընկերացող պատուիրակու-թիւնը երէկ վերադարձան Ա.Մ.Հ.։

Նախագահներ Կամալ Ապալա Նապէր եւ Ջուլիուս Նիրերե Զաւր էլ Սալամի օդանավայանին մէջ

գահ), Անուար էլ Սաուտի (Ազգ. Ժողովի Նախագահ), Մանուէլ Ռիտի (Արտաքին գործոց Նախարար), Մոնամէտ Ֆայէքի (Ազգ. ժողովութեան Նախարար) և Սալամ Նապէրի։

Թանգանիայի Նախագահ Ջուլիուս Նիրերեի, փոխ Նախագահներ, Նախարարներ, բարձրաստիճան անձնակազմի անդամներ, զինուորական կազմի անդամներ ներկայ էին Տար էլ Սալամի օդանավայանը, ուր Ա.Մ.Հ.ի Նախագահն ու իրեն ընկերացող պատուիրակութիւնը մեծ պատկանելով ընդունուեցան։

Երկու Նախագահներուն և պետ. պաշտօնէկէթի միջև։

Դրոշակներ, Նախագահներուն նկարներ, ողջոյնի լողունքներ և լուսազարդում մայրաքաղաքին մէջ՝ ամենուրեք։

Հինգշաբթի գիշերը՝ Թանգանիայի Նախագահը մեծ ճաշկերպի մը տուած ի պատիւ իր մեծ հիւրին։ Ուրբաթ, 23 Սեպտ., երկու Նախագահները ունեցան պաշտօնական խօսակցութիւններ, որոնց մասնակցեցան երկու երկրներու պատուիրակութիւնները։

Կէսօրէ ետք երկու Նախագահները այցելեցին «ԹԱՆՈՒ» կուսակ-

ԾՈՎԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐՈՒ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ

Կիրակի, 25 Սեպտ., Մարաշախ Ապալա Հաքիմ Ամիր ներկայ եղաւ ծովային ուժերու մեծ ռազմափորձի մը, որուն մասնակցեցան բազմաթիւ ռազմական ու ընդ-ծովեաներ և փորձուեցան նաև հրթիռներ։

Մարաշախը, որուն կ'ընկերանային պատերազմական Նախարար Շամսէտտին Պատրան, ծովային ուժերու ընդհ. հրամանատար Ֆերիք Սոլիման Էզզաթ, օդային ուժերու ընդհ. հրամանատար Ֆերիք Մոհամէտ Սըրըի Մանուէլ, զինուորական ընդհ. հրամանատար օգ-նական Հիւլալ Ապալա Հիւլալ և բարձրաստիճան սպաներ, Ազգ. քաղաքացիական պահուստէն փորձերուն հետեւեցան ռազմական մը վրային։

Զինեալ ուժերու փոխ ընդհ. հրամանատար Մարաշախ Ապալա Հաքիմ Ամիր ծովային վարժարանի շէնքին մէջ, ծովային սպաներուն

Մարաշախ Ամիր

խօսեցաւ իրենց պարտականու-թիւններուն մասին, մատնանշե-լով առնոց պատասխանատուութիւնները հանդէպ հայրենիքի պաշտպանութեան։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՑ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ

Բարերար ընկերը 125.000 Լիր. ոսկի կը նուիրէ Պէյրութի Սահակեան Լիսէի շինութեան ֆոնտին

«Ասիկա վերջին նուէրն է» յայտարարեց յարգելի նուիրատուն Հ.Մ.Մ.ի (Պէյրութ) մէջ ի պաշտօն լինելու կազմակերպուած մեծ ընդունելութեան ընթացքին։

Յիշատակ-նկար մը Ընկ. Լեւոն Միքայիլեանի Գանիքէ այցելութեանը

Զորքը շաբթի, 14 Սեպտ. 1966, ի պատիւ իրեն տրուած ընդունելութեան մը ընթացքին՝ ամերիկացի ծանօթ ազգային, գաղափարական վաստակաւոր գործիչ ընկ. Լեւոն Միքայիլեան ընդունաւ կատարեց Սահակեան Լիսէի սեփական շէնքի կառուց-

ման հանգանակութեան, նուիրե-լով 125.000 Լիր. ոսկի։

Վերջինս ընկեր Լեւոն Միքայիլեան յայտարարեց որ՝ ասիկա ազգագուտ այս մեծ ծնունդի յարգողութեան ընթացքին իր մասնակցութեան առաջին քայլն է։ Յատկապէս իր կարելին պիտի ընէ սեփական և արդիա-կան շէնքով մը օժտելու համար Լիւանանիայի կրթական հնազոյն հաստատութիւնը, Սահակեան Լիսէն, որուն ազգապահպանման դերին ծանօթ է հայ հասարակու-թիւնը։

Սահակեան Լիսէի սեփական շէնքի կառուցման հանգանակու-թիւնը պաշտօնապէս բացուած կը յայտարարուի։ Կը սպասուի որ ազնուական այս ծեսը ար-ծարհանք գտնէ Լիւանանիայի միջև Սփիւրքի հեռաւոր գաղութները։

Վստահ ենք, որ դպրոցա-շինութիւնն ու եկեղեցաշինու-թիւնը կրթի վերածած մեր ժողովուրդը, պիտի փութացնէ վերականգնումը Սահակեան Լի-սէին։

Թող շուտ կանգնի հայա-պահպանման շոր ամրոցը։

ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՆՊԱՍԱԿՈՐ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

Գոհունակութեամբ տեսնե-կացանք, որ Կրթական Շրջանի վարչապետ Ե. Գալուստեան Ազ-գային վարժարանի տնօրէնի քաջութեամբ պատշաճ ճանաչեց իր հա-կապը Սահակեան Լիսէի հետ։ Ս. Արամ Բն. Պողոսեանի և անոր օգնական Պր. Նեան վարդապետի թեկնածութիւն-ները։

Անցեալ Շաբաթ, 24 Սեպտ., Կ. Կ. Կ. 10-ին, տեղի ունեցաւ տնօրէնի պատշաճ փոխանցում առիթի հա-ւաքով մը վարժարանին մէջ, որուն կը նախագահէր քեմիստ Ստեփան Տէր Մամբէ Ս. Ար. Սիրունեան։

Ներկայ էին Ազգ. Իշխանու-թեան, Հոգաբարձութեան, Մեղակ Միւրեան անդամներ, դպրոցի ուսուցչական կազմը և Սամուի ճեմարանի ուսուցիչներ։

Սրբազան Հայր խոսք տա-նելով յայտարարեց, որ տնօրէնի պատշաճ կոչում է Ար. Տ. Արամ Բն. Պողոսեան, իրեն օգնա-կան ունենալով ուսուցիչ Պր. Նեան վարդապետ, ու կոչ ուղղեց ուսուց-չական և պատշաճութեան կազ-մին, որ խաղաղ համեմատե-լաբար մը մէջ, իրենց ամենա-օգտակար աշակցութիւնը բերեն Տէր Հօր և անոր օգնականին, յոգու-մեր սիրելի ուսանողութեան և այս սուրբ յարկին, որ Գալուստեան

Ազգային վարժարանն է, և որուն հարկաւորակը տնօրէնի մի քանի տարեկան առաջ. Սրբազան Կա-յանքն՝ որ դպրոցի հարկաւորա-կան առիթով ծագողով պատշաճ-կան հրաւարակութիւնը տակաւին չէ հրաւարակուած գաղապար պատ-ճառներով և յուսաց որ այդ ալ կ'իրականանայ մօտիկ ապագային։

Սրբազան Էօր խօսքերը արա-բերեցին բարձրանուցում, վարժա-րանի հոգաբարձութեան անհնապէս Տէր. Հանրի Բեհերեանի կողմէ։

Նորընտրեալ տնօրէն Ար. Տ. Արամ Բն. իր խօսքերուն մէջ շեշտեց՝ որ վարժարանի տնօրէնութիւնը ան-հնապէս, սեփական և եւրոպական գործ մը չէ, ու հակառակ իր եկե-ղեցական և հոգեւորական պար-տականութիւններուն, յօժարեցաւ ընդունիլ Սրբազան Հօր առաջարկը։

Խօսք տալու նաեւ արաբերեցին պատշաճութեամբ Պր. Շեքալ, որ պատշաճութեամբ յայտնեց իր կարելի բոլոր միջոցներով օժան-դակել թէ ուսանողութեան և թէ տնօրէնութեան։

Կը յայտնէ որ նորընտրեալ տնօ-րէնութիւնը արի և արդար կ'ըն-լաւնուի, խաղաղ և համեմատե-լաբար մը մէջ, որն անհրա-ւարտ է իր կարօտին յայտը մեր ազգային վարժարանները։

Croissant, Paris 2e (France)

Են մեջ լայս հետած յողումածին ցնցիչ
որ ուրիշ երկիրներու մէջ ալ ուռ
ա գտնէ։ Մեր պարսնէ ե. հետեւաբար,
զոյ՛ն համար այս բերքերը, որպէս զի
ման ու պատշապանել համարսութիւնը
հնակ հանդիսանալ են ուրիշ բեր-

ստիական բունն զգացումներ կը
մեր այս կարեւոր տաղարկը, կը
զոյ՛ն Վարչութիւն, մեր յարգանաց

Հայագիտական Ուսմանց Կեդրոն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱԳԱՂԹՅՆԵՐԸ

(ՀԱՅ ԳԱՂՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՅՈՒՆՆԵՐԸ)

Վ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

(Պատմական Գիտությունների Տոբոթ)

Պատմական գոյատևման դա-
րաւոր ուրիշներու ընթացքին ժո-
ղովուրդները, իրենց զարգացման
ընդհանուր գլխերով հանդերձ,
կ'ունենան նաև տարբեր ճակատա-
գրիներ: Հայ ժողովուրդի պատմու-
թեան առանձնայատուկ կողմերէն
մէկը այն է, որ անիկա միաժա-
մանակ զարգացած զանգուած-
ներու պատմութիւնն է: Այդ ա-
ռանձնայատուկութեան ակունքները
կը սկսին հարիւրամեակներու խոր-
քերէն՝ տակաւին հին աշխարհի և

տէն 50 հազար, Զարեհաւանէն՝ 13
հազար, Զարիշատէն՝ 24 հազար,
Վանէն՝ 23 հազար, Տիգրանակե-
տէն՝ 40 հազար, Նախիջևանէն
18 հազար բնաւանդ: Ուրբան ալ
այս թիւերը փաստաւոր մօտ չա-
փազանցուած ըլլան՝ այնուհան-
դերձ ատոնց հիմքին մէջ կայ
պատմական ճշմարտութիւնը, ու-
րովհետեւ Շապուհի բանակը, ի-
րօք, Հայաստանի մէջ քար քարի
վրայ չէր ձգեր, գերելով տասնեակ
հազարաւոր բնաւանդներ:

զուտ: Հայաստանի մարդը հարու-
ստութիւնը յայտարարուեցաւ խա-
լիֆայի սեփականութիւն, իսկ բը-
նակչութիւնը, նոյնիսկ մեռելները
ճանրարեալ ունեցան հարկերով:
Նոյնիսկ մեռելներու համար հարկ
պահանջող բռնակալէն փրկուելու
համար՝ բռնակալութիւնը ստիպուած
էր բռնել գաղթի ճամբան: Ամե-
նայայտաբար ուղին կը տանէր քը-
րիստոնէայի ինքնագիտելի փոքր-
տախտիկան շրջանները, ուր և կը
գաղթէին հայերը:

Բիւզանդիոնի մէջ հայկական
գաղութներ ստեղծուած էին արա-
բական արշաւանքէն ալ առաջ:
Սակայն այդ շրջանին Բիւզանդիոն
անցած հայերը ուղղափառութիւն
ընդունելով «Հայ-Հոռոմ» կը դառ-
նային և կը ձուլուին, թէև 6-7-րդ
դարերուն կայսրութեան մէջ ոչ
քիչ թիւով հայեր զերծ մնացած
էին ձուլումէն: Նոյն դարու կէսերին
Կոստանդնուպոլսոյ մէջ գոյութիւն
ունէր անշուտ հայ գաղութ: Հնա-
րաւոր է, որ սոսնձը այն հայերն
էին, զոր Յուստինիանոս կայսրը
Մելիտանէն կ'Պոլիս բերուէ և
մատուցելու աղանդաբանութեան
Նոյն Նոյն դարուն Մորիկ կայսրը
Թրակիոն կը բերէ մեծ թիւով հայ
գաղթականներ և անոնցմէ զոն-
գեր կազմած՝ կը պատերազմի ու-
լարներու դէմ:

Բայց 7-րդ դարու վերջը ա-
րաբական հաւածանքները Բիւ-
զանդիոն կը քշեն հայ ժողովուրդը
անկի ու աւելի խոշոր հատուած-
ներ, որոնք իրենց մեծաքանակու-
թեան շնորհիւ ի վիճակի կ'ըլլան
զիմարի կանգնելու ձուլումի վը-
տանգին և քոյտակելու իրեն-
քանքանից հայ համայնքներ, ըզ-
բաղեցնելով մարդկային շրջան-
ներ: Հայ նախարարներու մէկ մա-
սը փոքր Ասիոյ կեդրոնական և ա-
րեւմտեան շրջանները կը տեղա-
փոխուի 706 թուականին, անկէ
ետք երբ հայ և բիւզանդական
միացեալ ուժերը պարտութիւն կը-
րեցին արաբներէն: Դրանի մը
տասնամեակ անց, 774-775 թվա-
կաններուն ապստամբութեան
պարտութենէն ետք, սոսնց օրի-
նակին կը հետեւի հայ գաղթական-
ներու առաւել մեծ հոսանք մը, իսկ
790 թուականին Շապուհ Ամատու-
նիի գլխավորութեամբ Բիւզանդա-
կան շրջանները կ'արտագաղթեն
12 հազար հայ բնաւանդներ:

10-11-րդ դարերուն Հայաս-
տանէն հեռացող բնակչութեան շար-
քերը խիստ կը ստուգարանան բիւ-
զանդական կայսրու կողմէ կազ-
մակերպուած բռնի արտագաղթնե-
րու հետեւանքով: Խնդիրը այն է,
որ 9րդ դարէն սկսեալ, արաբա-
կան խալիֆայի թուլացման զու-
գահեալ, Արեւելքի մէջ կ'ուժեղա-
նան Բիւզանդիոնի զօրքերը:

Վասիլ Ա. էն (867-886 թթ.)
սկսեալ Բիւզանդական բռնակները
Անատոլիոյ մէջ արաբներէն կը նը-
ւաճեն բազմաթիւ շրջաններ: Ըս-
կիւրը անոնց յառաջխաղացքը, չէր
ուզեցուած հայերու նկատմամբ
նուաճողական քաղաքականութեան
գործադրում: Բայց Նիկիի դոքս
Բ. (963-969) կայսրէն սկսեալ
ընդհուպ մ'ընէ անընդհան արշա-
ւանքներ՝ Բիւզանդիոնի քաղա-
քականութեան հակահայկական ըն-
թացքը անտարբեր չտոյր կ'ըն-
դունի և հետագային փաստօրէն
կը նպաստէ անընդհանրապէս
խաղաղացման՝ ի վնաս թէ հայերու
և թէ բիւզանդացիներու:

(Վերջը յաջորդով)

«Պատմական Վկայութիւն մը»

Նախկին եղիպսահայ հայրենադարձ արուեստագէտ և գրող Առաքիլ
Պատրիկ՝ քերթիւ աշխատակից ընկեր Արմեն Տատուրի դիւան է հետեւեալ
նամակը՝ որուն հետ նախագահական վկայութիւն մը: Երկուքն ալ կու
տանք առանց մեկնաբանութեան:

Սիրելի Արմէն,

... Նամակատուիրիս մէջ
գտայ «Ջահակիր»-ի 16 Յունիսի
համարը, նուիրուած քսան կա-
խաղանքի յիշատակին: Այնտեղ՝
խմբագրականում խօսուած է
տիրահոգեւոր մարզերի նասեանի
մասին: Ես անծամբ նրան տեսած
լինելու զգուանքն ունեմ դեռ
Սեբաստիայում, 1909 թ. ուր եկել
էր որպէս «հնչական գործիչ»...

... Ինծ թուում է, որ որ-
պէս պատմական վկայութիւն
կարելի է հրատարակել «Ջահա-
կիր»-ում ներփակ գրութիւնը
Սեպուհ Լուսարարեանի — մեր
ընտանիքի մօտ անձնաւորութիւն,
դպրոցակից և անկեղծ մարդ:
Իմ խնդրանքի վրայ զրի առած
իր գաղափարները յուշերից ես հա-
մառուել եմ այդ կարեւոր դըր-
ւագը:

Իմ կողմից որպէս պատմա-
կան վկայութիւն հարկ եմ հա-
մարում նաեւ աւելացնել հետեւե-
լեալը —

1947 թ. Յունիսի յիշեր

ԴԱՒԱՅԱՆ ԱՐՇԱԽԻՐ ԵԱՍԵԱՆԻ ՍԱՏԱԿՈՒՄԸ

Ես հրաշքով ազատուել էի
ընդհանուր ջարդերից և մի կերպ
յաջողել էի ապաստան գտնել
Հալէպում, ուր գոյութիւնս պա-
հելու համար մտել էի Դ. Բա-
նակի զինուորական արհեստա-
նոցում աշխատանքի:

Մի օր հանդիպեցի սերաս-
տացի մի ծանօթ տղայի, որը
ինծ զգուշացրեց, յայտնելով որ
մատնել Արշախիւրը գտնուում է
Հալէպում:

1908 թ. Օսմանեան տըր-
քահալի «սահմանադրութեան»
օրերին նա յայտնուել էր Սեբաս-
տիայում, որպէս հնչական գոր-
ծիչ և ես հազիւ պատանի, լսել
էի նրա հայերէն և թուրքերէն
հայրենասիրական ետերը...

Նրա անունը սարսուռ ազդեց
իմ վրայ, քանի որ ես անծամբ
հանաչում էի նրան, որովհետեւ
նրա մատնութեամբ էր որ Կե-
սարիայի մէջ կախաղանք էր բարձ-
րացուել մօրեղբայրս՝ հասարա-
կական անձնուէր գործիչ Համա-
գասպ Տէր Մեսրոպեանը:

Այդ մարդակերպ ճիւղը
ուրեմն, աչքերին մուգ կապոյտ
ակնոց դրած — չճանաչուելու
համար — յաճախ գլուխ նստում
էր Հալէպի Գառաւոտ Մանկանց
եկեղեցու դիմաց գտնուող սրճա-
րանում, լրտեսելու համար:

Այդ ժամանակ Պաղեստինի
հակառակում անկախացիներին յա-
ռաջխաղացման պատճառով
թուրք իշխանութիւնը հայ աշ-
խատաւորներին ուղարկեց Պո-
զանդի, երկաթ գծի շինարարու-
թեան վրայ: Սակայն իմանալով
հայ գործաւորական վաշտերի
դաւադորներին կոտորածները, մի
օր փախաւ Պոզանդիից ու լեռ-
ներում երկար թափառումներից
յետոյ հասանք Ատանա, ուր ես
աշխատանքի ընդունուեցի հացի
զինուորական մի գործարանում,
որից ամէն օր հացաբաժնի բարտ
ներկայացնելով հաց էին ստա-
նում հակառակ նահանջող թուրք
զինուորները և մեկնում էին
գնացքով:

Թուրքերը Ատանան եւս
լրելու պատրաստուում էին: Ստեղ-
ծուել էր քառասուն վիճակ,
Յունական գործերն ու հայ
կամաւորները գրաւել էին կա-
ռավարչատունը և երկաթուղու
կայարանը: Մի շնչում գործում
էր նաեւ Հայ Ազգային խորհուրդը:
Մի առաւօտ ես ու մի հայ
ընկեր երբ նորից հաց էինք բա-

գաղթել էր հնչական ծանօթ
հերոս Սեբաստացի Վահագն Նալ-
բանդեանը (*), որը մի քանի ամիս
յետոյ էլ վախճանուեց: Նա ինծ
պատմել էր, որ Գահրիբի հնչակ-
եան վարչութիւնը — անշուշտ
տեղեկանալով մեր յաջգելի Պո-
Միկտիլի իշխողներից, տանտիրու-
հուց եւ ուրիշներից — Արշախիւր
եասեանի գաղտնի լրտեսի հան-
գամանքը, անմիջապէս ուզեց է
նրան մշտեղից վերցնել: սակայն
այդ ժամանակ Երկրպետու
գտնուող հնչական ակաւաւոր
գործիչ Սապահգիւրը յայտարարել
է, որ նրան պատժելու գործը
իրեն յանձնուի...

Մնացեալը արդէն յայտնի է:

... Յուսուելով որ յայտնու
հայտ խղճմանի տուրք վճա-
րած կը լինեմ, եւ ամենանդ
ուշադրութեանը կ'արժանանամ
նրանց՝ որոնք պատմական ճշմա-
րտութիւնների հետամուտ են,
մնամ բոյդ անկեղծօրէն՝

Ա. Պ.

Հ. Զարդարեան: Հայերու բռնի գաղթեցումը
Շահ Աբբասի կողմէ 1604 թուականին: Արաֆեան անցքը:

միջնադարու սահմանադրութիւն՝ երբ
Հայաստան աշխարհը առաջին ան-
գամ սկսաւ մարտաթափ դառնալ:
Այնուհետեւ արտագաղթին ու ար-
տագաղթեցումները, հայերու հա-
մար համազգային այդ ողբերգու-
թիւնը, դարձան անբաժան ուղե-
կիցը հայ ժողովուրդի և 1915 թը-
ւականին աւարտեցան հայկական
մեծ եղեռնով՝ նոր շրջանի պատ-
մութեան առաջին ամենամեծ ցե-
ղասպանութեամբ:

Հայկական արտագաղթներու
հիմնական պատճառը եղած են օ-
տար նուաճողներու աւե-
րիչ արշաւանքները, անոնց ժո-
ղովուրդին քաղաքականութիւնը
և ատոր հետեւանքով Հայաստա-
նի մէջ յառաջացած օրհասական
պարսկը: Իր քաղաքական-տնտե-
սական դրութեամբ և աշխարհա-
գրական գիրքով՝ հայ ժողովուրդին
հինէն ի վեր վիճակուած էր կարե-
ւոր դեր խաղալ Արեւելքի և Արեւ-
մուտքի միջև, շատ յաճախ ալ կըռ-
ւարանէր դառնալ անոնց մէջտեղ:
Այդ պատճառով Հայաստան-Աշ-
խարհը գրեթէ Հալսիցաւ հանգիս-
տի պահեր:

Հայ բնակչութեան առաջին
մեծ բռնագաղթը անմիջականօրէն
կ'առնչուի Սասանեաններու հետ
որոնք Պարսկաստանի մէջ իշխա-
նութեան զլուխ գաղով՝ բացառա-
կերպով թշնամական դիրք բռնե-
ցին Հայաստանի հանդէպ, մասնա-
ւանդ 4-րդ դարու սկիզբները, երբ
քրիստոնէութիւնը հայերուն մօտ
պետական կրօն դարձաւ: Պատմիչ
Ագաթանգեղոս կ'ըսէ, որ տակաւին
3-րդ դարուն պարսկական զօրքերը
Հայաստանէն կը գերավարեն և
Պարսկաստան կը քշեն մեծ քանա-
կութեամբ հայ բնակչութիւն: Պար-
սիկներու այսօրինակ գործիկա-
կերպը հայ ժողովուրդին վրայ ծա-
նըր կը նստի մասնաւոր Շապուհի
օրով: 360 թուականին, հայոց Ար-
շակ թագաւորի խաբէութեամբ
բանտարկուելէն ետք, Շապուհ մեծ
զօրաբանակ կ'ուղարկէ Հայաս-
տան: Ըստ Փաւստոս Բիւզանդիի՝
երկիրը սպառնալից էր ետք այս
բանակը Պարսկաստան կը տեղա-
փոխէ տասնեակ հազարաւոր հայ
բնաւանդներ: Արտաշատէն՝ 40
հազար բնաւանդ, Ներսէսագաւա-

Իրենց հետեւանքով և ծաւա-
լով աննախընթաց էին հայերու՝
զգալի բիւզանդական շրջանները
կատարած դանդաղածային տեղա-
շարժները: Մայր առնելով 5-6-րդ
դարերէն, այդ տեղաշարժները
տեւեցին ընդհուպ մինչև 13-րդ դա-
րը և իրենց յորձանոտին մէջ ա-
ռին հայ ժողովուրդի զգալի մաս
մը: Սկզբնական շրջանին հայերը
դէպի կայսրութեան շրջանները կը
մղէր պարսիկներու վարած քա-
ղաքականութիւնը:

Տակաւին Աւարայրի ճակատա-
մարտէն (451 թ.) ետք, 460-ական
թուականներուն, հայ իշխաններ
Սրտաւանն ու Գաղղիկը, Լեւոն
կայսր թոյլտուութեամբ, իրենց
բնաւանդներով և ենթակայ բնակ-
չութեամբ կը գաղթեն Մակեդո-
նիոյ Նիկիա քաղաքը:

Մակեդոնիոյ մէջ հաստատ-
ւած այս հայ Արշակունիներէն
սերած է Վասիլ Ա. կայսրը՝ Բիւ-
զանդիոնի մէջ հայկական աղգա-
տոհմի հիմնադիրը: Բիւզանդիոն
քաղաքը գաղթական հայերու թիւը
այնքան շատացած էր, որ 576 թը-
ւականին՝ հաշտութեան բանակցու-
թիւններու ժամանակ պարսիկները
կը պահանջէին զանոնք վերադառ-
նալ Հայաստան:

Հայերու արտագաղթը ծաւալու-
կերպարանք կ'ընդունի մասնաւոր
7-րդ դարէն սկսեալ: Բիւզանդիոնի
և Արաբական խալիֆայութեան
միջև 7-11-րդ դարերուն Հայաստա-
նի, Փոքր Ասիոյ և Կիլիկիոյ հա-
մար մղուած պատերազմները, ան-
համար սարսափներու և կոտորած-
ներու հետ միաժամանակ, հայ ժո-
ղովուրդին բերին մէկ ուրիշ ար-
հաւիրք ևս՝ կոմսարը ու բռնի
կառնաւորութեան արտագաղթները:
Կամաւոր բազմաթիւ անշուշտ
միայն պայմանական իմաստ ունի,
որովհետեւ կամաւոր գաղթ կատա-
րող հայութիւնն ալ այդ քաղաքի կը
գիւղեր տկամայ՝ իր հայրենիք թա-
փանցած օտար բռնակալին ճնշումէն
ստարեկամ և ընկերա-տնտեսական
ծանր կացութենէն զրգում:

Հայաստանի մէջ արաբներու
տիրապետութիւնը կը նշանակէր
ծանր տանջանքներ և մարդկային
անհամար զոհեր, դառն զրկանք-
չեր և տնտեսական կեանքի փլու-

(*) Վահան Նալպանդեան (Գեղ
Վահան), մասնիչ Հմայեալ Արամ-
եանցի տեղաբնակ է:
(**) Այս մասին մանրամասն նկա-
րագրական պիտի հրատարակեմ
Քաղաքներու յաջորդ տարբերակի
օրհրուց:

★ Բոյսերու Անհող Մշակումը Հայաստանի Մէջ ★

Վերջերս, Հայաստանի կառավարութեան որոշումով, հանրապետութեան գիտութիւններու ակադեմիայի հողամշակման փորձակայանը վերակազմակերպուեցաւ եւ դարձաւ հիմնարկ, որ իր բնօրրով առաջինն է Սովետական Միութեան մէջ:

Հիմնարկի սփռեցը, Հայկական ՍՍՀ-ի գիտութեան վասակաւոր գործիչ, ակադեմիկոս Գաբիկ Գաբրիէլեան Բոյսերու անհող մշակման բնագաւառին մէջ կատարող աշխատանքներու մասին արտայայտուած է:

— Բոյսերու անհող մշակումը, որ բուսական նիւթերու արտադրութեան արդիւնաբերական եղանակներու մշակման կեդրոն դարձած է Հայաստանը, Մեր հողատակաւ երկրի պայմանները դրած են հայ գիտնականները, ակադեմիկոսները առաջ, զբաղուելու վերայիցեալ հարցերով: Խօսքը կը վերաբերի ոչ միայն հողը արհեստական սննդաբար նիւթերով փոխարինելուն, այլ որոշ պարագաներու մէջ, փակ միջավայրի մէջ բոյսերու համար օդի ջերմութեան, խոնաւութեան եւ լոյսի ինքնականոնաւորման միջոցներուն: Բոյսերու անհող մշակութեան փորձերն ու աշխատանքները մեզ մօտ սկսած են 1959-ին: Յայտնի է, որ մեզման մշակուած գոյութիւն ունի արտասանման եւս երկրներու մէջ՝ բանջարեղէնի եւ ծաղիկներու արտադրութեան համար (Հոլանտա, Պելճիւն, Ֆրանսա եւ այլն):

Հայաստանի մէջ այս ուղղութեամբ առաջին աշխատանքները կատարուած են բաց դաշտի պայմաններու մէջ՝ բանջարեղէնի անհող մշակման ուղղութեամբ: Առաջին իսկ փորձերը ցոյց տուին արդիւնաբերական եղանակի հետեւնկարային արժեքը: Պարզուեցաւ, որ արհեստականօրէն ղեկավարուող սննդաբար միջավայրի մէջ բոյսերը կ'անին շատ արագ եւ անհամեմատօրէն մեծ բերք կու տան: Ըստ որում՝ բերքի որակը ոչ միայն չ'իյնար, այլ հնաւուր կ'ըլլայ բարձրացնել անոր բաղադրութեան ցանկալի ցուցանիշները: Աստիճաբար սննդաբար կը կրեն դաշտավարութեան համար բնորոշ ամենաաշխատաւոր գործողութիւնները:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ԻՆՉՊԷՍ ՎԱՅՆԵԼԵԼ ՕՓԵՐԱՆ

Ինչպէս որեւէ ուրիշ բան, ՕՓԵՐԱՆ մըն ալ վայելելու համար նախ պէտք է հասնել զայն: Սոյն նպատակին հասնելու համար, կը թելադրուին երեք գլխաւոր միջոցներ. Ա. — Պատմութիւնը կարգաւ, ինչ որ կարեւորագոյնն է, տրուած ըլլալով որ ահա հիմնատուին է նուազին. հետեւեալ կարելի է կատարելապէս գնահատել ՕՓԵՐԱՆ մը, որուն պատմութիւնը կը մնայ մօթ կամ աղօտ՝ ունեւորներին մօտէն մէջ: Բ. — Լիպընթիթօն (օփերայի խօսքերը) պարուհի հարկաւ զբաղելու հարկաւ. Գ. — Նուազը մօթի ընել:

Նախ պէտք է ընդունել, որ բազմաթիւ են այն օփերայները, որոնց նիւթերը տկար եւ անտրամաբանական են: Ոմանք լեցուն են միւր ՍԵՆՊՈԼԻՉՄԱՆ, ուրիշներու մէջ կ'ընեն առասպել, իսկ արդիական զարդեր օփերայներուն մէջ կը գտնենք անհասկնալի կամ հասկնալի բայց անկապակից բաներ:

Օփերայն ուսումնասիրելու համար միայն պատմութիւնը կարգաւ ալ բաւարար չէ: Արդարեւ,

որքան աւելի մօտէն ուսումնասիրենք զայն, նաեւ մշակողի ուրիշ ձեւերու հետ իր ունեցած յարաբերութիւնները, ծանօթանալով հեղինակին եւ իր գաղափարներուն հետ, այնքան աւելի կատարեալ կ'ըլլայ վայելքը:

Նախ քան ներկայացումը, լսել օփերայն ձայնաքիւնէն կամ երգապնակի մը միջոցաւ, հետեւելով ՆՈՒՍԵՐԻՆ վրայէն, հաւանաբար սերտելու իտեալ ձեւն է. Եթէ ՆՈՒՍԵՐԻՆ շատ դժուար կը թուի հետեւելու համար, այն ատեն կարելի է դիմել ԼԻՊԵՆԹԻՍՈՒՆ, ընդունելով հանդերձ որ թարգմանուած օփերա մը հետաքրքրական չէ յաճախ, քանի որ դժուար է վերադարձնել գործ մը՝ պահելով բնագործին բանաստեղծական ու սահուն ոճը:

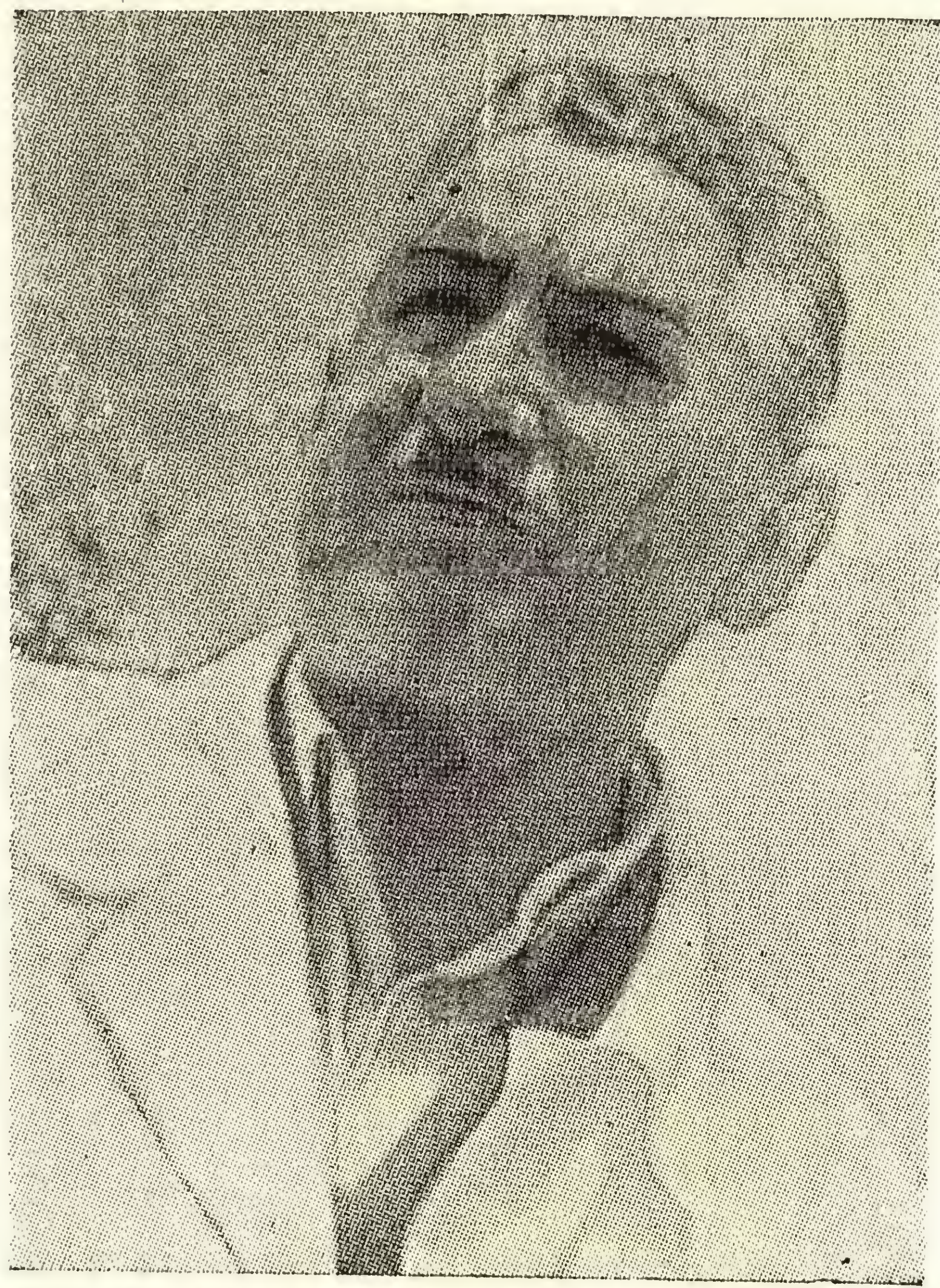
Օփերայի մը վայելքը կը սկսի յաճախ «Ուլերիթիւր» եւ առաջին շրջանով: Թէն ամէն օփերայիք ուլերիթիւր լուրջ նպատակաւ գրուած չէ: Ուրիշներով որ ունենորինները պիտի ուզէին խօսիլ վարպետին լուրջութեան առաջ, հին երգահանները գոհացած են

յօրինելով որեւէ նուազ մը, որ խօսակցութիւններուն խորքի երաժշտութիւնն մը պիտի կազմէր:

Սակայն եւ այնպէս կարգ մը ուրիշ երգահաններ յղացած են այնպիսի «Ուլերիթիւր»ներ, որոնք իրենց օփերային բնորոշ կազմով, արդէն իսկ կը ստեղծեն ճշգրիտ յուզման միջոցներ:

Օփերայն հաղուածագործին կը մօտենայ թատերախաղի իրապատեցումին: Երկ մը, իմացական կրնայ ըլլալ. բայց օփերայն պէտք է յուզական մնայ, որովհետեւ նուազը յուզական է:

Թերեւս այնպէս թուի թէ օփերայի մը երգիչներուն շարժումները զանազալ են եւ երբեք անտեղի, պատճառը այն է՝ որ անոնք պէտք է քայլ յարմարցնեն նրապատմութիւնը ընկերակցութեան, ոչ միայն երգով, այլ նաեւ շարժումներով: Օփերայիք դժուարաբար թուի զժուար է, եւ միայն կատարելութեան հասած ու ճշուն գերակատարներ կրնան ազատօրէից եւ համարձիգ դարձնել զայն: Սակայն եւ այնպէս, երգի բաժինը կը մնայ գերազանցապէս դժուար, ան կը պահանջէ շարժումներու սահմանափակում եւ ֆիզիքական կորով: Կրտսի թէ, գոր օրինակ, (Շար. տես էջ 5)

Փրոֆ. Գաբիկ Գաբրիէլեան

Փակ միջավայրի մէջ կատարուած առաջին լայն փորձերը մեզից տասնութ տարի առաջ իրականացան: Այժմ մեզ ունենք բոյսերու անհող մշակման 1.000 քառակուսի մետր տարածութիւն, որուն ինքնիշխան գործող կահուածութիւնը մշակուած է հիմնարկի գիտնականներու կողմէ, եւ 5 արի է որ անխափան կը գործէ:

Բազմամեայ փորձերը ցոյց տուին, որ ստացուող բերքը, սովորական դաշտային պայմաններու համեմատ, քանի մը անգամ բարձր է: Օրինակ, եթէ Արարատեան դաշտային օդային օդային ցոյց տուին արդիւնաբերական եղանակի հետեւնկարային արժեքը: Պարզուեցաւ, որ արհեստականօրէն ղեկավարուող սննդաբար միջավայրի մէջ բոյսերը կ'անին շատ արագ եւ անհամեմատօրէն մեծ բերք կու տան: Ըստ որում՝ բերքի որակը ոչ միայն չ'իյնար, այլ հնաւուր կ'ըլլայ բարձրացնել անոր բաղադրութեան ցանկալի ցուցանիշները: Աստիճաբար սննդաբար կը կրեն դաշտավարութեան համար բնորոշ ամենաաշխատաւոր գործողութիւնները:

Դաշտային պայմաններու հետեւնկարային փորձերը, 4-5 անգամ բարձր է նաեւ լոյսի բերքը, անո՞ք կ'ըլլան շատ արագ եւ կենսանիւթերով աւելի հարուստ:

Բոյսերու անհող մշակման դրական կողմերէն մեկն ալ այն է որ մեզ հնարաւորութիւն կ'ունենանք օգտագործելու Հայաստանի ֆաբրիկան, աղբի եւ այս կամ այն պատճառներով անօգտագործելի դաշտաւորութիւնները: Եւ ոչ միայն անո՞ք, հետո չէ այն օրը, երբ որոշ արդիւնաբերական ձեւերով կ'ունենանք օգտագործելու Հայաստանի ֆաբրիկան, աղբի եւ այս կամ այն պատճառներով անօգտագործելի դաշտաւորութիւնները: Եւ ոչ միայն անո՞ք, հետո չէ այն օրը, երբ որոշ արդիւնաբերական ձեւերով կ'ունենանք օգտագործելու Հայաստանի ֆաբրիկան, աղբի եւ այս կամ այն պատճառներով անօգտագործելի դաշտաւորութիւնները:

Ան ալ յաջողութիւններու շնորհիւ է, որ Միութեան տարբեր ծայրերէն մարդիկ ու պատուիրակութիւններ կը ժամանեն Մեզման, կը ծանօթանան բոյսերու անհող մշակման բնագաւառին մէջ ձեռք բերած մեր յաջողութիւններուն: Եւ ինչո՞ւ միայն Միութեան, Հիմնարկի բաւարարման յուշանշաններէն մէջ աշխարհի գրեթէ բոլոր լեզուներով գրուած քերականութիւններ կան: Եւ եթէ փորձեք քաղաքական անո՞ք մեկ քանի, կը տեսնուի որ բոլորին իմաստը միեւնոյնն է. «Մեր սպաւորութիւնները ապաստանեն վեր են»:

ԴԻՄԱՍՏՈՒՆԵՐ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈԼՈՍԵԱՆ

(ԻՐ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵՆԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒՒ — 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1902)

ՍԵՂԻ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

Վերջին հանգիստ մօ իրեն հետ, կիրակի 20 Փետրուար 1966: Կը մեկնի Նիկողոսեան դէպի Գանատա:

Ինքնաշարժով կը սուրանք դէպի Գանատի օդան. ւակայանը:

Կողարի լուծիւն կը տիրէ մեր միջեւ, մինչ յուշերս կ'երթան դէպի հետ, դէպի 1947ի ներգաղթի օրերը:

Գրիգոր Նիկողոսեան

Հայկական Ընթերցասրահին մէջ հո՞ք բազմութիւն մը խոնարհ է:

Բեմէն կը խօսին ծանօթ դէպքեր:

Ծափ, խաղաղարուծիւն, բացազանչութիւններ... Ու յանկարծ բազմութեան մէջէն «Գրիգորը, Գրիգորը կ'ունենա...» կը պոռայ, կը պահանջէ, սերկայ ժողովուրդը:

«Գրիգորը»... Կարճահասակ, նիհար, լայն ճակատով, փոքր դէմքին վրայ քիչ մը խոշոր քիթով, հմայիչ ու տրամաբան շարժումներով մէկը կը բարձրանայ բեմ:

... Եւ Նիկողոսեանը բեմին վրայ է:

Այդ օրը ճանչցայ զինքը: Կը ժպտի, ու նախ՝ դանդաղ եւ հետզհետեւ արագացող ու բարձրացող եղանակով մը կ'արտասանէ «Իմ հայրենի ազգիկները»:

Գոց գլուխը բոլորս, որքան լսած ենք, Բայց միթէ մեր լսածներուն նման է...

Կարծես առաջին անգամն է, որ կը լսենք այդ ոտանաւորը:

Հայ աղջիկը մեզի կը պատկերանայ, նո՞նք հասակ, մէջքը բարակ, աչքերը սեւ... որ մեզ կուտայ եւ իր սէրը եւ իր կեանքը եւ իր հոգին:

Խեղալով ծափեր, երեք անգամ, շուրջ անգամ:

Ու կ'արտասանէ ուրիշ մը եւս, միշտ «պիղքերու», «պարտո» ներու արժանանալով:

(Շար. տես էջ 5)

Այսպէս ճանչցայ զինքը... բեմին վրայ, Առանց մտածելու որ օր մը այդ նոյն բեմին խաղընկեր պիտի ըլլայինք միասին:

Ըստած է տառապանքը կ'աղանջանէ մարդը: Այս խօսքը պարզ բառերէ չէ կազմուած, այլ փորձառութեան ձայնն է:

Ու Նիկողոսեան ունեցած է այդ փորձառութիւնը:

Համեստ ընտանիքի զաւակ, աշխարհ եկած է Շապին Գարահիւսարի Զրտալի գիւղին մէջ 1902 Սեպտեմբեր 26ին: Գաղթած է Եւրպատոս 10 տարեկանին եւ այրիացած մօրը խնամքին ու գորգուրանքին տառական եղած: Գաղտնաւան Ազգային Վարժարանը յաջողապէս աւարտելէ ետք, որպէս Եղիայեանի առաջին սաներէն յաճախուած է Գոլիճ Սէն Ժոզէֆ (Մոնթֆիլ)։

Այս եղած է Նիկողոսեանի ուսման շրջանը:

Համալսարաններ չէ աւարտած: Ան պէտք էր կանուխէն ճարել տալ ապրուստը, բայց՝ եղած է քաջ ծանօթ հայրենի, ֆրանսերէն եւ անգլերէն լեզուներուն, հայոց պատմութեան, եկեղեցական ու ազգային աւանդութեանց եւ հիացող մը մեր նախնիներուն վրայ:

Ոչ գրագետ, ոչ բանաստեղծ, ոչ տեսաբան. այլ երկարամեայ ծառայող մը հայ սփիւռքին:

Հարուստ է իր անձը, սրտով, գաղափարաբանութեամբ, հոգեկան զեղեցիկութեամբ եւ մաքուր խառնուրդով:

Ընդարձակ է իր հետաքրքրութեանց սահմանը, ծանօթութիւն ամէն բանի, խօսակցութիւն ամէն նիւթի շուրջ, զուարթօրէն, կատակով, միախառն ու բարի համակերպութեամբ:

Եղած է ծնողատէր: 1929էն պարկեշտ ու հաւատարիմ ամուսինը նկարչուհի Տիգրանուհի Պէշիւրեանի: Յետագային երեք զաւակներու ընտանեակը հայր, աւելի ուշ մեծ հայրիկ:

Նիկողոսեան ընթերցասէր է եւ անհունօրէն կը սիրէ բեմը: Խառնութիւն չի գնիր մեծ ու փոքր զերբու միջեւ, կը սիրէ բեմը, երբ կը սիրեն՝ կը նուիրուին, կը ծառայեն...

Ու Նիկողոսեան ծառայեց Եւրպատոսի բեմին աւելի քան 30 տարիներ, յաճախ իր գնդը հետ մասնագիտեցաւ Հայկական Ընթերցասրահի «Արժիւ» Թատերախումբի, Տիգր. Արաքսի Օհանեսի, Ար. փրար Վարդեանի եւ Սեդի Գօշուհեանի թէ Գանդիէի եւ թէ Աղեք:

(Շար. տես էջ 5)

Տեսարան մը «Farruso» ներկայացումին: Չափին՝ Սեդի Գօշուհեան (Farruso), աջին՝ Գրիգոր Նիկողոսեան: (Ճիւղին):

ՍՈՒՐԲ ԳԱԹԵՐԻՆԻ ՎԱՆՔԸ (1400 ԱՄՏԱԿԻՆ ԱՌԹԻ)

ՎԱՆՔԸ ԶԵՉԻՆՆԱՆ

Սուրբ Գաթերին քրիստոնեայ կոյսը Հոռոմի Մաքսիմուս կայսեր իշխանութեան օրով (305-313), քրիստոնեութեան Հայաստան մուտքի տարիներուն, հրաշքով դիմադրեց եւ զոգով իրեն դուրս բերեց՝ կը նահատակուի Աղեղնաբերդի մէջ, ուր աւերակները իրեն կը կարծաւ Սրբուհիին մարտիրոսացման վայրը ըլլաւ:

Հինգ դար ետք, սինացի վանականի մը կը յայտնուի թէ Ս. Գաթերինի մարմինը հրեշտակներու ձեռքով փոխադրուած է Սինայի լեռան գագաթը (այժմ Ս. Գաթերին): Վանականները լեռ կը բարձրանան ու հոն կը գտնեն ոսկւորներ, որոնք իսկոյն կը թաղեն այնտեղ՝ եկեղեցիին մէջ: Առաւելելով հաւելցէ՝ թէ մարմինը իւր կը կը հանէր, զոր կը հաւաքէին սրբականներու մէջ կը սրբական ցատկով իւրենց համար:

1026 թուականին, Սրբին վանականը այդ իւրէն հաւաքած միջոցին 3 մատուցեց. կը փրցնէ Սուրբին ձեռքէն և կը փոխադրէ Վանք, ապա՝ Փրանսայի Ռուէնի մօտ Ս. Երրորդութեան Աբբայայ: Բայց, սակայն իսլամականները կրկին կը վերագրանեն զայն Վանքին:

Ուղիստեաններու պահանջին վրայ, Սուրբին բոլոր առնանքները կը փոխադրուին Վանք և կը գնաղուին Այլաղբապան Մայր Ծառերին մէջ: Ամէն տարի, Նոյեմբեր 20-ին, մեծ Քաթօր կը կատարուի՝ որուն ընթացքին մեծ հանդիսութեամբ կը բանան Սուրբին մատուցները պարուակող երկու ոսկեայ տուփերը, որոնցմէ մէկուն մէջ կը պահուի զոգարկներու դարդաւ, ուստի, իսկ միւսը կը պահուի Վանքի Գանկը:

Յուլիոս ամսուն՝ վերականգնուած առկ, լեռնային չոր օդը կաշ-

տուրի զոգնով ու մեր շրջապատն ալ տալուորէն հրաշքներով կը պատուեն մեզ... Վանքին կոչնակներու ձայնէն կ'արթնանք, կը շտապենք Այրող Սրբունիին մատուցը՝ մեր կոչիկները հանելէ ետք միայն, այնպէս ինչպէս Տէրը պատուիրած էր Մովսէսին: Արարողութեանց վախճանին՝ երկամարդ վանական Անթանիոսի ընկերակցութեամբ Վանքէն կ'ելլենք դուրս, ուր ուղիստեան կարաւան մը մեզի կը ապաստեն Մովսէսի լեռան կատարը բարձրացնելու համար մեզ (2600 մ.): Մօտ երկու ժամ ուղիստեան սաւաղանքով «հովիտ»ներուն մէջ տեղաւորուած օրորակով, շարունակով կը բարձրանանք քարքարաւոր նեղ արահիտներով. կը հասնինք բարձունք մը, սրմէ անդին ուղիստեան երկը անկարելի կը դառնայ ու մեր դիմաց կը բացւին օձապոյտ սանդղատի մասնահամար առնանքներ, որոնք Մովսէս կոչուած վանականի մը կողմէ յարմարեցուած, քով քովի բերուած ժայռերէ կազմուած են: 750 աստիճան կը բարձրանանք մերթ ինքանով, մերթ հանգստանալով, ուստիով, խմելով, երգելով և աղչանքով... Կէսօրուան մօտ արեւին ջերմութիւնը զգալի չէ, զով քամի մը մեր կէտէ հաճելի կը դարձնէ... կը հասնինք լեռան կատարը՝ հոն ուր Տէրը իր զօրութեան մէջ երեւցաւ Մովսէսի ու տալու պատուիրանները յանձնեց անոր... Անթանիոս հոն գտնուող եկեղեցիին զանգը կը հնչեցնէ, որուն զօղանքը ալիք առ ալիք կրօնական զգացումով կ'ողորմէ շրջակայքի լեռներն ու ձորերը... մինչ մենք նոյն եկեղեցւոյն մէջ ծնկաւոր կը լեցուինք Տիրոջ ներկայութեամբ:

(Շար. Ես Էջ 6)

2003 ՄԿՅՐԵՐՈՒ

Սիրելի Անահիտ,

Վերջացաւ ամրան արձակուրդը և մեզմէ իւրաքանչիւրը վերականգնուելու և աշխատանքին տունն ենք կամ դուրս: Տղաքը գրեթէ բոլորն ալ արդէն դարձած են զպրոց և կարօտով վերադարձած իրենց ընկերները և ուսուցիչները, դրանցմէն ու բազմ, գիրքն ու գրատետքները:

Մենք ալ հաճելով կը վերադառնանք մեր գրոյցներուն և սիրով կը պատասխանենք զանազան հարցերու, միշտ ահկալելով աւելի խանդ մեր ընթերցողներուն կողմէ: Ըլլայ մանկավարժական կամ կրթական նիւթերու շուրջ:

Դպրոցական վերամուտի օրերը անսակ մը տարեգարծներ են, որոնք մեզի կը յիշեցնեն՝ որ մեր զաւակները տարիով մըն ալ մեծացած են, միտքով քիչ մը աւելի հասունացած:

Վերամուտի օրերուն տղաք կ'ահնային նոր բաներ - նոր կո-

չիկ կամ գոգնոց, նոր պայուսակ, նոր գրիչ ու մատիտ, նոր տետրակ ու գիրք - Այս նորերէն ու մանր անհրաժեշտ են տղոց համար: Բայց կարելի է դրժած-լած գիրք տալ անոնց ձեռքը: Որքան տանձնոր անոնք ընթերցելի են և երեւոյթով լաւ վիճակի մէջ, առանց դոյզն վարանուելի կարելի է թոյլ տալ անոնց գործածութիւնը: Բայց գգուանաւոր մեր զաւակներուն յանձնելէ կազմը քաղքայ-լած, պակաս կամ գոնաւոր թերթերով դասագիրքեր: Եթէ դժուար գտանելի գիրք մըն է՝ գունէ ճիշդ մը ընկեր ներկայանալի դարձնելու ազդէն ձեռքը տալէ առաջ: Պատուած դասագիրք մը կրնայ անտարբեր դարձնել տղան այդ դասին հանդէպ: Մեր զաւակներուն բնածին ճաշակը զարգացնելը ջանանք ամէն կերպով, աւելն գնով և առիթ տալով:

Սիրով՝
ԱՍՏԳՅԱԿ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

(Շարունակութիւն Դ. Էջ 6)

սանդղի մէջ սարքուած ներկայացումներուն, խաղարկութեամբ և կամ յուշարարութեամբ: Ստուգութիւն չորս գերաւորութեաներու տարիքին, համարին, նորակիւն և փորձագործի միջև: Խաղարկի եղանակը բոլորին ալ:

Կը տեսնեմ զինքը այս պահու, բնական վրայ՝ հոն բազմութեան մը ներկայութեան՝ իր ըստանձնած դերերով: Մտնելով ձիւնի (Քարաւան), Կիկի (Պէպէ), զաւորին ուսուցանող իրաւ (Փիլիսոսան Մարգը), Տրակիմիր (Ստուգելի Սէլէն), Տոքթ. Պէյքը (Ռեպիք), Վարժապետ Անդրանիկ (Վարժապետին Աղջիկը), Հայրապետ (Նամու), Մինաս սփրիւն (Մարտիկ Տրակիմիր), Պր. Վարդ (Սրբնոյն), Համբար (Քարաւ), Արդարեւեման Էֆէնտի (Հարս ու կեռուր) ևլն:

Ինչ անուններ ունենք հոս այսքան ծանօթ, այսքան սիրելի, այսքան ժողովրդական: Ինչո՞ւ մեծ դէմքեր չենցած ենք, իրմէ աւելի մեծ գերասաններ կարելի է գտնել հայ կեանքի մէջ, ողջ թէ մտած:

Բայց իրեն հաւասար համակրանքով, իրեն չափ յարգուած ու սիրուած գերասան՝ Պր. Լարէ Է Գանի:

Թերի պիտի ըլլար իր պատկերը, եթէ չաւելցնէք թէ այս տաղանդաւոր մարդը, երիտասարդ տարիքէն մինչև իր մեկնած օրը անդամակցած է Հայկական Ընթերցասրահին և վարձով վարձական պատասխանատու պաշտօններ: Ազգային իշխանութեան ներս՝ որպէս Եկեղեցւոյ և Գերեզմանատան հոգաբարձութեան անդամ (1957-1965) իր բոլոր կարողութիւնները ի սպաս դրաւ և գործեց պարկեշտօրէն, ուղղամտօրէն, ինչպէս որ եղաւ իր կեանքին մէջ: Որքան համոզուած գործակցեցաւ իր գաղափարակից ընկերներուն, Համագործակցող յարգանքի իրաւունք ունէր միշտ, երբ կը բխէր մարդկայն էութենէն և ոչ թէ առօրինայ ճշգրիտ հաշիւներէ: Արժանի եղաւ ան այս յարգանքին, ոչ ոք արհամարհեց չէր, ոչ իսկ իր գաղափարը՝ հաղաւթագրութիւնը: Յարգուեցաւ բոլորէն և իր թուրքերը հաշուութեան և համերաշխութեան ծայր մը դարձան:

Պիտի փնտռեց զինքը. որուն արժանիքներէն մէկն էր իր գործնական ոգին:

Անարժուկ կը մտնէր սրահներ, զուարթութիւն ու շարժում կը սփռէր իր շուրջը: Իր ներկայութիւնը միշտ հաճելի էր ամէն շրջանակի մէջ, ուրախ ու զուարթ ինչպէս՝ իր տան մէջ:

Բայց առկա... 1958 թ. աշնան փրոնցեան իր ընտանեկան ջանքով, ծամբեցաւ իր խանդավառութեանց աղբիւրը:

Նիկողոսեան կործնեցոյ իր կեանքի թագուելին...

Տիգրանուհի Նիկողոսեան վաղաժամ փակեց իր աչքերը, խոր սուգի մատնելով իր հարազատները, մտերիմները և բնականները:

Նիկողոսեան սղոց իր կնոջ մահը, բայց իր տունը չգործաւթուած բոյն մը, ու ան շրջապատեցաւ իր մտերիմներէն, Տաղանդակներու մատնուեցաւ բայց շնահանջեց, գիտցաւ գիմարել ճակատագրի դժբախտութիւններուն: Տարաւ պարտքեր անշեղ ու յամառ՝ միշտ կռիւնով իր զաւակներուն: Լծուեցաւ գործի ու գիւշերը ցերեկին խառնելով տարաւ թէ ապրուստի և թէ անական հոգերը, յամառ հայտ մը տոկունութեամբ ու համբերութեամբ: Իր խաղաղայն շերտախաղին մէջ ներհրումը եղաւ սփոփանքի միակ կանխիկը: Կեանքի անհուն դառնութիւնը ճաշակելէ ետք ու գետայն տառապանքին մէջ, Նիկողոսեան կողովը ունեցաւ դարձեալ գործը, այս անգամ տխուր դէմքով, մաքուր ժպիտով, բարութեամբ լեցած ու հեռագրած թախիժի մօթ ալիքի մը մէջ ընկղմած աչքերով:

1964 թ. գարնան, զաւակներէն առանձնացած, իր հիւանդագին օրերուն մահուան ուրուականը երբ իր շուրջը կը պտտէր, չվախցաւ անկէ, այլ տխրեցաւ իր հարազատները անգամ մը եւս չտեսնելու մտածուելով:

Տարիներէ ի վեր երկու կարօտներու միջև ապրած էր ան:

Մէկը հայրենիքի կարօտը, իսկ միւսը իր զաւակներունը, որոնք վաղուց մեկնած էին Գանատա:

Ու երբ կ'աղղուէինք դէպի օդաւանդայն, մեծ էր իր ուրախութիւնը, որովհետեւ վերջապէս պիտի միանայ իր զաւակներուն: Միեւնոյն ատեն տխուր էր ան, որ պանդուխտ կեանքէն կ'երթար ապրելու ուրիշ պանդուխտ կեանք մը: Իր երազը՝ երթալ ու հաւատաւոր մայր հայրենիքին մէջ, չէր կրցած իրականացնել...

Բայց Նիկողոսեան, յուշերով հարուստ, կարօտով խորունկ, հաւաքանքով մը՝ որ ամէն ճշմարտ հայու սրտէ բխած անհուն ցաւի հեծանք մըն է, աղաւթի կը սեղանէր իր երկրորդ հայրենիք՝ Եգիպտոսին՝ իր հեռու տանելով 55 տարիներու յիշատակ մը և ետին ձգելով կէս դարու աշխատանք, առաւապանք, վիշտ ու թանկագին վատաւ մը, թափուր ձգելով իր տեղը Եգիպտոսի գաղութին մէջ:

Ունեցաւ արդեօք ճշմարտ հայու պարտականութիւնը կատարած ըլլալու գոհունակութիւնը...

ԻՆՉՊԵՍ ՎԱՅԵԼԵԼ ՕՓԵՐԱՆ (Շար. Դ. Էջ 6)

«Թրիստան և Իզելթ»-ի մէջ երգող Գլխաւոր դերակատարներ հինգ փառանք կը կորսնցնեն ամէն մէկ ներկայացման:

Օփերա մը մշտնջենապէս հմայիչ կը մնայ, եթէ նկատուին ներսերը զայն իր կարելիութիւններու և սահմանափակութիւններու զաշտին մէջ: Ան կ'ընծայէ մեղի կատակերգութիւն, որդերգութիւն պերճանք և վիպերգ, դրժեւ անհատնում թատերայնակի մը մէջն:

Երկամարդին և տարեցին համար արտաւայելի հրաշք ունի օփերան: Իր թագաւոր և թագուհիներով, զի և դիցաւիշներով, նաև իր խելագատակներով կը հմայէ մանուկները: Տղաքը օփերայի պատրաստելու համար, կը թեյալըրուի սիմֆոնիկ նոսր կրէթլը՝ իր քրտուրութեամբ: Նիւթը նկարագրէ և հաւանական է, իսկ քիմական գործողութիւնները պարզ և ի հոճելի ներդաշնակութեամբ: Յատկապէս թերեւս օփերան վերնագրով օփերան: Այն տղան, որ այս ձեռով առաջնորդուած է դէպի օփերան, մեծնալով պիտի տիրանայ մշակուած ու նուր ճաշակի:

Երբ բաւականաչափ օփերա լսած էք, հաստատ մնացէք ձեր համոզմունքներուն մէջ՝ բաղդատութիւններու, գնահատութեան և քննադատութեան պարագային: Կատարելապէս աղաւթագրէք, երբ կը նախընտրէք օփերայի մը նուագը իսկ ձայնափնտրէք կամ երգչականի մը միջոցաւ, քան թէ ուղղակի բնագործութիւնը տեսնել, եթէ կը խորհրդէ թէ նիւթը կը խառնէ նուագին վայելքը: Միւս կողմէ, եթէ գիտնաւ ամփոփուած նիւթին, որուն վրայ հիւսնուած է նուագը, աւելի դիւրաւ պիտի գնահատէք ներկայացումը:

Անկեղծ մարդիկ, յաճախ վաւանաւ և երկրորդ կը մնան, որքանաչափ անգամ կը տեսնեն օփերա սը, և ծանօթացած ու յուսախաբ դուրս կու գան պարագայէ, որովհետեւ ծանօթոյթը չեն առած ուսումնասիրելու զայն նախապէս: Ցաւալի է, որ մեծ է թիւը անոնց, որոնց պէտք է յիշեցնել թէ օփերան սիրելու համար ընելիք պիտի ճիշդ ահկալուած հանձնարար փորձարկէր վճարելու չնչին գինն է:

Պատրաստեց ԱՐԱՔՍ
(Բուրաստան)
Մոնթրէալ

Մենք ունինք գոհունակութիւն և իր տարած գործին հանդէպ յարգանք:

Ու հիմա, թէեւ ան Մոնթրէալի բնակիչ է, բայց հոգեով կ'ապրի ան իրենանի մէջ:

Երանի թէ իր խելայն վաղքին մէջ Գանատայն ուր սերունդը, կորովը ունենար կանգ առնելու և դիտելու այս աղետական տիպարը: Նիկողոսեանին շան հայ հոգինը, դարեր առաջ եկող երեկներէն կը սկիւն և կը խոյանան դէպի ապագայ օրերը:

Ներկայացաւ պատմութեան մէջ կարելի չէ յարգանքի ու մեծարանքի տեղ մը չտալ վատապաշտ այս գործիչին, որ աւելի քան յիշուած տարի իր ժողովուրդին ծառայեց:

Արժանի է ան այս յարգանքին մասնաւոր անոր համար, որ ծառայեց, ապրեցաւ ու գործեց մեր գաղութին և լաւ ու վատ օրերուն:

Մարդ երկու անգամ կրնայ մեռնել: Մոռացումի տապաւնաւորին տակ և ապա՝ ֆիզիկական մահ հով:

Նիկողոսեան իր բարի կեանքով գեղեցիկ յիշատակներու ամուս մը ծաղկեցեցած է մեր մշտնջենալու գաղտնի մէջ: Պիտի չմոռնանք զինքը երբեք, պիտի չբռնապահենք յարգանքի այս սիւնակի բաւերովը, այլ միշտ պիտի յիշենք դիմքը՝ սրբան ալ ու հետո գանձել միզմէ:

Գանիք

ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՀԱՅ ՕՐԹՈՏՈՒՓ ՆԱՄԱՅՆՔԻՆ

ՆՈՒՒՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

41.— Դանիէի եւ Աղեղնաբերդի օրհանգիստին իւրաքանչիւրը կ'ունենայ նուիրատուութեան յանձնարարով մը բաղկացած երեք անդամներ, զորս երկու քաղաքներու բնակիչ ժողովներէն իւրաքանչիւրը իր անդամներէն կ'ընտրէ չորս քաղաքի օրհանգի մը համար: Այս անդամները վերընթելի են:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԻՃԱԿԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ

42.— Դանիէի եւ Աղեղնաբերդի քաղաքներէն իւրաքանչիւրին մէջ Առաջնորդը կը նշանակէ յանձնարարով մը բաղկացած երեք անդամացած կրօնական անդամներ: Այս յանձնարարովի պատգամը, իբրեւ նախապատրաստական պատգամի դասավորութիւն փորձել հաստատեամբ կարգադրելու անուսական վեները, եթէ վեներ չկարգադրուի՝ յանձնարարովի դասը կը փոխանցուի անանական իրաւապահի նախագահ Անանիին, որ իրաւասութիւն ունի զայն լուծելու:

Նշանակում Անանական իրաւապահի Յանձնարարովիներուն (Անանի) եւ անոնց իրաւասութիւնները:—

43.— Թեմական ժողովներէն իւրաքանչիւրը իր անդամներու մէջէն կը նշանակէ եգիպտոսի մէջ գործածական օրհանգի սահմաններուն մէջ անդամներ Անանական իրաւապահի Յանձնարարովիին (Նախագահ Անանի), որ պատգամ ունի նախապատրաստ դասելու եգիպտոսի հայ օրթոքս համայնքին պատգամող աններուն միջեւ ծագած եւ անանական իրաւապահի (Սրաքի) Բնականի վերաբերալ բոլոր վեները:

«Անանական իրաւապահի խնդիրներ» բացատրութեամբ կը հասկըցւին այն խնդիրները, որոնք բացատրուած են հանգիստեալ Գաթի Փաշայի «Անանական իրաւապահի մասին Օրինական քաղաքագրութիւններ» (Էջ Անհաւել Շարիքի Բնականի) անուն գրքին մէջ:

Այս քաղաքագրութեան բացատրութիւն կը կազմեն անկապ ժողովներու խնդիրները, զորս Անանական իրաւապահի Յանձնարարովի իրաւասութիւն ունի դասելու այն պատգամին միայն, երբ բոլոր ժողովագրութեան բնականներն օրհանգի (եփրա) համաձայնին իր առջեւ դասավորուի:

Անանական իրաւապահի Յանձնարարովիին իրաւասութիւնը չի տարածուի չի տարածուի իրաւապահի հարցերու հակառակորդներ: Անոր իրաւասութիւնը չի տարածուի իրաւապահի հարցերուն, որոնք եգիպտական ուրիշ դասաւանդներու իրաւասութեան ենթակայ են բնական զօրութեան: 42-րդ յօդուածով կանխատեսուած հաստատեան սկզբնական դասավորութիւնը կ'օգտագործուի յետոյ միայն կարելի է օրհանգի ամուսնալուծման խնդիր վերադարձնել Յանձնարարովիին առջեւ հանել:

44.— Անանական իրաւապահի Յանձնարարովիին (Նախագահ Անանի) կը բաղկանայ կրօնական նախագահներ մը եւ երկու ամուսնացած անդամներ:

(Շար. Ես Էջ 6)

ԼԱՌԱԳՈՅՆ «ՄԱՌՔԱՆ» (ՖԱՆՔԵԶԻ)

Ինչպես գիտե՞ք՝ շատերն են որ աւտոմոբիլ (ինքնաշարժ, օթո) կը գործածեն եւ զարմանալին այն է՝ թէ միշտ հաւատարիմ պահուած եմ նոյն սքանչելի «մառքա»-ին (խմբագրական) կը ներքա մառքա-ին հայերէն թարգմանութիւնները՝ նշան, դրոշմ, կնիք, խորթ ևս... յարմար հնչեցին ականջին, որուն սկիզբէն վարժուեցայ եւ զոր ալ չեմ կրնար ձգել:

Նախընտրած կառքս «բարեկամի կառքն» է: Այս «մառքան» ունի օրինաւոր ամենալաւ յատկութիւններ եւ ոչ մէկ թերութիւն, ոչ պէտք ունիս զբաղելու մեքենային բարդութիւններով եւ ոչ ալ մտահոգուելու անոր սպառած իւրաքանչիւր ակնոյնով...:

Բայց... (միշտ բայց մը կայ) երբ բազմիս այս «կառքիկ» մէջ, ստիպուած եմ հրաւիրել ինչ քու հանգամանքով յուս անցնել այն ամէն անպատահութիւններուն վրայ, որոնք քեզի անհաճոյ պիտի թուին եթէ իսկապէս «քուկ» ըլլաւ ան:

Պիտի չընամ տալ ձեզի բոլոր այն պատգամները, որոնց պէտք է հետեւին անոնք՝ որ կ'ու-

զեն հանգիստ կերպով եւ ձրիօրէն ճամբորդել, բայց եւ այնպէս անաքանի մը խրատներ՝ որոնք արդիւնք են իմ հին փորձառութեան: Եթէ գտնուիք բոլորին քով, պէտք է ընդունիք ի՞նչ որ ալ ըսէ իր հրաշալի եւ անզուգական մեքենային ժապին: Օրինակի համար. երբ օթոն 50ի վրայ կը վազէ եւ տէրը ըսէ՝ թէ 100 է արագութիւնը, երբեք հոկառակը մի՛ պնդէք, նոյնիսկ ակնին ըսէք...:

Եթէ ուրիշ օթո մը սխալմամբ ձեր ետեւ ձգէք՝ սպաւտալաւորութեան հետք...:

Իսկ եթէ շատ ակնի զօրաւոր աւտոմոբիլ մը անցնի, քիթերնուդ տակէն պէտք է մաքրուաք...:

Ապուշներ... անձնասպանութեան թիկնաւորներ...:

Ու վերջապէս պէտք է ըսեմ, որ ամէն ոք եթէ քիչ մը դրամ ունի՝ ինքնաշարժ մը կրնայ ունենալ, բայց «բարեկամի կառք» մառքա մը ունենալու համար պէտք են բնագոյնի բարձր ձիրքեր եւ գեղարուեստի անուան ճաշակ...: Աղեկսանդրիա ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

ՍՈՒՐԲ ԳԱԹԵՐԻՆԻ ՎԱՆՔԸ (Շարունակութիւն Ե. ԼՂԵՆ)

Եկեղեցիին կից կայ հսկայ քար մը, որուն ներքեւ — ըստ աւանդութեան — ապաստանած է Մովսէս՝ Տիրոջ մէջ ապաւանտելու: Երբ մեքենայն անդին կ'առուցուած է փոքրիկ մզկիթ մը՝ իրեն անգամ չ'ընկալուած թափաղակ մասնատակաւ ուստաւորներուն համար: «Իսկ հրեաները, հարց կուտամ, բնաւ չ'են մտածեր այդ սրբալայրերէն մէկուն մէջ աղօթատեղի մը կանգնեցնել...»:

Անմեղ մանկութիւնս յիշեցնող Տասը Պատերազմները կարգաւ կը յուշուին մտքիս մէջ ու կը մտածեմ, այսքան կրօններ աշխարհի սկիզբէն մինչեւ այսօր կը ձգտին — ուսա՛ղ — մարդկային զղացումները ազնուացնելու...:

Մովսէսի լեւան բարձրագոյն կատարէն կը դիտեմ մինչեւ Հայնրապետութեան սահմանները հասնող հեռուները, ապա վեր՝ եթերին մէջ պահ մը կ'անշքանայ ու մէն ինչ ու կը թուի ակնթարթի մը համար թափանցած ըլլալ կեանքի խորհուրդին:

Այս լեռը ինչպէս նաեւ իր դիմացը կանգնած Ս. Գաթըրիի գագաթը, որոնք ձմեռան եղանակին ձիւնով ծածկուած կ'ըլլան, ինչո՞ւ չ'են օգտագործուիր զբոսաշրջիկային նախարարութեան կողմէ, երբ զանազան ջրհորներ կան համայն եւ սառնորակ ջուր հայթայթող: Տեղին է թելադրանք մը պատկան իշխանութեանց նախ կ'զբաղուեն լուսաւորութեան գէպի վտանգ տանող ճամբան, ապա՝ քիւիթերի գետիցը այս երկու լեռներուն միջեւ՝ որպէսզի շատով ծաղկի ու պանդուկներու եւ ճակ զբոսաւայ-

րերու ցանցով մը լեցուի երկրի այս մասն ալ: Կրնանք անվարան յուսալ, որ ներքին թէ արտաքին զբոսաշրջիկային մեծ շարժում պիտի ապահովէ մեր այս առաջադիւր շահ ներքին տնտեսութեան բարգաւաճման:

Ձեռք ուղեր լքել Լիբանանի լեռնային օդը ինչեցնող այս գեղատեսիլ վայրերը, սակայն, աւանդաբար ճամբան բռնել. մեր դիմաց ունինք սահմանափակ ստուերներու ու կոշտ աստիճաններ՝ որպէսզի վանք հասնինք: Ե՛լքը՝ որ ակնի դիւրին կը թուէր, կը տեսնէք մը մամ, որովհետեւ ոտիւսը անցնէք բազմաթիւ ընդմիջելու զայն՝ հանգստանալով ստուերներու տակ, ճամբուն վրայ կը հանդիպինք ուղիք մը ոտքի հետքերին՝ փորձած ժայռի մը վրայ: Ընկնելը կ'ըսեն՝ որ աստիճան Մոհամէտ մարգարէի ուղիքին կը պատկանի, երբ Մոհամէտ գիշերով երկինք կը բարձրանար:

Կը հանդիպինք նաեւ ջրամբարներու, քիւրիկ մատուռներու, որոնցմէ ամենէն կարեւորը Ս. Աստուածամօր Նուրբուսէն է՝ իր գեղեցիկ պարտէզով ու «անտպարի» ծառերով...:

Կը հասնինք վանք կէսօրէ վերջ ժամը 4ին: Լուսաւորութեան հաշիւէ ետք, ակամայ կը մնանք կառնած մեր աթոռներուն... Բոլորիս ոտքերը ծանրացած են ու դարձած ցաւատանջ... վարանուած կը դիտենք անխոնջ Անթունիոն, որ մեզի կ'առաջարկէ այցելել վանքին զանազան բաժանումները...:

(Շարունակելի)

ՀԱՅԿԱՎԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅ = ԳԱՅԻՐԵ

Ուրբաթ, 30 Սեպտ. 1966, Երեկոյան ժամը 9,30ին

ԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ՀԱՌԱՔՈՅՐ

Կը դասախօսէ ՊՐ. ՌՈՊԵՐ ԹԱՊԱԳԵԱՆ

Նիւթ՝ ԻՆՆԱՄԱՍՏԱՑ ՏՊԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ս ՄՈՒԹԵՆՆԵՐ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տիկին Աղանի Մարգարէ (Աղեքս.) իր սիրեցեալ ամուսնուն Ողբ. Զաքար Մարգարէի մահուն Ա. տարեկիցին առթիւ կ'ընէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները. — Ե. Գ. Աղեքս. Աղբատանին 200 Ս. Պօղոս Պետրոս Եկեղեցւոյ պայծառութեան 200 Աղեքս. Աղբ. Գերեզմանատան 200 «Ջահակիր» Շաբաթաթերթին 200 «Յուսարբ» Օրաթերթին 100 «Արեւ» Օրաթերթին 100 (Ստանալ նուիրատուէն)

ՀԱՅԿԱՎԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ

Պր. Արշակ Տերվիշեան Հայկ. Ընթերցասրահ իր այցելութեան առթիւ կը նուիրէ 500 Ե. Գ.:

Օր. Արաքսի Առաքելեանի ընդ Պր. Ժողովի Ա. ֆիլիի բարեբաւարի ամուսնութեան ռաբալս առթիւ, Տէր եւ Տիկին Նուար Պալանեան կը նուիրեն 100 Ե. Գ.:

Ողբ. Տիկ. Սոֆի Երանոսեանի մահուն տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Պալանեան, Տէր եւ Տիկ. Նուար Պալանեան, Տէր եւ Տիկ. Զաւէն Պալանեան 100ական Ե. Գ.:

ՅԱՅԿԱՎԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ

«Ջահակիր» Աղեքս. Աղբ. Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆ, Հեղինակաւ փոք. քիւ 18 Բամիլ, Քան Տր Սեպտ. Հեռ. քիւ 21942

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԳԱՍԻՐՈՒ

ԿԵԶԵՐԻ ԿԱՐԵՔԻ ԽՈՒՄԸ

Կեզերի կարեքի Խումը, որ խաղաց 7 մրցումներ 8 օրուան մէջ, բոլորին մէջէն յաղթական դուրս եկաւ ի բաց առեալ մէկ մրցումէ մը, որ յաղթուեցաւ 104ով 94՝ Ֆինլանտայի ազգային խումբէն:

Կեզերի կարեքի մասնակցութեան վայրէջանքին ֆինլանտայի ախոյեան խումբը՝ 76ով 74: Խումբը ամուսն 16ին ֆինլանտայէն անցաւ Շուէտ, հոն խաղալու քառի մը մրցումներ:

ՓՈՒՐՈՒՄ

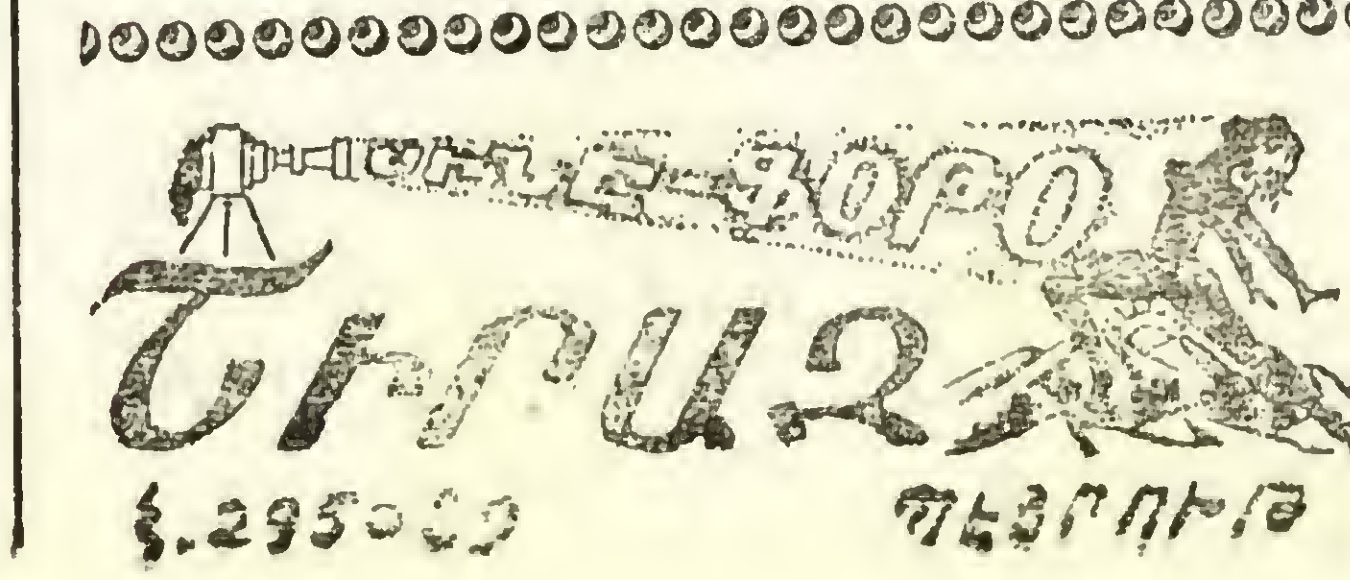
— Փութպուլի աշխարհի մէջ ճաշեցուած էլիտ Զաքար, Պրադիլ խումբի պատասխանատուն, կը հասնի Գահիրէ մօտ օրէն համաձայնագրութիւնը բերելով հետը Պրադիլի Սանթոս ակումբէն՝ մրցելու ԱՄՀԻ խումբին հետ փոխան 16 հազար եգիպտական ոսկի:

— Միացեալ Նահանգներու ֆութպուլի նորակազմ ֆետերաթիոնը տարեկան 20 հազար ոսկի առաջադրած է աշխարհահռչակ Տի Սթիվենսոնի՝ որպէս Ամերիկայի խումբին թեքիլը Տնօրէն:

Տի Սթիվենսոնի պատասխանը եղած է հետեւեալը. «Կը նախընտրեմ մնալ Սպանիոյ մէջ եւ օգտակար ըլլալ իմ երկրի խումբին»:

— ԱՄՀԻ 200 եւ 400 մետրի ախոյեան Մոհամէտ էլ Ռիսանի (Ահլի) վերջնականապէս պիտի ձգէ աթլետիկայէն եւ պիտի սկսի մարզել իր Ֆութպուլի խումբին հետ Ռիսանի, քանի որ ասանէն կրնայ իրապէս օգտակար ըլլալ խումբին իր արագութեամբն ու շուրջի երկարութեամբը:

ՎԱՀԱՆ ԳԱՅԻՐԵԱՆ

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱԽՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը պատիւ ունի հրաւիրել Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու 53րդ Ընդհ. Ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ օր, 3 Յեկտեմբեր 1966, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Միութեան Կեդրոնական Դահլիճին մէջ, 109 Խոյ 40րդ Փողոց, Նիւ Եօրք, Ն. Ե.:

Եթէ օրինակ մեծամասնութիւն մը ներկայ չ'ըլլայ վերոյիշեալ քուակնիք, այս ծանուցումը պիտի նկատուի իբրեւ ներքոյ հրաւեր Ընդհանուր Ժողովի, որ պիտի գումարուի ՇԱԲԱԹ Եւ ԿԻՐԱԿԻ, 10 Եւ 11 ԳԵԿՏԵՄԲԵՐ 1966, առաւօտեան ժամը 9.30ին, ՄԹԵԹԼԸՐ ՀԻԼԹԸՆ ՊԱՆԴՈՒԿԻՆ մէջ, Սեվրեք Էվրեմ Եւ 33րդ Փողոց, Նիւ Եօրք, Ն. Ե. 10001:

Այն բոլոր Իրաւասու անդամները, որոնք ներկայ պիտի ըլլան այս ժողովին, օրինակ մեծամասնութիւն պիտի կազմեն:

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

1. Ընդհանուր Տեղեկագիր 1965 Տարեթղթին:
2. Ընդհանուր Հաշուետուութիւն 1965 Տարեթղթին:
3. Ընտրութիւն Կեդր. Վարչ. Ժողովի՝ իրենց պաշտօնավարութեան օրացն աւարտած անդամներու տեղ:
4. Առաջարկներ եւ քննադատութիւններ:
5. Գնահատման Բանաձեւեր:

Ի ԳԻՄԱՅ ԿԵԳՐ. ՎԱՐՁ. ԺՈՂՈՎԻ

Ասեմագիր Ասեմագիտ Մ. Մ. ՅՈՎՍԵԳԻԱՆ Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Նիւ Եօրք, 1 Սեպտ. 1966

ՅԱՆՈՒՄ.— Հեռաւոր վայրերու այն իրաւասու անդամները, որոնք բաւարար պատճառով մը չ'են կրնար անձամբ Ընդհանուր Ժողովին ներկայ գտնուիլ, կրնան իրենց փոխանորդ նշանակել Ամերիկայի բնակող իրաւասու անդամ մը: Ընտրած փոխանորդ մը եթէ չ'կարենայ այդ պաշտօնը կատարել, իրաւունք ունի իր տեղը նշանակելու ուրիշ իրաւասու անդամ մը, որ ներկայացնէ իր փոխանորդեալը:

Արտասահմանի Մասնակցութեան կը խնդրուի միասեղ Միութեան Կեդր. Դահլիճին դիմել, օգուտի բոլորաբար, մինչեւ Նոյեմբերի կէսը:

Որչէ փոխանորդագիր, որ հաստատուած չ'է պատկան մասն. ճիշդի վարչութեան կողմէ՝ անվաւեր կը նկատուի:

ԱՂԵՐՍԱՆԴՐԻԱ

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Այրի Տիկին Աղանի Մարգարէ, ինչպէս նաեւ համայն սգակիր պարագաները կը ծանուցանեն՝ քի յաղաքիկ Կիրակի, 2 Հոկտ. 1966, առաւօտեան ժամը 10ին, յաւատք Ս. Պատարագի, Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, ի հանգիստ հոգւոյ իրենց սիրեցեալ ամուսնուն եւ ազգականին:

ՈՂԲ. ԶԱՔԱՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

մահուան Ա. տարեկիցին առթիւ:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգուներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

(Շարունակութիւն Ե. ԼՂԵՆ)

45.— Թեմական Ժողովը իր անդամներու մէջէն կը նշանակէ երեք պահեստի անդամներ, որոնք բացակայ անդամներուն տեղը կը գրաւեն կարգաւ:

46.— Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ անձնական իրաւականի Յանձնաժողովին արձակուած որոշումներուն վերաբերեալ կը տարուի Անձնական իրաւականի վերաբերեալ Յանձնաժողովին (վերաբերեալ Ասեմ) առջեւ:

47.— Մասնակցութեան Յանձնաժողովը կը կազմուի նախագահ մը, որ Գահիրէի կամ Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխանորդն է եւ չորս աշխարհական անդամներ, որոնք երկուք կը նշանակուի Գահիրէի Թեմական Ժողովը իր անդամներու մէջէն, իսկ միւս երկուք կը նշանակուի Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովը իր անդամներու մէջէն:

48.— Երկու Թեմական Ժողովներէն իւրաքանչիւրը իր անդամներու մէջէն կը նշանակէ երկու պահեստի անդամներ, որոնք Անձնական իրաւականի վերաբերեալ Յանձնաժողովին բացակայող անդամին տեղը կը գրաւեն:

49.— Առաջին ասիւմանի վնիւն արձակման մասնակցող անդամ մը չ'ի կրնար մաս կազմել վերաբերեալ մամուլին յիշեալ վնիւն արձակման տեղի տուող դասի ճնշման պահուն:

50.— Վերաբերեալ Յանձնաժողովը վերջնական վնիւն կ'արձակէ եւ անոր որոշումները որեւէ կերպով աւարելի չ'են:

51.— Վերաբերեալ Յանձնաժողովը իր նիստերը կը գումարէ Գահիրէ քաղաքին մէջ, եթէ առաւելութեան նիստ կազմող որոշում արձակուած է Գահիրէի նախագահ Յանձնաժողովին: Նիստերը կը գումարուին Աղեքսանդրիոյ քաղաքին մէջ, եթէ որոշում արձակուած է Աղեքսանդրիոյ նախագահ Յանձնաժողովին:

52.— Անձնական իրաւականի նախագահ եւ վերաբերեալ Յանձնաժողովներուն անդամները կը նշանակուին բառաւայտ օրացնի մը համար եւ վերաբերեալին:

53.— Ներկայ կանոնագրով տրուած իրաւասութեան թաւ մեծող հարցի մը մասին վերոյիշեալ դատարաններէն արձակուած որոշումները շահագրգիռող անձներու պահանջին վրայ եւ անոնց պատասխանատուութեան թաւ (նախապայման կողմէն) կը զեկուցուին եւ կը գործադրուին վարչական միջոցներով:

ԳԱՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

54.— Անձնական իրաւականի յանձնաժողովներուն առջեւ բացաւ դատարան մէջ պիտի չ'են ներկայ կազմական կանոնագրին յարակից դատարանական կանոնագրով կանխադրուած գործողութիւններուն:

(4- Վերջ)

ՏՆՏԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԹԱԹԵՐԸ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ع. ج. - ت. ١٣٠٩١٥
صاحبة الامتياز: السيدة عازية سيرديان (بالارد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 148 — ՀԻՆԳՇԱԲԻ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1966

ՀԱՅԸ ՁԵՆՈՒԷ 2,5 ԵԳ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ١٤٨ — الخميس ٦ أكتوبر ١٩٦٦

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ԴԱՐԱԴԱՐՁԸ

Յանուն Հայաստանայց Եկեղեցւոյ, կ'առաջադրենք եւ կը հրատարակենք, որ — Այս տարի, Հոկտեմբեր 8ին, Սրբոց Թարգմաճապ սօմախմբութիւնը եւ «Հայ մեակոյթի օր» ուսն հանդիսութիւնները նուիրուին Աստուածաւորնչի հայերէն առաջին տպագրութեան երեքհարիւրամեակին:

ՎԱԶԳԷՆ Ա.

Եթէ քիչ մը ուշադրութեամբ թղթատենք մեր ազգային պատմութեան էջերը, հոն առաւել չափով արձանագրուած պիտի գտնենք հայ ժողովուրդին կրած պարտութիւնները, ֆիզիքական պարտութիւնները: Մեր պատմութիւնը աշխարհակալական յաղթանակներով հպարտանալու չափ քիչ առիթներ ընծայած է միշտ:

Սակայն, այդ պարտութիւններուն քովն ի վեր մենք չհանձնենք հոգեկան եւ իմացական աշխարհի փառաւոր յաղթանակներ, որոնք հաստատուն ու անխախտ հիմքեր կազմած են մեր ազգի բարգաւաճման ու գոյատեւման:

Եւ հայ ժողովուրդը ժոնած է իր պարտութիւնները, տանախմբութիւններու վերածելով զանոնք, եւ փառաբանած է իր տարած իմացական յաղթանակները:

Ապրող ժողովուրդներու մէջ միայն հայ ազգը գիտցած է տանել իր կրած պարտութիւնները: Կենքի փորձառութիւնն ու քրիստոնէական վարդապետութիւնը սորվեցուցած են իրեն հաւատալ, համոզումով հաւատալ, նիւթի անցաւորութեան եւ հոգիի յաւերժութեան ու անմահութեան:

Եւ հոգեկան բարձր մշակոյթի տէր եւ ստեղծագործ ոգիով կենտոնակ մեր ազգին համար անկարելի էր քայլ չապահել համայն մարդկութիւնը անմահութեան առաջնորդող դիւտին, կիւթեմպերկի տպագրութեան գիւտին հետ, եւ չօգտուել անոր բերած անգնահատելի բարեքնքերէն:

1512ին, տպագրութեան գիւտէն 57 տարիներ ետք, Վենետիկի մէջ լոյս կը տեսնէ հայերէն առաջին գիրքը՝ «Պարզատումար»:

Հայ տպագրութեան հիմնադիրը իր փառաւոր գործին հետ մեզի ժառանգ ձգած է միայն իր անունը՝ ՅԱԿՈԲ ՄԵՂԱՍԻՍԸ. ուրիշ ոչինչ:

Ո՛վ էր ան, ի՞նչ նեղութիւններ ու դժուարութիւններ կրած էր գլուխ հանելու համար, այն ալ անհատական միջոցներով, հայերէն տպագրութեան գործը: Ո՛չ մէկ ծանօթութիւն իր մասին:

Յակոբ Մեղապարտի կը յաջորդին ուրիշ վաստակաւոր տպագրիչներ՝ Աբգար Դպիր, Թոխաթեցի, Ծարեցի. «Պարզատումար»-ով սկիզբ կ'առնէ հայերէն տպագրութեան գրեթե շարքը: Սակայն, ժամանակաշրջանի միջոցներն ու պայմանները չեն թոյլատրեր, որ «Գիրքերու Գիրքին» տպագրութիւնը իրականանայ:

Աստուածաշունչի տպագրութիւնը անհրաժեշտութիւն մը դարձած էր սակայն: Պատմիչը կ'արձանագրէ, որ ամբողջ հայ ժողովուրդին տրամադրելի էր 20 ձեռագիր Աստուածաշունչ միայն: Առաջին քրիստոնէայ ազգին պատիւ չէր բերեր այս երևոյթը:

1655 թուականին Ս. Էջմիածնի կաթողիկոս կ'ընտրուի Յակոբ Դ. Զուղայեցի, որ ծանօթ է որպէս իմաստուն, մշակութասէր եւ շինարար կաթողիկոս: Ան կ'որոշէ ամէն գնով տպագրութեան յանձնել Աստուածաշունչը: Անոր թոյտուութեամբ է՝ որ 1662ին Ոսկան վարդապետ Երեանցի արտասահման կը մեկնի իր եղբոր գնած տպարանին գործերովը զբաղելու համար:

Եւ փառաւոր օր մը, 1666 Մարտ 11, Ամսդերտամի մէջ լոյս աշխարհ կու գայ հայերէն տպագրութեան առաջին Աստուածաշունչ Մատենան:

Հրատարակելը, տպագրելն ու սրբազրոյն էր երախտաւորն ՈՍԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՐԵԱՆԵՑԻ, որ զգեստներով յարուցուած բոլոր

(Շար. սեւ էջ 2)

Թունուզ իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները կը խզէ Ա.Մ.Հ.ի հետ

«Թունուզի այս որոշումը ոչինչ կը փոխէ 18 ամիսներէ ի վեր ստեղծուած կացութեան» յայտարարեց Արս. գործոց նախարար Մանմուս Ռիաս:

Երկուշաբթի Թունուզի մէջ հրատարակուած պաշտօնական հաղորդագրութիւն մը կը յայտարարէր թէ, Պր. Հապիպ Պուրկիպայի նախարարական ժողովին որոշումով, Թունուզ իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները կը խզէր Ա.Մ.Հ.ի հետ. նոյն ատեն ժողովը կը հաստատէր Արաբական Լիկայի հանդէպ Թունուզի դիրքաւորումը՝ որոշուած 1965 Սեպտեմբերին, եւ որուն համաձայն Միջաւարական կազմակերպութեան հաւաքովին ընդունուած չէր բերեր իր մասնակցութիւնը:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՔՆՆԱՐԿԵՑ ԿԱՐԳ ՍԸ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՐՑԵՐ

Ճարտարագէտ Մահմադ Սըտքի Սուլթանի նախագահութեան տակ գումարուած այս շաբթուան նախարարաց խորհուրդի նիստը տեւեց հինգ ժամ, որուն ընթացքին քննարկուեցան շատ մը ներքին հարցեր, որոնցմէ՝

ա) Նախագահ Կամալ Ապաւէլ Նասէրի Թանգանիա այցելութեան արդիւնքները:

բ) Ա.Մ.Հ.ի պատուիրակութեան մասնակցութիւնը Եմէնի Յեղափոխութեան դատարանին:

գ) Արաբ. Ընկերակալական Միութեան ընդհ. քարտուղարութեան եւ շրջանային մարմիններու գործադիր քարտուղարներուն միջեւ եղած հաւաքովի ընթացքին քննարկուած կառավարչատանց հարցերը:

դ) Համալսարանական կրթութիւնը եւ կրթական բարձր ուսմանց նախարարութեան առած միջոցառումները:

ե) Կառավարական սպասարկութեան միջեւ ծագած անհամա-

«Եթէ ԽՍՀՄ-ԵՄ ԶԱՐԶԱԿԻ
ՍՈՒՐԻՈՑ ՎՐԱՅ. Ա.Մ.Հ.
ՎՃՈՍԱՍՏՈՐԷՆ ՈՐՈՇԱՍ
Է ՄԻՋԱՍՏԵԼ»

Ցամաքային ուժերու հրամանատար եւ զօրաբանակի զօրավար Ապաւէլ Մոհսէն Քամէլ իր խօսքը ուղղելով Սինայի թերակղզիին վրայ կեդրոնացուած արաբ զօրախումբներուն, յայտարարեց՝ որ Ա.Մ.Հ. պատրաստ էր զինուորական ուժով միջամտելու, Սուրիոյ վրայ խորացնել կողմէ կատարուած յարձակման մը պարագային:

Ճայնութիւնները հարթելու համար Արաբական Նախարարութեան ներկայացուցած ծրագիրը:

Նախարարաց խորհուրդը երկրին տնտեսական կացութեան քննութիւնը շարունակելով, որդեգրեց կարգ մը միջոցներ, որոնք պիտի աւելացնէն արտադրութիւնն ու բոլոր ուժերը գործի պիտի լծեն արագօրէն հասնելու դրական արդիւնքներու:

Նախադատուութիւն ունեցող ծրագիրները ճշգրտ յանձնարարութեան խնդրուեցաւ արագօրէն առնելու իր որոշումները:

ՈՍԿԱՆ ԵՐԵԱՆԵՑԻ (*)

1655 թուականին Էջմիածնի կաթողիկոս է դառնում Յակոբ Զուղայեցին, մի շինարար, բարեկարգիչ մարդ, Զուղայի գրական գաւառի լաւագոյն ներկայացուցիչներից մէկը: Նրա առաջին հոգսերից մէկն է դառնում հայերէն տպագրութիւնը: Եւ այդ նպատակով նա Երուսալէմ է ուղարկում Մատթէոս Ծարեցի դպրին:

Սա էլ իր քայլերը ուղղում է Իտալիա: Բայց այստեղ կաթողիկէ կղերի արգելքներն ու հաւածանքները չեն թոյլ տալիս նրան գործ սկսել: Եւ Ծարեցին մի գեղեցիկ միտք է անում, այն է՝ Իտալիայից դուրս որոնել հայ տպագրութեան համար նպաստաւոր մի միջավայր: Հայ վաճառականների հիմնած առևտրական գաղութներին մէկն էլ գտնւում էր Հոլանտիայի Ամսդերտամ քաղաքում: Այդտեղ գնաց Ծարեցին, տպարան հիմնեց, որ, իրաւ, ազատ էր կաթողիկէ կղերի հսկողութիւնից ու հաւածանքներից: Բայց մի քանի գրքեր տպելուց յետոյ՝ Ծարեցին մեռաւ, իսկ նրա տպարանն անցաւ Աւետիս անունով մի շուգայեցի վաճառականի: Սա, տեսնելով որ իր գործը չէ գրքեր հրատարակել, հրաւիրում է Էջմիածնից իր եղբորը,

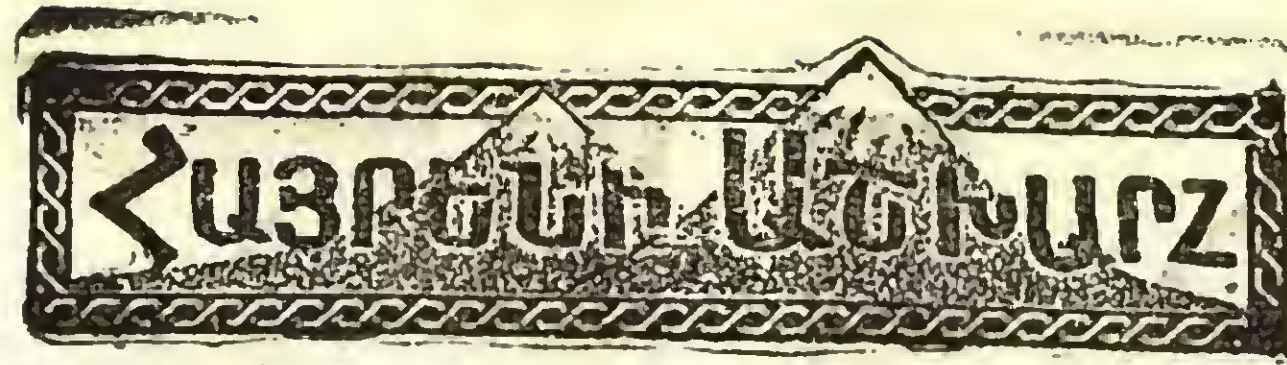
(*) Մ. Խ. Այս հատւածը, որուն խորագիրը մեր կողմէ տրուած է, քաղուած է Լեւոնի «400 տարի հայ տպագրութեան» գրքից:

(Շար. սեւ էջ 2)

1935

ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՅՐԳ. ԳՈՒՇԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԵՐԱՍՏԱՒՈՐԻՆ ԱՐԺԱՆԻ

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՋԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

ԵՐԵՎԱՆ. — Ժողովրդագրական, Կարմիր խաչի համաշխարհային դաշնակցության նախագահը, Սեպտեմբեր 21-ին այցելությունը մեր տունը Հայաստանի Առողջապահության նախարարին։ Ուղղված հարցումներն պատասխանելով նախարարը ըստ «որ ներկայիս Հայաստանի մեջ կը գործեն 300 հիւանդանոցներ և դարմանատուններ, որոնց մեջ կը ծառայեն 5700 բժիշկներ։ 50 տարի առաջ, 1917-ին, Յիդիսիստանի նախարարին, Հայաստան 10 հազար բնակիչի համար միայն 26 բժիշկ ունէր։

Ժողովրդագրական իր հետեւողները այցելեցին Երվանդի, ուր տեսան 1600 տարի առաջ կառուցւած Մայր Տաճարը, որուն կից կայ հայ եկեղեցւոյ պատմութեան թանգարանը։ Օտար հիւրերը ընդունուեցան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. Վեհափառ Հայրապետին կողմէ։

ՆՈՐԱՅՐ ՍԻՍԱԿԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ԴՊՐՈՑ

Հայկական Կառավարութեան որոշումով՝ Աշտարակի երկրորդական վարժարաններէն մէկը պիտի կոչուի սովետականացող գիտնական, ակադեմիկոս Նորայր Սիսակեանի անունով։

Նորայր Սիսակեան (1907-1966) հանճարեղ կենսաբանական գիտնական, իր կուրսը։

ՀԱՅ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐ (ԺՋ. — ԺԸ. ԴՍՐ)		Լիվուրն	1643
Վեհեպետ	1512	Աթոռաբարձ	1640
Փարիզ	1537	Մարտիկ	1673
Ֆերրարա-Պավիա	1539	Իգմար (Չմիւսեւ)	1676
Կ. Պոլիս	1567	Լայպցիգ	1680
Հռոմ	1579	Բատուա	1690
Պերլին	1583	Լոնտոն	1736
Յրանքֆորտ	1596	Էջմիածին	1771
Լվով (Լեհաստան)	1616	Մատրաս	1772
Միլան	1621	Թրեքուտ	1776
Նոր Զուլա (Սպանիա)	1641	Ս. Բեդեքուպուրկ	1781
		Նոր Նախիջևան	1787
		Ասորական	1796

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ (Շար. Ա. Էջէն)

Գիտնականութեանը, արհամարհելով իրեն դէմ բացուած բոլոր պայքարները, դիմադրելով նիւթական թէ բարոյական նեղութիւններու, մեծ անձնագործութեամբ ու խոր նուիրումով կրցաւ առանձին գլուխ հանել սթանչիլի գործ մը, որ կազմակերպուած մարմիններու կողմէ միայն կրնար իրագործուի։

Տպագրուած առաջին Աստուածաշունչը իր դիմադրութեամբ, ճաշակաւոր պատկերազարդումներով, մաքուր ու կոկիկ տպագրութեամբ ի յայտ կը բերէ նաեւ տպագրութեան մեծ երախտաւորին արուեստագիտական ճաշակը։

Նկատի ունենալով այն ժամանակը, ուր գործեց Ոսկան Վարդապետ, անվարան կրնանք ըսել՝ որ իր կատարած գործը հաւատարմ է հերոսութեան, իսկ իր անունն ալ արժանի է դասել մեր պատմութեան մեծագոյն հերոսներու կարգին։

Ոսկան Վարդապետ իր կատարած սթանչիլի գործով Ժ. Դարու հայ մտքի վերածնունդի ուղին լուսաւորեց։ Յակոբ Դ. Զուլալիցի կաթողիկոս եւ Ոսկան Վարդապետ Երեւանցի Ժ. Դարու մեր լուսաւորիչներն են։

Իմաստուն կարգադրութեամբ մը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ Վազգէն Ա. կը հրահանգէ, որ «Թարգմանչաց ասուր աշտարի նուիրուի Աստուածաշունչի հայերէն տպագրութեան 300ամեակին»։

Այս երկու տոները իրարմէ անջատ իմաստ ունեցող յիշատակութիւններ չեն, այլ հայոց իմացական մշակոյթի պատմութեան շղթային իրերաշարժող օղակներն են։ Դարու Սահակ Կաթողիկոսի իմաստութեամբն ու մշակութասիրութեամբը վառուած էր Յակոբ Դ. Զուլալիցին, եւ Մեսրոպի նախաձեռնութեան օգնով զինուած էր Ոսկան Վարդապետ։ Թարգմանիչ մեր նուիրեալները թարգմանեցին Աստուածաշունչը, իսկ Ոսկան Վարդապետ տպագրելով Ձայն Աստուծոյ շունչը մօտէն զգալի դարձուց հայ ժողովուրդին։

Այս դարադարձը յարմարագոյն առիթը կը նկատենք պատասխանատու իշխանութեանց ուշադրութեան յանձնելու Աստուածաշունչի աշխարհաբար թարգմանութեան խիստ աշխատեղան հարցը։ Ժամանակն է, որ հայ հաւատացեալին ձեռքը տրուի վառեալան աշխարհաբար Աստուածաշունչ մը, որպէս զի համատարած ընդլիկ կրող տաղնապալից աշտարակն ան չլրկուի հոգեկան ու բարոյական այն առողջ սնունդէն, զոր իրեն պիտի ընծայէ Աստուածաշունչի ընթերցումը։

Ս. Գրքի առաջին տպագրութեան 300ամեակը առիթ կ'ընծայէ մեզի նաեւ բարի նախաձեռնով վարակուելու և վառուելու այն բուռն սէրով, զոր Ոսկան Վարդապետները տաճեցին հայ գիրին ու գիրքին հանդէպ։

Հետեւելով մեր լուսաւորիչներու օրինակին, միջոցաւորէն սիրենք հայ գիրը, գիրքն ու մշակոյթը եւ ոչինչ խնայենք անոնց պաշտպանութեան, պանծոյցման ու փորձառութեան համար։ Այսպէսով է որ յաւերժացուցած կ'ըլլանք հայ հոգեկան մշակոյթի ուխտաւորներուն յիշատակը։

ԼԵՕ

Րեցու տառնի ԶԻԱ Թուականի Հայոց Ի Ռոս. ուսումնական հաստատութիւնի մասնաճիւղին, Վեհապետ Սեպուրտ Յակոբին։ Ուր կարգայ մեզայ Թուականի Զին Ինտերքէթի։

Նա գիտեր ու քաջատեղեակ էր, որ իր ժողովուրդն ու նրա գաւազները հոգեւոր մշակոյթին ու նրա մասունքներին անձնուրաց պաշտպան ու զօրավիգ են եղել։

Հայ ժողովուրդը սերունդներին պատգամել է սիրել եւ պատկառանք ունենալ դէպի մըշակոյթն ընդհանրապէս, իսկ գիրքը՝ մասնաւորապէս։ Ահա գրիչի ստանաւոր պատգամը կամ ուղերձը ոտանաւորը։

Աղաչեմ զձեզ, Ո՛վ ընթերցողը, Բան մի խրատ տամ՝ լսեցէք, Գիրքս ամանաթ ձեզ պահեցէք եւ կարդացէք, Գրքի երթա՛յն նա՛ դարձուցէք, Գրքի կաթիլ տեղ մի՛ դնէք, Զմումս ի վերայ մի՛ կաթուցէք, Թքոտ մատով թուղթ մի՛ շրջէք եւ լրբութեամբ մի պատահէք։

Մինչեւ իր տարագրութիւնը Յակոբ Մեղապարտը երկար է մտածել հայ գրքի տպագրութեան բախտի եւ նրա անհրաժեշտութեան մասին։ Հրաշք ձեռագրերը, ինչքան էլ անձեռակերտ ու

խարճի հորիզոնները՝ մի խաղաղ անկիւն որոնելու համար, իր փայփայած իղձերը մարմնաւորելու տենչով հրավառ։ Մովբէ կտրել ու անցել, փոթորիկ ու տագնապ է եղել ճանապարհին. երկար ու ծիգ մղոնները, տարերքն ու արհաւիրքները բոլորովին չեն յուսահատեցրել նրան։ Երկիւղ չի կրել, որ անկատար կը մնան իր տենչանքները, ու կը մարի իր հոգում այնքա՛ն ջերմութեամբ անթեղուած կրակը, ի վերջոյ, բարեհուսոյ հողմերի

Սերունդները նրա ագնիւ ժառանգութեանը վերաբերուեցին իրրեւ սուրբ մասունքի, իրեն էլ մեծարելով իբրեւ լուսաւորիչ։ Ասեմ հանճարեղ հացիկցին դպրութեան, գրի լուսաշող ջանքն ցալիքի լուսաւորիչներին, նրանք էլ իրենց հերթին այն փոխանցեցին վստահելի՝ առանց մեղքերի Մեղապարտին։

Եւ եկաւ ժամանակը, երբ իս ժամանակակիցներն ու իմ սերունդի մարդիկ ինքնակամ Մեղապարտի անունը ոսկեղենիկ գրքով, ոսկի տառերով գրանցեցին մեր անմահ երախտաւորներին ոսկեայ մատենանում։ Ի յաւերժացումն հայ գրքի առաջին տըպագրութեան, Հայկական ՍՍՀ Միւստրներին սովետը Երեւանի պոլիգրաֆիկումբինատը կոչեց Յակոբ Մեղապարտի անունով։ Յանձնարարուած է մամուլի շէնքի առջեւ կանգնեցնել հայ առաջին տպագրիչի արձանը։

Կար Տիւստուրեան
Հայկական ՍՍՀ արուեստի վաստակաւոր գործիչ

Զ Օ Ն

— Առ Բեզ Մեղապարտ Յակոբ, կը վերցնայիմ իմ հիացումս ու պատիւս՝ անփոխարինելի ծառայութեանդ համար, զոր չորս ու կես դարեւ առաջ լոյսի մեջիկ մատուցիք հայկեան սերունդին, ի օտ աշխարհ կամովին պանդխտելով, հոն անհուն եւ անհասնալից Բաջ սպարապետան Գալստիսիքի օգնով մեզի՝ իբր մասունք Գալստիսիքի մեր մատուցեալ ծառայութեան։ Հայ ազգը մեղապարտութեանդ հանդէպ երախտապարտ պիտի մնայ յաւերժ, եւ իսուր մակաւորին մը պէս անուանող լծուած այդ անկախ եւ պարտքի ալիւս բազմերախտի վերածել անպայման։

ԹԵՌԻԿ

ՈՍԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆՑԻ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ոսկան վարդապետին գնալ շարունակել Ծարեցու սկսածը։ Եւ Յակոբ կաթողիկոսը իսկոյն ուղարկուած է նրան Երեւան։

Այսպիսով հանգէս է գալիս այն մարդը, որ հայերէն տպագրութեան ամենամեծ երախտաւորներէն մէկն է։

Ոսկան վարդապետը ծնուել էր Զուլալում, բայց կոչուած էր Երեւանցի, անշուշտ այն պատճառով, որ նրա ծնողները Երեւանցի գաղթականներ էին։ Նա էլ պատկանում էր Զուլալի գաղթոյնի,

բայց բաւական չհամարելով իր ստացած կրթութիւնը, աշակերտեց Էջմիածնում գտնուող մի կաթողիկէ միսիոներին, սովորեց լատիներէն։ Ուղեւորութեամբ Ամստըրտամ (1662 թ.), նա իր ձեռքն առաւ տպագրութեան գործը և ցոյց տուեց մի արտասովոր հրատարակչական եռանդ։ Նրան է պատկանում առաջին անգամ հայերէն Աստուածաշունչ տպագրելու պատիւը։

Բայց զրաւել, նա տպագրեց և ուրիշ ազգի ընկնող գրքեր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱԳԱՂԹՆԵՐԸ

(ՀԱՅ ԳԱՂՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՁ)

(Շարունակութիւն Յախորդ թիւէն եւ վերջ)

Վ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

(Պատմական Գիտութիւններու Տոքթոր)

Նիկիփորոս Բ. ի նման անոր յաջորդներ Յովհաննէս Զմէկիկ (969-976) եւ Վասէլ Բ. (976-1025) ջանք չխնայեցին իրենց տիրականութիւնները Հայաստանի հաշուին ընդարձակելու եւ Հայաստանը իր ընտանիքներէն դատարկելու ուղղութեամբ:

Այսպէս 1021 թ. տական Վասպուրականի թագաւոր Սենեքերիմ իր ամբողջ ազգականներով ու ժողովուրդով, թիւով 14 հազար տղա-զամարդ, չհաշուած կիներն ու երախաները, կը տեղափոխուի Սեբաստիա, առոր փոխարէն Բիւզանդիոնին ձգելով 72 բերդ, 4000 զիւղ եւ 8 քաղաք:

Քը երկրէն հեռու կը մարտնչէր բիւզանդական սահմաններու պաշտպանութեան կամ ընդարձակման համար:

Սենեքեական արշաւանքներու հետեւանքով յառաջացած մղձաւանջային զբոսով ծայր կու տայ զազգականական նոր հոսանքներուն:

Ժամանակի դէպքերու ահա-նատես Սամուէլ Անեցիի վկայութեամբ, 1064 թ. տական Անիի անկումէն ետք՝ քաղաքի կենդանի մնացած բնակիչները «կը փախչին Բիւզանդիոն»: Կենթադրուի, որ Անիի անկումէն ետք՝ դէպի Արեւմուտք գաղթած հայերու թիւը 150 հազարէն պակաս չէ եղած: Վասպուրականի Սենեքերիմ թագաւորի օրինակին՝ 1064ին կը հետեւի Կարի Գագիկ թագաւորը: Սենեքեական արշաւանքի ան իր թագաւորութիւնը կուտայ Կոստանդին Դուկասի եւ փոխարէն ըստանալով Ծմառդակ, Լաոի, Կոմնան, Ամասիա եւ 100 զիւղ՝ իրեն ներկայով բնակչութեամբ կը տեղափոխուի այնտեղ:

7-11րդ դարերուն Հայաստանէն արտագաղթած բնակչութեան զգալի մէկ մասը քայլ առ քայլ հաստատուեցաւ Կիլիկիոյ մէջ եւ վաղուց ի վեր այնտեղ հիմնաւորուած իր ազգակիցներուն հետ ստեղծեց հայկական պետականութիւն: Սակայն գաղթականութեան ստուար մէկ մասն ալ հանգրտուան դառաւ Կոստանդնուպոլսոյ, Կիլիկիոյ, Փաղքաններու, Հիւսիսային Կովկասի, Մերձ. Արեւելքի եւ շարք մը վայրերու մէջ: Այս երկիրներուն մէջ յառաջացած հայկական գաղթօժանները, շնորհիւ հայրենիքի հետ ունեցած իրենց մշտական կապին եւ համարումներուն, գոյատեւեցին հարկաւորակներ, անցան պատմական ուղիներ, մեզի ձգելով տարբեր մակարդակի եւ չափի մշակութային բաւական հետաքրքրական ժառանգութիւն:

Արտագաղթները եղած են հայ ժողովուրդի մշտական ուղեկիցը: Բայց անոր պատմութեան հետեւելով զգուշար չէ նշմարել, որ հայ գաղթական հոսանքները հիմնական մէջ կը յառաջանային օտարերկեայ ասպատակութիւններու եւ դատան թոհուբոհներու պահանջներ:

Արմեանսի փողոցը Լիւովի մէջ. խորքը կը տեսնուի հայկական եկեղեցին (1362 թ.):

պէս կը խախտուի սեփական տան հիմքը: Բազմադարեաններու անհուճէն ետք, շուտով, շատ շուտով Անգլիոյ վրայ եւ Փոքր Ասիա ներառեցին թուրք-սելճուկները, որոնց Հայաստանը անկարող էր այնքան զօրեղ դիմագրկել նաեւ այն պատճառով, որ կորսնցուցած էր պետականութիւնը, իսկ անոր զօր-

Սենեքեական արշաւանքներուն յաջորդած մոնղոլական ասպատակութիւններն ու տիրակալութիւնը (13-14րդ դարերուն) եւս կը բնորոշուին զանազան աշխարհապաշտութեան թիւրքոյ ընդ որով գաղթի հայութեան թիւը այս անգամ աւելի մեծ էր, քան սելճուկներու շրջանին:

(Շարունակ էջ 5)

ՀԱՅՈՑ ՀԻՆ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ

Նախնական բոլոր ժողովուրդներուն համար ալ կրօնը եղած է բնագաղաթիւը: Բնագաղաթական աստուածագիտութեան մէջ առաջացեալ բոլոր կրօններու հիմքն է ճանչնալ տիեզերքը կենդանի եւ իմաստուն ու զայն բաժնել երկու մեծ ուժերու՝ Գեղարարական եւ կրաւորական: Երկիրքը ներգործական ուժն էր, իսկ երկրորդ կրաւորական. Պրոտաքթորի բառերով երկիրքը հայրն էր, իսկ երկրորդ մայրը:

Բնութեան արու եւ էգի ու անոնց անապական ամուսնութեան աշխարհական մեկնութիւնն ունին Քաղգեական կրօնի երեւն եւ հրեական կրօնի երեւն: Գրաւորական նկարագրուած գեղեցիկութիւնները, որոնք երկիր մայրն ընծիւղեց երկիր հօր ցանկութեամբ եւ մերձեցումով:

Վերգիլիոս, աւելի պարզաբանեալ կը նկարագրէ. «Երկիրը գարնան կը բացուի ընդունելու համար բեղմնաւորման սերմը: Արեւը կը զօրանայ, իր տաքութեան մէջ կ'ընկնէ եթէրը իր ամուսնոյն ծնցը եւ անձրեւներուն հետ կը հոսեցնէ սերմը, կը բեղմնաւորէ զայն»:

Եգիպտոսի կրօնաւարաց քահանաները վաղուց ընդունած էին թէ աշխարհն է իսկական, անհուն ու յաւիտեանական աստուածը եւ բնութիւնն է որ իր մէջ կը պարունակէ ամէն եղեւթութեան պատճառն ու արդիւնքները: Բնութեան ներկայացուցիչ պալմ աստուծոյ ձօնուած մէկ մեհեանին արձանագրութիւնը ստորին Եգիպտոսի մէջ կ'ըսէ.

— Ես եմ ամէն ինչ որ եղած է, ամէն ինչ որ է, ամէն ինչ որ պիտի ըլլայ:

Արեւին նուիրուած Հելիոպոլիս քաղաքը մեհեանին մէջ, Արի աստուծոյ արձանը ոսկեգոյն պատանիի կերպարանքով, իր աջ ձեռքը բռնած էր մարեպ մը վարչիւն համար աշխարհի կառքը, ձախ ձեռքին մէջ ունէր կայծակէ գունտ մը եւ հասրկինք իբրեւ յայտարար նշան Արեւին ու Սելքին յարաբերական զօրութեանց:

Նեղոս գետը կը պաշտուէր, այլը-երկիրը բեղմնաւորող աստուած-բնութեան իբրեւ ամենէն շնորհապարգէ մէջ հաղամբ:

Սեանագրական վաւերաթուղթերով ապացուցուած է, թէ Եգիպտոսիները, Բերստոսէ հազարաւոր տարւորներ առաջ իրենց մէջ հարստութեան ժամանակ, արդէն հաստատած էին տարուան 365 ու մէկ քառուղ օր ըլլալը: Իրենցմէ փոխ առին Նախ Բաղ-դէպցիները եւ ապա ուրիշ ազգեր: Եգիպտոսիները Նոյնպէս շատ կանուխէն ընդունած են տիեզերական երկու գլխաւոր ուժերու սերտաշխարհակութիւնը, արու եւ էգի վերագրեցութիւնը, որոնց կը զուգորդէր բարիի ու չարի գաղափարը: Առաջը գտած էին, որ Նեղոսի կենսաբեր յորհունները կանոնաւորապէս կը սկսին տարուան մէջ ճիշդ այն ատեն երբ «Սրբութեան» եգիպտոսէն «Սոթիս» կոչուած երկրի գեղեցիկագոյն Ծնիկ աստուղը կը ծագի արեւի հետ միաժամանակ:

Սրբազան Նեղոսը, բեղմնաւորող ջուրերու իր յորհուններն ունի եւ կ'ուղեւ արտերն ու այլ գիւղերը, պարտեցնեն ու դաշտերը: Ամենապարզ երկրի՝ արեգակի արարչութեան առջեւ, բուսական կենսաբեր բողբոջման, անմահ եւ պտղաբերման իր կատարելութեան հասած է: Աստուածային մայր-երկիրը բարեբնութիւն իր ծննդաբերութիւնը կը լրացնէ:

Բնագաղաթ կրօնի աստուածագիտութեան մէջ իմաստուն եգիպտոսիներուն համար, տարուան մէջ չկար սակէ աւելի նախնորդի, աւելի սրբազան ժամանակ մը հաստատուելու իրենց տարեկանը եւ կատարելու իրենց օրարարութեան, չորհրդակալութեանց, զոհաբերութեանց եւ մաղթանքներու ցնծատմանը:

Պատմութեան յստակ գիտենք որ Եգիպտոսի մեծագոր փարաօններու մղած պատերազմները միշտ տեղի ունեցան Պաղեստինի եւ Սուրիոյ ռազմապաշտերուն վրայ: Անոնց քաղաքական տիրապետութեան ներթափանցեցան Հիւսիսեւրոպէական եւ սուրիական ուրիշ ժողովուրդներ, որոնք իրենց կրօնական էութեանց եւ փորձառութեանց հետ, միշտ շարունակեցին իրենց հետ միջոցառումները: Եգիպտոսիներու տիրապետութիւնը երբեք չէ անցած չէ Տաւրոսեան լեռնաշղթաներու հիւսիսային կողմերը, եւ հետաւորար հասած չէ Հայաստանի: Ու Հայաստան պատմութեան բովանդակ շրջաններուն իր գոյութիւնը պահելու համար գրեթէ մահու եւ կենաց սահմաններուն մը ցոյց տուած է բարեբնական, պարսկական, արաբական, հռոմէական կայսրութեան մէջ, ապրած է այս աշխարհակալ պետութեանց մէկուն եւ միւսին գերիշխանութեան կամ քաղաքական ազդեցութեան տակ:

Այս բոլորն մէջ, միայն ու միայն Հայերն եղած են սակաւ, որ արեգակնային օրացոյց-տօնացոյց ունեցած են, յար եւ նման Եգիպտոսիներուն: Հայերն են միայն որ Եգիպտոսիներուն բարձր աստուածագիտութեան հաւատար ըմբռնումներով իրենց տարեկան կազմակերպութեան տալիս մը օրերու ազգային եւ կրօնական մեծահանգէս տօները զետեղած են այդպիսի եւ պարտեցնելու պլանայիններու եւ լրարկներու պլանայիններու լրացման, հունձքի եւ ցանքի միջոցներուն: Հայերն են որ կրցած են Եգիպտոսիներուն հաւատար թափանցել բնագաղաթ կրօնի արու եւ էգի բաժանման խորագոյն իմաստութեան:

Նեղոս-Երկին, Երկին-Երկիր, Հայոց Աստուղի գիցուելն հոմանիշ էր բնութեան գեղեցիկութեան: Կահագը երկրիցէն անցնող եւ արեւէն բառ մը ունեցողի աստական զօրութիւնը կը ներկայացնէր. «Նա հուր հեր ունէր... բոց ունէր dornu եւ ալfaenէն էին արեգակունք»: Անհատ շատուած ծուկին կը ներկայացնէր մայր երկիրը եւ խորհրդանշէր էր անոր սրբութեան, բեղմնաւորութեան եւ լիութեան: «Մայր ամենայն զգաստութեանց, ռուկ եւ կենդանութիւն Հայոց աշխարհին»:

Նաւասարդի առաջին օրը, Հայոց ամենամեծ, պանծալի, սրբազան օրն էր, որուն հոտ եւ առջեւ տառնեակ մը օրերու հանգստեցը կը սկսէին Կատարիկ մահանային, մասնաւորապէս Անահիտի տաճարին, «Ասակեալ ծաղկով եւ պողով, որքով եւ սղկովով, հասկ ցորենոյ մասուցեալ եւ եղջիր ամենաբեր ի ձեռքն ուրախացեալ»:

Նաւասարդի առաջին օրը, նաեւ քաղաքական տարեկան էր Հայոց: «Վեհագոյ» եւ հնագոյն միջառակի տօնը Հայի նախաօր, որով ազգերուն ձեռնաշնորհ մեծ յաղթութեամբ արատելով ի Բելոյ բուսութեան: Այդ օրը կը կոչուէր համաշխարհական կամ աշխարհաժողով, վասնզի ուրիշ տօներէ աւելի կը կատարուէր բազմութեամբ մարդկանց, որք յամեն գաւառաց կուգային ժողովէին Բագրեանդայ բարձրաւանդակայ վրայ: Թագաւորն իր արարատեան ռեթ բեր գլուխաւորապէս, 600 գաւառատարք եւ 400 գահակալ իշխանք, բազմութիւն կրօնական աւագ պաշտօնէից, ճորտերով, որով միայն քաղաքական, պլուտոկրատիկ եւ կրօնական, գլխաւոր իրենց հանգիստացեալ իրենց մարդերով, քանի մը բեր կ'ըլլային զատ ի հաստակայց զօրակալին: Իսկ գաղաթիւնն աղեւտաց եւ ուսմաց միլիոնաւոր պիտի ըլլային: (Հ. Դ. Արեւան):

«Ո՛ր ալ իճճ գծուի ծիրանի»:

ԿԻՐԻՆԻ, ՍՐԱՅԵԱՆ

«Սուրբ Փրկիչ»

ՍՈՒՐԻ ԳԱԹԸՐԻՆԻ ՎԱՆՔԸ

(1400ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

ՎԱՆՔԸ ԶԵՉԵՆԵԱՆ

— Իբրեւ ընդհանուր հաստատութիւն՝ վանքը — անկանոն քառակուսի էր 384×268×254×250 սառք կողմերով — կառուցուած է Բիւզանդիոնի Մեծն Յուստինիանոս Կայսեր օրով (526-565), որ երբ կ'իմանայ անոր զիրքին անապահով ըլլալը (երկու ուղղաձիգ ու տիրապետող լեռներու միջեւ), ըստ պաննիկ կուտայ զայն կառուցանողները... Սակայն, իր մէջ պարփակած «Այլըրդ մորմենի» մատուցած աւելի հին և ու կը մնայ Մեծն Կոստանդինոսի շրջանէն (365)...

Սուրբ Եղիշի (996-1021) արշաւանքին՝ այս վերջնային թեւազրանքին վրայ, որպէսզի իր զինուորները հասնին վանք չքանդեն զայն, այն պատրանքը ստանալով որ Մոհամէտ Մարգարէի այցելած վայրն է այդ մզկիթը... առաջինը մը սակայն կ'ուզէ հաւատացնել, թէ իրօք, Մոհամէտ Մարգարէն այցելած է վանք իբրեւ ուղղապահ և գլխաւորած նոյն այդ վայրին մէջ... — գուցէ և այս առաջապիւն կը պարտի վանքը իր գոյութիւնը դարձնելով ընթացքին...

ՎԱՆՔԻՆ ԵԿԵՂԵՍՈՅ ԵՐԵՄԻԱՍԱՐ

Այս խօսքերով կը սկսի վանական Անթոնիոն իր առաջնորդի պարտականութիւնը, մինչ մենք մեր յոգնատանջ սրունքները հազիւ կը քաշկռտենք ուղղութեամբ համար մեր այցելութեան առաջին վայրը՝ Այլըրդ մորմենի Տաճարը, որուն մուտքը երկու յաջորդական դռներէ կազմուած է, մէկը բունը, միւսը՝ շինուած աւելի ուշ, ներքինամասը, իր կրանիթեայ 12 միակնոց սրահներով տարուան 12 միակները խորհրդանշող, յունական ճարտարապետութեան և եկեղեցիի յարգարանքի տիպար նմոյշ մը կը ներկայացնէ։ Խորանիւն ետեւ կայ «Այլըրդ Մորմենի» ին մատուցող, որ ըստ աւանդութեան, Աստուածաշունչն մէջ ահնարկուած դէպքին վայրը կը կարծուի ըլլալ։ Դուրսը բակին մէջ, այդ նոյն մորմենին դարերէ ի վեր կ'աճի վանքին միւս բոյներու կողքին...

Ապա կ'այցելենք ճաշարանը, որ նախկին եկեղեցի մըն է, այժմ անգործածելի, ուր վանականները ուստանդներուն ոտքերը կը լըսան ինչ — այս սովորութիւնը չի գործադրուիր այժմ — պատրանքները վրայ կը տեսնուին խաչակրներէ մնացած յիշատակի արձանագրութիւններ։

Կ'անցնինք վանքին հին ու նոր պատերուն ընդմէջէն նեղիկ ու մուգ անցքով՝ հասնելու համար նախկին դրան ու ամէնուն ծանօթ «Վերելակ»ին (1600թ.)... Նախնական այս վերելակը գոյցէ «Նախնահայրեն» իսկ է աշխարհի բոլոր վերելակներուն...

Մեր դիմացի տանիքին վրայ կը յայտնուի վանքին մզկիթը... ոտնամանները կը հաննք ու կը մտնենք ներս այս աղօթատեղիէն, որուն պարզութիւնն ու պարագլուխները կարծես աւելի ինքնամոլորիման կը մզեն, քան գոյնզգոյն պատկերներով ու անհամար անկապիչ զարդերով պատկերուած խորանները... վանքին շրջափակին մէջ ցցուած մինարէն, ճիւղ եկեղեցիին գմբէթին կողքին — իբրեւ զոյգ մոմեր — երկուքը կը բարձրացնեն միտաւանութեան հաւատացեալներուն առջիւնը ու վճարանքը...

Այս մզկիթը կառուցուած է հապճեպ (ժամերու ընթացքին...)։

Կարգը կուգայ գրադարանին՝ հսկայ սրահ մը, այնքան ճոխ իր 3000 այլազան լեզուներով թանկարժէք ձեռագիրներով — ընդ որս հայերէն ձեռագիր Աւետարան միջին դարերէն — և իր պատմական բազմաթիւ վաւերացումներով։ Հոն կը ցուցնեն Մոհամէտ Մարգարէի ֆիրմանին պատճէնը, բնագրէր 1517 թուականին թուրքիոյ Սուլթան Սելիմ Ա. ի Եգիպտոս գրաւման օրերուն Պոլիս տարած է։

Վանքը ունի մօտ 2000 գունաւոր սրբանկար, գործ՝ երբորդ դարէն 9րդ դար։ Հարիւրամեակ մը այս նկարներէն, թանկարժէք ուրիշ սրբազան անօթներու և իրենդէներու հետ, ցուցադրուած են զրադարանին կից սրահի մը մէջ։

Հայր Անթոնիոս, հակառակ մեր աչքերէն հոսող լուռ աղբրանքին, կ'ուղղուի դէպի վանքին ելքը... (արդեօք ուրիշ լեռ մը մագլցելու կը տանի մեզ...)։ Կը հպատակինք մեր հերոս վանականին։ Իսկէն կ'անցնինք վանքին պարտէզը, ուր նոճիներ, ճիւղերներ, պտղատու ծառեր, բանջարանոց, հաւնոց, փարախ, սպաշտան, գոմ ու այլոք հիացում առնելէ զատ կ'ուզեն վկայել վանքին ինքնաբաւ ըլլալը...

Մեր աջին՝ սպիտակ փոքրիկ հիւրընկալ շինութիւն մը... ներսը, ահալի ու սարսաղազուտ տեսարան... գանկերու և ոսկորներու կոյտեր, երկու սենեակի մէջ բաժնուած, միջնորդը կ'ապակահին մահաբոյր ծանր հոտով... հազարչորսհարիւր տարիներէ աւելի այս վանքը կանգուն պահող վանականներուն վախճանը... Կը նայիմ կապուտաչեայ, դեղին մազերով, ժպտաղէմ երիտասարդ Անթոնիոսին. սրունք գանկն ու ոսկորները օր մը պիտի խառնուին զարհուրելի այս դէպքին՝ դեռ ո՞վ գիտէ քանի՞ դարեր խոլում ու սոսկում պատճառելով այցելուներուն... Դարակներուն վրայ կանոնաւոր շարուած գանկեր կը տեսնեմ... «Աստուք Արքայիկոպոստներուն են...» կը բացատրէ Անթոնիոն։

(Շար. տես էջ 6)

ՆՈՒՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պր. Դուկաս Կովակիմեան, Տէր և Տիկին Ժիրպէր Յովակիմեան և Պր. Պերճ Յովակիմեան իրենց սիրեցեալ կողակցին և մօր՝ Ողբ. Տիկին Հերմինէ Յովակիմեանի մահուան քառասունօրին առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները. —

Աղքատախնային	1000
Արգարեան Դարմանատան	1000
«Այծեմիկ» Հանգ. Տան	1000
Գաղտնաւան հաշի սեղանին	1000
Նուպարեան հաշի սեղանին	1000
«Արեւ» Օրաթերթին	200
«Յուսաբեր» Օրաթերթին	200
«Ջահակիր» Շաբաթաթերթին	200

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ԻՆ

Ընկերուհի Կիւլիզար Կարգա-ցողեան (Դամասկոսէն) խմբագրատան տուած իր այցելութեան առթիւ կը նուիրէ 1000 Լ. Ե. Ե. Առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային-ընկերային ուղղութեան, շնորհակալութեամբ ստացանք հետեւեալ նուիրատուութիւնները. —

Ընկ. Գարեգին Մարկանէ (Պէյրութ) Լ. Ե. 300
Ընկ. Սարգիս Բ. Իսկէնեանէ (Հալէպ) Լ. Ե. 150
Պր. Միգր. Ն. Ե. Ե. Ե. Ե. 100

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐԱԾԻՆ

Ընկերուհի Կիւլիզար Կարգա-ցողեան (Դամասկոսէն) Հայկ. Ընթերցարան իր այցելութեան առթիւ կը նուիրէ 2000 Լ. Ե. Ե. Ողբ. Տիկին Սոֆի Սրբանոսեանի մահուան տխուր առթիւ, վանք ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին Լ. Ե. Ե. 100
Տէր և Տիկին Վահան Մալեան 100
Պր. Սոսնիկ Շամբան 50
Տոբթ. Կարպիս Մերճանեանի ընդ Օր. Մարթ Յակոբեանի բարեբաւորիկ ամուսնութեան առթիւ կը նուիրեն. Լ. Ե. Ե. 100
Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալեան 100
Տէր և Տիկ. Նուպար Պալեան 100
Ողբ. Կարապետ Սարգիս Պոյաճեանի մահուան տխուր առթիւ, վանք ցաւակցութեան Տէր և Տիկ. Նուպար Պալեան կը նուիրեն 100 Լ. Ե. Ե. 100

Ողբ. Տիկին Հերմինէ Յովակիմեանի մահուան քառասունօրին առթիւ, Տէր և Տիկին Մալեան Թաշ-գարուեան կը նուիրեն 100 Լ. Ե. Ե. 100

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՐՏԱԳԱՂԹՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն Գ. Էջ 6)

Երկրիւն կը փախչին իշխանները, արհեստաւորն ու առեւտրականները, իսկ անոնց հետեւելով՝ նաև գիւղացիները, վերջինի արտագաղթին կը նպաստէին Միջին Ասիոյ տափաստաններէն քոչվոր թիւրքմէներու ներխուժումները դէպի Հայաստանի դաշտավայրերն ու ալպան արտավայրերը։

Արտագաղթի հետեւանքով 14րդ դարուն երբեմնի հռչակաւոր Անիի արդէն նման էր սովորական գիւղի մը իսկ Դուինը առհասարակ դադարած էր գոյութիւն ունենալէ։ 11-14րդ դարերուն դաղթ կատարած հայութիւնը, համալրելով Դրիմի, Հիւսիսային Կովկասի և Մերձասոր Արեւելքի մէջ նախապէս յառաջացած հայ գաղթածականները, միաժամանակ կ'անցնէին կոչեց նոր գաղութներ, որոնք սկզբնաւորուեցան Մոլտավիայի, Վալախիայի, Գալիցիայի, Դանիւբի և Նիսիայի, Մերձփոքեան շրջաններուն մէջ և այլուր։

Հայ ժողովուրդի համար կատարեալ արհաւիրք էր թուրք-պարսկական հակամարտութիւնը 16րդ դարու վերջը և 17րդ դարու սկիզբները։ Հայաստանը ամայացնելու և Պարսկաստանը չէնցնելու խնդրին համեմատ Շահ-Ապպաս կը ծրագրէ և կ'իրականացնէ հա-

ՄԻԵՐԻՆ ԱՆՈՒՄ,

Հարց կուտաս թէ անհրաժեշտ էր Դահիլէի ազգային վարժարաններուն համար Սեպտեմբեր 5ը նշանակել վերամուտի թուական։ Վերամուտ չի նշանակել երբեք վարժարանին դուռները բանալ։ Դպրոցի վերամուտի աշխատանքները նոյնքան լուրջ են կամ լուրջ պէտք է ըլլան, որքան տարւոյն ընթացքին տարուած ճիւղերը։ Վերամուտի թուական ճշգրիտ առաջ պատասխանատու մարմինները պարտին ապահոված ըլլալ դասագրքերը և գիտական անհրաժեշտ պիտոյքները, վերջացուցած ըլլան ամէն տեսակի նորոգութիւն կամ շինութիւն շէնքէն ներս կամ բակին մէջ և ամենէն կարեւորը՝ ամբողջացուցած բնակարանային կազմը։

Արձակուրդէն վերջ երբ տղաքը նորոգուած, մարմնով թէ միտքով, դաստան դպրոց՝ կ'աշխատեն տանել ամէն ինչ կարգին և այդ հոգեկան վիճակին մէջ պատրաստ են առաւելագոյն ջանքով օգտուելու տրուած դասերէն։

Իմաստուն է ան՝ որ կ'օգտագործէ այս առթիւ և չի կորսիր թափը տղոց, մանաւանդ որ Սեպ-

տեմբերէն մինչեւ Յունուար ամիսն էր իր շրջանն է դպրոցական ամիսներուն՝ տրուած ըլլալով որ արձակուրդներով քիչ ընդհատուած է։

Եթէ այս բոլոր վերելի յիշուածները մտածուած ու հոգացուած են, որեւէ անպատեհութիւն չկայ վերամուտը կանոնաւոր ընելու, թէև կլիմային ալ պատշաճելու է անշուշտ քիչ մը։

Երբեմն կ'ակնարկուի, որ կարելի է ըլլալ դասերը կանոնաւոր սկսել, որովհետեւ ծնողներ կը թերահաւան իրենց դասակները վարժարանի դրեկուր վերամուտի ճշգրիտ թուականին։ Եթէ հարցը մօտէն քննենք՝ շուտով պիտի համոզուինք, որ ծնողներու ցոյց տրուած այս անտարբերութիւնը կարելի է բացատրել և նոյնիսկ արդարացի ընել։ Ինչպէս առաջարկել եթէ վարժարանը պատրաստ չէ սկսելու իր դործը։ Եթէ ծնողը հաւատարմորէ կարգադրութիւնը լրանալէ վերջ պիտի սկսին դասուսանողութիւնները, չեմ խորհիր որ մեզմէ սեւէ մէկը մնայ անհոգ։

ՍԻՐՈՎ՝
ԱՍՏՂԻՆ

ԳԱԽԱՅ ՍԸ ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՔԱՂՏՐԱՄԱՍ ԹԵՅԻ ՀԱՃՈՅԻՆ ԱՌԵՐԵՐ՝ ՀՆԴԱԿԱՆ ԹԵՅԻ ՏՈՒՆԸ ԶԵՋԻ ԿԸ ՀՐԱՍՑՆԷ

- * Թիյի պաղպաղակ եւ սառած բիյ
- * Հնդկական համալսում ուսելիքներ
- * Էր-Գոնիսիոնե բազմոցարան
- * Սրաճեսուրիւն եւ օարձակար
- * Փարթի կազմակերպում

ԻՆՏԻԼՆ ԹԻ ՀԱՌԻՍ 23, Թալեադ Հարպ, Գահիրէ - Հեռ. — 72985

Լեւոն Հայաստան ու Կովկաս։ Որքան կը ստատականոր թրքական լուծը, այնքան կը ստատականային հայ գաղթականութեան շարքերը։ Սակայն ամենամեծ ողբերգութիւնը կատարուեցաւ 1915 թուականին։ Թրքական կառավարութեան մշակած հայաստանի ծրագրով, քաղաքակրթ աշխարհի բացառաւոր թոյտուութեամբ, իր բնութեաննէն դուրս շրջուեցաւ երկու և կէս միլիոնի հասնող արեւմտահայութիւնը։ Անոր կէսէն աւելին դարձաւ թրքական սուրի զոհը, իսկ մնացած կէսը աքսորուեցաւ Միջուր գետի առաջնութեամբ։ Թրքական երազանքն մագաղաթած դարձած մէկ միլիոն հայ գաղթականները ցրուեցան ամբողջ աշխարհը, ըսկիւր զնեւով ժամանակակից ըսկիւրները, այդ իւրօրինակ հայաշխարհին։

Սակայն փոխուած են ժամանակները, փոխուած է հայ ժողովուրդի ճակատագրերը։ Իր հազարամեայ պատմութեան ընթացքին ան այսօր առաջին անգամ հնարաւորութիւն ստացած է աշխարհը տարբեր կողմերէն տեսնելու կանչելու իր հայրենակարօտ դասակները։ Մեր ժամանակակից պատմութեան բնորոշ կողմերէն մէկը այլեւս տարագրուած չէ, այլ ներգաղթիւ Սահարայի հասնող արեւմտահայութիւնը, որ բարձրագոյն, իրօք, հայ ժողովուրդի վերածնունդի մատենանի սակիէ կ'ընեն մեկն է։

Վ. ՄԻՐՅԱՆ

ՋԱՆԱԿԻՐ

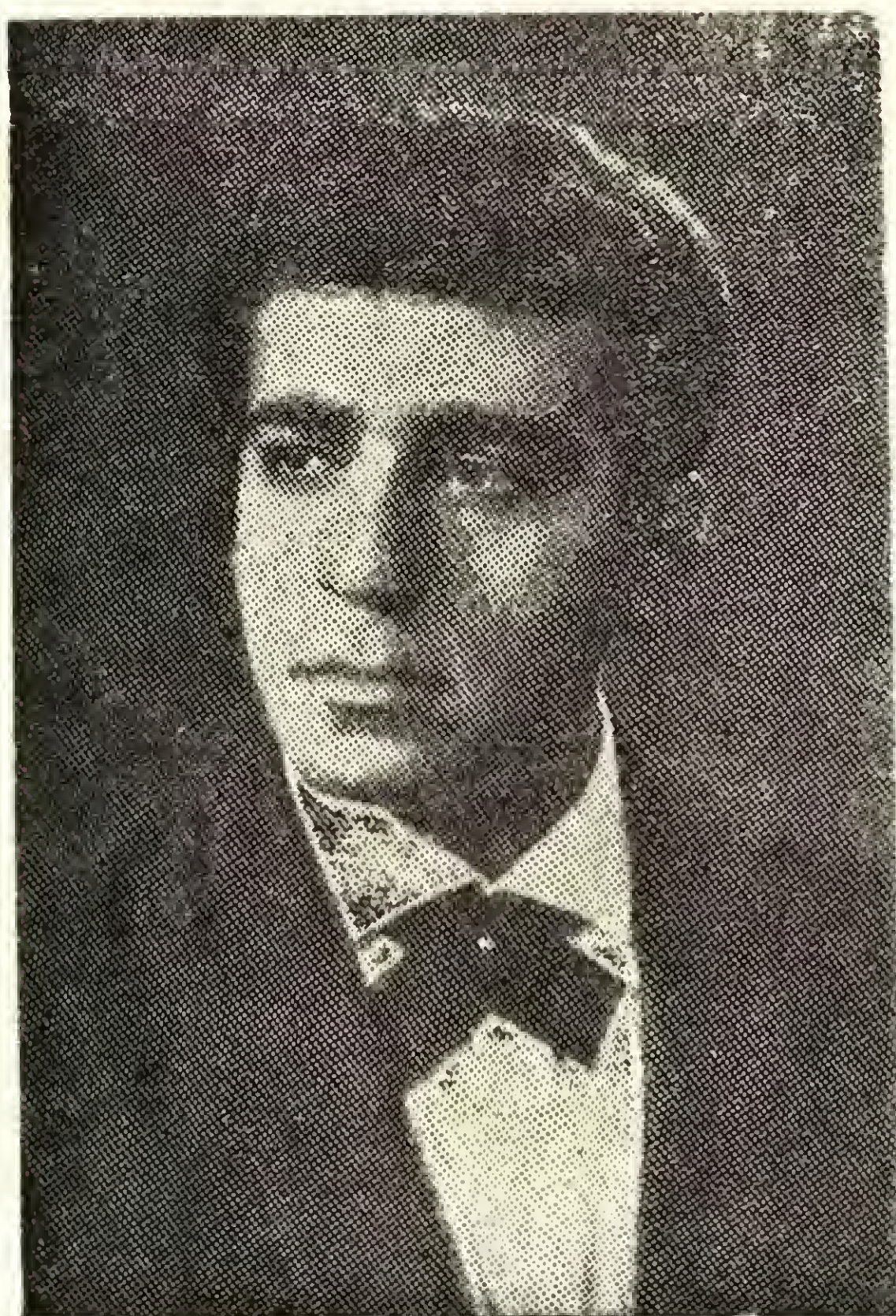
6
ՀՈԿՏ.
1966

ԳԵՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ ՅԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիբանանահայ ծանօթ երգիչ Գեորգ Կակոսեան մեծ յաջողութեամբ աւարտած է Սիւնայի (Լուսա) «Ազատեմիա Միւզիքալ Չիմիանայի» կատարելագործման ամառնային դասընթացները և վկայական ստացած՝ պատուոյ յիշատակութեամբ:

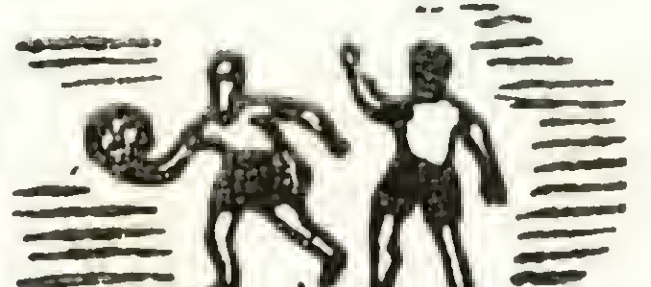
Մօ. Տաւրեթթոյի թեղաղու-թեամբ՝ Կակոսեան անցած է Հռոմ և Հոկտ. 6ին Սաւա Չիլիլիա գոնսերվադուարի մուտքի քըն-նութիւնը պիտի տայ, որմէ ետք մօտ 8 ամիս պիտի հետեւի երա-ժշտանոցի դասընթացներուն:

Վատան ենք, որ Կակոսեան այս դասընթացին ալ պիտի աւարտէ փայլուն յաջողութեամբ և տիրանայ երաժշտական մարզին մէջ մեծ արժէք ներկայացնող այդ վկայականին:

Ջերմօրէն կը շնորհակտորենք մեր երիտասարդ և տաղանդաւոր արուեստագէտը՝ նորանոր յաջողութիւններ մագթելով անոր:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԳՈՒԹՊՈՒ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԼԻԿԻ ՄՅՈՒՄՆԵՐԸ ՍԿԱՆ

Անցեալ Ուրբաթ սկսան լիկի մրցումները Գահրէի, Աղեքսանդրի, Իսմայիլիայի և Տամիէի մէջ:

ԱՀԼԻ ԿԸ ՅԱՂԹԵ ԻԹԹԻՀԱՏ
ՍԱՔԱՆՏԱՐԻՒ՝ 3ՈՎ 0

Երկու խումբերը դաշտ իջան որոշեալ ժաման, 30 հազար ներկաներու ծափահարութիւններուն տակ:

Իթթիհատի խումբը բոլորովին ինքնավստահ էր, որովհետեւ նախապէս երկու բարեկամական մրցումներուն յաղթած էր ԱՀԼԻՆ (1ով 0 Աղեքսանդրի մէջ և 3ով 0 Գահրէի մէջ): ԱՀԼԻ խաղացողները խոստացած էին իրենց կարելին ընելու և յաղթանակը ապահովելու: Եւ յաջողեցան: Մըը-ցումի սկզբնաւորութեան երկու խումբերն ալ պրկուած էին. սակայն քանի մը բոլից ետք խաղարկութիւնը փոխուեցաւ և երկու կողմէն գեղեցիկ յարձակողականներ եղան: ԱՀԼԻ գերազանցութիւնը բացայայտ եղաւ երբ սկսաւ սպառնալ իթթիհատի բերդին և Կամալ Մահմուտի մէկ գեղեցիկ փառ օգտագործելով Մահմուտէն նշանակեց առաջին կէտը: Իթթիհատ սկսաւ աւելի արագ խաղարկութիւն մը, սակայն չյաջողեցաւ հաւասարել: Կիսախաղը վերջացաւ 1ով 0: Բ. կիսախաղի 6րդ վայրկեանին բարձր փառ մը առնելով ԱՀԼԻՆ թահա նշանակեց Բ. կէտը: 11րդ վայրկեանին ձախ ծայր Հասան Կապր գնդակը ուղարկեց թահային, որ իր կարգին տուաւ Մահմուտէին, և որ նշանակեց Գ. կէտը և յուսահատութիւն բերաւ իթթիհատի, որ անմիջապէս ինքզինքը վերագտաւ ու սկսաւ հակադարձակողականի. սակայն Մարտուան իր բերդը քաջաբար պաշտպանեց ու խաղը վերջացաւ 3-0 ի նպաստ ԱՀԼԻՆ:

ԻՍՄԱԻԼԻ ԵԱՂԹԵՑ ՄԱՍՐԻՒՆ՝
3ՈՎ 1

Իսմայիլի խումբը սկիզբէն տիրապետած էր գաշտին ու յաղթանակը տարան զնորիւ Շէհա և Ապու Կրէշա զոյգին, որոնք նշանակեցին 3 կէտերը:

Շէհա Ա. կիսախաղին նշանակեց Ա. կէտը, իսկ Բ. կէտը՝ Բ. կիսախաղի 30րդ վայրկեանին: Ապու Կրէշա նշանակեց Գ. կէտը 37րդ վայրկեանին. Մասրի խաղացող Մահմուտ Մալեհ նշանակեց իր խումբին միակ կէտը:

ՕԼԻՄՓԻԿ ԵԱՂԹԵՑ ՍՈՒԷՅ
ՌԻԱՏԻՒ՝ 2ՈՎ 1

Միջակ խաղարկութիւն մը, որուն ընթացքին Օլիմպիկ յաղթեցաւ յաղթել Սուէզի խումբին: Ա. կէտը նշանակեց Գաղապա՝ 20րդ վայրկեանին, իսկ խաղի 24րդ վայրկեանին, Մահմուտ Պատուելի 20 ետքային զօրաւոր մէկ հարւածով նշանակեց Բ. կէտը: Սուէզի խումբի միակ կէտը նշանակեց, Բ. կիսախաղի 40րդ վայրկեանին, Համիտ. Ու Օլիմպիկ յաղթեց Սուէզ Ռիատին 2ով 1:

ՏԱՄԻԼԹ ՆԻ ՍԷՔԻԱ ՀԱԽԱՍԱՐ՝
ՕՈՎ 0

Խաղին մակարդակը, որ միջակէն բարձր էր Ա. կիսախաղին. փոխուեցաւ ու Բ. կիսախաղին երկու խումբերու խաղացողներն ալ սկսան վայրագ խաղարկութեան մը, իրաւարարը ստիպուեցաւ Գերտա-նին դուրս վտարել դաշտէն ու Տամիէի խումբը շարունակեց խաղալ 10 հոգեկով: Մրցումը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով:

ԶԱՄԱԼԵԲ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆԵՑ
ԹԱԵՆԱՐԱՆԸ՝ 7ՈՎ 1

Զամալեքը սկիզբէն մինչեւ վերջը տիրապետեց դաշտին և նշանակեց 7 կէտեր, որոնցմէ 5ը Ա. կիսախաղին իսկ 2ը Բ. կիսախաղին:

Թանարանի յետապահները երբեք չկրցան կասեցնել Զամալեքի յարձակողականները:

Զամալեքէն թահա Պատարի, որ ամենէն երիտասարդն է, նշանակեց 3 կէտ, Կոսարի 2 կէտ, Ապու Մաքսուտ և Էֆֆաթ մէկական կէտ: Թանարանի միակ կէտը նշանակեց Միհաթ Փազգուսա: Այս խաղարկութեամբ Թանարան յուսախառ ըրաւ իր կողմնակիցները, մինչ հակառակը պատահեցաւ Զամալեքին, որուն կողմնակիցները իրենց ուրախութիւնն ինչ ընելին չէին գիտեր:

ԱՄՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 2 Հոկտ. 1966. կ.ե. ժամը 6ին, Գահրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորի Նկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պապի արարողութիւնը՝ ՏՈՒՔՈՒ ԿԱՐԳՈՒ ՄԵՐԱՆԱՆԵԱՆԻ

Ե Ի
ՕՐ. ՄԱՐՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

կնքանալու քամը գաղութիւն ծանօթ ազգայիններէն Պր. Անիս Ն. Չաքրեանի և ի ներկայութեան հոծ հաւաքակցութեան:

Լոյսերով ողողուած եկեղեցիին մէջ՝ արարողութիւնը կատարեցաւ Ս. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաբաբանի և Ս. Արամ Քհնյ. Պապի կողմէ, մասնակցութեամբ «Շնորհալի» երգչախումբին, զոր կը ղեկավարէր Մօ. Նդ. Յակոբեան:

Հարսը շնորհալիքէն զգեցած հանգամանքի տրջագոյն, փեսան հրահանգի ծայրը դիմելէ, ինչպէս նաեւ երկու կողմերու ծնողները, ընդունեցան հաւաքակցութեան շնորհալիքները:

Օր. Մարօ շնորհալի դուստրն է Տէր և Տիկին Պողոս Յակոբեանի. ան օծուած է հայեցի և օսար կրթութեամբ:

Տոք. Կարպիս՝ գաւալը Տիկին Նեկար Մերանեանի, Եփրատիկ Համալսարանէն վկայեալ աւամ-նարոյ է: Ան «Ջահակիր» երիտասարդ աշխատակիցներէն մին է:

Կը շնորհաւորենք այս բա-բասիկ միութիւնը և կը մաղթենք տեղական երջանկութիւն:

ՆՇԱՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ, 24 Սեպտ. 1966ին, ընտանեկան ջերմ մթնոլորտի մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսու-թիւնը

ՊՐ. ԶՐԱՅՐ ՔԻՒՓԵԼԵԱՆԻ

Ը Ն Դ

ՕՐ. ՄԱՐԻ ԼՈՒԻՅ ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Նշանախօսութեան ընթացքին Աղեքս. Ս. Չաքրեան յայտարարեց իր փոխանորդ Տ. Չաքրեանի 2ինչինան:

Մեր սրտագին խնդակցու-թիւնները խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաեւ կողմերու ընտանեկան պարագաներուն:

ՀԱՅ ԵՐԳԸ

ԳԱՀԻՐԵԻ ՌԱՏՈՒԿԱՅԱՆԵՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկացնենք հայ հասարակութեան, որ Ա. Մ. Հ. Ռատուկայանի երգիչ Պարոյր Սարգիսեան (պարթիթ) երեքշաբթի, 11 Հոկտեմբեր, հայկական յայտագրի ընթացքին (կ.ա. ժամը 10ին) պիտի երգէ Գահրէի Ռատուկայանէն, հետեւեալ կտոր-ները. —

1. Կարմիր վարդը (Ռ. Մելիքեանի)
2. Հերբը որդիակը (Տ. Չուհաճեանի)
3. Հայրենիք (Ա. Խաչատրեանի)
4. Մօր կարօտը (Յ. Բատալեանի):

ԹԵՐՍԱՆԱ ԵԱՂԹԵՑ
ՄԱՀԱԼԼԱՍԻ՝ 3ՈՎ 1

Մահալլա լաւ խաղարկութիւն մը ունեցաւ Ա. կիսախաղին, որ վերջացաւ 1ով 0 ի նպաստ Մա-հալլայի: Բ. կիսախաղին թերա-նա աւելի արագացուց իր խաղարկութիւնը ու 4րդ վայրկեանին Շաքիի նշանակեց թերաւայի Ա. կէտը: Հնարիւ Մուսթաֆա Ռիատի տուած փախին:

20րդ վայրկեանին Շաքի յա-ջողեցաւ նշանակել Բ. կէտը և 10 վայրկեան ետք ալ Գ. կէտը: Թե-րաւայ յաղթեց Մահալլայի, որ սակայն դիմադրեց մինչեւ վերջը:

Թերաւայի յաղթութեան պատճառներէն մէկը եղաւ իրենց խաղարկութեան փոփոխութիւնը: Վ՝ ՀԱՆ ԳԱԶԱՆՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՄԱՐԱՆ

ԳԱՏԻՐԷ

Հիմնադրուի, 6 Հոկտ. 1966, կ.ե. ժամը 7ին
ՓԻՆԿ-ՓՈՆԿԻ ԲԱՐԵԿԱՍԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ
ՊԱՆԻՄԱԼԵՔԱՆՏՐԻ ընդդէմ **ՀԱՅԿ. ԸՆԹ.**

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի
0000000000000000

Շաբաթ, 15 Հոկտ. 1966, Երեկոյեան ժամը 9ին

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ-ԽՐԱԽՈՋԱՆԻ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԻ

Պիսի բեմադրուի գաւես մը (մէկ արար)
ԸՆԴՀ. ՍՈՒՏՔ 13,5 Ե.Դ.

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել տոմսերն ու սեղանները՝ դիմե-լով սրահ կամ հեռագրակցութեան թիւ 934908, ամէն երեկոյ ժամը 8էն 10:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԿԻՐԱԿՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

Թիւսի Բարեխնամ Առաջնորդ Սրբազան Հօր հրահանգով, Կիրակ-նօրեայ Վարժարանը պիտի վերաբացուի Հոկտեմբերի 14ին, Ուրբաթ: Դասաւանդութիւնները կը սկսին, ինչպէս ամէն տարի, կ.ե. ժամը 3ին:

Շուրջաւ բնակող աշակերտները պարտին պատրաստ ըլլալ ժամը 2ին, իսկ քաղաքի կեդրոնը շնակողները՝ ժամը 2.30ին: Հիւրկուրաց ինքնաշարժի շրջանը կը սկսի ժամը 2ին:

Այս առթիւ պարտք կը դրանք յիշեցնել, թէ Հայաստանայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ վարժարաններու հիմնական կոչումն է. —

Ա. Նորահասակ սերունդին մտքին և սրտին մէջ սերմանել և մշակել աւետարանական ճշմարտութիւններն ու աշխարհայայտը:

Բ. Տղոց նկարագրելը և խիղճը մարգել քրիստոնէական սկզբունք-ներով:

Գ. Ստատրել հայապահպանման: Մաքսովի արարածման վտանգ-ներուն դէմ, անաղարտ պահելու համար նոր սերունդին մէջ Հայ Գրիտանայի ինքնուրոյն դիմագիծը:

Այս նուիրակալ առաջադրութեանց մէջ յաջողելու համար՝ Կի-րակնօրեայ դպրոցէն ներս կը կատարուի հետեւեալ աշխատանքը. —

1. Կը կարդացուի և կը մեկնաբանուի Կիրակի օրուան ճաշու Աւետարանը:

2. Կը պարզուի Ս. Գրական մեծ դէմքերու կեանքը, որպէս աշ-նաղբիւր բարոյական դասերու և գաղափարական բարձր հասկացողու-թեան, ջանալով որ աղտը դանդաղ կիրարկեն առօրեայ կեանքին մէջ, անձնապէս ապրուած փորձառութեան դրօշմը ստանալու համար:

3. Կը պատմուի բարոյալից պատմութիւնները:

4. Ազգային-եկեղեցական մեծ դէմքերու կեանքին օրինակով աշակերտութեան ներշնչել եկեղեցաւերութիւն, ազգասիրութիւն, իրե-րասիրութիւն, նուիրումը և զոհողութեան ոգի, զ'անասում հոգեկան արժէքներու:

5. Կ'աւտուցուի մեր Մայր եկեղեցւոյ իւրայատուկ նկարագրերը, առաքելականութիւնը, դասանանքը, շարականներն ու աղօթքները:

Ուստի, սրտագին կը ինչպէս ընդգրկուի ծնողներուն, որ իրենց զաւակները զրկեն Կիրակնօրեայ Վարժարան, որպէս զի անոնց ներաշ-խարհին մէջ միշտ վառ մնան Լոյսը Ս. Աւետարանի և Կանթեղը Ս. Լուսաւորէն:

Այս կոչը կրկնակի ուժգնութեամբ կ'ուղղենք օտար վարժարան-ներու մէջ զաւակ ունեցող Հայ ծնողաց:

ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՒՐԻ ԳԱԹԸ ԻՆԻ ՎԱՆՔԸ

(Շարունակութիւն է. էջէն)

Ապակեպատ պահարանի մը մէջ կը գիտենք Ստեփաննոս Վանականին զմտածած մարմինը՝ զգեստաւոր-ւած (580 թ.): Շինութեան կլի-ստիքի գերեզման մը կայ, որ

նախ կը թաղուի մեռնող վանա-կանները, ապա՝ քանի մը տարի ետք, ոսկորները կը փոխադրուին դէպի ոսկրարան...

Կը վերադառնանք մեր սեն-եակները ուժաւորուած Անթոնիօ կը հետապնդէ մեզ, կը հաւաքուինք վանքին կողմը ու ընդարձակ հիւ-րանոցին մէջ, այցելուներուն տո-մարը մեզի կը սպասէ. երկու տար-

ւան ընթացքին՝ մեծղի տոմարը իր վախճանին հասեր է... Կոն արձա-նազրեք են աշխարհի բոլոր լեզու-ներով... մեր մեծաքանն լաւ ան-մասն չի մնար:

Մովբէ հեռու, լեռներուն մէջ կորսուած այս վանքը, հռչա-կաւոր դարձած անցող դարերու ընթացքին՝ Կոն այցելած միլիո-նաւոր ուխտաւորներով, կուրծք տուած բոլոր հովիւները, մնացիք է

կանգուն ինչպէս զինք շրջապատող կրանիթայ հսկայ լեռները՝ լուռ վկաններ իրենց ծոցին մէջ պատա-հած պատմական հազարամեայ դէպ-քերուն:

(3 ՎԵՐՋ)

ԿԱՐԵԻՈՐ

Գործի, շահատուրքի, կառավարական վաւերացումներու հան-ման աշխատանքներու և որեւէ տեսակի խորհրդակցութեան համար՝ դիմեցեք «Ջահակիր» օրէնագէտ խորհրդականին՝

ՄՈՀԱՄԷՏ ԳԱՐԶԻ ԱՊՏԷԼ ԲԱՀԻՄԻ
Ամէն օր, կ. Ե. ժամը 2ին մինչեւ 9, բացի Կիրակիէ:
Հեռաձայն 915013 - 25 Պէյթափ փողոց (Օփերայի կոնակը), Գահրէ: